GEORGII
CODINI
EXCERPTA
DE
ANTIQUITATIBUS
CONSTANTINOPOLITANIS.

GEORGII CODINI
ET ALTERIUS CUJUSDAM ANONYMI
EXCERPTA
DE ANTIQUITATIBUS
CONSTANTINOPOLITANIS,

Edita in lucem opera & ſtudio

PETRI LAMBECII HAMBURGENSIS:
cum Latina verſione, & Animadverſionibus neceſſariis.

ACCEDUNT MANUELIS CHRYSOLORÆ EPISTOLÆ TRES
de comparatione veteris & novæ Romæ.

ET IMP. LEONIS COGNOMINE SAPIENTIS ORACULA
cum Figuris, atque antiqua Græca Paraphraſi.

Addita eſt etiam Explicatio Officiorum ſanctæ ac magnæ Eccleſiæ, juxta eorum ordinem,
Interprete BERNARDO MEDONIO *Toloſate*.

VENETIIS,
EX TYPOGRAPHIA BARTHOLOMÆI JAVARINA,
M. DCC. XXIX.

EMINENTISSIMO

ET REVERENDISSIMO PRINCIPI

FRANCISCO BARBERINO,

S. R. E.

CARDINALI,

DOMINO MEO SUMMA OBSERVANTIA COLENDO,

PETRUS LAMBECIUS S.

MULTA *ſunt*, EMINENTISSIME PRINCEPS, *quæ homini ad immortalem gloriam aſpiranti viam præbent; verum aut me amor propriæ opinionis fallit, aut ulla nec honeſtior, nec compendioſior poteſt reperiri, quam vel ipſa eruditio, vel quæ eruditis exhibetur benevolentia & benignitas. Harum altera quibuſcumque egenis & obſcuris terræ filiis ad ſummam laudem aditus patet; dummodo natura aptam iis non denegarit indolem, nec ipſi profectui ſuo debita diligentia, famæ autem legitima non deſint ambitione. Altera illis dumtaxat ad claritudinem pervenire licet, quibus eam generis, potentiæ, & fortunarum amplitudinem largiri Deus voluit, ut protegere alios poſſint & ſuſtentare. Illi*

Georg. Cod. de Orig. CP.

ergo hos colunt, ut necessariis ad studia adminiculis potiantur: hi contra illos fovent, ut monumentis litterarum nominis & virtutis suæ memoria apud posteros celebretur; ita utrique per se indigentes, alteri alterorum vigent auxilio. Quare beatissimos ego semper existimavi, qui hanc velut omnibus numeris perfectam felicitatem consecuti sunt, ut pariter splendidissimo vitæ statu, & merito haud vulgaris eruditionis venerabiles sint atque conspicui. In his Te numero, EMINENTISSIME PRINCEPS, *qui cum majestate sacræ purpuræ, & Pontificalis familiæ prærogativa, satis sine ullo aliunde petito splendore fulgeas: adeo tamen litterarum studio inter publica tantæ dignitatis munera & fuisti semper, & etiamnunc es deditus; ut cum iis, qui tota vita aliud nihil egerunt, jure & audacter de multifariæ scientiæ palma possis contendere. Testatur enim hoc ditissima tua lectissimaque Bibliotheca, qua post Vaticanam nihil Roma perfectius habet, aut magnificentius: testatur haud exiguus præstantium ingeniorum numerus, quibus aula tua numquam non fuit exornata: testatur publicum doctissimorum virorum de Te judicium, qui sæpe gravissimarum quæstionum arbitrium Tibi detulerunt. Quod cum ita sit, abunde, ni fallor, apparet, quibus ego nunc causis impulsus, volumen hoc Originum Constantinopolitanarum Eminentissimo nomini tuo dedicare audeam. Nempe jam primum minime dubito, quin pro singulari tuo erga litteras affectu, quicquid hoc munusculi litterarii est, lætissimo vultu sis excepturus: deinde præcavebo hac dedicandi ratione, ne exprobrari mihi possit, quod olim Anacharsin Philosophum in Græcorum ludis improbasse refert Laertius;* ἀγωνίζεσθαι μὲν τοὺς τεχνίτας, κρίνειν δὲ τοὺς μὴ τεχνίτας. *Certum denique habeo, obtensam nominis tui auctoritatem non honori tantum laboribus meis fore, sed & præsidio adversus malevolorum improbas detrectationes. quod videlicet nemo sanus ea lacessere ausurus quæ Tibi optimo acerrimoque scriptorum Censori probantur. Et hæ quidem præcipuæ ex iis sunt, quas cum omnibus eruditis communes habeo causas, cur Tibi potissimum,* EMINENTISSIME PRINCEPS, *quicquid hoc & qualecumque est libri, merito ac lubens consecrem: insuper vero alias multas privatim habeo, quas domesticas appellare lubet; easque tanto cæteris graviores existimo, quanto vehementius* ἀχαριστίας *crimen subire vereor. Etenim repetenti mihi memoriam omnis ejus temporis, quod studiorum causa exteris regionibus perlustrandis impendi, vix ullus occurrit dies, qui singulari aliquo tuo in me collato beneficio non sit notabilis. Advenientem me primum Lutetiam humanissime per eos, qui tum rebus tuis agendis ibi præerant, excipi curasti. Mox ipse Lugduno reversus, participem me fecisti mensæ; admisisti inter intimos; &, ut paucis omnia complectar, tanto me prosecutus es affectu, ut majorem ab avunculo non potuissem desiderare. Eamdem benevolentiam Romæ postea expertus sum, ubi integrum biennium in aula tua commoranti mihi, ea videndi multa & discendi fuit occasio; ut vere gloriari possim, plus me in luce illa & strepitu aulico, quam in ullo Academiæ recessu & umbra profecisse. Reversus deinde in Galliam, incredibile memoratu est, quantam ex commendatione tua cum aliis multis locis utilitatem perceperim: tum vero imprimis Tolosæ, cujus urbis illustrissimus Archiepiscopus Dn.* CAROLUS DE MONTCHAL, *vir sanctitatis simul, & prudentiæ, & eruditionis rarissimæ, continuos octo menses in palatio suo plus quam paterna liberalitate & cura me tractavit. Plura ejus generis addere inconveniens esse credo & superfluum: tum quod ipsa hæc beneficiorum enume-*

ratio quid neſcio videatur habere levitatis & arrogantiæ ; tum quia vel ex minimo eorum, quæ jam dicta ſunt, ſatis ſuperque elucet, quanta obligationis neceſſitate Tibi ſim devinctus. Accipe igitur, EMINENTISSIME PRINCEPS, *& boni conſule qualemcumque hunc juvenilis diligentiæ meæ fructum, quo pariter & gratitudinem meam Tibi ſtudeo declarare, & quanti faciam judicii tui acumen, & auctoritatem nominis. Quod ſi forte nonnuſquam editionem minus feliciter curatam deprehendes ; ignoſcas velim, & benigne reputes, ex quo hæc Lutetiæ abſoluta reliqui, triennium jam præteriiſſe ; ideoque quicquid ſub prælo commiſſum eſt erroris, abſentiæ meæ eſſe tribuendum.* VALE.

Dabam Hamburgi prid.
Id. Decembr. M. DC. LIII.

INDEX AUCTORUM,

QUI IN GEORGII CODINI ET ALTERIUS ANONYMI Excerptis de Antiquitatibus CP, citantur,

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΩΔΙΝΟΥ
ΠΑΡΕΚΒΟΛΑΙ
ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ
περὶ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

GEORGII CODINI
EXCERPTA
EX LIBRO CHRONICO
de Originibus Constantinopolitanis.

1. Φάσι μὲν τοὺς Ἀργείους πρώτης τῷ θεῷ χρησάσης, A

Ἔνθα δύο σκύλακες διερὴν μάρπτουσι θάλασσαν,
Ἔνθ' ἰχθὺς, ἔλαφός τε νόμον βόσκουσι τὸν αὐτὸν,

πήξασθαι τὰς οἰκήσεις ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ Κύδαρός τε καὶ Βαρβύζης ποταμοὶ τὰς διεξόδους ποιοῦνται· ὁ μὲν τῶν ἀρκτῴων, ὁ δὲ τῶν ἑσπερίων προρρέοντες, καὶ κατὰ τὸν τῆς Σεμέστρης νύμφης βωμὸν τῇ θαλάττῃ μιγνύμενοι. Ἐπεὶ οὖν κατὰ τὴν εἱμαρμένην ἀφίκοντο, καὶ θυσίαις τοῖς ἐγχωρίοις ἐξιλάσκοντο δαίμοσι, κόραξ τῆς ἱερουργίας ὑφαρπάσας βραχὺ μέρος, εἰς ἕτερον μετέθηκε τόπον, ὃς ἔχει τὴν Βοσπόρου προσηγορίαν· βουκόλου τὴν τοῦ ὄρνιθος ὑποδείξαντος πτῆσιν, ἀφ' οὗπερ καὶ Βουκολία ἐκεῖνο τὸ χωρίον ἐκλήθη. Ἕτεροι δὲ τοὺς Μεγαρέας ἱστόρησαν, ἀπὸ Νίσου τὸ γένος κατάγοντας, B εἴσπλουν ἐν αὐτῷ ποιησαμένους τῷ τόπῳ ὑφ' ἡγεμόνι Βύζαντι, ὅπερ τὴν προσηγορίαν μυθεύουσι τῇ πόλει προσγράψαι. οἱ μὲν οὖν διαφόροις ἐχρήσαντο λόγοις. ἡμεῖς δὲ πιθανὴν τὴν ἱστορίαν τοῖς θέλουσι παραδώσομεν, ἐκ τῆς Ἰνάχου θυγατρὸς Ἰοῦς τὴν ἀρχὴν ποιούμενοι.
2. Ἰνάχου γὰρ τοῦ Ἀργείων βασιλέως γέγονε θυγάτηρ Ἰώ. ταύτης δὲ τὴν παρθενίαν ἐφύλαττεν Ἄργος, ὃν πολυόμματον λέγουσιν. Ἐπεὶ δὲ Ζεὺς ἐρασθεὶς τῆς κόρης, πείθει τὸν Ἑρμῆν δολοφονῆσαι τὸν Ἄργον. λυθείσης αὐτῇ τῆς παρθενίας ὑπὸ Διὸς εἰς βοῦν μετετράπετο. Ἥρα δὲ χολωθεῖσα τῷ γενομένῳ, οἶστρον ἐπιπέμπει τῇ δαμάλει, καὶ διὰ πάσης ἐλαύνει τῆς ξηρᾶς τε καὶ ὑγρᾶς. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν

A FERUNT Argivos primum oraculo Pythiæ monitos,

Hic ubi miscentur madido duo flumina ponto,
Cervus ubi & piscis vescuntur pabulo eodem:

suas fixisse sedes eo in loco, in quo Cydarus & Borbyzes fluvii, quorum alter ab arcto, alter ab occasu venit, apud aram Semestræ nymphæ mari miscentur. Cum igitur fato eo delati sacrificio indigenis diis litarent, corvus particulam victimæ subreptam alium in locum deportavit, qui Bosporus cognominatur: pastore volatum avis indicante, unde & Bucolia locus ille vocatus est. Alii vero memoriæ B prodiderunt, Megarenses, a Niso genus ducentes, illic appulisse, duce Byzante, a quo etiam urbi nomen inditum esse volunt. Illi igitur diverse hac de re narrant: nos vero historiam cognoscere cupientibus, quod vero simile est, commemorabimus, ab Io Inachi filia initium facientes. Inachi enim Argivorum regis filia fuit Io: hujus virginitatem custodiebat Argus, quem multoculum fuisse ajunt. Ast ut Jupiter puellæ amore captus, Mercurio auctor fuit, ut dolo Argum occideret, ipsam imminuta virginitate in vaccam mutavit. Quamobrem indignabunda Juno, œstro juvencam stimulavit, & per *Edit. Paris. pag. 2.*

omnes terrarum marisque tractus circumegit. At ubi in Thraciam pervenit, Bospori nomen ei loco reliquit. Inde progressa est ad Cydari & Borbyzæ confluentes, ejusque loci multa incolis futura prædixit, atque Ceroessam peperit, a qua locus iste Ceras nuncupatur. Alii nominis causam ad situm loci potius referunt: alii ob fructuum abundantiam Amaltheæ capræ cornu appellant. At Ceroessa adulta, & incredibili pulchritudine cæteras omnes Thraciæ virgines longe antecellens, ex congressu Neptuni Byzantem peperit, ita nominatum a nympha Byze, quæ illum in Thracia enutriverat: cujus aquas ad hoc usque tempus cives hauriunt. Hic igitur juvenis ubi ad ætatis florem pervenit, dum moraretur in Thraciæ montibus, feris & barbaris juxta metuendus, per legatos a loci dominis ad amicitiam societatemque invitatus est. Cumque eum Melias Thraciæ rex ad feræ certamen ablegaret, & victor inde cum gloria reversus Byzas, devictum taurum Diis patriis offerret ad fluminum illorum quæ dixi concursum, apparens derepente aquila victimæ cor abripuit; & ad extremum Bospori littus avolans, substitit e regione Chrysopoleos, quam Chryses Agamemnonis e Chryseide filius, post necem patris, Clytemnestræ insidias fugiens, & Iphigeniæ quærendæ intentus, sepulcri sui monumentum indigenis reliquit, cum mors illic eum occupasset. Cæterum Byzas in extremitate Bosporii maris urbem designavit, & Neptuno Apollineque, ut fertur, adjuvantibus, mœnia omni prædicatione excellentiora exstruxit. Septem enim turres ita coaptavit, ut loqui inter se & responsare viderentur. Quippe si tubæ, aut alius aliquis sonus turres illas percuteret, altera alteri sonum ad ultimam usque transmittebant. Est & aliud, quod ab harum rerum scriptoribus memoriæ proditum, minime silentio præteribimus:

Edit. Paris. pag. 3. turrim scilicet, quæ Herculis nuncupatur, hostium arcana civibus prodere solitam narrant. Absoluto muri ambitu, delubra quoque condidit: & Rheæ quidem templum, & simulacrum in loco nuncupato Basilicæ erexit, quod etiam ut Fortunæ fanum a civibus colebatur. Neptuni quoque templum juxta mare exstruxit, ubi nunc Menæ Martyris ædes est: Hecates autem, ubi Hippodromus: Dioscurorum Castoris, & Pollucis, ad fluminum confluentes, in quo etiam a morbis homines liberabantur. Prope Strategium Ajaci, & Achilli aras erexit, ubi etiamnunc thermæ, cognomento Achilleæ sunt. Præterea Amphiarao vati in regione Sycæna, quæ a ficubus nomen habet, ædem dedicavit; & aliam Veneri paulo supra Neptuni fanum: Dianæ vero, & Minervæ ad montem Veneris. Urbe sic constituta, supererat ut incurrentes Barbaros submoveret, & imprimis Hæmum Thraciæ tyrannum, qui ad Byzantis urbem progressus, ipsoque Heroe ad pugnam provocato, cuncta vastare decreverat. Cæterum Byzas, non exspectato adventu Barbari, singulari certamine cum adortus in monte co-

A Θρᾳκῶν ἀφίκετο χώραν, ὄνομα μὲν τῷ τόπῳ κατέλιπε Βόσπορον. αὐτὴ δὲ πρὸς τὸ καλούμενον κέρας ἐπανελθοῦσα, καθ᾽ ὃ ὁ Κύδαρός τε καὶ Βορβύζης συμμίγνυνται, τοῖς ἐνοικοῦσι προθεσπίζουσα τὰ ἐσόμενα, τὴν λεγομένην Κερόεσσαν ἀποκύησε, ἐξ ἧς καὶ Κέρας ὁ τόπος ὠνόμασται. ἄλλοι δὲ μάλιστα τῇ θέσει τοῦ χωρίου τὸ ὄνομα προστιθέασιν· οἱ δὲ τῇ τῶν καρπῶν εὐφορίᾳ, τὸ τῆς Ἀμαλθείας αἰγὸς κέρας προσαγορεύουσιν. Ἡ τοίνυν Κερόεσσα τραφεῖσα καὶ παραδόξῳ μορφῇ λαμπρυνθεῖσα, πολὺ τὰς Θρᾳκίας ὑπερέβαλλε παρθένους. τῷ δὲ θαλαττίῳ μιγεῖσα Ποσειδῶνι, τίκτει τὸν καλούμενον Βύζαντα, τὸ ὄνομα λαβόντα ἐκ τῆς θρεψάσης αὐτὸν κατὰ τὴν Θρᾴκην νύμφης Βύζης, ἧς μέχρι καὶ νῦν οἱ πολῖται τῶν ὑδά-

B των ἀρύονται. Ὡς δὴ ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας ὁ νέος ἔβαινε, καὶ τοῖς Θρᾳκίοις ἐνδιέτριβεν ὄρεσι, φοβερὸς πρός τε τὰς θῆρας καὶ τοὺς βαρβάρους φερόμενος πρεσβείας ἐδέχετο ὑπὸ τῶν τοιούτων, σύμμαχος αὐτοῖς εἶναι καὶ φίλος προτρεπόμενος. Ὡς δὴ καὶ Μελίας ὁ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεὺς αὐτὸν ἐπὶ τὸ τοῦ θηρὸς ἆθλον μετεπέμψατο, καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ δόξας ὁ Βύζας ἀπηνέγκατο, τὸν ὑπαγέντα ταῦρον τῇ ἱερουργίᾳ προσφέρων, καὶ τοὺς πατρῴους ἐξιλασκόμενος δαίμονας, κατὰ τὴν τῶν εἰρημένων ποταμῶν σύμμιξιν, ἀετὸς ἀθρόως φανεὶς, τὴν καρδίαν ὑφαρπάζει τοῦ θύματος, καὶ κατὰ τὴν ἄκραν τῆς Βοσπορίας αὐτῆς ἀποπτὰς, ἔστη ἄντικρυς τῆς Χρυσοπόλεως, ἣν Χρύσης ὁ παῖς ἐκ Χρυσηΐδος γεγονὼς τοῦ Ἀγαμέμνονος, φεύγων τὴν τῆς Κλυ-

C ταιμνήστρας ἐπιβουλὴν, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν, καὶ πρὸς τὴν τῆς Ἰφιγενείας ζήτησιν ἐπειγόμενος, μνῆμα τῆς ἑαυτοῦ ταφῆς, τοῖς ἐγχωρίοις τὸ ὄνομα τοῦτο κατέλιπε, φθασάσης αὐτὸν ἐκεῖ τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς. ὁ μὲν δὴ Βύζας κατὰ τὴν ἄκραν τῆς Βοσπορίας ἁλὸς διέγραψε πόλιν. Ποσειδῶνος δὲ καὶ Ἀπόλλωνος, ὥς φασι, συνεργούντων, ἀνῳκοδόμει τὰ τείχη, λόγου τε παντὸς κρείττονα μηχανώμενος. τοὺς γὰρ ἐν αὐτῷ πύργους ἑπτὰ ὄντας ἀντιφθέγγεσθαι τε καὶ διηχεῖν ἀλλήλοις συνήρμοζεν. εἴποτε γὰρ σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα τοῖς πύργοις ἐπεφοίτα, ἕτερος ἐξ ἑτέρου τὸν ἦχον μετεδίδου, καὶ τῷ πρὸς τὸ πέρας κειμένῳ παρέπεμπον. Ἀλλὰ μὴν, καὶ ἄλλο τι τοῖς ταῦτα συγγράψασιν εἰρημένον οὐ παραλείψομεν. τὸν γὰρ Ἡρακλέους πύργον ἱστάμε-

D νον ἐντὸς τοῦ τείχους, τὰ τῶν πολεμίων μεταδιδόναι μυστήρια λόγος ἦν. μετὰ δὲ τὴν τοῦ τείχους στεφάνην, καὶ τὰ τεμένη τῶν θεῶν ἀπειργάζετο. Ῥέας μὲν κατὰ τὸν τῆς Βασιλικῆς λεγόμενον τόπον, νεών τε καὶ ἄγαλμα καθιδρύσατο, ὅπερ τύχειον τοῖς πολίταις τετίμητο. Ποσειδῶνος τε τέμενος πρὸς τῇ θαλάσσῃ ἀνήγειρεν, ἔνθα νῦν ὁ τοῦ μάρτυρος Μηνᾶ οἶκος ἐγκεκόσμηται. Ἑκάτης δὲ κατὰ τὸν νῦν τοῦ ἱπποδρομίου τόπον. τῶν δὲ Διοσκούρων Κάστορός τε, καὶ Πολυδεύκους, ἐν τῇ τῶν ποταμῶν μίξει, ἐν ᾗ καὶ λύσις τῶν παθῶν τοῖς ἀνθρώποις ἐγίνετο. ἐγγὺς δὲ τοῦ καλουμένου Στρατηγίου, Αἴαντός τε, καὶ Ἀχιλλέως βωμοὺς ἀνέθηκεν, ἔνθα καὶ νῦν τὸ τοῦ Ἀχιλλέως χρηματίζει λουτρόν. Ἀμφιάρεως δὲ τοῦ ἱερέως ἐν ταῖς λεγομέναις Συκαῖς ᾠκοδόμησε ναὸν, αἳ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ τῶν 5.

E συκοφόρων δένδρων ἐδέξαντο. ἀνωτέρω δὲ τοῦ Ποσειδῶνος ἱεροῦ τὸ τῆς Ἀφροδίτης προσαγορεύεται τέμενος. Ἀρτέμιδος δὲ, καὶ Ἀθηνᾶς πρὸς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ὄρος. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα πρὸς τὸ ἑαυτοῦ διῳκήσατο πόλιν, ἐχρῆν λοιπὸν τοὺς ἐπιόντας αὐτῷ ἀπωθῆσαι βαρβάρους, καὶ μάλιστα τὸν Αἷμον, ὃς τύραννος Θρᾴκης ὢν, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκε τὴν τοῦ Βύζαντος πόλιν, τὸν δὲ ἥρωα προσκαλούμενος εἰς μάχην, καὶ ἐκπορθεῖν ἅπαντα προθυμούμενος. οὐχ ὑπομείνας τὴν ἔφοδον τοῦ Βαρβά-

A ρυ Αἵμονος, πρὸς μόνον διαγωνίζεται, καταβάλλει τὸν Αἵμονα ἐπὶ τὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ λόφον. ὁ μὲν οὖν Βύζας μετὰ τὴν εἰρημένην νίκην ὡς ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἤλαυνε τοὺς πολεμίους· Κρύσης δὲ ὁ τῶν Σκυθῶν βασιλεὺς, περαιωθεὶς τὸν Ἴστρον, καὶ πρὸς αὐτὸν διελθὼν, ἐπολιόρκει τὰ τῆς πόλεως τείχη, πρὸς ὃν ἡ τοῦ Βύζαντος γυνὴ, μηδὲν καταλογισαμένη τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, τῇ γυναικείᾳ χειρὶ χρησαμένη, διηγωνίζετο, σοφισαμένη τὸν βάρβαρον τῇ τῶν δρακόντων συμμαχίᾳ. ὡς γὰρ κατὰ τὴν πόλιν ὄφεις, εἰς ἓν τῶν χωρίων συλλαβοῦσα, ἐφρούρει, ἀθρόως τοῖς ἐναντίοις ἐπιρρανοῦσα,

6. καὶ δίκην βελῶν ἀκοντίων ἐπαφιεῖσα τὰ θηρία, καὶ πλείστους καταλυμηναμένη, τούτῳ τῷ τρόπῳ διέσωσε τὴν πόλιν. ἐντεῦθεν τοίνυν ἀρχαῖος μῦθος φέρεται, μὴ δεῖν τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ἁλισκομένους ὄφεις ἀπολλύειν, οἷα εὐεργέτας αὐτῆς B γενομένους. οὐ μετὰ πολὺν χρόνον Στρόμβος ἀνὴρ τοὔνομα, καὶ αὐτὸς ἐκ Κεροέσσης τεχθεὶς, πόλεμον ἐπιφέρει τῷ Βύζαντι, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν. ἐκινεῖτο τοίνυν ἅπαντα τὰ Σκυθικὰ γένη· συνέτρεχον δὲ καὶ οἱ τῆς Ἑλλάδος κρατοῦντες, καὶ Ῥοδίων οὐκ εὐκαταφρόνητος δύναμις· ὅ, τε τῆς γείτονος Χαλκηδόνος τοπάρχης Δινεὺς, ὁ Μεγαρέων ἄποικος ἐκεῖσε γενόμενος, ιθ΄. ἔτεσιν ἔμπροσθεν τῆς Βύζαντος αὐταρχίας. Χαλκηδὼν δὲ ὠνόμασται τὸ χωρίον, ὡς μέν τινές φασιν, ἀπὸ τοῦ Χαλκηδόνος ποταμοῦ, ὡς δὲ ἕτεροι, ἀπὸ τοῦ παιδὸς Κάλχαντος τοῦ μάντεως, ὕστερον τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου γενομένου. ἄλλοι δὲ ἀπὸ Χαλκίδος πόλεως τῆς Εὐβοίας, ἀποίκων ἐκεῖσε παραπεμφθέντων, οὓς δὴ καὶ τυφλοὺς ἐκάλεσαν, παρεωρακότας τὸ Βυζάντιον. ὡς δὲ ὢν σὺν πλείοσι ναυσὶν ὁ Δι- C νεὺς εἰς συμμαχίαν ἥκει τοῦ Βύζαντος, μὴ δυνηθεὶς προσορμῆσαι τῇ πόλει, ἄρτι τοῦ βασιλέως αὐτοῦ Βύζαντος μεταλλάξαντος, καὶ τοῦ δήμου παντὸς ἐν ἀγωνίᾳ τυγχάνοντος, πρὸς τὸν

7. καλούμενον Ἀνάπλουν ἀφίκετο, ἔνθα καὶ διατρίψας Ἑστίας τὸν τόπον ὠνόμασε. μικρὸν γε μὴν ὕστερον διαβὰς ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπωσάμενος, δεύτερον αὐτὸς ἐστρατήγησε τοῦ δήμου τῶν Βυζαντίων. καθ᾽ οὓς χρόνους καὶ δρακόντων πλεῖστα γένη ἐπιφοιτῶντα τῇ πόλει, καὶ τοὺς οἰκοῦντας αὐτὴν διέφθειρον· οὓς δὴ τῇ τῶν καλουμένων πελαργῶν ἐπιφορᾷ διεχειρίσαντο, Ποσειδῶνος αὐτοῖς, ὥς φασι, συνεργήσαντος. οὐ μετὰ πολὺ δὲ τῶν ὀρνίθων αὐτοῖς ἐναντία φρονούντων, καὶ θάνατον ἐνὶ ἐπαγόντων, τούς τε ἁλισκομένους ὄφεις πρὸς τὰς τῶν ὑδάτων δεξαμενὰς ἀκοντιζόντων, καὶ τοῖς γε πολίταις ἐν D ταῖς λεωφόροις ἀφανῶς ἐφαλλομένων, ἐν ἀφασίᾳ διετέλουν· ἀνὴρ δέ τις τῶν ἐκ Τυανῶν τοὔνομα Ἀπολλώνιος, ἐκ λίθου ξεστοῦ τρεῖς ἀνεστήσατο πελαργοὺς, ἐν τοῖς προσώποις ὁρῶντας ἀλλήλους, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν διαμένουσιν, οὐ συγχωροῦντες ἐπιφοιτῆσαι τῇ πόλει τὸ τῶν πελαργῶν γένος. ἐπὶ δὲ τοῖς εἰρημένοις, τοῦ στρατηγοῦ Δινέως τὸν βίον μεταλλάξαντος, Λέων τις τῶν Βυζαντίων τὴν ἀριστοκρατίαν ἐδέξατο, ἐφ᾽ οὗ Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, Ἀ-

8 μύντου παῖς γεγονὼς, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν ἐπολιόρκει τὴν πόλιν, διώρυξί τε, καὶ πολεμικαῖς μηχαναῖς τοῖς τείχεσι προσπελάζων· καὶ ταύτην ἂν εἷλε ῥᾳδίως, νυκτὸς ἐπιλαβομένης ἀσελήνου, καὶ ὄμβρου καταρραγέντος ἐξαισίου, εἰ μή τις αὐτοῖς τῶν θείων γέγονε συμμαχία, τοὺς κατὰ τὴν πό- E λιν πρὸς ὑλακὴν ἀναστήσαντος κύνας, καὶ νεφέλας πρὸς τοὺς ἀρκτῴους ἐπάγοντος τόπους· ἐξ ὧνπερ οἱ δῆμοι ἐπεγερθέντες, ἤδη τὴν πόλιν ὑπὸ τῷ Φιλίππῳ γεγενημένην ἐρρύσαντο, ἀναλαβόντες τοὺς διεφθαρμένους πύργους τοῖς ἐκ τῶν τάφων παρακειμένοις λίθοις· καὶ ἀνοικοδομήσαντες τὰς ἐπάλξεις τοῦ τείχους, οὗ δὴ χάριν τὸ τεῖχος τυμβοσύνην ἐκάλεσαν· λαμπαδηφόρον Ἑκάτης ἀναστήσαντες ἄγαλ-

A gnomine prostravit. Post hanc victoriam, cum hostes in Thraciam usque Byzas persequeretur, Scytharum rex Odryses, trajecto Istro, ad ipsa mœnia progressus, urbem obsedit, cum quo Byzantis uxor, hostium multitudine imperterrita, muliebri manu decertavit, serpentum auxilio Barbarum circumveniens: angues enim quos in urbe uno in loco collectos asservabat, eos subito in hostes sagittarum, & jaculorum instar immisit, & plurimis hoc modo interfectis, urbem servavit. Atque hinc fluxit antiqua illa fabula, nefas esse quemquam serpentes in urbe captos, quippe qui ei saluti fecerint, occidere. Non longo post tempore Strombus quidam, & ipse B Ceroesse genitus, numeroso exercitu adducto, bellum Byzanti intulit. Universa itaque Scythica natio commota est: præstantissimi etiam Græcorum, & Rhodiorum non contemnendæ copiæ convenerunt, unaque vicinæ Chalcedonis dominus Dinæus, qui deducta Megaris colonia, novemdecim annis ante Byzantis principatum, sedem illic sibi elegerat. Chalcedon autem appellata est, ut quidam volunt, a fluvio Chalcedone: sive ut alii, a Calchantis vatis filio, qui post Trojanum bellum vixit: alii vero, a Chalcide Eubœæ urbe, unde missi illo coloni, quos & cæcos appellarunt, quod solum Byzantii non animadvertissent. *Edit. Paris. pag. 4.*

C Cæterum Dinæus cum magna classe suppetiatum Byzanti veniens, cum ad urbem appellere non posset, Byzante ejus rege paulo ante defuncto, & universo populo ea re perturbato, ad Anaplum, ut vocant, pervenit, ibique commoratus Hestias loco nomen dedit: nec multo post urbem ingressus est, & barbaris profligatis, ipse secundus Byzantiorum præturam gessit. Hac tempestate varia serpentum genera urbem infestabant, & perniciem civibus afferebant, quos Neptuni ope, ut ajunt, ciconiarum superventu interfecerunt. Paulo post, cum aves inimicum animum induissent, serpentesque, quos ceperant, in cisternas projice- D rent, & cives in plateis publicis adorirentur, stupore perculsi erant: sed vir quidam Tyaneus Apollonius nomine, tres ciconias ex lapide albo, obverso facie sa mutuo aspicientes erexit, quæ ad hoc usque tempus durant, neque ciconias in urbem venire permittunt. Post hæc Dinæo præfecto mortuo, Leo quidam Byzantii summum magistratum suscepit, sub quo Philippus Macedonum rex, Amyntæ filius, magnis copiis admotis urbem obsedit, & cuniculis aliisque machinis bellicis muros aggressus est. Et sane facile eam expugnasset, nocte illuni, & immensa pluvia adjuvantibus, nisi quis Deus tulisset opem, & canes per urbem ad latratum excitas- E set, nubesque lucidas ad Septentrionem produxisset. Ea re suscitati cives urbem jam fere a Philippo captam conservarunt, turresque & motorum propugnacula labefactata, ex lapidibus sepulcralibus restaurarunt, ejus rei gratia illum murum cognominarunt Sepulcretum, erecta simul lampadifera Hecates statua. Postea vero ad pugnam navalem reversi, illustri

clade Macedones affecerunt: quamobrem Philippus, bello ita finito, Byzantiis cessit. Postquam autem Leo quoque excessit e vita, Atheniensium Imperator Chares, cum quadraginta navibus in auxilium Byzantinorum profectus, ad bellum contra Philippum, occupavit promontorium Propontidis, quod inter Chalcedonem & Chrysopolim situm est, ibique periculum belli subiit. In eodem loco conjugem, expeditionis comitem, morbo extinctam sepulturæ tradidit, & aram ei posuit cum columna, in qua damalis seu juvenca conspicitur ea lapide polito: *Edit. Paris. pag. 5.* hoc enim nomine nuncupata fuerat Charetis illa uxor, ut liquet ex adscriptis hisce versibus, qui usque adhuc supersunt.

Inachiæ non sum signum bovis, haudque vocatur
A me adversum illud Bosporium pelagus.
Hanc etenim prius ira gravis Junonis abegit
Usque Pharum; sed ego mortua sum Cecropis.
Atque Charetis eram conjux, illumque sequebar
Nempe Philippeis navibus oppositum.
Bucula dicta fui: conjux nunc grata Charetis
Terrarum gemino lætor utroque solo.

Cum vero Chares Athenas navigasset, Protomachus præturam excepit, qui cum obturbantes Thracas armis subjugasset, ærea trophæa eo in urbis loco, qui Milliarium dicitur, statuit. Hoc etiam mortuo, Timesius quidam Argivorum civitati adscriptus primum ad pontum Euxinum, in loco nuncupato Ephesiate, (ubi quondam Ephesii, coloniis eo deductis, urbem ædificare conati, secundo Byzantinum oraculum audiverunt:

Felices, sacram qui Ponti in faucibus urbem
Threiciaque sitam condent in littore cives,
Hic ubi cæruleum lambunt duo flumina pontum,
Piscis ubi, cervusque cibo vescuntur eodem.)

urbem ex adverso condere incipiens, cum spe excidisset, ad Byzantios se contulit, universique populi Imperator designatus, totam civitatem majorem, splendidioremque reddidit. Leges etiam de quotidianis commerciis promulgavit, & consuetudines instituit civiles, quibus elegantes, ac humanos cives effecit: ad hæc fana Deorum plurima, partim ipse exstruxit, partim prius exstructa adornavit. Nam templum in promontorio Propontidis positum, quod Jason olim duodecim Diis dedicaverat, dirutum restauravit, & in portu Phrixi Dianæ ædem renovavit. Post hunc Calliades Byzantii dux, in externis & civilibus bellis strenuus, celebre illud & admirandum Byzantis simulachrum in Basilica consecravit, cum hanc inscriptione

Magnanimum Byzantem cum grata Phidalea,
Erexit junctis Calliades statuis.

Et hæc quidem Byzantiis partim sub optimatum, partim sub tyrannorum imperio diversis temporibus acciderunt. Cæterum postquam consulari virtute Romanum imperium reliquas

A μα. αὖθις δὲ πρὸς συμμαχίαν τραπέντες, περιφανῶς τοὺς Μακεδόνας ἐνίκησαν. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ διαλυθέντος τοῦ πολέμου, Φίλιππος παραχωρεῖ Βυζαντίοις. Ἐπεὶ δὲ καὶ Λέων τὸν βίον μετήλλαξεν, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς Χάρης, σὺν ναυσὶ μ΄ εἰς συμμαχίαν Βυζαντίων ἐλθὼν, πρὸς τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, κατέλαβε τὴν ἄκραν τῆς Προποντίδος, ἥ τις μεταξὺ κεῖται Χαλκηδόνος καὶ Χρυσοπόλεως· καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ προσορμίσας, ἀπόπειραν ἐλάμβανε τοῦ πολέμου· ἔνθα καὶ τὴν γυναῖκα συνεπομένην ἔχων αὐτῷ, νόσῳ βληθεῖσαν ἀποβαλὼν, ἐν τάφῳ κατέθηκεν, ἀναστήσας αὐτῇ βωμὸν καὶ κίονα, ἐν ᾧ δάμαλις δείκνυται ἐκ ξεστοῦ λίθου. 9. οὕτω γὰρ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκέκλητο ἐκείνη ἡ γυνὴ τοῦ Χάρητος, ὥσπερ καὶ διὰ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐκεῖσε στίχων ἀριδήλως ἐμ-
B φαίνεται, μέχρι τῶν καθ᾽ ἡμᾶς διασωζομένων χρόνων· εἰσὶ δὲ οἱ στίχοι οὗτοι·

Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς τύπος, οὐδ᾽ ἀπ᾽ ἐμεῖο
Κλῄζεται ἀντωπὸν Βοσπόριον πέλαγος.
Κείνην γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἥρας
Ἐς Φάρον· ἥδ᾽ ἐγὼ Κεκροπίς εἰμι νέκυς.
Εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος. ἔπλεον δ᾽ ὅτε πλῶεν ἐκεῖνος,
Τῇδε, Φιλιππείων ἀντίπαλος σκαφέων.
Βοΐδιον δ᾽ ἤκουον ἐγὼ τότε· νῦν δὲ Χάρητος
Εὐνέτις, ἠπείροις τέρπομαι ἀμφοτέροις.

τοῦ δὲ Χάρητος εἰς Ἀθήνας ἐκπλεύσαντος, Πρωτόμαχος τὴν στρατηγικὴν ἀρχὴν διαδέχεται· ὃς τοὺς ἐπαναστάντας
C Θρᾷκας καταδουλωσάμενος τοῖς ὅπλοις, ἐν τῷ καλουμένῳ Μιλίῳ, τόπῳ τῆς πόλεως, χάλκεα ἀνέστησε τρόπαια. κατοιχομένου δὲ καὶ τούτου, Τιμήσιος ἀνὴρ τῶν ἐν Ἀργείοις τραφέντων πρῶτον μὲν κατὰ τὸν Εὔξεινον πόντον πρὸς τῷ λεγομένῳ Ἐφεσιάτῃ, (ἔνθα ποτὲ Ἐφέσιοι ἀποικίας πέμψαντες, καὶ πόλιν οἰκοδομεῖν πειραθέντες αὖθις τοῦ Βυζαντίου ὑπήκουσαν λόγου·

Ὄλβιοι οἳ κείνην ἱερὴν πόλιν οἰκήσουσιν,
Ἀκτὴν Θρηϊκίην τ᾽ ἔνυγρον παρὰ τὸ στόμα Πόντου
Ἔνθα δύο σκύλακες πολιὴν λάπτουσι θάλασσαν
Ἔνθ᾽ ἰχθὺς ἔλαφός τε νόμον βόσκονται ἐς αὐτόν.)

ἀντικαταστῆσαι πόλιν ἐπιχειρήσας, καὶ διαμαρτὼν τῆς ἐλ-
D πίδος συνοικίζεται Βυζαντίοις· καὶ στρατηγὸς ἀναδειχθεὶς τοῦ παντὸς δήμου, πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν εἰς τὸ μεῖζον, καὶ περιφανέστερον μετερρύθμισε, νόμους περὶ τῶν καθ᾽ ἡμέραν συμβολαίων τιθέμενος, καὶ ἔθη καθιστὰς πολιτικὰ, δι᾽ ὧν ἀστείους τε, καὶ φιλανθρώπους τοὺς πολίτας ἀνέδειξεν· ἱερά τε θεῶν πλεῖστα, τὰ μὲν αὐτὸς ἀνεστήσατο, τὰ 10. δὲ καὶ πρὶν ὄντα διεκόσμησε. τὸν γὰρ πρὸς τῇ ἄκρᾳ τῆς Προποντίδος θαλάσσης κείμενον ναὸν, ὃν Ἰάσων ποτὲ τοῖς δώδεκα θεοῖς καθίδρυσε, κατηρειπωμένον ἀνήγειρε· καὶ τὸν ἐπὶ τῷ Φρίξου λεγομένῳ λιμένι Ἀρτέμιδος οἶκον ἀνε- 1 καίνισε. ἐπὶ δὲ τούτῳ, Καλλιάδης στρατηγήσας τοῦ Βυζαντίου, ἄριστά τε πρὸς τοὺς ὀθνείους καὶ ἐμφυλίους πολέμους ἀγωνισάμενος, τὸ περιβόητον καὶ θαυμαστὸν τοῦ Βύ-
E ζαντος ἄγαλμα, κατὰ τὴν λεγομένην Βασιλικὴν ἀνέθηκε, καὶ ἐπέγραψεν οὕτως·

Τὸν κρατερὸν Βύζαντα καὶ ἱμερτὴν Φιδάλειαν,
Κίονι κοσμήσας ἄνθετο Καλλιάδης.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀριστοκρατουμένων τῶν Βυζαντίων, ἔτι δὲ καὶ τυραννουμένων κατὰ διαφόρους συμβέβηκε χρόνους· ὡς δὲ τῇ τῶν ὑπάτων ἐπιστασίᾳ, ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ πάσας ὑπερεβάλλετο τὰς δυναστείας,

καταδουλώσαντι δὲ καὶ Ἑλλάδας, εἰκότως αὐτῷ καὶ Βυζάν-
τιοι πειθόμενοι διετέλουν. ἐπεὶ δὲ μετά τινας χρόνους,
Σεβήρου τῆς Ῥώμης βασιλεύοντος, αὐτοὶ τὴν τοῦ τυραν-
νήσαντος τῶν Εῴων Νίγρου προτιμήσαντες ἐλπίδα, εἰς
χεῖρας ἐλθεῖν ἐτόλμησαν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, ἀφαι-
ρεθέντες τῶν πολιτικῶν δικαίων, καὶ τῆς στεφάνης αὐτῆς
τοῦ τείχους καταλυθείσης, Περινθίοις ἐπέχθησαν δου-
25. λεύειν, τοῖς καλουμένοις Ἡρακλεώταις. παυσαμένης
δὲ τῆς ὀργῆς τοῦ Σεβήρου, αὖθις τοῦτον ἔσχον εἰς βασι-
λέα, ὃς καὶ εἰς μείζονα καὶ περιφανῆ κόσμον ἐπανήγα-
γε τὸ Βυζάντιον. λουτρὸν μὲν μέγιστον κατὰ τὸν τοῦ ἱππίου
Διὸς βωμὸν, ἤτοι τὸ Ἡρακλέους καλούμενον ἄλσος,
ἀνήγειρεν· ἔνθα δὴ καὶ τοὺς Διομήδους δαμάσαντες ἵπ-
πους, Ζεύξιππον τὸν τόπον ὠνόμασαν. καὶ τὸν αὐτῷ πλη-
σιάζοντα χῶρον τοῦ Ἱπποδρομίου, τοῖς τοῦ Διὸς ἀνακει-
μένον κούροις, ἰκρίοις τε καὶ στοαῖς διεκόσμησεν· ἔν-
θα καὶ νῦν οἱ καμπτῆρες δηλοῦσι, τὰ τῶν ἐφόρων γνω-
ρίσματα, διὰ τῶν ἐπικειμένων ᾠῶν τοῖς χαλκοῖς ὀβε-
λίσκοις. Καὶ μέχρι μὲν ἐπέζη ὁ Σεβῆρος, ἀπὸ τού-
του παιδὸς Ἀντωνίνου, Ἀντωνινία ἡ πόλις κατωνομάζε-
το. ἀπὸ δὲ τοῦ Βύζαντος μέχρι τοῦ Σεβήρου, ἔτη διῆλ-
θον ἑξακόσια ὀγδοήκοντα πέντε.

Ἀλλ' ἐπαναπτέον τὸν λόγον, καὶ διηγητέον, ὅπως Σε-
βῆρος τοῦ Βυζαντίου ἐκράτησεν· ἀναστὰς ἐκ Ῥώμης Σεβῆ-
ρος, κατείληφε τὸ Βυζάντιον, κρατοῦντος τότε αὐτοῦ
Νίγρου, τοῦ υἱοῦ Τιμησίου· καὶ εἰρηνικὰς σπονδὰς μετὰ Νί-
γρου ποιήσας, εἰσῆλθε μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ εἰς τὸ
Βυζάντιον. Ἐπεὶ δὲ οἱ Βυζάντιοι ἀπὸ Μακεδόνων δει-
νῶς ἐπολιορκοῦντο καὶ ἐλυμαίνοντο, ἐξῆλθεν ὁ Σεβῆ-
52. ρος κατὰ Μακεδόνων, ὑπερμαχῶν Βυζαντίων. μέλλων
δὲ ἐξέρχεσθαι, τὴν ἰδίαν θυγατέρα τῷ τοῦ Νίγρου υἱῷ
εἰς γυναῖκα παρέδωκε. τὸν γὰρ στρατὸν αὐτοῦ ὁ Σεβῆρος
κατέλιπεν ἐν Χρυσοπόλει· ἐν δὲ τῇ τοῦ γάμου εὐωχίᾳ
ἔστησαν ἐπὶ τῆς τραπέζης δύο φιλόσοφοί τινες Ῥω-
μαῖοι, Φόρτων, καὶ Μαρκίων καλούμενοι, καὶ εἶπον
πρὸς τοὺς ἐσθίοντας Βυζαντίους, ἠγάγομεν χαρὰν ἀ-
κερδῆ, καὶ λύπην ἀζήμιον. προσκαλεσάμενος δὲ Νί-
γρος τοὺς φιλοσόφους αὐτοῦ, ἐποίει ἐρευνᾶν περὶ τοῦ ῥή-
ματος. ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη διερμηνεῦσαι αὐτό. εἷς
δέ τις τῶν ἐν τῷ συμποσίῳ ἀνακειμένων, ἀγχίνους
πάνυ, ἤδη γηραιὸς, ἀναλογισάμενος τὸ ἀπόφθεγμα
εἶπε· τοῦτό ἐστιν ἱππικὸς, καὶ ἀγωνικὸς ἀγών. τότε
ὁ Σεβῆρος πρὸς θεραπείαν τοῦ συμπενθεροῦ αὐτοῦ
Νίγρου, ἔκτισε δύο λουτρά· ἔσωθεν μὲν τῆς πό-
λεως τὸ πλησίον τοῦ παλατίου ὂν, τὸ καλούμενον
Ζεύξιππον· ἔξωθεν δὲ τῆς πόλεως, τὰ νῦν καλού-
μενα Καμίνια, λουτρὸν ὑπερμέγεθες καὶ ἀξιοθαύμαστον.
ἐκ δὲ τῆς ὑπερβολῆς τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ δύο
χιλιάδες ἐλούοντο. ἔκαιε δὲ τὸ τοιοῦτον λουτρὸν μετὰ τοῦ
Μηδικοῦ πυρός. Τὸ δὲ μέχρι τοῦ νῦν σωζόμενον ἱπ-
ποδρόμιον, ἐκτίσθη παρ' αὐτοῦ τοῦ Σεβήρου, κήπων
53. ὄντων ἐκεῖσε δύο τινῶν ἀδελφῶν, καὶ γυναικὸς χήρας.
μέχρι μὲν οὖν τοῦ χαλκοῦ κίονος Τετραπλεύρου, πε-
διὸς ἦν ὁ τόπος. ἀπὸ δὲ τούτου καὶ μέχρι τῆς Σφεν-
δόνης, κρημνοῦ ὄντος, κίονες ὑπερμεγέθεις καὶ στίσμα-
τα ἀνηγέρθησαν. ἔνθα δὴ καὶ ἡ ψυχρὰ καλουμένη κιν-
στέρνα ἐστὶ, διότι πάνυ κρημνώδης ἦν ὁ τόπος. τὸ δὲ
ἓν μέρος τῶν βαθμίδων, ἀνεπληρώθη παρ' αὐτοῦ τοῦ
Σεβήρου. κατελείφθη δὲ τὸ ἕτερον ἀτελὲς, διὰ τὸ
ἐλθεῖν εἰς αὐτὸν ἀγγελίαν, ὅτι Γάλλοι πορθοῦσι

A omnes potestates superaverat, redacta jam in servitutem Græcia, merito se quoque illi submiserunt Byzantii. Aliquanto tamen post, Severo Romanis imperante, Nigri Orientis tyranni partes secuti, cum Imperatore manus conserere ausi sunt: quamobrem jure civitatis mulctati, mœnibusque urbis funditus eversis, Perinthiorum cognomento Heracliensium servitio addicti sunt. Sed sedata mox Severi indignatione, rursus eidem paruerunt Imperatori: qui etiam majoribus, atque illustrioribus ornamentis Byzantium restituit. Nam balneum exstruxit amplissimum juxta Jovis equestris aram, & lucum Herculis, qui domitis ibi B Diomedis equis, Zeuxippi nomen loco dedisse creditur. Item vicinum Hippodromum, Dioscuris sacrum, tabulatis & porticibus exornavit, ubi usque nunc metæ Deorum præsidum judicia exhibent, ova nimirum æneis obeliscis imposita. Quousque igitur Severus superstes fuit, ab ejus filio Antonio urbs Antoninia appellabatur. A Byzante autem usque ad Severum anni sexcenti octoginta quinque elapsi sunt. *Edit. Paris. pag. 6.*

Sed revocanda oratio est, & narrandum, quomodo Severus Byzantio potitus sit. Profectus Roma Severus, Byzantium venit, quod Niger Timesii filius tunc occupaverat: pacisque fœdere sancito, cum procetibus suis C urbem ingressus est. Postea vero cum Byzantii gravi Macedonum obsidione premerentur, Severus contra Macedonas egressus, pro Byzantiis pugnavit. Exiturus vero, filiam suam Nigri filio uxorem dedit: exercitum enim suum Severus Chrysopoli reliquerat. Cum igitur nuptiæ celebrarentur, duo quidam Philosophi Romaoi, quibus Phorton, & Marcion nomen erat, mensæ astiterunt, Byzantinis epulantibus dicentes: Inane gaudium, & dolorem indemnem adduximus. Quare Niger, vocatis ad se Philosophis suis, quid sibi hoc dictum vellet, inquisivit. Sed nullus interpretari poterat. Unus autem ex D conviris, admodum ingeniosus, jam senex, apophthegma illud considerans, Hoc est, inquit, equestre, & gymnicum certamen. Tum Severus in honorem affinis sui Nigri duo balnea condidit, unum in urbe vicinum Palatio, quod Zeuxippus nuncupatur: alterum vero extra urbem, quod nunc Caminia vocatur: balneum magnum & mirabile, adeo ut propter vastam ejus magnitudinem bis mille hominum quotidie in eo lavarentur. *pag. 7.* Succendebatur autem hoc balneum igne Medico. Cæterum Hippodromus, qui usque huc integer permansit, ab eodem Severo exstructus fuit, cum prius in eo loco essent horti duorum fratrum & cujusdam viduæ. E Erat quippe ad æream usque columnam Tettapleuri, planus locus: inde vero usque ad Sphendonen, magnas columnas & substructiones erexere, eo quod locus esset valde præruptus, quam etiam ob causam Cisternæ quam frigidam vocant, destinatus est. Unam quidem graduum partem ipse Severus absolvit; alteram autem imperfectam reliquit, quia ipsi nuntiabatur,

Gallos Romam depopulari : quare statim illo se contulit, ubi etiam morbo comitiali vitam finivit, anno imperii decimo septimo. A morte vero ipsius usque ad imperium Constantini magni anni sexaginta & ultra elapsi sunt. Cæterum trecentesimo sexagesimo & secundo anno post Augusti Cæsaris principatum, cum Roma vetus ejusque res jam declinare cœpissent, Constantinus Constantii filius Imperio potitus, novam hanc & perpulchram urbem Constantini nomine insignitam condidit. Cumque mirabili pulchritudine eam adornasset, muros quoque versus Troadenses porticus longe protulit. Præterea balnea & duo templa magnifica exstruxit, juraque omnia ad veteris Romæ instar ei attribuit, & in foro Strategio, ubi olim militum duces dignitates suas suscipiebant, columnæ lapideæ insculpi curavit. Ad hæc suam, & matris Helenæ statuas erexit, atque locum nominavit Augusteum. Senatoribus etiam, Roma ipsum secutis, valde munificam se præbuit, & ædes illis donavit, quas propriis sumptibus extruxerat. Idem aquæductum in urbem perduxit, duosque erexit arcus in Foro, ita enim locum vocant; tum quoque purpuream illam & illustrem columnam, cui ipsius Constantini statua imposita est, quam solis instar civibus prælucere cernimus. Hæc autem statua de columna decidit, & decem circiter homines, illic tunc præsentes oppressit, quinto Aprilis, decimæ quartæ indictionis, anno supra sexies millesimum & sexcentesimum decimo quarto, vigesimo Imperii D. Alexii Comneni, hora circiter tertia, oborta caligine, & austro vehementer spirante. Hanc vero aeris perturbationem excitaverat stella crinita, dicta Acontias, quæ vespera Parasceves primæ hebdomadis apparuit. Idem Constantinus quoque Senatui curias ædificavit, & locum nominavit Senatum. Inibi Jovis Dodonæi signum, & duæ Palladis Statuæ sunt positæ. Populo etiam demerendo singulis annis panes diurnos elargitus est, quos Palatinos, eo quod ex Palatio præberentur nominavit. Vinum insuper, carnes oleum, & frumentum distribui instituit, quibus etiam usque in præsens tempus civitas fruitur, symbolorum loco tesseras ab ipso sparsas proferens. Præterea commerciorum leges ex æquo & bono promulgavit, & urbem muris amplissimis cingens varieque eaornans, ad instar veteris Romæ splendidiorem reddidit. Imprimis duo templa exstruxit, unum S. Irenes, alterum SS. Apostolorum : tum omnes paganorum superstitiones abrogavit. Plura deinde alia templa ædificavit, de quibus paulo post dicemus. Templum S. Sophiæ ligneo tecto opertum condidit, unde quadringentæ viginti septem statuæ ablatæ sunt, quarum majors pars fuere gentilium, Jovis videlicet, & Cari, & Diocletiani : præterea duodecim signa : Luna quoque & Venus, & Arcturi sidus duabus Persicis columnis impositum, & Polus australis, & sacerdos Minervæ, Hieronem Philosophum vaticinantem a latere habens : Christianorum vero

Edit. Parif. pag. 8.

A τῆς Ῥώμης, καὶ παραγενέσθαι ἐν αὐτῇ. ὅ δὴ ποιῶν καὶ τε-
λευτᾷ, νόσῳ ἐπιληψίας, βασιλεύσας χρόνους δεκαε-
πτά. παρῆλθον δὲ χρόνοι ἑξήκοντα καὶ ἐπέκεινα, ἄχρι
τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Ἐν δὲ τῷ τριακο-
σιοστῷ καὶ ἑξηκοστῷ δευτέρῳ ἔτει ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος
μοναρχίας, τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τῶν πραγμά-
των αὐτῆς ἤδη πρὸς τὸ πέρας ἀφιγμένων, Κωνσταντῖνος
ὁ Κωνσταντίου παῖς, τῶν σκήπτρων ἐπιλαβόμενος,
τὴν νέαν ταύτην καὶ περικαλλῆ ἀνίστησι πόλιν, τὴν λε-
γομένην Κωνσταντίνου. θαυμαστὸν γὰρ προσεργασάμενος
τὸ κάλλος, πόῤῥωθεν καὶ τὰ τείχη μετέστειλε κατὰ τὰς
Τρωαδικὰς ἐμβόλους. λουτρά τε, καὶ ἱεροὺς δύο οἴκους με-
γάλους ἀνήγειρε, καὶ ἐν τῷ Στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ,
B ἔνθα ποτὲ οἱ στρατηγοῦντες τὰς τιμὰς αὐτῶν ἀπεδέ-
χοντο, ἑαυτὸν ἐπὶ λιθίνης ἀνέγραψε στήλης, καὶ τῆς
αὐτοῦ μητρὸς Ἑλένης ἐπὶ κίονος ἀνίστησιν ἄγαλμα, καὶ 14.
τὸν τόπον ἐκάλεσεν Αὐγουσταῖον· τοῖς τε συνακολουθή-
σασιν αὐτῷ ἀπὸ Ῥώμης συγκλητικοῖς ἐφιλοτιμήσατο,
οἴκους αὐτοῖς δωρησάμενος, οὓς ἐξ ἰδίων ἐδείματο
χρημάτων. ἐπὶ δὲ τούτου καὶ ὁ τῶν ὑδάτων ὁλκὸς προσε-
τέθη τῇ πόλει. ἀνέστησε δὲ καὶ δύο ἀψῖδας πρὸς τὸν
καλούμενον φόρον, καὶ ὁ πορφυροῦς καὶ περίβλεπτος
κίων, ἐφ' ὅνπερ ἵδρυται Κωνσταντῖνος, ὃν ὁρῶμεν
δίκην ἡλίου τοῖς πολίταις ἐκλάμποντα. τοῦτο γοῦν τὸ
ἄγαλμα κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ κίονος, καὶ φόνον τῶν ἐκεῖ-
σε εὑρεθέντων ἀνδρῶν τε, καὶ γυναικῶν ὡσεὶ δέκα
C εἰργάσατο, κατὰ τὴν πέμπτην δηλαδὴ τοῦ Ἀπριλ-
λίου μηνὸς, τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης Ἰνδικτιῶνος,
τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ καὶ ἑξακοσιοστοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου
ἔτους· εἰκοστὸν ἔτος ἄγοντος τῆς βασιλείας τοῦ κυ-
ρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. ὥρα ἦν ὡσεὶ τρίτη,
ὅτι γνόφος ἐγένετο καὶ βίαιος νότος ἔπνευσε σφο-
δρός. τοῦ κομήτου ἀστέρος τοῦ Ἀκοντίου ὀνομασθέντος, τὸ
τοιοῦτον τοῦ ἀέρος τάραχον ἐξεργασαμένου, τοῦ φανέντος
κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς τῆς πρώτης ἑβδομάδος.
οὗτος δὲ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἐποίησεν οἴκους, καὶ σε-
νάτον τὸν τόπον ὠνόμασεν. ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Δωδωναίου
Διὸς ἵσταται ἄγαλμα, καὶ δύο τῆς Παλλάδος ἱδρύμα-
τα. ἐφιλοτιμήσατο δὲ καὶ τῷ δήμῳ καθ' ἓν ἕκαστον ἔ- 15.
D τος, παρέχων ἄρτους ἡμερησίους, ὀνομάσας αὐτοὺς πα-
λατίνους, τοὺς ἐκ τοῦ παλατίου χορηγουμένους. οἶνόν τε καὶ
κρέας, καὶ ἔλαιον, καὶ σιτηρέσιον τάξας, ὧν καὶ μέχρι
τοῦ νῦν ἡ πόλις ἀπολαύει, τῶν ὑπ' αὐτοῦ ῥιφέντων κα-
λάμων φέρουσα τὰ γνωρίσματα. νόμους τε, καὶ συμ-
βόλαια καθ' ἑκάστην τιθεὶς ἀπὸ τοῦ βελτίστου καὶ δικαίου.
τείχεσί τε μεγίστοις περικλείσας τὴν πόλιν, καὶ δια-
φόροις κοσμήσας τρόποις, εἰς ζῆλον τῆς πρεσβυτέρας
Ῥώμης, περιφανεστέραν ἀπέδειξεν. ᾠκοδόμησε δὲ ἐν
πρώτοις ἱεροὺς οἴκους δύο· ἕνα μὲν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁ-
γίας Εἰρήνης, ἕτερον δὲ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· καὶ τὰ
τῶν Ἑλλήνων ἅπαντα καθεῖλε θρησκεύματα. εἶτα καὶ
ἄλλους πολλοὺς ἀνήγειρεν, ὡς μετ' ὀλίγον εἴπομεν. ἔκ-
E τισε δὲ τὴν ἁγίαν Σοφίαν ξυλόστεγον· ἀφ' ἧς ἀφῃρέθησαν
στῆλαι τετρακόσιαι εἰκοσιεπτά· καὶ πλείους μὲν Ἑλλήνων
ὑπάρχουσαι, Διὸς καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ, καὶ
τὸ δωδεκάζῳδον, καὶ ἡ σελήνη, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ
ἀρκτοῦρος ἀστὴρ, παρὰ δύο Περσικῶν στηλῶν βασταζόμε-
νος, ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ Ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀ-
πὸ τοῦ πλευροῦ, Ἱέρωνα τὸν φιλόσοφον μαντευόμενον ἔ-
χουσα. τῶν δὲ Χριστιανῶν ὀλίγαι τινὲς, ὡς εἶπον. 16.

A Ἔκτισε δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου ὁ ἀγαθοδό-
της Βασιλεὺς, καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀκακίου, καὶ τὸν ναὸν
τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ δρομικὸν,
καὶ τοῦτον ποιήσας ξυλόστεγον. ἀλλὰ καὶ μνημοθέσια τῶν
βασιλέων, ὧν ἐν ἑνὶ καὶ αὐτὸς τέθειται. χρὴ δὲ εἰ-
δέναι, ὅτι τῷ πεντακισχιλιοστῷ, ὀκτακοσιοστῷ τριακ-
οστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τοῦ κόσμου, τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς δευ-
τέρας Ἐπινεμήσεως, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου
μηνὸς, ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὄντος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ τοῦ το-
ξότου ζώδιον. ὡροσκόπει δὲ ὁ καρκῖνος, τῷ πρώτῳ ἔτει
τῆς διακοσιοστῆς ἑξηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος, ἐπή-
ξαντο τοὺς θεμελίους τῶν δυτικῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως. καὶ ἐν ἐννέα μησὶ τό, τε χερσαῖον καὶ παρά-
λιον τεῖχος, μετὰ πλείστων οἰκοδομημάτων, τῶν ἐν τῇ B
πόλει δομηθέντων ἀπαρτίσαντες, τῇ ια. τοῦ Μαΐου μη-
νὸς, τὰ ἐγκαίνια τῆς πόλεως γέγονε, καὶ προσηγορεύθη
Κωνσταντινούπολις. Ἐπὶ δὲ τῇ τῶν ἐγκαινίων ἡμέρᾳ διέ-
ταξεν ἐπὶ τοὺς ἐφεξῆς χρόνους, τὴν αὐτοῦ στήλην ὁρᾶσθαι
μετὰ τῆς εἰρημένης τιμῆς, ἱππικοῦ ἀγομένου, τῷ κατὰ και-
ρὸν βασιλεύοντι καὶ τῷ δήμῳ, καὶ ἀπέρχεσθαι μέχρι τοῦ
στάματος. Ταῦτα ἐπράχθη τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Βα-
17. σιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, συμπαραττόντων αὐτῷ
καὶ συνευδοκούντων εἰς τὴν τοιαύτην οἰκοδομὴν τῆς θεοφ-
ρουρήτου πόλεως, Εὐφράτου παρακοιμωμένου, Οὐρβι-
κίου καὶ Ὀλυβρίου τῶν πραιποσίτων, Ἰσιδώρου, καὶ Εὐ-
στοργίου, καὶ Μιχαὴλ πρωτοβεστιαρίου, ἀμφοτέρων
Πατρικίων ὄντων, καὶ Ὠνωρατίου ἐπάρχου, καθὼς C
ἱστοροῦσιν Εὐτυχιανὸς πρωτοασηκρῆτις ὁ γραμματικὸς,
καὶ Εὐτρόπιος ὁ σοφιστὴς, ὁ τῷ παραβάτῃ Ἰουλιανῷ
συμπαρὼν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ὁ ἐπιστολογράφος Κων-
σταντῖνος, Ἐλεύσιός τε διάκονος ὁ φιλόσοφος, καὶ Τρωΐ-
λος ὁ ῥήτωρ, ὁ πολλὰς ἀρχὰς μετὰ δόξης ἀνύσας καὶ Ἡσύ-
χιος ὁ ταχυγράφος. Οὗτοι πάντες αὐτόπται γενόμε-
νοι τῶν τηνικαῦτα πραχθέντων, ἀκριβῶς ταυτὶ συνε-
γράψαντο. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Βασιλείας
αὐτοῦ ἐποίησεν, ὡς εἴρηται, μείζονα τὴν Βύζαντος πό-
λιν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἔκτισε δὲ
τὰ παλάτια ἀπό τε τῆς χαλκῆς καὶ τῶν ἐξκουβίτων, καὶ
ναὸν ἀνήγειρεν ἐκεῖσε τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· καὶ τὸν θό-
λον τῆς Ἑπταλύχνου, ὃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται, D
ἔσωθεν τῶν σχολῶν, καὶ τὸ τριβουνάλιον, καὶ τὰ νῦν ὀνο-
18. μαζόμενα Νούμερα, καὶ αὐτὰ εἰς παλάτιον· καὶ τὰ
δέκα ἐννέα Ἀκκούβιτα, καὶ τὸ Στέψιμον, καὶ τὸν ναὸν
τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὅπερ εἶχε χειμερινὸν κοιτῶνα. Ἀ-
νήγειρε δὲ καὶ τὴν Μαγναύραν, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἐκκλη-
σίαν, καὶ τὸ γενικὸν, καὶ τὸ ἰδικὸν, καὶ τὸ Βεστιάριον,
καὶ τὴν Καβαλὰν, καὶ τὸ Σίγμα, καὶ τὸ Ὠᾶτον, πρὸς τὴν
νέαν κείμενον, καὶ μέχρι τῆς ὀνομαζομένης σιδηρᾶς, καὶ
τὸ κάτοπτρον λουτρὸν, καὶ τὰ παλάτια τὰ ἐπάνω, μέ-
χρι τῶν Γερανίου. καὶ τὸ Χρυσόκλαβον, καὶ τὸ μέγα λου-
τρὸν τῶν οἰκονομίου, τὸ πλησιάζον εἰς τὸ Τζυκανιστή-
ριον, ἔχον ἐνθήκας ἑπτὰ, καὶ δώδεκα στοὰς, καὶ κολύ-
θαβον εὐμεγέθη· ἔνζωδον δὲ ὑπῆρχε· καὶ αἱ μὲν ἑπ- E
τὰ ἐνθῆκαι, εἰς μίμησιν τῶν ἑπτὰ πλανητῶν· αἱ δὲ
δώδεκα στοαὶ, τῶν δώδεκα μηνῶν τὰς κράσεις. ἐσώζε-
το δὲ μέχρι τῆς βασιλείας Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ. Ὁ δὲ
Ἰωάννης ὁ Τζιμισκῆς κατέλυσεν αὐτὸ, καὶ ἐκ τῆς ὕ-
λης ἔκτισε τὴν χαλκῆν, ἔνθα καὶ ἐτάφη. βουλόμε-
νος δὲ κτίσαι καὶ ἱππικὸν κατὰ τὴν μίμησιν τῆς Ῥώ-
19. μης, εὗρε τὸ τοῦ Σεβήρου, καὶ ἀνεπλήρωσεν αὐτό.

admodum paucæ, ut dixi. Extruxit etiam optimus Imperator templum S. Agathonici, & S. Acacii, & SS. Apostolorum, quod adjuvante ejus matre, oblongum fecit, & ligneo laqueari operuit. Imperatorum quoque monumenta fecit, in quorum uno & ipse conditus est. Sciendum autem est quod anno mundi quinquies millesimo octingentesimo trigesimo septimo, tertio mense secundæ indictionis, vigesimo sexto Septembris, Sole Sagittarii signum ingresso, cancro horoscopante, primo anno ducentesimæ quintæ olympiadis, fundamenta murorum Occidentalium jecerint: cumque novem mensibus, maritimum & terrestrem murum, cum aliis urbanis ædificiis absolvissent, undecimo Maii Encænia urbis celebrata sunt, & Constantinopolis nomen ei impositum est. Constituit vero Constantinus, ut imposterum quotannis die Urbis natali, statua ipsius cum solito honore ludis circensibus, Imperatori populoque ad tribunal Hippodromi spectanda proponeretur. Hæc facta sunt anno duodecimo Imperii Constantini magni, *Edit. Paris. pag. 9.* adjuvantibus in structura civitatis divino præsidio munitæ, Euphrate Accubitore, Urbicio & Olybrio præpositis, Isidoro, & Eustorgio, & Michaele primo vestiario, utroque Patricio, & Honorifio Præfecto; quemadmodum memorant, Eutychianus a Secretis primus Grammaticus, & Eutropius Sophista, qui Juliano Apostatæ in Perside simul adfuit: & Constantinus epistolographus, & Eleusius Diaconus, Philosophus, & Troilus rhetor, qui multos magistratus cum honore gessit, & Hesychius notarius. Hi omnes, quæ suis oculis tum viderant, accurate scriptis mandarunt. Anno igitur duodecimo imperii sui, ut dictum est, Constantinus Byzantis urbem ampliavit, vocavitque Constantinopolim. Condidit etiam Palatia, a Chalce & Excubitis: ibidemque SS. Apostolorum templum extruxit, & tholum Heptalychni, qui usque adhuc intus in scholis conservatur: præterea Tribunal ejusdem Palatii, & quæ nunc dicuntur Numera: item novemdecim Accubita, & Strepsimum, & templum S. Stephani, in quo hyberno tempore pernoctabat: extruxit quoque Magnauram & templum Dominicum, tum ærarium publicum & privatum, & Vestiarium, & Cabalam, & Sigma, & Oatum, proximum Ecclesiæ novæ, & cætera usque ad portam ferream: & balneum pellucidum, & Palatia superiora usque ad Geranium: tum Chrysoclavum, & balneum magnum Oeconomii, proximum Tzycanisterio, quod septem receptacula habebat, & duodecim porticus, & amplissimum natabulum figuris variatum. Et septem quidem receptacula, similitudinem septem planetarum, duodecim vero porticus, duodecim mensium temperamenta referebant. Permansit autem integrum usque ad Imperium Nicephori Phocæ, cujus successor Joannes Tzymisces illud evertit, & ex materia Chalcen condidit, in qua sepultus est. Cæterum cupiens etiam Constantinus in urbe sua Circum ad imitationem Romani ædificare, eum, quem

Severus imperfectum reliquerat, ipse absolvit: unam nempe graduum partem, quibus ascenditur ad duo ambulacra: & supra cancellos, sphendonen, metas & factiones. Omnia autem ærea signa & simulacra ex variis locis & civitatibus collecta ad ornatum urbis erexit. Similiter & columnas ambulacrorum, quæ pavimento stravit tessellato. Ipse vero ibi primum gymnicum & equestrem ludum edidit. Verum statua, quæ pedes alatos habet, deducta est e magna Antiochia, & Bellerophontis est, qui illic colebatur. De reliquis statuis, quot & quales eæ sint, & unde qualibet venerit, & quare fuerint erectæ, postremo breviter dicemus. Cæterum cum vellet Constantinus magnus urbem suam maxime a Romanis habitari, annulos præstantissimi cujusque viri occulte accepit, & misit ipsos contra Persarum regem Saporem: videlicet quatuor magistros Adam, Protasium, Scolymbrum, Philoxenum; & octo Patricios, Probum, Domninum, Darium, Maurum, Rhodanum, Sallustium Præfectum, Modestum, & Eubulum cum magno exercitu in Persiam misit, ubi sexdecim menses commorati sunt. Interea Constantinus magnus, missis Romam legatis, eorum uxores, liberos & familias accersivit. Misit etiam architectos, ut domos eorum, & cujusvis locum situmque sive in ora maritima sive continenti; tum formam structuræ, earumque gradus & scalas observarent. Adsumtis igitur familiis Senatorum, Byzantium redierunt, ibique singula simili modo ædificia extruxerunt, eorumque familiis dederunt inhabitanda. Cum itaque acceptis sexaginta quinque centenariis tributi, ex Perside victores rediissent, Imperator eos convivio excepit, & dixit illis tentandi causa: Numquid abituri estis Romam? illi autem responderunt, se intra duos menses nondum eo reversuros. Tum Imperator, vesperi, inquit, dabo vobis ædes vestras. Jusserat enim Euphrati accubitori suo, qui & Constantinum magnum Christianum fecerat, ut unicuique suas ædes restitueret. Ut igitur viderunt, portas, atria, gradus, mensuram, & formam, altitudinem & prospectum fenestrarum Romanis similes, putabant se per somnium esse Romæ; cum vero & familias suas invenirent, obstupescebant: ubi vero eas interrogarunt, & uti res gesta esset, intellexerunt; tum demum crediderunt, non esse phantasiam, verum prudentiam Imperatoris, qui hoc pacto invitos & nolentes ibi habitare coegisset. Loca autem ex nominibus eorum denominata sunt. Philoxenus cisternam condidit, cui nomen Philoxeni: Probus templum Prodromi exstruxit, quod Constantinus Caballinus, seu Copronymus mutavit in officinam fabrilem dictam Probi. Dominus in regione Mauriani domum ædificavit, in qua habitat Agricolaus. Darius ædem Canatissæ uxoris Scleri condidit: Maurus vero domum, quæ nunc dicitur Bellonæ. Rhodanus domum nuncupatam in Cælis condidit: Sallustius autem eam, quæ Contomiti appellatur. Mo-

Edit. Paris. pag. 10. — *pag. 11.*

A ἄγειαν τὸ ἓν μέρος τῶν βαθμίδων, τῶν δύο περιπάτων. καὶ ἄνω τῶν καγκέλλων, καὶ τὴν σφενδόνα, καὶ τοὺς καμπτῆρας, καὶ τοὺς δήμους. πάντα δὲ τὰ χαλκουργήματα, καὶ τὰ ξόανα, ἐκ διαφόρων τόπων καὶ πόλεων ἀθροίσας, ἔστησεν αὐτὰ εἰς κόσμον τῆς πόλεως. ὁμοίως καὶ τοὺς κίονας τῶν περιπάτων. ἐπάτωσε δὲ τοὺς αὐτοὺς περιπάτους μετὰ συγκοπῆς, καὶ ἀπετέλεσεν αὐτὸς πρῶτον γυμνικὸν, καὶ ἱππικὸν ἀγῶνα. ὁ δὲ ἔχων τοὺς πτερωτοὺς πόδας, ἦκεν ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας. ἔστι δὲ ὁ Βελλεροφόντης, καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν ἐκεῖσε. Ὁπόσα δὲ καὶ ἄλλα ἀγάλματα, καὶ τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἥκασιν ἕκαστοι, καὶ διατί ἐστηλώθησαν, ἔσχατον λεπτομερῶς ἐροῦμεν. Θέλων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οἰκῆσαι

B τὴν πόλιν αὐτοῦ, μάλιστα δὲ τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὸ Βυζάντιον, ἔλαβεν ἐξ αὐτῶν λαθραίως τὰ δακτυλίδια αὐτῶν, ἑνὸς ἑκάστου ἰδίως, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν τῶν Περσῶν Βασιλέα, ὅστις ἐκαλεῖτο Σάβαρος· τέσσαρας μὲν μαγίστρους, τὸν Ἀδάμ, τὸν Προτάσιον, τὸν Σκόλυμβρον, τὸν Φιλόξενον. ὀκτὼ δὲ πατρικίους, τὸν Πρόβον, τὸν Δομνῖνον, τὸν Δάριον, τὸν Μαῦρον, τὸν Ῥοδανὸν, τὸν Σαλτίωνα, τὸν ἔπαρχον Μόδεστον, τὸν Εὔβουλον, μετὰ πλείστου στρατοῦ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς, ποιήσαντας δέκα ἓξ μῆνας ἐν Περσίδι. Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀποστείλας εἰς Ῥώμην, ἀνελάβετο τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς φαμιλίας. ἔπεμψε δὲ καὶ ἀρχιτέκτονας μηχανικοὺς, ἵνα ἴδωσι τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ

C τοὺς τόπους ἑνὸς ἑκάστου, πῶς κεῖνται, καὶ ὅπως, ἑτέρας ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς θαλάσσης, ἄλλας ἐπὶ τὰς ἠπείρους, καὶ τὰ σχήματα τῶν κτισμάτων, καὶ τὰς ἀνόδους αὐτῶν κοχλιώδεις. καὶ λαβόντες τὰς φαμιλίας τῶν συγκλητικῶν, ἀνῆλθον ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, καὶ ἔκτισαν ὅμοια ἕκαστα, καὶ ἐκάθισαν ἔσω αὐτῶν τὰς φαμιλίας τούτων. Ἐκεῖσε ἐλθόντες γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς χώρας μετὰ νίκης, ἀναλαβόμενοι καὶ ἐπακτὰ κεντηνάρια τριακόσια ἑξήκοντα πέντε, ἐδέξατο αὐτοὺς ὁ Βασιλεὺς, καὶ ποιήσας εὐωχίας εἶπεν αὐτοῖς. Θέλετε ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην; δοκιμάζων αὐτούς· οἱ δὲ ἔφησαν μὴ κατελθεῖν μέχρι δύο μηνῶν. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔφη· ἀπόψε, ἔχω δοῦναι ὑμῖν τὰς οἰκίας ὑμῶν. προστάξας Εὐφράτῃ τῷ

D παρακοιμωμένῳ αὐτοῦ, ὅστις καὶ ἐποίησε τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον Χριστιανὸν, ἐνὶ ἑκάστῳ ἀποδοῦναι αὐτῶν τοὺς οἴκους. ὡς γοῦν εἶδον τὰς πυλεῶνας, καὶ τὰς αὐλὰς, καὶ τὰς ἀνόδους, ὁμοίας τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ τὰ μέτρα, καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰ ὕψη, καὶ τὴν ἀπόβλεψιν τῶν θυρίδων. ἔδοξαν εἶναι ἐκ φαντασίας εἰς τὴν Ῥώμην. εὑρόντες δὲ καὶ τὰς φαμιλίας αὐτῶν ἐξεπλάγησαν. ἐρωτήσαντες δὲ τὰς ἑαυτῶν φαμιλίας, καὶ μαθόντες ἀκριβῶς, τότε ἐπίστευσαν, ὡς οὐκ ἔστι φάντασμα, ἀλλὰ φρόνησις τοῦ Βασιλέως, ὅτι ἄκοντας καὶ μὴ βουλομένους ᾤκισεν ἐνταῦθα. ἐκ δὲ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν εἰλήφασιν οἱ τόποι τὰς προσηγορίας. ὁ Φιλόξενος κινστέρναν ἔκτισε, τὴν ἐπονομαζομένην Φιλοξένου. ὁ Πρόβος ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ Προ-

E δρόμου, ὅνπερ ὁ Καβαλῖνος ἐποίησεν ἐργοδόσιον, τὸ λεγόμενον Πρόβου. ὁ Δομνῖνος ἔκτισεν οἶκον εἰς τὰ Μαυριανοῦ, ὅνπερ ἔχει ὁ Ἀγρικόλαος. ὁ Δάριος ἔκτισε τὸ Κανατίσσας τοῦ Σκληροῦ. ὁ Μαῦρος ἔκτισεν οἶκον, ὃς λέγεται νῦν τοῦ Βελλονᾶ. ὁ Ῥοδανὸς ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ ἐν οὐρανοῖς. ἐπὶ δὲ τῆς Μαμαίνης ὁ Σαλτίων ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τοῦ Κορδομένου. ὁ Μόδεστος ἔκτισεν οἶκον εἰς τοὺς ἁγίους Αποστόλους

20. — 21.

22. στόλους, τὸν λεγόμενον τοῦ Λαμπροῦ. αἱ δὲ τρεῖς πυλαιῶνες ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Εὐβούλου. ἔκτισε δὲ ὁ αὐτὸς καὶ τέσσαρας ἐμβόλους, ἀπὸ τοῦ παλατίου μέχρι τῶν χερσαίων τειχῶν ἐγχωρήγους θόλους. ὁ μὲν εἷς ἤρχετο ἀπὸ τοῦ Τζυκανιστηρίου καὶ τῶν Μαγγάνων, καὶ τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τῶν Εὐγενίου, καὶ διήρχετο μέχρι τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. ὁ δὲ ἕτερος, ἀπὸ τῆς Δάφνης, καὶ τῶν Σοφιῶν, μέχρι τῆς Ῥάβδου. οἱ δὲ ἕτεροι δύο ἔμβολοι, ἀπὸ τῆς Χαλκῆς, καὶ τοῦ Μιλίου, καὶ τοῦ φόρου, μέχρι τοῦ Ταύρου, καὶ τοῦ Βοός, καὶ τοῦ ἑξακιονίου. ἐπάνω δὲ τῶν ἐμβόλων περίπατοι πλακωτοὶ λίθινοι, καὶ στῆλαι χαλκαῖ ἄπειροι, εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως. Ἔκτισε δὲ καὶ τοὺς μυδρῶνας, καὶ τοὺς ἀγωγοὺς ἔφερεν ἀπὸ Βουλγαρείας. ἐποίησε δὲ καὶ γάβους ἐγχωρήγους ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, βαθεῖς τῷ ὕψει ὅσον τῶν ἐμβόλων. διὰ τὸ μὴ εἶναι δυσωδίαν τινά, καὶ ἐνσκήπτουσι νόσοι πολλαί, ἀλλ' εἰς τὸ βάθος διέρχωνται τὰς δυσώδεις ὕλας, καὶ κατέρχωνται εἰς τὴν θάλασσαν. Ταῦτα δὲ ἐκτίσθησαν, ὡς εἴρηται, παρὰ Οὐρβικίου πραιποσίτου, καὶ Σαλουστίου ἐπάρχου, καὶ τῶν λοιπῶν, καταλιπόντος αὐτοῖς κεντηνάρια χρυσίου ἑξακόσια, εἴς τε τοὺς ἐμβόλους, καὶ τοὺς ἀγωγούς, καὶ τὰ τείχη.

23. αὐτὸς δὲ ἦν κατὰ Σκυθῶν, καὶ ὑποτάξας ἐκείνους, ἔκτισε πόλεις, τήν τε Περθλάβαν, τὴν Δίστραν, τὴν Πλίσκουβαν, καὶ τὴν Κωνσταντίαν. ταῦτα δὲ ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Οὐρβικίου εἰς χρόνους δύο ἥμισυ, ἀπὸ φωνῆς Ἑρμείου. ἔκτισε δὲ καὶ τὰ Ἁρματίου. τὴν δὲ κόρτην αὐτοῦ, καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπέθετο, ὅτε ὑπέταξε τοὺς Βυζαντίους. εἰς δὲ τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν αὐτοῦ υἱῶν, ἔκτισε τὰ παλάτια τὰ καλούμενα Κωνσταντινιανάς, καὶ τὰ καλούμενα Κώνστα. ἔστι δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ Τουβάκη, καὶ τοῦ Ὀβριτζῆ, ὅνπερ ἔχει ὁ ἀκροπολίτης. τοὺς δὲ ναοὺς καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὕστερον εἰς τὰ περὶ κτισμάτων ἐροῦμεν.

A destus ædificavit domum ad SS. Apostolos, quæ Lampri dicitur: tria vero ejus atria Eubulus extruxit. Idem quatuor porticus condidit a Palatio usque ad eum locum terrestris muri, in quem sordes efferuntur. Una incipiebat a Tzycanisterio, Manganis, Acropoli, & turre Eugenii, & pertingebat usque ad S. Antonium: altera a Daphne & Palatio Sophiano, usque ad Ecclesiam Dei genitricis nuncupatam Raudum. Reliquæ duæ porticus a Chalce, Milio, & Foro, usque ad Taurum, Bovem & Hexacionium pertendebant. Supra porticus autem ambulacra erant lapide quadrato strata, & statuæ æreæ innumeræ, ad ornamentum urbis. Præterea latrinas con-
B didit, & aquæ ductus ex Bulgaria in urbem perduxit. Fecit etiam cloacas subter universam urbem transeuntes, æquantes profunditate altitudinem porticuum, ne ea malo odore morbus nasceretur, sed omnis fœtida colluvies per eas in mare deflueret. Hæc itaque, ut dictum est, Urbicius Præpositus, Sallustius Præfectus, & reliqui condiderunt. Imperator autem, sexcentis auri centenariis ad porticus, aquæductus & muros castruendos relictis, ipse adversus Scythas profectus est, illisque subjugatis, urbes condidit Persthlabam, Distram, Pliscubam, & Constantiam. Hæc Urbicius, duobus annis & dimidio, hortatu Her-
C miæ ædificavit. Præterea extruxit Constantinus ædes Harmatii vulgo dictas, ubi cortem suam currusque posuit, cum Byzantios subjugasset. A nomine autem trium filiorum condidit palatia, quæ Constantii & Constantis nominantur. Struxit etiam domum Tubacæ & Oberitzæ, in qua præfectus arcis habitat. Cæterum de templis & reliquis, quæ Constantinus magnus ædificavit, postea in libro de Edificiis dicturi sumus.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΧΡΗ γινώσκειν, ὅτι τοῦ Βύζαντος τὰ παλάτια ἐν τῇ ἀκροπόλει ἦσαν· ὁ δὲ ναὸς τοῦ ἁγίου Μηνᾶ ὑπῆρχε πρῶτον τοῦ Διὸς ἱερόν. ὅθεν δὴ καὶ εἰς τὰς μαρμαρίνας ἀψῖδας, τὰς ὕπερθεν τῶν δύο μεγάλων κιόνων, ὑπάρχουσιν αἱ στῆλαι τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Κρόνου. ἔθος γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἀρχηγοῖς, εἰς τὰς ἀκροπόλεις κτίζειν τὰ ἑαυτῶν παλάτια. ἤρχετο δὲ τὸ τεῖχος, καθὰ καὶ νῦν, ἐπὶ
24. τοῦ Βύζαντος, ἀπὸ τοῦ πύργου τῆς ἀκροπόλεως, καὶ διήρχετο εἰς τὸν τοῦ Εὐγενίου πύργον, καὶ ἀνέβαινε μέχρι τοῦ Στρατηγίου, καὶ διήρχετο εἰς τὸ λεγόμενον τοῦ Ἀχιλλέως λουτρόν. ἡ δὲ ἐκεῖσε ὁρωμένη ἀψίς, ἡ λεγομένη νῦν Οὐρβικίου, πρότερον πόρτα ἦν χερσαία τοῦ Βύζαντος. καὶ ἀνέβαινεν εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα τὸ τεῖχος, ἕως τοῦ λεγομένου μιλίου. ἦν δὲ ἀφ' ἐκεῖσε πόρτα τῶν Βυζαντίων χερσαία. καὶ διήρχετο εἰς τοὺς πλεκτοὺς κίονας τῶν Τζυκαλαρείων, καὶ κατέβαινεν εἰς Τόπους, καὶ ἀπέκαμπτε πάλιν διὰ τῶν Μαγγάνων καὶ Ἀρκαδιανῶν, καὶ ἔφθανεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. εἶχε δὲ πύργους τὸ ὅλον τεῖχος εἰκοσιεπτά. καὶ τοιαύτη μὲν ἦν ἡ ἐπὶ τοῦ Βύζαντος σχηματογραφία τῆς πόλεως. ἡ δὲ δευτέρα, καθὰ διὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐκτίσθη, ἐστὶν αὕτη· κατὰ μὲν τὸ παράλιον μέρος,

DE FORMA ET AMBITU Urbis Constantinopolitanæ.

D SCiendum est, quod Byzantis Palatium in Acropoli exstiterit, & templum S. Menæ antea fuerit fanum Jovis: quamobrem etiam nunc in marmoreis ejus arcubus, qui duabus maximis columnis sustentantur, Jovis & Saturni statuæ supersunt. (Edit. Parif. pag. 12.) Ille nimirum antiquis Principibus mos erat, ut non nisi in arcibus urbium Palatia sua extruerent. Sub Byzante igitur, uti hodieque, incipiebat murus a turri Acropoleos, & pergebat usque ad turrim Eugenii: inde ascendebat ad Strategium versus, & progrediebatur usque thermas Achilleas. Arcus vero,
E qui ibi visitur, & nunc Urbicii appellatur, erat olim terrestris porta tempore Byzantis. Hinc in Chalcopratia tendebat murus, & porro usque ad Miliarium, ubi altera erat porta terrestris. Inde procedebat ad volutiles columnas Tzycalariorum, & descendebat ad Topos, & rursus deflectebat per Mangana & thermas Arcadianas, atque ita demum revertebatur in Acropolim. Continebat autem totua

murus viginti septem turres. Hæc igitur erat urbis forma sub Byzante: secunda vero, quam a Constantino magno accepit, ita se habet. Latus quidem maritimum ab Actopoli & turri Eugenii promotum est usque ad Zeugma S. Antonii, & a Topis ad S. Dei genitricem cognomine Raudum. Verum murus terrestris protensus est usque ad Hexacionium, & a Miliario usque ad veterem portam Præcursoris, & monasteria Studii & Icasiæ: inde pergebat usque ad cisternam Boni, & templum S S. Martyrum Manuel, Sabel & Ismael: hinc rursus descendebat ad locum nuncupatum Harmatii, & desinebat in templo S. Antonii. Hæc urbis forma duravit annos centum & triginta duo, decem Imperatorum tempore: Theodosius vero Junior quinto imperii anno, cum terræ motus esset, & muri collaberentur, propterea quod Amalechitæ & Chazinzarii in urbe habitabant, & Trisagium impie irridebant, preces & supplicationes in campo tribunalis una cum Patriarcha Procolo instituit. Cæterum cum jam per multas horas Kyrie eleison cantassent, parvum quidam puer, cunctis aspectantibus, in aerem surreptus audivit angelos cantantes: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus Immortalis, miserere nobis: puero iterum in terram demisso populus ad eumdem modum cecinit, desitque terræ motus: & imperator omnes hæreticos ea urbem eiecit, murosque ab Hexacionio usque ad portam auream protulit. Quare etiam pone Elephantos istic collocatos, statuam suam erexit, & murum maritimum a Raudo usque ad portam auream extendit, & a S. Antonio, in loco nuncupato Harmatii sito, usque ad Blachernas & portam auream. Duæ autem factiones populi, ab ipso ei rei destinatæ, muros illos condiderunt, uti habetur in libro de Ædificiis.

Edit. Paris. pag. 53.

A προσετέθη ἀπὸ μὲν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ Εὐγενίου πύργου, μέχρι τοῦ Ζεύγματος τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. ἀπὸ δὲ τῶν καλουμένων Τόπων, μέχρι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ῥάβδου. τὸ δὲ χερσαῖον τεῖχος 25.
ἀνέβαινεν ἕως τοῦ ἑξακιονίου, ἀπὸ δὲ τοῦ μιλίου προήρχετο μέχρι τῆς παλαιᾶς πόρτης τοῦ προδρόμου, καὶ τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου καὶ τῆς Εἰκασίας, καὶ διήρχετο μέχρι τῆς Βώνου, καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαήλ· καὶ κατήρχετο εἰς τὰ Ἀρματίου, καὶ ἐπληροῦτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. διήρκεσε δὲ τὸ τοιοῦτον σχῆμα τοῦ τείχους, ἔτη ἑκατὸν τριάκοντα δύο, δέκα βασιλέων αὐτοκρατορησάντων. ὁ δὲ μικρὸς Θεοδόσιος B εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, σεισμοῦ γεγονότος, καὶ τῶν τειχῶν καταπιπτόντων, διὰ τὸ τοὺς Ἀμαληκίτας τοὺς Χατζιντζαρίους εἶναι ἐν τῇ πόλει, καὶ βλασφημεῖν σφοδρῶς εἰς τὸ Τρισάγιον, ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἱκεσίαν καὶ λιτὴν εἰς τὸν κάμπον τοῦ τριβουναλίου μετὰ τοῦ Πατριάρχου Πρόκλου, κραζόντων τὸ Κύριε ἐλέησον ἐπὶ πολλὰς ὥρας. πάντων δὲ ὁρώντων, ἡρπάγη παιδίον εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἤκουσεν ὁ παῖς τῶν ἀγγέλων μελῳδούντων καὶ ὑμνούντων. Ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος 26.
ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. κατελθόντος δὲ τοῦ παιδὸς ὁ λαὸς οὕτως ἐμελῴδει· καὶ ἔστη ὁ σεισμὸς ἔπαυσε· καὶ ἐξέωσεν ὁ Βα- C σιλεὺς πάντας τοὺς αἱρετικοὺς ἐκ τῆς πόλεως. ἐξέβαλε δὲ τείχη ἀπὸ τοῦ ἑξακιονίου μέχρι χρυσείας· ἐξ οὗ καὶ στήλην αὐτοῦ ἔστησεν ὄπισθεν τῶν ἐλεφάντων, καὶ ἀνεβίβασε τὸ παράλιον τεῖχος, ἀπὸ τῆς Ῥάβδου μέχρι τῆς χρυσείας, καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, τὰ Ἀρματίου, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τῆς χρυσείας. οἱ δὲ δύο δῆμοι ἔκτισαν τὰ τείχη παρ' αὐτοῦ ὁρισθέντες, καθὼς εἰς τὰ περὶ κτισμάτων περιέχει.

DE ADIABENE.

HÆc regio Mesopotamiæ objacet, orientem versus, ultra Tigridem. In ea Naphtha bitumen gignitur. Dicitur autem Adiabene, quod plures in ipsa sint fluvii & transitum reddant difficilem. Ibi etiam sita est Ninive. Cæterum bitumen coctis lateribus & minutis lapillis permistum, ædificia quovis ferro solidiora efficit. Illic quoque est Averni ostium, unde gravis exudat halitus, qui odore suo quodvis tam terrestre quam volatile animal perimit. Verum non recta egreditur, sed cum paulum emersit, languescit & refringitur, eoque modo aves altius volantes discrimen evadunt: omnia vero, quæ circumfusus Asiæ tractus continet, odore suo corrumpit, præterquam Eunuchos.

D ΠΕΡΙ ΑΔΙΑΒΗΝΗΣ.

ΑΥΤΗ ἡ χώρα κεῖται πρὸ τῆς Μεσοποταμίας ὡς ἐπὶ ἀνατολὴν, πέραν τοῦ Τίγριδος. ἐν αὐτῇ δὲ ἔστιν ἡ ἄσφαλτος, ἡ λεγομένη Νάφθα. λέγεται δὲ Ἀδιαβηνὴ, διὰ τὸ εἶναι πλείονας ποταμοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ δυσχερεστέραν ποιεῖν τὴν διάβασιν. ἐκεῖ που ἐστὶ καὶ ἡ Νινευΐ. τοσαύτην δὲ ἀσφάλειαν ποιεῖ τοῖς κτίσμασιν ἡ ἄσφαλτος, ὥστε ταῖς ὀπταῖς πλίνθοις καὶ τοῖς λεπτοῖς λίθοις συμμιγεῖσα, ἰσχυροτέρα γίνεται παντὸς σιδήρου. ἐκεῖσε δὲ ἐστι τὸ Ἄορνον στόμα ἐξ οὗ δεινὸν πνεῦμα ἀναδίδοται, ὡς ἐπίγειον ζῶον ἅπαν καὶ πετεινὸν ἀποφθείρειν, εἴπερ τύχοι ὀσφρανθῆναι· καὶ οὐ κατ' εὐθεῖαν ἐξέρχεται· ὀλίγον δὲ ἀνερχόμενον ἀνίησι καὶ πάλιν ἀντανακλᾶται, καὶ ἐκ τούτου τὰ ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζεται. καὶ τὰ πέριξ Ἀσίας ὥσπερ πάντα ὀσφραινόμενα φθείρει, πλὴν τῶν εὐνούχων.

A

ΠΕΡΙ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ, στηλῶν, καὶ θεαμάτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Ἰάνου.

Τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἰάνου ἱστοροῦσι τετράμορφον, διὰ τὰς τεσσάρας τροπάς. ἄλλοι δὲ πλάττουσιν αὐτὸν ἐν τῇ δεξιᾷ κλεῖδα κατέχειν, ὡς ἀρχὴν τοῦ χρόνου, καὶ ἄνοιξιν τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ θυρεόν. ἕτεροι δὲ τῇ δεξιᾷ χειρὶ
27. κρατεῖν ψήφους τριακόσια, τῇ δὲ εὐωνύμῳ ἑξήκοντα πέντε, ὡσανεὶ πατέρα τοῦ χρόνου.
B

Περὶ ἀγάλματος κρατοῦντος δόρυ.

Τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα δόρυ κρατεῖ, διὰ τὸ σταθερὸν καὶ ἀνδρεῖον. ὁμοίως καὶ ἀσπίδα, διὰ τὸ πᾶσαν ἐπιβουλὴν διὰ τῆς σοφίας ἀπωθεῖσθαι. ἡ αὐτὴ γὰρ ἐστι τῷ νῷ. καὶ περικεφαλαίαν διδόασιν αὐτῇ, διὰ τὸ εἶναι τῆς σοφίας τὸ ἀκρότατον, ἀθέατον. καὶ ἐλαίαν, ὡς καθαρότητος οὐσίας οὔσης. φασὶ γὰρ ὕλη ἡ ἐλαία. καὶ Γόργονα διδόασιν ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῇ, διὰ τὸ ταχὺ τοῦ νοῦ.

C

Περὶ τοῦ ἀγάλματος κρατοῦντος κιθάραν.

Κιθάραν ἐπὶ χειρῶν πλάττουσι τοῦ Ἀπόλλωνος, αἰνοῦντες τὸν ἥλιον τῆς παντὸς ἁρμονίας. κιρνάμενος γὰρ τοῖς λοιποῖς ἄστρασι, καὶ τίκτει καὶ ζωογονεῖ·

Περὶ ἀγάλματος κρατοῦντος ψαλίδα χαλκῆν.

Τὴν Ἥραν λέγουσιν εἶναι τὸν ἀέρα· καὶ ἐπεὶ ὁ ἀὴρ καθαίρει, ποιοῦσι τῆς Ἥρας τὸ ἄγαλμα βαστάζειν ψαλίδα χαλκῆν. ἀπὸ μεταφορᾶς ψαλίδος, τῆς ἄνω κειρούσης τὰς τρίχας, καὶ καθαρὸν ἀποδεικνυούσης τὸ σῶμα.

28. D

Περὶ ἀγάλματος βαστάζοντος πύργον.

Τὴν Δήμητραν οἱ παλαιοὶ τὴν γῆν καλοῦσι· καὶ ἐπειδὴ ἕδρα πάσης πόλεως ἡ γῆ ἐστιν, ὡς βαστάζουσα τὰς πόλεις, πλάττεται πυργοφόρος.

Περὶ ἀγάλματος κτένα φέροντος.

Τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἄγαλμα κτένα φέρει. ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ, κνήφην λοιμώδη γίνεσθαι, καὶ ξυρωμένων πασῶν, γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἀχρεῖοι. εὐξαμένας δὲ τῇ Ἀφροδίτῃ, ανατριχωθείσας, τιμῆσαι τὸ αὐτῆς ἄγαλμα κτένα φέρουσι. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ γένειον ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ
E
ἄρρενος καὶ θηλείας ὄργανα. αὐτὴν γὰρ λέγουσιν ἔφορον γενέσεως τοῦ παντός. καὶ ἀπὸ τῆς ὀσφύος τὰ ἄνωθεν, λέγουσιν αὐτὴν ἄρρενα, τὰ δὲ κάτω θήλειαν. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ ἔφιππον· ὅτι Αἰνείας ὁ υἱὸς αὐτῆς πλεύσας μέχρι τῆς δύσεως, μετὰ τοῦτο ἵππῳ ἐπέβη, καὶ τὴν μητέρα ἐτιμήσατο τοιούτῳ ἀγάλματι.

Georg. Cod. de Orig. CP.

DE SIGNIS, STATUIS & aliis ſpectatu dignis Conſtantinopoli.

De ſimulacro Jani.

SIMULACRUM Jani quadriforme eſſe tradunt, propter quatuor anni converſiones. Alii fingunt eum dextra manu clavem geſtare, quaſi principium temporis, atque anni aperturam & Janitorem. Quidam vero formant ipſum, dextra manu trecentos, ſiniſtra autem ſexaginta quin-
B
que calculos tenentem, tamquam patrem anni.

De ſimulacro haſtato.

Minervæ ſimulacrum haſtam tenet ad ſignificandum ejus conſtantiam, & fortitudinem ſimiliter etiam clypeum, quod omnes inſidiæ ſapientia repellantur, Minerva enim & mens, idem ſunt. Galeam porro illi tribuunt propterea quod ſapientiæ culmen ſub aſpectum non cadit: & oleam ob naturæ puritatem; quippe quia hujus materia eſt olea. Gorgonem quoque in ipſius
Edit. Pariſ. pectore collocant, ob mentis celerita-
pag. 14. tem.

C

De ſimulacro tenente citharam.

Fingunt Apollinem manibus tenere citharam; ſolem nempe intelligunt, qui auctor eſt conſonantiæ omnium rerum. Admixtus enim reliquis aſtris, omnia generat & producit.

De ſimulacro tenente forficem æneum.

Junonem dicunt eſſe aerem, & quoniam aer purgat, fingunt Junonis ſimulacrum geſtare forficem æneum, ſumpta translatione a forfice, quo capilli reſecantur & corpus glabrum redditur.

D

De ſimulacro turrigero.

Cererem veteres terram vocant; & quoniam cujuſque urbis ſedes terra eſt, fingitur turrita quaſi urbes geſtaret.

De ſimulacro pectinem gerente.

Veneris ſimulacrum pectinem gerit. Olim enim mulieribus Romanis accidit, ut peſtilenti prurigine laborarent: cumque omnes raderentur, nulli uſui eis pectines fuerunt. Nuncupantes autem Veneri votum, capillos receperunt, & Deam ſimulacris honorarunt pectinem gerentibus: fingunt eam quo-
E
que barbatam, & maris atque fœminæ inſtrumenta genitalia habere: eo quod præſidem eſſe Deam ajant univerſæ generationis, & a lumbo quidem ſuperiore virum, cætera fœminam. Præterea fingunt eam equeſtrem, propterea quod Æneas ejus filius cum ad occaſum navigaret, equum poſtea conſcendit, & matrem hujuſmodi ſimulacro honoravit.

De simulacro Jovis. A

Simulacrum Jovis fingunt sedere superne nudum, inferne tectum; & læva quidem manu sceptrum tenere, dextra vero aquilam protendere. Quod autem sedeat, stabilitatem potentiæ significat: quod superne sit nudum, innuit ipsum intelligentibus & cælestibus mundi partibus esse conspicuum. Cætera teguntur, quod Deus humi repentibus est ignotus. Sceptrum in læva, potestatis indicium: Aquila altera manu extenta, significat eum spiritibus aeris imperare, ut aquilam volucribus. Alias etiam ipsum fingunt tria mala gestantem manu, quod universus terrarum orbis in tres divisus sit partes.

Edit. Paris. pag. 15.

De simulacro Mercurii alati.

Græci & Romani veteres secundum falsam eorum mythologiam dicunt Mercurium Jovis & Majæ filium esse, id est, mentis & prudentiæ: nam ex mente & prudentia oritur oratio. Propterea etiam alatum fingunt, quia sermone nihil est velocius: Unde Homerus verba vocat alata. Præterea fingunt eum omnium deorum natu minimum, quia non senescit oratio: atque etiam quadratum, ob veri sermonis firmitatem & constantiam.

C

De simulacro Mercurii marsupium gestante.

Mercurium lucri auctorem perhibent & præsidem mercaturæ, eamque ob causam marsupium illi tribuunt. Phœnices quoque Deos suos fingunt gestare aurea marsupia, quod aurum sit potentiæ symbolum. Græci vero eos fingunt armatos, quod armis humanum genus subjugetur.

De simulacro gratitudinis.

Gratitudinis simulacrum dextera sceptrum tenet, quod ingenio sit candido. Sinistra vero librum, quod probus vir recordatione opus habeat, quæ librorum adminiculo acquiritur. D

De statua Priapi.

Simulacrum Priapi, quem Horu Ægyptii indigitant, forma humana fingunt, dextera sceptrum tenens, eo quod terra, marique appareat: sinistra vero penem tentum contrectans, quod occultata in terra semina producat. Habet etiam alas, & in medio alarum circulos disco similes: illas quidem propter celerem ejus motus, hos vero ob rotunditatem corporis solaris. Eumdem enim Priapum atque solem esse existimant. E

De simulacro Terræ.

Terram vocant Vestam, eamque fingunt mulierem, tympanum gestantem, quod terra ventos in se concludat.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Διός.

Ἄγαλμα πλάττουσι τοῦ Διὸς καθήμενον, ἔχον τὰ μὲν ἄνω γυμνά, τὰ δὲ κάτω σκεπασμένα. κρατεῖ δὲ τῇ μὲν εὐωνύμῳ χειρὶ σκῆπτρον, τῇ δὲ δεξιᾷ ἀετὸν προτείνει. καὶ τὸ μὲν καθέζεσθαι, τὸ ἑδραῖον τῆς δυνάμεως αἰνίττεται· τὸ δὲ τὰ ἄνω γυμνὰ ἔχειν, ὅτι φανερὸς τοῖς νοεροῖς καὶ τοῖς οὐρανίοις τοῦ κόσμου μέρεσι. 29
τὰ δὲ λοιπὰ σκέπεται· διότι τοῖς χαμαιζήλοις ὁ Θεὸς ἄγνωστος· τὸ δὲ τῇ λαιᾷ σκῆπτρον κατέχειν, τὸ ἐξουσιαστικόν· τὸ δὲ τῇ ἑτέρᾳ προτείνειν ἀετόν, δηλοῖ, ὅτι τῶν ἀεροφόρων πνευμάτων κρατεῖ, ὡς ὁ ἀετὸς τῶν μετεωροπόρων ὀρνέων. διὰ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ τρία
B κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν διακόσμησιν.

Περὶ ἀγάλματος πτερωτοῦ Ἑρμοῦ.

Τὸν Ἑρμῆν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, κατὰ τὴν αὐτῶν πεπλανημένην μυθολογίαν, υἱὸν Διὸς λέγουσι καὶ Μαίας, οἷον τοῦ νοῦ καὶ τῆς φρονήσεως. ἐκ νοῦ γὰρ καὶ φρονήσεως ὁ λόγος γεννᾶται. διὰ τοῦτο καὶ πτερωτὸν αὐτὸν ποιοῦσι, ὡς ταχύν. οὐδὲν γὰρ λόγου ταχύτερον. καὶ Ὅμηρος, ἔπεα πτερόεντα. πάντων δὲ νεώτατον αὐτὸν ἐργάζονται, διὰ τὸ μὴ γηράσκειν τὸν λόγον. ἀλλὰ καὶ τετράγωνον αὐτὸν ποιοῦσι, διὰ τὸ στερρότητα τοῦ ἀληθοῦς λόγου.

Περὶ ἀγάλματος Ἑρμοῦ βαστάζοντος μάρσιπον.

Τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι, καὶ ἔμπορον τὸν Ἑρμῆν. ὅθεν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἱστῶσι βαστάζον μάρσιπον. ἀλλὰ 30
καὶ οἱ Φοίνικες τοὺς Θεοὺς αὐτῶν πλάττουσιν ἐπιφέροντας βαλάντια χρυσᾶ. ὡς τοῦ χρυσοῦ συμβάλλοντος δυναστείας. οἱ δὲ Ἕλληνες σιδηροφοροῦντας αὐτοὺς πλάττουσιν, ὡς τοῖς ὅπλοις ὑποταττομένου τὸ ἀνθρώπινον.

Περὶ ἀγάλματος Εὐγνωμοσύνης.

Τὸ ἄγαλμα τῆς Εὐγνωμοσύνης τῇ δεξιᾷ χειρὶ σκῆπτρον
D κατέχει, ὡς ἀγχίνου οὔσης τῆς εὐγνωμοσύνης. τῇ δὲ ἀριστερᾷ βιβλίον, διὰ τὸ τὰ εὐγνώμονα δεῖσθαι ἀναμνήσεως, ἥτις διὰ βιβλίων γίνεται.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Πριάπου.

Τὸ ἄγαλμα τοῦ Πριάπου, τοῦ Ὥρου παρ' Αἰγυπτίοις καλουμένου, ἀνθρωπόμορφον ποιοῦσι, τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον κατέχον, ὡσανεὶ παρὰ τὸ φανῆναι τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν. ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ ἐντεταμένον, ὅτι τὰ κρυπτὰ ἐν τῇ γῇ σπέρματα, φανερὰ καθίστησιν. ἔχει δὲ καὶ πτερά. κατὰ μέσον δὲ τῶν πτερῶν δισκοειδεῖς κύκλους. τὰ μὲν πτερά, διὰ τὸ ὠκύτατον τῆς κινήσεως.
E τοὺς δὲ κύκλους, διὰ τὸ τοῦ δίσκου περιφερές. ταυτὸν γὰρ εἶναι τῷ ἡλίῳ αὐτὸν δοξάζουσι.

Περὶ ἀγάλματος τῆς γῆς.

Τὴν γῆν λέγουσι Ἑστίαν, καὶ πλάττουσιν αὐτὴν γυναῖκα, τύμπανον βαστάζουσαν. ἐπειδὴ τοὺς ἀνέμους ἡ γῆ ὑφ' ἑαυτὴν συγκλείει. 31

Edit. Paris. pag. 16.

Περὶ ἀγάλματος ἔχοντος ἐν τῇ κεφαλῇ κέρατα. A

Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Σελεύκου, τοῦ διὰ ἀνδρείαν ὀνομασθέντος Νικάνορος, τοῦ δόντος τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀντιόχῳ Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἐρασθέντι αὐτῆς, καὶ διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα ἀσθενήσαντι, καὶ ἐπικρυπτομένῳ. γνωσθέντι δὲ ὑπὸ Ἐρασιστράτου τοῦ ἰατροῦ. φασὶ δὲ συνόντος Σελεύκου Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, ταῦρον θυομένου ἀποδράντα, μόνον Σέλευκον περιγενέσθαι αὐτοῦ, τῶν κεράτων δραξάμενον· καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἀγάλματι αὐτοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ περιτιθέασι κέρατα.

De simulacro cornuto.

Simulacrum hoc est Seleuci, qui propter fortitudinem cognominatus est Nicator, & filio suo Antiocho dedit propriam conjugem Stratonicen, amore illius capto, & præ amore ægrotanti, & dissimulanti morbum, quem Erasistratus medicus deprehendit. Cæterum tradunt Seleucum cum Alexandro Macedoni sacrificanti taurus effugisset, bestiam cornibus prehensam, solum tenuisse, eaque de causa capiti simulacri ejus cornua imponunt.

Περὶ Ἀτραβατικῶν. B

Ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ τοῖς ἐπινικίοις, καὶ παρόντων πρέσβεων, ἐνεδύοντο χλαμύδας ποικίλας, ἀπὸ χρυσοῦ καὶ πορφύρας, ἢ ἄλλως πως πολυτελεῖς. ἐν δὲ ταῖς κοιναῖς συνόδοις, ξηραμπελίνας τῷ χρώματι, ἃς ἐκάλουν Ἀτραβατικὰς, ἀπὸ τοῦ χρώματος. τὸ γὰρ μέλαν ἄτρον καλοῦσιν. ἢ ὅτι μετὰ τραβέων ταύταις εἰώθασι χρῆσθαι. τραβέαι δὲ λέγονται αἱ πολυτελεῖς χλαμύδες.

De Atrabaticis.

In festis, & victoriis, & præsentibus legatis, induebant tunicas variegatas, auro & purpura, vel alia re ornatas: in vulgaribus autem conventibus, xerampelino colore tinctas, quas vocant Atrabaticas, aut quia nigrum appellant atrum, aut quoniam illis una cum trabeis uti solent: nam vestes sumptuosæ nominantur trabeæ.

Περὶ τοῦ Αὐγουστεῶνος.

32\. Τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, ἐχόρευον οἱ ῥεγεωνάρχαι ἐν τῷ Γυστείῳ, ἤγουν τῷ ὀψοπωλίῳ, εἰς τιμὴν C τοῦ βασιλεύοντος κατὰ καιρὸν. τὸν αὐτὸν οὖν τόπον οἱ ἰδιῶται Αὐγουστεῶνα καλοῦσιν· ἐν ᾧ καὶ στήλας ἔστησαν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τῆς αὐτοῦ μητρός. διὸ καὶ ἐπωνόμασε τὸν τόπον Αὐγουστεῖον, πρότερον Γυστεῖον λεγόμενον, ἤγουν ὀψοπώλιον.

De Augusteone.

Quinta die mensis Octobris, præfecti regionum urbis in Gusteo seu foro cibario, choreas ducebant in honorem Imperatoris illius temporis. Hunc igitur locum vulgus Augustionem nominat. Ibidem Constantinus magnus sibi suæque matri statuam posuit, eamque ob causam locum vocavit Augusteum seu Augustalem, cum antea Gusteum sive forum cibarium appellabatur.

Περὶ στηλῶν τῶν ἐν τῇ ἀψῖδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου.

Ἐν μὲν τῇ ἀψῖδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου, ἵσταντο δύο στῆλαι Ἑλένης καὶ Κωνσταντίνου, καὶ σταυρὸς μέσον αὐτῶν, γράφων. εἷς ἅγιος, εἷς κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς, ἀμήν. ὁμοίως καὶ δύο ταχυδρόμων στῆλαι πτεροταί· ἀνετέθησαν δὲ παρὰ τοῦ τὸν φόρον ἐπαρχοῦντος. D

De statuis in arcu Cameræ fori.

In arcu Cameræ fori collocatæ erant duæ statuæ, Helenæ & Constantini, & in earum medio Crux, cui inscriptum erat: unus sanctus, unus Dominus, Jesus Christus in gloria Dei Patris, Amen. Item visebantur ibi duæ Angelorum statuæ alatæ: erectæ autem fuerunt a Præfecto fori.

Περὶ τοῦ ἐν Αὐγουστεῶνι ἀγάλματος ἐφίππου, κρατοῦντος σταυρὸν καὶ σφαῖραν.

Κτίσας ὁ Ἰουστινιανὸς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐκαθάρισε τὴν αὐλὴν, καὶ ἐμαρμάρωσεν αὐτὴν, τὸ πρότερον οὖσαν Γυστεῖον, ἤγουν ὀψοπώλιον. διὸ ἔστησε τὴν ἑαυτοῦ στήλην ἔφιππον ἐπὶ κίονος· καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ φέρει σφαῖραν, ἐμπεπηγότος σταυροῦ ἐν αὐτῇ,
33\. ὡς διὰ τῆς εἰς τὸν σταυρὸν πίστεως, τῆς γῆς πάσης ἐγκρατὴς γεγονώς· σφαῖρα μὲν ἡ γῆ, διὰ τὸ σφαιροειδὲς τοῦ αὐτῆς σχήματος. πίστις δὲ ὁ σταυρὸς, διὰ τὸν ἐν αὐτῷ προσηλωθέντα σαρκὶ Θεόν. τὴν δεξιὰν F χεῖρα ἀνατεταμένην ἔχει κατὰ ἀνατολὰς, στάσιν τῶν Περσῶν σημαίνων, καὶ μὴ μεταβαίνειν ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς γῆς, διὰ τῆς ἀνατάσεως καὶ ὠθήσεως τῆς χειρὸς βοῶν. στῆτε Πέρσαι, καὶ μὴ πρόσω χωρεῖτε, οὐ γὰρ συνοίσει ὑμῖν.

De statua Equestri in Augusteone, tenente crucem & globum.

Cum Justinianus templum sanctæ Sophiæ exædificasset, repurgavit quoque aream ante ipsum sitam, eamque marmoribus exornavit, cum antea Gusteum sive forum cibarium esset: ideoque statuam suam equestrem ibi supra columnam erexit, quæ sinistra manu tenet globum, cui crux superinfixa est, significans, quod ob fidem in crucem universi terrarum orbis Imperium adeptus sit. Globus nempe terram significat, ob rotundam ejus figuram: fidem vero Crux, quia Deus in carne illi fuit affixus. Dexteram manum versus orientem extendit, Persarum seditionem innuens, eosque extensione & repulsu manus provincias Romanas invadere vetans, his quasi verbis: state Persæ, nec ulterius progredimini, neque enim conducet vobis.

pag. 17.

De cruce in septentrionali parte fori collocata. A

In septentrionali parte fori collocata est Crux, instar illius quam Constantinus magnus in cælo vidit, auro obducta, habensque in apicibus rotunda mala. Ibidem filiorum ejus statuæ auratæ usque in hodiernum diem conspiciuntur.

Περὶ τοῦ ἐν τῷ βορείῳ μέρει φόρου ἱσταμένου σταυροῦ.

Ὅτι περὶ τὸ Βόρειον μέρος τοῦ φόρου ἵσταται σταυρὸς, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν τῷ οὐρανῷ χρυσέμπλαστον· καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηριακοῖς μέρεσι στρογγύλοις, μήλοις. ἔνθα καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθορῶνται χρυσέμβαφοι μέχρι τοῦ νῦν.

De Xerolapho.

Xerolapham quidam prius Theama vocabant. In illo enim sexdecim cochleæ erant, & statua Dianæ, & Severi conditoris, & Theamatium tripes. B Ibi Severus multa sacrificia fecit, eodemque in loco multa oracula edita sunt. Quo tempore etiam puella virgo illic immolata est. Fuit etiam thesis Astronomica, quæ annos triginta tres duravit. In eodem Xerolapho, ut vulgo fama fertur, collocatæ erant statuæ Theodosii Junioris, & Valentiniani, & Marciani infra columnam, quæ postea terræ motu corruerunt.

Περὶ τοῦ Ξηρολόφου.

Ὅτι τὸν Ξηρόλοφον πρώην τινὲς Θέαμα ἐκάλουν. ἐν αὐτῷ γὰρ ἵστανται κοχλίαι δεκαὲξ, καὶ Ἀρτέμιδος στήλη, καὶ Σεβήρου τοῦ κτίσαντος, καὶ θεαμάτιον τρίπουν. ἔνθα ἐθυσίαζε πολλὰς θυσίας Σεβῆρος, καὶ χρησμοὶ πολλοὶ ἐν τῷ τόπῳ γεγόνασι. καθ' ὃν καιρὸν καὶ κόρη παρθένος ἐτύθη. καὶ θέσις, ἣν ἀστρονομικὰ, τριάκοντα ἓξ χρόνους διαρκέσασα. ὁ αὐτὸς δὲ Ξηρόλοφος, καθὼς ὁ διακρινόμενος λόγος φησὶ, τὰς στήλας εἶχε τότε μικροῦ Θεοδοσίου καὶ Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Μαρκιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος. σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέναι τὰς στήλας. 34

De duabus crucibus latronum, & urceolo unguentario.

In inferiori parte columnæ fori depositæ erant duæ cruces duorum latronum, C qui una cum Christo crucifixi sunt: & urceolus vitreus unguenti, quo Christus inunctus fuit, & multa alia admiranda, quæ a Constantino magno ibi collocata, Theodosius magnus, quo tutius asservarentur, inde abstulit.

Περὶ τῶν δύο σταυρῶν τῶν λῃστῶν, καὶ τοῦ βικίου τοῦ ἔχοντος μύρον.

Ὅτι κάτωθεν τοῦ φόρου, κεχωσμένοι εἰσὶν οὗτοι οἱ δύο σταυροὶ, καὶ βίκιον μύρου οὗ ἠλείψατο ὁ Χριστὸς, καὶ πολλὰ ἕτερα συμμεμφορικά. τεθέντα μὲν παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἀσφαλισθέντα δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

De ponte, qui est ultra S. Mamantem.

Edit. Paris. pag. 18.

Ultra sanctum Mamantem erat pons magnitudine æqualis Chalcedonensi duodecim fornicibus constans, infra quem magnus fluvius transibat, in primis mense Februario. Ibidem stabat Draco æneus, D & quod quidam in draconem isto ponte habitare crederent, multæ virgines ibi immolatæ sunt, & magna copia ovium, bouum & volucrium. Nam quidam Basiliscus quia parte Numeriani Cæsaris stetit, loci amore captus, ædes ibi extructas inhabitavit, & templum maximum Jovi excitavit, quod cum cæteris omnibus ædificiis Zeno secundo sui Imperii anno evertit.

Περὶ τῆς γεφύρας πέραν τοῦ ἁγίου Μάμαντος.

Ὅτι εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα πέραν ἵστατο γέφυρα μεγάλη, ὁποία τῆς Χαλκηδόνος, δώδεκα καμάρας ἔχουσα. Ποταμὸς δὲ κατήρχετο παμμεγέθης, καὶ μάλιστα τῷ Φεβρουαρίῳ μηνί. ἔνθα καὶ Δράκων ἵστατο χαλκοῦς, καὶ διὰ τὸ λέγειν τινὰς, δράκοντα οἰκεῖν τὴν γέφυραν, πολλαὶ παρθένοι ἐτύθησαν, καὶ πλήθη προβάτων, καὶ βοῶν, καὶ ὀρνέων. Βασιλίσκος γάρ τις ἐρασθεὶς τοῦ τόπου, ὃς ἦν εἰς τὴν ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος κτίσας κατῴκησεν ἐν αὐτῷ. ἔνθα καὶ ναὸν τοῦ Διὸς ἤγειρε παμμεγέθη. Ταῦτα δὲ πάντα, Ζήνων τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς Βασιλείας αὐτοῦ κατέστρεψεν. 35

De S. Mena.

Cum Ecclesia S. Menæ in arce repurgaretur, magna ibi multitudo ossium gigantum in ampla quadam fossa reperta est, quæ Anastasius Imperator cum summa admiratione conspicatus, E in Palatium transponi curavit.

Περὶ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὄρυγμα εὑρέθη, ὅτε ἐκαθαρίζετο, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων γιγάντων εἰς πλῆθος, ἅτινα θεασάμενος Ἀναστάσιος ὁ Βασιλεὺς, εἰς τὸ παλάτιον κατέθετο τὰ ὀστᾶ εἰς θαῦμα ἐξαίσιον.

De statua Eunuchi in Chelone.

In templo S. Martyris Procopii in Chelone statua cujusdam Eunuchi posita fuit, in cujus pectore hæc inscripta erant: Quisquis hoc signum loco

Περὶ στήλης εὐνούχου ἐν τῇ Χελώνῃ.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου ἐν τῇ χελώνῃ, στήλη ἵσταται εὐνούχου τινὸς, ἣ ἐν τῷ στήθει ἐγράφη. ὁ μετατιθεὶς θεμά-

θεμάτια τῷ βρόχῳ παραδοθήτω. Ἦν δὲ ἡ στήλη Πλάτω- A
νος κουβικουλαρίου, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Βασιλέως Βασιλί-
σκου πυρίκαυστος γέγονεν. οἱ δὲ συγγενεῖς αὐτοῦ ᾐτήσαντο
τὸν Βασιλέα, εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀντεροῦσι Βασιλεῖ, στή-
λην θεῖναι τῷ Εὐνούχῳ Πλάτωνι. ὁ δὲ οὐκ ἐκώλυσεν. ἐν
δὲ τῷ ἀνακαινίζεσθαι τὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος ναὸν, μετετέ-
θη εἰς τὸ ἱπποδρόμιον. οἱ δὲ οἶκοι τοῦ αὐτοῦ Εὐνούχου σώζον-
ται ἐν τῇ χελώνῃ ἕως τῆς σήμερον.

moverit, laqueo pereat. Erat autem statua Platonis cubicularii, qui temporibus Basilisci Imperatoris vivus arsit. Cum autem cognati ejus postularent ab Imperatore, ut memoriæ illorum, qui Imperatori adversaretur, Platoni Eunucho statua poneretur, haudquaquam prohibuit. Cum vero templum S Martyris renovaretur, in Hipodromum statua illa translata est. Ædes autem ipsius Eunuchi hodieque supersunt in Chelone.

36. Περὶ τοῦ τόπου τοῦ καλουμένου Κυνηγίου.

Ἐν τῷ Κυνηγίῳ, τὸ πρῶτον ἐῤῥίπτοντο οἱ βιοθάνα-
τοι. ἦσαν δέ τινες ἐκεῖσε στῆλαι. ἀπελθὼν δὲ Θεόδωρος
ὁ ἀναγνώστης μετὰ Ἱμερίου χαρτουλαρίου, εἶδεν ἐκεῖσε στήλην B
μικρὰν τῷ μήκει καὶ πλατεῖαν πάνυ. Ἐμοῦ δὲ θαυμάζον-
τος, φησὶν ὁ Ἱμέριος, θαύμαζε ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνή-
γιον ἐστιν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, Μαξιμῖνος ὁ κτίσας, καὶ
Ἀριστείδης ὁ καταμετρήσας. παραυθὺ πεσεῖν τὴν στήλην
ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους, καὶ προῦσαι τὸν Ἱμέριον, καὶ παραυθὺς
θανατῶσαι. ἐμοῦ δὲ φοβηθέντος, καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησί-
αν φυγόντος, καὶ καταγγέλλοντος τὸ πραχθὲν, οὐδεὶς
μοι ἐπίστευσεν, ἕως ἂν ὅρκοις αὐτὸ ἐβεβαίωσα. οἱ οὖν
οἰκεῖοι τοῦ τελευτήσαντος, καὶ οἱ φίλοι τοῦ Βασιλέως, σὺν
ἐμοὶ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ κυνηγίῳ, καὶ πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα
ἰδεῖν τοῦ ἀνδρὸς, τὸ πτῶμα τῆς στήλης ἐθαύμαζον. Ἰω-
άννης δέ τις φιλόσοφος φησὶν, ὅτι εὗρον, ὑπὸ τούτου τοῦ
ζωδίου ἔνδοξον ἄνδρα τεθνηξόμενον, ὑφ' οὗ Φιλιππικὸς ὁ C
Βασιλεὺς πληροφορηθεὶς, ἐκέλευσε τὸ αὐτὸ ζώδιον ἐν
αὐτῷ τῷ τόπῳ καταχωσθῆναι.

De loco Cynegio.

In Cynegium olim violenta morte peremti projiciebantur, eoque in loco statuæ quædam positæ erant. Huc Theodorus Anagnostes cum Himerio, Chartulario profectus, vidit statuam minime longam, sed valde latam. Me igitur eam admirante, inquit Himerius, quisnam Cynegium condidit? tum ego; Maximinus condidit, Aristides vero dimensus est. Quo dicto, protinus statua illa ex alto delapsa, Himerium afflixit, ut extemplo moreretur. Me autem perterrito, & ad templum confugiente, &, quod acciderat, annuntiante, nemo id, donec jurejurando confirmarem, credidit. Aliquot igitur ex peremti cognatis & familiaribus Imperatoris mecum ad Cynegium abierunt, & antequam Himerium prostratum animadvertissent, statuæ casum admirati sunt. Cæterum Joannes quidam Philosophus, pridem se invenisse dixit, fore ut isto signo præclarus quidam vir opprimeretur. Quamobrem Philippicus Imperator illud signum in eodem loco terra obrui jussit.

Edit. Paris. pag. 19.

37. Περὶ τῶν δύο στηλῶν Βηρίνης τῆς
τοῦ μεγάλου Λέοντος.

Δύο στῆλαί εἰσι τῆς Βηρίνας, μία μὲν νοτιωτέρα πλη-
σίον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου, μετὰ τὴν ἄνοδον τῶν ἐ-
κεῖσε βαθμίδων· ἑτέρα δὲ ἄντικρυς αὐτῆς, πλησίον τοῦ
ναοῦ τῆς ἁγίας Βαρβάρας. καὶ ἡ μὲν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου γέ-
γονε ζῶντος Λέοντος Μακέλλου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. ἡ δὲ τῆς ἁγί-
ας Βαρβάρας, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, ἡνίκα Βασιλίσκον
τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ἔστεψε, φυγόντος Ζήνωνος τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς. D

Εὐφημίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς στήλη, ἐν τῇ
ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ, τῇ ὑπ' αὐτῆς κτισθείσῃ ἐστηλώθη.

Ἀρκαδίας τῆς γυναικὸς Ζήνωνος, τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ συ-
νοικεσίῳ, ἐν τοῖς πλησίον μέρεσι τῶν βάθρων τῶν λεγο-
μένων τόπων, ἐν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατήγου μέρεσιν, εἰς Ἀρ-
καδιανὰς ἐστηλώθη, ἔνθα Ζήνων ἔκρινε τοὺς μετὰ Βασι-
λίσκου, καὶ σέκρετον τὸν τόπον ἐποίησε. τῆς δὲ πρώτης
αὐτοῦ γυναικὸς Ἀριάδνης καὶ αὐτοῦ τοῦ Ζήνωνος ἐν τῇ Βα-
σιλικῇ πύλῃ τῆς χαλκῆς ἵστανται.

Ὅτι ἐν τῇ χαλκῇ πλησίον ἄνωθεν Πουλχερίας τῆς ἀ-
38. οιδίμου, ὡς πρὸς τὸν περίπατον τοῦ Παλατίου, ἀνηγέρ-
θη στήλη. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ καὶ ὁ Ζήνων καὶ ἡ Ἀριάδνη
ἵστανται. καὶ ἕτεραι δύο στῆλαι πεζαὶ ἐπὶ κίονος βραχέ- E
ος ἵστανται, Σεκούνδου φιλοσόφου ἐλεγεῖα ἔχουσαι. ἀν-
τικρὺς δὲ τῆς χαλκῆς ἀψῖδος, Γοργονοειδεῖς κεφαλαὶ
ἡμίσειαι δύο, αἵ τινές εἰσι χρυσέμβαφοι γυναικεῖαι.
ἠχθῆσαν δὲ καὶ ἀπὸ Ἐφέσου ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος
στῆλαι ὀκτώ. καὶ αἱ μὲν τέσσαρες ἐν τοῖς τοῦ Ταύρου μέρεσιν
ἐν τοῖς παλαιοῖς Παλατίοις προσταγεῖσαι εἶναι, Κων-
σταντίνου, καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν ἰδίων

De duabus statuis Verinæ, uxoris Leonis magni.

Duæ sunt statuæ Verinæ, una austrum versus prope S. Martyrem Agathonicum post ascensum graduum: altera e regione, prope templum S. Barbaræ. Quæ ad S Agathonicum est, superstite adhuc Leone Macela ejus marito, posita est: quæ prope S Barbaram, post ejus obitum, quando Basiliscum fratrem suum coronavit, Zenone genero fugato.

Euphemiæ uxoris Justini Thracis statua posita est in templo S. Euphemiæ, quod ipsa condidit.

Arcadiæ secundæ uxoris Zenonis statua collocata est, prope gradus, qui vocantur Topi, in regione Michaelis Archangeli, in thermis Arcadianis. Ibi olim Zeno judicium exercuit in eos, qui Basilisci partes secuti fuerant, & locum illum fecit Secretum. Primæ autem uxoris ejus Ariadnæ, ipsiusque Zenonis statuæ positæ sunt ad portam regiam domus nuncupatæ æreæ.

Paulo superius in eadem Chalce, prope ambulacrum Palatii, erecta est statua inclytæ Pulcheriæ. Ibidem visuntur Zenonis & Ariadnes statuæ, & aliæ duæ pedestres supra columnam exiguam, Secundi Philosophi distichis ornatæ. Ex adverso autem arcus ejusdem Chalcæ, spectantur capita duo Gorgonum, facie muliebri, dimidiata & auro obducta. Ea templo Dianæ Ephesiæ octo statuæ allatæ fuerunt, qua-

rum quatuor in regione Tauri in Palatio antiquo collocatæ sunt, Constantini, & Juliani, & uxoris liberorumque ejus, & Galli: reliquæ quatuor positæ sunt in sinistra parte Chalce: ubi & Crux a Justiniano posita cernitur: & statua inaurata Belisarii, & Tiberii Thracis & Justiniani, & cognatorum ejus statuæ septem, aliæ ex ære, aliæ ex marmore factæ. Duo etiam illi equi, qui supra Gorgonum capita in ante dicto arcu stant, a Justiniano S. Sophiæ conditore, ex Dianæ Ephesiæ templo illuc translati sunt. In eodem loco Maximini statua posita est. Conspiciuntur ibidem statuæ totius familiæ Theodosii magni, & Mauricii & uxoris liberorumque ejus.

Edit. Parif. pag. 20.

In fornice Miliarii statuæ sunt Constantini magni & Helenæ. Ibidem quoque conspicitur crux, quam illi orienti obtendunt. Mediam vero crucem ambiebat catena clausa atque magice consecrata, in qua fortuna urbis credebatur consistere, ut scilicet, quousque illa catena integra maneret, urbs omnium gentium victrix esset futura, & ab hostium incursionibus libera. Clavis autem catenæ sub basibus columnarum defossa fuit.

In eodem Miliario positæ sunt statuæ Sophiæ uxoris Justini Thracis, & Arabiæ filiæ ejus, & Helenæ consobrinæ ejus.

Statuam magni Leonis Macelæ, nuncupatam Pittaceo, erexit Euphemia germana ejus soror, quia ibi domum haberet: solebat autem Imperator singulis septimanis eam invisere, quoniam prudens admodum erat, & perpetuam servabat virginitatem. Quotquot igitur ab aliis injuria affecti erant, vel cives, vel provinciales, vel ex quacumque alia orbis parte, libellos suos gradibus ejus columnæ imponebant, asservantibus illos ei rei destinatis ministris, a quibus postea Imperatori, istuc venienti, offerebantur, & accipiebat ibi ex tempore quilibet sententiam suam. Quando autem in Palatio commorabatur Imperator, quotidie primo mane ablegabat aliquem ex Cubiculariis, ad recipiendos a prædictis ministris oblatos libellos supplices, ad quos ipse statim respondebat, & responsiones per hebdomadarios seu Cubicularios remittebat ad columnam Pittacii, custodibus restituendas, qui illas porro suam cuique supplicantium reddebant. Quare qui cito sibi satisfieri cupiebant, vespera illic deponebant postulationes suas, & postridie primi responsum accipiebant. Hinc locus Pittacia dictus.

In tribunali Palatii, statuæ collocatæ erant Eudociæ uxoris Theodosii, & ipsius Theodosii, & Marciani, & Constantini. Ibidem solemnes fiebant saltationes duarum popularium factionum, usque ad Heraclium.

Thermæ Zeuxippi a Severo conditæ sunt, & arte quadam ita paratæ, ut candelis vitreis succenderentur. Aqua autem ferventissime bulliens aerem quoque balnei calfaciebat. Quod postea stolidi quidam mortales sustulerunt.

pag. 21.

Statua in armamentario posita, Phocæ tyranni est, quam ille septimo an-

A αὐτοῦ, καὶ Γάλλου. αἱ δὲ τέσσαρες ἐν τῷ τῆς Χαλκῆς εὐωνύμῳ μέρει. ἔνθα καὶ σταυρὸς ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ ἐπεπήγει, καὶ στήλη χρυσεμβαφὴς Βελισαρίου, καὶ Τιβερίου, καὶ τοῦ κυρτοειδοῦς Θρᾳκός, καὶ Ἰουστινιανοῦ. ὁ πρῶτος λεπτοειδής. καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ στῆλαι ἑπτά, αἱ μὲν ἀπὸ μαρμάρων, αἱ δὲ χαλκαῖ. καὶ δύο ἵπποι, οἱ ἐπάνω τῶν Γοργονοειδῶν ἱστάμενοι ἐν τῇ ἀψῖδι, καὶ οὗτοι ἐκ τῆς Ἀρτέμιδος ναοῦ ἀπὸ Ἐφέσου ἤχθησαν, ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, 19. τοῦ κτίσαντος τὴν ἁγίαν Σοφίαν. καὶ ἐστήλωσεν αὐτά, διὰ τὸ μὴ ἀντιζηλεῖν τοὺς ἵππους. ὁμοίως καὶ τὸν σταυρὸν διὰ τὸ ἑδραῖον. καὶ Μαξιμίνου στήλη ἐν αὐτῷ ἵσταται βαρυτάτη, ἔνθα νῦν καὶ τὸ γένος ἅπαν τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ὑπάρχει, καὶ τοῦ Μαυρικίου, καὶ τῆς γυναικὸς
B αὐτοῦ, καὶ τῶν τέκνων ἵστανται.

Ἐν δὲ τῇ καμάρᾳ τοῦ Μιλίου, στῆλαι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης εἰσίν. ἔνθα καὶ σταυρὸς ὁρᾶται πρὸς ἀνατολὴν βασταζόμενος ὑπ' αὐτῶν. μέσον δὲ τοῦ σταυροῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως, κατένιον κλειδομένον καὶ ἐστοιχειωμένον, τοῦ παντὸς εἴδους ἀνελλιπῆ εἶναι, καὶ νίκην πᾶσαν τῶν ἐθνῶν ἐπιφέρειν, τοῦ μηκέτι ἰσχύειν προσεγγίσαι ἢ προσψαῦσαι, ἀλλὰ πόρρω ἀπέχεσθαι, καὶ ὑποστρέφειν ὡς ἡττωμένους. ἡ δὲ κλεὶς τοῦ κατενίου κατεχώσθη εἰς τὰς βάσεις τῶν κιόνων.

Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ Μιλίῳ στῆλαι ἵστανται Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός, καὶ Ἀραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, καὶ Ἑλένης ἀνεψιᾶς αὐτοῦ.

C Ὁ λεγόμενος Πιττάκης, ἡ στήλη ἐστὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος τοῦ Μακέλλη, ἣν ἀνήγειρεν Εὐφημία ἡ τούτου γνησία ἀδελφή, 40. διότι οἶκον εἶχεν αὐτὴ ἐκεῖσε, καὶ ἑκάστῃ ἑβδομάδι εἰς αὐτὴν ἀπήρχετο ὁ Βασιλεὺς Λέων, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν σώφρονα καὶ παρθένον. καὶ πάντες οἱ ἀδικούμενοι, ἢ πολῖται, ἢ θεματικοί, καὶ ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης, ἐκεῖσε εἰς τὰς βαθμίδας τοῦ κίονος ἐτίθουν τὰ πιττάκια αὐτῶν, φυλασσόντων αὐτὰ ἐκεῖσε τῶν ταξεωτῶν. καὶ ὁπόταν ἤρχετο ὁ Βασιλεύς, ἐδίδοντο αὐτῷ, καὶ παρευθὺς ἐλάμβανεν ἐκεῖσε ἕκαστος τὴν λύσιν αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἦν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ Παλατίῳ, καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἔπεμπε ἑβδομάριον τινά, καὶ ἀνελαμβάνετο ἀπὸ τῶν ταξεωτῶν τὰ ῥιπτό-
D μενα δεητικὰ Πιττάκια, καὶ ἐδίδει καθ' ἑκάστην ὁ Βασιλεὺς τὰς λύσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν διὰ τῶν Πιττακίων τοῖς ἑβδομαρίοις ἢ κοιτωνίταις αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον πρὸς τὴν * αὐλαίαν τοῦ Πιττάκη, καὶ ἐδίδουν τοῖς φυλάττουσι, κἀκεῖνοι τοῖς δεομένοις. Διὸ καὶ οἱ μέλλοντες διοικεῖσθαι ταχέως, ἑσπέρας ἐτίθουν τὰς δεήσεις, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐλάμβανον τὸ πέρας. 41. ἐκ τούτου ἐκλήθη ὁ τόπος Πιττάκια.

* στήλω

Ἐν τῷ τριβουναλίῳ τοῦ Παλατίου, Εὐδοκίας τῆς γυναικὸς Θεοδοσίου, καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοδοσίου, Μαρκιανοῦ τε καὶ Κωνσταντίνου στήλας ἔστησαν. ἔνθα καὶ ὀρχήσεις τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν ἐγγένοντο ἕως
E Ἡρακλείου.

Ὁ δὲ Ζεύξιππος τὸ λουτρὸν ὑπὸ Σεβήρου κατεσκευάσθη, καὶ ἐστοιχειώθη, μετὰ κανδήλας ἅπτεσθαι ὑαλίνας· τὸ δὲ ὕδωρ ζέειν σφοδρῶς, καὶ τὸν ἀέρα τοῦ λουτροῦ. ἀλόγιστοι δέ τινες ἐλθόντες τοῦτο κατέστρεψαν.

Ἡ στήλη ἡ ἱσταμένη ἐν τῷ ἀρμαμέντῳ Φωκᾶ τοῦ στρατιώτου ἐστί, καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ Βασι-

Βασιλείας περὶ τὸ τέλος σπουδάζων ἀναγαγεῖν αὐτὴν A
ἐν τῷ ἀνατεθέντι κίονι, καὶ μετὰ τὸ ἀναγαγεῖν αὐτὴν, παρελθουσῶν ἡμερῶν δεκαοκτὼ, κατηνέχθη τῆς Βασιλείας αὐτοῦ. τότε δὲ ἦν ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος.

Ο αὐτὸς δὲ Φωκᾶς ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ ἐν τῷ Μιλίῳ, μήπω ὀροφώσας αὐτόν. ἐκεῖσε δὲ
42 ἦν ἕως τότε ἡ ἀλλαγὴ τῶν κουρσόρων, καθ' ὃν τόπον ἐνευροκόπησε τὰ κούρσωρα καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε, ὅτι ἀχρημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαία, ἤλλαξε μέχρι τῆς χρυσέας πύλης, μετὰ τὸ ἀνελθεῖν καὶ βασιλεῦσαι ἔστησεν ἐκεῖσε δύο ἵππους κουρσώρους ἐνευροκοπημένους, καὶ βωμοὺς λιθίνους τετραδισίους σύνεγγυς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Φωκᾶ, ὃν αὐτὸς ἀνήγειρε, Δίππυον αὐτὸν ὀνομάσας τὸν τόπον. ἐκεῖσε γὰρ καὶ εἰκόνας τέσσαρας μετὰ ψηφίδων χρυσῶν, Κωνσταντίνου καὶ Ελένης ἱστόρησεν. ὁ δὲ Ηράκλειος ἐλθὼν καὶ κρατήσας, ἐτίμησε τὸν ναὸν, σκεπάσας αὐτὸν, καὶ μετονομάσας εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Αποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ιωάννου, ὄνομα τοῦ Θεολόγου. B

Τὰ δὲ Λαύσου, οἶκος ἦν Λαύσου Πατρικίου καὶ πραιποσίτου, ὅστις ἀρχὰς καὶ πολλὰς δόξας διάνυσεν, ἐν τοῖς χρόνοις Αρκαδίου τοῦ υἱοῦ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. Εκόσμησε δὲ αὐτὸν διὰ ποικίλων καὶ πολυτελῶν μικρῶν κιόνων καὶ μαρμάρων. οὗτος δὲ οἶκος ἐκ τῶν δώδεκα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὑπῆρ-
43 χεν. ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ λίθινοι, καὶ φιάλαι, καὶ βαθμοὶ τετράγωνοι εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως ἵσταντο μέχρι τῆς σήμερον. C

Πλησίον δὲ τῆς ἀψῖδος τοῦ Μιλίου, στήλη ἐστὶν ἔφιππος Τραϊανοῦ, καὶ πλησίον αὐτοῦ ἔφιππος στήλη Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Αρκαδίου δὲ τοῦ υἱοῦ Θεοδοσίου, καὶ Αδριανοῦ, πλησίον τῆς στήλης Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἀμφότεροι ἔφιπποι τοῦ βωμοῦ ἵστανται, ἐν τοῖς τοῦ ταύρου μέρεσι πλησίον τοῦ κίονος κάτωθεν.

Η δὲ ἐν τῷ Ζευξίππῳ λουτρῷ ἱσταμένη στήλη ἐκ χρωμάτων Φιλιππικοῦ ἐστι τοῦ πραοτάτου.

Περὶ τῆς Βασιλικῆς κιστέρνης.

D

Η λεγομένη Βασιλικὴ κιστέρνα, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἡ δὲ καθεζομένη ἐπὶ τοῦ δίφρου ἐκεῖσε μεγάλη στήλη, ἐστὶ τοῦ Σολομῶντος, ἣν ὁ μέγας Ιουστινιανὸς ἀνεστήλωσε, κρατοῦντος τὴν σιαγόνα αὐτοῦ, καὶ ὁρῶντος τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ὅστις ἐνικήθη εἰς μῆκος καὶ κάλλος ὑπὲρ τοῦ παρ' αὐτοῦ κτισθέντος ναοῦ Ιερουσαλήμ. ἐκεῖσε δὲ ἵσταται στήλη καὶ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἐπὶ δύο κιόνων τετραδικῶν χρυσεμβάφων, ὄπισθεν τῆς Βασιλικῆς πλησίον τοῦ Μιλίου.

Θέαμα πρῶτον.

44 Εν αὐτῇ τῇ Βασιλικῇ χρυσοφόρῳ ὀπίσω τοῦ Μιλίου E
ἦν ἀνδρείκελον ἄγαλμα χρυσέμβαφον (ἔνθα ἦν τὸ Εξάμον Ηρακλείου τοῦ Βασιλέως) καὶ γονυκλινὲς Ιουστινιανοῦ τοῦ τυράννου. ἐκεῖ ὁ Τερβέλις ἐδημηγόρησεν. ἐν οἷς ἐλέφας ἵσταται παμμεγέθης, ὑπὸ Σευήρου κατασκευασμένος. ὄρος δὲ ἦν πρὸ τοῦ μέρους τῶν ἀναβαθμῶν, ἔνθα ἦν ἡ σχολὴ φυλαττόντων πόλιν. ἔμενε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροπράτης ἐναντίοις ζυγοῖς τὰ πράσιν ποιούμενος. καὶ τοῦ εἰκό-

no sui Imperii supra columnam erigi curavit, octodecim ante diebus, quam Imperio dejiceretur. Vivebat tunc temporis S. Symeon.

Idem Phocas templum S. Phocæ extruxit in Milio, sed absque concamaratione, abi usque tunc mutatio erat equorum cursus publici, eoque in loco nervos equorum incidit. Exinde autem quoniam ibi olim mutatio erat terrestris, mutatis equis usque ad portam auream pettexit, Postquam vero in urbem reversus, & Imperio potitus est, erexit ibi duos equos, enervatos, & aras quadratas lapideas, prope templum S. Phocæ a se conditum, & locum nominavit Dippium. Ibidem quoque collocavit quatuor imagines Constantini & Helenæ, ea aureis crustis vermiculatas. Cæterum Heraclius, ubi in urbem venit & Imperium suscepit, ornavit illam Ecclesiam, tectoque operuit, &, commutato nomine, S. Apostolo & Evangelistæ Joanni nuncupato Theologo, dicavit.

Lausiaca, domus erat Lausi Patricii & Præpositi, qui multos gessit magistratus, magnosque adeptus est honores, sub Arcadio Theodosii magni filio. Exornavit autem istam domum variis pretiosisque columnis & marmoribus. Hæc una erat ea duodecim illis, quas extruxit Constantinus magnus; quare etiam usque ad nostra tempora, aquilæ lapideæ, & phialæ, & gradus, & areæ quadratæ pro ornamento urbis inibi supersunt.

Apud arcum Miliarii, statua est equestris Trajani, & prope hanc alia equestris Theodosii junioris.

Arcadii autem filii Theodosii, & Hadriani statuæ equestres positæ sunt juxta statuam Theodosii magni, in regione Tauri, prope columnam, in parte inferiori.

Statua colorata in thermis Zeuxippi posita, Philippici est principis mansuetissimi.

De Basilica sive regia Cisterna.

Cisterna Basilica a Constantino magno condita est. Quæ vero ibi visitur magna statua in folio sedens, Salomonis est, quam Justinianus magnus erexit, maxillam manu sustentantis & S. Sophiam admirantis, quod magnitudine & pulchritudine templum Hierosolymis, ab ipso conditum illa superaret. Ibidem collocata erat statua Theodosii magni supra duas columnas quadratas & auro obductas pone Cisternam regiam prope Miliarium. *Edit. Parif. pag. 22.*

Spectaculum primum.

In ipsa Basilica prope Miliarium posita erat statua virilis inaurata (ibidem erat Examon Heraclii Imperatoris) & genuflexa Justiniani Tyranni. Illic Terbelis concionatus est, eodemque in loco stabat ingens Elephas a Severo erectus. Erat autem collis ante partem graduum, ubi schola custodum Urbis excubabat. Habitabat etiam ibi argentarius qui lancibus iniquis in venditis utebatur. Hujus taberna cum ab

Elephanto eversa esset, mortem minabatur ejus custodi, nisi belluam cobiberet. Magister autem Elephanti cum minas ejus nihili faceret, interfecit ipsum falsus ille ibripens, & Elephanto devorandum objecit. Bellua vero nec dum cicurata ipsum una sustulit. Quo audito Severus Elephanto sacrificavit, & in eodem loco ipsius belluæ ejusque magistri statuas erigi curavit. Ibidem quoque Hercules multis sacrificiis colebatur, qui postea in Hippodromum translatus est. Juliano vero Consule Romæ Byzantium devectus est cum aliis decem statuis.

Spectaculum secundum prope Miliarium.

In Miliario jam inde ab antiquis temporibus supra duas columnas stabat currus Solis, quasi volans, cui juncti erant quatuor equi coloris ignei. Ibi vero Porphyrius auriga faustis Venetæ factionis acclamationibus exceptus fuit, postquam vicit factionis Prasinæ aurigas Azotium & Byzantem. Ubi vero ille currus in Hippodromo subversus fuit, fecit Constantinus novam statuam fortunæ urbis, portatam a Sole, quæ magno comitatu in tribunal Hippodromi deducebatur, indeque coronata iterum exibat. Ponebatur autem in Senatu usque ad diem urbis natalem. Cæterum ob crucem, quam capiti ejus Constantinus insculpi curaverat, Julianus eam in foveam projici & terra obrui jussit.

De Ario.

In eo loco Arius abominanda morte obiit a camera Senaculi, quod erat
Edit. Paris. pag. 23. in foro viginti novem palmos. Ibidem pius Theodosius Arium & una cum ipso Sabellium, Macedonium, & Eunomium ad notandam eorum ignominiam, marmori adeo vicino terræ insculpi curavit, ut a prætereuntibus stercore, urina & sputo conspurcarentur.

De Senatu.

In Senatu, ut quidam tradunt, codicilli antiquitus custodiebantur: nam ibi Patritii eos accipiebant, usque ad tempora Constantini. Ibidem Callistratus primus dignitatem consularem suscepit, acclamante populo: Callistratus fortuna favente insuper ad aliud provehetur. Quare ille perterritus ad Ecclesiam confugit, & quamvis Constantinus juraret se nullam ei injuriam illaturum, attamen ille minus fidens, primum presbyter, postea vero Episcopus creatus est.

De columna fori.

In inferiori parte columnæ fori Palladium, & multa alia admiranda posita fuerunt. Circuitus autem fori tantus est, quantus fuit ambitus tentorii Constantini magni, quod Romæ Byzantium veniens isthic fixerat.

Duæ autem illæ semirotundæ porticus tunc temporis stabula erant circum tentorium: & illa columna, cui

A μανος αὐτοῦ προθυμένου, ἀπείλει τῷ τοῦ ἐλέφαντι φυλάττοντι θάνατον, εἰ μὴ τοῦτον κρατήσειεν. ὁ δὲ θηροκόμος, ὡς ἐνόμιζε, ὃν φονεύσας ὁ ζυγοπλάστης, δέδωκε βορὰν τῷ ἐλέφαντι. τὸ δὲ θηρίον ἀτίθασσον ὂν, καὶ αὐτὸν ἀνεῖλε. καὶ ὁ Σεβῆρος ἀκούσας, τῷ θηρίῳ θυσίας ἤνεγκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ παρευθὺς ἀνετυπώθησαν τό, τε θηρίον καὶ ὁ θηροκόμος. ἔνθα καὶ Ἡρακλῆς ἐλατρεύθη, πολλὰς θυσίας δεξάμενος, ὃς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ μετετέθη. ἐπὶ δὲ Ἰουλιανοῦ ὑπατείας ἀπὸ Ῥώμης ἦλθεν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, εἰσήχθη δὲ μετὰ στηλῶν δέκα.

Θέαμα δεύτερον πλησίον τοῦ Μιλίου.

B

Ὅτι ἐν τῷ Μιλίῳ ἐν τέτρασιν ἵπποις πυρίνοις, 45.
ἅρμα ἡλίου ἱπτάμενον παρὰ δύο στηλῶν, ἐκ παλαιῶν τῶν χρόνων ὑπῆρχεν. ἔνθα εὐφημίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, μετὰ τὸ νικῆσαι Αζώτιον. ἐπειδὰ καὶ Βύζας ἐκεῖσε εὐφημίσθη. κατενεχθὲν δὲ τὸ ἅρμα ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ δορυφορούμενον, στηλίδιον καινὸν παρὰ Κωνσταντίνου σκευασθὲν ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, τύχη πόλεως εἰς τὸ στάμα εἰσῄει, στεφανωθὲν ἐξῄει. ἐτίθετο δὲ ἐν τῷ Σενάτῳ, ἕως τῶν ἐπιόντων γενεθλίων τῆς πόλεως. διότι δὲ ἐπὶ κεφαλῆς σταυρὸν εἶχεν, ὃν ἐχάραξε Κωνσταντῖνος, Ἰουλιανὸς αὐτὸ βε-
C θύρῳ κατέχωσε.

Περὶ τοῦ Ἀρείου.

Ἔνθα Ἄρειος τὸν ἐχθιστὸν θάνατον ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ φόρου τοῦ σενάτου ἀπέδωκεν. ἔνθα καὶ ἐτυπώθη ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου Ἄρειος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ, γειτνιῶν τῇ γῇ, καὶ σὺν τῷ τοῦ Ἀρείου καὶ Μακεδονίου, Σαβελλίου, καὶ Εὐνομίου πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον καὶ οὖρον καὶ ἐμπτύσματα ἐῤῥίπτουσιν αὐτοῖς.

Περὶ τοῦ Σενάτου.

D

Ὅτι τὸ Σενάτον, ὡς οἱ μὲν λέγουσιν, ἐξ ἀρχῆς ἦν τῶν κωδικέλλων φυλακτήριον. ἐκεῖσε γὰρ οἱ πατρίκιοι ἐλάμβανον αὐτοὺς ἕως Κωνσταντίνου. καὶ 46.
Καλλίστρατος πρῶτος τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου ἐκεῖσε ἐδέξατο, τοῦ δήμου κράξαντος. Καλλίστρατος εὐτυχὰς καὶ εἰς ἄλλο προκόψει. Ὁ δὲ φοβηθεὶς προσέφυγε τῇ Ἐκκλησίᾳ. Κωνσταντῖνος δὲ ἐξωμόσατο, μὴ ἀδικῆσαι αὐτόν. ὁ δὲ μὴ ἀναχόμενος, ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, εἶτα Ἐπίσκοπος.

Περὶ τοῦ κίονος τοῦ φόρου.

E

Ὑποκάτω δὲ τοῦ κίονος τοῦ φόρου ἐτέθη καὶ τὸ Παλλάδιον στοιχεῖον, καὶ ἕτερα σημειοφορικὰ πολλά. Ὁ δὲ κύκλος τοῦ φόρου ἐστὶ τὸ ἴσον τῆς ποδέας τῆς κόρτης τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐπῆξεν ἐκεῖσε, ὅτι ἀνῆλθεν ἀπὸ Ῥώμης.

Οἱ δὲ σιγματοειδεῖς δύο ἔμβολοι ἐτύγχανον τότε σταῦλοι γύρωθεν τῆς κόρτης, καὶ ὁ περίβλεπτος οὗτος κίων,

A καὶ ἡ στήλη τοῦ Ἀπόλλωνος, ἣν ἔστησε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας δίκην ἡλίου εἰς ὄνομα αὐτοῦ, θεὶς ἐν τῇ κεφαλῇ ἥλους ἐκ τῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν δίκην ἀκτίνων, ὡς ἥλιος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων.

Περὶ τῶν Ἀρτοπωλείων.

47. Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτοπωλείοις κιοσάρια ὀκτὼ περιφέρει τοῦ, καὶ ταῶνας, καὶ ἀετούς, καὶ λέοντας, λαγωούς τε, καὶ κριῶν κάρας, καὶ στρουθίων, καὶ κορώνης, καὶ τρυγόνος, καὶ μυός, καὶ γαλῆς, καὶ δαμάλεως, καὶ γοργόνας δύο, μίαν μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καὶ ἑτέραν ἐξ εὐωνύμων. ἡ μία τὴν ἑτέραν κατ᾽ ὄψιν βλέπουσα, ἀπὸ μαρμάρων ἐγγεγλυμμένας, καὶ χοίρων ἀγέλας πλῆθος. B ἵσταντο δὲ μέχρι Ζήνωνος. Γαληνὸς δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος ὑπάρχων ἐκεῖσε περαιωθείσας τὰς γοργόνας, ἔλεγεν ἱερογλυφικὰ καὶ ἀστρονομικὰ τῶν μελλόντων, δηλώσας τὰς ἱστορίας πάσας σὺν τῷ ὀνόματι Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τυπωσαμένου ταῦτα. τοῦ δὲ αὐτοῦ Γαληνοῦ ἐπὶ πλεῖστον συχνάσαντος, καὶ τοῖς ἀναγνώσμασι προσέχοντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βηρίνης, καὶ γελάσαντος, Καλλίστρατός τις συρφετός, κάπηλος τὴν τέχνην, μετὰ τὴν ἐπάνοδον Ζήνωνος διαβάλλει τὸν Γαληνόν. Ὁ δὲ Ζήνων τοῦτον ἀνῃρήκει. λέγουσι δὲ, καὶ ἐστὶν ἀληθές, ὅτι αἱ ἀγέλαι
48. τῶν χοίρων ἐκεῖσε διερχόμεναι, εἰς τὸν Ἀρτοτυριανὸν τόπον, μέσον τῆς καμάρας, ὅθεν ἀνέρχεται, καὶ C οἱ τούτους ἐλαύνοντες τύπτουσι τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων σφοδρῶς, μέχρι ὅτου αἷμα χυθῇ ἐκ τῶν ῥινῶν αὐτῶν εἰς θυσίαν τοῦ τόπου ἐκείνου, οὐ μεθίστανται ἐκ τοῦ ἐκεῖσε. ἡνίκα δὲ χυθῇ αἷμα ὀλίγον, ἀθρόως ὁρμᾷ ἡ τῶν χοίρων ἀγέλη· καὶ τοῦτο ἐστὶν ἀληθές.

Ὅτι ἐν τῷ Ταύρῳ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἵσταται. ἦν δὲ πρώην ἀργυρᾶ. ἔνθα τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἥκοντας ἐδέχοντο ἐκεῖσε. καὶ πρώην παλάτιον ὑπῆρχε καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον. ἐπάνω δὲ τοῦ μεγάλου κίονος ἐστήλωται Θεοδόσιος. οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ, ὁ μὲν Ὀνώριος, ἐπάνω τῆς λιθίνης ἀψῖδος τῆς πρὸς δυσμάς. ὁ δὲ Ἀρκάδιος ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν λι- D θίνῃ ἀψῖδι. ὑπερθεν δὲ τῶν περιβλέπτων μεγάλων κιόνων τῶν τετραδισίων, μέσον δὲ τῆς αὐλῆς
49. ἐστὶν ἔφιππος, ὃν οἱ μὲν λέγουσιν Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ, ἕτεροι δὲ τὸν Βελλεροφόντην. ἤχθη δὲ ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας. τὸ δὲ τετράπλευρον τοῦ ἐφίππου λιθόξεστον, ἔχει ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῇ πόλει, τῶν Ῥώσων μελλόντων πορθεῖν τὴν αὐτὴν πόλιν· καὶ τὸ ἐμπόδιον ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς, καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει. ὁ ποὺς ὁ εὐώνυμος τοῦ μεγάλου καὶ αὐτὸς σημαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον· ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας κίων ὁ κοῦφος καὶ ὁ ξηρόλοφος τὰς ἐσχάτας ἱστορίας τῆς πόλεως ἔχουσιν ἐν ἱστορίαις ἐγ- 1 γεγραμμένας.

Ὅτι τὸ καλούμενον Φιλαδέλφιον, οἱ υἱοί εἰσι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὁπότε δὲ ὁ μέγας ἐτελεύτησε, τοῦ Κωνσταντίνου ὄντος ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς μέρεσι. Κώνσταντος δὲ ἀπὸ δύσεως καὶ Γάλλου ἐρχομένων, συνήφθησαν ἐκεῖσε, ἀσπάζοντες ἀλλήλους. καλεῖται δὲ ὁ τόπος Φιλαδέλφιον, οὐχ ὅτι. ἐκεῖ συνήφθησαν,

Georg. Cod. de Orig. CP.

A Constantinus statuam Apollinis sub nomine suo imposuit, infixis capiti radiorum instar, aliquot clavis passionis Christi Dei nostri, ut veluti sol civibus suis prelucerer.

De Artopolis.

In Artopolis visitur statua, quę exornata est capitibus pavonis, aquilę, leonis, leporis, arietum, passerculorum, cornicis, turturis, muris, felis & buculę: item Gorgones duę ex marmore sculptæ, una ad dextram, altera ad sinistram, facie sibi invicem obversa, & demum copiosus porcorum grex. Per- B stiterunt autem usque ad Zenonem. Cęterum Galenus quidam medicus & philosophus, istac preter Gorgonas transiens, Hieroglyphica esse dixit, iisque astronomicum futuri presagium contineri, & cunctas declaravit historias cum nomine Constantini magni, qui illa erexit. Cum vero Galenus multum jam enarrasset, & in iis intelligendis occupatus, quę Zenoni a Verina olim eventura essent, in risum prorumperet, Callistratus quidam homo nihil, qui cauponariam exercebat, Zenonem Constantinopolim redeuntem, eo usque in Galenum calumniis instigarit, ut ipsum interficeret. Porro commemorant, & sane res ita se habet, quod, cum ali- C quando greges porcorum istac transducerentur, ad locum nuncupatum Artotyrianum, in media fornice, unde ascenditur, licet subulci porcos vehementer fustibus contunderent, eos tamen loco isto prius movere non potuerint, quam sanguinem naribus in speciem sacrificii profunderent. Quo paulum saltem profluente, statim totus porcorum grex uno impetu se ab eo loco commovere cępit.

Edit. Par. pag. 24.

In Tauro collocata est Theodosii magni statua, quę prius argentea fuit. Ibi olim Palatium erat, & Hospitale Romanorum nuncupatum Alonitzium, in quod ab exteris nationibus venientes recipiebantur. Ibidem supra magnam columnam visitur statua Theodosii ma- D gni: filiorum autem ipsius, supra arcus lapideos, Honorii ad Occidentem, Arcadii vero ad Orientem. In medio ejusdem areæ statuam equestrem magnę columnę quadratę sustinent, quam alii Jesu Navę, alii Bellerophontis esse dicunt: allata fuit ex magna Antiochia. Cęterum basis lapidea quadrilater equestris illius statuę habet insculptas historias rerum novissimarum, quę Urbi accident cum a Russis expugnabitur. Item parvum illud signum ęreum virile, quod ad pedes ante dictę equestris statuę vinctum & genuflexum visitur, eadem continet. Preterea quoque pes lęvus equi, quod in eo inscriptum est, presignificat. Similiter & magna columna concava, & Xerolophus ultimos Urbis casus figuratos exhibent.

Spectaculum cui Philadelphii nomen, statuę sunt filiorum Constantini magni; postquam enim ipse obiit, Constantius in partibus Orientis degens, & Constans cum Gallo ab Occidente veniens, ambo in hoc loco conjuncti se invicem salutaverunt. Vocatur autem locus illa Philadelphium, non pro-

pterea quidem, quod ibi conjuncti fuerint, sed quoniam primi eorum congressus signum illic erectum est. Alii vero dicunt, quod locus qui nunc vocatur Philadelphium, antiquitus propugnaculum fuerit & porta terrestris a Caro extructa. In hoc loco stabat prius statua fori, quam inde carru in forum devexerunt, vel, ut alii diverse tradunt, a Manaura.

Statua in foro posita, multisque ce-
Edit. Paris. pag. 25. lebrata hymnodiis, ut fortuna urbis ab omnibus adorabatur erecta supra columnam, Sacerdote præsente cum supplicatione & centies clamante, Kyrie eleison. Capitulo autem ejus columnæ admiranda quædam & miraculosa superimposuerunt, & solemne festum totos quadraginta dies actum fuit, atque ipse Imperator copiosam annonam distribuit. Cæterum postridie natalitia Urbis celebrata sunt, & magni Circenses acti, eoque die Urbs nominata est Constantinopolis.

Crucem in Philadelphio erexit Constantinus magnus, supra columnam inauratam & lapideis vitreisque crustis intextam, ad Crucis, quam in cælo vidit, & columnæ porphyreticæ formam. Præterea quoque filiis suis statuas posuit throno insidentes, & e regione earum columnam hyetogliphycis notis inscriptam, quæ ultimum Romanorum rerum statum variis figuris prænunciant. Stabat autem e regione filiorum Constantini magni, qui in thronis sedent, & eorum qui se invicem amplectuntur.

Modium quod vocant, horologium erat, & examen modii, positum supra arcum Amastriani, inter duas manus, a Valentiniano constructum, quare etiam iis vicinum est signum Lamiæ. Infra autem in volumine manuum historiæ inscriptæ sunt, quas periti earum rerum facile interpretantur. Cæterum cum lege sancitum esset, ut modius frumenti cumulate venderetur, mercator quidam contra edictum ad regulam alicui vendidit: qua de re certior factus Imperator, manus illi amputari jussit, easque una cum modio in exemplum publice erigi curavit. Ibidem quoque collocatum erat horologium.

In loco nuncupato Amastriano, positæ erant Solis in curru marmoreo, & Herculis recubantis statuæ: Ibidem Lycus fluvius est, qui a lupo nomen habet. Item visuntur ibi testudines plenæ avibus, & dracones octodecim, & statua marmorea domini cujusdam Paphlagonis, & alia statua servi ea Amastriana regione Paphlagoniæ oriandi, urina & stercore obruta. Uterque autem in eo loco dæmonibus immolatus fuit. Ibidem ivisuntur columnæ candidæ in figuram semirotundam erectæ: multæ etiam dæmonum suscitationes ibi fiebant.

In loco nuncupato Bove, maxima erat fornax, bovis figuram gerens, in qua malefici puniebantur. Quare etiam Julianus multos Christianos in ea combussit. Gerebat autem illa fornax maximi bovis formam, ad cujus exemplar
pag. 26. postea similis bos in Neorio extructus est. Integra autem permansit illa fornax usque ad Phocam tyrannum, qui ultimus omnium ab Heraclio in eo combustus est. In eodem loco arcus erecti erant, similes illis, qui in Xerolopho

A ἀλλὰ τῆς ὑπαντήσεως αὐτῶν ἐκεῖσε ἀναστηλωθείσης. ὡς ἕτεροι φασίν, ὅτι τὸ νῦν καλούμενον Φιλαδέλφιον, ἐν ᾧ ἐστι βόθρῳ ἀψίς, προτείχισμα ἦν καὶ πόρτα χερσαία, τὸ παλαιὸν ὑπὸ Κάρου κατασκευασθεῖσα. ἐκεῖ οὖν ἵστατο ἡ στήλη τοῦ φόρου, ἣν εἰς καρούχαν ἤνεγκαν ἀπὸ τοῦ Φιλαδελφίου, ὡς δὲ ὁ ἐξαριθμούμενος λέγει, ἀπὸ Μανaύρας.

Ἡ ἐν τῷ φόρῳ τεθεῖσα στήλη, πολλὰς ὑμνῳδίας δεξαμένη, εἰς τύχην τῆς πόλεως προσεκυνεῖτο παρὰ πάντων, ὑψωθεῖσα ἐν τῷ κίονι, τοῦ ἱερέως μετὰ 30 τῆς λιτῆς παρεστηκότος, καὶ μετὰ κραυγῆς τὸ Κύριε ἐλέησον βοῶντος ἑκατοντάκις, καὶ ἄνωθεν ἐκεῖσε ἐπὶ τῷ κεφαλίῳ τοῦ κίονος ἐπέθησαν θαυμαστὰ καὶ παράδοξα. καὶ πανηγύρεις περὶ τούτου γέγονε
B τεσσαρακονθήμερος, καὶ σιτηρέσια πολλὰ τότε ὁ Βασιλεὺς δέδωκε. τῇ δὲ ἐπαύριον τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως γέγονε, καὶ μέγα ἱπποδρόμιον, ὅτε ἡ πόλις ὠνομάσθη Κωνσταντινούπολις.

Τὸν δὲ εἰς Φιλαδέλφιον ὄντα σταυρὸν ἀνέστησεν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος ἐπὶ κίονος κεχρυσωμένου διὰ λίθων καὶ ὑέλων, κατὰ τὸν σταυροειδῆ τύπον, ὃν εἶδεν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τοῦ κίονος ἐκείνου τοῦ πορφυροῦ. καὶ ἐποίησε στήλας τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐτύπωσεν ἐπὶ θρόνου καθίζεσθαι. ἐποίει δὲ καὶ τὸν κίονα ἐκεῖνον, ἱστορίας ἔχοντα ἐν αὐτῷ ζῳώδεις, καὶ γράμματα Ῥωμαίοις τὰ 31 ἔσχατα σημαίνοντα. ἵστατο δὲ ἀντικρὺς τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ ἐπὶ θρόνου καθεζομένων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀσπαζο-
C μένων.

Ὅτι τὸ λεγόμενον Μόδιον ὡρολόγιον ἦν, ἤγουν τὸ ἔξαμον τοῦ μοδίου. ἵστατο δὲ ἐπάνω τῆς ἀψῖδος τοῦ Ἀμαστριανοῦ, μέσον τῶν δύο χειρῶν κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ, διὸ τὸ καὶ τὴν Λαμίαν εἶναι ἐγγὺς αὐτῶν. ὑποκάτω δὲ ἐν τῷ εἰλήματι τῶν χειρῶν ἱστορίαι εἰσίν. οἱ δὲ πεπειραμένοι διερμηνεύουσιν αὐτάς. ὡρίσθη δὲ τὸ μόδιον καμύλιον πιπράσκεσθαι. εἷς δὲ τῶν ἐμπόρων πέπρακέ τινι σῖτον, ῥέγλιον τὸ μόδιον. γνοὺς δὲ ὁ Βασιλεύς, ἔκοψε τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας, καὶ ἀπεστήλωσεν ὁρᾶσθαι, ὁμοίως καὶ τὸ μόδιον. ἐχρημάτισε τὸ ὡρολόγιον.

D Ὅτι ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Ἀμαστριανοῦ ἥλιος ἵστατο ἐν αὐτῷ, ἐν ἅρματι μαρμαρίνῳ στηλωθείς, καὶ Ἡρακλῆς ἀνακείμενος. ἔνθα καὶ ποταμός, καὶ ἀπὸ Λύκου λατρευόμενος. καὶ χελῶναι ἐκεῖσε μετὰ τῶν ὀρνίθων, καὶ δράκαιναι δεκαοκτώ. καὶ μαρμάρινος στήλη ἱσταμένη ἐκ χώρας Παφλαγονίας δεσπότου, καὶ ἑτέρα κεχωσμένη ἐν τῇ κόπρῳ καὶ οὔροις, δοῦλος τοῦ 32 ἐκ χώρας Ἀμάστρων Παφλαγόνος. ἐκεῖσε δὲ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐτύθησαν τοῖς δαίμοσιν ἀμφότεροι, καὶ ἀνεστηλώθησαν ἐκεῖσε καὶ καλλωπισμὸς κιόνων λευκῶν σιγματοειδὴς ἀνεγερθέντων. ἐγένοντο δὲ ἐκεῖσε δαιμόνων ἐπιστασίαι πολλαί.

Εἰς δὲ τὸν καλούμενον Βοῦν κάμινος ἦν παμ-
E μεγέθης ἐκτισμένη, βοὸς ἔχουσα κεφαλήν. ἔνθα καὶ οἱ κακοῦργοι ἐτιμωροῦντο. ὅθεν καὶ Ἰουλιανὸς προφάσει τῶν καταδίκων πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατέκαυσε Χριστιανούς. ἦν δὲ ἡ κάμινος βοὸς τύπος παμμεγεθεστάτου θεάματος, οὗ κατὰ μίμησιν καὶ ἐν τῷ Νεωρίῳ βοῦς ἀνετυπώθη. ἦν δὲ ἡ κάμινος ἕως Φωκᾶ. Ἀλλὰ ὑπὸ Ἡρακλείου ἐχωνεύθη λόγῳ φόλεων. Ἐν αὐτῷ δὲ

τῷ τόπῳ καὶ ἁψῖδες ὅμοιαι τῷ ξηρολόφῳ ἔχουσαι ἀγάλματα πολλὰ καὶ ἱστορίας λιθίνας. A

Τὸ Ἑξακιόνιον χρύσεον ἦν τεῖχος παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέν. διήρκεσε δὲ χρόνους λβ΄. μέχρι τῆς Βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. ἔξωθεν δὲ ἵστατο κίων ἔχων
53. στήλην τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τούτου χάριν λέγεται Ἑξακιόνιον. ἵσταντο δὲ ἐκεῖ στῆλαι πολλαί. συνέτριψε δὲ ταύτας ὁ Βασιλεὺς Μαυρίκιος. ἔτι δὲ εἰς τοὺς νῦν σωζομένους κίονας ἵσταντο αἱ ἀπὸ Κυζίκου ἐλθοῦσαι στῆλαι.

Τὸ δὲ τὸ νῦν λεγόμενον Τετράπυλον, πρώην ὠνομάζετο Τετράβιον, καὶ διήρκεσεν ἔτη ἑκατὸν ἑξήκοντα, μέχρι Ζήνωνος. ἦν δὲ ἐκεῖσε Κυβούκλειον ἐπάνω κιόνων ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέν, καθ' ὁμοίωσιν τῆς Ῥώμης, οἱ δὲ συγγενεῖς τοῦ τελευτῶντος Βασιλέως, B καὶ ἡ Αὐγοῦστα προλαμβάνοντες τὸ ἐξόδιον, καὶ ἐθρήνουν ἐκεῖσε τὸν τελευτήσαντα ἔσωθεν τοῦ Κυβουκλείου, καὶ ἀπέλυον τὰ βῆλα, πρὸς τὸ μὴ εἰσέρχεσθαι, ἢ κατοπτεύειν τοῦ λαοῦ τινά. καὶ κατ' ἰδίας ἐκόπτοντο οἱ μαγάς, καὶ θρήνους σφοδροὺς ἕως ὡρῶν ἕξ. καὶ ἐκ τότε ἐλάμβανον τὸν ἀποιχόμενον μέχρι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἐκήδευον αὐτόν· εἶθ' οὕτως ἀνθυπέστρεφον αἱ γυναῖκες.

Ἡ δὲ ἱσταμένη εἰς τὸ Ἑξακιόνιον στήλη ἐπὶ βραχέως
54. κίονος, κατὰ τὸ βόρειον μέρος, ὑπῆρχε Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ, τοῦ νηπιάζοντος υἱοῦ τῆς Εἰρήνης.

Ἡ δὲ ἱσταμένη εἰς τὸ Σίγμα ἐπὶ κίονος ὑπάρχει Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου, ἣν ἀνήγειρε Χρυσάφιος C ὁ εὐνοῦχος ὁ Τζουμᾶς καὶ παρακοιμώμενος.

Αἱ δὲ στῆλαι τῶν Ἐλεφάντων τῆς χρυσῆς πόρτης ἤχθησαν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄρεως ἀπὸ Ἀθηνῶν, παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, τοῦ κτίτορος τοῦ χερσαίου τείχους μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, ὅνπερ ἔκτισεν εἰς ἑξήκοντα ἡμέρας, ἐχόντων τῶν δύο μερῶν τοῦ δήμου ἀπὸ χιλιάδων ὀκτώ, ὄντων δημάρχων Μανδαλᾶ γένους τῶν Βενέτων, καὶ Χαρσίου ἀδελφοῦ αὐτοῦ μέρους Πρασίνων, μετὰ καὶ Εὐλαμπίου συγγενοῦς. ἡνώθησαν δὲ οἱ Βένετοι ἀπὸ Βλαχερνῶν· οἱ δὲ Πράσινοι ἀπὸ χρυσίας πόρτης, καὶ ἡνώθησαν εἰς τὴν μυρίανδρον πόρτην, τὴν καλουμένην Πολύανδρον. οὕτω δὲ ἐκλήθη Πολύανδρος, διὰ τὸ ἀμφότερα τὰ μέρη ἐκεῖσε ἑνωθῆναι, αἱ δὲ λοιπαὶ στῆλαι, αἱ ἱστάμεναι εἰς τὴν D χρυσίαν, ἤχθησαν παρὰ Βιγιλίου ἀστηρέτου καὶ ἀστρονόμου, καὶ τῆς γυναικείας, τῆς κατεχούσης τὸν στέφανον εἰς τύπον τῆς πόλεως. ἄνωθεν δὲ καὶ κάτωθεν εἰσὶ καὶ λοιπὰ
55. μικρὰ ξόανα, ἅτινα σημαίνουσι τοῖς πεπειραμένοις ἀκριβῆ πολλὴν γνῶσιν.

Τὸ καλούμενον Στρατήγιον στήλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ ἱσταμένη, καὶ ἵστατο πρώην εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ὅτι τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐκεῖσε ἐρόγευσε διπλῆν ῥόγαν τὸν ἕνα χρόνον. καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Χρυσόπολις παρὰ τῶν Μακεδόνων. ἵστατο δὲ ὡς εἴρηται, ἡ στήλη εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ὡς ἀνήγειραν αὐτὴν οἱ λαοί, χρόνους ἑξακοσίους τεσσαράκοντα ὀκτώ. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἤγειρεν αὐτὴν ἐν τῇ E πόλει. Ἐκεῖσε δὲ ἐπεδοκιμάζοντο οἱ στρατιῶται, ὅτι πεδίον ἦν ὁ τόπος. ἐκ δὲ τοῦ στρατοῦ ὠνομάσθη στρατήγιον.

Τὸ δὲ Μονόλιθον, τὸ ἱστάμενον ἐκεῖσε ἀπόκλασμα ἦν τοῦ ἱσταμένου εἰς τὸ ἱππικόν. ἤχθη δὲ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν παρὰ Πρόκλου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου.

Ἵστατο δὲ εἰς τὸ αὐτὸ Στρατήγιον καὶ ὁ Τρίπους ἔχων

A spectantur, & continent simulacra & historias lapidibus insculptas.

Hexacionium erat locus muro septus, auroque ornatus a Constantino magno: duravit autem annos triginta duos, usque ad Imperium Theodosii Junioris. Extra eum stabat columna, cum statua Constantini magni, unde ipse locus Hexacionium appellatus fuit. Ibidem & aliæ multæ statuæ collocatæ erant, quas una omnes confregit Mauritius. Columnis autem hucusque integre relictis impositæ erant statuæ, ex Urbe Cyzico allatæ.

Tetrapylum prius Quadrivium vocabatur, & duravit annos centum & sexaginta usque ad Imperium Zenonis. Ibidem cubiculum erat columnis suf- B fultum, a Constantino magno extructum ad similitudinem illius quod est Romæ. In isto loco consanguinei defuncti Imperatoris, & ipsa Augusta, ante funeris elationem lugebant mortuum intra cubiculum, obductis velis, ne quis e populo intrare aut introspicere posset: & lessum ibi sex horarum cum multo planctu faciebant, exinde funus comitabantur ad templum Sanctorum Apostolorum: eoque composito revertebantur mulieres.

Statua in Hexacionio columnæ exiguæ imposita Septentrionem versus, Constantini erat cognomento cæci junioris filii Irenæ.

In portica cui nomen Sigma, colu- C mna statuam Theodosii Junioris, filii Arcadii sustinet, quam erexit Chrysaphius Eunuchus & Accubitor.

Statuæ Elephantorum portæ aureæ allatæ sunt Athenis ex templo Martis, a Theodosio juniore, qui condidit murum terrestrem ad Blachernas usque, intra sexaginta dierum spatium, opera duarum factionum populi, quæ octo millia hominum continebant. Venetæ quidem factionis perfectus erat Mandalas, Prasinæ vero Charsias ejus frater cum Eulampio. Utraque autem factio Veneta a Blachernis & Prasina a porta aurea, conjungebatur in porta nuncupata Myriandra, quæ alias quoque nuncupatur Polyandra, quod ambæ factio- D nes ibi unitæ fuerint. Reliquas statuas in porta aurea posuit Vigilius a secretis & astronomus: uti etiam statuam muliebrem coronatam, quæ Urbis figuram refert: sunt præterea supra & infra alia quædam parva simulacra, quæ ejus rei peritis magnam præbent scientiam. *Edit. Paris. pag. 27.*

Statua in Strategio supra magnam columnam posita, Alexandri Macedonis est, quæ prius Chrysopoli stetit, quoniam ibi exercitui suo duplex stipendium uno eodem tempore erogarit; quare illud oppidum a Macedonibus Chrysopolis nominatum fuit. Annis autem sexcentis quadraginta & octo, postquam hæc statua Chrysopoli erecta est, Constantinopolim eam transponi curavit E Constantinus magnus. Propter planitiem vero loci milites ibi exerceri solebant, unde Strategii sive campi militaris a milite accepit.

Monolitum ibidem positum, fragmentum erat illius, quod in Hippodromo stat. Allatum autem est Athenis a Proclo Patritio, tempore Theodosii Junioris.

In eodem Strategio collocatus erat

Tripos, præteritarum, præsentium & futurarum rerum notitiam continens: item polus australis, & catinus Tricaccabi, qui positus est in loco nuncupato Tziri: his enim pro oraculo erat. Eidem loco propinqua erat fortuna Urbis, quam Bardas Cæsar, patruus Imperatoris Michaelis, in alium locum transposuit; reliqua vero confregit. De Monolito chronicon auctor eamdem refert historiam. Cæterum Strategium parvum dicitur statua Leonis Macelli.

Portus Sophianus constructus est a Justino Curopalate marito Sophiæ cognomento Lobes. In medio hujus portus visuntur quatuor statuæ, Sophiæ nempe & Justini, Arabiæ & Vigilantiæ matris ejus. Earum duæ ablatæ sunt a Philippico; continebant autem notas rerum futurarum.

Portum Eleutherii extruxit Constantinus magnus; in eo stabat lapidea statua Eleutherii a secretis scapulare super humeros & ligonem manu gestans, utrumque lapideum. Cum autem erigeretur statua Theodosii supra columnam in Tauro, terra fossili in hunc portum ingesta, totus oppletus est.

Crucem collocatam supra columnam prope Artopolia, in aula lapidibus strata, erexit Constantinus magnus, quo tempore Urbem condidit. Antiquitus autem utriusque factionis aurigæ equos ibi agitabant, verba hæc bene ominata proclamantes. Potentia crucis sit eorum auxilium. Ibidem quatuor erant portæ æreæ pro numero factionum, & totidem porticus in circuitu, & alia multa admiranda. Hæc ita permansere usque ad Theophilum, qui ejus loco ibi extruxit vallem planctus, & mancipia, servosque a negotiatoribus ejusmodi isthic venum proponi jussit.

Ed. Paris. pag. 28.

De Hospitali Theophili.

In loco nuncupato Zeugmate supra collem, ubi nunc prælongum conspicitur ædificium, in quo ægroti curantur; ibi olim a Constantino magno lupanar extructum fuerat, præter quod nullum aliud in Urbe inveniebatur. Stabat illic supra columnam lapideam Veneris statua, quam colebant meretricum isthic habitantium amatores. Circa columnam vero erant cellæ, cancellis & cortinis distinctæ, intra quas amantes libidinibus suis perfruebantur. Præterea quoque inserviebat illa statua mulieribus & virginibus, quarum suspecta erat pudicitia, his enim factum fateri nolentibus, parentes & cognati dicebant: eamus ad statuam Veneris, & illa puritatis tuæ indicium faciet. Post, ubi illuc venerant, quæ extra culpam erat, illæsa accedebat: contra vero, si qua vitiata appropinquaret columnæ ejus statuæ, illi, licet repugnanti, subito quodam impetu, vestes discerpebantur, ita ut pudenda palam apparerent. Idem eveniebat uxoribus adulteratis, eodemque indicio convincebantur. Huic violatæ pudicitiæ testimonio omnes cum summa admiratione fidem adhibebant: ipsis quoque accusatis factum postea non amplius negantibus. Soror autem uxoris Justini Curopalatæ statuam hanc confregit, eo quod ipsa quoque, denudatis pudendis adulterii convinceretur, equo illac transvehens ad balneum Blacher-

A τὰ παρῳχηκότα, τὰ ἐνεστῶτα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. καὶ ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ λεκάνη τοῦ Τρικακκάβη, ἡ τεθεῖσα εἰς τὰ Τζύρου. εἰς μαντεῖον γὰρ ἦν ὁ τόπος. πλησίον δὲ ἐκεῖσε καὶ ἡ τύχη τῆς πόλεως. ὁ δὲ Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ 56.
θεῖος Μιχαὴλ τοῦ Βασιλέως μετέθηκε καὶ παρέλυσεν αὐτὰ, καὶ συνέτρεψε. περὶ δὲ τοῦ Μονολίθου χρονικὸς δηλοῖ τὴν αὐτὴν ἱστορίαν. ὁ δὲ μικρὸς Στρατήγιος ὑπάρχει στήλη τοῦ Λεωμακέλλα.

Ὁ λιμὴν τῶν Σοφιῶν ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλάτου τοῦ ἀνδρὸς Σοφίας τῆς Λωβῆς. μέσον δὲ τοῦ λιμένος ἵστανται τέσσαρες στῆλαι Σοφίας, καὶ Ἰουστίνου, Ἀραβίας, καὶ Βιγλεντίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ. καὶ αἱ μὲν δύο ἀφῃρέθησαν παρὰ Φιλιππικοῦ. εἶχον
B δὲ καὶ γράμματα τῶν μελλόντων.

Ὁ δὲ λιμὴν τοῦ Ἐλευθερίου ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἵστατο δὲ καὶ στήλη λιθίνη Ἐλευθερίου ἀσηκρήτου, φέρουσα ἐπ᾽ ὤμων σκαπούλιον, καὶ πτύον ἐν τῇ χειρὶ, ἀμφότερα λίθινα. ἀνιδρυούσης δὲ τῆς στήλης τοῦ Θεοδοσίου ἐπὶ τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου, ὁ χοῦς ἐχώννυτο εἰς τὸν λιμένα καὶ ἐγεμίσθη.

Τὸ δὲ σταυρίον, τὸ ἱδρυμένον ἐπὶ κίονος πλησίον τῶν Ἀρτοπωλίων, ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ, ἀνηγέρθη παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅτε ἐκτίσθη ἡ πόλις, εἰς δὲ τὸ παλαιὸν ἔφερον ἐκεῖσε τοὺς ἵππους ἑκατέρων τῶν μερῶν ἡνίοχοι, καὶ εὐφημίζοντες ἔλεγον. τοῦ σταυροῦ ἡ δύναμις βοήθεια αὐτοῖς. 57.
C ἐκεῖσε δὲ ἵσταντο καὶ πύλαι χαλκαῖ τεσσάρων μερῶν, καὶ περίπατοι γύρωθεν τέσσαρες, καὶ σημειοφορικὰ πολλὰ, καὶ διήρκεσαν μέχρι τοῦ Θεοφίλου. ἐν τούτῳ δὲ ἐκτίσθη κοιλὰς κλαυθμῶνος παρ᾽ αὐτοῦ. καὶ προσετάγησαν οἱ σωματοπρᾶται ἐκεῖσε πιπράσκειν τὰ οἰκετικὰ πρόσωπα.

Περὶ τοῦ Ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου.

Ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ Ζεύγματι ἐπάνω τοῦ λόφου, ὅπερ ὁρᾶται εὐμήκες κτίσμα νοσοκόμου, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν αὐτὸ εἰς πορνεῖον. ἵστατο δὲ στήλη ἐπὶ κλαστοῦ λιθίνου κίονος τῆς Ἀφροδίτης· τῶν δὲ ἐρώντων τὰς
D ἐκεῖσε οἰκούσας μαχλάδας, ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ οἴκου οὐχ εὑρίσκετο ἕτερον πορνεῖον. καὶ ἦσαν ἀπόχωροι ἐπὶ τοὺς κίονας μετὰ κανκέλλων καὶ κουρτίων. καὶ οὕτως ἐκεῖσε ἐν ἀσωτίᾳ οἱ ἐρῶντες ἐτέρποντο. ἦν δὲ καὶ στήλη τῶν ἐν ὑπολήψει οὐσῶν καθαρῶν γυναικῶν καὶ παρθένων. ἐκείνων δὲ μὴ θελουσῶν ὁμολογεῖν, ἔλεγον αὐταῖς οἱ γονεῖς τὸ, ὦ φίλοι᾽ ἀπέλθωμεν εἰς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄγαλμα, καὶ εἰ καθαρὰ εἶ, ἐλεγχθήσῃ ἐκεῖ ἐπὶ τῆς στήλης. καὶ 58.
ὅτε ἐπλησίαζον, ἡ μὲν ἄμεμπτος διήρχετο ἀβλαβής. ἡ δὲ διεφθαρμένη, ἡνίκα ἐπὶ τὸν κίονα τοῦ ἀγάλματος ἐπλησίαζεν, ἄκουσα καὶ μὴ βουλομένη ἐπιστασίᾳ ἀθρόᾳ, ἐσηκοῦντο τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ἐδείκνυε τὸ ἑαυτῆς αἰδοῖον· ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἔχουσαι ἄνδρας, ἐὰν λα-
E θραίως ἐμοιχεύοντο, τοῦτο ἐγίνετο, καὶ οὕτως ἀπηλέγχοντο. καὶ ἐθαύμαζον πάντες, καὶ ἐπίστευον τῇ γενομένῃ πορνείᾳ. ἐκεῖναι γὰρ παρ᾽ εὐθὺς ὡμολόγουν. ἡ δὲ γυναικαδέλφη Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλάτου, συνέτρεψε τὴν στήλην, διὰ τὸ καὶ αὐτῆς τὸ αἰδοῖον φανῆναι μοιχευθείσης, καὶ διερχομένης ἐκεῖσε ἐφ᾽ ἵππῳ ἐν τῷ λούσματι τῶν Βλαχερνῶν, διὰ τὸ ἐξαίσιον ὄμβρον γενέσθαι, καὶ μηκέτι δύ- 59.

σαθαί τινα περιπατεῖν, πλὴν ἐν τοῖς βασιλικοῖς A δρόμωσιν.

Τὰ δὲ λεγόμενα Κοντάρια, Βίγλα ἦν ἐκεῖ μεγάλη τὸ πρότερον, ἕως ἑπτὰ χρόνους ἐφυλάττοντο ἐκεῖσε. πολέμου δὲ γινομένου δύο ἔτη, ναὸς ᾠκοδομήθη εἰδώλων μιαρὸς ὑπὸ Γαλιηνοῦ, ὃν καθελὼν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, τῇ Θεοτόκῳ ναὸν ἀνήγειρε, καὶ ἐχάραξε τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα ἁγίαν Θεοτόκον, καὶ ἑαυτόν. καὶ ἐπετέλεσε πανήγυριν ἡμέρας δώδεκα. ὅστις ναὸς μετωνομάσθη ἡ ἁγία Θέκλα. τότε δὲ καὶ τοῦ Μιλίου ἡ καμάρα, χερσαία πόρτα ἦν, καὶ εἰς τὸ Δίππιον ἦν ἡ ἀλλαγή. αὐτὰ δὲ τὰ λεγόμενα Κοντάρια, μέγα ὄρος ἦν, καὶ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῆς Βίγλης τῶν Βυζαντίων, πτοουμένων τοὺς δυτικούς. B

Ὅτι τὰ λεγόμενα Βιγλέντια, ἦν ἰσχυροτάτη φυλακὴ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐπόρθη.

Ὅτι τὸ Νεώριον ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐστοιχειώσατο, ἐν ᾧ ἡ ἀγορὰ τῶν θαλασσίων ἐμπόρων ἦν. ἐπὶ δὲ τοῦ
60. Ἰουστινιανοῦ μετεποιήθη εἰς τὸν τοῦ Ἰουλιανοῦ λιμένα.

Ὁ ἀγωγὸς τῶν μεγάλων ἀψίδων ὑπὸ τοῦ Οὐάλεντος ἐκτίσθη, ὡς ὁρᾶται.

Ἡ καλουμένη Ἄσπαρος κιστέρνα ὑπὸ Ἄσπαρος καὶ Ἀρδαβουρίου ἐκτίσθη, ἐπὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος, καθ' ἣν ἀμφότεροι, πληρωθείσης αὐτῆς, ἀνῃρέθησαν. ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ἄσπαρος ἦν, ὅνπερ εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος.

Ἐν δὲ τῇ τοῦ Ἀετίου κιστέρνῃ, ἥτις ἀπὸ Ἀετίου πατρικίου ἐκτίσθη, στήλη ἵστατο ἐκεῖσε τοῦ αὐτοῦ Ἀετίου. C

Τὴν δὲ Βώνου κιστέρναν ἔκτισε Βῶνος Πατρίκιος, ἀνελθὼν ἀπὸ Ῥώμης, καὶ ἐσκέπασεν αὐτὴν διὰ κυλινδρικῶν θόλων.

Ὅτι ἀπὸ Ῥώμης πολλὰ κομίσαντες εἴδωλα, τὰ μὲν ἔστησαν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ. ἐξαιρέτως δὲ ἑξήκοντα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Αὐγούστου. ἀπὸ Νικομηδείας στῆλαι πολλαὶ ἤχασιν, ὅθεν καὶ ἡ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως νῦν, ἐπίκυρος οὖσα, ἀναμέσον τοῦ καθίσματος ἱσταμένη τοῦ Βασιλικοῦ. ὁμοίως καὶ ἀπὸ Ἀθηνῶν, καὶ ἀπὸ Κυζίκου, καὶ Καισαρείας, καὶ Τράλλης, καὶ Σάρδης,
61. καὶ Μωκισσοῦ, καὶ ἀπὸ Σεβαστείας, καὶ Σατάλων, καὶ Χαλδείας, καὶ Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ Κύπρου, καὶ ἀπὸ Κρήτης, καὶ Ῥόδου, καὶ Χίου, καὶ Ἀτταλείας, καὶ Σμύρνης, D καὶ Σελευκείας, καὶ ἀπὸ Τυάνων, καὶ Ἰκονίου, καὶ ἀπὸ Βιθυνῶν Νικαίας, καὶ ἀπὸ Σικελίας, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων ἀνατολῆς τε, καὶ δύσεως ἤχασι διάφοραι στῆλαι καὶ θεάματα παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἃ καὶ ἐτέθησαν καὶ ἐστηλώθησαν.

Ἀρτέμιδος ἡ στήλη ἐν τῷ ἱππικῷ ἐστιν, ἔνθα οἱ παλαίοντες δοκιμάζονται.

Οἱ δὲ τέσσαρες κεχρυσωμένοι ἵπποι, οἱ ὕπερθεν τῶν καγκέλλων ὁρώμενοι, ἐκ τῆς Χίου ἤχασιν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Ἐν τῷ περιπάτῳ τῶν δύο μερῶν, ἔφιπποι στῆλαι καὶ πεζαὶ, Γρατιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Θεοδοσίου, καὶ τοῦ κυρτοῦ Φιρμιλιανοῦ πρὸς γέλωτα ἔστησαν. E

Αἱ δὲ γεννῶσαι θῆρας καὶ ἀνθρώπους ἐσθίουσαι ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, ἡ μὲν μία ἐστὶν Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, δηλοῦσα τὴν ἱστορίαν τῶν δευτέρων αὐτοῦ πράξεων· ἡ δὲ ἑτέρα ἐν ᾗ καὶ πλοῖον ὑπάρχει, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ἡ Σκύλλα ἐστὶν, ἡ ἐκ τῆς Χαρύβδεως ἐσθίουσα τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἔστιν ὁ Ὀδυσσεὺς, ὃν κατέχει ἐν τῇ χειρὶ ἐκ τῆς κορυφῆς, ἕτεροι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ γῆ καὶ ἡ θά-

A narum; etenim adeo ingens fuerat pluvia ut alia via non nisi in dromonibus Imperatoris, eo adire posset.

Quæ nunc Contaria vocantur, prius vigilum erant excubiæ, quæ ibi durarunt annos septem. Post bellum autem bienne fanum illic a Gallieno ædificatum est, quo destructo, Constantinus magnus S. Deiparæ templum ejus loco erexit, eique incidi curavit imaginem Christi & sanctæ ejus matris, & sui ipsius, & celebravit festum dedicationis integras duodecim dies. Hoc templum postea S. Theclæ cognominatum fuit. Tunc temporis fornix Milliarii porta erat terrestris, & in loco nuncupato Dippio, mutatio equorum cursus publici. Ipsa B vero Contaria magnus mons erat, ubi Byzantii populorum Occidentalium invasionem metuentes excubias agebant. Biglentia ut vocant firmissima erat custodia Constantini magni cum Byzantium occupavit.

Necrii sive Natalis prima fundamenta posuit Constantinus magnus; illic forum erat eorum qui maritimas negotiationes exercebant, quod postea sub Justiniano translatum est in portum Juliani. Edit. Paris. pag. 29.

Aquæ ductum magnorum arcuum Valens extruxit, qualem nunc videre est.

Asparis cisterna sub Leone magno ab Aspare & Ardaburio Patriciis condita est: qua absoluta, ambo inibi interfecti fuere. Domus autem Asparis erat, quam deinde possedit Basilius Accubitor.

C Ad cisternam Aetii, quam Aetius Patritius construxit, ipsius Aetii statua posita erat.

Cisternam Boni, Bonus Patricius Roma rediens condidit, eamque cameris cylindricis texit.

Ea simulacris Roma advectis, aliquot multa in Hippodromo collocata sunt; in primis vero sexaginta, inter quæ etiam Augusti est. Nicomedia quoque multæ allatæ sunt statuæ, quarum una, nempe Diocletiani, hucusque in Hippodromo superest; stat autem ad medium tribunal Imperatoris. Præterea magna statuarum & signorum copia a Constantino magno deducta est Athenis, Cyzico, Cæsarea, Trallibus, Sardibus, Mo- D cisso, Sebastia, Satalis, ex Chaldia, Antiochia magna, ex Cypro, Rhodo, Chio, Attalia, Smyrna, Seleucia, Tyanis, Iconio, Nicæa Bithyniæ, & ex Sicilia, omnibusque aliis tam Orientis quam Occidentis Urbibus, quæ sua quoque in columna erectæ & collocatæ fuerunt.

Dianæ statua in Hippodromo posita est, ubi palestricæ exercentur.

Quatuor inaurati equi supra cancellos positi ex Chio allati sunt sub Theodosio juniore.

In ambulacro duarum factionum stabant equestres statuæ & pedestres, Gratiani, Valentiniani, Theodosii, ut & Firmiliani gibbosi, risus concitandi gratia.

E Ex duabus Hippodromi statuis, quæ belluas gignunt, homines devorant, una denotat Justinianum tyrannum, & quæ recuperato imperio gessit; altera vero, quæ navim appositam habet, secundum aliquos Scylla est, homines a Charybde absorptos devorans; atque ille, quem capite prehensum tenet, Ulyssem refert. Alii autem, jam devoratos, terram & mare septemque sæcula, vel ut alii volunt, diluvium innuere;

illum, qui solus superest, septimum hoc sæculum significare ajunt.

Statuam sellæ insidentem, alii Verinam uxorem Leonis magni esse dicunt, alii Minervam, ea Græcia deductam.

Edit. Paris. pag. 30. Statua Hyenæ ex magna Antiochia a Constantino magno advecta est. Quæ præterea in Hippodromo spectantur ligna virilia & muliebria, & variæ equorum statuæ, & lapideæ columnæ metarum earumque obelisci ærei, & monolithi sculpturæ, & statuæ curules cum earum basibus figuratis, & porticuum columnæ eum suis sibi capitulis & spiris; item pectora statuarum in sphendone, & gradus & solia, hæc omnia unde eo perlata fuerint, adscriptum est. Sed præcipue in portis æreis omnes visuntur historiæ ultimorum dierum, quas ibi statuit Apollonius Tyaneus in sempiternam & incredibilem rerum quæ futuræ sunt, memoriam. Similiter etiam per totam Urbem statuas consecratas erexit, & qui ejus generis apotelesmatum peritiam habent, omnia manifesto deprehendent. Præterea quoque in tripodibus Delphicis, & statuis equestribus inscriptum est, quam ob causam positæ sint, & quid significent.

Augustus Octavianus mense Augusto primum consulatum inivit, eamque ob causam hunc mensem, qui Sextilis antea vocabatur, Augustum appellavit. Ejusdem mensis die 19. obiit. Die autem vigesimo tertio Septembris natus fuit, & secundo die ejusdem mensis Antonio devicto solus imperium obtinuit: Quare hunc mensem honoravit, & indictionem ab eo initium sumere voluit.

Narrant Appianus, Dio, atque alii historiæ Romanæ scriptores, Cæsarem aliquando Nicopoli Durrachium navigantem, cum magna tempestate coorta, gubernator, Cæsarem dissimulato habitu non cognoscens, animo consternaretur, aperientem se gubernatori dixisse: Obluctare tempestati: nam Cæsarem vehis & Cæsaris fortunam; eoque dicto animum gubernatori reddidisse, & tempestate fortuito sedata, evasisse incolumem.

Cranus unus septem Philosophorum, qui Athenis comitati sunt Eudociam, uxorem Theodosii junioris, petiit ab Imperatore ut sibi liceret videre signa, quæ in Hippodromo asservarent; cuoque post cætera omnia vidisset quoque statuam dictam vulgo Perichytem, & asinum ipsi præeuntem. Hic ille ad præsentes se convertens, quis eam posuerit interrogavit; atque ubi Valentiniani esse cognovit, o miserum, inquit, rerum statum, quando ita asini præferentur hominibus, ut hi a tergo illos ærumnose subsequi cogantur. Nomina autem illorum septem Philosophorum hæc erant: Cranus, Carus, Pelops, Nerva, Silvanus, Apelles & Curvus. Hisce præsentibus pag. 31. Imperator aliquando equitans, vidit eos admirabundos: sed admirationis causam quærenti, Imperatori ita respondit Apelles: miramur, Imperator, quod olim mutatis Olympiis equi homines conscendent: item Nerva dixit: malum præsagit reginæ Urbium, quod cum signo fortunæ, aliud signum concurrit. Post hunc Silvanus videns signum genuflexum, hoc inquit, denotat, item

A λασσα, καὶ οἱ ἑπτὰ αἰῶνές εἰσιν οἱ ἐθεώμενοι, οἱ δὲ ἀποκαλυσμόν. ὁ πεζεὼν δὲ ὁ ἕβδομος οὗτος αἰών. 62

Η δὲ καθεζομένη εἰς τὸ σελλίον, οἱ μὲν Βερίναν τὴν γυναῖκα τοῦ μεγάλου Λέοντος εἶναί φασιν, οἱ δὲ Ἀθηνᾶν ἐξ Ἑλλάδος ἐλθοῦσαν.

Η δὲ Ὕαινα ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἤχθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. τὰ δὲ λοιπὰ ἀγάλματα τοῦ ἱππικοῦ τά τε ἄρρενα καὶ τὰ θήλεια, καὶ οἱ διάφοροι ἵπποι, καὶ τῶν καμπτήρων οἱ λίθινοι κίονες, καὶ οἱ χαλκοῖ ὀβελίσκοι τῶν καμπτήρων, καὶ αἱ ἱστορίαι τοῦ μονολίθου, καὶ αἱ ἡνιοχευτικαὶ στῆλαι σὺν ταῖς βάσεσιν αὐτῶν ἐνιστόροις, καὶ τῶν περιπάτων οἱ κίονες, μετὰ τῶν σφαλῶν καὶ ποδίσκων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν σφενδόναις στηθέων, καὶ συν-

B στημμάτων, καὶ σκαλίων, καὶ σολίων ὁπόθεν ἐκεῖσε εὑρίσκονται γραφή. κατ᾽ ἐξαίρετον εἰς τὰς χαλκᾶς πύλας, τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν τῶν μελλόντων εἰσὶ πᾶσαι αἱ ἱστορίαι, ἃς ἐστηλώσατο Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς εἰς μνήμην τῶν ἐντυγχανόντων, διὰ τὸ ἀνεξάλειπτον εἶναι. ὁμοίως καὶ ἐπὶ πάσης τῆς πόλεως τὰ ἀγάλματα ἐστοιχειώσατο. οἱ δὲ ἔχοντες δοκιμὴν τῶν ςαλωτικῶν ἀποτελεσμάτων, εὑρήσουσι πάντα ἀληθῶς. ὁμοίως καὶ οἱ τρίποδες τῶν Δελφικῶν κακκάβων, καὶ ἔφιπποι στῆλαι γράφουσι, δι᾽ ἣν αἰτίαν ἵστανται, καὶ τί σημαίνουσιν. 63.

Ο Αὔγουστος ὁ Ὀκταβιανὸς Αὐγούστῳ μηνὶ ὑπάτευσε, καὶ ἐτίμησεν αὐτόν, Σεξτίλιον τὸ πρότερον λεγόμενον ὀνομάσας Αὔγουστον. ἐν αὐτῷ δὲ καὶ ἐτελεύτησε τῇ ιθ´. τοῦ μη-

C νός. τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ ἐγεννήθη εἰς τὰς κγ´. καὶ τῇ δευτέρᾳ Σεπτεμβρίου Ἀντώνιον ἐνίκησε, καὶ ἤρξατο τῆς μοναρχίας, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ἀρχὴν Ἰνδικτιῶνος, τιμησάμενος αὐτὸν ἀρχὴν χρόνου, ὅθεν Σεπτέμβριος τέτακται.

Λέγουσιν οἱ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἱστορήσαντες, Ἀππιανός, Δίων τε, καὶ ἄλλοι τινὲς ἱστορικοί, ὡς ὁ Καῖσαρ ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς τὸ Δυρράχιον διαπερῶν, μεγάλου κλύδωνος γενομένου, καὶ τοῦ κυβερνήτου ἐξαπορήσαντος, ἀγνοοῦντος δέ, ὅτι τὸν Καίσαρα φέρει, ἦν γὰρ κεκαλυμμένος, τοῦ μὴ γνωρίζεσθαι, ἀνακαλυψάμενος εἶπε πρὸς τὸν κυβερνήτην. Πάλαιε πρὸς τὸν κλύδωνα, Καίσαρα φέρεις καὶ τὴν Καίσαρος τύχην. ὥστε τῷ κυβερνήτῃ ἐπιμελέστερον προστεθέντι, καὶ τῆς τύχης διδούσης, γαλήνην γε- 64.

D νέσθαι καὶ διασωθῆναι.

Κράνος ὁ φιλόσοφος εἷς τῶν ἑπτὰ φιλοσόφων τυγχάνων, τῶν τῇ Εὐδοκίᾳ συνελθόντων ἐξ Ἀθηνῶν, ἣν ἡρμόσατο ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα Θεοδόσιος ὁ μικρός, ᾔτησε τὸν Βασιλέα θεάσασθαι τὰ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ στοιχεῖα καὶ διὰ πάντα ἰδών, ἀλλὰ καὶ τὸν Περιχύτην λεγόμενον, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὸν ὄνον πορευόμενον, στραφεὶς ἐρωτᾷ. τίς ὁ στήσας; καὶ μαθών, ὅτι Οὐαλεντινιανός, ὢ συμφορᾶς, φησί, καὶ οὐαί, ὅταν ἵπποι καὶ ὄνοι προτιμηθήσονται τῶν ἀνθρώπων, ἐν ταλαιπωρίαις ὀπίσω ἀκολουθούντων. ἦσαν δὲ οἱ φιλόσοφοι κατονομαζόμενοι οὕτω. Κράνος, Κάρος, Πέλοψ, Νέρουας, Σιλβανός, Ἀπελλῆς, καὶ Κύρβος. ἱππεύοντος δὲ τοῦ Βα-

E σιλέως, καὶ αὐτῶν ὁρώντων καὶ θαυμαζόντων, ἔφη ὁ Βασιλεύς· τί ὁρῶντες θαυμάζετε; ἀποκριθεὶς δ᾽ ἐκ τούτων ὁ Ἀπελλῆς εἶπε· Θαυμάζομεν, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι τῶν Ὀλυμπίων ἀλλασσομένων, ἵπποι γενήσονται ἀνθρώπων ἐπιβάται. Νέρουας ἔφη· Κακὸν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι τῷ στοιχείῳ τῆς τύχης στοιχεῖον συντρέχει. Σιλβανὸς τὸ ὀκλάζον ζώδιον ἰδὼν ἔφη· τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ἔσον-

ται

ται καιροὶ ἀγόνατοι. ὁ δὲ Κύρβος, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἰδών· ὦ δῆμε, ἔφη, δι' οὗ δήμιοι πλεονάσουσιν. ὁ δὲ Πέλοψ ἰδὼν τὰς θύρας τῶν ἵππων ἠρώτησε, τίνος τὸ πρόβλημα; τινῶν δὲ Θεοδοσίου εἰπόντων, ἐκεῖνον φάναι, ἢ φιλόσοφος ἄκυρος, ἢ βασιλεὺς οὐκ ἀληθής. ἑώρα Κάρος θηλύμορφόν τι ζώδιον τετραμέρεσι ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον καὶ εἶπεν· ὦ τετραπέρατε, ὅτι ἐκ σοῦ κομψοὶ καὶ ἀπείρατοι ἔσονται. Κάρος δὲ καὶ αὐτὸς προτραπεὶς εἶπε· δυστυχῆ μοι τὰ πάντα φαίνεται. εἰ γὰρ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς πειρῶνται, ἀληθεύουσιν, ἵνα τί ἡ πόλις διὰ τούτων δοκεῖ συνίστασθαι;

Καὶ ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ μεγάλου Βασιλέως, ὁ Ἀσκληπιόδωρος ἰδὼν τὸ ζώδιον τὸ μέγα τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ, χεῖρα ἐπὶ προσώπου κατέχον, ὢ βία, ἐβόησεν, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη ἔνδεια εἰς μίαν ἀνθρώπου φρόνησιν ἐζημιώθη· καί τις αὐτῷ ὑποδείξας γράμματα ἐν τῷ μαρμάρῳ, ὑπαναγνοὺς φησίν· ἀγαθὸν μὴ φράσαι τὰ τότε μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ ὡς ἐμοὶ ἄρα κέρδος ἦν, τὸ μὴ ἀναγνῶναι.

Θησαυρὸς Θεὸς σέβεται, Ἄραβες δὲ μάλιστα τι-
66. μῶσι. τὸ δὲ ἄγαλμα αὐτοῦ λίθος ἐστὶ μέγας τετράγωνος, ἀτύπωτος, ὕψος ποδῶν δʹ, εὖρος βʹ, βάθος ἕν. ἀνάκειται δὲ ἐπὶ βάσεως χρυσηλάτου. τούτῳ θύουσι, καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἱερείου προχέουσι, τοῦτο αὐτοῖς ἐστὶν ἡ σπονδή. ὁ δὲ οἶκος ἅπας ἐστὶν ὁλόχρυσος. οἵ τε γὰρ τοῖχοι χρύσεοι, καὶ τὰ ἀναθήματα πολλά εἰσιν. ἔστι δὲ τὸ ἄγαλμα ἐν Πέτρᾳ τῆς Ἀραβίας, καὶ αὐτοῦ σέβονται αὐτό.

Ἐκ τοῦ Ἰκονίου Περσέως καὶ Ἀνδρομέδης στῆλαι ἤχθησαν· καὶ γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει ἱστορεῖται τὸ παρὰ Περσέως πρὸς τὸν δράκοντα γεγονὸς θαῦμα. Δράκων ἦν ἐμφωλεύων ἐκεῖ, καὶ κατὰ καιρὸν συνηθείας ἐδίδουν κόρην περιφανῆ καὶ ὡραίαν. τότε παρέχον τὴν Ἀνδρομέδην παρθένον ὡραίαν καὶ καλήν. διερχόμενος οὖν ὁ Περσεὺς, καὶ τῆς κραυγῆς ἀκηκοὼς τῆς παρθένου, ἐπυνθάνετο τί ἂν ὀδύρηται. καὶ αὐτὴ ἐξηγήσατο, ὅτι τῷ θηρίῳ προτίθεμαι εἰς βοράν. καὶ ὃς ἅμα τῷ ἀκοῦσαι Γοργόνην ἐκτεμὼν, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἀγαγὼν, τῇ κόρῃ τε μὴ προσβλέψαι τῇ Γοργόνῃ παραγγείλας, καὶ αὐτὸς στραφεὶς ὀπισθοφανῶς δείκνυσιν ταύτην τῷ δράκοντι, καὶ ἅμα τῷ βλέψαι ἀπενεκρώθη. καὶ διὰ τοῦτο ἔχει τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ὁ τόπος, παρὰ Φιλοδώρου λογιστοῦ, διὰ τὸ δεῖξαι τὴν εἰκόνα τῆς Γοργόνης τῷ δράκοντι τὸν Περσέα. εἶχε δὲ ἡ πόλις πρὸ τούτου ὄνομα Δαναεία. εἶτα ἐπληρώθη θρηνῳδίας,
67. καὶ οὕτως ἐκλήθη Θρῆνος. παρὰ Φιλοδώρου δὲ, Ἰκόνιον. ἔνθα καὶ συμβιώσαντες Περσεὺς καὶ ἡ Ἀνδρομέδη ἐτελειώθησαν. ἐπάνω οὖν τῆς πύλης τῆς πόλεως ἐστηλώθησαν ἀμφότεροι. αἵτινες στῆλαι ἤχθησαν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. ἔστησαν δὲ ἐν τῷ μεγάλῳ λουτρῷ τοῦ Κωνσταντίνου, πλησίον τοῦ Τζυκανιστηρίου.

Ἐν δὲ τῇ καταγείῳ πόρτῃ τῇ νῦν πληρωθείσῃ, στοιχεῖον ἵστατο τῆς Φειδαλίας Ἑλληνίδος οἶμαι δὲ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐκείνης, τῆς γυναικὸς τοῦ Βύζαντος. ἀρθείσης δὲ κελεύσει τοῦ Βασιλέως τῆς στήλης, θαῦμα ἦν ἰδέσθαι, τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπὶ πολὺ εἶναι σειό-

pora enervata instare. At Corvus, oculos in populum referens exclamavit: o populum carnificibus aliquando abundaturum. Pelops autem carceres Hippodromi conspiciens, cujusnam illud repagulum esset interrogavit; quibusdam vero Theodosii affirmantibus, respondit: aut Philosophus sine auctoritate, aut non verus Imperator. Porro Carus signum videns muliebre, quadrantis Zodiaci figuris conscriptum dixit: Versuti pariter atque inexperti ex te procedent. Idem ille ut pergeret admonitus, omnia, inquit, infortunata mihi videntur: & si hæc signa, uti experimento constat, vera pronunciant, quare ergo hæc Urbs earum virtute videtur consistere?

Sub Imperatore Anastasio magno Asclepiodorus Philosophus magnum illud signum in Hippodromo videns, quod manu faciem sustulit, repente exclamavit; o vim ingenii, & prudentiæ, cui uni omnium hominum necessitas incumbit. Cum vero quidam ei litteras marmori incisas ostendisset, iste perlectis illis dixit: melius est non enunciare, quæ futura portenduntur; & quantum ad me attinet, felix essem si eas non legissem.

Thesaurum Deum, Arabes maxime colunt, cujus simulacrum est lapis quadrangulus, non figuratus, quatuor pedum altitudinem, duarum latitudinem & unius profunditatem habens. Collocatum vero est supra basim inauratam. Huic sacrificant, sanguinemque victimæ profundunt; hoc enim illis pro libamento est. Tota ædes ejusque parietes ex auro sunt, & plurima illic offeruntur donaria. Habet ejus simulacrum colitque Petra Arabiæ civitas.

Iconio statuæ Persei & Andromedæ deductæ sunt: ibi enim mirabile illud certamen Persei cum Dracone accidisse referunt. Stabulabatur illic Draco, cui stato tempore virgo dabatur nobilis & pulchra. Objecta ei fuit Andromeda virgo forma imprimis conspicua, cujus lamenta cum Perseus illuc transiens audisset; plangendi causam quærenti, ipsa omnem rem enarravit, nempe quod esca immani bestiæ exposita esset. Hoc audito Perseus abscissum Gorgonis caput, quod virginem intueri antea vetuerat, obtendit, & versa retrorsum facie Draconi monstravit, qui simulatque illud vidit, periit. Hinc locus ille, ut tradit Philodorus logista, dictus est Iconium, quod Perseus ibi Gorgonium caput Draconi ostenderit. Nuncupabatur autem prius illa Urbs Danaja; deinde, quoniam impleta erat lamentationibus, Threnus cognominata fuit: & tandem Iconium ob præmissam Philodori narrationem. In hac Urbe Perseus & Andromeda vitam exegerunt, unde ipsorum statuæ portæ civitatis fuerunt impositæ, quæ postea Constantinopolim deductæ, collocatæ sunt in thermis Constantinianis prope Tzycanesterium.

Edit. Paris. pag. 32.

In subterranea porta, nunc oppleta, signum stabat Phidaliæ, Græcę illius, ut opinor antiquissimę, quę uxor fuit Byzantis. Cumque jussu Imperatoris statua inde auferretur, terribile visu erat, quàm locus ille aliquamdiu terræmotu concuteretur. Hoc uti omnes, ita ipse quoque Imperator valde admiratus

processionem instituit; quo facto, vix tandem precibus S. Sabæ, qui tunc temporis Constantinopoli commorabatur, terræmotus desiit.

In Neolea supra columnas albas posita est inaurata statua muliebris, currui insistens, & juxta ipsum ara cum vitulo. Ibidem quoque conspiciuntur quatuor aurati equi, & auriga currum agitans, dextera gerens parvam statuam, quam, ut ante dictum est, Constantinus magnus pro fortuna Urbis coluit, & cives usque ad Theodosium magnum solemni celebritate honorarunt. Albis enim omnes induti vestibus, statuam illam currui impositam, cum cereis deducebant a cancellis usque ad solium Imperatorium Hippodromi. Hoc autem fiebat quotannis die Urbis natali; ibidem supra duas columnas collocata erant simulacra Adami, & Evæ, & Prosperitatis & famis.

In portu Neorio bos maximus ex ære stabat, quem ferunt semel in anno mugire solitum, eoque die mali quid Urbi accidere.

Mauritii ejusque uxoris & liberorum statuæ ad portam æream supra imaginem Christi manibus extensis positæ erant, quas ipse Mauritius fieri curaverat; reliquæ vero statuæ illic collocatæ, ex terra Attica deductæ sunt: inter quas una est Philosophi cujusdam, ut tradit Ligurius. Postquam vero Mauritius a
Edit. Paris. pag. 33. Phoca tyranno interfectus fuit, Diaconus quidam nomine Acatus, unus ex sectatoribus Eutychis hæretici, videns victos magistros suos, & ipse profugit ad castellum cognomento Sciapionis situm in regione Persarum, atque statim Peritio Præfecto præsidiario significavit debilitatem civium Chalcedonensium, addens insuper, ipsum primo accessu facile eos subjugare posse. Quare supradictus Persa, sine mora se cum septem mille militibus in viam dedit, tantaque celeritate invasit Chalcedonem, ut civibus vix satis relinqueretur temporis ad transferendum reliquias S. Euphemiæ Constantinopolim, a quibus in primis impius ille proditor Acatus ultum ire festinabat, Eutychianæ sectæ scriptis illatum dedecus, & quod infortunato Eutychi istam metropolim concedere noluerant. Inter cætera, quæ tunc temporis Persæ prædando abstulerunt, fuit quoque aureum illud & encausto elaboratum signum solis cognominati Croni, quod in Persiam deductum, pro Deo coluere.

Sub Leone Isauro, multa antiqua signa eversa & ablata sunt, quod is omnino irreligiosus esset.

In cavis subterraneis templi S. Mocii locus erat nuncupatus Triexodum, ubi olim, cum templum illud idololatriæ adhuc serviret, gentiles sacra sua peragebant: post templi vero consecrationem destructus & eversus fuit, multaque Gentilium & Arianorum sepulcra in ejus solo reperta sunt.

In Septentrionali porta Castri Panormi, quod a Pagano quodam Panormo ferro atque ære permixto constructum fuit, posita erat muliebris statua biceps, ibi res memoranda contigit. Cum enim aliquando illud castrum sævo arderet incendio, totaque Urbs una cum muris igne esset consumpta, turris illa, in cujus porta stabat supradicta statua,

A μῆνον. ὥστε πάντας, ἀλλὰ μὴν τὸν Βασιλέα θαυμάσαι καὶ λιτὴν ἐπελθεῖν. καὶ μόλις παυθῆναι τὸν σεισμὸν, Σάββα τοῦ ὁσιωτάτου τῷ τότε ἐνδημοῦντος, καὶ εὐξαμένου ὑπὲρ τούτου.

Ἐν τῇ λεγομένῃ Νεωλέᾳ εἰς τοὺς πλακωτοὺς κίονας, στήλη γυναικεία χρυσέμβαφος ἵσταται ἐπὶ ἅρματος, καὶ βωμὸς μετὰ μοσχαρίου. ἐν οἷς καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες, καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ στηλοειδές τι ἄγαλμα, ὅπερ, ὡς προγράφει, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε. καὶ ἕως τοῦ 68.
μεγάλου Θεοδοσίου θέαμα παρὰ τῶν πολιτῶν γινόμενον. μετὰ κηρῶν μελανοφοροῦντες οἱ πολῖται καὶ ὀψικεύοντες, ἐπάνω ἅρματος φέροντες ἦγον ἕως τοῦ στάματος ἀπὸ τῶν καγ-
B κέλλων. τοῦτο δὲ ἐξετέλουν, ὅτε τῆς πόλεως ἑόρταζον τὸ γενέθλιον. ἐκεῖσε δὲ ἐν ζωδίοις ἐστηλώθησαν εἰς τοὺς δύο κίονας ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, καὶ ἡ Εὐθηνία καὶ ὁ Λιμός.

Ἐν τῷ λεγομένῳ λιμένι τοῦ Νεωρίου βοῦς ἵστατο χαλκοῦς παμμεγεθέστατος. κράζειν δὲ αὐτὸν ἔλεγον ὡς βοῦν μίαν τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ γίνεσθαι παράπτωμά τι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἔκραζεν.

Μαυρικίου στήλη, καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἵστατο ἐν τῇ χαλκῇ, ἄνωθεν τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος, ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας ἐχούσας. ὑπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ Μαυρικίου κατεσκευάσθησαν. αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἧκασι γῆς. φιλοσόφου δέ φασιν εἶναι, ὡς λέγει καὶ ὁ Λιγύριος. μετὰ τὸ σφαγῆναι παρὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ Μαυρίκιον, εἷς
C τις διάκονος τῶν μαθητῶν Εὐτυχίου τοῦ αἱρετικοῦ, ὀνόματι Ακατος, ἰδὼν ἡττηθέντας τοὺς περὶ αὐτοῦ διδασκάλους, ἀφικόμενος ἀποδράσας κατέλαβε κάστρον τι καλούμενον Σκαπίωνα. τοῦτο δὲ ἐτύγχανεν ὂν ἐν τῶν παρὰ Πέρσαις ῥηγίων. κατεμήνυσε δὲ Περιττίῳ τῷ φρουράρχῳ τὴν τῆς ἀσθενείας τῶν ἐν τῇ Χαλκηδόνι οἰκούντων. φροθεὶς ὅτι ἅμα τῷ 69.
καταλαβεῖν αὐτὴν τούτους χειρώσασθαι. καὶ δὴ ταχὺ ἀμέσως στρατεύσας ὁ ῥηθεὶς Πέρσης, καὶ ἔχων στρατιωτῶν ἑβδομήκοντα χιλιάδας, καταλαμβάνει τὴν Χαλκηδόνα· οἱ δὲ μόλις ἴσχυσαν διαφυγεῖν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν τιμίων λειψάνων τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ὑπὲρ ἧς τὸ πλέον ἐσπούδαζεν ὁ προδότης καὶ ἀνίερος Ακατος, θέλων ἀμεῖψαι αὐτὴν, διό τε τὰς αἱρέσεις αὐτῶν τόμους κατήγχυνεν.
D ἅμα δὲ καὶ διότι οὐ συνεχωρήθη Εὐτύχιος τῷ ἀτυχεῖ τῷ τοιαύτην εὐτυχῆσαι μητρόπολιν. λεηλατήσαντες δὲ τότε τὰ ἐκεῖσε πάντα οἱ Πέρσαι, ἔλαβον καὶ τὸ χρυσέγκαυστον ἄγαλμα τοῦ ἡλίου Θεοῦ, τοῦ λεγομένου Κρόνου, καὶ ἀπήγαγον εἰς Περσίαν, καὶ ἐτίμησαν ὡς Θεόν.

Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου πολλὰ θεάματα ἀρχαῖα παρεληλύθησαν καὶ ἠφανίσθησαν, διὰ τὸ παντελῶς ἀλόγιστον αὐτοῦ.

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ἐν τοῖς Κύφοις ἦν τὸ λεγόμενον Τρίζωδον κάτωθεν, ἐν ᾧ καὶ ἀστρονόμουν ποτὲ οἱ Ἕλληνες, εἰδωλείου ὄντος τοῦ ναοῦ. ἀλλ' ἐπάρθη καὶ ἠφανίσθη, ἱερωθέντος τοῦ ναοῦ. καὶ τύμβοι δὲ πολλοὶ Ἑλλήνων 70.
καὶ Ἀρειανῶν ὑπῆρχον ἐν τῷ πάτῳ, καὶ σκηνώματά τινα
E συγκεχωσμένα εἰς πλῆθος.

Ἐν δὲ τῇ πρὸς βορρᾶν πόρτῃ τοῦ κάστρου Πανόρμου, ὃ ὑπὸ Πανόρμου τινὸς Ἕλληνος ἐκτίσθη, διὰ σιδήρου καὶ χαλκοῦ ἀναμεμιγμένου, ἵστατο στήλη γυναικεία διπρόσωπος. ἔνθα δὲ καὶ καλόν τι πρᾶγμα ἐγεγόνει. ἐμπρησμοῦ γάρ ποτε τὸ κάστρον κατειληφότος, καὶ πάσης τῆς πόλεως μετὰ καὶ τῶν τειχῶν αὐτῆς ἀφανισθείσης τὸ πυργίον ἐκεῖνο τῆς πόρτης, οὗ ἡ ῥηθεῖσα στήλη ἵστατο, ἡ μό-

σον ὅτι οὐκ ἐβλάβη ὅλως, ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ ὀργυίας εἰκοσιπέντε ὑπεχώρει τοῦ τοιούτου ζωδίου. ὅτε δὲ τοῦ Χοσρόου πολιορκήσαντος τὴν πόλιν παρελήφθη ὑπὸ Περσῶν, καὶ ἕως τοῦ νῦν λατρευόμενον ἐν Περσίδι. καθ' ὃν χρόνον ᾐχμαλώτευσε Χοσρόης καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν σὺν τῷ Πατριάρχῃ Ζαχαρίᾳ. ὃν ἀνέλαβεν ὁ μέγας Βασιλεὺς Ἡράκλειος Ῥωμαίων ἐν τῇ εἰκοστῇ ἔτει τῆς αὐτοῦ Βασιλείας, ἀνελάβετο τὰ ῥηθέντα τοῦ τιμίου σταυροῦ ξύλα, μετὰ καὶ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἁπάσης, καὶ ἠγάγετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, Θεοῦ βοηθείᾳ καὶ χάριτι, καὶ δι' εὐχῆς Μοδέστου τότε Πατριαρχεύοντος τῆς τοιαύτης πόλεως.

Τὸ δὲ Σμύρνιον καλούμενον, ἔχει ὑποκάτω τῆς γῆς ἐν τῷ πρὸς βορρᾶν μέρει ὀργυίας δέκα. ἐν ᾧ εἰσι στῆλαι ἐννέα, ὧν αἱ μὲν ὑπάρχουσι Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστης, καὶ τοῦ πραιποσίτου Ἱλαρίωνος, καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Κρίσπου, ὃν Ἡρόδοτος καὶ Ἱππόλυτος οἱ χρονογράφοι λέγουσιν ἀποκεφαλισθῆναι παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦ ἰδίου πατρὸς, διὰ τὸ εἰς ὑποψίαν ἐλθεῖν μοιχεῦσαι ζητεῖν τὴν μητρυιὰν Φαύστην, ἣν τινα βαλανεῖον πυρωθὲν ἐδέξατο, καὶ ἐκεῖ ἀνῃρέθη. Ἑλένη δὲ ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, μὴ φέρουσα τὴν τοῦ νέου ἄδικον ἀναίρεσιν ἤδη τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξιωθέντος τιμῆς, ἀδολέσχει ἐπὶ τῇ ἀκρίτῳ ἀποφάσει τούτου. Διὸ καὶ μεταμεληθεὶς ὁ τούτου πατὴρ ἐπένθησεν ἡμέρας τεσσαράκοντα, μὴ λουσάμενος ὅλως τὸ σῶμα, μηδ' ἐπὶ κλίνης πεσών. ἐποίησε δὲ καὶ τὴν στήλην αὐτοῦ ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, ἐπιχρυσώσας ἐν μέρει, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐκ χρυσίου τελείου, ἐπιγράψας ἐν τῷ μετώπῳ οὕτως· Ο ΗΔΙΚΗΜΕΝΟΣ ΥΙΟΣ ΜΟΥ. ταύτην δὲ ποιήσας μετά-
72. νοιαν, πολλὰ καὶ τὸν Θεὸν ἐξελιπάρησεν, ἵνα ἀφεθῇ αὐτῷ τὸ ἁμάρτημα. αἱ δὲ λοιπαὶ στῆλαι ὑπάρχουσι Σεβήρου, Ἁρματίου, Ζευξίππου, Βιγλέντος τοῦ τὰ βιγλέντια κτίσαντος, καὶ Ἐλευθερίου τοῦ τὰ ἐν τῷ Σενάτῳ παλάτια κτίσαντος. καὶ οὗτοι πάντες παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐστηλώθησαν, ἃς οἱ Ἀρειανοὶ ἐπὶ Οὐάλεντος τοῦ παρανόμου κατέχωσαν ἐκεῖσε.

Ἐν δὲ τῷ Σενάτῳ ἀπετέθησαν οἱ ἡνίοχοι ζευξίππων, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ ἀστρονομικῷ ὀργάνῳ, οὗ καὶ αἱ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ τῆς Ἀφροδίτης στῆλαι ἵσταντο, αἵ τινες ἀπεκεφαλίσθησαν παρὰ τῶν Ἀρειανῶν. αἱ δὲ χαροῦχαι τῶν ἀναιρεθέντων ἡνιόχων κατεχώσθησαν ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ ἱπποδρομίου παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

Οἱ δὲ ιβ'. κόφινοι τῶν περισσευμάτων πρότερον μὲν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Σενάτου κατέκειντο, εἶτα ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ φόρου κατεχώσθησαν.

Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Σοφίας, δρομικῇ τὸ πρότερον οὔσῃ, εἰς εἰδωλεῖον τελούσῃ, τετρακόσιαι εἰκοσιεπτὰ στῆλαι ἵσταντο, ἃς ὁ μέγας Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς, ἐν τῷ μέλλειν κτίσαι τὸν θεῖον ναὸν,
73. ἀφείλετο, καὶ διεμερίσατο τῇ πόλει. οἱ δὲ πεπειραμένοι τῶν προειρημένων, τὴν πόλιν περιερχόμενοι, οὐκ ὀλίγα εὑρίσκουσιν. αἱ πλείονες δὲ ὑπῆρχον Ἑλλήνων, ὡς προείρηται, Ἀπόλλωνος, τοῦτο Διὸς, καὶ Καράκου τοῦ πατρικίου, Διοκλητιανοῦ, καὶ τὸ δωδεκάζωδον, καὶ ἡ Σελήνη, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ἀρκτοῦρος ἀστὴρ παρὰ δύο Περσικῶν στύλων βασταζόμενος, καὶ ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλαγίου τὸν Ἥρωνα φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα.

Georg. Cod. de Orig. CP.

A non tantum non fuit læsa, sed flamma viginti quinque ulnas inde refugit. Post, ubi Chosroes urbem expugnavit, in Persiam hoc signum deductum est, atque ibi a Persis etiam nunc adoratur. Eodem tempore cepit Chosroes Jerosolymam, auferens inde sanctam & salutarem crucem Christi cum Zacharia Patriarcha, quam devicto Chosroe, Heraclius Romanorum Imperator vigesimo Imperii sui anno, una cum sacrosancto ligno crucis & omnibus captivis recepit, atque Constantinopolim reduxit, Dei gratia adjuvante, nec non precibus Modesti, tunc Patriarchæ illius Urbis.

Locus nuncupatus Smyrnium habet Septentrionem versus concavitatem sub- *Edit. Paris.*
terraneam decem ulnarum: inibi posi- *pag. 34.*
B tæ sunt novem statuæ, interque eas Constantini magni & Faustæ uxoris ejus, & Hilarionis Præpositi, & Crispi filii Constantini; cui Herodotus & Hippolytus Chronographi tradunt caput fuisse amputatum a patre Constantino magno, quod falso suspicaretur ipsum Faustæ novercæ pudicitiam sollicitasse, quæ postea balnei æstu suffocata est. Helena vero Constantini mater ægre ferebat injustam mortem illius juvenis, dignitatem Cæsaris jam adepti, & assiduo nil aliud vel loquebatur vel meditabatur, quam præcipitem & injudicatam ejus condemnationem; quare tandem quoque pater sera permotus pœnitentia, integros quadraginta dies ipsum luxit,
C tanta animi ægritudine, ut numquam nec lavaret corpus, nec lecto recumberet. Præterea statuam ei posuit ex argento puro & ea parte inauratam, præter caput; quod ex puro puto auro confectum erat, inscriptis in fronte his verbis. Filius meus injuria affectus. Hac igitur ratione pœnitentiam agens, Deum quoque multis & assiduis precibus, illius peccati veniam exoravit. Reliquæ statuæ sunt Severi, Harmatii, Zeuxippi, Vigilantii, & Eleutherii, qui Palatium Senatus condidit. Hæ omnes statuę a Constantino magno erectæ erant, quas sub Valente hæretico Ariani in eo loco terra obruerunt.

In Senatu statuæ aurigarum circen-
D sium positæ erant, in organo scilicet astronomico, ubi etiam Dianæ & Veneris statuæ erant collocatæ. Ibidem Arcadius Archidiaconus S. Irenæ ab Arianis occisus fuit. Cæterum currus peremptorum aurigarum sub porticu Hippodromi a Theodosio Imperatore depositi fuerunt.

Duodecim corbes reliquiarum primum quidem in Palatio Senatus collocati erant: postea vero in porticum Fori transpositi fuerunt.

In Ecclesia magna S. Sophiæ, quæ prius forma oblonga erat, & idolorum cultui serviebat, stabant quadringentæ viginti septem statuæ, quas magnus Imperator Justinianus, templum illud divino cultui ędificaturus, inde abstulit
E & per Urbem distribuit. Harum non paucas docti urbem perambulantes inveniunt. Major autem earum pars, ut supra dictum est, erant gentilium, Apollinis nempe, Jovis, Cari, Diocletiani, & duodecim signorum cęlestium, item Lunę, Veneris, & Arcturi sideris, quod duę Persicę columnę sustinent; & Poli australis, & sacerdotis Minervæ, a cujus latere stabat Hero Philosophus

Edit. Paris. pag. 35. fatidicus. Christianorum etiam statuæ inter eas erant non paucæ, ex quarum numero quarum facienda est mentio; Constantini magni, Constantis, Gallieni, Theodosii, Juliani Cæsaris, & alterius Juliani præfecti, Licinii Augusti, Valentiniani, Theodosii ejusque filii Arcadii, & Serapionis Consulis. Helenæ matris Constantini tres inter eas erant statuæ; una ex marmore prophyretico, altera ex crustis argenteis supra columnam æream, tertia vero ex ebore, quam posuit Cyrus Rhetor.

Manaim præfectus militum, post Scythas fortiter devictos, statuam meruit in loco nuncupato Horreo, quem quidam etiam vocant Modium. Erat autem olim Horreum, ubi nunc stant columnæ & arcus ante domum, quæ appellatur Crateri: ibidem collocata erant modius æreus & horologium, & duæ manus æreæ hastis infixæ. Neque hoc silentio prætereundum est, modium sub Valentiniano ibi statutum fuisse; tunc enim modiorum usus Constantinopoli cœpit. Principio autem modius ille ex argento factus erat, ut perspicue declarat Theodoretus: Cæterum manus æreæ propterea supra modium positæ sunt. Cum Imperator sanxisset, ut modius frumenti cumulate venderetur, & naviculario veruisset edicto obsistere, uni eorum contra facienti dextra manus amputata est. Hinc igitur manus illæ formatæ sunt, ut neque dantes neque recipientes statutis contradicerent. Ibidem supra arcum ejusdem Valentiniani statua collocata erat, dextra gerens examen argenteum, quod ad pactam barbaris pecuniam solvendam a Cyro Protectore ablatum est, quo tempore recuperato Imperio Justinianus Rhinotmetus secundum imperabat.

Menandri vatis statua Constantinopolim deducta fuit & collocata ad ædes, sive in Artopolio. Erat autem tota ex argento ductili confecta, latitudine octo cubitorum, & quindecim longitudine. Hanc confregit pius Imperator Marcianus, & nummos ex ea cusos pauperibus distribuit.

Arbaburius præfectus militum sub Leone magno Imperatore, in regione Thracia, Herodiani statuam invenit, incurvam prorsus & obesam. Quare ejus deformitate permotus, eam confregit quo facto in ea invenit centum & triginta tres libras auri. Hoc vero statim cum magno gaudio Imperatori nunciavit, qui arrepta occasione ipsum e medio sustulit. Ille autem cum jam interficeretur, ultima hæc verba cum lacrymis & lamentis protulit: Nemo umquam,
pag. 36. qui aurum plumbo admiscuit pœnam meruit; ut nunc mihi evenit. Hæc ubi dixit, continuo occisus est. Equidem Philosophi illac transeuntes non aliam causam mortis Ardaburii fuisse putant quam demolitionem statuæ Herodiani. Simul etiam cum Ardaburio Aspar ejus frater & collega præfecturæ fraterno plans animo mortem obiit; cujus statua equestris in Taurina regione urbis hucusque integra servatur. Domum vero Asparis postea possedit Basilius Accubitor.

Ad dextram fori partem statuæ duodecim ex marmore porphyretico erant, & totidem Sirenes inauratæ, quas vulgus equos marinos vocat. Harum duæ

A ὀλίγαι δὲ Χριστιανῶν· καὶ δέον ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγων ἐπιμνησθῆναι. Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ Κώνσταντος, καὶ Γαλλιηνοῦ, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Ἰουλιανοῦ Καίσαρος, καὶ ἑτέρου Ἰουλιανοῦ ἐπάρχου, Λικινίου Αὐγούστου, Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Ἀρκαδίου υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ Σεραπίωνος ὑπάτου, καὶ Ἑλένης τῆς μητρὸς Κωνσταντίνου τρεῖς, ἡ μὲν μία πορφυρᾶ διὰ μαρμάρων, ἑτέρα διὰ ψηφίδων ἀργυρῶν ἐν χαλκῷ κίονι, καὶ ἡ ἄλλη ἐλεφαντώδης, Κύρου ῥήτορος προσστήσαντος.

Ὁ Μαναὴμ στρατηγὸς μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς Σκύθας κατὰ κράτος, στήλη ἠξιώθη τιμηθῆναι ἐν τῷ καλουμένῳ Ὡρείῳ, ὃ τινες καὶ μόδιον καλοῦσιν. ἦν δὲ καλὸν ὡρολόγιον, ἔνθα νῦν ἵστανται κίονες καὶ ἀψὶς πρὸς τὸν λεγόμενον
B οἶκον τοῦ Κρατηρᾶ. ἔνθα ἵσταται καὶ μόδιος χαλκοῦς καὶ ὡρεῖον, καὶ δύο χεῖρες χαλκαῖ ἐπὶ ἀκοντίων. τὸ δὲ μόδιον δέον ἐστὶ μὴ παραδραμεῖν ἡμᾶς, ὅτι ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ ἐτυπώθη. Τότε γὰρ καὶ ἀρχὴ μοδίων ἐπὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἰκούντων ἀνεφάνη. 74.
τοῦτο τοῦ ἀργυροῦ τυπώσαντος. ἄργυρος δὲ ἀπ' ἀρχῆς ἐτυπώθη τὸ νόμισμα. τοῦτο δὲ καὶ Θεοδώρητος διασαφεῖ τρανώτατα. αἱ δὲ χαλκαῖ χεῖρες ἐκ τούτου ἄνωθεν προετυπώθησαν. τοῦ Βασιλέως τὸ κουμούλιον μόδιον νομοθετήσαντος, μὴ ἀντέρειν δὲ τοῖς ναυτιῶσι προστάξαντος, ἐν τῷ κατοργίῳ μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν. ὅθεν καὶ ἐτυπώθησαν αἱ χεῖρες τοῖς λαμβάνουσι καὶ τοῖς διδοῦσιν, ἀμφότερα ἐκ τῶν προστεταγμένων μὴ ἀγανακτεῖν. ἔν-
C θα τοῦ αὐτοῦ Βαλεντινιανοῦ στήλη ἵστατο εἰς τὴν ἀψῖδα, ἔξαμον ἀργυροῦν τῇ τῇ δεξιᾷ κατέχουσα, ὃ καὶ ἡρπάγη εἰς πάκτον παρὰ τοῦ Προτίκτορος ὑποχωρείου, ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀρχῇ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου.

Μενάνδρου μάντεως στήλη ἐπηνέχθη ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔστη ἐπὶ τὸν ἀρτοπωλειακὸν οἶκον, ἢ εἰς τὸ Ἀρτοπώλιον. ἦν δὲ ἀργυροήλατος, πλάτος ἔχουσα πηχῶν η'. καὶ μῆκος πηχῶν ιε'. ἣν κατεάξας ὁ εὐσεβὴς Βασιλεὺς Μαρκιανὸς, ἐχάραξεν εἰς ἀργύρια, καὶ διένειμε τοῖς πένησι. 75.

Ἀρδαβούριος στρατηγὸς ἐπὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλέως, ἐν τοῖς Θρᾳκῴοις μέρεσιν, Ἡρω-
D διανοῦ στήλην εὑρὼν ἐπίκυρτον πάνυ καὶ παχεῖαν, καὶ θυμωθεὶς διὰ τὸ ἀνείδεον αὐτῆς, κατέτριψεν αὐτήν· ἐν δὲ τῷ καταθραύειν εὗρεν ἐν αὐτῇ χρυσίου λίτρας ἑκατὸν τριάκοντα τρεῖς, καὶ αὐτίκα μετὰ προθυμίας περιχαρὼν περὶ τούτου τῷ Βασιλεῖ. καὶ ὁ Βασιλεὺς εὑρὼν ἀφορμὴν ἀνεῖλεν αὐτόν. ἐν δὲ τῷ σφάζεσθαι, ὀδυρόμενος ἔλεγεν· οὐδεὶς μολύβδῳ χρυσίον καταμίξας, ἐπιζήμιος ἀφέστηκεν, οἷα παρὰ τῷ κυρτῷ τούτῳ Βασιλεῖ ὡς ἐμὲ συμβέβηκε. καὶ οὕτως ἀπεκτάνθη. ἔνθα καὶ οἱ διερχόμενοι τὸν τόπον μάλιστα φιλόσοφοι οὐ τοῖς προτέροις κακοῖς τὸν θάνατον Ἀρδαβουρίου ἐνέβαλλον, ἀλλ' ἕνεκα τῆς στήλης Ἡρωδιανοῦ καταλύσεως. ἅμα δὲ καὶ Ἄσπαρ ὁ παραδυναστεύων τῷ τότε, καὶ ἀδελ-
E φὸς αὐτοῦ σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἀδελφικῶς ἐδέξατο. οὗ καὶ στήλη ἐν τοῖς Ταύρου μέρεσιν ἕως τῆς δεῦρο ἐσώζετο ἐν ἵππῳ καθημένη. τὸν οἶκον τοῦ Ἄσπαρος εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος.

Κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ φόρου, στῆλαι ἐν μαρμάροις πορφυραῖς ἦσαν δώδεκα, καὶ Σειρῆνες δώδεκα· ἃς οἱ πολλοὶ θαλασσίους ἵππους ἐκάλουν. ἦσαν δὲ χρυσέμβαφοι. δύο δὲ ἐξ αὐτῶν ἐφ' ἡμῶν καθῃρέ- 76.

θῆναι, καὶ τρεῖς ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀπηνέχθησαν· αἱ δὲ λοιπαὶ σώζονται.

Ἡ δὲ τύχη τῆς πόλεως ἵστατο χαλκῆ μετὰ μοδίου ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἀψῖδι τοῦ φόρου, ἣν Μιχαὴλ ὁ Ραγκαβὲ παρὰ τοῦ Βασιλέως κελευσθεὶς ἐχειροκόπησεν, ἵνα μὴ ἰσχύωσι τὰ δημοτικὰ μέρη ἐπανίστασθαι κατὰ Βασιλέων·

Ἐν τῷ φόρῳ ὁ σταυρὸς ὁ μέγας γράφει, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος. οὗτος δὲ ἐστιν ἀντίτυπος, οὗ ἐθεάσατο ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν τῷ οὐρανῷ. οἱ δὲ χρυσίμβαφοι, υἱοὶ αὐτοῦ εἰσιν. καὶ ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσι πλησίον τῆς μεγάλης στήλης, ἐλέφας χαλκοῦς ἵστατο, ἔνθα καὶ παράδοξον ἐδείχθη θέαμα. σεισμοῦ γὰρ ποτε γεγονότος, καὶ πεπτωκότος αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἑνὸς τῶν ὄπισθεν ποδῶν κατεαγότος, οἱ ταξεῶται, (ἔθος γὰρ ἦν, παρ' αὐτῶν τὸν φόρον φυλάττεσθαι) συνδραμόντες τοῦ ἐγεῖραι τὸν ἐλέφαντα, εὗρον ἔσωθεν αὐτοῦ ἀνθρώπου ὀστᾶ ἀνελλιπῆ ὅλου τοῦ σώματος, καὶ πυξίον μικρὸν, ἐν ᾧ γέγραπτο. Ἀφροδίτης παρθένου ἱερᾶς οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι. Ὁ δὲ ἔπαρχος εὔνους τῷ Βασιλεῖ, καὶ τῇ πόλει τυγχάνων,
77. λαβὼν ὅλον τὸ τοιοῦτον ζώδιον, εἰς προσθήκην τῷ δημοσίῳ νόμισμα ἐχάραξεν. ἀλλὰ καὶ χοῖρος ἵστατο ἄνωθεν τῶν κατὰ συστάδην ἱσταμένων κιόνων, σημαίνων τὴν κραυγὴν τῆς πανηγύρεως, καὶ γυμνὴ στήλη πλησίον αὐτοῦ, σημαίνουσα τὸ ἀναίσχυντον τῶν πωλούντων καὶ τῶν ἀγοραζόντων.

Συστημάτια δὲ ἵστανται μέσον τοῦ φόρου ἔνζωδα ἐπὶ κιόνων, ἐν οἷς δηλοῦνται ἐν ἱστορίαις τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι ἐν τῇ πόλει. ταῦτα δὲ πάντα ἐστήλωσεν Ἀπολλώνιος ἐκεῖνος ὁ Τυανεὺς, ὁ σοφὸς καὶ ἄριστος ἀστρονόμος, καὶ ἐστοιχειώσατο ὀνόματα ἐπιβαρατείας ἕως τέλους αἰώνων.

Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ Μιλίῳ Θεοδοσίου στήλη ἵσταται ἐφ' ἵππου χαλκοῦ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ μῆλον καὶ στυλοειδές τι στεφανοῦν ἀνδριάντιον ἄγαλμα ἔχοντος, ἣν ἀναγείρας, τῇ πόλει πολλὰ σιτηρέσια δέδωκεν.

Οἱ δὲ ἐκεῖσε ὀκτὼ κίονες, καὶ οἱ ποδίσκοι, ὁμοίως καὶ τῶν Ἀρτοπωλίων ὀκτὼ κίονες, καὶ τῶν Τζυκαλαρίων τῆς χαλκῆς, ἔχουσιν ἱστορίας πολλὰς, ἃς καὶ Καλλίνας ἐχρύσωσεν.

Ἐν δὲ τῷ Ξηρολόφῳ, ὃν πρώην θέαμά τινες ἐκάλουν, ἵσταντο κοχλιάδες ις'. καὶ σύνθετος Ἄρτεμις, καὶ ἕτεραι πολλαὶ στῆλαι εἰς τὰς ἀψῖδας. ἔσχατον δὲ ἐκλήθη Θεοδοσιακὸς φόρος.

78. Ὅτι Μητροφάνους, καὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ Παύλου εἰκόνες ἐν σανίσι γεγόνασιν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἵσταντο ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ πορφυρῷ, πλησίον κατὰ ἀνατολάς. ἃς τινας οἱ Ἀρειανοὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι πυρὶ παρέδωκαν ἐν τῷ Κορωνίῳ μύλῳ, μετὰ καὶ τοῦ τῆς Θεοτόκου ἀπεικονίσματος, καὶ αὐτοῦ τοῦ νηπιάσαντος σαρκὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθὼς Ἀγγυριανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ Ἀναστάσιος ἡμῖν παραδεδώκασιν.

A sobversæ sunt: tres ad S. Mamantem translatæ: reliquæ etiamnum ibi extant.

Fortuna urbis ærea cum modio posita erat in Orientali arcu fori. Huic Michael Rangabe jussu Imperatoris manus amputavit, ne factiones populi quicquam contra Imperatores moliri possent.

In magna cruce Fori scriptum est: Sanctus, Sanctus, Sanctus; eamque Constantinus magnus ad instar illius fieri curavit, quam viderat in cælo. Statuæ vero inauratæ quæ ibi conspiciuntur filiorum ejus sunt. Præterea olim ad sinistram magnæ statuæ Elephas æreus stabat, ubi res visu mirabilis accidit.
B Cum aliquando terræ motu collapso unus pedum posteriorum casu diffringeretur, Taxeotæ, quos moris erat forum custodire, accurrentes ad erigendum elephantum, ossa imminuta in eo invenerunt corporis humani integri, & tabellam, cui inscriptum erat. A Venere Virgine sancta ne mortua quidem separor. Præfectus autem, qui Imperatori & urbi bene volebat, totum illud signum augendo ærario publico in nummos redegit. Ibidem etiam stabat porcus, supra colomnas contiguas, multitudinis strepitum denotans: & prope visebatur alia statua nuda, significans impudentiam eorum, qui vendunt & qui emunt.

C In medio Foro compages quædam seriesque figurarum columnis impositæ visuntur, quæ res Urbi aliquando eventuras indicant. Illas vero omnes erexit Apollonius Tyaneus, astronomiæ scientissimus, iisque nomina successiva Imperatorum usque ad sæculorum finem insculpsit.

In magno Miliario collocata est Theodosii statua equestris ex ære, manu gerens pomum, & parvam statuam ipsum coronantem. In ejus dedicatione annonam largissimam populo præbuit, *Edit. Paris. pag. 37.*

Octo autem quæ illic sunt columnæ cum suis spiris, totidemque aliæ in Artopoliis positæ, atque columnæ Tzycalariorum & quæ stant in Chalce, omnes illæ multas continent historias, quas Callinas inauravit.
D

In Xerolopho, quem prius Theama sive spectaculum quidam vocabant, erant testudines sedecim, & Dianæ statua composita, & complures aliæ supra arcus. Tandem vero denominatus est Forum Theodosianum.

Imagines Metrophanis Alexandri & Pauli a Constantino magno tabulis ligneis incisæ erant & collocatæ supra magnam columnam Porphyreticam ad Orientem, quas Ariani rerum potiti in miliario aureo combusserunt una cum imagine S. Deiparæ & ipsius Jesu Christi infantis, ut Ancyranus Chronographus libro decimo, & Anastasius memoriæ prodiderunt.
E

ΠΕΡΙ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ ἅγιος Ἀγαθόνικος ὑπὸ Ἀναστασίου πρότερον, καὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου τὸ δεύτερον ἀνηγέρθη. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ναῷ καὶ Πατριάρχαι

DE ÆDIFICIIS Constantinopolitanis.

Templum S. Agathonici primo ab Anastasio, secundo autem a Justiniano magno renovatum est. In hoc

templo intra quinquaginta annos septem Patriarchæ Episcopatum gessere, & quatuor Imperatores coronati sunt. Ob quam vero causam mutatum sit non novi. Vicinum huic templo erat Palatium maximum. Cæterum sub Tiberio socero Mauricii mutatum est & inclusum intra Palatium Imperatorium.

Murus Occidentalis magnarum portarum sub Leone magno & pio renovatus est: Quo tempore supplicatio habita fuit, & cantatum quadragies, Kyrie eleison: acclamante factione Prasina: Constantinus & Theodosius magnus & Leo fortiter vicerunt.

Muros maritimos antea neglectos Tiberius Apsimarus renovavit, secundo autem restauravit eosdem Theophilus.

Templa SS. Mocii & Menæ dicavit Constantinus magnus, cum prius essent fana idolorum. Et quidem S. Menam, ejectis dumtaxat simulacris, & novo indito nomine, uti erat reliquit. Integram vero ipsius structuram, cum vestibulis & sacris vasis annis centum & sexaginta novem post procurarunt Pulcheria & Marcianus.

Templum S. Mocii dupulo tunc majus, quam nunc est, media parte contraxit Constantinus magnus, & altare ibidem Edit. Paris. pag. 38. erexit. Quoniam vero ibi olim S. Mocius interemtus fuerat, ea re templum hoc ipsius nomini dicavit, ejusque corpus illuc transtulit.

Tempore Theodosii magni ejiciebantur Ariani Ecclesia magna; posteaque reversi, permissu Imperatoris occuparunt templum S. Mocii. Septimo autem anno, postquam hoc templum ab Arianis ædificatum & possideri cœptum fuerat, corruit, dum sacra fierent, plurimosque illorum oppressit. Tempore autem Justiniani magni denuo templum illud extructum fuit, & hucusque salvum permansit.

Constantinus magnus ædificavit Ecclesiam veterem S. Irenæ, & templum S. Sophiæ oblongum, & S. Agathonicum, & S. Acacium cognominatum Heptascalum, sive ad septem gradus. Templum vero SS. Apostolorum una cum ipso mater ejus exstrui curavit, forma oblonga & tecto ligneo opertum. Item monumenta Imperatorum, in quorum uno ipse cum matre conditus est.

Monasterium Bethleem condidit S. Helena: item aliud nuncupatum Gastria. Causa autem ejus denominationis hæc est. Helena Constantini mater, sacram Christi crucem Hierosolymis afferens, ingressa est Constantinopolim per portam quæ vocatur Littorea, & quæ supra crucem reperta erant, lilia, phylla, basilica, triacontaphylla, sampsucha, balsama, ea omnia, quo conservarentur, in vasia plantavit, atque ibi deposuit, & Monasterium in eodem loco nomine Gastria extruxit.

Palatium & Gerocomium nomine Littoreum condidit eadem S. Helena; similiter & S. Theodorum cognominatum Claudii.

Urbicius, qui præfuit structuræ, ædificavit templum S. Juliani propriis sumtibus. Ibidem erant castra Romanorum.

In loco nuncupato Alonitzio, prope Taurum, Palatium terrestre extruxerat Constantinus magnus, ad recipiendum Romanos proceres. Cum vero

A ἐπισκόπησαν ἑπτὰ ἐπὶ χρόνους πεντήκοντα, καὶ βασιλεῖς ἐστεφηφόρουν ἐκεῖσε τέσσαρες. δι' ἣν δὲ αἰτίαν μετεποιήθη ὑπὸ θυμοῦ, οὐ γινώσκεται. καὶ παλάτιον δὲ ἦν πλησίον τῷ αὐτῷ ναῷ μέγιστον. ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πενθεροῦ Μαυρικίου μετεποιήθη, διολισθὲν εἰς τὰ Βασίλεια.

Τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβοῦς ἀνεκαινίσθη, ὅτε καὶ ἐλιτάνευσαν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον τεσσαρακοντάκις ἐξεβόησαν, καὶ ὁ δῆμος τῶν Πρασίνων ἔκραξε· Κωνσταντῖνος καὶ Θεοδόσιος ὁ μέγας, καὶ Λέων, καὶ ἰσχυρῶς ἐνίκησαν.

Τὰ δὲ τείχη τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν ἀνεκαινίζοντο ὑπὸ Τιβερίου Ἀψιμάρου· ἕως γὰρ αὐτοῦ ἠμελημένα ἦσαν πά- 79.
B νυ, καὶ ἐκ δευτέρου ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου.

Τὸν ἅγιον Μώκιον καὶ τὸν ἅγιον Μηνᾶν ἐποίησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ναοὺς ὄντας τὸ πρὶν εἰδώλων· καὶ τὸν μὲν ἅγιον Μηνᾶν, καθὼς ἦν εἴασε, ἐκδιώξας δὲ τὰ ἀγάλματα, ἐπωνόμασε τὸν ναὸν οὕτω. τὴν δὲ πλείω αὐτοῦ οἰκοδομὴν ἐποίησε μετὰ χρόνους ρξθ΄. Πουλχερία καὶ Μαρκιανὸς, σὺν τοῖς προαυλίοις καὶ ἱεροῖς σκεύεσι.

Τοῦ δὲ ἁγίου Μωκίου ὑπάρχοντος ἄλλα δύο μέρη μείζονος, παρ' ὃ ἐστιν νῦν, ἐξέκοψε τὸ ἥμισυ αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἀνήγειρε τὸ θυσιαστήριον. διότι δὲ ἀνῃρέθη ὁ ἅγιος Μώκιος ἐκεῖσε, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀνήγειρε καὶ τὸν ναὸν, ὡς ἴδιον αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶ-
C μα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἔφερεν.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐξεώθουν οἱ Ἀρειανοὶ ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐλθόντες πάλιν, κατέφθασαν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου, παρακαλοῦντες τὴν βασιλείαν κατοικεῖν αὐτοὺς ἐκεῖσε, καὶ γέγονεν· καὶ εὐθὺς ἀνεγείρουσι τὸν ναὸν οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ δοξάζεται παρ' αὐτῶν ἔτη ζ΄. καὶ πίπτει λειτουργούντων αὐτῶν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει, ὅτε καὶ Ἀρειανοὶ ἀπεκτάνθησαν πολλοί. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἀνεγείρεται ὁ αὐτὸς ναὸς καὶ ἵσταται μέχρι τῆς σήμερον.

Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀνήγειρε τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιὰν, καὶ τὴν ἁγίαν Σοφίαν δρομικὴν, καὶ τὸν ἅγιον Ἀγαθόνικον, καὶ τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν Ἑπτάσκαλον. τοὺς 80.
D δὲ ἁγίους Ἀποστόλους ἔκτισεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ σὺν αὐτῷ, δρομικὸν ξυλόστεγον ποιήσασα· καὶ μνημεῖα τῶν βασιλέων, ὧν ἐν οἷς κεῖται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ οὗτος.

Τὴν μονὴν τὴν Βηθλεὲμ ἔκτισεν ἡ ἁγία Ἑλένη, καὶ τὰ Γάστρια. καλοῦνται δὲ οὕτω, διότι κομίσασα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ τὸν τίμιον σταυρὸν, εἰσήγαγεν αὐτὸν διὰ τῆς πόρτης τῆς Ψαμάθου, καὶ τὰ εὑρεθέντα ἐκεῖσε ἐπάνω τῷ σταυρῷ κρίνα τε, καὶ φύλλα, καὶ βασιλικὰ, καὶ τριακοντάφυλλα, καὶ κρόκους, καὶ σάμψυχα, καὶ βάλσαμα ἐφύτευσεν εἰς γάστρας εἰς τὸ διασωθῆναι. ἐκεῖσε δὲ ἀπληκεύσασα, ὠνόμασε τὸν τόπον Γάστρια, καὶ μονὴν ἀνήγειρε.

Τὰ δὲ Ψαμάθου τὰ παλάτια, καὶ τὸ Γηροκομεῖον ἐκτίσθησαν καὶ αὐτὰ παρὰ τῆς ἁγίας Ἑλένης· ὁ-
E μοίως καὶ ὁ ἅγιος Θεόδωρος τὰ Κλαυδίου.

Τὸν δὲ ἅγιον Ἰουλιανὸν ἀνήγειρεν Οὐρβίκιος, ὁ παριστάμενος εἰς τὰ κτίσματα ἐξ οἰκείων ἐξόδων, ἐν ᾧ καὶ ἦσαν ἄπληκτα τῶν Ῥωμαίων.

Εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον, τὸ πλησίον τοῦ Ταύρου παλάτια ἦσαν χερσαῖα, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα, πρὸς τὸ ἀπληκεύειν τοὺς προκρίτους τῶν Ῥωμαίων. Ἐν οἷς καὶ Θεοδόσιος

81. ὁ μέγας πένης ὢν καὶ ἀνελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔ- A
ξω τοῦ παλατίου ἐπλήθυσεν εἰς τὸν Ρουφίνον τὸν σκυτοτόμον, εἰς τὴν βάσιν τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου. ὁ δὲ αὐτὸς Ρουφῖνος, ἔσχατος ἐγένετο παρὰ Θεοδοσίου μάγιστρος, ὃς ἔκτισε τὰς Ρουφινιανάς.

Τὰ δὲ Μάγγανα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε λόγῳ τῶν Βασιλικῶν ἐργοδοσίων. ἐκλήθη δὲ Μάγγανα, διὰ τὸ τὰ Μάγγανα πάσης τῆς πόλεως, καὶ τὰς μηχανικὰς ὕλας ἐκεῖσε ἀποκεῖσθαι, καὶ τὰ πρὸς τὴν τειχομαχίαν σκεύη.

Τὴν ἁγίας Εὐφημίας ναὸν πανεύφημον, τὸν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, ὁ αὐτὸς μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε, κοσμήσας τὸν ναὸν διὰ πολυτελοῦς ὕλης, μετὰ δὲ υμη΄. ἔτη, ὁ μισόθεος Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος, ἁρμαμέν- B
τα καὶ κοπροθέσιον αὐτὸν ἐποίησε, καὶ τὸ λείψανον τῆς ἁγίας σὺν τῇ λάρνακι εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης κατέρριψεν. μετὰ δὲ χρόνους λζ΄. Εἰρήνη ἡ εὐσεβεστάτη Αὐγοῦστα ἡ Ἀθηναία, τοῦτον πάλιν ἀνῳκοδόμησε, καὶ τὸ ἅγιον λείψανον ἐν Λέσβῳ εὑροῦσα ἀνεκόμισε.

Μέλλων κτίσαι τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ πῆξαι τὸ θεμέλιον, κατὰ τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην σχηματογραφίαν, πεζὸς ἐξῆλθε μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ. ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸν φόρον, ἔλεξαν αὐτῷ οἱ ἄρ-
82. χοντες αὐτοῦ. ἐνταῦθα ποίησον τὸ τέλος τοῦ τείχους. ἐκεῖνος δὲ ἔφη. ἕως οὗ στῇ ὁ προαγωγός μου, ἐκεῖσε πληρώσω. μόνος γὰρ ἐκεῖνος ἑώρα τὸν ἄγγελον προπορευόμενον αὐτοῦ. ἀπελθὼν δὲ ἕως μέχρι τοῦ Ἐξωκιονίου πεζὸς, μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, ἐκεῖσε ἐθεάσατο τὸν ἄγγελον τὴν ῥομφαίαν πήξαντα, καὶ μηνύσαντα ὅτι ὡς ἐκεῖ στῆναι αὐτόν. διὰ γοῦν τοῦτο ἔπηξεν ἕως ἐκεῖσε τὸ τεῖχος, καὶ ἔστι μέχρι τοῦ νῦν τὸ σχῆμα αὐτοῦ. C

Λέγουσι δὲ περὶ τοῦ φόρου, ὅτι εἰς μίμησιν τοῦ Ὠκεανοῦ ἐκτίσθη κυκλοειδῶς, καὶ ψεύδονται οἱ τοῦτο λέγοντες. τὴν γὰρ αἰτίαν τοῦ σχήματος τούτου, ἤδη προλαβόντες εἴπομεν. ἐκεῖσε δὲ ἦν καὶ ὡρολόγιον χαλκοῦν, ὅπερ ἤχθη ἀπὸ Κυζίκου.

Εὑρὼν δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὰς φυλακὰς τοῦ Βυζαντίου εἰς τὸ στρατήγιον, ἐκεῖσε καὶ αὐτὸς τοὺς κατακλείστους ἐφρούρει. διήρκεσαν δὲ χρόνους σπγ΄. μέχρι τῆς Βασιλείας Φωκᾶ τοῦ Καππάδοκος. D

Τὸ νῦν καλούμενον Πραιτώριον, οἶκος ἦν Πατρικίας χήρας ὀνόματι Μαρκίας. διὰ γὰρ τὸ εἶναι πικρὰς τὰς φυλακὰς καὶ ζοφώδεις καὶ πλήρεις δυσωδίας πάσης, καὶ μὴ ὑποφέρειν τοὺς ἐκεῖσε ἐγκεκλεισμένους,
83. δέδωκεν αὐτὸν εἰς μισθὸν Φωκᾷ τῷ Βασιλεῖ, καὶ οὕτως ἐποίησεν αὐτὸν πραιτώριον.

Τὰ δὲ Νούμερα καὶ τὴν χαλκῆν, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε, καὶ διὰ τὸ εἶναι ἀργὰ, ἐποίησαν αὐτὰ φυλακὴν ὁ Ἡράκλειος καὶ οἱ καθεξῆς.

Τὸν ἅγιον Φιλήμονα, καὶ τὸν ἅγιον Εὐδόξιον, ἀνήγειρεν Εὐδόξιος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἀναστάσιος παρὰ Εἰρήνης καὶ τοῦ υἱοῦ E
αὐτῆς Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ ἐκτίσθη, ἐπεὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἡρακλείου ἐμαρτύρησε μετὰ ἔτη ση΄. τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τὴν Χελώνην τὸν ἅγιον Προκόπιον, καὶ τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν Ἑπτάσκαλον ὁ ἐν ἁγίοις μέγας Κωνσταντῖνος ἤγειρεν. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς, ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κτίστωρ, ἐκάλεσεν αὐτὸν ἅγιον Ἀκάκιον.

A Theodosius magnus, tenuioris adhuc fortunæ, ut primum Constantinopolim venit, divertit extra hoc Palatium ad Rufinum sutorem, ad basim columnæ Tauri. Hic Rufinus ultimo a Theodosio magister creatus fuit, & ædificavit thermas Rufinianas.

Mangana quoque extruxit Constantinus magnus ceu officinas imperiales. Dicta autem sunt Mangana quod illic reposita essent omnia instrumenta bellica & materiæ mechanicæ, & apparatus necessarius ad oppugnanda mœnia.

Item templum S. Euphemiæ in Hippodromo condidit Constantinus magnus, *Edit. Paris.*
& pretiosa exornavit materia; quod *pag. 39.*
post quadringentos quadraginta & octo annos Constantinus Copronymus muta-
B vit in Armentarium & sterquilinium publicum, reliquiis S. Euphemiæ cum loculo in mare projectis. Post annos vero triginta septem pene Atheniensis hoc templum reædificavit, & sanctas reliquias apud Lemnum insulam repertas, eo iterum transtulit.

Constantinus magnus urbis suæ fundamenta positurus juxta formam quam designaverat, ipse pedibus circumivit, comitantibus eum proceribus suis: qui, ubi usque in forum perventum fuit, monuere, ut illic pomærio finem statueret. Ille vero respondit: non nisi ubi is, qui me præcedit ductor constiterit, finem faciam. Videbat nimirum solus angelum præeuntem. Progressus igitur pedi-
C bus cum toto Senatu usque ad Exocionium, vidit ibi angelum, defixa in terram romphæa, stationis indicium facere, quare ipse quoque ibi substitit, & finem pomærio statuit.

Forum ad imitationem Oceani circulari forma constructum esse, quidam falso referunt. Veram autem formæ ejus causam nos supra diximus. Ibidem horologium æneum, Cyzico deductum, collocatum erat.

Cum Constantinus in Strategio carceres antiquos Byzantii invenisset, ipse etiam eodem in loco reos asservari voluit. Permansere autem istic carceres publici annos ducentos octuaginta tres, usque ad Imperium Phocæ Cappado-
D cis.

Ædificium, quod nunc vocatur Prætorium, olim domus erat viduæ Patriciæ, nomine Marciæ, quæ sortem acerbam carceribus inclusorum miserata, quod fœtore, caligine, & angustiis loci excruciarentur, accepto pretio domum suam Phocæ Imperatori concessit, qui ex ea fecit Prætorium.

Numera & Chalcen Constantinus magnus extruxit: sed quoniam nulli usui erant, ideo Heraclius & reliqui deinceps Imperatores ea in custodiam mutarunt.

Templa S. Philemonis & S. Eudoxii ædificavit Eudoxius Patricius & Præfectus magni Constantini.

Templum S. Anastasii Irene cum fi-
E lio Constantino cæcato extruxit. Martyrium vero consummavit S. Anastasius tempore Heraclii, annis ducentis & octo post Constantinum magnum.

S. Procopium in Chelone & S. Acacium Heptascalum condidit B. Constantinus magnus: posteriori vero primus nomen imposuit Justinianus S. Sophiæ conditor.

Edit. Paris. Pag. 40. A Mesolophum sive Meditullium in medio situm est septem collium urbis: tres scilicet ab utraque parte sunt, & inter utrosque Mesolophum, quod vulgo etiam Melomphalum, sive Urbis umbelicum vocant.

In Chalce statuam æream Domini nostri Jesu Christi erexerat Coostantinus magnus: Leo autem pater Caballini sive Constantini Copronymi eam evertit. Quæ hodieque illic visitur musivi operis imago Dei, posita fuit ab Irene Atheniensi. Prima autem illa ærea statua annos quadringentos & quindecim ibi stetit, cujus virtute mulier sanguinis profluvio laborans sanata fuit, & multa alia facta fuerunt miracola.

Locus nuncupatus Eugenii domus erat B Eugenii Patricii, qui vixit tempore Theodosii magni: & mutata fuit ab eo in templum S. Deiparæ.

Templum S. Deiparæ cognominatum Urbicii, ædificavit alius quidam Urbicius Patricius & magister militum Orientis, qui de re militari scripsit tempore Anastasii Dicori, centum & octuaginta annis post conditam Constantinopolim. Domuum vero ejus una erat in Tauro, altera in Strategio.

Locus dictus Protasii nomen habet a Protasio magistro cujus supra mentionem fecimus. Quæ vero hodieque ibi visitur ecclesia S. Deiparæ, ædificata est ab Imperatore Justino Curopalate, marito Sophiæ cognomento Lobes, Justiniani magni ex sorore nepote, annis du- C centis & quinquaginta duobus post Protasii tempora.

Templum Archangelorum nominatum Sterilis, a Patricia quadam sterili cognomen accepit, & fuit tempore Leonis Macelli parvum Oratorium. Annis autem septuaginta quinque postquam illa muliet obiit, extruxit ibi templum Justinianus magnæ Ecclesiæ conditor, quod terræ motu subversum post annos trecentos & triginta octo renovavit Basilius Imperator, & insuper ablatam ex Strategio phialam æream illuc transposuit. Idem evertit statuam dictam Conopionem, quæ muscis, culicibus, cimicibus, lendibusque obsita isthic erecta fuerat.

D Ecclesia S. Joannis, cognomento Arcadianæ, condita fuit ab Arcadio, qui sex millia civium sibi ad processionis obsequium elegit, eosque vocavit Arcadianos. Summo enim amore & beneficentia illos prosequebatur.

Topi prope S. Lazarum propterea ita pag. 41. vocati sunt. Basiliscus Drungarius & Patricius insurrexit adversus Zenonem Imperatorem decimo mense post secundum Imperii ejus annum, & fugavit ipsum, ejusque loco duos annos Imperio præfuit. His exactis Zeno cum potenti exercitu ex urbe Antiochia rediit Constantinopolim. Basiliscus autem, ubi Harmatium cum omnibus suis copiis ad Zenonem transivisse cognovit, E continuo cum uxore & liberis in Ecclesiam antiquam S. Irenæ confugit. Quare Zeno ibi curavit fieri loca judiciaria, & sedes pro universo clero & Senatu in quorum omnium consessu & præsentia condemnavit Basiliscum, & relegavit eum in Limnas castrum regionis Cappadociæ, ubi, reserato ostio inclusus, fame & siti enectus fuit. Ob hunc igitur judicum consessum, locus ille To-

A Τὸ καλούμενον Μεσόλοφον, μέσον ἐστὶ τῶν ἑπτὰ λόφων, ἤγουν ἡ μία μοῖρα τῆς πόλεως ἔχει τρεῖς λόφους, καὶ ἡ ἑτέρα τρεῖς, καὶ τοῦτό ἐστι μέσον, ὃ καλοῦσιν οἱ ἰδιῶται μεσόμφαλον.

Ἐν τῇ λεγομένῃ Χαλκῇ, στήλη χαλκῆ ἦν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου σταθεῖσα. ὁ δὲ Λέων ὁ πατὴρ τοῦ Καβαλλίνου ταύτην κατή- 84.
γαγε. ἡ δὲ νῦν διὰ ψηφιδίων ὁρωμένη εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, ἱστορήθη παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας. ἡ δὲ χαλκῆ ἐτύγχανε χρόνους υιε'. ἐξ ἧς γυνὴ αἱμορροοῦσα ἰάθη, καὶ ἕτερα πολλὰ θαύματα ἐπετελοῦντο.

Τὰ λεγόμενα Εὐγενίου, οἶκος ἦν Εὐγενίου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ὃς καὶ B ἀνήγειρεν αὐτὸν εἰς ναὸν τῇ Θεοτόκῳ.

Τὰ λεγόμενα Οὐρβικίου ἡ Θεοτόκος, παρ' ἄλλου Οὐρβικίου ἐκτίσθη πατρικίου καὶ στρατηλάτου τῆς ἀνατολῆς βαρβάτου, τοῦ ἱστορήσαντος τὰ στρατηγικὰ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου, μετὰ χρόνους ρπ'. τοῦ ἀνιδρῦσαι τὴν Κωνσταντινούπολιν. ὁ δὲ οἶκος αὐτοῦ ἦν εἰς τὰ Ταύρου, καὶ ἕτερος αὐτοῦ οἶκος εἰς τὸ στρατήγιον.

Τὰ καλούμενα Προτασίου, ὁ μὲν τόπος ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος Προτασίου ἐκλήθη. ἡ δὲ νῦν Ἐκκλησία τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστίνου τοῦ βασιλέως, τοῦ ἀνδρὸς Σοφίας τῆς Λωβῆς, τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν, ἀνεψιοῦ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. ἀπὸ δὲ τοῦ Προτασίου ἕως τοῦ κτίτορος Ἰουστίνου, διῆλθον χρόνοι σνβ'.

C Τὰ λεγόμενα Στείρου, ὁ ναὸς τῶν Ἀρχαγγέλων, στείρας γυναικὸς ἔλαβε τὴν προσηγορίαν, ἀπὸ πατρικίας οὔσης καὶ παιδοποιησάσης· καὶ ἐν τοῖς 85.
χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλλου, εὐκτήριον μικρὸν ἦν· ἀπὸ δὲ τῆς γυναικὸς ὠνομάσθη ὁ τρόπος, καὶ τελευτησάσης, διῆλθοσαν χρόνοι οε'. καὶ ἐκτίσθη ὁ ναὸς παρὰ Ἰουστινιανοῦ τοῦ κτίτορος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας. συμπτωμένου δὲ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, μετὰ χρόνους τλη'. ἀνεκαίνισεν αὐτὸν Βασίλειος ὁ Βασιλεύς, ὅστις καὶ ἐκ τοῦ στρατηγίου ἄρας τὴν φιάλην τὴν χαλκῆν, τέθεικεν αὐτὴν ἐκεῖσε. παρέχωσε δὲ καὶ τὸ Κωνωπεῖον, ὃς ἦν ἐστηλωμένος μετὰ μυιῶν καὶ κωνώπων καὶ ἐμπίδων καὶ κονίδων.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἀρκαδιανῆς, παρὰ Ἀρκαδίου ἐκ- D τίσθη, ἐπιλεξαμένου καὶ ἐκ τῶν πολιτῶν χιλιάδας ἓξ εἰς ὀψίκιον εἰς τὰ πρόκενσα αὐτοῦ. ἐκάλεσε δὲ αὐτοὺς Ἀρκαδιανούς· πάνυ γὰρ ἐφίλει αὐτούς, καὶ εὐεργέτει.

Οἱ δὲ λεγόμενοι Τόποι, οἱ πλησίον τοῦ ἁγίου Λαζάρου, διὰ τοῦτο ἐκλήθησαν οὕτως. ὁπότε ἐπανέστη Βασιλίσκος, δρουγγάριος καὶ πατρίκιος, Ζήνωνι τῷ Βασιλεῖ, δευτέρῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ τῆς Βασιλείας αὐτοῦ μηνί, καὶ ἐδίωξεν αὐτόν, καὶ ἐκράτησε Βασιλίσκος τῆς Βασιλείας ἔτη δύο. ὑποστρέψας δὲ ὁ Ζήνων μετὰ δυναστείας στρατοπέδων ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχεί- 86.
ας, ἦλθε μετὰ ταραχῆς ἐν τῇ πόλει. τοῦ δὲ Ἀρματίου τὸν στρατὸν τοῦ Βασιλίσκου προδώσαντος τῷ Ζήνωνι, ἔφυγε Βασιλίσκος σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς E τέκνοις αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν· ὁ δὲ Ζήνων ὥρισεν ἐκεῖσε γενέσθαι τόπους κριτηρίων, καὶ θρόνους τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ καθεσθέντων ἐκεῖσε πάντων ἐνώπιον κατεδίκασε τὸν Βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς Λίμνας χώρας Καππαδοκίας ἔσωθεν καστελλίου. τῆς δὲ θύρας σφραγισθείσης, ἀπὸ λιμοῦ καὶ δίψης ἐξέλιπε. τούτου χάριν ἐκλήθησαν Τόποι, διὰ τοὺς καθισθέντας ἐκεῖ-

ἐκεῖσε κρηπίς· ἔφθανον δὲ ἐκεῖσε τὰ κτίσματα τῶν τρικλίνων παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα.

Τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν ὁδηγὸν, Μιχαὴλ ὁ μεθυστὴς ἔκτισεν, ὃς καὶ ἀνῃρέθη ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. πρότερον δὲ εὐκτήριον ὑπῆρχε πολλῶν τυφλῶν, ἐν τῇ ἐκεῖσε πηγῇ νιψαμένων καὶ βλεψάντων, διὰ τὸ ἀναβλέψαι οὖν ἐκεῖσε τοὺς τυφλοὺς, ἐκλήθη ὁδηγός.

Τὸ Καραβίτζιν ναὸν Θεοτόκου ὁ αὐτὸς ἔκτισε Μιχαήλ· ἐκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι χήρα γυνή τις ἦν ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ βασιλέως Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,
87. ἔχουσα κουμπαρίαν παμμεγέθη καὶ κατήρπαξε ταύτην Νικηφόρος πραιπόσιτος ὁ οἰκεῖος ἄνθρωπος τοῦ βασιλέως. ἡ δὲ χήρα πολλάκις ἐγκαλέσασα τὸν Βασιλέα, ἔμεινεν ἀδικηθεῖσα, κωλυομένη ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος πραιποσίτου. ἐξαπορήσασα οὖν ἡ γυνὴ, τινὰς τῶν παιγνιωτῶν, οἳ ἦσαν εἰωθότες τοῦ Βασιλέως ἐνώπιον παίζειν, προσεκαλέσατο εἰς βοήθειαν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο διὰ μηχανῆς τινος, δηλοποιῆσαι τῷ Βασιλεῖ. καὶ δὴ ἱππικοῦ τελουμένου, καραβίτζιν ἀγαγόντες μετὰ ἀρμένου, καὶ ἐπάνω τῶν τροχῶν τῆς ἁμάξης θέσαντες, εἷλκον ἀπὸ τῶν καγκέλλων μέχρι τοῦ Βασιλικοῦ στάματος, καὶ στήσαντες ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, ἐπεβόων εἷς τῷ ἄλλῳ. Χάνε, κατάπιε αὐτό. τοῦ δὲ μὴ δύνασθαι τοῦτο ποιῆσαι ἀντιλέγοντος, ὁ ἕτερος μεγάλῃ φωνῇ εἰς ἐπήκοον τοῦ Βασιλέως ἐβόησεν. Ὁ πραιπόσιτος Νικηφόρος τῆς χήρας τὸ κουμπάριον γεμάτον κατέπιε, καὶ σὺ οὐκ ἰσχύεις τοῦτο καταπιεῖν; χάνε, κατάπιε αὐτό. τοῦτο τοίνυν ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς ἠρώτησεν· ἆρά γε ἀκμὴν οὐκ ἐδικαιώθη ἡ γυνὴ, καὶ μαθὼν μὴ δικαιωθεῖσαν, ἐκάλεσεν αὐτίκα Θεόδωρον πρωτοσπαθάριον καὶ ἔπαρχον τὸν λε-
88. γόμενον μυάρχην, καὶ ἐκέλευσεν αὐτῷ, κομίσαι ξύλα καὶ φρύγανα, καὶ ποιῆσαι κάμινον ἐν τῇ σφενδόνῃ, καὶ κατακαῦσαι ἐν αὐτῇ τὸν πραιπόσιτον, μετὰ καὶ τῆς στολῆς αὐτοῦ. Λάθρα οὖν τὸν πραιπόσιτον ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἔπαρχον διά τινα ὑπόθεσιν. κρατήσας δὲ αὐτὸν ὁ ἔπαρχος, ἐκόμισεν εἰς τὴν κάμινον. εἶτα προσέταξεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀπῆρεν ἡ χήρα τὸ ἴδιον κουμπάριον καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ὑποστάσεως τοῦ πραιποσίτου. ἐν δὲ τῷ τόπῳ, ὅπου ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ἦν ἡ οἰκία τῆς χήρας, καὶ ἔλαβε προσηγορίαν καλεῖσθαι τὸ Καραβίτζιν.

Τὸ Τζυκανιστήριον ὁ μικρὸς Θεοδόσιος ἔκτισε. τὸν δὲ σταῦλον τὸ ξυλωτὸν ἔκτισε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου, κοσμήσας αὐτὸ διὰ μαρμάρων πολυτελῶν. Ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν παρεξέβαλε τὸ Τζυκανιστήριον, καὶ ἐπλάτυνεν. ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς ἔκτισε τὴν νέαν Ἐκκλησίαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τὴν ἐν τῷ φόρῳ, καὶ τὸν ἅγιον Διομήδην.

Τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὰ Σφωρακίου, Σφωράκιος πατρίκιος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου καὶ Θεοδοσίου
89. τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. εἰς δέ τι μέρος τῶν πινσῶν τῶν κατηχουμένων τῆς ἐκκλησίας, χρυσίου κεντηνάρια τρία ἀπέθετο. μετὰ δὲ λγʹ. ἔτη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Μαυρικίου, ἐκκαύθη μέρος τι τοῦ ναοῦ, καὶ ἀνῳκοδομήθη παρ' αὐτοῦ. ἐπὶ δὲ τῆς Βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ἐλθών τις Ῥωμαῖος, εὔξασθαι εἰς τὸν ναὸν, εἶδε Ῥωμαϊκὰ γράμματα ἐπί τινος τῶν πινσῶν, καὶ

porum nomen adeptus est. Eousque vero pertingebant Triclinia magni Palatii a Constantino magno condita.

Templum S. Deiparæ cognomine Viæ ductricis ædificavit Michael Methysta, quem Basilius Macedo interemit. Prius vero oratorium erat complurium cæcorum, qui in fonte ejus loci se lavantes, visum receperant: quamobrem ipsum quoque templum Viæ ductricis cognominatum est.

Ecclesiam S. Deiparæ nuncupatam Carabitzin sive Navicellam idem Michael extruxit. Cæterum ob hanc caussam ita cognominata est. Erat vidua quædam tempore Theophili Patris ejus, quæ triremem habebat miræ magnitudinis, eamque vi ipsi eripuit Nicephorus Præpositus, domesticus Imperatoris. Et licet vidua ea de re sæpius ad Imperatorem appellaret, adeo tamen a suptadicto Præposito impediebatur, ut jus suum contra ipsum obtinere non posset. Quare ad extremam detrusa desperationem, in auxilium vocavit aliquot ex mimis, qui coram Imperatore jocari solebant; illi vero promiserunt ei, se dolo quodam hanc rem Imperatori indicaturos esse. Cum igitur ludi circenses agerentur introduxerunt naviculam cum carbaso, quam curru impositam a cancellis usque ad solium Imperatoris protraxerunt, & coram Imperatore collocantes, unus alteri acclamabat: Aperi os, & degluti illam naviculam; Cumque alter se id facere posse negaret, respondit ille magna voce, ita ut ab Imperatore exaudiri posset: Nicephoras Præpositus plenam triremem viduæ deglutire potuit, & tu ne tantillam quidem? Quo audito interrogavit Imperator, an nondum jus suum illa mulier obtinuisset, & cum cognosceret nondum factum esse, illico ad se vocavit Theodorum Protospatharium & Præfectum nuncupatum Myarchen, & eum jussit adportare ligna & virgulta, & ignem parare in sphendone, & Præpositum, uti erat amictus comburere. Clanculum igitur Imperator Præpositum sub alio quodam prætextu ablegavit ad Præfectum, a quo ille comprehensus & in caminum projectus est. Postea autem, ut jusserat Imperator, vidua propriam navem recepit, & insuper mediam partem bonorum Præpositi. Cæterum ubi nunc est Ecclesia, domus antea erat illius viduæ, & hinc locus ille Carabitzin vocatus est.

Edit. Parif. pag. 42.

Tzycanisterium primo condidit Theodosius junior: Postea vero Michael Theophili filius trullatum addidit stabulum, quod pretioso marmore exornavit. Demum autem Basilius Macedo Taycanisterium ampliavit. Idem Imperator præterea extruxit ecclesiam novam sanctæ Deiparæ in foro, & S. Diomedem.

S. Theodorum cognomento Sphoracii Sphoracius Patricius tempore Arcadii & filii ejus Theodosii extruxit, & in illa templi parte, ubi Pinsi Catechumenorum sunt, abdidit tria centenaria auri. Hujus templi pars quædam post triginta tres annos sub Mauricio conflagravit, & ab eodem reædificata est. Imperante autem Leone sapiente, Romanus quidam templum illud orandi causa ingressus, vidit litteras latinas in uno Pinsorum scriptas, legitque & Im-

peratori earum significationem declaravit: a quo ille magna remuneratus pecunia, allectus insuper fuit in ordinem Illustrium.

Idem Sphoracius ædificavit quoque templum sancti Joannis Præcursoris, in Conche.

Oratorium S. Georgii ædificavit Mauricius Imperator.

Tetradisium octangulum prope Chalcen, octo erant porticus sive loca concamerata, in quibus commorabantur Doctores omnium scientiarum, quos semper Imperatores in consilium adhibebant, neque fiebat quicquam absque eorum consensu. Multi etiam ex illis creabantur Patriarchæ & Archiepiscopi. Duravit autem illa Doctorum successio centum & quatuordecim annos, usque ad decimum annum Imperii Leonis Syri, Patris Constantini Copronymi. Hic enim divina privatus gratia, doctores illos improbitati ejus assentiri nolentes, præ ira omnes cum toto ædificio combussit; sedecim nempe numero, professione vero monachos.

Edit. Paris. pag. 43.

In Chalcoprateis tempore Constantini magni habitabant Judæi, & vendebant ibi æramenta. Post centum vero & triginta duos annos expulit eos inde Theodosius junior, & loco repurgato, templum S. Deiparæ extruxit. Hoc autem templum terræ motu dejectum, reædificavit Justinus, ex Curopalata creatus Imperator, & insuper ei possessiones immobiles largitus est.

Locus nominatus Illi, domus erat Illi Magistri, qui multos gessit magistratus tempore Leonis Macelli & Zenonis. Idem Illus imperium invasit, & collectis ex populo septuaginta mille militibus, adversus Zenonem insurrexit, qui ad ipsum debellandum ablegavit fratrem suum Longinum Magistrum. Commisso autem prælio apud magnam Antiochiam, victus est Longinus, & vix solus universo deleto exercitu, Antiochiæ fuga servatus est. Verum Zeno iterum Joannem Patricium cognomento Curvum misit cum magna Scytharum & Macedonum manu: cum quo congressus Illus in Seleucia, omnino devictus est: sed fuga in quoddam castellum elapsus, & a propriis servis proditus, jussu supradicti Joannis decollatus est. Reliquos etiam ejus proceres comprehendit, & una cum capite Illi hastæ infixo ad Zenonem deduxit. Cæterum imperavit Illus menses viginti sex.

Locus dictus Phocolithum, ut quidam referunt, cognomentum ex eo habet, quod Phocæ tyranni equus ibi cæspitaverit & ceciderit. Panodorus autem Ægyptius & Theodorus Thebanus Philosophus tradunt, hunc locum olim extra Byzantium fuisse multis frequentatum latronibus; Constantinum vero magnum, cum urbe potitus esset, summa cum diligentia eos pervestigasse, multosque ex iis captos ioibi furcis affixisse, atque exinde locum nominatum esse Fulcolestum, sive Furcam latronum.

Ubi nunc est templum S. Theclæ, quod dicitur ad Contaria, ibi olim tempore Byzantis mons fuit. Quo vero tempore Hæmus Thraciæ rex ad ipsum debellandum venit, Byzantii hastas ceciderunt ex illa montis parte, quæ etiam

A ἀναγνοὺς αὐτὰ, ἐγνώρισε τῷ Βασιλεῖ τὴν δύναμιν αὐτῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδωρήσατο αὐτῷ κτήμασι, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν Ἰλλούστριον.

Τὸν Πρόδρομον εἰς τὴν Κόγχην, ὁ αὐτὸς Σφωράκιος ἀνήγειρεν.

Τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἔκτισε Μαυρίκιος ὁ Βασιλεύς.

Τὸ δὲ Τετραδίσιον τὸ ὀκτάγωνον, τὸ πλησίον τῆς χαλκῆς, στοαὶ ἦσαν ὀκτὼ, ἤγουν καμαροειδεῖς τόποι, ἐν οἷς ἦσαν διδάσκαλοι πάσης γραφῆς, οὓς εἶχον εἰς συμβουλὴν οἱ κατὰ καιροὺς βασιλεύοντες, καὶ δίχα τῆς αὐτῶν συναινέσεως οὐδὲν ἐπράττετο. ἐξ ὧν καὶ πολλοὶ ἐγένοντο Πατριάρχαι καὶ Ἀρχιεπίσκοποι. ὁ δὲ τόπος καὶ

B κατὰ διαδοχὰς οἱ τοιοῦτοι διδάσκαλοι διέμειναν ἔτη ριδʹ. μέχρι τοῦ δεκάτου χρόνου Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου τοῦ Καβαλλίνου. οὗτος γὰρ παρασπασθεὶς τῆς θείας χάριτος, καὶ γυμνωθεὶς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸ μὴ συγκοινωνεῖν τοὺς τοιούτους διδασκάλους τῇ παρανομίᾳ αὐτοῦ, πλησθεὶς ὀργῆς κατέκαυσεν αὐτοὺς ἅμα τοῖς οἰκήμασι δεκαὲξ ὄντας, σχήματι μοναχούς. 90.

Εἰς δὲ τὰ Χαλκοπρατεῖα ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Ἰουδαῖοι κατῴκουν χρόνους ἑκατὸν καὶ τριάκοντα δύο, καὶ ἐπίπρασκον τὰ χαλκώματα. ὁ δὲ μικρὸς Θεοδόσιος ἐξέωσεν αὐτοὺς, καὶ τὸν τόπον ἀνακαθαρίσας, ναὸν τῆς Θεομήτορος ἀνήγειρε. συμπτωθέντα δὲ ὑπὸ σεισμοῦ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλατῶν ἀνήγειρε, καὶ κτή-

C ματα ἐπεκύρωσεν αὐτῷ ἀκίνητα.

Τὰ δὲ καλούμενα Ἴλλου, οἶκος ἦν μαγίστρου τοῦ Ἴλλου, πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεομακέλλου καὶ τοῦ Ζήνωνος. τυραννήσας δὲ ὁ αὐτὸς Ἴλλος, καὶ λαὸν ἀθροίσας ἑβδομήκοντα χιλιάδας, ἀνέστη κατὰ Ζήνωνος. ὁ δὲ Ζήνων ἀπέστειλε Λογγῖνον μάγιστρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πολεμῆσαι αὐτὸν, καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττήθη Λογγῖνος πλησίον Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ μόλις μόνος διεσώθη ἐν Ἀντιοχείᾳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ παντὸς κατασφαγέντος, καὶ κατεδυνάστευσεν ὁ Ἴλλος σφόδρα. ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπέστειλεν ὁ Ζήνων Ἰωάννην πατρίκιον, ἐπίκλην κυρτὸν, μετὰ Σκυθῶν, καὶ Μακεδόνων. 91. καὶ ἐν Σελευκείᾳ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ Ἴλλου, ἐνί-

D κησεν αὐτὸν κατὰ κράτος· καὶ φυγὼν ὁ Ἴλλος εἴς τι φρούριον, παρεδόθη ὑπὸ τῶν οἰκείων αὐτοῦ δούλων, καὶ ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν παρὰ Ἰωάννου τοῦ ῥηθέντος συλλαβόμενος δὲ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὴν κεφαλὴν Ἴλλου ἐπὶ δόρατος ἤνεγκε Ζήνωνι. ἐτυράννησε δὲ ὁ Ἴλλος μῆνας εἰκοσιέξ.

Τὸ δὲ καλούμενον Φωκόλιθον λέγουσί τινες οὕτω κληθῆναι, ὅτι Φωκᾶ τοῦ τυράννου ἐφ᾽ ἵππου βαδίζοντος, ὠλίσθησε τὸ ἄλογον αὐτοῦ ἐκεῖσε, καὶ ἔπεσεν. ὁ δὲ Πανόδωρος ὁ Αἰγύπτιος, καὶ Θεόδωρος ὁ Θηβαῖος φιλόσοφος φασὶ, ὅτι πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὁ τόπος οὗτος ἔξωθεν τῆς πόλεως ἦν, καὶ λῃσταὶ πολλοὶ ἦσαν ἐκεῖσε, καὶ πολλοὺς τῶν Βυζαντίων ἐφόνευον. ὁ δὲ μέγας Κων-

E σταντῖνος μετὰ τὸ κρατῆσαι καὶ κτῖσαι τὴν πόλιν, πολλὴν ποιησάμενος ἔρευναν, καὶ κρατήσας τινὰς τῶν τοιούτων λῃστῶν ἀνεσκολόπισεν ἐκεῖσε αὐτοὺς, ἤγουν ἐφούρκισεν, ὅθεν καὶ ὁ τόπος ἐκλήθη φουρκόλῃστος.

Εἰς δὲ τὸν τόπον τῆς ἁγίας Θέκλης, ὅστις ἐπιλέγεται τὰ Κοντάρια, ὄρος λέγουσιν ἦν ἐπὶ τοῦ Βύζαντος. 92. καὶ τοῦ Αἵμου τοῦ Θρᾳκὸς Βασιλέως ἐλθόντος πολεμῆσαι αὐτὸν, ἔκοψαν οἱ Βυζάντιοι ἐκ τοῦ τοιούτου

τῷ τόπῳ τῷ ὄρους Κοντάρεια, καὶ ἔλαβεν ὁ τόπος τὴν παρωνυμίαν. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν ἐποίησε ναὸν τῆς Θεοτόκου. ὁ δὲ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ Κουροπαλάτων, εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ἐπλάτυνεν αὐτὸν, καὶ ἐπωνόμασε τῆς ἁγίας Θέκλης.

Ο Ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἀδᾶ, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἰουστίνου. τὸ δὲ ἐπώνυμον εἴληφεν ἀπὸ τοῦ Ἀδᾶ μαγίστρου ἔχοντος ἐκεῖσε οἶκον.

Τὸν δὲ λιμένα τῆς Σοφίας, Σοφία ἡ Λωβὴ, ἡ γυνὴ Ἰουστίνου ἔκτισεν. ἔνθα καὶ τὸν οἶκον αὐτῆς εἶχεν. πρὸ δὲ τοῦ κτισθῆναι, στοὰ ἦν ἐκεῖσε μακροειδὴς, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθεῖσα, ἐν ᾗ καὶ ἀνήρχοντο οἱ φιλόσοφοι Θηβαῖοι, Ἀθηναῖοι, καὶ Ἑλλαδικοὶ, καὶ διελέγοντο μετὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὄντων· καὶ διήρκεσε τοῦτο μέχρι Ἰουστίνου, καὶ πάντοτε ἐνίκων οἱ δυτικοί. ἐπὶ δὲ τούτου ἀττηθέντες, ἄλλο τε οὐκ ἀνῆλθον. περὶ δὲ τοῦ λιμένος καὶ τοῦτο τι φέρεται. Λέγουσι γὰρ, ὅτι ἡ ῥηθεῖσα
93 Αὐγοῦστα ἐν μιᾷ χειμῶνος ἱσταμένας εἰς τὸ ἡλιακὸν τοῦ παλατίου, καὶ ὁρώσης τὰ πλοῖα κλυδωνιζόμενα ἐν τῷ αἰγιαλῷ, διὰ τὸ μὴ εἶναι λιμένα, σπλαγχνισθεῖσα ἤρξατο ὀδύρεσθαι, καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς τὸν Βασιλέα, ἱκέτευσεν αὐτὸν, ὅπως αὐτῇ παράσχῃ χρυσίον ἱκανὸν, καὶ βασιλικὴν χεῖρα ἱκανὴν, εἰς τὸ ποιῆσαι λιμένα, ὃ καμφθεὶς τῇ αἰτήσει αὐτῆς ὁ Βασιλεὺς, προσέταξε Ναρσῇ τῷ πραιποσίτῳ καὶ Τρωΐλῳ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ κτίσαι λιμένα. οἱ οὖν βόθυνον μέγαν ὀρύξαντες, ἐποίησαν τοῦτον κτιστὸν, διὸ καὶ προσαγορείαν εἴληφε τῆς Σοφίας. μέσον δὲ τοῦ λιμένος ἀνήγειρε τέσσαρας κίονας, ἐφ᾽ ὧν ἔστησε τὰς δι τὰς στήλας ἑαυτῆς τε, καὶ Ἀραβίας τῆς ἀνεψιᾶς αὐτῆς, καὶ Ἰουστίνου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ Ναρσοῦ τοῦ ἐκεῖσε παριστάντος. μετὰ δὲ τὸ κτισθῆναι τὴν πόλιν σνβ´. χρόνων διελθόντων, ἐκτίσθη ὁ τοιοῦτος λιμήν.

Τὸ λεγόμενον Βύκινον οὕτως ἐκλήθη, τὸ παλαιὸν γὰρ σάλπιγγες ἦσαν χαλκαῖ ἐπάνω τοῦ τείχους. ὁ δὲ πύργος ἦν κοῖλος καὶ συριγγώδης. καὶ νότου γεγονότος, ἢ βορρᾶ σφοδροῦ, καὶ τῶν κυμάτων τῷ τείχει προσαραττόντων, ἀνήρχετο τὰ πνεύματα βίαια ἄνωθεν πρὸς τὰς αὐλακὰς τῶν σαλπίγγων, καὶ ὑπηχεῖτο μέλος ξενίζον ἀκοὰς, ὅλον Σειρήνιον. ἦν δὲ ἀντικρὺ τούτου καὶ ἕτερος πύργος, καὶ δεχόμενος τὴν ἠχὼ τοῦ
94 τοιούτου μέλους, ἀπεδίδου καὶ αὐτὸς ἦχον τὸν αὐτόν. ὁπηνίκα δὲ ἤθελε κινῆσαι Ῥωμαϊκὸς στόλος, ὁμοῦ πρῶτον ἐκεῖσε ἠθροίζετο, καὶ κατὰ τὸν ἦχον τῶν πύργων ἐσάλπιζον αἱ νῆες καὶ ἀπεκίνουν.

Τὰ δὲ καλούμενα Ὁρμίσδου, λιμὴν ἐτύγχανε μικρὸς, ἐν ᾧ ὥρμουν αἱ νῆες, πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὸν λιμένα τῶν Σοφιῶν. ἐκ δὲ τῶν πολλῶν χρόνων ἀμεληθεὶς ἐγεμίσθη. ἐκεῖσε δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας κατῴκει πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι. ἀπὸ δὲ τοῦ κτίσαντος αὐτὸν Ἰουλιανοῦ εἴληφε τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ καλεῖται Ἰουλιανοῦ λιμήν.

Τὸν ἅγιον Πλάτωνα Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἔκτισεν, ἐναρχομένου ἤδη τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος. τοὺς δὲ κίονας τοὺς δέκα, τοὺς ἐνζῳδίους γλυπτοὺς, ἤφερον ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν ναὸν, ὧν οἱ μὲν δύο ἤρθησαν παρὰ Ῥωμανοῦ Βασιλέως τοῦ Λεκαπηνοῦ, καὶ ἐτέθησαν εἰς τὴν χαλκῆν.

Εἰς δὲ τὴν καλουμένην Διηγησέαν ἁγίαν Ἄνναν, ἀθροίσεις ἐγένοντο πάλαι τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν,

A nunc ea ex re Contaria nuncupatur. Sed Constantinus magnum templum ibi ædificavit virgini Deiparæ, quod postea Justinus ex Curopalata creatus Imperator ampliavit & exornavit, addito cognomento S. Theclæ.

Templum S. Michaelis Archangeli cognominatum Adæ, ab eodem Justino conditum est. Cognomen vero habet ab Ada Magistro, cujus domus ibi erat. Edit. Paris. pag. 44.

Portum Sophianum Sophia cognomento Lobe sive mutilata, uxor Justini condidit, quo loco ipsius Palatium fuit. Id antequam in eo loco construeretur erat ibi oblonga porticus a Constantino magno condita, in qua Philosophi Thebani, Athenienses & reliquæ Græ-
B ciæ differebant cum Constantinopolitanis, & semper superarunt Occidentales Philosophi usque ad Justinum: sub quo semel victi, numquam postea reversi sunt. Cæterum de structura portus hæc narrantur. Stans aliquando hyemali tempore supradicta Augusta in solario Palatii, vidit naves in littore fluctibus agitari, quod nullus ibi esset portus. Quare permota commiseratione Imperatorem adivit, rogavitque daret sibi necessariam auri copiam & regiæ manus sufficiens adminiculum ad faciendum portum. Imperator autem ejus petitioni annuens, Narsæ Præposito atque Troilo Protovestiario portus condendi curam injunxit, qui magnam fodientes
C fossam, struxere portum, qui a supradicta Augusta Sophiæ nomen accepit. In medio hujus portus quatuor erexit columnas, quibus statuas superimposuit, suam nempe & Arabiæ filiæ suæ, & Justini mariti & Narsæ Præfecti structuræ. Factus autem est ille portus ducentis quinquaginta duobus annis post conditam Constantinopolim.

Buccinum locus ex eo ita appellatus est, quod ibi olim supra murum essent buccinæ æreæ; turris autem in fistularum modum concava erat. Austro igitur vel aquilone vehementius spirante, & fluctus maris ad murum allidente, spiritus intus cohibitus ascendebat usque ad foramina buccinarum, & Sire-
D num instar edebat concentum auditu admirabilem: cujus sonum inde resultantem opposita turris excipiebat, & similiter resonabat. Quando autem profecturæ erant navales copiæ Romanorum, congregabantur prius in hunc locum, & juxta sonum turrium in navibus quoque turba canebant, atque ita damum discedebant.

Locus nominatus Hormisdæ, parvus erat portus, navibus stationem præbens, anteqaam conderetur portus Sophiæ. Postea autem per multos annos neglectus, & tandem totus oppletus fuit. Hic olim habitabat Justinianus magnus, priusquam ad Imperium pervenir. Cæterum a conditore ejus Juliano appellatus fuit portus Juliani.

E Templum S. Platonis condidit Anastasius Dicorus, sub principium septimi sæculi. Decem vero columnas sculptura ornata Thessalonica in hoc templum transtulit; quarum duæ ab Imperatore Romano dicto Lecapeno in Chalcen transpositæ fuerant. pag. 45.

In templo S. Annæ nominato Diegeteæ maximum erat Triclinium, in quo antiquitus Demarchi delectum ha-

bituri, duas populi factiones congregabant; eaque consuetudo duravit annos quingentos. Accidit autem, cum Theodora Augusta Theophili, uterum gerens, per porticum Blachernas adiret, equum ejus ibi cespitare ante Narthecem ecclesiæ, idemque cum reverteretur in eodem loco ipsi evenire: quare per revelationem in somno monita, ædificavit templum S. Annæ, quod nunc ibi visitur.

In loco cui nomen Mauriano habitabat olim Mauricius, cum adhuc Patricius esset & comes excubitorum. Postea vero ubi Imperio potitus est, Mauriani nomen locus accepit.

Admirandum templum S. Resurrectionis, in Mauriano, ædificavit sua impensa beatus Marcianus, & solum ubi illud extracturus erat, ubi tessellæ olim vendebantur, duobus millibus nummorum emit: eo quod S. Gregorii Theologi commentaria ibi inventa essent, in quibus ante quingentos annos ita scriptum erat: Bene novi fore olim, ut hoc templum majus & pulchrius renovetur: at mihi prædicit Spiritus sanctus. Ecclesia autem sanctæ Resurrectionis prius parvum oratorium erat, & ligneo trullo tecta; postea vero Basilius Macedo aureo laqueari eam operuit. Item Marcianus sanctam Irenem ad trajectum condidit & absolvit, cum antea idolorum delubrum fuisset; uti & Nosocomium, sive valetudinarium.

S. Theodorum ad Carbonaria Hilarion quidam Patricius tempore Leonis Macelli condidit.

Ecclesia SS. quadraginta martyrum Prætorium erat. Tiberius vero Thrax cum Anastasia uxore, eductis inde captivis, locum purgavit, & novo posito fundamento, muros extruxit usque ad altitudinem quatuor cubitorum. Quo mortuo, Mauricius ejus gener, Imperio potitus, structuram Ecclesiæ absolvit, soliumque in ea posuit.

Orphanotrophium S. Pauli, sempiternæ memoriæ imperator Justinus cum Sophia uxore ædificavit: uti etiam Nosocomium sancti Zotici, ubi debilibus quies & alimenta ex eorum constituto præberentur.

Sub Constantio Constantini magni filio Zoticus Patricius & Protovestiarius Monachorum fraternitatibus habitacula extruxit, victum quoque & amictum sufficienter subministravit. Quare a Constantio silvestribus mulis alligatus, iisque ad cursum stimulatis, interemptus fuit.

Edit. Paris. pag. 46.

Ecclesiam S. Deiparæ cognominatam Carpiani ædificavit Carpianus Patricius tempore Constantini Pogonati. Quæ vero Bassi dicitur eam Bassus Patricius, cujus domus ibi erat, sub Imperatore Justiniano magno condidit. Huic indignata Theodora Justiniani uxor, caput fidiculis constringi jussit, ut præfocaretur.

Templum S. Artemii Anastasius Dicorus titulo S. Joannis Præcursoris primum erexerat. Ubi ipse, cum Protoasecretis adhuc esset, habitavit. Postquam vero reliquiæ S. Artemii eo translatæ fuerunt, nomen ejus sancti templo impositum fuit. Præterea idem Anastasius ecclesiam S. Juliani condidit: quoniam puer cum parentibus suis Dyrrha-

A καὶ τρίκλινος ἦν ἐκεῖσε παραμυθήσαντος, καὶ ὅτι ἤθελον ποιῆσαι οἱ δήμαρχοι ἐκλογήν, ἐκεῖσε ἠθροίζοντο. διήρκεσε δὲ χρόνους πεντακοσίους. Θεοδώρας δὲ τῆς Αὐγούστης τοῦ Θεοφίλου ἐγκύου οὔσης, καὶ ἀπερχομένης διὰ τοῦ ἐμβόλου εἰς Βλαχέρνας, καὶ τοῦ ἵππου αὐτῆς ἐκεῖσε ὀλισθήσαντος ἔμπροσθεν τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ· πάλιν δὲ ὑποστρεφούσης εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, τοῦ αὐτοῦ ὀλισθήσαντος ἵππου, δι' ἀποκαλύψεως ἐν ὁράματι παρεγγυησαμένη, ἀνήγειρε τὸν νῦν ὄντα ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης. 95.

Εἰς δὲ τὰ νῦν καλούμενα Μαυριανοῦ, οἶκος ἦν Μαυρικίου τοῦ Βασιλέως ἔτι ὄντος πατρικίου, καὶ κόμητος τῶν ἐξκουβιτόρων, μετὰ δὲ τὸ Βασιλεῦσαι ὠνομάσθη ὁ τόπος Μαυριανός.

B Τὸν δὲ θαυμαστὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, τὸν εἰς Μαυριανοῦ, Μαρκιανὸς ὁ ὅσιος ἤγειρεν ἐκ τῆς περιουσίας καὶ τοῦ πλούτου αὐτοῦ. τὸν δὲ αὐτὸν ναὸν θέλων κτίσαι πρῶτον εἰς τὰ ψηφᾶ (ἔνθα ψηφίδας ἔθος ἦν πωλεῖν) ὠνήσατο τὸν τόπον εἰς δύο χιλιάδας νομίσματα. διὰ τὸ ὑπομνήματα ἐκεῖσε εὑρεθῆναι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου πρὸ ἐτῶν φʹ. γράφοντα οὕτως. Ἀνακαινισθήσεται ὁ ναὸς οὗτος εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, δι' οἶδα, τὰ δὲ μοι λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. πρῶτον γὰρ εὐκτήριον μικρὸν ἦν ἡ ἁγία Ἀνάστασις, καὶ ξυλότρουλλος. ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἐσκέπασεν αὐτὴν δι' ὀρόφου χρυσοῦ. ἀλλὰ καὶ τῆς ἁγίας Εἰρήνης τὸ πέραμα, ὁ αὐτὸς Μαρκιανὸς ἔκτισε καὶ ἐτελείωσεν, εἰδωλεῖον πρώην ὑπάρχουσαν. C Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ νοσοκομεῖον.

Τὸν δὲ ἅγιον Θεόδωρον τὰ καρβουνάρια, Ἱλαρίων τις πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεωμακέλλη ἀνήγειρε. 96.

Ὁ ναὸς τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, πραιτώριον ἐτύγχανε. Τιβέριος δὲ ὁ Θρᾷξ σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Ἀναστασίᾳ τοὺς δεσμίους ἐξαγαγών, καὶ τὸν τόπον ἀνακαθάρας, ἐθεμελίωσε τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, καὶ ἐξέβαλε τὰ τείχη μέχρι πηχῶν τεσσάρων. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, Μαυρίκιος γαμβρὸς αὐτοῦ κρατήσας, ἀνεπλήρωσε τὸν ναὸν καὶ ἐθρόνισεν αὐτόν.

Τὸν ἅγιον Παῦλον τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Ἰουστῖνος καὶ Σοφία ἀνήγειραν οἱ ἀείμνηστοι. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν ὅσιον Ζωτικόν, καὶ ἐτύπωσαν ἀναπαύεσθαι τοὺς λωβοὺς ἐ- D κεῖσε καὶ σιτηρέσιον λαμβάνειν.

Ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, Ζωτικὸς πατρίκιος καὶ πρωτοβεστιάριος κτίζει τοῖς ἐν Κυρίῳ ἀδελφοῖς κατοικίας, τροφὰς αὐτάρκεις αὐτοῖς ἐπιχορηγήσας καὶ ἄμφια. διὸ καὶ παρὰ τοῦ Κωνσταντίου ἡμιόνοις ἀγρίοις προσδεθείς, κέντροις πληττόμενος καὶ βιαζόμενος τρέχειν, τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

Τὰ Καρπιανοῦ τῆς Θεοτόκου ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου. τὰ δὲ Βάσσου ἀνήγειρε Βάσσος πατρίκιος ἐπὶ τῆς Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, ἔχων αὐτοῦ καὶ τὸν ἴδιον οἶκον· οὗ τινος εἰς ἔχθραν ἐλθοῦσα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἔσφιξε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ E χορδὰς, καὶ ἔπνιξεν αὐτόν.

Τὸν ἅγιον Ἀρτέμιον Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος εἰς ὄνομα τοῦ Προδρόμου πρότερον ἀνήγειρε· ἔτι δὲ πρωτασηκρῆτις ὤν, ἐκεῖσε κατῴκει. μετὰ δὲ τὸ κομισθῆναι εἰς αὐτὸν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου ὠνομάσθη ὁ ναὸς τῷ ὀνόματι τοῦ ἁγίου. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ ὁ αὐτὸς Ἀναστάσιος ἀνήγειρεν, ὅτι ὅταν ἦλθε μετὰ τῶν γονέων αὐτοῦ 97.

ἀπὸ τοῦ Δυῤῥαχίου, ὅτι πάϊς τυγχάνων ἐκεῖσε ἐμάνθανε A τὴν γραμματικήν.

Ὁ δὲ ἅγιος Προκόπιος τὸ Κονδύλιον, ἐκλήθη οὕτω, διὰ τὸ Κωνσταντῖνον τὸν πατέρα Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου κονδυλίσαι ἐκεῖσε τὸν ἵππον αὐτοῦ καὶ ῥίψαι αὐτόν.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ πρόδρομος τὰ λεγόμενα Κινθήλια, ἀπὸ τοῦ κάμνειν ἐκεῖσε τὰ μικρὰ καρφία τὰ βασιλικὰ, οὕτως ἐκλήθη. καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα καρφία λέγεται κινθήλια.

Ὁ Ἀναστάσιος μετὰ Ἀριάδνης ἔκτισε τὸν ναὸν τὸν ὄντα εἰς Κωνσταντιανὰς τῶν ἁγίων μ΄. ἀνήγειρε καὶ ναὸν ἕτερον ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἔνθα καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον ἐτέθη.

Τὸν ἅγιον Πολύευκτον Ἰουλιανὴ ἡ θυγάτηρ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ κτίστορος τοῦ ἀγωγοῦ, ἔκτισεν ἐπὶ χρόνους τέσσαρας καὶ ἥμισυ, τῶν τεχνιτῶν ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντων. γυναικαδέλφη δὲ ἦν ἡ τοιαύτη τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου.

Τὰ δὲ Μεγεθίας ἀνήγειρε Μεγέθια δέσποινα ἐν τοῖς χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θρᾳκός.

98. Ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ Πονολύτρα, οὕτως ἐκλήθη, ὅτι μεγάλαι ἰάσεις ἐκεῖσε ἐπλουτοῦντο, καὶ πόνοι πολλοὶ ἐλύοντο.

Τὰ Ἀρεοβίνδου τὴν ἁγίαν Θεοτόκον ἀνήγειρε Πέτρος μάγιστρος καὶ Κουροπαλάτης, ὁ αὐτάδελφος Μαυρικίου τοῦ Βασιλέως· διὰ δὲ τὸ εἶναι τὸν οἶκον Ἀρεοβίνδου ἐκεῖσε ἐκλήθη οὕτω. μετὰ δὲ ἐνενήκοντα δύο χρόνους ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ C Θρᾳκὸς ἐκτίσθη τὸ καὶ λοῦμα·

Τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν τὰ Ὀλυβρίου, ἡ θεοφιλὴς Εὐδοξία κτίζειν ἀπήρξατο, καὶ ὕψωσεν ἀπὸ γῆς τὸ θεμέλιον μέχρι πηχῶν δύο. πικρῷ δὲ θανάτῳ ἁρπαγείσης, ἀνεπληρώθη παρὰ Ὀλυβρίου μαγίστρου τῶν Ῥωμαίων, ἐκεῖσε τὸν αὐτοῦ οἶκον ἔχοντος. ἐκόσμησε δὲ αὐτὴν διὰ πολυτελῶν μαρμάρων καὶ κτήμασι δέδωκε πολλὰ καὶ ἱερὰ σκεύη.

Τὰ δὲ Ἀρματίου οἶκος ἦν Ἀρματίου μαγίστρου τοῦ οἰκείου ἀνθρώπου Ζήνωνος, ὃς καὶ προέδωκε τὸν στρατὸν, ἀντάραντος Βασιλίσκου κατὰ Ζήνωνος· ὑπὲρ οὗ καὶ ἀνῃρέθη προστάξει τοῦ Ζήνωνος, ἀνερχόμενος τὸν κοχλίαν, τὸν ἀνάγοντα εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου. D

Τὰ δὲ λεγόμενα Πράσινα, διὰ τὸ εἶναι τοὺς σταύλους τῶν Πρασίνων, οὕτως ἐκλήθη.

Τὸ δὲ γηροκομεῖον ἀνήγειρε Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία. Ἀρτάβασδος δὲ ὁ Βασιλεὺς ὁ γαμβρὸς Κωνσταντίνου τοῦ

99. Καβαλλίνου, ὅστις ἐπιβουλεύσας αὐτῷ, καὶ ἐκράτησε τῆς Βασιλείας χρόνους τρεῖς, ἐτυφλώθη δὲ παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου, νικήσαντος αὐτὸν, καὶ τῆς Βασιλείας πάλιν κρατήσαντος. οὗτος ἀκίνητα πολλὰ κτήματα ἐπεκύρωσε τῷ ῥηθέντι γηροκομείῳ, διότι οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν. μετὰ δὲ σπ΄. ἔτη τῆς κτίσεως τοῦ γηροκομείου ἦν ὁ Ἀρτάβασδος.

Τὰς δὲ κριοὺς τὴν κινστέρναν, καὶ τὸ γηροκομεῖον, καὶ τὸ λοῦμα τὸ ὂν εἰς τὰ Ἀρματίου, ἔκτισε Στέφανος παρακοιμώμενος Μαυρικίου τοῦ βασιλέως, μετὰ δώδεκα χρόνους τῆς E Βασιλείας αὐτοῦ.

Τὸ δὲ καλούμενον Ζεῦγμα κατὰ τρόπον τοιοῦτον ἐκλήθη. τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου ἀνακομισθέντος, καὶ μέχρι τοῦδε τοῦ τόπου ἀχθέντος, ἐκεῖσε ἐζεύχθησαν μοῦλαι καὶ ἦραν αὐτὸ, καὶ ἤγαγον μέχρι τῶν Κωνσταντιανῶν.

Οἱ δὲ ἅγιοι ἀνάργυροι, οἱ ἐν τῷ Ζεύγματι, παρὰ

A chio veniens, Grammaticam ibi didicerat.

Ecclesia S. Procopii cognominata Condulium inde nomen accepit, quod Constantinus Justiniani Rhinotmeti pater in eo loco equum suum pugnis instigans præcipitaverit.

Templum S. Joannis Præcursoris cognominatum Cinthelia ita appellatum est, quod ibi parvi clavi affigendis equorum soleis cuderentur. Ejusmodi enim clavi vocantur cinthelia.

Templum SS. quadraginta, quod est apud Thermas Constantianas, Anastasius cum Ariadna condidit. Idem aliud quoque titulo Protomartyris Stephani ædificavit, ubi sanctæ ejus reliquiæ positæ sunt.

B S. Polyeuctum Juliana Valentiniani filia exstruxit intra quatuor annos cum dimidio, evocatis Roma architectis. Fuit autem hæc Juliana soror uxoris magni Theodosii.

Ædificium Megethiæ eastruxit domina Megethia tempore Tiberii Thracis.

Ecclesia S. Deiparæ Ponolytræ ita cognominata est, quod magna isthic sanationum dona fierent, multique dolores & languores solverentur.

Ecclesiam S. Deiparæ cognominatam Areobindi Petrus Magister & Curopalata, Germanus frater Mauricii Imperatoris condidit: Sed quod Areobindi domus ibi esset, inde ecclesia ita appellata fuit.
C Balneum vero ejusdem loci annis nonaginta duobus post sub Justino Thrace extructum est.

S. Euphemiam dictam Olybrii Deo exosa Eudoxia condere incœpit, & fundamentum ad altitudinem duorum cubitorum supra terram perduxit. Postquam autem illa acerba morte sublata fuit, magister quidam Olybrius, Romanus ibi habitans structuram absolvit, multisque pretiosis marmoribus exornavit, & fundis sacrisque vasis ditavit. *Edit. Paris. pag. 47.*

Locus vocatus Harmatii domus erat Harmatii Magistri, qui domesticus fuit Zenonis, & Basilisci exercitum ei prodidit. Quare ipsum Zenonis jusso interemptus est, eam per testudinem ascenderet
D ad tribunal Hippodromi.

Prasina autem eo quod Prasinæ factionis stabula essent, sic appellantur.

Gerocomium a Marciano & Pulcheria conditum est. Artabasdus autem Imperator, qui adversus Constantinum Caballinum insurgens, tres annos Imperium obtinuit, & postea ab eo debellatus, oculisque privatus fuit, is multas immobiles possessiones supradicto Gerocomio confirmavit, eo quod domus ejus ibi sita esset. Cæterum vixit Artabasdus annis ducentis & octuaginta post conditum Gerocomium.

Cisternam cognomine arietariam, & Gerocomium, & balneum, quod est in loco dicto Harmatij, eastruxit Stephanus accubitor Mauricii Imperatoris duodecim
E annis post ejus Imperium.

Locus appellatus Zeugma ea eo nomen habet, quod reliquiis S. Protomartyris Stephani in urbem allatis usque ad hunc locum deductis, mulæ ibi currui junctæ sunt, quæ eas porro ad thermas Constantianas vexerunt.

Templum SS. Anargyrorum, sive Cosmæ & Damiani, in Zeugmate situm, ædificavit sub Theodosio juniore

Proclus Patriarcha Constantinopolitanus, discipulus S. Joannis Chrysostomi.

Templum S. Eliæ, quod Petrion dicitur, legiones totusque exercitus Zenonis ea Perside redux collata magna auri summa, accedente etiam ipsius Zenonis & Ariadnæ auxilio extruxerunt, quibus ille in castris apparuerat.

S. Euphemiam cognomine Petræam, Anastasius Dicorus & uxor ejus Ariadna ædificarunt.

Gerocomium Geragathæ condidit Agatha Petri Patricii filia, fœmina longe pulcherrima. Propterea autem Geragatha nominata fuit, quoniam virginitatem suam usque ad senectutem illibatam servavit. Hanc tandem Constantinus Copronymus violavit, & maximis ditavit opibus. Quare cum celebrarentur ludi circenses acclamavit ei populus: Agatham jam vetulam tu renovasti. Cæterum ipsa clanculum colebat sanctas imagines. Absoluto autem Gerocomio impius ille Copronymus omnes collegit imagines, easque in loco combussit.

Edit. Paris. pag. 48.

Ecclesia S. Juliani nominata Perdix, & qui eam inhabitabant sancti & venerandi monachi, assentiri nolentes detestabili sectæ Constantini Copronymi, ab eo simul combusti fuerunt; & plumbum templi calore dissolutum ad litus Sophianum defluxit. Cognomen vero Perdicis ei dedit Perdix ærea in uno ejus arcu ab ipso olim Constantino magno posita.

In loco, qui vocatur Antiochi, domus erat Antiochi Patricii & Præpositi, qui bajulus fuit Theodosii junioris, filii Arcadii Imperatoris: & multos sub ipso magistratus gessit. Hic licet valde dives fuerit, attamen obiit pauper, propterea quod injustus esset & damnosus & fraudulentus.

Templa SS. Esaiæ & Laurentii ab Imperatore Marciano & ejus uxore Pulcheria ædificata fuerunt: quorum tempore sanctum corpus Esaiæ Prophetæ Hierosolyma allatum fuit.

In loco, qui vocatur Dexiocratia, domus erat Patricii ita nominati, qui vixit sub Theodosio juniore, & ibi templum atque Gerocomium exstruxit.

Templum & Gerocomium, quæ vocantur Cariana, una cum porticu Mauricius Imperator condidit. Quia vero antea ibi domus erat Cariani Patricii, locus inde cognomentum accepit.

Magnam Ecclesiam Blachernarum Marcianus & Pulcheria ædificarunt, variisque & pretiosis marmoribus exornarunt. Blachernæ autem dictæ sunt, vel quasi Blachernæ, quod locus filicibus esset consitus: vel quasi Lacernæ, quod locus esset lacunosus & abundaret aquis, vel ob Ulachi cujusdam cædem.

Ecclesiam S. Deiparæ, quæ nuncupatur Conditorium sacrum, exstruxit Leo Macelas; ubi sacram illam arcam collocavit, in qua divina vestis S. Matris Dei reposita erat. Idem quoque balneum ibi ædificavit, multasque possessiones & aurea argenteaque vasa & cimelia ei largitus est. Hoc templum olim extra portam erat: postea vero Heraclius muro illud circumdedit, eo quod multa ibi fierent miracula, & plurimi a morbis liberarentur.

Chrysobalandum sive Auricrumena domus erat Nicolai Patricii & Dome-

A Πρόκλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μαθητοῦ τοῦ Χρυσοστόμου ἐκτίσθησαν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Τὸν ἅγιον Ἠλίαν τὸ Πέτριον· ὑποστρέψαντος Ζήνωνος ἐκ Περσίδος, συνέδωκαν τὰ τάγματα αὐτοῦ καὶ ὁ στρατὸς χρυσίον πολύ, καὶ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτοῖς συνδρομήν, 100.
μετὰ τῆς Ἀριάδνης ὁμοίως, καὶ ἀνήγειρε τὸν ναόν, ὅτι ἐνεφανίσθη αὐτῷ ἐν τῷ πεζοδίῳ.

Τὴν δὲ ἁγίαν Εὐφημίαν τὴν Πέτρας, Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος καὶ ἡ Ἀριάδνη ἀνήγειραν.

Τὸ Γηραγάθης τὸ γηροκομεῖον, Πέτρου πατρικίου θυγάτηρ ἔκτισεν ὄνομα Ἀγάθα, ὡραιοτάτη οὖσα πάνυ. ἐκλήθη δὲ Γηραγάθη, διὰ τὸ φυλάττειν τὴν παρθενίαν αὐτῆς B μέχρι γήρατος. ὕστερον δὲ διέφθειρεν αὐτὴν ὁ Κοπρώνυμος δοὺς αὐτῇ πλοῦτον πολύν. ἱππικοῦ δὲ ἀγομένου ἔκραξεν ὁ δῆμος· Τὴν Ἀγάθην ἐγήρασε, σὺ δὲ αὐτὴν ἀνενέωσας. ἦν δὲ ἐν τῷ κρυπτῷ σεβομένη τὰς ἁγίας εἰκόνας. πληρωθέντος δὲ τοῦ γηροκομείου ὁ θεοστυγὴς Κοπρώνυμος ἀθροίσας τὰς εἰκόνας κατέκαυσεν ἐκεῖ.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἰουλιανὸς ὁ καλούμενος Πέρδιξ, καὶ οἱ καθήμενοι ἐκεῖσε μοναχοί, σεβάσμιοι ὄντες καὶ ὅσιοι, διὰ τὸ μὴ κοινωνεῖν τῆς μυσαρᾶς θρησκείας τοῦ Κοπρωνύμου, κατεκαύθησαν παρ' αὐτοῦ ἅμα τῷ ναῷ. ὁ δὲ μόλιβδος ἀναλύσας κατῆλθε μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ τῶν Σοφιῶν. ἐκλήθη δὲ Πέρδιξ, ὅτι ἵστατο Πέρδιξ χαλκοῦς εἰς μίαν τῶν καμάρων, σταλωθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

C Τὰ δὲ καλούμενα Ἀντιόχου, οἶκος ἦν Ἀντιόχου τοῦ πατρικίου καὶ πραιποσίτου, καὶ βαΐουλου Ἀρκαδίου τοῦ Βασιλέως, πολλὰς ἐπ' αὐτοῦ ἀρχὰς διανύσαντος. πλούσιος δὲ γενόμενος σφόδρα, πένης ἐτελεύτησε, διὰ τὸ ἄδικον καὶ ἐπιβαρῆ γενέσθαι καὶ δόλιον.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἡσαΐας, καὶ ὁ ἅγιος Λαυρέντιος ἐκτίσθησαν παρὰ Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερίας τῶν ἀοιδίμων βασιλέων, ὅτε ἤχθη καὶ τὸ ἅγιον σῶμα Ἡσαΐου τοῦ προφήτου ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.

Τὰ δὲ καλούμενα Δεξιοκράτους, οἶκος ἦν πατρικίου 101.
οὕτω καλουμένου ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ἐν ᾧ ναὸν καὶ γηροκομεῖον ἐδείματο.

Τὰ Καριανοῦ, καὶ τὸν ναόν, καὶ τὸ γηροκομεῖον, Μαυ- D ρίκιος ὁ Βασιλεὺς σὺν τῷ ἐμβόλῳ ἀνήγειρεν. οἶκος δὲ ἦν πρότερον ἐκεῖσε Καριανοῦ πατρικίου, ἐξ οὗ καὶ προσηγορεύθη ὁ τόπος.

Τὸν ναὸν τὸν μέγαν τῶν Βλαχερνῶν, Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία ἀνήγειραν κοσμήσαντες αὐτὸν διὰ πολυτελῶν μαρμάρων καὶ ποικίλων. Βλαχέρναι δὲ ἐκλήθη τοιῷδε τρόπῳ, ἢ ὅτι βλάχνα ἦσαν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καὶ ἐκόπασαν, καὶ οὕτως ἐκτίσθη ὁ ναός. ἢ ἐκλήθη Λακέρνα, καὶ Βλαχέρνα, ὅτι λακκώδης ἦν ὁ τόπος, καὶ διὰ τὸ εἶναι ἐν αὐτῷ πολλὰ ὕδατα, ἢ ὅτι Βλάχου τινὸς κέρμα ἦν ἐκεῖσε.

Τὴν ἁγίαν σορόν, τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου ἀνήγειρε
Λέων ὁ Μακέλλης, ἔνθα κατετίθετο τὴν ἱερὰν σορόν, ἐν ᾗ 102.
ἡ θεία ἐσθὴς τῆς Θεομήτορος ἐναπέκειτο. ἐκεῖσε πολ-
E λαὶ χάριτες καὶ θαύματα γέγονεν. οὗτος ἔκτισε καὶ τὸ λοῦμα καὶ ἐπεκύρωσε κτήματα πολλά, καὶ σκεύη, καὶ κειμήλια χρυσᾶ τε, καὶ ἀργυρᾶ. ἔξω δὲ τῆς πόρτης ἐτύγχανεν· ὑπὸ δὲ Ἡρακλείου περιεκλείσθη, πολλῶν γενομένων θαυμάτων καὶ ἰάσεων ἐν αὐτῷ.

Τὸ Χρυσοβαλάντιον οἶκος ἦν Νικολάου πατρικίου καὶ δομεστίκου τῆς ἀνατολῆς, ὃν ἀνήγειρεν εἰς ναοὺς δύο τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ τῆς ἁγίας Παντελεή-

μενος· διὰ δὲ τρόπον τοιοῦτον ἐνήγειρεν αὐτούς. τοῦ ῥηθέντος δομεστίκου ἐν τῷ ταξειδίῳ χρονίζοντος, ἐμοιχεύετο ἡ γυνὴ αὐτοῦ. εἶτα ὑποστρέψας ἐν τῇ πόλει, καὶ φωράσας τὸ δρώμενον μῦσος, συλλαβὼν ἀμφοτέρους μεληδὸν κατέκοψε. ὕστερον δὲ εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου, ἀνήγειρε τοὺς δύο ναούς. περὶ δὲ τὸ τέλος ἐλθὼν τῶν κτισμάτων, καὶ ἀδημονῶν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν χρυσίον, ὤφθη αὐτῷ κατ' ὄναρ ὁ Ἀρχάγγελος λέγων· ἄπελθε εἰς τόνδε τὸν τόπον, πλησίον τῆς τοῦ Ἄσπαρος κινστέρνης, καὶ εὑρήσεις βαλάντιον, χρυσίου λίτρας ἔχον ἑκατόν. ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ εὑρὼν αὐτὸ, ἀνεπλήρωσε τοὺς ναοὺς καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον, καθὰ γράφομεν, χρυσοβάλανδον.

103. Ἡ μονὴ τῆς ἁγίας Εὐφροσύνης, ἥτις λέγεται τὰ Λιβάδια, ἐκτίσθη παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας μικρὰ καὶ πενιχρά. ὁ δὲ Μιχαὴλ υἱὸς Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως εἰς ἔχθραν ἐλθὼν μετὰ Θεοδώρας τῆς ὀρθοδόξου, τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀδελφῶν, κατεβίβασεν αὐτὰς ἀπὸ τοῦ παλατίου, καὶ εἰσήγαγεν εἰς τὴν τοιαύτην μονὴν, καὶ μεγαλύνας, καὶ κτήματα πολλὰ δωρησάμενος. ἐκλήθη δὲ Εὐφροσύνης ἀπὸ μιᾶς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Εὐφροσύνης τοὔνομα, καλῶς βιωσάσης καὶ ἀσκησάσης.

Εἰς τὸ λεγόμενον Δεύτερον, ἐν τῷ κίονι ἵστατο στήλη Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου. ταύτην δὲ κατεβίβασε Βάρδας Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, καὶ συνέτριψεν. ἐκλήθη δὲ ὁ τόπος τὸ Δεύτερον κατὰ τρόπον τοιόνδε. Λεοντίου πατρικίου καταδυναστεύσαντος καὶ κρατήσαντος, ἐξόριστον ἔπεμψε τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς Χερσῶνα, ὅστις ἐποίησεν ἐκεῖ χρόνους δέκα. φυγῇ δὲ μετὰ ταῦτα χρησάμενος, ἦλθεν εἰς Τέρβελιν τὸν ἀρχηγὸν τῶν Βουλγάρων, καὶ ἠγάγετο τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα Θεοδώραν τοὔνομα. ἔλαβε καὶ στρατὸν παρ' αὐτοῦ, ἄνδρας πολεμιστὰς χιλιάδας ιε'. καὶ ἐστράτευσε κατὰ τῆς πόλεως, ζητῶν τὴν οἰκείαν ἀρχήν. μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ τῶν πολι-
104. τῶν, ὑποστρέψας πρὸς τὴν παλαιὰν καλουμένην πόρταν, καὶ εἰσῆλθε διὰ τοῦ ἀγωγοῦ, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν τόπον, οὗ ἵσταται ὁ κίων. αὐτόθι γὰρ εἶχε τὴν διαπνοὴν ὁ ἀγωγὸς, καὶ δεύτερον βασιλεύσας τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, τὴν στήλην ἑαυτοῦ ἔθετο ἐπὶ τοῦ κίονος, καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον Δεύτερον. ἀνήγειρε δὲ καὶ τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης, διὰ τὸ εἶναι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔγκυον, καὶ ἐπιστηθῆναι παρὰ τῆς ἁγίας, εἰς τὸν τοιοῦτον τόπον κτίσαι αὐτῇ ναόν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἅγιον αὐτῆς σῶμα καὶ τὸ ὠμοφόριον ἐπὶ τούτω ἦκε.

Τὸ δὲ Ξηροκήπιον ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ἐκτίσθη παρά τινος πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου.

Τὸν ἅγιον Ῥωμανὸν ἡ ἁγία Ἑλένη ἔκτισε, καὶ πλησίον αὐτοῦ τὴν ἁγίαν σορὸν καὶ τὸ λείψανον κατέθετο τοῦ προφήτου Δανιὴλ, καὶ τοῦ μεγάλου μάρτυρος Νικήτα, καὶ ἑτέρων πολλῶν προφητῶν λείψανα, ἅπερ ἤγαγεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἀπελθοῦσα εἰς ψηλάφησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ. λέγεται δὲ, ὅτι οἱ ποιηταὶ τῶν κανόνων ὁ ἅγιος Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Στουδίτης, διὰ τὸν φόβον φυγόντες τοῦ Συρογενοῦς Λέοντος τοῦ εἰκονοκαύ-
105. σου, ἐκεῖσε ἐκάθηντο καὶ ἐποίουν τοὺς κανόνας. πεντακόσια δὲ ἔτη διῆλθον, ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ὁ ναὸς, μέχρι τῆς τῶν ῥηθέντων ποιητῶν κατοικίας.

Ἀλλὰ καὶ τὴν μονὴν τῶν ἁγίων Κάρπου καὶ Παπύλου,

A sticî Orientalium, quam ille mutuvit in duo templa S. Archangeli Michaelis & S. Pantelemonis, ob hanc causam. Uxor supradicti Domestici, marito in castris commorante, ab alio quodam adultera- *Edit. Paris. pag. 49.*
batur. Qua de re ipse certior factus, improviso in urbem rediit, & ambos simul deprehensos articulatim consecuit. Postea autem recordatione & metu extremi judicii, duo hæc templa condidit. Cum vero absoluta jam fere structura, defectu pecuniæ plurimum angeretur, apparuit ei in somno Archangelus dicens: Abi ad illum locum vicinum Asparis Cisternæ, & invenies crumenam centum auri libras continentem. Domesticus igitur eo accedens, crumenam invenit & consummata templorum structura, locum, ut B antea diximus, nominavit Chrysobalandum.

Monasterium S. Euphrosynæ cognominatum Libadia, primum ab Irene Atheniensi exiguum valde & paupertinum conditum fuit: postea autem ubi Michael Theophili filius cum Theodora matre & sororibus suis simultatem habere cœpit, e Palatio illas in hoc Monasterium detrusit, quod ampliatum multis possessionibus ditavit. Cæterum ab una Euphrosyna, quæ bene & religiose vivebat, ita cognominatum est hoc Monasterium.

In loco nuncupato Deutero sive Secundo stabat Justiniani Rhinotmeti statua, quam postea Bardas Cæsar Patruus C Michaelis filii Theophili dejectam confregit. Appellatus autem est locus Deuteron ob hanc causam. Justinianus Rhinotmetus a Leontio Patricio rerum potiente exul in Chersonem relegatus fuit, ubi cum decem mansisset annos, profugit tandem ad Terbelim Bulgarorum Principem, qui filiam suam Theodoram ipsi in uxorem dedit, & insuper exercitum quindecim militum millia subministravit. Hunc ille contra Constantinopolim duxit ad repetendum Imperium suum. Cum vero cives eum recipere nollent, simulata fuga, apud portam urbis quam vocant antiquam, clanculum per aquæductum in urbem introrupit, eo loco, ubi nunc columna superest, quod ibi aquæ ductus spiraculum D esset. Ita secundum adeptus Imperium, statuam suam illic erexit, & locum vocavit Deuteron sive Secundum. Ibidem quoque templum S. Annæ ædificavit, quod uxorem ejus gravidam per visum monuit, ut in eo loco templum sibi conderet. Quo postea etiam functum ejus corpus una cum ejus humerali translatum fuit.

Templum S. Gregorii, quod cognominatur Xerocepium, exstruxit quidam Patricius sub Theodosio majore.

Ecclesiam S. Romani B. Helena ædificavit, & prope eam deposuit capsam cum reliquiis Prophetæ Danielis, & magni Martyris Nicetæ, vel & aliorum- *pag. 50.*
que prophetarum reliquias, quas Hiero- E solyma secum attulit. In hac Ecclesia ferunt canonum auctores S. Josephum & fratrem ejus Theodorum Studitam metu Leonis Armenii Iconomachi profugos latuisse, & canones composuisse. Ex quo autem Ecclesia illa condita fuit usque donec supradicti poetæ ibi habitarunt, præterierant anni quingenti.

Præterea etiam ædificavit S. Helena

Monasterium SS. Carpi & Babylæ ad imitationem sepulchri Christi, ex vario & admirando marmore, multisque possessionibus ditavit.

Cisternam Boni Bonus magister condidit, domesticus Heraclii Imperatoris; cui etiam Imperator adversus Persas profecturus custodiam urbis & vices suas demandavit.

Cisternam Mocensem Anastasius Dicorus exstruxit, cum tanta in urbe aquæ & frumenti esset inopia ut unus modius integro nummo veniret. Nomen vero hæc cisterna habet a vicino templo S. Mocii.

Locus nuncupatus Porphyropolium antiquitus vestibus purpureis tingendis destinatus erat.

B Hospitale nominatum Sampsonis condidit S. Sampson auxilio Justiniani magni, quem ille a morbo liberavit.

In loco appellato Eubuli domus erat Eubuli Patricii, ab ipso exstructa tempore Justini Thracis.

Ædificium dictum Isidori B. Isidorus Eubuli frater condidit.

Templum S. Tryphonis, quod prope Eubuli est, Justinianus magnus ædificavit: alterum vero, quod est in loco nuncupato Basilisci, Justinus & Sophia condiderunt.

In loco vocato Basilisci domus erat Basilisci Patricii & Drungarii, quam Imperio potitus in amœnissimum Palatium mutavit: quo vetustate abolito, locus cognomentum retinet.

C Antiquum Palatium Sophianum Mauricius ædificavit nomine Anastasiæ uxoris Tiberii socrus suæ. Post annos autem viginti & octo Heraclius, antequam imperaret, ibi habitavit, plurimum enim illo loco delectabatur; & ferunt, ibidem ei revelatum fuisse, fore ut aliquando imperio præesset.

Palatium, quod est supra murum & vocatur Bucoleonis, junior Theodosius condidit; Justinianus autem Triclinium exstruxit, quod ab eo nomen habet. Item ædificavit Triclinium aureum & Lausiacum.

Edit. Paris. pag. 51. Palatia Hippodromi & Quæstoris Constantinus magnus ædificavit.

D Suburbium Daphne sic dictum est, quod statua ibi collocata esset fatidicæ Daphnes Apollini adamatæ. Adhæc moris erat, ut in eo loco Calendis Januariis populus Senatui laureas offerret.

Hippodromus Palatii ex eo nomen habet, quod moris esset Imperatoribus, ibi privatim ludos circenses exercere. Hæc consuetudo duravit a Constantino magno usque ad Irenem Atheniensem.

Signum fortunæ urbis stabat supra arcum Palatii, quod olim Roma a Constantino magno delatum Mauricius postea confregit.

E Porta ferrea ob hanc causam ita nominata est. Cum columna porphyretica fori Roma adveheretur, triennium integrum ob enormem magnitudinem in via fuit. Cum vero tandem per supradictam portam ex navibus in urbem introducenda esset, & timerent, ne, quia locus fungosus esset & humectus, columna in terram depressa ulterius non posset provehi, ideo ferreis vectibus viam straverunt circa portam, quæ inde nomen retinuit.

Ἄλσου, ἡ ἁγία Ἑλένη ἔκτισε, εἰς μίμησιν τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ, μετὰ ποικίλων καὶ θαυμαστῶν μαρμάρων, καὶ κτήματα πολλὰ ἐπικύρωσε.

Τὴν κινστέρναν τοῦ Βώνου, Βῶνος ὁ μάγιστρος ἔκτισεν, ὁ οἰκεῖος ἄνθρωπος Ἡρακλείου, ὃν καὶ κατέλιπεν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως ἀντ' αὐτοῦ, ὅτε ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς πόλεως κατὰ Περσῶν.

Τὴν δὲ Μωκισίαν Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἐκ τινὸς ὅτε δὲ αὐτὴν ἔκτισεν, λεῖψις ἦν ἐν τῇ πόλει ὕδατος, καὶ σίτου, ὡς πιπράσκεσθαι τὸν σίτου μόδιον ἓν εἰς τὸ νόμισμα. ἔλαβε δὲ τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ἡ κινστέρνα, διὰ τὸ πλησίον εἶναι τοῦ ἁγίου Μωκίου.

Εἰς δὲ τὸ καλούμενον Πορφυροπώλιον, τὸ παλαιὸν Πορφύρας ἔβαπτον.

B Τὸν δὲ ξενῶνα τὸν λεγόμενον τοῦ Σαμψὼν, ὁ ὅσιος Σαμψὼν ἐκ τινὸς συνεργείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, διότι ὁ ὅσιος Σαμψὼν αὐτὸν ἰάσατο ἐκ τῆς νόσου.

Τὰ δὲ Εὐβούλου, παρὰ Εὐβούλου πατρικίου ἐκτίσθη, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός. ἐπεὶ οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε. 106.

Τὰ δὲ Ἰσιδώρου, ὁ ὅσιος Ἰσίδωρος ὁ ἀδελφὸς Εὐβούλου ἔκτισεν.

Τὸν ἅγιον Τρύφωνα, τὸν εἰς τὰ Εὐβούλου, Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἀνήγειρε. τὸν δὲ εἰς τὰ Βασιλίσκου, Ἰουστῖνος καὶ Σοφία.

Τὰ δὲ Βασιλίσκου οἶκος ἦν Βασιλίσκου πατρικίου καὶ δρουγγαρίου, ὅστις βασιλεύσας ἐποίησεν αὐτὸν τερπνὸν παλάτιον, ὕστερον τῷ χρόνῳ ἀφανισθέντος, ὁ τόπος περισώ-

C ζει ἀκμὴν τὴν ἐπωνυμίαν.

Τὰ παλαιὰ παλάτια τῶν Σοφιῶν Μαυρίκιος ἀνήγειρεν εἰς τὸ ὄνομα Ἀναστασίας τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ, γυναικὸς Τιβερίου. μετὰ δὲ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη Ἡράκλειος, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτὸν, τὴν κατοικίαν ἐκεῖσε ἐποιεῖτο. πάνυ γὰρ ἐφίλει τὴν τοιαύτην κατοικίαν· λέγεται δὲ, ὅτι καὶ ἐκεῖσε ἀπεκαλύφθη, ὅτι μέλλει κρατῆσαι.

Τὰ ἐπάνω τοῦ τείχους παλάτια τοῦ Βουκολέοντος, ὁ μικρὸς ἀνήγειρε Θεοδόσιος. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνήγειρε τρίκλινον, καὶ καλεῖται εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. οὗτος ἐποίησε καὶ τὸ χρυσοτρίκλινον, καὶ τὸν Λαυσιακόν.

Τὰ δὲ παλάτια τοῦ ἱππικοῦ καὶ τοῦ Κοιαίστορος, ὁ μέγας ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος. 107.

D Ἡ δὲ Δάφνη ἐκλήθη, διὰ τὸ ἵστασθαι ἐν τῷ τόπῳ στήλην, ἥτις ἦν ἡ μαντικωτάτη ποτὲ Δάφνη τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀλλὰ καὶ τύπος ἦν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῇ πρώτῃ καλανδῶν Ἰανουαρίου, λαμβάνειν τοὺς συγκλητικοὺς Δάφνας παρὰ τοῦ δήμου.

Ὁ δὲ ἐν τῷ παλατίῳ ἱππόδρομος ἐκλήθη οὕτως, ὅτι τύπος ἦν τοῖς Βασιλεῦσι, ὅτι κατ' ἰδίαν γυμνάζοντες, ἔτρεχον δι' ἵππων ἐκεῖ. καὶ ἦν τὸ ἔθος κρατοῦν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.

Ἡ δὲ τύχη τῆς πόλεως, τὸ ἄγαλμα, ἦν ἐπάνω τῆς ἀψῖδος τοῦ παλατίου ἱσταμένη, ἀχθεῖσα ἀπὸ Ῥώμης παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὁ δὲ Μαυρίκιος συνέτριψεν αὐτήν.

E Ἡ δὲ σιδηρᾶ πόρτα ἐκλήθη οὕτως· ὁ πορφυροῦς μέγας κίων τοῦ φόρου, πλοϊζόμενος ἀπὸ Ῥώμης, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, τρεῖς χρόνους ἐποίησεν ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐνταῦθα. εἰς δὲ τὴν ῥηθεῖσαν πόρταν τῶν Σοφιῶν μέλλοντος ἀχθῆναι τοῦ κίονος ἐκ τοῦ χεδίου, καὶ τοῦ τόπου χαύνου καὶ ἀλσώδους ὄντος, δεδοικότες, μὴ ὁ κίων χωσθεὶς, οὐ δυνήσεται ἐξελθεῖν, διὰ σιδηρῶν μοχλῶν κατέστρωσαν τὴν περὶ τὴν πόρταν ὁδὸν, καὶ οὕτως ἐκλήθη πόρτα σιδηρᾶ. 108.

Τὸν

Τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ἐν ᾧ οἱ τεθνεῶτες θάπτονται Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία ἔκτισεν, ὅπως δωρεὰν ἐν αὐτῷ θάπτωνται οἱ πένητες. πάνυ γὰρ εὐσεβεστάτη οὖσα πολλὰ γηροκομεῖα, καὶ ξενοδοχεῖα, καὶ πτωχοτροφεῖα ἐποίησεν, εἰς ἀποτροφὴν τῶν πενήτων. ἀλλὰ καὶ φόρων βάρη ἐξέκοψε. τρία δὲ μάλιστα ταῦτα τὰ κυριώτερα ἐποίησε, θανάτου, καὶ ζωῆς, καὶ ὑγείας. Θανάτου μὲν ξενοτάφιον τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ζωῆς δὲ τὸ πιστωρεῖον, ὑγείας δὲ τὸν ξενῶνα, τὰ καλούμενα τῆς μακαρίας Εἰρήνης.

Τὸν ἅγιον Διομήδην ἔκτισε μὲν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος, Βασίλειος δὲ ὁ Μακεδὼν, διὰ τὸ λαβεῖν ἀπ' ἐκεῖσε τὸν περὶ τῆς Βασιλείας χρησμὸν, ἐπλάτυνε, καὶ ἐκάλλυνε, καὶ χρήματα πολλὰ ἀπεχαρίσατο.

Τὰ Στουδίου Στούδιος πατρίκιος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλλη, καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε, καὶ μοναχοὺς χιλίους ἀπέταξε.

Η καλουμένη τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ πόρτα οὕτως ἐκλήθη, διὰ τὸ εἶναι πλησίον τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ, ὃς πρότερον μὲν ἦν εὐκτήριον μικρόν. ὅτε δὲ ἤχθη εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μωσέως ἡ ῥάβδος ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐδέξατο αὐτὴν ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖσε πεζὸς, καὶ
109. ἀνήγειρε μέγιστον ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἔνθα κατέθετο τὴν ῥάβδον. ἔκτισε δὲ μείζονα καὶ τὸν ἅγιον Αἰμιλιανόν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπηνέγκατο τὴν ἁγίαν ῥάβδον ἐν τῷ παλατίῳ.

Εν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἤχθη ἐλέφας μικρὸς ἀπὸ Ινδίας καὶ ἐτρέφετο εἰς τὰ Βασίλεια. ἱππικοῦ δὲ ἀγομένου, καὶ ἀπαγομένου αὐτοῦ πρὸς αὐτὸ, καταλλάκτης τὶς διερχόμενον αὐτὸν διὰ τοῦ Μιλίου, ἔπαισε μετὰ ῥάβδου σφοδρῶς. χρόνων δὲ διελθόντων δέκα, ἀνατραφεὶς ὁ Ελέφας, συνέβη καὐθις, ὡς ἔθος ἀπάγεσθαι εἰς τὸ ἱππικόν. περὶ δὲ τὸν τόπον τοῦ Μιλίου γενόμενος, καὶ τοῦ ποτὲ τύψαντος αὐτὸν ἀναμνησθεὶς, καὶ ἰδὼν ἐν τῷ τραπεζίῳ καθεζόμενον, καὶ γνωρίσας, ἀθρόως δραμὼν πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐπιβρυχισάμενος ἔφερε μετὰ τῶν ὀδόντων αὐτοῦ, καὶ ἔσχισεν εἰς μέσον τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐθαύμασε πᾶς τὸ φυσιμνησίκακον τοῦ θηρίου.

Τὰ δὲ Κλαυδίου οἶκος ἦν Κλαυδίου πατρικίου καὶ Κοιαίστορος, ἐν τοῖς χρόνοις Βασιλίσκου τοῦ Βασιλέως.

Τὰ δὲ Κανικλείου οἶκος ἦν Θεοκτίστου μαγίστρου καὶ ἐπὶ κανικλείου, τοῦ σφαγέντος εἰς κοῖλα τοῦ ἱππο-
110. δρομίου παρὰ Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου Μιχαὴλ τοῦ μεθυστοῦ.

Τὸν τοῦ Ελευθερίου λιμένα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε, κτίζων τὴν πόλιν. ἔλαβε δὲ τὴν προσηγορίαν ταύτην ἀπὸ Ελευθερίου πατρικίου καὶ παρισταμένου εἰς τὸ κτίσμα. ἵστατο δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι στήλη μαρμαρίνη Ελευθερίου, φέρουσα πτύον καὶ κόφινον. ὁ δὲ Βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, τὸν ἀναχωματισμὸν τοῦ κτισθέντος παρ' αὐτοῦ κίονος ἐν τῷ Ταύρῳ χύσας ἐν αὐτῷ κατέχωσε, καὶ ἠφάνισε τὸν λιμένα, πλακωτὸν ὄντα κάτωθεν καὶ βαθύτατον.

Τὸν ἅγιον Παντελεήμονα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ιουστινιανοῦ ἀνήγειρε, διότι ἦλθεν ἀπὸ Παφλαγονίας, ἐκεῖσε ἐν τῷ ἐμβόλῳ κατῴκει, πένης οὖσα καὶ ἐριανήθουσα ἐξ ὧν εἶχε τὴν διατροφήν. μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι, ἔκτισε τὴν πενιχρὰν ἐκείνην οἰκίαν εἰς ναόν.

A Cœmeterium S. Lucæ condidit Irene Attica, ut gratis ibi sepelirentur pauperes. Eadem singulari pietate mota, complures domus senibus, peregrinis & pauperibus sustentandis ædificavit. Item tributorum onera minuit. Imprimis autem tria hæc morti, vitæ, & sanitati extruxit: morti Xenotaphium sive Cœmeterium peregrinorum, vitæ Pistoriam, sanitati, Hospitale quod Beatæ Irenæ dicitur.

Templum sancti Diomedis primus ædificavit Constantinus magnus: post eum autem Basilius Macedo id majus & pulchrius reddidit, multisque donavit divitiis, propterea quod inde oraculum de futuro imperio acceperat.

B Monasterium Studii Studius Patricius condidit tempore Leonis Macelæ, & plurimis ditavit possessionibus, atque monachos mille in eo instituit.

Porta S. Æmiliani nomen accepit a proximo templo S. Æmiliani, quod prius parvum erat oratorium. Cum autem sub Constantino magno virga Moysis in urbem afferretur, pedes eam in hoc loco excepit Imperator, & magnam condidit Ecclesiam S. Deiparæ, ubi eam deposuit, atque templum S. Æmiliani valde ampliavit. Cæterum postea sacram illam virgam in Palatium transtulit.

Tempore Theodosii magni juvenis elephas ex India adductus fuit, qui alebatur in Palatio Imperatoris. *Edit. Paris. pag. 52.*
C Hic cum ad ludos circenses deduceretur, Collybista quidam ei, per Miliarium transeunti, fustem impegit quamvehementissime. Post annos vero decem Elephas, qui jam succreverat, iterum pro more ad Hippodromum ducebatur, & ubi ad Miliarium pervenit, reminiscens ejus, a quo olim ibi erat cæsus, & fortuito ipsum mensæ videns assidentem & recognoscens, subito impetu illuc accurrit, & hominem cum barritu adorsus, dente eum ferit mediumque discerpsit. Unde omnes in eo animali naturalem offensæ recordationem admirati sunt.

In loco nominato Claudii domus erat
D Claudii Patricii & quæstoris tempore Basilisci Imperatoris.

In loco dicto Caniclei, domus erat Theoctisti magistri & præfecti Caniclei, qui capite plexus fuit in caverna Hippodromi jussu Bardæ Cæsaris, qui patruus fuit Michaelis cognomine Ebriosi.

Portum Eleutherii Constantinus magnus struxit eodem tempore, quo ipsam urbem condidit. Nomen vero accepit ab Eleutherio Patricio, qui ejus structuræ præfuit. Ejusdem statua ibi posita erat, manu gerens ligonem & cophinum. Cæterum Imperator Theodosius junior, cum columnam cum statua sua in Tauro erigeret, terram fodiendo erutam, in
F hunc portum ingessit, atque eum opplevit; qui antea fundum lapide quadrato pavitum & altissimum habuit.

Ecclesiam S. Panteleemonis Theodora uxor Justiniani magni extruxit: quoniam ea Paphlagonia Constantinopolim veniens, ibi habitaverat in porticu, paupercula tunc & lanificio sibi victum quæritans. Sed postquam ad imperium pervenit, ædes illas paupertinas in Ecclesiam mutavit.

A Quam vocant Narsetis, domus erat Narsetis Patricii, & Præpositi Eunuchi, tempore Justiniani magni, quam ipse postea mutavit in Hospitale & Gerocomium.

Idem Narses templa SS. Probi Tarachi & Andronici ædificavit.

Templum S. Thomæ dictum Amantii, domus erat Amantii accubitoris tempore Anastasii Dicori, quam ipse mutavit in Ecclesiam: incendio autem consumtam restituit filius ejus Basilius.

Monasterium appellatum Martinacæ condidit Martinaces Patricius, avunculus Dominæ Theophanous, sub Michaele Methysta & Basilio Macedone.

Edit. Paris. pag. 53. Templum S. Joannis Præcursoris cognominatum Probi Probus Patricius exstruxit, item Palatium ædificavit admiratione dignum.

B Toxara ut vocant domus erat Toxaræ manclavitæ, qui jussu Basilii Macedonis Michaelem Ebriosum in templo S. Mamantis occidit.

Templum Curatoris condidit Verina uxor Leonis Macellæ ad instar Sepulchri Christi. Structuræ autem Curator quidam domesticus ejus præfuit.

Ecclesiam Diaconissæ exstruxit Cyriacus Patriarcha tempore Mauricii Imperatoris. Ita vero denominata est, quod Patriarcha adhuc Diaconus ibi habitaret, & soror ejus ibidem esset diaconissa.

C Ecclesiam S. Anastasiæ Pharmacolytræ, Anastasius Dicorus ædificavit eo loco ubi Pharmaei cujusdam Patricii domus fuit.

Locus dictus Leomacellum ita denominatum fuit, quod Leo Macelas, antequam Imperio potiretur, carnes ibi vendiderit, & uxor ejus chordas torqueret.

In loco nominato Florentii domus erat Florentii Patricii & Ducis Antiochiæ, qui vixit tempore Arcadii Imperatoris, & domum suam mutavit in Gerocomium.

D Anthemiana domus erat Anthemii magistri, quem Marcianus Imperator in urbe coronavit, &, data ei in uxorem filia, quam ex prima uxore susceperat, Imperatorem Romam misit. Is vero domum suam in templum Gerocomium & balneum mutavit.

Monasterium Festinationis, condidit Anna Augusta Leonis Isauri. Cum enim gravida esset, & revertens ex Blachernis in via pariendi necessitate urgeretur, festine divertit ad quendam Protospatharium, & ibi peperit; domumque in Monasterium mutatam Festinationis vocavit, ob acceleratum partum. Eadem Augusta Monasterium Annæ ædificavit.

E Gerocomium Severi condidit Severus Patricius, frater adoptivus Constantini Imperatoris, qui nepos Heraclii fuit, & in balneo occisus est. Idem quoque templum exstruxit, quo loco domus ejus sita fuerat. Imperatore autem supradicto in Sicilia interemto, sumsit sibi hic Severus Romanam classem, & cum ea usque ad locum cui Phœnicis nomen est, pervenit.

Gainæ quæ vocatur domus erat Gainæ Patricii, qui tempore Arcadii Imperatoris Imperium affectavit in Thraciæ partibus, atque ibi occisus fuit.

Τὰ Ναρσοῦ οἶκος ἦν Ναρσοῦ πατρικίου καὶ πραιποσίτου εὐνούχου, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ μετετέθη εἰς ξενῶνα καὶ γηροκομεῖον παρ' αὐτοῦ.

Τὸν ἅγιον Πρόβον, Τάραχον, καὶ Ἀνδρόνικον ὁ αὐτὸς Ναρσὴς ἀνήγειρε.

Ὁ δὲ ἅγιος Θωμᾶς, ὁ τοῦ Ἀμαντίου καλούμενος, οἶκος ἦν Ἀμαντίου πρακουβιτώρου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Δικόρου. κἀκεῖνος ναὸν ἀνήγειρεν. ὕστερον δὲ πυρποληθέντα ὁ υἱὸς Βασίλειος ἀνήγειρεν.

Τὴν μονὴν τῆς Μαρτινάκη ἀνήγειρε Μαρτινάκης πατρίκιος, ὁ θεῖος τῆς Δεσποίνης Θεοφανοῦς ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ μεθυστοῦ καὶ Βασιλείου Μακεδόνος.

Τὸν Πρόδρομον τοῦ Πρόβου Πρόβος πατρίκιος ἀνήγειρε, καὶ παλάτια ἔκτισε θαυμαστὰ πάνυ. 111.

Τὰ λεγόμενα Τοξαρᾶ οἶκος ἦν Τοξαρᾶ μαγκλαβίτου, τοῦ ἀνελόντος κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος Μιχαὴλ τὸν μεθυστὴν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα.

Τὰ Κυράτορος ἐκτίσθη παρὰ Βερίνης γυναικὸς Λέοντος τοῦ Μακέλλου, εἰς τύπον τοῦ τάφου Χριστοῦ. παρίστατο δὲ Κουράτωρ ἄνθρωπος οἰκεῖος αὐτῆς, εἰς τὸ κτίσμα.

Τὰ Διακονίσσας ἔκτισε Κυριακὸς ὁ Πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Μαυρικίου τοῦ βασιλέως. ἐπεκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι ὁ Πατριάρχης ἔτι διάκονος ὢν ἐκεῖσε ᾤκει, καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν διακόνισσα.

Τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν τὴν φαρμακολύτριαν, Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἀνήγειρεν. ἦν δὲ ἐκεῖσε οἶκος πατρικίου τινὸς Φαρμακοῦ καλουμένου.

Τὸ λεγόμενον Λεωμάκελλον τρόπον τοιοῦτον ἐκλήθη οὕτως, ὅτι Λέων ὁ Μακέλλης, ὃς ἑρμηνεύεται σφαγεὺς, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι λέγεται, ὅτι κρέα ἐπώλει, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔπλεκε χορδὰς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

Τὰ Φλωρεντία οἶκος ἦν Φλωρεντίου πατρικίου καὶ Δουκὸς Ἀντιοχείας, τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου τοῦ Βασιλέως ὅστις τελευτῶν ἐποίησε τὸν οἶκον αὐτοῦ γηροκομεῖον.

Τὰ Ἀνθεμίου οἶκος ἦν Ἀνθεμίου μαγίστρου τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ, ὃς καὶ ἔστεψεν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, δεδωκὼς αὐτῷ τὴν ἐκ πρώτης γυναικὸς αὐτοῦ θυγατέρα, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην Βασιλέα. ὁ δὲ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς ναὸν καὶ γηροκομεῖον ἀνήγειρε, καὶ λοῦμα. 112.

Τὰ Σπουδῆς, Ἄννα ἡ Αὐγοῦστα ἔκτισεν, ἡ Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς. ἔγκυος γὰρ οὖσα, καὶ στρεφομένη ἀπὸ τῶν Βλαχερνῶν, τῆς τοῦ τεκεῖν αὐτὴν ὥρας παραστάσης, εἰσῆλθε μετὰ σπουδῆς εἰς οἶκόν τινος πρωτοσπαθαρίου, καὶ ἀπέτεκε, καὶ ἐποίησε τὸν οἶκον ἐκεῖνον μονὴν, καὶ ἐπωνόμασε Σπουδῆς, διὰ τὸ κατεπείγειν αὐτὴν καὶ ἐπισπεύδειν τὸν τοκετόν. ἀλλὰ καὶ τὴν μονὴν τῆς Ἄννης, ἡ αὐτὴ δέσποινα Ἄννα ἐποίησε.

Τὰ Σεβήρου τὸ γηροκομεῖον Σεβῆρος πατρίκιος ἔκτισεν ὁ ἀδελφοποιητὸς Κώνσταντος Βασιλέως, τοῦ ἐγγόνου Ἡρακλείου, ὃς ἀνῃρέθη ἐν τῷ βαλανείῳ εἰς Σικελίαν. ἀλλὰ καὶ ναὸν ἀνήγειρεν, ἐπεὶ οἶκος αὐτοῦ ἐνταῦθα ἦν. μετὰ γοῦν τὸ σφαγιασθῆναι τὸν ῥηθέντα Βασιλέα ἐν Σικελίᾳ, παρέλαβεν αὐτὸς τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον, καὶ ἀνῆλθεν ἕως τοῦ καλουμένου Φοίνικος.

Τὰ Γαϊνᾶ, οἶκος ἦν Γαϊνᾶ Πατρικίου τοῦ τυραννήσαντος εἰς τὰ Θρᾳκῷα μέρη, ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου, καὶ σφαγέντος ἐκεῖσε. 113.

A Τὰ Εὐσεβίου Εὐσέβιός τις ἔκτισε πατρίκιος, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου καὶ Σοφίας τῶν εὐσεβεστάτων ζεύγους.

Τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὰ Κύρου, Κῦρος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος ἔκτισεν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ὃς καὶ παρίστατο εἰς τὸ κτίσμα τοῦ χερσαίου τείχους, ὅτε ἐκτίζετο παρὰ τῶν δύο μερῶν, καὶ ὑπὸ τῶν δημοτῶν ἀγαπηθεὶς ἦν. ὅτι καὶ φωνὴν μεγάλην εἶπον. Κῦρος καὶ εἰς ἄλλο νικήσει, καὶ προκόψει. ὅπερ ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, ἐποίησεν αὐτὸν μητροπολίτην εἰς Σμύρναν.

Εἰς δὲ τὸ χρυσοκάμαρον, τὸ ὄπισθεν τοῦ μυρελαίου, ζώδιον ἵστατο χρυσοῦν, ἐξ οὗ ἐκλήθη Χρυσοκάμαρον. ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου Μιχαὴλ ἐκλάπη. εἰς δὲ τὸ Χρυσοκάμαρον τὸ πλησίον τοῦ ἁγίου
B Ἀκακίου, ὅπου ἐστὶ τὸ Μωσηλὲ ὁ οἶκος, Χριστοῦ ὑπῆρχεν εἰκονισμός.

Εἰς τὰ δύο Μυρέλαια μύρα ἔῤῥει, καὶ ἰάματα πολλὰ ἐγίνετο ὑπὸ τῆς Θεοτόκου, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθησαν.

114. Τὸ ἀνεμοδούλιον τὸ χαλκοῦν ἐστηλώθη παρὰ Ἡλιοδώρου ἀστρονόμου ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς· ἐν ᾧ εἰσὶν ἐστηλωμένοι οἱ δώδεκα ἄνεμοι. τὰ δὲ χαλκουργήματα τὰ μεγάλα ἤχθη ἀπὸ τοῦ κάστρου Δυῤῥαχίου. εἶχε δὲ αὐτά τις γυνὴ εἰς προῖκα αὐτῆς.

Τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν Χαρίαν ἔκτισεν ὁ ἀδελφὸς Ναρσῆ πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου καὶ
C Προκοπίας.

Ὁ ἅγιος Προκόπιος τὰ Βιγλεντίας, εἰς τὸν Ταῦρον, ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστινιανοῦ, ὃς καὶ ἄλλα πολλὰ αὐτόθι παλάτια ἔκτισε, λόγῳ τῆς αὐταδέλφης αὐτοῦ Βιγλεντίας. ὑπὸ δὲ ἐμπρησμοῦ ἀφανισθέντα, Ἀντωνίνα ἡ γυνὴ Βελισαρίου τοῦ μαγίστρου, ἥτις ζωστὴ ἦν Θεοδώρας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, μετὰ τὸ χηρεῦσαι αὐτὴν, κατῴκει μετὰ Βιγλεντίας, καὶ συναινέσει αὐτῆς πάλιν ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Προκοπίου, τὰ Βιγλέντια καλούμενον.

Τὸ δὲ λεγόμενον Κοντοσκάλιον ἡ πόρτα ἀπὸ Γαληνοῦ, τοῦ παρισταμένου εἰς τὸ κτίσμα τοῦ λιμένος, ἔλαβε τοὔνομα· καὶ γὰρ ἐκεῖνος Κοντόσκελος ἐπωνομά-
D ζετο.

Ἡ λεγομένη τοῦ Ψαρελαίου μονὴ, πρότερον Μυρόδωνος ἐκαλεῖτο. ὁ δὲ Κοπρώνυμος διερχόμενος ἐ-
115. κεῖ, ἠρώτησε τὸν πατρίκιον τὸν Καμουλιανόν. πῶς κέκληται ἡ μονή· τοῦδε μὴ εἰδέναι εἰπόντος, αὐτὸς εἰδὼς, καὶ ἐνυβρίσαι θέλων τῶν μοναχῶν βρῶσιν Ψαρελαίου καλεῖσθαι ταύτην ἐκέλευσε, καὶ γέγονε τὸ τοῦτο ῥῆμα κύριον ὄνομα τῇ μονῇ. οἱ δὲ ἐκεῖσε μοναχοὶ τέως καὶ ταῦτα ἐξέφυγον.

Ὁ χορτοβολὼν ὁ ὢν εἰς τὸ Βύκινον ἐκκλησία ἦν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, ἣν ἀνήγειρε Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας. ὁ δὲ Καβαλῖνος ἐποίησεν αὐτὴν χορτοβολῶνα.

E Εἰς τὴν καλουμένην Ψαμαθίαν εἴδωλον ἵστατο σεβόμενον παρ' Ἕλληνος τινὸς, ἔλεγον οὖν οἱ Χριστιανοὶ πρὸς τὸν σέβοντα αὐτό. κατὰ ψεῦσμα Θεός ἐστι τοῦτο τὸ σὸν εἴδωλον. καὶ ἐκ τούτου ἔλαβεν ἡ πόρτα τὴν τοιαύτην ἐπίκλησιν. ἢ ἀπὸ τὸ ὕψωμα θεῖον, διὰ τὸ ἄνωθεν ἵστασθαι τὸν τίμιον σταυρόν.

Ἡ πέμπτη λεγομένη πόρτα ἐκλήθη, διὰ τὸ εἶναι τὸν ἀριθμὸν τὴν πέμπτην.

Georg. Cod. de Orig. CP.

A Ædificium nominatum Eusebii Eusebius quidam Patricius exstruxit tempore Justini & Sophiæ conjugum pissimorum. Edit. Parif. pag. 54.

Ecclesiam S. Deiparæ cognominatam Cyri, Cyrus Patricius & præfectus sub Theodosio juniore condidit. Idem structuræ terrestris muri præfuit, & a populo adeo dilectus fuit, ut publice exclamaret, fore, ut ad majorem proveheretur dignitatem. Quo audito Imperator eum Metropolitanum Episcopum Smyrnæ fecit.

In Chrysocamera, quæ sita est post Myrelæum, stabat olim signum aureum, a quo Chysocamera nomen accepit. Hoc autem tempore Bardæ Cæsaris furto inde ablatum fuit. In altera Chry-
B socamera, quæ est prope S. Acacium, ubi est domus Mosele, Christi imago asservabatur.

In duobus illis locis, quæ vocantur Myrelæa, ungoenta scaturibant, & multi sanitati restituebantur, ope virginis Deiparæ: unde etiam nomen obtinuerunt.

Anemodulium æreum in quo duodecim ventorum signa posita sunt, tempore Leonis Isauri ab Heliodoro Astronomo erectum fuit. Magna autem ejus simulacra ærea Dyrrachio allatæ sunt a muliere quadam, quæ in dotem illa acceperat.

Ecclesiam S. Acacii dictam Chaream ædificavit frater Narsetis Patricii tempo-
C re Justini & Procopiæ.

Templum S. Procopii cognominatum Vigilantiæ, quod situm est in Tauro, primus exstruxit Justinianus, qui etiam multa alia Palatia ibi ædificavit nomine Vigilantiæ germanæ suæ sororis. Sed istam Ecclesiam incendio absumptam, reædificavit Antonina uxor Belisarii Magistri, quæ vestitrix fuit Theodoræ uxoris Justiniani magni, suasu ipsius Vigilantiæ, cum qua post mariti sui mortem habitavit.

Porta, quæ vocatur Contoscalium, nomen accepit a Galino, qui structuræ portus præerat, & cognominabatur Contosceelus.

Monasterium, Psarelæi, antea nomi-
D nabatur Myrodonis. Cum autem quodam tempore Constantinus Copronymus illud præteriens Camulianum Patricium interrogaret, quomodo id Monasterium vocaretur, atque is se nomen ejus nescire responderet, Imperator, qui bene illud noverat, nominari jussit Monasterium Psarelæi, illudens scilicet monachis, quod semper comederent pisces. Et Monasterium quidem hoc nomen re- pag. 55.
tinuit: Monachi vero propterea inde profugerunt.

Fænile, quod est in loco nuncupato Buccino, prius ecclesia erat S. Apostoli Andreæ, quam exstruxerat Justinianus magnus. Constantinus vero Copronymus eam mutavit in fænile.

E In Porta, quæ vocatur Psamathea sive littorea, idolum stabat, quod colebatur a quodam gentili: Propterea igitur, quod Christiani ejus cultori dicere solerent: Falsus est & ementitus Deus hoc tuum idolum; ideo Porta sic nominata est: vel propter exaltatum ibi sanctæ, & venerandæ crucis signum, quod supra eam positum erat.

Porta, quæ vocatur Quinta, ex eo nomen habet, quod numero quinta sit.

Porta Charsiæ, ita dicta est a Charsia secundario factionis Venetæ, qui structuræ ejus loci præfuit, cum conderetur murus terrestris.

Porta quæ vocatur Xylocercus, nomen ex eo habet quod artifices eam struentes, propter magnam aquæ copiam ibi repertam, & crebram maris inundationem, roboreis tignis & palis in aqua defixis fundamentum superposuerunt.

Ecclesiam S. Deiparæ, quæ cognominatur ad Fontem, Justinianus magnus condidit. Cum enim aliquando in Thraciam venatum iret, & ex hoc templo, quod tunc temporis parvum oratorium erat, magnam videret prodire populi multitudinem, interrogavit, quidnam illud sibi vellet; Strategio autem quodam magistro & custode imperialis pecuniæ respondente, fontem ibi esse morbos sanantem, valde hoc admiratus est Imperator, & ex superflua materia magnæ Ecclesiæ ingens ibi & splendidum ædificavit templum, quod terræ motu collapsum Irene Attica reædificavit, ducentis & septuaginta septem annis post primam ejus ædificationem.

Templa imaginis non manufactæ & S. Joannis Theologi a beato Constantino primo exstructa fuerunt.

Ecclesiam S. Joannis Baptistæ Theodosius magnus condidit, quia ipso imperante sanctum ejus caput in urbem allatum fuit, quod Imperator cum Patriarcha Nectario in Hebdomo suburbio excepit, & in S. Joannis Evangelistæ templo deposuit, usque dum per Rufinum magistrum Ecclesia supradicta S. Joannis Baptistæ ædificaretur.

Monasterium Paulini Paulinus Magister condidit, qui valde familiaris fuit Imperatori Theodosio juniori, & una

Edit. Paris. pag. 56. cum ipso educatus. Hunc postea Theodosius zelotypia occidit ob conjugem Eudociam Augustam. Quippe offerebatur aliquando Imperatori pomum miræ magnitudinis e Phrygia allatum, quod ipse plurimum admiratus eum qui attulerat, centum hyperpyris remuneravit. Pomum vero ex templo S. Sophiæ, ubi hoc ipsi oblatum erat, ad Eudociam Augustam misit, quæ illud accipiens, æque magnitudinem atque pulchritudinem ejus mirata fuit. Accedens autem ad eam Paulinus, & idem pomum simili cum admiratione spectans, dixit; Ubinam Domina egregius ille fructus repertus est? At ipsa, quæ eum amabat, Tu, ait, accipe illud. Paulinus igitur pomum ab ea acceptum Imperatori remisit, ignorans ab eo prius Augustæ illud donatum fuisse. Imperator autem pomum recipiens, & cognoscens idem esse, quod antea Augustæ miserat, ipsam ad se vocatam interrogavit: Ubi est pomum, quod tibi misi? illa vero respondit: Paulino nostro fidelissimo dedi. Tunc Imperator illam quidem severa interminatione increpuit: Paulinum autem, dum ingrederetur Palatium, interfici jussit. Constituti igitur insidiatores eum in ascensu testudinis tenebrosæ aggressi sunt, cui tamen, solis auribus præsectis, vitam adimere non potuerunt. ipse enim, simulatque per insidias se circumventum sensit, recta inde profugit. Cæterum hoc ita evenit, miraculoso auxilio SS.

A Η δὲ Χαρσίου πόρτα ἐκλήθη ἀπὸ Χαρσίου, τοῦ δευτερεύοντος τοῦ μέρους τῶν Βενέτων, ὅτι παρίστατο ἐκεῖσε, ὅτε ἐκτίζετο τὸ Χερσαῖον τεῖχος.

Η Ξυλόκερκος πόρτα διὰ τοῦτο ἐκλήθη οὕτως, ὅτι οἱ τεχνῖται ἐν τῷ τόπῳ εὑρόντες ὕδατα πολλὰ, καὶ μὴ δυνάμενοι θεῖναι τεῖχος διὰ τὴν πολλὴν πλημμύραν, κέρκους καὶ πασσαλώματα μετὰ ξύλων ποιήσαντες, τεθείκασι τὸ θεμέλιον.

Τὴν Θεοτόκον τὴν καλουμένην πηγὴν ὁ μέγας 116.
Ἰουστινιανὸς ἔκτισεν, ἀπερχόμενος γὰρ εἰς Θρᾴκην ἐπὶ τῷ κυνηγῆσαι, εἶδε πλῆθος λαοῦ ἐξερχομένου ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ, μικροῦ ὄντος εὐκτηρίου, καὶ ἠρώτησε, τί ἐστιν; στρατηγὸς δέ τις μάγιστρος καὶ φύλαξ τῶν βα-
B σιλικῶν χρημάτων εἶπεν αὐτῷ. ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων ἐστὶ Δέσποτα· καὶ ὁ Βασιλεὺς θαυμάσας ὥρισε, καὶ ἐκτίσθη ναὸς μέγιστος καὶ περικαλλὴς, ἐκ τῆς περισσευσάσης ὕλης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ὑπὸ σεισμοῦ δὲ συμπτωθεὶς ἐκτίσθη πάλιν παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, ἔχων ὁ ναὸς, ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ἕως τῆς Ἀθηναίας Εἰρήνης ἔτη διακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτά.

Η δὲ ἀχειροποίητος, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου ἐκτίσθη.

Ο δὲ πρόδρομος ὁ στρογγυλόστεγος ἐκτίσθη παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ὅτι ἐπὶ ἡμέραις αὐτοῦ ἤχθη ἡ τι-
C μία Κάρα τοῦ προδρόμου εἰς τὴν πόλιν, ἣν καὶ ἐδέξατο ἀπὸ τοῦ Ἑβδόμου μετὰ Νεκταρίου Πατριάρχου, καὶ κατέθετο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεολόγου. εἶτα διὰ τοῦ μαγίστρου Ῥουφίνου ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ προδρόμου.

Η μονὴ τοῦ Παυλίνου ἐκτίσθη παρὰ Παυλίνου μα-
γίστρου τοῦ οἰκειοτάτου ἀνθρώπου τοῦ Βασιλέως Θεοδο- 117.
σίου τοῦ μικροῦ. σύντροφος γὰρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. ὃς καὶ ἀνήγειρε τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων. οὗτος ὁ Παυλῖνος ἀνῃρέθη παρὰ Θεοδοσίου, ζηλοτυπήσαντος αὐτὸν διὰ τὴν ἰδίαν γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν βασίλισσαν. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ εὑρέθη μῆλον παμμεγεθέστατον, ἀπὸ Φρυγίας κομίσαντος αὐτῷ τινος, ὅπερ λαβὼν ὁ Βασιλεὺς καὶ θαυμά-
D σας, δέδωκε τῷ κομίσαντι ὑπέρπυρα ἑκατόν. τὸ δὲ μῆλον ἀπέστειλεν Εὐδοκίᾳ τῇ βασιλίσσῃ ἐκ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐκεῖσε γὰρ ὄντι τῷ Βασιλεῖ ἐκομίσθη, κἀκείνη λαβοῦσα κατεῖχε, καὶ ἐθαύμασεν ἐπὶ τῷ μεγέθει καὶ κάλλει αὐτοῦ. προσελθὼν δὲ Παυλῖνος, καὶ ἰδὼν παρὰ τῇ Δεσποίνῃ τὸ μῆλον, ἐθαύμασεν, εἰρηκὼς αὐτῇ· πόθεν τοῦτο τὸ ἀγαθὸν εὑρέθη Δέσποινά μου; ἡ δὲ ἐρῶσα αὐτοῦ, λάβε τοῦτο, ἔφη. ὁ δὲ λαβὼν ἔπεμψε δῶρον τοῦτο τῷ Βασιλεῖ, μὴ εἰδὼς, ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐδόθη τῇ Δεσποίνῃ. ὁ δὲ Βασιλεὺς λαβὼν, καὶ γνοὺς, ὅτι, ὅπερ ἀπέστειλε τῇ Βασιλίσσῃ, μῆλόν ἐστι, προσεκάλεσε τὴν Αὐγοῦσταν,
E καὶ ἐπηρώτησεν αὐτήν. ὅπερ ἔστειλά σοι μῆλον, ποῦ 118.
ἐστιν; ἡ δὲ εἶπε. Παυλίνῳ τῷ πιστοτάτῳ ἡμῶν δέδωκα. ὁ δὲ αὐτὴν μὲν ἠπείλησε ῥήμασιν αὐστηροῖς. Παυλῖνον δὲ προσέταξε φονευθῆναι εἰσερχόμενον εἰς τὸ παλάτιον. καὶ δὴ τοῦτον ἀνερχόμενον τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν, οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ προσταχθέντες τοῦτον φονεῦσαι, εἰ μὴ τὰ ὦτα αὐτοῦ μόνα ἐξέκοψαν. καὶ γνοὺς ἐκεῖ-

ους τὴν ἐπιβουλὴν ἔφυγε. τοῦτο δὲ εἰς θαῦμα τῶν ἁγί- A
ων ἀναργύρων γέγονε, ὡς ἂν πληρώσῃ τὸν ναὸν αὐ-
τῶν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀκούσας, ὅπως αὐτὸς ἔφυγε τὸν
προκείμενον φόνον, καὶ αἰσχυνθεὶς, ἄγνοιαν πρου-
βάλλετο, καὶ τοὺς τολμῶντας ἀμύνειν ἔλεγεν. ἀλλὰ
μετὰ ταῦτα ἤδη πεπληρωκότα τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀ-
ναργύρων ἀπεκεφάλισεν αὐτόν.

Τὴν ἁγίαν Σορὸν, τὴν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις,
Ἰουστῖνος καὶ Σοφία ἀνήγειραν. ἐν δὲ τῇ ἀγρυπνίᾳ
ἀνεγίνωσκον μεγάλοι ἄνθρωποι, ἤγουν Μιχαὴλ ὁ
Ῥαγγαβὲ ὁ κουροπαλάτης, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι, καὶ
Βάρδας Καῖσαρ ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου,
καὶ πολλοὶ τῶν μαγίστρων. ἐκεῖσε γὰρ ἐναπόκειται ἡ
τιμία ζώνη καὶ ἡ ἐσθὴς τῆς Θεοτόκου. τὸ δὲ ὠμοφόρι- B
ον ἐν Βλαχέρναις.

Τὸν ἅγιον Ἰάκωβον, τὸν πλησίον αὐτῆς. ὁ αὐτὸς
Βασιλεὺς ἀνήγειρεν. ἔνθα εἰσὶν ἐν σοροῖς λείψανα τῶν
ἁγίων νηπίων, Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου, τοῦ προφήτου
Ζαχαρίου, καὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. ἐν δὲ τῷ δε-
119 ξιῷ μέρει τῆς ἁγίας σοροῦ εἰσὶ κείμενα τῶν ἁγίων
μυροφόρων γυναικῶν τὰ σώματα. ἐν δὲ τῷ εὐω-
νύμῳ αἱ τρίχες τοῦ τιμίου Προδρόμου.

Τὸ λοῦμα τοῦ Γερμανοῦ Γερμανὸς, ἐν τοῖς χρόνοις
Οὐαλεντινιανοῦ στρατηγὸς γενόμενος Πελοποννήσου, ἀ-
νήγειρε, οἶκον αὐτοῦ ἔχων.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ Βοσπορίου ἐπονυμίας ταῦτα φη-
σὶ Ἰωάννης Ἀντιοχεὺς, ὅτι εἰς τὸ σιγματοειδὲς τοῦ C
τείχους εἶχον ἔθος πωλεῖν τὰς βόας, ὃ καὶ ἐφύλα-
ττε μέχρι τοῦ Κοπρωνύμου. εἷς δέ ποτε βοῦς οἰστρη-
λατήσας εἰσῆλθε τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπέρασεν εἰς Χρυ-
σόπολιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη Βοσπόριον.

Τὸν δὲ πύργον, ὃς καλεῖται τὸ κεντηνάριον π
μέγαν καὶ περιφανῆ ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος,
καὶ ἐδαπάνησε κεντηνάρια. σεισμοῦ δὲ γενομένου,
καὶ τελείως χαλασθέντος, ἐκτίσθη παρὰ Θεοφίλου,
καθὰ νῦν ὁρᾶται. φέρει δὲ τὸ ἀρχαῖον ἐπώ-
νυμον.

Τὸ παλάτιον Πέτριον Πέτρος τις πατρίκιος ἐπὶ
τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔκτισεν. ἔλε-
γον δὲ αὐτὸν καὶ Βαρσυαμιανὸν τὸν σύρον πολλὰς ἀρ- D
χὰς τῶν τότε ἀνύσαντα.

Ἡ δὲ μονὴ Ῥωμαίου ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ
120 Λέοντος Μακέλου παρὰ Αἵμονος πατρικίου τοῦ
Ῥωμαίου. εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν πόλιν ἐκεῖσε ᾤ-
κει.

Ἡ μονὴ ἡ καλουμένη Προκοπίας, παρὰ Προκο-
πίας ἐκτίσθη τῆς θυγατρὸς Νικηφόρου τοῦ Σελευ-
κίωνος, καὶ γυναικὸς Μιχαὴλ Ῥαγγαβὲ τοῦ ἀπὸ
Κουροπαλατῶν.

Τὸν ἅγιον Εὐστάθιον ἔκτισεν Εἰρήνη ἡ Ἀθη-
ναία.

Τὰ δὲ ἁρμαμέντα ἡ μονὴ, ἤγουν ὁ ἅγιος Παν-
τελεήμων, πρῶτον μὲν ὁ Μαυρίκιος ἁρμαμενταρεῖ- E
ον αὐτὸ ἔκτισε. μετὰ δὲ χρόνους διακοσίους τεσσα-
ράκοντα ὀκτὼ, Θεοδώρα ἡ γυνὴ Θεοφίλου τοῦ Βα-
σιλέως μονὴν αὐτὸ ἐποίησε.

Τὰ Πικριδίου ἔκτισε Πικρίδιος ὁ κοιτωνάριος ἐν
τοῖς χρόνοις Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.

Τὸ δὲ Καστέλλιον Τιβέριος ἔκτισεν ὁ Βασιλεὺς,
ὁ πένθερος Μαυρικίου, διὰ τὸ μὴ καῦσαι τὸν Χα-

Anargytorum Cosmæ & Damiani, nempe ut inchoatum eorum templum eaædificaret. Imperator vero, audiens eum vææ periculum effugisse, præ pudore nil sibi hac de re cognitum fuisse simulavit, & insuper aggressores se puniturum promisit. Nihilominus, post absolutum templum SS. Anargyrorum caput ei præcidi jussit.

Templum sacti conditorii in Chalcopruciis Justinus & Sophia ædificarunt. In vigiliis autem viri magni lectorum officio ibi fungebantur, nempe Michael Rangabe Curopalata, antequam Imperio potiretur, & Bardas Cæsar, patruus Michaelis filii Theophili, & complutes magistri. Ibi enim deposita est veneranda zona & vestis S. Deiparæ: humerale vero in Blachernis asservatur.

Prope supradictum templum idem Imperator ecclesium S. Jacobi exstruait, ubi suis in conditoriis asservantur reliquiæ sanctorum Innocentium, & Simeonis Theodochi, & Prophetæ Zachatiæ, & Jacobi fratris Christi. Cæterum in dextra parte sacri conditorii posita sunt corpora sanctarum mulierum, *Edit. Paris pag. 57.* quæ unguenta ad Christi sepulchrum tulerunt: in sinistra vero, coma B. Joannis Præcursoris.

Thermas Germani Germanus, qui sub Valentiniano prætor fuit Peloponnesi, exstruxit, quod domus ejus ibi esset.

De Bosporii Portus denominatione refert Joannes Antiochenus, in illa muri parte, quæ a similitudine fabricæ Sigma nuncupatur, boves olim venisse, quod etiam moris fuit usque ad Constantinum Copronymum. Accidisse autem aliquando, ut bos quidam œstro percitus in mare desiliret & tranaret usque Chrysopolim, atque hinc Bosporium nominis originem traxisse.

Turrim, que vocatur Centenaria, Constantinus magnus magnifice & splendide exstruxit, & in ejus structuram centum librarum millia impendit. Hanc postea terræ motu dejectam reædificavit Theophilus ita ut hodieque visitur. Cæterum retinuit cognomen pristinum.

Palatium, quod vocatur Petrium, Petrus quidam Patricius tempore Justiniani magni condidit. Idem qui dictus etiam alio nomine Barsyamianus Syrus, multos eo tempore gessit magistratus.

Monasterium Romæ sive Romani condidit tempore Leonis Macelæ Hæmon quidam Patricius Romanus. Ibi enim in urbem veniens habitavit.

Monasterium Procopiæ exstruxit Procopia filia Nicephori Seleucensis, uxor Michaelis Rangabe ex Curopalatu Imperatoris.

Templum S. Eustathii ædificavit Irene Attica.

Monasterium ad Armamenta, sive S. Panteleemonis, primo quidem a Mauricio in armamentarium exstructum fuit. Theodora autem uxor Theophili Imperatoris in Monasterium mutavit, post annos ducentos quadraginta & octo.

Ædificium, quod vocatur Picridii, condidit Picrides cubicularius tempore Irenæ Atticæ.

Castelum ædificavit Tiberius Imperator socer Mauricii, ne Chaganus Bul-

garorum princeps classem ejus combureret. Ibi enim naves suas subduxit, & locum munivit castello.

Templa B. Archangeli Michaelis in Anaplo & Sosthenio Constantinus magnus ædificavit.

Templum S. Mamantis Leo Macelas ædificavit, cum urbs sex integros menses continuo incendio flagrasset. Ibidem quoque Palatium exstruxit & Hippodromum privatæ Imperatorum aurigationi destinatum: ubi etiam Michael Theophili Imperatoris filius a Basilio Macedone occisus fuit. Ferunt autem, durante illo incendio adeo sævam fuisse hyemem, ut alias numquam. Eodem quoque tempore puram putam stacten pluit, ita ut ad spithamæ altitudinem vasa eo replerentur. Eodem S. Daniel in Anaplo degebat.

Edit. Paris. pag. 58.

Monasterium S. Tarasii nomen habet a Tarasio Patriarcha, qui ibi sepultus est. Post obitum vero illius in Monasterium mutatum fuit.

Monasterium Damiani Damianus Accubitor natione Sthlavus, condidit temporibus Theophili Iconomachi, & Michaelis filii ejus.

Ecclesiam S. Phocæ trans fretum, Basilius Macedo ædificavit: item S. Deiparæ templum in Foro, & ecclesiam novam in Palatio, & Palatium ultra fontes.

Ecclesiam trans fretum sitam, & auratis tegulis tectam pussimi Principes Justinus & Sophia condiderunt. Item Orphanotrophium S. Pauli & domum mutilatis recipiendis destinatam, quæ dicitur S. Zotici, & portum Sophiæ, & Palatia Sophiana trans fretum.

Columellas junctas, quibus signa crucis imposita erant, Romanus senior erexit.

Portum Eutropii condidit Eutropius Protospatharius & Quæstor temporibus Zenonis & Anastasii Imperatorum: ubi Mauricio & uxori ejus atque liberis capita præcisa sunt.

Ædificium, quod vocatur Maceliæ, Leo Protoasecretis exstruxit.

In Monasterio dicto Pelamidæ statua marmorea collocata erat, quam erexit Theophilus Philosophus tempore Constantini Porphyrogeniti.

Palatia sita in Heræo Justinianus magnus ædificavit, quæ postea exornavit Justinus ejus nepos. Vocatur autem locus ille Heræum, quod antiquitus ibi templum Junonis esset, vel Herium, quoniam cives olim ibi sepeliebantur, uti etiam nunc testantur multa marmorea monumenta.

Palatia, quæ sunt in Bryante, Tiberius Imperator & Mauricius ejus gener ædificarunt. Dictus autem est ille locus Bryas Prophetico præsagio futuri urbis fremitus, qui ibi olim exaudietur. Cum enim ultimus hujus urbis Imperator jussu divino ex urbe discedet, & proficiscetur Hierosolymam, traditurus Deo una cum suo diademate Imperium Romanorum, tunc in hoc colle nominato Bryante ipse & omnes, qui eum comitabuntur, clamorem audient & strepitum populi remanentis in urbe.

pag. 59.

Palatia Damatrii idem Imperatores ædificarunt. Visitur autem ibi sepulcrum Constantini, qui a matre Irene Attica excæcatus fuit.

Ædes Florentii & Callistrati, duo

A λον αὐτοῦ Χάγανον τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας· ἐκεῖσε γὰρ τὰ πλοῖα ἤγαγε καστελλώσας καὶ ὀχυρώσας αὐτὰ ἐκεῖσε.

Τὸν Ἀρχιστράτηγον τὸν εἰς τὸν Ἀνάπλουν, καὶ τὸ Σωσθένιον ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε.

Τὸν ἅγιον Μάμαντα ὁ Λέων Μακέλας ἀνήγειρε, διότι ἐκαίετο ἡ πόλις μῆνας ἕξ. ἐν ᾧ ὁ Βασιλεὺς καὶ παλάτιον ἔκτισε καὶ ἱπποδρόμιον, ἐν ᾧ οἱ Βασιλεῖς ἠνιόχευον, ὅπου καὶ Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως ἀνῃρέθη παρὰ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. λέγεται δὲ, ὅτι κατὰ τὴν τότε μονὴν τοῦ ἐμπρησμοῦ, καὶ χειμὼν γέγονε, οἷος οὐκ ἐγένετο ἄλλοτε ποτέ. ἀλλὰ καὶ στακτὴν καθαρὰν ἔβρεξεν, ὡς κεῖσθαι ἐν τοῖς αγγείοις μέχρι 121

B σπιθαμῆς. τότε δὲ καὶ ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἐν τῷ Ἀνάπλῳ ἦν.

Τὸν ἅγιον Ταράσιον τὴν μονὴν, λέγουσιν ὅτι ὁ ἅγιος Ταράσιος ὁ πατριάρχης ἐκεῖσε ἐτέθη. καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐγένετο μονή.

Τὴν μονὴν τοῦ Δαμιανοῦ, Δαμιανὸς παρακοιμώμενος ὁ Σθλάβος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου, καὶ Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Τὸν ἅγιον Φωκᾶν πέραν Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἔκτισεν. ὁμοίως καὶ τὴν Θεοτόκον ἐν τῷ φόρῳ, καὶ τὴν νέαν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ τὰ παλάτια πέραν τῶν πηγῶν.

Ἡ δὲ πέραθεν τοῦ στενοῦ λεγομένη Εκκλησία χρυσοκέραμος παρὰ Ἰουστίνου καὶ Σοφίας τῶν εὐσεβεστάτων Βασιλέων ἐκτίσθη, καὶ ὁ ἅγιος Παῦλος τὸ ὀρφανοτροφεῖον, καὶ

C ὁ ὅσιος Ζωτικὸς, ὁ εἰς τοὺς λωβούς. ἀλλὰ καὶ ὁ λιμὴν τῶν Σοφιῶν καὶ αἱ Σοφιαναὶ τὰ παλάτια πέραν τοῦ στενοῦ. 122

Τὰ δὲ ζευκτὰ κιόνια παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος ἀνηγέρθησαν. καὶ εἶχον τοὺς τιμίους σταυρούς.

Τὰ δὲ Εὐτροπίου ὁ λιμὴν, ἐκτίσθη παρὰ Εὐτροπίου πρωτοσπαθαρίου καὶ κοιαίστορος, ἐν τοῖς χρόνοις Ζήνωνος καὶ Ἀναστασίου τῶν Βασιλέων. ἐν ᾧ λιμένι ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν Μαυρίκιος, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ ἡ γυνὴ, παρὰ Φωκᾶ τοῦ τυράννου.

Τὰ Μακελίας ἀνήγειρε Λέων ὁ πρωτοασηκρῆτις.

Ἐν δὲ τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ Πελαμίδη, στήλη ἵστατο μαρμαρίνη, ἣν ἀνήγειρε Θεόφιλος ἐν τοῖς χρόνοις

D Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου.

Τὰ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ παλάτια ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. ὁ δὲ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰουστῖνος ἐκαλλώπισεν. Ἡραῖον δὲ ἐκλήθη, ὅτι πάλαι τῆς Ἥρας ἦν ὁ ναὸς ἐκεῖ. ἢ Ἡρίον, ὅτι τὸ παλαιὸν ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται, καὶ δηλοῖ τοῦτο τὰ πολλὰ μαρμάρινα κιβούρια.

Τὰ εἰς τὸν Βρύαντα παλάτια Τιβέριος ὁ Βασιλεὺς ἔκτισε, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Μαυρίκιος. ἐκλήθη δὲ Βρύας προφητικῇ ῥήσει, διὰ τὸν μέλλοντα αὐτόθι ἀκουσθῆναι βρυγμὸν τῆς πόλεως· καὶ γὰρ ὁ ταύτης τῆς πόλεως ἔσχατος Βασιλεὺς μέλλων ἐξελθεῖν προστάξει Θεοῦ, καὶ ἀπελθεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀποδοῦναι τῷ κυρίῳ τὴν Βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων ἅμα τῷ διαδήματι αὐτοῦ, ἐπειδὰν γενήσεται ἐν τῷ τοιούτῳ βουνῷ τῷ Βρύαντι μέλλει ἀκοῦσαι, μετὰ πάντων τῶν ἀκολουθούντων αὐτῷ, τὴν βοὴν καὶ τὸν βρυγμὸν τοῦ

E ἐναπομείναντος λαοῦ τῆς πόλεως, ἅτε ποντιζομένης. 123

Τὰ τοῦ Δαματρίου παλάτια οἱ αὐτοὶ Βασιλεῖς ἔκτισαν. ἔστι δὲ ἐκεῖσε τὸ μνῆμα Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, τοῦ τυφλωθέντος παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Τὰ Φλωρεντίου καὶ τὰ Καλλιστράτου ὑπὸ δύο αὐτα-

δέλφων ὕπω καλουμένων ἐκτίσθη. μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῶν ἐγένετο δύο μοναστήρια ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. μετὰ δὲ τετρακόσια καὶ εἰκοσιοκτὼ ἔτη Παῦλος Πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας παρῃτήσατο, καὶ κατελθὼν τῆς Πατριαρχίας, ἐκεῖσε ἡσυχάσας, μετὰ μῆνας τέσσαρας τέθνηκε.

Τὰ παλάτια τῆς Ἐλευθερίας, καὶ τὰ ἐργοδόσια, ἡ αὐτὴ Εἰρήνη ἔκτισεν. ἀπὸ δὲ τῆς Ἐλευθερίου παλατίου μέχρι τοῦ Ἀμαστριανοῦ, ἱπποδρόμιον ἦν, παρὰ τοῦ δευτέρου κτίτορος τῆς πόλεως τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου κατασκευασθὲν, ὅπερ κατέλυσεν ἡ Ἀθηναία, καὶ ἔκτισεν ἐν αὐτῷ τὰ Πιστρῖνα.

154 Τὸ δὲ καλούμενον μέγα λουτρὸν πλησίον τοῦ βοὸς ἐκτίσθη παρὰ Νικήτα Εὐνούχου, καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐπὶ τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως.

Ὁ Ἀρχιστράτηγος τὰ Ἀβάκια, ὁ πλησίον τοῦ Ξηρολόφου ἐκτίσθη παρὰ Λέοντος Μακέλλου, ἐκλήθη δὲ οὕτω, διὰ τὸ εὑρεθῆναι ἐκεῖσε Ἀβάκια παμμεγέθη καὶ ἀξιοθαύμαστα.

Ὁ Παναγία Θεοτόκος τὰ Κρύσταλλον διὰ τοῦτο οὕτως ἐκλήθη, ὅτι τοῦ Λέοντος Μακέλλου ἐκεῖσε διερχομένου ἐφ᾽ ἵππῳ, χειμῶνος ὄντος, κρύσταλλον ἔπεσε καὶ ἔδωκεν αὐτόν.

Περὶ δὲ τῶν Ἡρίων λέγεται, ὅτι οἱ ἀποθνήσκοντες τῶν πολιτῶν, πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ἐκεῖσε ἐθάπτοντο. ἔκτισε δὲ ἐκεῖσε ναὸν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. Ἰστέον, ὅτι καὶ πρῶτον εἰς τὸ Βυζάντιον ἐλθὼν ὁ ἅγιος Ἀνδρέας, ἐκεῖσε ἐκάθισε καὶ ἐδίδασκεν, εἶτα ἐχειροτόνησε τὸν ἅγιον Στάχυν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τοῦ Γαλάτου πέραθεν. ἐκλήθη δὲ οὕτως ἀπό τινος Γαλάτου ἀνδρὸς ἐκεῖσε οἰκοῦντος. ὁ δὲ ἅγιος Ἀνδρέας πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ εἰς τὰ λεγόμενα Ἀρματίου ἐποίησε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ ἐκάθητο διδάσκων. ἐποίησε δὲ καὶ σταυρὸν ἰδιοχείρως, λατομήσας αὐτὸν καὶ γλύψας, ὃν ἔστησεν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν. μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸ νεώριον, εἰς τὸ καλούμενον κερατέμβολον, καὶ ἐδίδασκε κἀκεῖσε. ἐκλήθη δὲ οὕτως ὁ τοιοῦτος
155 ἔμβολος, διότι στήλη τις ἦν, καὶ ἐπάνω αὐτῆς ἵστατο ζώδιον, ἔχον ἐν τῇ κεφαλῇ τέσσαρα κέρατα, καὶ θαῦμα ἐγένετο ἐν αὐτῷ. ὅστις γὰρ εἶχεν ὑπόληψιν τοῦ εἶναι κερατίας, ἡνίκα ἐλθὼν προσήγγιζε τῇ στήλῃ, εἰ ἦν ὡς ὑπελαμβάνετο, ἐγύριζεν ἡ στήλη ἐκ τρίτου, εἰ δὲ οὐκ ἦν, ἵστατο σιγῇ.

Ὁ τρίκλινος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου λέγεται Μαναῦρα διὰ τὸν τρόπον τοιοῦτον. Ἀναστάσιος Βασιλεὺς ὁ Δίκορος τῷ κϛ΄. ἔτει τῆς Βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τῷ τετάρτῳ μηνὶ, βροντῶν καὶ ἀστραπῶν περὶ τὸ παλάτιον εἱλουμένων, ἀδημονῶν, καὶ μὴ φέρων, ἐκ τόπου εἰς τόπον ἔφευγε. καὶ δὴ εἰσελθόντα εἰς τὸν τοιοῦτον Τρίκλινον, κατέλαβεν ἐκεῖσε αὐτὸν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. ὑπὸ γὰρ βροντῆς βιαίας καὶ κεραυνοῦ ἀπέψυξε, καὶ ἐγένετο πυρίκαυστος. ὅτε δὲ ἀπέθνησκε, φωνῇ μεγάλῃ ἔφη. ὦ Μάνα, ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ Τρίκλινος Μαναῦρα.

Τὰ Σίγμα τῆς Θεοτόκου πρῶτον μὲν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισεν. εἶτα δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἀνέκτισε. μετὰ δὲ τριακόσια εἰκοσιοκτὼ ἔτη ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, σεισμοῦ μεγάλου γεγονότος, συνεπτώθη παντελῶς ὁ ναὸς, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, μηνὸς

Germani fratres ita nominati exstruxerunt: quæ post eorum mortem in Monasteria mutatæ fuerunt. Hic post quadringentos & viginti octo annos tempore Irenæ Atticæ Paulus Patriarcha, deposita Patriarchali dignitate, requievit, & post quatuor menses mortuus est.

Palatia Eleutheriana & officinas eadem Irene condidit. Hippodromum vero, qui inter ædes Eleutherianas & Amastrianas, a secundo urbis conditore Theodosio juniore exstructus erat, demolita est Augusta, ejusque loco Pistrina ædificavit.

Thermas magnas, quæ sunt prope Bovem, exstruxit Nicetas Eunuchus & Præfectus mensæ tempore Theophili Imperatoris.

Templum B. Archangeli Michaelis nuncupatum ad Abacos, quod est prope Xerolophum, ædificavit Leo Macelas. Ita vero nominatum est, quod ibi inventi fuerint Abaci magnitudinis admirandæ.

Ecclesia S. Deiparæ ad glaciem, inde cognomen habet, quod Leonem Macelam equo illac transvehentem hyemali tempore, glacies delapsa afflixerit.

De loco nuncupato Herio referunt, olim cives ibi sepeliri solitos, antequam conderetur cœmeterium S. Lucæ. Ibidem Constantinus magnus templum S. Georgii condidit. Sciendum est, quod S. Andreas Apostolus Byzantium veniens, primum in eo loco consederit atque docuerit, & deinde ordinaverit S. Stachyn Episcopum ecclesiæ S. Irenæ trans fretum, in loco qui a Galata quodam ibi habitante, Galata vocatur. S. Andreas autem ante Constantinum magnum Byzantium venit, & in loco, qui dicitur Harmatii, tabernaculum struxit, atque ibi docuit. Sculpsit etiam propria manu signum crucis ex lapide, collocavitque in Ecclesia antiqua S. Irenæ. Postea migravit in Neorium, & ibi quoque docuit in porticu, quæ cornuta ob hanc caussam vocatur. Stabat ibi columnæ imposita statua, quatuor cornua in capite gerens. Quisquis igitur suspectam habebat pudicitiam uxoris, ad hanc statuam accedebat, & si res ita se haberet, ut suspicabatur, ter in gyrum se vertebat statua; sin minus, stabat immobilis. *Edit. Paris. pag. 60.*

Triclinium magni Constantini propterea Manaura dicitur. Cum Imperator Anastasius Dicorus viginti sex annos & quatuor menses imperasset, accidit, ut tonitrua & fulgura circum undique Palatium vehementer impeterent. Quare consternatus Imperator, & hinc inde præ formidine cursitans, in hoc demum triclinio numinis ira perculsus, & penetrabili fulminis ictu ambustus fuit. Moribundus autem extrema hæc verba magna voce protulit: O Mana, aura pereo, atque hinc Triclinium illud Manauræ nomen retinuit.

Ecclesiam S. Dei Genitricis, quæ vocatur Sigma, Constantinus magnus primo condidit: deinde Justinianus magnus restauravit. Post annos autem trecentos viginti octo, imperante Basilio Macedone, magno terræ motu totum hoc templum collapsum est, die Dominico, qui nonus erat Januarii, & Su-

Polyeucto facer. Hac ruina omnes, quotquot in eo erant, oppressi sunt, & templum inde cognominatum fuit Sisma, id est, Conquassatio, sive Sema, id est, sepulchrum. Vulgo autem vocatur Sigma.

Ecclesiam novam B. Archangeli Zeno & Ariadne ædificarunt.

Monasterium Procopiæ sanctimonialium Patruus Justiniani magni cum uxore Euphemia condidit, & post obitum ibidem sepultus est.

Monasterium Choræ prius oratorium erat. Postquam vero Priscus Præfectus & gener Phocæ tyranni eo relegatus fuit, sua impensa magnum & pulchrum monasterium ejus loco exstruxit, multasque possessiones ei largitus est. Cognominatur autem hoc Monasterium Chora, quod ibi olim ager seu prædium esset: quemadmodum etiam Monasteria Studii & Xerocerami, extra urbem sita erant.

Templum S. Mamantis condidit soror Mauricii Imperatoris. Illa enim, Mauricio & liberis ejus a Phoca tyranno interfectis, corpora eorum collegit atque ibi deposuit. Cæterum uxor Mauricii cum suis filiabus primum quidem a Phoca aliquantulum in Monasterio dicto novo inclusa fuit. Postea autem & ipsa & universa Mauricii cognatio ferro ab eo interempta est, & in mare projecta.

Monasterium S. Euphemiæ & sepulcra, quæ sunt in Petrio, Basilius Macedo condidit, & filias suas ibidem attondit.

Edit. Parif. pag. 64. Ecclesiam S. Zotici prope cisternam Mocisium prius Imperator Marcianus exstruxit; in qua etiam mortui corpus depositum fuit.

Templum S. Notariorum Theodosius ædificavit, & multis ditavit possessionibus.

Ecclesiam SS. Manuel, Sabel & Ismael, quæ sita est ad murum terrestrem, Theodosius magnus condidit. Postquam enim a Juliano Apostata fuerunt cremati, reliquiæ eorum ibidem in loco supplicii depositæ sunt.

Portam, quæ vocatur Antiqua, Constantinus magnus exstruxit. Eo enim usque antiquus & ab eo erectus murus terrestris pertingebat.

Templum S. Eleutherii Basilius quidam tempore Arcadii ædificavit.

Duo Monasteria, quorum unum S. Domninæ cognomento Alexandri, alterum vero S. Mauræ dicitur, tempore Theodosii magni condita fuerunt. Tunc enim sanctæ illæ fœminæ Roma venerunt, & impetrata ab Imperatore loci hujus, tunc inhabitati, copia, Monasteria ibi ædificarunt. Similiter etiam S. Dius locum ab Imperatore petiit, & Monasterium in eo construxit, quod vocatur Dii.

Monasterium quod vocatur Myrioceratum tempore Marciani Imperatoris conditum fuit. Referunt autem multi historici fuisse in hoc Monasterio suspensum cornu olei, quo Propheta Samuel reges Judæorum inunxit, atque hinc ita nominatum esse Monasterium.

Monasterium Xylinitæ Nicetas magister condidit tempore Leonis patris Constantini Caballini, a quo etiam decollatus fuit in Sphendone Hippodro-

A Ἰανουαρίῳ θ'. τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου, καὶ τοὺς ἐκεῖσε ἀνθρώπους διέφθειρε, καὶ ἐκτότε ἐκλήθη σεῖσμα, ἢ σῆμα. ἰδιωτικῶς δὲ καλοῦσι σίγμα. 126.

Τὸν μικρὸν Ἀρχιστρατηγὸν, τὸν νέον, Ζήνων καὶ Ἀριάδνη συνήγειραν.

Τὴν γυναικείαν μονὴν τῆς Προκοπίας, ὁ θεῖος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἔκτισε σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Εὐφημίᾳ, ἔνθα καὶ θανὼν ἐτάφη.

Ἡ Χώρα πρῶτον εὐκτήριον ἦν. Πρίσκος δὲ ὁ ὕπαρχος καὶ γαμβρὸς Φωκᾶ τοῦ τυράννου, περιορισθεὶς ἐκεῖ, παρὰ τῶν ἰδίων ἔκτισε ταύτην μονὴν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, ἀποχαρισάμενος καὶ κτήματα πολλά. ἐκλήθη δὲ Χώρα, διότι ἐπὶ τῶν Βυζαντίου χωρίον ἦν B ἐκεῖ. καθὰ καὶ ἡ τοῦ Στυδίου μονὴ ἔξω τῆς πόλεως ὑπῆρχε, καὶ ἡ μονὴ τοῦ Ξηροκεράμου.

Ὁ ἅγιος Μάμας, ἐκτίσθη παρὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μαυρικίου βασιλέως. μετὰ γὰρ τὸ ἀναιρεθῆναι παρὰ τοῦ Φωκᾶ τὸν Μαυρίκιον ἅμα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, λαβοῦσα τὰ σώματα αὐτῶν κατέθετο ἐκεῖσε. ἡ δὲ σύμβιος Μαυρικίου μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, ἐφρουρεῖτο παρὰ τοῦ Φωκᾶ ἐν τῇ νέᾳ καλουμένῃ μονῇ, πρὸς ὀλίγον τινὰ καιρόν. ὕστερον δὲ ἀνῃρέθη παρ' αὐτοῦ καὶ αὐτὴ διὰ ξίφους ἀποτμηθεῖσα, καὶ πᾶσα ἡ συγγένεια Μαυρικίου, καὶ τῇ θαλάσσῃ ἐρρίφησαν.

Τὴν μονὴν τῆς ἁγίας Εὐφημίας, καὶ τοὺς τάφους 127.
τοὺς ὄντας ἐν τῷ Πετρίῳ, καὶ τὸ λουτρὸν, Βασίλειος C ὁ Μακεδὼν ἀνήγειρε, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπέκειρε.

Τὴν ἁγίου Ζωτικοῦ, τὴν οὖσαν εἰς Μωκισίαν, ὁ ὅσιος ἀνήγειρε Μαρκιανός, οὗ καὶ θανὼν κατετέθη.

Τοὺς ἁγίους Νοταρίους ὁ μέγας Θεοδόσιος ἀνήγειρε καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε.

Τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ ἐπὶ τὸ Χερσαῖον τεῖχος ὁ μέγας ἀνήγειρε Θεοδόσιος μετὰ γὰρ τὸ καυθῆναι αὐτοὺς παρὰ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ, τὰ σώματα αὐτῶν ἐκεῖ κατέθετο. Ἐπεὶ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀνῃρέθησαν οἱ ἅγιοι.

Τὴν δὲ παλαιὰν λεγομένην πόρταν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε, καὶ ἕως ἐκεῖ ἦν τὸ ἀρχαῖον καὶ D παρ' αὐτοῦ κτισθὲν χερσαῖον τεῖχος.

Τὸν ἅγιον Ἐλευθέριον Βασίλειός τις ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου ἀνήγειρε.

Αἱ δύο μοναὶ τῆς τε ἁγίας Δομνίνας, ἡ ἐπονομάζεται τὰ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ ἄλλη, ἡ λέγεται τὰ Μαύρας ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐκτίσθησαν. ἐλθοῦσαι γὰρ ἀπὸ Ῥώμης εὗρον ἄοικον τὸν τόπον καὶ αἰτησάμεναι τὸν Βασιλέα, δέδωκεν αὐταῖς τὸν τόπον, καὶ συνδρομήν. καὶ ἀνήγειραν μονάς. ὡσαύτως καὶ ὁ ὅσιος Δῖος αἰτησάμενος τὸν Βασιλέα, τόπον λα- 128.
βὼν, ἔκτισε τὴν μονὴν τοῦ Δίου καλουμένην.

Ἡ μονὴ ἡ λεγομένη τὸ Μυριοκέρατον, ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ τοῦ Βασιλέως. φασὶ δὲ πολλοὶ τῶν E ἱστορικῶν, ὅτι τὸ κέρας ἐκεῖσε τοῦ ἐλαίου, ᾧ ἔχριε Σαμουὴλ ὁ προφήτης τοὺς Βασιλέας εἰς τὴν τοιαύτην μονὴν ἐκρέματο, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη Μυριοκέρατον.

Ἡ μονὴ τοῦ Ξυλινίτου ἐκτίσθη παρὰ μαγίστρου Νικήτα ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς τοῦ πατρὸς Καβαλίνου, παρ' οὗ καὶ ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὴν σφενδόνα. ἔχει δὲ τὸ ὄνομα ἡ μονὴ, διὰ τὸ τὰς

μετα-

μοναζούσας χρᾶσθαι εἰς ὑπόδεσιν τοῖς ὑπὸ καλυμμένοις ξυλίνοις. A

Η μονὴ τῆς Εἰκασίας ἐκτίσθη παρὰ Εἰκασίας μοναχῆς εὐσεβεστάτης καὶ παρθένου ὡραίας τῷ εἴδει, ἥ τις σοφωτάτη οὖσα, καὶ κάνονας πολλοὺς, καὶ στιχηρὰ, καὶ ἄλλα τινὰ ἀξιοθαύμαστα ἐποίησε καὶ ἐμελῴδησεν, ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως.

Τὰ Σμαράγδου ἐκτίσθη παρὰ Σμαράγδου πατρικίου καὶ στρατηγοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θρᾳκός. οὕτως δὲ ἐκλήθη, ἐπεὶ οἶκος ἦν αὐτοῦ ἐκεῖ.

Ο ἅγιος Μάρκος ὁ πλησίον τοῦ Ταύρου ἐκκλησία ἦν μεγάλη ξυλόστεγος, κτισθεῖσα ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. εἶτα ὑπὸ σεισμοῦ κατενεχθεῖσαν, ἀνήγειρεν
129. αὐτὴν Ρωμανὸς ὁ γέρων ὁ Λακαπηνός. B

Χαλκοῦς δὲ κώνωψ, καὶ μυῖα καὶ ἄλλα μικρὰ ζωΰφια ἐπάνω τῆς δυτικῆς ἁψῖδος τοῦ Ταύρου ἵσταντο. ἐστοιχειωμένα παρὰ Απολλωνίου τοῦ Τυανέως. καὶ ἕως μὲν ὦν ἵσταντο, οὐκ ἐφοίτων τῇ πόλει μυῖαι, ἢ ψύλλοι, ἢ κώνωπες. Ο δὲ Βασιλεὺς Βασίλειος ἐξ οἰκίας ἀγνοίας κατήγαγε, καὶ ἠφάνισεν αὐτά.

Η δὲ γυναικοειδὴς στήλη ἡ χαλκῆ, ἡ ἱσταμένη εἰς τὴν φιάλην τοῦ ἱπποδρομίου, ὡς τὸ συράκιον, Εἰρήνης ἐστὶ τῆς Αθηναίας, ἣν ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτῆς εἰς θεραπείαν αὐτῆς.

Ο τόπος, ὃς καλεῖται τὰ νεκρὰ, οὕτως ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον, ἅτε τὰ σώματα τῶν ἀναιρεθέντων πολιτῶν, ἐπὶ Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἐκεῖσε ἐτέθησαν, διὰ τὸ μὴ C χωρεῖν ἀλλαχόθι θάψαι αὐτά. ἀπέφραξε δὲ καὶ τὰ σκαλία ἀπὸ τοῦ παραθύρου, καὶ μέχρι τοῦ καμιλαυκίου, καὶ οὕτως ἐτίθουν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν,

Τὰ δὲ παμμεγεθέστατα κτίσματα εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον, οἶκοι ἦσαν Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔτι ὄντος αὐτοῦ Πατρικίου.

130. Εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου τὰ Πατρικίας, γέγραπται, ὅτι ἔτι ἤρχοντο οἱ Βασιλεῖς μετὰ τῶν δεσποινῶν ἐπὶ προκλήσεως εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ ἵσταντο. ἦν γὰρ οἶκος ἐκεῖσε μέγας κτισθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι καὶ πραιπόσιτοι ἐκεῖσε ἤλασαν καὶ ἐζώννυον τὸν Βασιλέα. ὁμοίως δὲ αἱ Ζωσταὶ ἐζώννυον τὴν δέσποιναν.

Τὰ Βασιλίδου ὁ ἅγιος Νικόλαος οἶκος ἦν πατρικίου Βασιλίδου καλουμένου, καὶ Κοιαίστορος τοῦ μεγάλου Ιουστινιανοῦ. D

Αἱ χαλκαῖ πύλαι, αἱ πρότερον μὲν ἱστάμεναι εἰς τὸ Τρικύμβαλον τοῦ Τζυκανιστηρίου, ἐπήρθησαν παρὰ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος ἀπὸ τοῦ ἐμβόλου τοῦ φόρου εἰς τὴν νέαν.

Η μονὴ τῶν Δαλμάτου παρὰ Δαλμάτου πατρικίου ἐκτίσθη. ἐξ οὗ καὶ Αψίμαρος, ὃς καὶ Τιβέριος, ὅτε ἀνῆλθε μετὰ τῶν χελανδίων, καὶ ἐκράτησε τῆς Βασιλείας, τὸν Βασιλέα Λεόντιον καταγαγὼν, καὶ περιορίσας ἐκεῖσε, εἶτα ῥινοκοπήσας ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐφρούρει μονῇ.

Τὸν ἅγιον Γεώργιον τὰ Χαλκίδου Σέργιος ὁ Πατριάρχης ἔκτισεν ὁ αἱρετικὸς, ἐν ᾧ καὶ τὸ βέβηλον αὐ- E
131. τοῦ σῶμα κεῖται. ὁμοίως καὶ τὰ ἐν τοῖς κατηχουμένοις εὐκτήρια πάντα ὁ αὐτὸς ἔκτισε, δοὺς ἐκεῖ χρυσᾶ κειμήλια καὶ ἀργυρᾶ, καὶ πορφύρας χρυσᾶς.

Τὸν ἅγιον Στέφανον τὸν πλησίον τοῦ Σίγματος ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισεν. ὁ δὲ Βασιλεὺς Λέων ὁ φιλόσοφος ἐσμίκρυνε τοῦτον καὶ ὕλην πᾶσαν, τά τε μάρμαρα καὶ κίονας, καὶ τὰς χρυσᾶς ψηφῖδας ἀπό-

ml. Nomen vero Xylinitæ inde habet hoc Monasterium, quod monachæ loco calceorum soleis ligneis uterentur.

Monasterium Icastæ ædificavit Icasia virgo sanctimonialis piissima, & pulcherrima, quæ valde erudita fuit, & multos hymnos, & stichera, & alia quædam admirabiliter composuit tempore Theophili Imperatoris.

Monasterium Smaragdi, Smaragdus Patricius & Præfectus militum tempore Tiberii Thracis condidit, cujus illic domus fuit.

Ecclesiam S. Marci Prope Taurum, primo Theodosius magnus cum trullo ligneo exstruxit; Postea terræ motu collapsam reædificavit Romanus senior cognomine Lecapenus.

Æreus culex & musca & alia insecta supra occidentalem arcum Tauri ab Apollonio Tyaneo posita erant. Quamdio autem illa permanserunt integra, nec muscæ, nec pulices, nec culices urbem intrarunt. Cæterum Imperator Basilius Macedo ea dejecit atque confregit. *Edit. Parif. pag. 62.*

Statua muliebris ærea, posita in Phiala Hippodromi, Irenæ Atticæ est, quam in honorem ejus Constantinus filius posuit.

Locus nuncupatus Necra sive Cadaverum, ex eo nomen habet, quod sub Justiniano magno civium supplicio affectorum cadavera ibi deponerentur. Alibi enim ea sepeliri vetitum erat. Idem vero scalas ab ostio laterali usque ad Camilaucium muro sejunxit atque ita defunctorum corpora ibi condebant.

Maxima illa ædificia, prope templum S. Sergii, ædes fuerunt Justiniani magni cum Patricius adhuc esset.

De Ecclesiæ S. Deiparæ cognomine Patriciæ memoriæ proditum est Imperatores & Augustas tempore processionis ad S. Sophiam ibi stationem facere consuevisse. Etenim illic amplissimum erat Palatium, a Constantino magno exstructum. Huc igitur accedebant Patricii & præpositi, & succingebant Imperatorem: matronæ vero, quæ vocantur Zostæ, Imperatricem.

Templum S. Nicolai cognominatum Basilidæ, domus erat Basilidæ Patricii, & Quæstoris Justiniani magni.

Portæ æreæ, quæ prius stabant in Tricymbalo Tzycanisterii, a Basilio Macedone ex porticu Fori in Ecclesiam novam translatæ fuerunt.

Monasterium Dalmatæ, Dalmatus Patricius condidit. Quare etiam Tiberius Apsimarus, postquam cum chelandiis suis Byzantium pervenit, & Imperio potitus est, Leontium Imperatorem, naso præciso, in hoc Monasterio inclusum custodivit.

Templum S. Georgii cognominatum Chalcidæ Sergius Patriarcha hæreticus exstruxit: ubi etiam prophanum ejus cadaver sepultum est. Idem quoque ædificavit oratoria, quæ sunt in Catechumenis, & multa templo largitus est aurea & argentea cimelia, & purpureas vestes auro distinctas.

Ædem S. Stephani, prope Sigma, Constantinus magnus condidit: Imperator vero Leo Philosophus ad minorem formam redegit, & omnem ejus materiam, marmora, columnas, & aureas crustulas in templum omnium sancto-

rum transtulit, ubi depositæ reliquiæ S. Isaacii.

Ecclesiam S. Metrophanis Constantinus magnus exstruxit: uti etiam ædem sanctæ Trinitatis, quæ sita est in Exocio-
Edit. Paris. pag. 63. aio, & nunc vocatur SS. Apostolorum. Utramque vero vetustate collapsam Justinianus magnus restauravit.

De templo S. Joannis Præcursoris cognomine Illi tradunt maximum draconem olim in eo loco latitasse, ubi tum ærarium imperiale erat, & multos incaute illac transeuntes devorasse. Tandem vero S. Hypatius eo accessit, & fustem subtus clavatum draconi impegit, atque eum interemit. Hinc igitur locus denominatus est, vel, ut supra quoque diximus, ab Illo magistro, qui ob affectatum Imperium ab Imperatore Basilisco occisus fuit.

Ecclesiam S. Theophanis, quæ sita est extra veterem testudinem monumentorum Imperialium in templo SS. Apostolorum ædificavit Constantinus primus Porphyrogenitus filius Leonis sapientis.

Templum Salvatoris in Chalce Romanus senior condidit, & sub duabus parvis columellis altare, ut nunc conspicitur, institutis ibidem duodecim Clericis. Deinde vero Joannes Tzimisces illud in præsentem magnitudinem & pulchritudinem provexit, & quinquaginta clericos in eo instituit. Præterea multis sacris donariis exornavit, & quicquid bonorum post reditum ex suo præsidio possidebat, ibi obtulit. Collocavit etiam in eo sacram Christi imaginem Beryto allatam, & ejus sandalia. Ipse quoque ibidem sepultus est.

Sacrum balneum in Blachernis Basilius junior filius Romani Porphyrogeniti cognomine Pueri, pretiosius quam ante fuerat exornavit, & auro argentoque obduxit.

Monasterium sancti Lazari Imperator Leo sapiens condidit, & monachos eunuchos in eo instituit. Eo etiam transtulit reliquias S. Lazari & Mariæ unguentiferæ, ex Cypro & Bithynia allatas.

Monasterium Tzautzæ tempore ejusdem Leonis Tzautzes magister exstruxit; cujus filiam Zoen Leo sapiens concubinam habuit.

Monasterium Libis tempore Romani senioris & Constantini Porphyrogeniti ædificatum fuit a Libe Patricio & Drungario classis navalis, qui etiam Hospitale condidit.

De ingentibus istis saxis, quæ sita sunt extra murum maritimum, hæc narrantur. Cum Constantinus magnus urbem hanc conderet, & fere totus ejus situs saxosus esset, lapicidæ ad porticus exstruendas loca deplanantes, montium apices exciderunt, iisque ad mare devolutis & undique disjectis, to-
pag. 64. tum litus adversus irruentem fluctuum violentiam communierunt: ideoque murus maritimus intra hasce petras erectus fuit, ut mare turbatum eis illisum frangeretur, & tranquille maris afflueret.

A θετο εἰς τοὺς ἁγίους πάντας, ὅπου κεῖται τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Ἰσαακίου.

Τὸν ἅγιον Μητροφάνην ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν. ὡσαύτως καὶ τὴν ἁγίαν Τριάδα, τὴν οὖσαν εἰς τὸ ἐξωκιόνιον, τὴν νῦν δὲ ἁγίους Ἀποστόλους ὀνομαζομένην. συμπτωθέντας δὲ ὕστερον ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἔκτισε.

Περὶ δὲ τοῦ προδρόμου τοῦ Ἴλλου λέγεται, ὅτι πηγὴ ἦν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ δράκων ἐφώλευε παμμεγεθέστατος, (ἦν δὲ ταμεῖον Βασιλικὸν ἐκεῖ) καὶ πολλοὺς ἀσκέπτως ἐρχομένους κατήσθιεν. ὁ δὲ ἅγιος Ὑπάτιος προσελθὼν, ἐπάταξε τὸ θῆρα μετὰ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ, ἐχούσης ἧλον κάτωθεν σιδηροῦν, καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν, ἐξ οὗ καὶ ἔσχεν ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν· ἢ, καθότι καὶ ἀνώτερον εἴπο-
B μεν, ἀπὸ Ἴλλου μαγίστρου τοῦ τυραννήσαντος καὶ ἀναιρεθέντος παρὰ Βασιλίσκου.

Τὴν ἁγίαν Θεοφανὼ, τὴν οὖσαν ἔξωθεν τῆς παλαιᾶς κόγχης τῶν μνημοθεσίων Βασιλικῶν εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

Τὸν Σωτῆρα εἰς τὴν χαλκῆν Ῥωμανὸς ὁ γέρων ἀνήγει-
ρε, ὑπὸ στυλαρίων μικρῶν δύο, ὡς ἔστιν ὁρώμενον τὸ 132.
θυσιαστήριον, ποιήσας κληρικοὺς ιβ΄. ὁ δὲ Τζιμισκὴς Ἰωάννης, ἀνήγειρεν αὐτὸν εἰς ὅπερ ὁρᾶται νῦν, μέγεθος καὶ κάλλος, τυπώσας κληρικοὺς πεντήκοντα. πολλοῖς δὲ ἱεροῖς ἀναθήμασιν αὐτὸν κατεφαίδρυνε, προσκυρῶν, ἅπερ ἀπὸ τοῦ ταξιδίου κατορθούμενος ἐκτᾶτο.
C ἀπέθετο ἐκεῖσε καὶ τὴν ἐκ Βηρυτοῦ ἁγίαν εἰκόνα, καὶ τὰ σανδάλια τοῦ Χριστοῦ καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν αὐτῷ.

Τὸ ἅγιον Λοῦμα τῶν Βλαχερνῶν ὁ νέος Βασίλειος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ τοῦ καλουμένου παιδίου τοῦ πορφυρογεννήτου πολυτελεστέρως ἐκόσμησε, χρυσώσας καὶ ἀργυρώσας, πλέον παρ' ὃ ἦν.

Ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Λαζάρου παρὰ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐκτίσθη. μοναχοὺς δὲ εὐνούχους ἐν αὐτῇ τετύπωκεν. ἔφερε καὶ τὰ λείψανα ἀπὸ Κύπρου καὶ Βιθυνίας τῆς τε μυροφόρου Μαρίας καὶ Λαζάρου, καὶ ἐκεῖ ἐπέθετο.

Ἡ μονὴ τοῦ Τζαούτζου ἐκτίσθη παρὰ Τζαούτζου μαγίστρου, οὗ τινος τὴν θυγατέρα ἐμοίχευσε Λέων ὁ σοφὸς, Ζωὴν ὀνομαζομένην.

D Ἡ μονὴ τοῦ Λιβὸς ἐν τοῖς χρόνοις Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος καὶ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου ἐκτίσθη παρὰ Λιβὸς πατρικίου καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλοΐμου, ὃς καὶ ξενῶνα ἐποίησε.

Περὶ δὲ τῶν παμμεγεθεστάτων πετρῶν τῶν ἔξωθεν κειμένων τοῦ παραλίου τείχους λέγεται, ὅτι, κτιζομένης τῆς πόλεως παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ σχεδὸν ἁπάσης πετρώδους ὑπαρχούσης, ἰσάζοντες τοὺς τόπους οἱ λιθοξόοι, ὡς ἂν κτίσωσι τούς τε ἐμβόλους καὶ τὰ ἐξάερα, ἔκοπτον τὰς κορυφὰς τῶν πετρῶν καὶ τῶν ὀρέων, καὶ κατεκύλιον πρὸς τὴν θάλασσαν. πανταχόθεν οὖν τοῦ αἰγιαλοῦ ῥιφέντες ἐποίησαν εἴργεσθαι τὴν ἐπιφορὰν τῶν κυμάτων. διὸ καὶ ἔσωθεν αὐτῶν ἔκτισαν τὸ παράλιον τεῖχος, ὡς ἵνα κινουμένη ἡ θάλασσα καταθραύηται ταῖς πέτραις,
E καὶ γαληνιῶσα προσπελάζῃ τοῖς τείχεσιν.

DE STRUCTURA Templi S. Sophiæ.

CUM olim magna Ecclesia, videlicet S. Sophia, Idolorum esset de-

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας.

ΤΗΣ μεγάλης Ἐκκλησίας, ἤγουν τῆς ἁγίας 133.
Σοφίας, εἰδωλεῖον τὸ πρὶν οὔσης, καὶ πολλῶν

A ἀγαλμάτων ἐκεῖσε ἱσταμένων, ἀφεῖλεν αὐτὰ, καθὼς προείρηται ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ Ἰουστινιανός. καὶ ὁ μὲν μέγας Κωνσταντῖνος πρώτην αὐτὴν ἀνήγειρε δρομικὴν, ὁμοίαν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου, καὶ τῆς ἁγίας Δυνάμεως. ἀνήγειρε δὲ καὶ τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιὰν, πλησίον αὐτῆς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἤγουν τῆς ἁγίας Σοφίας. καὶ πληρώσας αὐτὴν τὴν ἁγίαν Σοφίαν, στήλας ἔστησε πολλὰς, ὡς προείπομεν. διήρκεσε δὲ τὸ κτίσμα ἐκεῖνο, μέχρι τῆς Βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις ἐκείνου, κατὰ τὴν δευτέραν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον, στασιάσαντες οἱ Ἀρειανοὶ, κατέφλεξαν τὸ στέγος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὄντος πατριάρχου Νεκταρίου τοῦ ἁγιωτάτου, εἰς τὴν Εἰρήνην καθεζομένου τὴν παλαιάν. Διῆλθον δὲ χρόνοι δεκαὲξ, καὶ ἦν ἀσκεπὴς ἡ ἁγία Σοφία. B προστάξας δὲ ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος Ῥουφῖνον τὸν μάγιστρον, ἐσκέπασε τὸ στέγος, διὰ κυλινδροειδῶν καμάρων. καὶ διέμεινεν οὕτω μέχρι τῆς Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ. Εἰς δὲ τὸν πέμπτον χρόνον τῆς αὐτοῦ Βασιλείας, μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν σφαγὴν
134 ἐν τῷ ἱππικῷ τῶν τριακονταπέντε χιλιάδων, ἀναιρεθέντων ἐκεῖσε, διὰ τὸ ἀναγορευθῆναι παρὰ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν, Ὑπάτιον τὸν Πατρίκιον καὶ δομάρχου μέρους τῶν Βενέτων, ἐνέπνευσεν ὁ πανάγαθος Θεὸς καὶ φιλάνθρωπος εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, τοῦ οἰκοδομῆσαι ναὸν, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀπὸ Ἀδὰμ, οὔτε γενήσεται. Ἔγραψε δὲ καὶ τοῖς στρατηγοῖς τοπάρχαις, καὶ σατράπαις, καὶ Δουξὶ, καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἀρχαγέταις πάντων τῶν Βασιλικῶν θεμάτων ἀνα- C τολῆς τε καὶ δύσεως, ἄρκτου καὶ μεσημβρίας, πέμψαι αὐτῷ ὕλην ἀνέκαθεν, εἰς τὸ ἀνεγεῖραι τοιοῦτον ἀξιοθαύμαστον, καὶ θεοφρούρητον, καὶ θεοφύλακτον, καὶ περικαλλῆ ναὸν, ὅπου δηλαδὴ εὑρεθῶσι κίονές τε, καὶ συστημάτια, στήθεά τε, καὶ ἀββάκια, καὶ καγγελόθυρα. Πάντες δὲ οἱ παρ' αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ σταλέντες, χαίροντές τε καὶ ἀγαλλιώμενοι, ἔπεμπον τῷ Βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ τὴν τοιαύτην ὕλην, συναγαγόντες αὐτὴν ἀπό τε ναῶν εἰδωλικῶν, καὶ παλατίων, λουτρῶν τε καὶ οἴκων, ἀπὸ πάντων τῶν θεμάτων τῆς οἰκουμένης. καὶ ἡ μὲν ὀκτὼ κίονας οἱ Ῥωμαίοι, καθὼς φησὶ Πλούταρχος φροντισηκρῆτις καὶ ἐπιστολογράφος Ἰουστινιανοῦ, μετὰ σχεδίων ἀπεστάλησαν παρὰ γυναικὸς χήρας ἀπὸ Ῥώ- D μης, ὀνόματι Μαρκίας· οὕς τινας εἶχεν εἰς προῖκα αὐτῆς. ἵσταντο δὲ εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡλίου τὸν κτισθέντα παρὰ Οὐαλεριανοῦ τοῦ Βασιλέως Ῥώμης,
135. τοῦ προδόντος ἑαυτὸν Πέρσαις. ἔγραψε δὲ τῷ Βασιλεῖ οὕτως· Ἀπέστειλά σοι Δέσποτα Βασιλεῦ, ὀκτὼ κίονας Ῥωμαίους, ἰσομήκεις, ἰσοκύκλους, τολμῶ εἰπεῖν καὶ ἰσοσταθμεῖς, ὑπὲρ ψυχικῆς μου σωτηρίας. τοὺς δὲ ἑτέρους ὀκτὼ, πρασίνους κίονας τοὺς ἀξιοθαυμάστους, , ἐκόμισεν ὁ στρατηγὸς Κωνσταντῖνος ἀπὸ Ἐφέσου λελατομημένους. ἡ δὲ λοιπὴ πᾶσα ὕλη καὶ πάντες οἱ κίονες ἀπὸ Κυζίκου ἤχθησαν. ἑτέρους δὲ ἀπὸ Τρωάδος, καὶ ἄλλους ἀπὸ Κυκλάδων νήσων, καὶ ἀπὸ Ἀθηνῶν οἱ ἄρχοντες Βασιλέως E ἔπεμπον. Συνήχθη δὲ πᾶσα ἡ ὕλη, χρόνους ἑπτὰ ἥμισυ. τῷ δὲ δεκάτῳ δευτέρῳ ἔτει τῆς Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, ἐκ θεμελίων κατέλυσαν τὸν ναὸν· τὴν δὲ ἅπασαν ὕλην αὐτοῦ ἰδίως ἀπέθετο. οὐ γὰρ εἶχον χρείαν αὐτῆς τὸ σύνολον, διὰ τὸ πολλὴν καὶ ἄπειρον κρείττονα ὕλην ἀθροῖσαι καὶ ἑτοιμάσαι. ἤρξατο γοῦν ἐξωνεῖσθαι οἰκήματα τῶν ἐκεῖσε οἰκούντων καὶ πλησιαζόντων. καὶ πρῶτον μὲν χήρας τινὸς γυναικὸς ὀνόματι

A lubrum, simulachra ibi collocata, Constantinus magnus & Justinianus, ut antea dictum est, inde abstulerunt. Primum quidem Constantinus magnus eam instar Circi oblongam extruxit, templi S. Agathonici & S. Potentiæ simdem. Edificavit quoque prope magnam Ecclesiam sive S. Sophiam, templum sanctæ Pacis, quod cognominatur antiquum. Postquam vero S. Sophiam absolvit, multas in ea collocavit statuas, ut jam ante diximus. Structura autem illa duravit usque ad Imperium Theodosii magni. Hujus enim tempore, cum secunda Synodus Constantinopoli haberetur, Arriani seditione excitata, tectum magnæ Ecclesiæ exusserunt, sub Patriarchatu sanctissimi B Nectarii, in antiqua Irene præsidentis. Eainde totis sexdecim annis tecto S. Sophia caruit. Imperator vero Theodosius Rufinum magistrum operi præficiens tecto ex cylindrace fornicibus composito eam operuit: & ita permansit usque ad Imperium Justiniani. Quinto autem anno ejus Imperii post illam stragem, in qua triginta quinque hominum millia in Hippodromo interfecti sunt, quia duæ populi partes Hypatium Patricium, & Præfectum Venetæ factionis Imperatorem salutarant, Deus optimus & humanissimus Imperatori Justiniano mentem dedit, ut templum, quale ab Adamo non fuit, neque fiet, ædificaret. Scripsit etiam Præsidibus, C Toparchis, Satrapis, Ducibus & omnibus Præfectis omnium Provinciarum Imperii ad Orientem, Occidentem, Septemtrionem & Meridiem, ut sibi mitterent materiam ad extruendum tam mirabile & Dei præsidio munitum custoditumque, & pulchritudine conspicuum Templum, ubicumque videlicet invenirent columnas, lapides, tabulas & clathratas januas. Omnes igitur ei rei ab Imperatore Justiniano destinati, alacresque Imperatori materiam ejusmodi summiserunt, collectam ex delubris idolorum, Palatiis, balneis & ædibus omnium Provinciarum universi terrarum orbis. Cæterum octo columnas Romanas, ut refert Plutarchus primus D a secretis & ab epistolis Justiniano, vidua quædam nomine Marcia, quæ eo dotem illas acceperat, Roma curavit eo ratibus pervehi. Stabant autem Romæ in templo Solis quod Valerianus Romanus Imperator, qui seipsum Persis in manum dedit, construxerat; sic vero Imperatori scripsit: Mitto tibi Domine Imperator octo columnas Romanas, longitudine & rotunditate, audio dicere, & pondere æquales pro animæ meæ salute. Alias octo columnas admirandas, coloris prasini, Constantinus Dux e latumiis excisas secum Epheso adduxit. Reliqua omnis materia & columnæ Cyzico advectæ sunt: alias ex Troade, alias ex Cycladibus insulis & E Athenis Præfecti Imperatoris miserunt. Omnis autem hæc materia septem annis cum dimidio collecta est. Anno vero duodecimo Imperii Justiniani, templum a fundamentis everterunt: omnem autem ejus materiam seorsim deposuit: nullo enim modo ea opus habebat, quoniam multo meliorem coacervaverat, & ad manus habebat. Cœpit igitur emere domos, illic atque in contiguis ædibus habitantium, ac primum

Edit. Paris. pag. 65.

cujusdam viduæ nuncupatæ Annæ, quam cum recusaret Imperatori vendere, dixit: Etiam si quingentas libras nummum mihi obtuleris, tamen eam non tibi tradam. Imperator vero cum multos ex proceribus suis misisset, ut blanditiis mulierem demulcerent, nihil impetravit: Ipse autem mulierem accedens obnixe rogavit ut suam domum venderet: illa cum vidisset Imperatorem, cecidit ad pedes ejus suppliciter dicens: Domine Imperator, non quidem par est, me sero ædium pretio quicquam a te accipere, volo autem me in partem venire sumptuum structuræ hujus templi, ut & ego in die Judicii habeam mercedem, & post mortem meam sepeliar prope ædes meas, & identidem meæ donationis memoriam fieri. Locus autem ædium ejus, quem dedit magnæ Ecclesiæ, totum Scevophylacium cum templo S. Petri continet. Porro locus nuncupatus puteus sacer, & sanctum altare, & locus suggesti, usque ad mediam partem templi, erat domus cujusdam Antiochi ostiarii & Eunuchi, quam quinquaginta nummorum libris æstimabat. Indignante vero ipso, quod non posset justo pretio suam domum Imperatori vendere; Imperator justitiæ & probitatis amans,

Edit. Paris. pag. 66.

quod nollet quemquam injuria vel damno affici, mœstus animo cogitabat, quid cum illo ageret: Strategius autem Magister, thesauri Imperatoris Præfectus, ejusque adoptivus frater, Imperatori promisit, se aliquo commento illum victurum, ut ædes suas etiam, invitus vendere cogeretur. Prædictus enim Antiochus ostiarius, Circensium studio flagrans, venetum colorem sive ceruleum amabat, illoque admodum delectabatur: Cum igitur ludi Circenses exercendi essent, Magister Strategius ostiarium comprehendit, eumque in prætorium inclusit, ipso ludorum die: at ille cum ejulatu & dolore clamans dicebat: Circenses spectem, & quicquid Imperator jusserit faciam. Imperatoris igitur jussu statim in caveam adductus est, ibique ædes suas, præsente Quæstore & universo Senatu subscribente vendidit, idque octoginta quinque libris auri. Dextera pars ubi Gynæconitis usque ad columnam S. Basilii erat domus Charitonis Eunuchi, cognomento Anseripedis, quam cum grata animi significatione Imperatori obtulit, duplo pretio, duodecim libris æstimatam. Sinistra vero pars Gynæconitidis usque ad columnam S. Gregorii Thaumaturgi erant ædes cujusdam Xenophontis sutoris, qui ab Imperatore duplum pretium, libras quatuordecim petiit, & ut Circensium die in circo sedentem quatuor agitatorum factiones adorarent. Sed populo & universo Senatu Imperatori dicentibus; Non licet nobis ipsi eum honorem soli Imperatori debitum exhibere; jussit Imperator eum a tergo adorari & vocari Principem inferorum, quod etiam ad hoc usque tempus observatur. Templi vero area, lavacrum & porticus narthecis, & quæ in ambitu ejus sunt, erat domus Damiani Patricii Seleuciæ, quam sex libris æstimatam, lubentissimo animo Imperatori obtulit. Imperator vero cum locum dimensus esset, invenit rotundum lapidem ab altari usque ad in-

A Ἄννας, ἐκείνης δὲ μὴ βουλομένης ταῦτα πρᾶσαι τῷ Βα-
σιλεῖ, ἔλεγε μέχρι νομισμάτων λίτρας φ'. ἐάν μοι πα-
ράσχῃς, οὐ δίδωμί σοι ταῦτα· ὁ δὲ Βασιλεὺς, πολλοὺς
τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἀποστείλας πρὸς θεραπείαν τῆς γυ-
ναικὸς, οὐδὲν ἴσχυσε. παραγενόμενος δὲ ὁ Βασιλεὺς, εἰς
ἱκεσίαν τῆς γυναικὸς, ἐδέετο αὐτῆς περὶ τῆς ἐξαγοράσεως
τῶν οἰκημάτων αὐτῆς. ἡ δὲ θεασαμένη τὸν Βασιλέα,
ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ δεομένη καὶ λέγουσα. Δέσπο-
τα Βασιλεῦ, ἐγὼ μὲν χάριν τιμῆς τῶν οἰκημάτων
οὐκ ὀφείλω λαβεῖν τι ἀπὸ σοῦ· θέλω δὲ κοινωνὸν κἀ- 136.
μὲ γενέσθαι εἰς τὸν κτιζόμενον ναὸν, ἵνα ἔχω κἀγὼ ἐν
ἡμέρᾳ κρίσεως μισθὸν, καὶ μετὰ θάνατόν μου ταφῶ πλη-
σίον τῶν οἰκημάτων μου, καὶ διηνεκῶς μνημονεύεσθαί
B με, ὡς τὸ κτῆμα δοῦσαν αὐτῷ. Ἔστι δὲ ὁ τόπος τῶν οἰκη-
μάτων αὐτῆς, ὃν δέδωκεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν,
τὸ σκευοφυλάκιον ὅλον, σὺν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου.
Τὰ δὲ ὀνομαζόμενον ἅγιον φρέαρ, καὶ τὸ ἅγιον θυσιαστή-
ριον ὅλον, καὶ ὁ τόπος τοῦ ἄμβωνος, ἕως τῆς μέσης τοῦ
ναοῦ, ὑπῆρχεν οἶκος Ἀντιόχου τινὸς ὀστιαρίου, καὶ εὐ-
νούχου, ὃς ἀπετιμήθη, εἰς ὑπέρπυρα λίτρας ν'. τούτου δὲ
δυσχεραίνοντος τοῦ μὴ πρᾶσαι ἀξίως τὸν ἴδιον τῷ Βασι-
λεῖ, ὁ Βασιλεὺς φιλοδίκαιος ὢν καὶ μισοπόνηρος, πρὸς
τὸ μὴ θέλειν τινὰ λυπῆσαι ἢ ἀδικῆσαι, ἠθύμει ἀδη-
μονῶν, τί ἂν πράξαι εἰς αὐτόν. Στρατήγιος δὲ Μά-
γιστρος, καὶ φύλαξ τῶν Βασιλικῶν χρημάτων, καὶ τοῦ
Βασιλέως ἀδελφοποιητὸς, ὑπέσχετο τῷ Βασιλεῖ τοῦ νι-
C κῆσαι αὐτὸν διά τινος μηχανῆς, καὶ πεπρᾶσαι τὰ οἰ-
κήματα αὐτοῦ καὶ μὴ βουλόμενον. ὁ δὲ ῥηθεὶς Ἀντίοχος
καὶ ὀστιάριος, ἐφίλει τὸ βενέτον χρῶμα, φιλιππόδρο-
μος ὢν, καὶ ἀντεποιεῖτο αὐτοῦ λίαν, καὶ ἔχαιρεν ἐπ' αὐ-
τῷ. ἱππικοῦ δὲ μέλλοντος γίνεσθαι, ὁ Μάγιστρος Στρα-
τήγιος, τὸν ὀστιάριον ἐφρούρησε, καὶ καθεῖρξεν αὐτὸν εἰς
τὸ πραιτώριον, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ. ἐκεῖνος δὲ ἐ-
βόα μετὰ κλαυθμοῦ ὀδυνηρῶς, καὶ ἔλεγεν. Ἴδω τὸν ἀ- 137.
γῶνα τοῦ ἱππικοῦ, καὶ τὸ θέλημα τοῦ Βασιλέως ποιήσω.
ὑπομνησθέντος δὲ τοῦ Βασιλέως, ἤγαγον αὐτὸν ἐν τῷ
καθίσματι, καὶ ἐποίησαν ἐκεῖ τὴν πρᾶσιν, παρόν-
τος καὶ τοῦ κοιαίστορος, καὶ ὑπογραψάσης πάσης τῆς συγ-
κλήτου. ἐπράθησαν δὲ εἰς χρυσίου λίτρας πε'. Τὸ δὲ
D δεξιὸν μέρος τοῦ γυναικίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Βασι-
λείου, ὑπῆρχον οἰκήματα Χαρίτωνος εὐνούχου τοῦ ἐπίκλην
χηνόποδος, ἃ καὶ μετ' εὐχαριστίας πολλῆς δέδωκε τῷ
Βασιλεῖ, διπλῷ τιμήματι ἀποτιμηθέντα λίτρας ιβ'.
τὸ δὲ εὐώνυμον μέρος τοῦ γυναικίτου μέχρι τοῦ κίονος τοῦ
ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ, ὑπῆρχον οἰκήματα
Ξενοφῶντος τινὸς ῥάπτου, καὶ ᾐτήσατο τὸν Βασιλέα, ἵνα
λάβῃ διπλοῦν τὸ τίμημα λίτρας ιδ'. καὶ ποιήσῃ αὐ-
τὸν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ καθεζόμενον προσκυνεῖσθαι
ὑπὸ τῶν τεσσάρων ἡνιόχων. τῶν δὲ δήμων, καὶ πάσης
τῆς συγκλήτου εἰπόντων τῷ Βασιλεῖ, οὐκ ἔξεστι προ-
σκυνεῖσθαι αὐτὸν οὕτως, εἰ μὴ μόνον τὸν Βασιλέα,
προσέταξεν ὁ Βασιλεὺς, ἐξόπισθεν προσκυνεῖσθαι αὐ-
E τὸν, καὶ ὀνομάζεσθαι ἄρχοντα τῶν καταχθονίων· καὶ
τοῦτο φυλάσσεται μέχρι τοῦ νῦν. τὸ δὲ ἐπίπεδον
τοῦ ναοῦ καὶ ὁ λουτὴρ καὶ οἱ νάρθηκες, καὶ τὰ πέ-
ριξ αὐτῶν, οἶκος ἦν Δαμιανοῦ πατρικίου Σελευκεί-
ας, ἅ τινα ἀπετιμήθησαν εἰς λίτρας ϛ'. καὶ με-
τὰ πολλῆς εὐφροσύνης δέδωκεν αὐτὰ τῷ Βασιλεῖ.
ὁ δὲ Βασιλεὺς καταμετρήσας τὸν τόπον, εὗρε
στρογγύλην πέτραν, ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἕως τῆς

A κάτω ἀψῖδος, καὶ ἐθεμελίωσεν ἐπεὶ γύρωθεν τὰ θεμέ-
λια τοῦ μεγάλου τρούλλου. ἀπὸ δὲ τοῦ βήματος μέχρι τοῦ ἔ-
138 ξω νάρθηκος, εὗρε τόπον ἀλσώδη καὶ χαῦνον, καὶ ἐθε-
μελίωσεν. ἀρξαμένου δὲ τοῦ θεμελιοῦσθαι, προσκαλεσά-
μενος Εὐτύχιον τὸν πατριάρχην, ἐποίησεν εὐχὴν πε-
ρὶ συστάσεως ἐκκλησίας. ὁ δὲ Βασιλεὺς, οἰκείαις χερ-
σὶ λαβὼν ἄσβεστον μετὰ ὀστράκου, ἔβαλεν εἰς τὸν θεμέ-
λιον πρὸ πάντων. καὶ ἔκτισε τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν ὄν-
τα εἰς τὸ Ὡρολόγιον, τὸν λεγόμενον Βαπτιστῆρα, καὶ τὰ
πλησιάσαντα τοῦ Μητατωρίου, ἵνα ἐκεῖσε παραμένῃ
μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ πολλάκις ἐσθίῃ· ἐν ᾧ καὶ τὰ
διαβατικὰ σκεπαστὰ τοῦ παλατίου ἐποίησεν, ἵνα διέρ-
χηται ὁσάκις ἂν ἐθέλῃ. ὑπῆρχον δὲ μαΐστορες, τὸν
B ἀριθμὸν ἑκατὸν, ἔχοντες ἀνὰ ἑκατὸν μισθίους προ-
φαινομένους. ὁμοῦ οἱ κάμνοντες, χιλιάδες δέκα.
καὶ αἱ μὲν πέντε χιλιάδες τὸ δεξιὸν μέρος ἤρξαντο,
αἱ δὲ πέντε τὸ εὐώνυμον. εἶχον δὲ αὐτοὺς ἔσω καὶ
πολλὴν σπουδὴν, εἰς τὸ ταχέως ἀπαρτίζεσθαι. τὸ δὲ σχῆ-
μα τοῦ ναοῦ Ἄγγελος κατ' ὄναρ ὑπέδειξε τῷ Βασι-
λεῖ. ἦν δὲ μαΐστωρ εἰς μηχανικὸς, καὶ πολλὰς γνώ-
σεις γέμων εἰς τὸ ἀνεγείρειν ναοὺς ἐπιτηδείως. ἡ δὲ
κριθὴ ἵστατο βράζουσα εἰς κακάβους εὐμεγέθεις, καὶ
τὸν ζωμὸν αὐτῆς ἐμίγνυον μετὰ τοῦ ἀσβέστου καὶ τοῦ ὀ-
στράκου. ἀντὶ δὲ ὕδατος αὐτοῖς ὑπῆρχεν ὁ ζωμὸς
τῆς κριθῆς χλιαρός. ἔκοπτον δὲ καὶ τὰς φλοιὰς τῆς
πτελέας, καὶ ἐμίγνυον μετὰ τοῦ ἀσβέστου, καὶ ἐποίουν
C μάζας. καὶ οὔτε ἄγαν θερμὸν, οὔτε πάλιν ψυχρὸν
ἐνίθουν, ἀλλὰ χλιαρὸν, διὰ τὸ κολλητικώτερον
εἶναι, καὶ τοὺς λίθους κολλᾶν δίκην σιδήρου· δύο δὲ
139. πήχεις τοῦ θεμελίου ἀπὸ τῆς γῆς ὑψωθέντος, ὡς
φησὶν ὁ εἰρημένος ποιητὴς, καὶ ἀπογραφόμενος τὴν ἔ-
ξοδον, ἐξωδιάσθησαν χρυσίου κεντηνάρια υνβ΄. μι-
λιαρήσια δὲ ἔφερον καθεκάστην καὶ ἐμίγνυον τὸν χοῦν,
καὶ ἔχωνον εἰς τὸ ὡρολογεῖον καὶ τῶν πέριξ κτισμά-
των. καὶ ἡνίκα ἔμελλον ὑποχωρεῖν γυρεύοντες τὸν
χοῦν ἕκαστος αὐτῶν, διάφορα εὕρισκε, καὶ ἀπῄει
χαίρων, καὶ ἕτερα μιλιαρήσια ἀπέκειντο εἰς τὸ ὡ-
ρολογεῖον, καὶ ὅσοι ἀνεβίβαζον καὶ ἐκόμιζον λίθον,
ἢ ὄστρακον μετὰ ἀσβέστου ἢ βησάλου, ἐνὶ ἑκάστῳ ἐκ
D τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐδίδου ἀργύριον, διὰ τὸ μὴ βλασ-
φημῆσαι ἢ στυάξαι τινά. ἐξ αὐτῶν δὲ εἷς στυά-
ξας, καὶ εἰπὼν τὸ οὐαὶ, ἔπεσεν ἀθρόως, καὶ συ-
νετρίβη καὶ ἀπέψυξε. τῶν δὲ πισσῶν ὑψωθέντων,
καὶ τῶν μεγάλων κιόνων σταθέντων, ἔμελλον μετ'
αὐτῶν καὶ τοὺς Ῥωμαίους κίονας στῆσαι. ἀλλ' οὐκ ἐποίησαν,
ἀλλ' ἔστησαν τούτους εἰς τὰς τέσσαρας κόγχας. Ὁ δὲ
Βασιλεὺς, τὸ δειλινὸν οὐκ ἐκάθευδεν, ἀλλὰ πολ-
λὴν σπουδὴν ἐποιεῖτο τοῦ ἔργου, καὶ ἐπορεύετο βλέ-
πων τοὺς λιθοξόους καὶ τοὺς οἰκοδόμους. ἤρχετο δὲ
μετὰ Τρωΐλου Κουβικουλαρίου αὐτοῦ. τὴν δὲ ἔξοδον
κατεῖχε Στρατήγιος ὁ ἀδελφοποιητὸς τοῦ Βασιλέως,
ὁ καὶ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων. ἐπηγγείλα-
E το δὲ αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς καὶ ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ αὐτῶν καὶ
τῶν καθημερινῶν ἀργυρίων, δὶς τῆς ἑβδομάδος
140. εὐεργετεῖν αὐτούς. ὁσάκις δὲ ἤρχετο εἰς θεωρίαν,
ἐφόρει λευκὸν κολόβιον, καὶ ῥάβδον λεπτὴν κατεῖ-
χε τῇ χειρί. σκεπάσαντες δὲ ἐπάνω τὰς ἀψῖδας
ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῶν ἐμβόλων τῶν γυναικίτων·
καὶ ἀναλαβόντες εἰς τοὺς πισσοὺς, μέχρι τῶν κατη-
χουμένων, προσέταξε Στρατήγιος ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ ἀ-

A feriorem arcum, & circum illum fundamenta jecit apsidis majoris sive trulli magni. A suggesto vero usque ad exteriorem narthecem, solum palustre & fungosum invenit. Cum autem fundamenta ponere ordiretur, Eutychio Patriarcha accersito, pro structura Ecclesiæ precatus est. Postea Imperator primus omnium calcem cum testa accipiens, fundamenti initium posuit. Condidit etiam oratorium S. Joannis, juxta Horologium, Baptisterium vulgo dictum; & ædificia vicina Metatorii, ut ibi subinde cum Proceribus suis commoraretur, & cibum sumeret: inde etiam usque in Palatium porticum transitoriam tectam fecit, ut quoties vellet eo accederet. *Edit. Paris. pag. 67.* Erant autem Magistri nume- B ro centum, centenos singuli manuarios opifices mercenarios sub se habentes, ita ut summa decem millia operariorum essent: Quorum quinque millia a dextera, quinque a sinistra parte opus cœperunt. Magno autem studio contendebant, ut quamcelerrime opus absolverent. Cæterum templi formam Angelus per somnium Imperatori ob oculos posuit. Erat autem machinator quidam summæ periciæ in castruendis templis: Stabant etiam cacabi magni hordei bullientis, cujus liquorem calce & testa miscebant: liquor autem ille hordei tepidus aquæ vicem supplebat. Quin etiam dissectos ulmi cortices admiscebant calci, & in massam redigebant: qua C nec calida nimis, neque frigida ad structuram utebantur, sed tepida; quo tenacius adhærescebat, & lapides instar ferri conglutinaret. Fundamento autem duobus cubitis supra terram elevato, ut dictus auctor & expensæ rationum scriba refert, quadringenta quinquaginta duo auri centenaria expensa fuerant. Miliaresia vero quotidie afferebant, terræque ea permiscentes, juxta Horologium & circumsita ædificia humo obruebant: Ita cum ab opere abituri suam singuli terram circumcirca lustrarent, multa hinc inde inveniebant, & loti discedebant. Alia etiam miliaresia in Horologio exposita servabantur, & singulis qui lapidibus, calce, te- D gulis, aut cocto latere onusti ascendebant, pro labore, argentum distribuebatur, ne cui convitiandi aut conquerendi occasio esset. Quidam vero ex iis cum ingemiscens væ exclamasset, statim præceps dilapsus, & casu contusus expiravit. Cæterum post pilarum eductionem & erectionem magnarum columnarum, decreverant etiam una cum illis Romanas columnas collocare, quod tamen minime factum fuit, sed eas quatuor conchis fulciendis apposuerunt. Imperator autem somno pomeridiano abstinens, magnoque studio operi incumbens, fabros, & quadratarios circumeundo inspectabat; comitante eum Troilo cubiculario. E Verum Strategius adoptivus Imperatoris frater, ejusque pecuniarum custos, expensarum rationibus præerat. Præceperat autem ei Imperator, ut citra mercedem & diurnum argentum, bis illos singulis septimanis stipe aliqua muneraret. Quoties vero spectandi causa accedebat, albam gestabat tunicam, & exiguum baculum manu tenebat. Cum vero fornices porticuum muliebrium utrinque tegerentur, & a

Edit. Paris. pag. 68. pelis usque ad catechumenia opus iterum inchoaretur, jussit Strategius die septimo hora tertia, milliarisiorum summam magnam afferri, & magistros ad prandium accedere. Magister autem Ignatius filium suum reliquit, ut omnia instrumenta opificum sua inspectione custodiret: erat vero puer annorum circiter quatuordecim: puerum autem sedentem quidam candida veste indutus compellavit, quasi Eunuchus e Palatio missus, dicens: Qua de causa fabri opus Dei celeriter non perfecerunt, sed eo relicto omnes ad comedendum abierunt? respondit puer, Primo quoque tempore, mi domine, aderunt. At ille, abi cito, inquit, & accerse eos: Puero autem metuente ne qua ferramenta perirent, Angelus, qui ei apparuerat cum jurejurando dixit: Abi & voca illos, nam ego hinc non discedam donec redieris, testor sanctam Sophiam, quæ est verbum Dei, nunc ædificari cœptam. Tale igitur juramentum puer audiens, descendit & invenit patrem suum Ignatium, cui hæc omnia enarravit. Pater autem eum ad Imperatorem in baptisterio tunc prandentem duxit. Ille his auditis, omnes eunuchos ad se vocavit, cumque neminem ex iis puer agnosceret, intellexit Imperator Angelum Domini fuisse: Cæterum juramentum quod puer retulerat, observabat, tum quod albis vestibus amictus fuisset is, qui cum adolescente loquutus erat; & quod genæ ejus ignem spirassent, aliusque ab humano fuisset aspectus ejus. Imperator igitur valde lætatus, Deum quod opere ipsius oblectaretur, celebravit; & exinde nominatum fuit templum S. Sophia, tametsi Imperator de nomine illi imponendo deliberasset. Cum vero Imperator a multis sanctitate & virtute præcellentibus viris consilium petisset, suaserunt ipsi, ne puerum eo reverti permitteret; si enim reverteretur, fore ut Angelus custos inde recederet. Horum ergo consilio paruit, & puerum muneribus ditatum ablegavit in insulas, ut ibi vitam transigeret. Angelus itaque juxta suum juramentum usque in hodiernum diem locum tuetur. Alloquium vero Angeli quo puerum compellavit, in dextera pilæ parte prope Sylagonum contigit. Cæterum cum usque ad secunda catechumenia eorumque columnas pervenissent, fornices extraxerunt; quibus circum undique tectis, Imperator propter inopiam auri vehementer angi cœpit. Stante autem ipso in superiori fornicis parte, & structuram inspiciente, apparuit ei eunuchus facie venusta, dicens; Quid de pecunia sollicitus es? da mihi cras mane quosdam ex tuis proceribus, & afferam tibi pecuniæ quantum velis. Sequenti vero die cum Imperator ad structuram contemplandam prodiisset, ecce eunuchus illi apparens dixit: Da mihi aliquem virum, & ibimus: Dedit autem illi prædictum Strategium, Basilidem Quæstorem, Theodorum Patricium & Præfectum urbis, & Colocynthen, octo præterea famulos, & mulos cum bulgis viginti. Eunuchus his secum ductis urbe egressus est, cumque ad Tribunal venisset, Palatia mirabilia non manu facta apparuerunt. cumque ex equis descendissent, eunuchus unum cubiculum ape- pag. 69.

A ρᾳ τρίτῃ, μιλιαρίσια προσαγαγεῖν εἰς πλῆθος, καὶ τοὺς μαΐστορας κατελθεῖν εἰς τὸ ἄριστον. ὁ δὲ μαΐστωρ Ἰγνάτιος, κατέλιπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ καθορᾷν πάντα τῶν τεχνιτῶν τὰ ἐργαλεῖα. ἦν δὲ ὁ παῖς ὡσεὶ χρόνων δεκατεσσάρων. καθεζομένου δὲ αὐτοῦ, ἐφάνησεν αὐτῷ λαμπροφόρος τις, εὐνοῦχος δῆθεν ἐκ τοῦ παλατίου πεμφθεὶς, λέγων αὐτῷ τίνος χάριν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ταχέως οὐκ ἐπλήρωσαν οἱ κάμνοντες, ἀλλὰ καταλιπόντες αὐτὸ ἀπῆλθον πάντες καὶ ἐσθίουσιν; ὁ δὲ παῖς λέγει, ταχέως Κύριέ μου παραγίνονται. κἀκεῖνος πάλιν εἶπεν, ἄπελθε ταχέως, φώνησον αὐτούς. τοῦ δὲ παιδὸς φοβουμένου, διὰ τὸ μὴ ἀπολέσθαι τι τῶν ἐργαλείων, ὁ φανεὶς ἄγγελος B ἔφη μεθ' ὅρκου τῷ νέῳ, ἄπελθε, λάλησον αὐτοῖς, ἐγὼ δὲ ἀπὸ τῶν ὧδε οὐχ ὑποχωρῶ, ἕως ἂν ἔλθῃς, μὰ τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἥτις ἐστὶν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, τὴν νῦν κτιζομένην. τοῦτον οὖν τὸν ὅρκον ἀκούσας ὁ παῖς κατῆλθε, καὶ εὗρε τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰγνάτιον, καὶ ἐξηγήσατο αὐτῷ ταῦτα, καὶ αὐτὸς ἤγαγεν αὐτὸν τῷ Βασιλεῖ. ἐκεῖσε ἐσθίοντι τότε ἐν τῷ Βαπτιστηρίῳ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, μετεκαλέσατο πάντας τοὺς εὐνούχους. καὶ μηδένα ἐξ αὐτῶν γνωρίσας ὁ παῖς, 141 τότε ἔγνω ὁ Βασιλεὺς, ὅτι ἄγγελος ἐστὶ Κυρίου. ἐσημειώσατο δὲ τὸν ὅρκον ὃν εἶπεν ὁ παῖς, καὶ ὅτι λευκοφόρος ἐστὶν ὁ λαλήσας τῷ νέῳ. καὶ αἱ παρειαὶ αὐτοῦ πῦρ ἀπέπεμπον, καὶ ἐνηλλαγμένη ἦν ἡ ὄψις αὐτοῦ. C μεγάλως δὲ χαρεὶς ὁ Βασιλεὺς, ἐδόξασε τὸν Θεὸν, ὅτι εὐδοκεῖ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. καὶ ἔκτοτε ἔλαβεν ὁ ναὸς τὴν προσηγορίαν, ἡ ἁγία Σοφία, καίπερ διασκεπτομένου τοῦ Βασιλέως τί καλέσει τὸν ναόν. Βουλευσάμενος δὲ ὁ Βασιλεὺς, πολλοὺς ὁσίους καὶ ἀρετῇ μετιόντας, εἶπον. μὴ δεῖν ὑποστρέφειν τὸ παιδίον ἐκεῖσε. ἂν γὰρ στραφῇ, ὁ φύλαξ ἄγγελος ὑποχωρεῖ τοῦ τόπου. ὃ καὶ ἐποίησε. πλουτίσας γὰρ τὸν παῖδα, εἰς τὰς νήσους ἐξέπεμψε διάγειν αὐτὸν, ὥς τε φυλάττειν τὸν ἄγγελον μέχρι τῆς σήμερον κατὰ τὸν ὅρκον αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν παῖδα εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ κιονοῦ πλησίον τοῦ Συλλαγόνου. φθασάντων δὲ εἰς D τὰ δεύτερα κατηχούμενα καὶ τοὺς κίονας, ἀνηγέρθησαν αἱ καμάραι. σκεπασθέντων δὲ τῶν πέριξ, ἐγένετο τὸν Βασιλέα ἀθυμεῖν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν χρυσικὴν ποσότητα. ἱσταμένου δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀψῖδι ὕπερθεν, καὶ ὁρῶντος τὰ κτίσματα, ἐφάνη αὐτῷ εὐνοῦχος ὡραῖος εἰρηκὼς αὐτῷ, τί λυπῇ περὶ χαράγματος; δός μοι τινὰς αὔριον πρωῒ ἐκ τῶν μεγιστάνων σου, καὶ κομίσω σοι χάραγμα ὅσον ἂν βούλει. τῇ δὲ ἑξῆς πορευομένου τοῦ Βασιλέως καὶ ὁρῶντος τὰς κτίσεις, 142 ἰδοὺ ὁ εὐνοῦχος ὤφθη τῷ Βασιλεῖ λέγων, δός μοι ἄνθρωπον καὶ πορευθῶμεν. δίδωσι δὲ αὐτῷ τὸν εἰρημένον Στρατήγιον, καὶ Βασιλείδην Κοιαίστωρα, καὶ Θεόδωρον Πατρίκιον καὶ ἔπαρ- E χον, καὶ Κολοκύνθην, καὶ ὑπηρέτας μέχρι τῶν ὀκτὼ, καὶ ἡμιόνους μετὰ βουλγιδίων εἴκοσι. τούτους λαβὼν ὁ εὐνοῦχος, ἐξῆει τῆς πόλεως. καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ τριβουνάλιον, ἐφάνησαν παλάτια ἀχειροποίητα θαυμαστὰ ἐστισμένα. ἐκ δὲ τῶν ἵππων καταβάντες, ἤνοιξεν ὁ εὐνοῦχος κουβούκλιον ἕν, καὶ ἦν τὸ ἔδαφος πεπληρωμένον χρυσίου χαράγματος· καὶ λαβὼν πτύον ὁ εὐνοῦχος ἔβαλεν ὑφ' ἓν ἕκαστον

σαγμάριον, κεντηνάρια δ'. ὁμοῦ κεντηνάρια π'. καὶ A ἀπέστειλεν αὐτὰ πρὸς τὸν Βασιλέα. κλειδώσας πάλιν ἔμπροσθεν αὐτῶν τὸ κουβούκλιον. κομισάντων δὲ τὸ χρυσίον τῷ Βασιλεῖ, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, πόθεν ἀπῆλθον, καὶ τίς ὁ οἶκος καὶ ὁ ἄνθρωπος. ὅσα οὖν ἐθεάσαντο εἶπον τῷ Βασιλεῖ. ἐκδεχόμενος οὖν ὁ Βασιλεὺς τὸν εὐνοῦχον, ἵνα ἔλθῃ. καὶ ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς πρὸς αὐτόν. οἱ δὲ ἀπελθόντες, εὗρον ἄοικον τὸν τόπον, πεδίον ὄντα. γνωρίσαντες οὖν ταῦτα τῷ Βασιλεῖ, ὑπέλαβεν, ὅτι Θεοῦ θαῦμά ἐστι. καὶ ἔδωκε δόξαν τῷ Θεῷ. μελλόντων δὲ τὸ θυσιαστήριον οἰκοδομεῖν, προσέταξεν ὁ Βασιλεὺς γενέσθαι τὸν μύακα διάφωτον. διὰ τὸ μὴ δέξασθαι βάρος τὸν τόπον· ἅτε ἐκεῖσε ἐρείσματα οὐκ ἔθεντο. οἱ δὲ τεχνῖται ἔλεγον, μίαν καμάραν φωτί- B ζειν τὸ θυσιαστήριον. ἐδαμόνει οὖν ὁ μαΐστωρ ὅτι ἀπὸ
143. μὲν λέγει ὁ Βασιλεὺς, δύο καμάρας, ἀπὸ δὲ μίαν. ἑστῶτος οὖν αὐτοῦ καὶ κτίζοντος, ἦλθεν ἄγγελος Κυρίου ἐν ὁμοιώματι τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, καὶ τοιαῦτα ἠμφιεσμένος μέχρι ποδῶν, οἷα ἐκεῖνος, καὶ εἶπε τῷ μαΐστορι, τρεῖς καμάρας ἔγειρε διὰ τὸ ἐλαφρότερον. παρευθὺς δὲ ὁ Ἰγνάτιος ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἔφη τῷ Βασιλεῖ μὴ ἔχειν λόγον ἕνα. τότε ἔγνω ὁ Βασιλεὺς ὅτι ἀγγέλου τὰ ῥήματά εἰσι, καὶ εἶπεν, ὅτι, εἴ τι ἄν σοι εἶπον τὴν χθὲς, ποίησον καίτοι τοῦ Βασιλέως μὴ ἀπελθόντος ἐκεῖσε. πάντες δὲ οἱ μοχλοὶ, ὑπὸ σιδηρῶν μοχλῶν κατέχονται, ἐγχλιασμένοι σὺν μολίβδῳ. ἔξωθεν δὲ τοῦ συνδέσμου τοῦ ὅλου κτίσμα- C τος, ἡ ἄσβεστος μετὰ ἐλαίου χριστοῦ ἐστι πεπλασμένη ἀντὶ ὕδατος, διὰ τὸ ἑδραῖον καὶ πάγιον. οὕτως ἔστησαν τὰς ὀρθομαρμαρώσεις. ἀπέστειλε δὲ ὁ Βασιλεὺς Τρωΐλον κουβικουλάριον, καὶ Θεόδωρον ἔπαρχον, καὶ Βασιλίδην Κοιαίστωρα εἰς τὴν νῆσον τὴν Ῥόδον, ὥς τε κάμνειν ἐκεῖσε βήσαλα παμμεγέθη, σταθμὸν ἔχοντα ἐπίσης. ἐσφράγιζον δὲ αὐτὰ σφραγῖσι περιεχούσαις οὕτως· Ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσεται. βοηθήσει αὐτῇ ὁ Θεὸς τὸ πρὸς πρωῒ πρωΐ. καὶ σφραγίζοντες ταῦτα μεμετρημένα ἀπέστελλον τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ σταθμὸς τῶν πέντε βησάλων ἐκείνων ἑνὸς βησάλου ἡμετέρου εὑρίσκεται, διὰ τὸ εἶναι ἐκεῖνα κοῦφα, καὶ σπογγώδη, D καὶ λεπτὰ, καὶ λευκά. ἐξ οὗ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν φέρεται λόγος, ὅτι ὁ τροῦλος κισσήρινός ἐστιν.
144. οὐκ ἔστι δὲ, ἀλλ' ἐλαφρὸς ὁ πηλὸς καὶ λευκός. μετ' αὐτοῦ δὲ ἐξήγειρε τὰς τέσσαρας ἀψῖδας εὐμεγέθεις. εἶθ' οὕτως τὸν τροῦλον ἀνὰ δώδεκα τιθέντες βησάλους. ἐποίησε δὲ ὁ ἱερεὺς εὐχὴν περὶ συστάσεως ἐκκλησίας· καὶ ἐποίουν ὀπὰς, βάλλοντες διάφορα λείψανα ἁγίων πάντων, ἕως ἂν τρουλλωθῇ ὁ τροῦλος. ἦν δὲ κιστερικὸς ὄρθιος ἱστάμενος. εἶθ' οὕτως ἐμουσίωσαν, καὶ ὀρθομαρμάρωσαν αὐτὸν, καὶ εἰς τοὺς πεσσοὺς καὶ εἰς τὰς στοὰς, καὶ εἰς τὰ μεγάλα κιόνια ἔβαλον λείψανα ἁγίων ἐπισήμων. τὸν δὲ πάτον, E διὰ ποικίλων καὶ πολυτελῶν μαρμάρων κατέστρωσαν, διά τε καὶ Ῥωμαίαν πρασινιζούσαν, καὶ τῶν λοιπῶν ῥοδοποικίλων. τὴν δὲ ἁγίαν τράπεζαν, προσκαλεσάμενος τεχνίτας, ἐβουλεύσατο βαλεῖν χρυσὸν καὶ ἄργυρον, λίθους τε τιμίους ἐκ πάντων, μαργαρίτας, χαλκὸν, σίδηρον, μόλιβδον, ὕελον, καὶ πᾶσαν ὕλην τετριμμένην. καὶ καταμίξαντες ἁμ-

A ruit, cujus pavimentum aureis nummis plenum erat: acceptaque pals, eunuchus singulis jumentis centenaria quatuor, quæ simul octogiota conficiunt imposuit, & ad Imperatorem misit, claudens iterum coram ipsis cubiculum: Sed ut Imperatori aurum attulerunt, interrogavit eos unde redirent: quis ille vir, quæ domus fuisset. Retulerunt itaque Imperatori quæ viderant. Imperator autem cum eunuchus diu expectatus non venisset, misit ad illam quosdam, qui cum eo venissent, invenerunt aream planam nullis ædibus occupatam. Hac de re certior factus Imperator, divinam miraculum esse intellexit, Deoque gloriam tribuit. Cum vero altare B ædificaturi essent, jussit Imperator concam ejus perlucidam fieri, ne locus nullis suffultus tignis nimio pondere gravaretur: opifices autem dicebant, unam cameram altari illuminando sufficere. Angebatur itaque magister fabrorum quod Imperator quandoque de uno, quandoque de duobus fornicibus loqueretur. Stante autem ipso & ædificante, venit Angelus Domini, Justiniani Imperatoris similis & ejusmodi vestibus, quibus ille, usque ad pedes indutus, dixitque magistro: Tres cameras propter levitatem extrue. Ignarius statim Palatium ingressus dixit Imperatorem in eodem proposito non manere: tunc Imperator intellexit, Angeli illa verba fuisse, dixit: Si tibi heri quid C dixi, facias: quamvis Imperator eo non venisset: omnes vero trabes ferreis vinculis cohibitæ, & plumbo ferruminatæ sunt. Extrinsecus autem universo ædificio consolidando cala cum oleo, loco aquæ, illita est propter firmitatem; Ita demum parietes marmore incrustarunt. Cæterum Imperator misit Troilam cubicalarium, Theodorum Præfectum, & Basilidem Quæstorem in insulam Rhodum, ut ibi lateres maximos pondere æquales fieri curarent. His lateribus impressa fuere hæc verba: Deus in medio ejus, non commovebitur. Adjuvabit eam Deus mane diluculo. Lateres his verbis inscriptos, & ad eamdem mensuram exactos Imperatoris miserunt. Quin- D que autem istiusmodi lateres, unum laterem nostratem pondere æquant, nam illi leves sunt, spongiosi, tenues & candidi. Hinc vulgus falso credit, trullam esse pumiceam, quia lutum illud leve est & candidum. Quin etiam quatuor magnos fornices eadem materia extruxit: & deinde ipsam trullam, duodenis lateribus eadem serie positis erexerunt. Interim sacerdos pro structura Ecclesiæ preces fundebat. Fecerant etiam foramina, quibus varias omnium Sanctorum reliquias indiderunt, donec trulla armato opere perficeretur. Quam simul atque erecta fuit, recentem adhuc musivo opere & marmora incrustatione exornarunt. Intra pilas vero & E porticus magnasque columnas, reliquias celebrium sanctorum abdiderunt. Pavimentum quoque diversis & pretiosis straverunt marmoribus, Romanis, scilicet rutæ colore virentibus, & cæteris roseo rubore variegatis. Ad sacræ vero mensæ structuram de communi artificum consilio, auro argento lapidibus pretiosis, & margaritis; ære quoque & ferro, plumbo, & vitro, omnisque generis materia communita invi-

Ed. 1. Paris. pag. 70.

cem permixta & conflata, abacum sive tabulam fuderunt adeo admirabilem & pretiosum, ut spectantibus stuporem injiceret. Imperator vero quotidie bis mille quingentos argenteos tumulo condebat, unde quisque opere suo absoluto mercedem accipiebat. Cæterum volebat Imperator parietaria marmora & totum pavimentum auro obducere: refragabantur autem ipsi Maximianus & Hierotheus consiliarius, Athenienses, Philosophi & Astronomi, qui dicebant, postremo sæculo venturos pauperes Reges, qui templum solo æquaturi essent: si vero lapidum fieret, fore ut usque ad consummationem mundi permaneret. Eorum ergo consilio obtemperatum fuit; materia autem ut dictum est, collecta fuit spatio septem annorum & decem mensium. Multi vero historici septemdecim annis esse conditum templum affirmant, annumerantes ut videtur septem annos, quibus materia congesta est. Fecit etiam ciborium, columnas & fulcura altaris ex argento deaurato: pomum vero & lilia & crucem ciborii ex auro: suggestum item & solium ex auro: addens etiam lapides sardonychas & sapphiros unionibus & auro fusili ornatas. Vasa etiam aurea duodecim festorum & discos aureos & thuribula aurea fecit. Præterea trecenta sexaginta quinque prædia suburbana ei assignavit, & mille clericos constituit, qui cellas in circuitu templi habitabant. Operculum vero lapideum ea Samaria allatum fuit: erat autem illud, cui insidebat Christus, quando cum Samaritana loquebatur. Præterea tubæ ex Hierichunte allatæ sunt, quibus sonantibus, muri ejus corruerant. Supra has stella B. Constantini in superiori parte sancti Putei collocata erat: veneranda vero crux in Sevophylacio posita ad modum staturæ Christi Dei nostri adaptata Hierosolymis allata est. Cæterum in ambonem & soleam trecenta sexaginta quinque centenaria annui tributi Ægypti impensa sunt, quæ olim a Constantino magno cum Sapore Persarum Rege constituta fuerant. In templum vero sine apparatu sacro, indumentis, & materia, quæ gratis Imperatori mittebatur, tria millia ducenta centenariorum expensa sunt. Vigesimo autem secundo die mensis Decembris totius templi structura absoluta est. Imperator itaque ex Palatio usque ad portam Augustei quadrigis vectus, inde cum cruce & Patriarcha Eutychio ad templum processit: a valvis autem regiis usque ad ambonem curriculo transcurrit, & manibus extensis in hæc verba erupit: Gloria Deo, cujus dignatione tale opus ad finem perducere merui: vici te Salomon. Fecit igitur sparsiones consulares, populoque centenaria per Strategium Magistrum distribuit. Justinianus vero solus Ecclesiam absolvit, nulla alterius cujusquam ope adjutus. Erat autem res mira visu, templum quodammodo maris similitudinem referre, ob varietatem pavimenti & auri fulgorem, quo ornamenta intercolumniorum, & columnarum capitella obducta erant. Cæterum duravit novus ambitus ab illo conditus annis septemdecim. Post obitum vero ejus Justinus Curopalates, Justiniani ex sorore nepos, cognomento justissimus, Imperio

Edit. Paris. pag. 71.

A φόντρα καὶ χωνεύσαντες, ἔχωσαν ἀββάκιον, καὶ ἐγένετο θαυμαστὸν καὶ ἀτίμητον· καὶ ὁρώμενον ἦν ἔκθαμβον. καθεκάστην δὲ ἡμέραν ὁ βασιλεὺς δύο ἥμισυ χιλιάδας ἀργύρια ἔχωνε εἰς τὴν χοῦν. καὶ ὅτε ἐπλήρου ἕκαστος αὐτῶν τὸ ἔργον, ἐξ αὐτῶν ἐλάμβανε. ἐβούλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς τὰς ὀρθομαρμαρώσεις, καὶ τὸ πάτον ὅλον χρυσοῦν ποιῆσαι. ἀντεῖπον δὲ αὐτῷ Μαξιμιανὸς καὶ Ἱερόθεος ὁ καὶ σύμβουλος, Ἀθηναῖοι, φιλόσοφοι ὄντες καὶ ἀστρόνομοι, λέγοντες, ὅτι μέλλουσιν ἐλθεῖν ἐν τῇ ἐσχάτῃ γενεᾷ, ἄνακτες πένητες, καὶ ἐξεδαφίσαι τὸν ναόν. εἰ δὲ εἰσὶ λίθοι συνιστᾶσθαι, μέλλει ὁ ναὸς ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, καὶ ἐκ τῆς συμβουλῆς ἐγένετο οὕτως. καὶ ἡ μὲν ὕλη, ὡς εἴρηται, συνήχθη εἰς ἑπτὰ χρόνους
B καὶ μῆνας δέκα. πολλοὶ δὲ τῶν χρονογράφων, λέγουσιν εἰς δεκαεπτὰ ἔτη κτισθῆναι· καταριθμοῦντες, ὡς ἔοικε, τοὺς ἑπτὰ χρόνους οὓς συνήγετο ἡ ὕλη. ἐποίησε δὲ κιβώριον καὶ τοὺς κίονας καὶ τὰ στάθεα τοῦ θυσιαστηρίου, ἐξ ἀργύρου, καὶ χρυσώσας αὐτά. τὸ δὲ μῆλον καὶ τὰ κρίνα, καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ κιβωρίου ὁλόχρυσα. τὸν δὲ ἄμβωνα καὶ τὴν σωλέαν, χρυσᾶ. σαρδόνυχας, καὶ σαπφείρους λίθους, διὰ μαργάρων καὶ χρυσίου χυμευτοῦ. ἐποίησε καὶ σκεύη χρυσᾶ τῶν δώδεκα ἑορτῶν, καὶ δίσκους χρυσοῦς, καὶ θυμιατήρια χρυσᾶ. προσεκύρωσε καὶ προάστεια, τξέ. ποιήσας, καὶ κληρικοὺς χιλίους. τὰ δὲ πέριξ κελλία, ἦσαν τῶν κληρικῶν. τὸ δὲ στόμιον τὸ λίθινον ἤχθη ἀπὸ Σαμαρείας. αὐτὸ δὲ
C ἦν εἰς ὅπερ ἐκαθέσθη ὁ Χριστός, διαλεγόμενος τῇ Σαμαρείτιδι. αἱ δὲ σάλπιγγες ἀπὸ Ἱεριχὼ ἤχθησαν, αἵ τινες ἤχησαν, καὶ ἔπεσον τὰ τείχη αὐτῆς. ἡ δὲ στήλη τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὑπεράνω ἵστατο τοῦ φρέατος τοῦ ἁγίου ἐπάνω τῶν σαλπίγγων. ὁ δὲ τίμιος σταυρὸς ὁ ἰσάμετρος εἰς τὸ σκευοφυλακεῖον ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, τὸ μέτρον ἔλαβε τῆς ἡλικίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. εἰς δὲ τὸν ἄμβωνα, καὶ τὴν σωλέαν, ἐγένετο ἔξοδος, χρόνου πάκτου τῆς Αἰγύπτου, κεντηνάρια, τξέ. ἅπερ ἐτυπώθησαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ Σαβώρου Βασιλέως Περσῶν. ὁ δὲ ναὸς ἔχει ἔξοδον, χωρὶς τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἐνδυτῶν, καὶ τῆς ὕλης τῆς ἐλθούσης δωρεὰν τοῦ Βασιλέως, κε-
D ντηνάρια γσ΄. ἐτελειώθη δὲ ὁ ναὸς, τῇ κβ. τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. καὶ ἦλθεν ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου, ἕως τῆς πύλης τοῦ Αὐγουστεῶνος, ἐπὶ ἅρματος τετραίππου, καὶ εἰσώδευσε μετὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ Πατριάρχου Εὐτυχίου· ἔδραμε δὲ ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν πυλῶν, μέχρι τοῦ ἄμβωνος. καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἶπε· Δόξα τῷ Θεῷ τῷ καταξιώσαντί με τελέσαι τὸ τοιοῦτον ἔργον. νενίκηκά σε Σολομών. καὶ ἐποίησεν ὑπάτια· καὶ ἔδωκε κεντηνάρια τῷ λαῷ διὰ Στρατηγίου μαγίστρου. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς, μόνος ἐξετελείωσε τὴν ἐκκλησίαν, μηδενὸς ἑτέρου οἱουδήποτε συνδρομὴν ποιήσαντος. θαῦμα δὲ ἦν ἰδεῖν. ἀπὸ γὰρ τῆς πολυποικιλίας
E τοῦ ἐδάφους, δίκην θαλάσσης ἐφαίνετο ἐκ τῆς χρυσῆς θέας τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν, καὶ τῶν κεφαλοκιονίων πάντων. διήρκεσε δὲ ὁ νεωτερικὸς κύκλος ὁ ὑπ' αὐτοῦ κτισθεὶς, χρόνους δεκαεπτά. μετὰ δὲ τὸν θάνατον Ἰουστινιανοῦ, ἐκράτησεν ὁ ἀνέψιος αὐτοῦ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ Κουροπαλατῶν ὁ δικαιότατος. καὶ εἰς τὸν δεύτερον αὐτοῦ χρόνον ἡμέρᾳ ἕκτῃ ὥρᾳ πέμπτῃ, συνέβη πεσεῖν τὸν ξύλον, καὶ συν-

145.

146.

A συντρίψαι τὸν ἀξιοθαύμαστον ἄμβωνα, καὶ τὸν πολυτίμητον σωλέαν, καὶ τὸ πολυποίκιλον πάτον. αἱ δὲ τέσσαρες ἀψῖδες, καὶ οἱ κίονες πάντες, καὶ τὰ λοιπὰ ἀνίσματα ἔμειναν ἀσάλευτα. ὁ δ' αὐτὸς Βασιλεὺς, προσκαλεσάμενος τεχνίτας ἔτι τότε περιόντας ἐκ τῶν ἐκεῖσε καμνόντων, ἐπυνθάνετο, τί ἂν εἴη τοῦτο; οἱ δὲ εἶπον, σπουδαίως ἔχων ὁ Βασιλεὺς ἐπαρεῖν τὰς ἀντινύκτας καὶ τὰς παντυρώσεις, ἅ τινα ἐδέχοντο τὸν τροῦλον, ἀπῆρασι ταῦτα ταχέως πρὸς τὸ μουσιῶσαι. καὶ ὅτι ὁ τροῦλος ὑψη-
147 λὸς ἐγένετο πολὺ πρὸς τὸ ὁρᾶσθαι πανταχόθεν. καὶ ὅτι τὰς σκαλώσεις κόπτοντες οἱ τεχνῖται ἔρριπτον εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἀπὸ τούτου ἔπεσεν ὁ τροῦλος. εἶπον δὲ οἱ τεχνῖται. ἵνα γένηται ἐπίπεδος ὁ τροῦλος καὶ κυμβαλικὸς καθὼς ἐστὶ νῦν. ἔπεμψε δὲ ὁ Βασιλεὺς, εἰς τὴν Ῥό- B δον, καθὼς καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ. καὶ ἐκ τοῦ πρώτου πηλοῦ καὶ τῶν σφραγίδων, ἐποίησε βήσαλα, καὶ ἔκτισε τὸν τροῦλον, στοχαζόμενοι δὲ οἱ τεχνῖται ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ταχέως χαλάσῃ, ἔκοψαν ἐκ τοῦ πρώτου ὕψους, ὀργυιὰς ιέ. εἴασαν δὲ τὰ ξύλα, τὰς ἀντινύκτας, καὶ τὰς παντυρώσεις, χρόνον ἕνα. ἕως ἔλαβε τὸ ἔργον πῆξιν. τὸν δὲ ἄμβωνα, καὶ τὴν σωλέαν μὴ δυνάμενος ποιῆσαι καθὼς ὑπῆρχον πρότερον, ἐποίησεν ὡς ὁρᾶται νῦν ἀργυρένδυτον. ὁμοίως καὶ τὸν ἄμβωνα. καὶ μὴ δυνάμενος εὑρεῖν πολυποικίλους λίθους, ἀπέστειλε Ναρσῆν τὸν πατρίκιον ἐν Προικοννήσῳ, καὶ ἔκοψαν ἐκεῖθεν μάρμαρα τῆς γῆς ὅμοια. τὰ δὲ πράσινα τέσσαρα ποτάμια, κατὰ μίμησιν τῶν τεσσάρων ποταμῶν, ἐγένοντο, τῶν ἐκβαινόντων ἀπὸ τοῦ πα- C ραδείσου εἰς τὴν θάλασσαν. ὅτε δὲ ἔκοψαν τὰς σκαλώσεις, καὶ ἔμελλον ἐπαρεῖν τὰς ἀντινύκτας τοῦ τρούλου, ἐγέμισαν τὴν ἐκκλησίαν ὕδατος ἕως τῶν πρώτων κατηχουμένων. καὶ οὕτως ἔρριπτον τὰ ξύλα. τούτου δὲ χάριν λέγουσί τινες, ὅτι καὶ ὁ Ἰουστῖνος αὐτὴν ἔκτισεν. ἀλλὰ ψεύδονται. ἔ-
148. χει δὲ ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ἐκτίσθη, χρόνους υνή. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ, ἔστησε τὴν στήλην αὐτοῦ εὐχαριστοῦσαν τῷ Θεῷ, καὶ δεικνύουσαν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς πολίταις, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ κτήτωρ. τὸν δὲ εἰρημένον μαΐστορα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὸν Ἰγνάτιον, διὰ τὸ ἀγαπᾶσθαι παρὰ πάντων ἕνεκεν τῶν θαυμαστῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίει, φοβηθεὶς ὁ Βασιλεὺς μή ποτε φημισθῇ, καὶ ἀναγορευθῇ ὑπὸ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν, μὴ θέλων δὲ τοῦτον D ἀποκτεῖναι, καθὼς πολλοὶ συνεβούλευον αὐτῷ, βλέποντες αὐτὸν ἀθυμοῦντα, συνεργήσας αὐτῷ ἐκ δευτέρου, ἵνα ἀνιζομένης παρ' αὐτοῦ τῆς στήλης τοῦ Αὐγουστεῶνος, ἐάσῃ αὐτὸν ἐκεῖσε, καὶ ἄρωσι τὰς σκαλώσεις, ὅπως ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τελευτήσει. ὃ καὶ ἐποίησε. γνοὺς τοίνυν ὁ Ἰγνάτιος, μετὰ τὸ τελειῶσαι καὶ στῆσαι τὴν ἔφιππον στήλην τοῦ Βασιλέως, ὅτι εἰάθη ἐκεῖσε, ὠδύρετο. ὀψίας δὲ ἤδη γενομένης, εὗρε ἐπιτήδευμα ἄριστον, τὸ λεπτὸν σχοινίον, ὅπερ εἶχεν εἰς τὸ περσίκιον αὐτοῦ, τὸ ὡσεὶ ὀργυιῶν πεντήκοντα πέντε. καὶ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὑποκαμισοβράκιον, καὶ τὸ σφικτούριον, καὶ τὸ φακιώλιον αὐτοῦ λαβὼν, συνέδησεν αὐτὰ, καὶ ἔκλωσε καὶ ἐδοκίμασεν εἰ φθάνουσιν ἕως E κάτω. εὑρὼν δὲ οὕτω ταῦτα, ἐλθούσης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ μετὰ κλαυθμοῦ πολλοῦ καὶ ὀδυρμοῦ, ἐφώνησεν αὐτῇ, κοιμωμένης πάσης τῆς πόλεως, νὺξ γὰρ ἦν βαθεῖα, ὅτι ὧδε κατελήφθην ἀποθανεῖν. ἀλλ' ὕπαγε καὶ κρυφίως ἀγόρασον παχὺ σχοινίον, καὶ ἄλειψον αὐτὸ ὑγροπίσσῃ, καὶ πάλιν ἐλθὲ, μεσούσης νυκτός. καὶ καταλαβοῦσα τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ, ἐχά-

A potitus est: secundoque ejus Imperii anno, feria sexta, hora quinta, trulla corruit, mirabilemque ambonem cum pretioso folio, & pavimentum variegatum contrivit. Quatuor autem fornices, omnes columnæ & structuræ reliquæ salvæ manebant. Quare Imperator acciris architectis qui adhuc superstites erant, sciscitabatur, quid hoc rei esset: responderunt illi, cum Imperator obnixe urgeret ut destinæ & fulcimenta quæ trullam sustinebant tollerentur, citius quam par erat sublata fuerunt ad musivum opus perficiendum: tum quod trulla altior esset, quam ut undique conspici posset, quodque artifices scalasque in terram projecissent, indeque trullam corruisse. Suadebant B autem opifices ut trulla plana & cava extrueretur, sicut nunc visitur. Imperator vero, quemadmodum avunculus ejus, in Rhodum misit, & ex eodem illo luto lateres eodem sigillo impressos fieri curavit, trullamque condidit. Opifices vero operam dantes ne & illa cito corrueret, priorem altitudinem, ad orgyas quindecim præciderunt: ligneas autem substructiones, & fulcimenta annum integrum reliquerunt, donec firmius opus consolidaretur. Cæterum ambonem & solium, cum non posset in pristinam formam restituere, argento obduxit, ut nunc videre est; similiter etiam ambonem. Cum vero non posset variegatos lapides invenire, Marsem Pa- C tricium in Proconnesum misit, ut illinc lapides terræ colore similes adveheret. Quatuor autem Prasini coloris fluvii, ad imitationem quatuor fluminum, ex paradiso in mare exeuntium facti sunt: cum vero scalas conscendissent, & destinas ad trullam suffulciendam erecturi essent, Ecclesiam aqua impleverunt usque ad prima catechumenia, & ita ligna in aquam projecerunt. Hujus rei gratia, quidam dicunt, Justinum quoque eam condidisse: sed falluntur. Cæterum quadringenti quinquaginta octo anni, ea quo templum conditum est, elapsi sunt. Prope templum, statuam suam collocavit, quæ Deo gratias agens, civibus indicat, quod ipse tanti operis D conditor. Cum vero prædictus Ignatius magnæ Ecclesiæ ædificator, propter mirabilia opera, quæ faciebat, ab omnibus diligeretur, metuens Imperator, ne quando a duabus populi factionibus Imperator salutaretur, neque tamen eum vellet occidere, sicut multi ipsi anxio suadebant; contentus fuit, ut statuæ ab ipso in Augusteo erectæ, scalis ablatis, inclusus relinqueretur & ita fame periret. Cognoscens itaque Ignatius cum equestrem Imperatoris statuam jam perfectam erexisset, se ibi derelictum, vicem suam deplorabat: vespere autem facta prudens commentum excogitavit: tenuem nempe funiculum quem in suo marsupio habebat, circiter quinquaginta quinque orgyarum, & E pallium & subinduculale & interculam & tiaram suam connexuit & glomeravit, tentavitque num ad terram usque pertingerent. Interim uxori suæ cum magno ejulatu & planctu supervenienti conquestus est, universa civitate quiescente (erat enim profunda nox) sibi istic moriendum esse: dixitque ei: Abi & clanculum crassum funiculum eme & liquida pice inunge; media autem

Edit. Paris. Pag. 72.

Pag. 73.

nocte revertere. Cumque sequenti nocte illa venisset, dimisit ipse quæ habebat, & funiculum ab uxore annexum sursum ad se retraxit, & pedi statuæ alligavit, eoque prehenso incolumis inde descendit. Fecit autem hoc eo, ut funiculus liquida pice inunctus manibus tenacius hæreret, ne alioqui præceps in terram delatus contunderetur: & ut funiculus postquam se demisisset combureretur. Proinde assumpta uxore & liberis noctu, Adrianopolim profectus est, ibique tres annos in habitu Monastico transegit, omnibus credentibus, dicentibusque eum apud statuam fame enectum esse. Postea Constantinopolim rediit, ibique commoratus est. Imperatori vero in processione ad templum SS. Apostolorum obviam occurit, petens ab illo ut ejus misereretur, & absque metu vivere permitteret. Imperator tandem illum agnoscens cum universo Senatu miratus est. Verum Imperator facto ignorationem prætendit, & multis beneficiis Ignatium afficiens indemnem dimisit, dicens: Ecce quem Deus vult vivere, mille homines non interficient. Ex eo igitur tempore, Ignatius magna cum tranquillitate vixit. Hucusque autem pertinet narratio eorum quæ ad magnam Ecclesiam spectant.

Templum magnum SS. Apostolorum, sicut dictum est, forma oblonga, trulla lignea, tectoque ligneo opertum invenit, quod Constantinus magnus & Helena condiderunt. Verum Theodora magni Justiniani uxor, multam curam adhibuit, eo quod Lycus amnis isthac subter laberetur, magnisque fundamentis positis, templum renovavit. Formam quidem & delineationem a templo S. Joannis Theologi quod Ephesi est desumpsit: omnem vero materiam, a S. Sophia, postquam ea cum oratoriis suis perfecta esset, accepit. Nam quadriennio post inchoatam S. Sophiæ structuram, templum hoc condi cœptum est. Cæterum cum jam musivo opere incrustandum esset, aurum Augustam defecit: cumque ob hoc angeretur, SS. Apostoli per somnium ipsi apparuerunt dicentes: De pecunia ne sollicita sis, neque a Justiniano marito tuo nummos pete; sed abi extra portam Dexiocratis ad litus, & ibi invenies humo condita duodecim vasa fictilia auro impleta. Augusta igitur eo mittens, invenit ea plena, & singula nominibus SS. Apostolorum inscripta: illaque accipiens, gratiis Deo actis in templum expendit, & multos fundos, ornamenta, vasa aurea & argentea ei donavit. Templum itaque absolutum ut dedicari & consecrari posset æreas catenas lucernis sustinendis in eo suspendere cogitavit. Verum Imperator Justinianus, hoc intellecto, concedere noluit, ut priusquam Sancta Sophia consecraretur; & proposuit tota urbe edictum, ne quis catenas fabricaret & ibi suspenderet. Verum Augusta funiculos ex serico bona fide multaque industria contexuit, & argenteis candelabris suspensis, consecravit & dedicavit templum, magnam Ecclesiam antevertens. Reliquiæ vero Sanctorum Apostolorum sub altari repositæ Constantino Imperatore magni Constantini filio, opera sancti Martyris Artemii allatæ sunt. Suggestum autem, uti etiam-

Edit. Paris. pag. 74.

A λάσαι ἐκεῖνος ἅπερ εἶχε, καὶ συνδήσασα ἡ γυνὴ τὸ σχοινίον, ἔσυρεν ἐκεῖνος ἐπάνω, καὶ προσέδησεν εἰς τὸν πόδα τοῦ ἵππου, καὶ κρατῶν αὐτὸ, κατέβη ὑγιής. ἐποίησε δὲ τοῦτο, ἵνα κολλᾷ τὸ σχοινίον ἐκ τοῦ ὑγροπισσίου εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὅπως μὴ συρεὶς, ἀθρόως πέσῃ καὶ τριβείη· καὶ ἵνα τὸ σχοινίον καυθήσεται ὑπὸ τοῦ πυρὸς μετὰ τὸ καταβῆναι. λαβὼν τοίνυν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τοὺς παῖδας νυκτὸς, κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν, μετασχηματισθεὶς κατὰ μοναχοὺς, χρόνους τρεῖς, πάντων οἰομένων καὶ λεγόντων, ὅτι ἐπὶ τοῦ κίονος ἐναπέθανεν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἦν διατρίβων ἐν αὐτῇ. καὶ διερχομένου τοῦ Βασιλέως εἰς προέλευσιν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὑπήντησεν B αὐτῷ ἐκεῖσε, αἰτῶν λόγον συμπαθείας τοῦ μὴ φοβηθῆναι. γνωρίσας οὖν τοῦτον ὁ Βασιλεὺς ἐθαύμασε καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος αὐτοῦ. προεβάλλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς ἄγνοιαν ἐπὶ τῷ γεγονότι ἐπὶ τὸν Ἰγνάτιον, καὶ πολλὰ δῶρα δοὺς αὐτῷ, ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ, εἰπών· ἴδε ὃν θέλει ὁ Θεὸς ζῆν, χίλιοι οὐκ ἀποκτείνουσι. καὶ ἔκτοτε ἔζησεν ἐν εἰρήνῃ πολλῇ. Καὶ ἕως μὲν ὧδε τὸ πέρας τῶν κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. 149.

Τοὺς δὲ ἁγίους Ἀποστόλους τοὺς μεγάλους, καθὼς προείρηται, εὗρε δρομικὴν ἐκκλησίαν, ξυλόστεγον, ξυλότρουλλον, κτισθεῖσαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. ἡ Θεοδώρα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, ἡ καὶ πολλὴν σπουδὴν θεμένη, διὰ τὸ διέρχεσθαι 150. C κάτωθεν τὸν ποταμὸν τοῦ Λύκου, ἀνεγείρασα θεμελίους παμμεγέθεις, καὶ λίθους μεγίστους, ἔκτισε τὸν ναόν. τὸ δὲ σκάριφον, καὶ τὸ σχῆμα ἀπῆρε τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἀπὸ Ἐφέσου. τὴν δὲ ὕλην ἅπασαν ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἁγίας Σοφίας μετὰ τὸ πληρωθῆναι αὐτὴν καὶ τὰ εὐκτήρια αὐτῆς. ἀφ' οὗ γὰρ ἤρξατο κτίζεσθαι ἡ ἁγία Σοφία μετὰ τέσσαρα ἔτη, ἤρξατο καὶ αὐτὸς κτίζεσθαι ὁ ναός. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ μουσιώματος, ἔλειψε τῇ δεσποίνῃ χρυσίου ποσότης. καὶ ἀδημονούσης ἐπὶ τοῦτο τῆς Αὐγούστης κατ' ὄναρ ἐφάνησαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι λέγοντες αὐτῇ, μὴ λυποῦ περὶ χαράγματος χρυσίου· μὴ δὲ Ἰουστινιανῷ τῷ ἀνδρί σου ἐπιζητήσῃς νομίσματα· ἀλλὰ ἀπελθοῦσα ἔξωθεν τῆς πόρτης Δεξιοκράτους εἰς τὸν D αἰγιαλὸν, εὑρήσεις δώδεκα κεράμια γέμοντα χρυσίου κεχωσμένα. ἡ δὲ Αὐγοῦστα ἀποστείλασα, εὗρεν 151. αὐτὰ γέμοντα, καὶ ἔχοντα ἕκαστον αὐτῶν ἐπιγραφὴν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τὰ ὀνόματα. καὶ λαβοῦσα ταῦτα, δοξάσασά τε Θεὸν, ἐξωδίασεν αὐτὰ εἰς τὸν ναόν. καὶ πολλὰ κτήματα καὶ ἀναθήματα, καὶ σκεύη χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ προσεκύρωσε. πληρώσασα δὲ τὸν ναὸν, ἔμελλε κρεμάσαι τὰς χαλκᾶς ἁλύσεις καὶ τὰς λυχνίας, ὅπως ἐνθρονιάσῃ τὸν ναὸν, καὶ ἐγκαινίσῃ αὐτόν. γνοὺς δὲ ὁ Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς, ἐφθόνησεν, ἵνα μὴ προλάβῃ καὶ ἐγκαινισθῇ πρὸ τῆς ἁγίας Σοφίας. καὶ παρήγγειλε πανταχοῦ τῆς πόλεως, ἵνα μὴ ποιήσωσιν ἁλύσεις καὶ κρεμάσωσιν ἐκεῖσε. ἡ δὲ Βασίλισ-E σα ἐποίησεν ἀπὸ μετάξης πλεκτὰ σχοινία, πίστει καὶ μόχθῳ. καὶ κρεμάσασα τὰς πολυφώτους ἀργυρᾶς λυχνίας, ἐνεκαίνισε καὶ ἐνεθρονίασε τὸν ναὸν, προλαβοῦσα τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. τὰ δὲ λείψανα τὰ κείμενα κάτωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἤχθησαν παρὰ Κωνσταντίου Βασιλέως, υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, διὰ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου. τὸ δὲ βῆμα, καθώς ἐστι μέ-

σον, ὅπου καὶ γέγονε παρὰ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας. Τὸ δὲ μνημοθέσιον τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐποίησε. τὸ δὲ ἔξω μνημοθέσιον τῶν τε ὀρθοδόξων καὶ τῶν αἱρετικῶν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἐποίησε, καὶ διὰ μουσίου ἐκαλλώπισεν αὐτὸ, καὶ ἐκεῖσε ἐτάφη. ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Θεοδώρα ἡ κτίσασα τὸν ναόν. τὸ δὲ μουσεῖον ἐκεῖνο, καὶ τὰ μάρμαρα ἀπῆρε Βασίλειος ὁ βασιλεὺς, ὅτε ᾠκοδόμησε τὴν νέαν καὶ τὸν φόρον.

A num in medio ſitum eſt, ita a Theodora Auguſta extructum fuit. Memoriam S. Theophanus, magnus Conſtantinus poſuit; monimentum vero exterius Orthodoxorum & hæreticorum magnus Juſtinianus condidit, & muſivo opere exornavit, ibidemque ſepultus eſt cum conjuge Theodora, quæ templum ædificavit. Cæterum muſivum opus & marmora ejus templi Baſilius Imperator abſtulit, cum Eccleſiam cognomine Novam, forumque ædificaret.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ 152.
ἐτῶν μέχρι τῆς Βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ περὶ τῶν βασιλευσάντων ἐν αὐτῇ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς παρὰ τῶν Αγαρηνῶν ταύτης ἁλώσεως.

DE ANNIS AB ORBE CONDITO,
usque ad Imperium Constantini Magni: & de iis, qui in ipsa urbium regina regnarunt, usque dum ab Agarenis capta est.

Edit Paris. pag. 75.

A AB Adamo usque ad diluvium sunt anni 2242.

A diluvio usque ad turris ædificationem, sunt anni 525

A turris ædificatione usque ad Abraham sunt anni 530.

Ab Abrahamo usque ad exitum filiorum Israel ex Ægypto, sunt anni 430.

Ab exitu usque ad ædificationem templi Salomonis, sunt anni 800.

Ab ædificatione templi usque ad captivitatem Israelitarum, sunt anni 424.

A captivitate usque ad Alexandrum Macedonem, sunt anni 318.

Ab Alexandro usque ad descensionem Christi sunt anni 331.

B In summam vero usque eo dum Christus humanam induit naturam anni sunt 5500.

Sed sciendum est quod salutaris crucifixio Domini nostri Jesu Christi facta sit anno mundi 5534. cyclo solis 18 lunæ quinto, feria sexta, hora nona, decimo octavo anno Imperatoris Tiberii.

A Christo autem usque ad Constantinum magnum sunt anni 325. & in summa ab orbe condito usque ad Constantinum magnum anni sunt 5825. Imperio igitur potitus est Constantinus magnus supradicto anno 5825. & duodecimo anno sui Imperii, Constantinopolim ædificavit. Simul autem Romæ & Constantinopoli imperavit annos 33.

C Constantius filius ejus imperavit annos 24. dies 11.

Julianus Apostata, prophanus & Deo repugnans, annos duos, dies 15.

Valentinianus pius & Dei amans, cum Valente impio & Ariano, imperavit annos 14.

pag. 76. Gratianus filius supradicti Valentiniani imperavit annos sedecim.

Theodosius magnus ea Hispania oriundus, piissimus & mali osor imperavit annos 17.

Arcadius & Honorius filii ejus, annos 13.

D Theodosius junior, filius Arcadii, Calligraphus, piissimus & virtutis amans, annos 42.

Marcianus, a Deo declaratus, omni probitate plenus, imperavit annos sex cum dimidio.

Leo Macela, pius & religiosissimus, annos 18.

Leo junior ipsius nepos, filius Zenonis imp. annum unum.

A ΑΠΟ Αδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ͵βσμβ΄.

Απὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς πυργοποιΐας, ἔτη φκέ.

Απὸ τῆς πυργοποιΐας ἕως τοῦ Αβραὰμ, ἔτη φλ΄.

Απὸ Αβραὰμ ἕως τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ισραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, ἔτη υλ΄.

Απὸ τῆς ἐξόδου ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ἔτη ω΄.

Απὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ἕως τῆς αἰχμαλωσίας, ἔτη υκδ.

Απὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἕως Αλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, ἔτη τιη΄.

Απὸ Αλεξάνδρου ἕως τῆς συγκαταβάσεως Χριστοῦ, ἔτη τλά.

B Ομοῦ χρόνοι μέχρι τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ἔτη ͵εφ΄.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἡ σωτήριος σταύρωσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ γέγονε κατὰ τὸ ͵εφλδ΄. ἔτος. κύκλος τοῦ μὲν ἡλίου, ιή. τῆς δὲ σελήνης, πέμπτος. ἡμέρᾳ ἕκτῃ, ὥρᾳ ἐνάτῃ, τῷ ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῆς Βασιλείας Τιβερίου. (ἦν δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη τῆς σελήνης, τουτέστι, τὸ νομικὸν φάσκα, μηνὸς Απριλλίου ιά. ἡ δὲ ἁγία ἀνάστασις τῇ εἰκοστῇ) 153.

Απὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ, ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔτη τκέ. ὁμοῦ τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔτη ͵εωκέ. Ο οὖν μέγας Κωνσταντῖνος ἐκράτησε τῆς Βασιλείας τῷ εἰρημένῳ ἔτει ͵εωκέ. καὶ ἐν τῷ

C δωδεκάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔκτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐβασίλευσε δὲ τὰ ὅλα ἔν τε Ρώμῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει ἔτη λγ΄.

Ο Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη ιά. ἡμέρας κδ΄.

Ιουλιανὸς ὁ παραβάτης ὁ βέβηλος καὶ θεήλατος ἔτη δύο ἥμισυ, ἡμέρας ιέ.

Οὐαλεντινιανὸς ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος σὺν Οὐάλεντι τῷ δυσσεβεῖ καὶ Αρειανῷ, ἔτη δεκατέσσαρα.

Γρατιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ τοῦ ῥηθέντος Οὐάλεντος, ἔτη τρία.

Θεοδόσιος ὁ μέγας, ὁ ἐξ Ισπανίας, ὁ εὐσεβέστατος καὶ μισοπόνηρος, ἔτη ιζ΄.

D Αρκάδιος καὶ Ονώριος οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἔτη ιγ΄.

Θεοδόσιος ὁ μικρὸς ὁ υἱὸς Αρκαδίου, ὁ Καλλιγράφος, ὁ εὐσεβέστατος, καὶ φιλάγαθος, ἔτη μβ΄. 154.

Μαρκιανὸς ὁ ἀποκαλυφθεὶς ἀπὸ Θεοῦ, ὁ πάσης καλοκαγαθίας ἔμπλεως, ἔτη ς΄. καὶ ἥμισυ.

Λέων ὁ Μακέλης, ὁ εὐσεβὴς, καὶ πιστότατος, ἔτη ιή.

Λέων ὁ μικρὸς, ὁ ἔκγονος αὐτοῦ, υἱὸς Ζήνωνος, ἔτος ἕν.

A Ζήνων ὁ ἐπικληθεὶς ἀγόνατος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔτη β΄. καὶ ἥμισυ, ἡμέρας κδ΄.

Βασιλίσκος ὁ εὐσεβὴς, ἔτη β΄. μῆνας η΄. ἡμέρας α΄.

Καὶ πάλιν Ζήνων, ἔτη ια΄. ἡμέρας δεκαπέντε.

Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος, ὁ ἀπὸ Σελέτρων, ἔτη κζ΄. μῆνας δ΄. ἡμέρας γ΄. ὁ πυρίκαυστος καὶ αἱρετικός.

Ἰουστῖνος ὁ Θρᾷξ, ὁ κράτιστος, καὶ εὐσεβὴς, καὶ εὐμετάδοτος, ἔτη θ΄.

Ἰουστινιανὸς ὁ ἀδελφόπαις αὐτοῦ, ὁ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ἔτη λη΄. καὶ ἥμισυ.

Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλατῶν, ὁ ἀδελφόπαις αὐτοῦ, ὁ δικαιότατος, ἔτη ιγ΄.

Τιβέριος ὁ Θρᾷξ ἔτη ε΄.

B Μαυρίκιος ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ εὐσεβέστατος καὶ μισοπόνηρος, ἔτη κ΄.

Φωκᾶς ὁ Καππάδοξ ὁ τύραννος καὶ αἱμοβόρος καὶ δυσσεβὴς, ἔτη η΄. καὶ ἥμισυ, ἡμέρας η΄.

155. Ἡράκλειος ὁ στρατηγὸς τῆς Ἀφρικῆς, ἔτη τριάκοντα.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ἔτος α΄.

Κωνσταντῖνος ὁ ἔγγονος Ἡρακλείου, ὁ δυσσεβὴς καὶ μιαιφόνος, ἔτη κζ΄.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πωγωνάτος, ὁ τοῦ Δυρραχίου, ὁ εὐσεβέστατος καὶ πρᾳότατος, ἔτη ιζ΄.

Τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου, ἔτη ,ςρκα΄.

C Ἰουστινιανὸς ὁ Ῥινότμητος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἀγριώτατος, καὶ ἀκρατὴς θυμοῦ τυραννουμένου, ἔτη ι΄.

Λέοντος ἔτη γ΄.

Ἀψίμαρος, ὁ καὶ Τιβέριος, ἔτη ζ΄.

Ἰουστινιανὸς τὸ δεύτερον, ἔτη ς΄.

Φιλιππικὸς, ὁ καὶ Βαρδάνιος, ὁ δυσσεβὴς, καὶ αἰσχρὸς, καὶ μιαρὸς, ἔτη β΄.

Ἀναστάσιος, ὁ καὶ Ἀρτέμιος, ὁ εὐσεβέστατος, καὶ πρωτασηκρήτις, καὶ φιλόσοφος, ἔτη β΄.

Θεοδόσιος ὁ Ἀτραμυτηνὸς, ὁ πρᾳότατος καὶ συμπαθέστατος. ἔτος α΄.

Λέων Ἴσαυρος, ὁ Κόνων, ὁ Συρογενὴς, ὁ μισάγιος, καὶ ἐναγὴς, καὶ ἀντίθεος, ἔτη κδ΄. καὶ ἥμισυ, ἡμέρας ε΄.

D Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Κοπρώνυμος, ὁ δυσσεβὴς καὶ παμμίαρος, γεγονὼς καὶ σκωληκόβρωτος πρὸ τοῦ τεθνάναι, ἔτη λδ΄. μῆνας γ΄.

156. Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας, ὁ βέβηλος καὶ ἀποτρόπαιος, ἔτη ε΄.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ πατρίζων, τυφλωθεὶς, ὁ υἱὸς τῆς Εἰρήνης, ἔτη ις΄.

Εἰρήνη μόνη, ἔτη ε΄.

Νικηφόρος, ὁ Σελευκεὺς, καὶ συμπαθὴς, καὶ φιλοδίκαιος, καὶ φιλόδακρυς, ἀπὸ γενικοῦ, ἔτη θ΄.

Μαυρίκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτος α΄. μῆνας δ΄.

Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ, ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, ὁ φιλάγαθος καὶ εὐσεβέστατος, ἔτη β΄.

E Λέων ὁ παραβάτης, ὁ Ἀρμένιος, ὁ δυσσεβὴς καὶ ἀνήμερος, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ζ΄. μῆνας ε΄.

Μιχαὴλ ὁ τραυλὸς ὁ Ἀμοραῖος, ὁ καὶ ἀφροσύνης καὶ ἀπειροκαλίας ἔμπλεως, καὶ εἰκονομάχος, σὺν Θεοφίλῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἔτη η΄. μῆνας γ΄.

Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιβ΄. μῆνας γ΄.

Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ μέθυσος, μετὰ Θεοδώρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τῆς εὐσεβεστάτης καὶ ὀρθοδόξου, ἔτη ιε΄. ὁ οὗτος ἀνηγορεύθη κατὰ τὸ ς΄. ἔτος καὶ μόνος ὁ μέθυσος, ἔτη ι΄.

Zeno cogominatus Agonatus, Pater Leonis junioris, imp. annos duos cum dimidio, dier 24.

Basiliscus imp. annos duos, menses octo

Iterum Zeno imperavit annos duos, dies 15.

Anastasius Dicorus, ex Silentiario, Imperavit annos 27. menses quatuor, dies tres. Hic hæreticus fuit & fulmine combustus.

Justinus Thrax potens, pius & liberalis, imp. annos 5.

Justinianus magnus, nepos ejus ea sorore, magnæ Ecclesiæ conditor, imperavit annos 38. cum dimidio.

Justinus, ea Curopalata, Justiniani ex fratre nepos, justissimus, imperavit annor 13.

Tiberius Thrax imperavit annos 5.

Mauritius ejus gener, piissimus & probissimus imperavit annor 20. menses 4.

Phocas cappadox Tyrannus, sanguinarius & impius imp. annos 8. cum dimidio, dies 8.

Heraclius Præfectus Africæ, imperavit annos 30.

Constantinus ejus filius Imperavit annum unum.

Constantinus nepos Heraclii, impius & homicida, imperavit annor 27.

Constantinus filius ejus dictus Pogonatus, Dyrrhachinus, piissimus & mansuetissimus, annos 17.

A creatione mundi usque ad Imperium Justiniani Rhinotmeti, anni suus 6121.

Justinianus Rhinotmetus, Constantini Pogonati filius, ferox & animi tyrannici impotens, annos 10.

Leontius, annos tres.

Liberius Apsimarus, annos 7.

Justinianus secundum, annos 6,

Philippicus Bardsnes, impius, impurus & scelestus, annos 2.

Anastasius, qui & Artemius, piissimus, Protoasecretis, & Philosophus, annos 2.

Theodosius Adramytenus, mansuetissimus & misericors, annum unum. *Edit. Parif. pag. 77.*

Leo Conon ex Isauris oriundus, impurus, Deoque & Sanctis inimicus annos 24. cum dimidio, & dies 5.

Constantinus Copronymus, filius ejus, impius & impurus, qui a vermibus corrosus periit, annos 34. menses 3.

Leo filius ejus, ex Chazara natus, prophanus & abominandus, annos 5.

Constantinus Leonis & Irenes filius a matre excæcatus, annos 16.

Irene sola, annos 5.

Nicephorus ex Seleucia oriundus, misericors, justus, ex generali Logotheta annos 9.

Scauracius filius ejus, annum unum, menses 4.

Michael Rancabe, gener Nicephosi, probus & piissimus, annos 2.

Leo ea Armenia oriundus, impius & ferox, cum Constantino filio, annos 7. menses 5.

Michael Balbus, Amoræus, amens, ineptus, & imaginum hostis, cum Theophilo filio, annos 8. menses tres.

Thophilus filius ejus, annos 12 menses 3

Michael filius ejus, cognomento ebriosus, cum Theodora matre sua, piissima & orthodoxa, annos 15. Hic imperare cœpit anno 6349. & imperavit solus annos 10.

A Idem Michael cum Basilio Macedone, annum unum, & mensem unum.

Basilius Macedo, qui Imperator creatus est anno 6374. imperavit solus annos 19.

Leo filius ejus cognomento Sapiens, cum Alexandro, anno 6397. imperavit annos 27. menses 8.

Constantinus primus Porphyrogenitus, filius Leonis sapientis, imperavit cum matre annos 8. anno 6422.

Romanus filius Abastacti, Lacapenus, cognomento senior, socer Constantini Porphyrogeniti, imperavit cum ipso & filiis suis annos 26 Hic Romanus Imperator creatus est die undecimo Decembris, octava Indictione, B anno 6428. Postquam vero biennium imperavit, prima scilicet indictione anni 6430. edidit novellam de jure prælationis. Indictione autem secunda anni 6437. edidit novellam de potentibus in consortia pauperum succedentibus; quæ etiam ad præteritam primam indictionem sive tempus magnæ famis pertinet. Eamdem novellam indictione quinta anni 6455. Imperator Constantinus confirmavit. Cæterum octodecim anni, quorum Decapolita in * * * meminit, numerantur a prima indictione annis 6437. Sed ab indictione prima anni 6430. sive tempore famis, ad quod hæc quoque Constitutio refertur, usque ad imperium Imperatoris Constantini. C

Edit. Parif. pag. 78.

Iterum Constantinus Porphyrogenitus imperavit cum Stephano & Constantina, qui ab ipso imperio detrusi & in exilium acti sunt.

Imperavit igitur, ut supradictom est, Constantinus Porphyrogenitus cum matre annos 7. & iterum cum Stephano & Constantino uxoris suæ fratribus dies quadraginta duos: & solus cum Romano filio, annos 15. dies 19. indictione tertia anni 6437.

Dominus Romanus filius ejus, cognomento Puer, cum filiis suis Basilio & Constantino Porphyrogenitis imperavit annos tres, menses quatuor. Basilius autem & Constantinus filii ejus, infantes, D imperaverunt dies sex.

Nicephorus Phocas, qui a Tzimisce interfectus est, imperavit annos 6. menses 3. dies 6.

Joannes Tzimisces, annos 6. & mensem unum.

Dominus Basilius Porphyrogenitus cum fratre Constantino Porphyrogenito imperavit annos 52. menses 11. Nimirum Dominus Basilius annos 50. & Dominus Constantinus post mortem fratris solus, annos duos, menses undecim.

E Constantinus Porphyrogenitus frater ejus, annos 2. menses 11.

Romanus Argyropylus cum Zoe filia supradicti Constantini, annos 5. menses 6.

Michael Paphlago ab eadem Zoe ad imperium vocatus anno 6541. Imperavit annos 7. menses 9.

Michael Calaphates, nepos ejus, ea Cæsare Imperator creatus & excæca-

A Ὁ αὐτὸς Μιχαὴλ σὺν Βασιλείῳ τῷ Μακεδόνι, ἔτος α΄. μῆνα α΄.

Καὶ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, ὃς ἀνηγορεύθη κατὰ τὸ ,ϛτοδ΄. ἔτος, ὁ μόνος. ἔτερος ιθ΄.

Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ σοφὸς σὺν Ἀλεξάνδρῳ, κατὰ τὸ ,ϛτϟζ΄. ἔτος, ἔτη κζ΄. μῆνας ὀκτώ. 117.

Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἔτη η΄. κατὰ τὸ ,ϛυκβ΄.

Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς Ἀβαστάκτου, ὁ Λακαπηνὸς, ὁ πρέσβυς, ὁ πενθερὸς τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἔτη κϛ΄. ὁ τοιοῦτος Ῥωμανὸς ἀνηγορεύθη μηνὶ Δεκεμβρίῳ ια΄. Ἰνδικτιῶνος η΄. ἔτους ,ϛυκη΄. B μετὰ δὲ διετῆ χρόνον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ, κατὰ τὴν πρώτην Ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ϛυλ΄. ἔτους, ἐξέθετο, τὴν περὶ προτιμήσεως νεαράν. κατὰ δὲ τὴν δευτέραν Ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ϛυλζ΄. ἔτους, τὸ περὶ τῶν ὑπεισερχομένων δυνατῶν εἰς ἀνακοινώσεις πενήτων. ἀνακλᾷ δὲ καὶ ἡ τοιαύτη νεαρὰ, καὶ εἰς τὴν παρελθοῦσαν τηνικαῦτα πρώτην ἰνδικτιῶνα περὶ τὸν λιμοῦ τοῦ μεγάλου καιρόν. κατὰ δὲ τὴν πέμπτην τοῦ ,ϛυνε΄. ἔτους ἐπεκύρωσε τοιαύτην νομοθεσίαν ὁ Βασιλεὺς Κύριος Κωνσταντῖνος. τὰ δὲ ιη΄. ἔτη, ὧν ὁ Δεκαπολίτης ἐν τῇ λϛ΄.. μέμνηται, οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πρώτης ψηφίζονται νομοθεσίας, ἤτοι τοῦ ,ϛυλζ΄. ἔτους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ϛυλ΄. ἔτους ἤτοι τοῦ λιμοῦ, εἰς ὃν καὶ ἀνακλᾷ ἡ τοιαύτη νομοθεσία, μέχρι τῆς 118. C αὐτοῦ αὐτοκρατορίας τῆς αὐτοῦ Βασιλείας Κωνσταντίνου.

Καὶ πάλιν Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου, οἱ ὑπ' αὐτοῦ τῆς Βασιλείας ἐξεβλήθησαν καὶ ἐξωρίσθησαν.

Ὁ οὖν ῥηθεὶς Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, ἐκράτησε τῆς Βασιλείας, ἔτη ζ΄. καὶ πάλιν μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν γυναικαδέλφων αὐτοῦ ἡμέρας μβ΄. καὶ μονοκράτωρ σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ῥωμανῷ, κατὰ τὴν τρίτην Ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ϛυλζ΄. ἔτους, ἔτη ιε΄. ἡμέρας ιθ΄.

Ὁ Κύριος Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τὸ παιδίον σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ Βασιλείῳ τῷ Βουλγαροκτόνῳ καὶ Κωνσταντίνῳ τοῖς πορφυρογεννήτοις, ἔτη γ΄. μῆνας δ΄. ὁ δὲ D Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος οἱ αὐτοῦ υἱοὶ, πάμβρεφοι ὄντες, ἡμέρας ϛ΄.

Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς, ὁ ἅγιος, ὁ σφαγεὶς ὑπὸ τοῦ Τζιμισκῆ, ἔτη ϛ΄. μῆνας γ΄. ἡμέρας ϛ΄.

Ἰωάννης ὁ Τζιμισκῆς, ἔτη ϛ΄. μῆνα α΄.

Ὁ Κύριος Βασίλειος ὁ πορφυρογέννητος ἔτη νβ΄. μῆνας ια΄. μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου, ἤγουν ὁ κύριος Κωνσταντῖνος μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ μονοκράτωρ, χρόνους δύο, μῆνας ια΄. 119. (καὶ προσέταξε γενέσθαι τὰ ἰσοδικά, ἐτελείωσε ταῦτα ἐν ἔτει τῷ ,ϛφγ΄. τὴν δὲ νεαρὰν αὐτὸς τὴν μεγάλην ἐκθέμενος, ἐξεφώνησε ταύτην μηνὶ Ἰαννουαρίῳ, Ἰνδικτιῶνος θ΄. ἔτους ,ϛφδ΄.)

E Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη δύο, μῆνας ια΄.

Ῥωμανὸς ὁ ἀργυρόπωλος σὺν Ζωῇ τῇ θυγατρὶ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ἔτη ε΄. μῆνας ϛ΄.

Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν ἐν ἔτει ,ϛφμα΄. σὺν τῇ αὐτῇ Ζωῇ, ἔτη ζ΄ μῆνας θ΄.

Μιχαὴλ ὁ ἀπὸ Καῖσαρ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Καλαφάτης λεγόμενος, ὁ τυφλωθεὶς εἰς τὸ σίγμα, μη-

νας δ'. ἡμέρας ιθ'. ὃς καὶ ἐκπεσὼν τῆς βασιλείας, προσέφυγε τῇ μονῇ τοῦ Στουδίου, κἀκεῖσε παρὰ τοῦ λαοῦ κατασχεθεὶς, ἐν τῷ κιονίῳ τοῦ σίγματος ἐτυφλώθη παρὰ Νικηφόρου ἐπάρχου τοῦ Καπάνους.

Αἱ δὲ δύο αὐταδέλφαι καὶ Δέσποιναι, ἤτοι κυρὰ Ζωὴ, καὶ κυρὰ Θεοδώρα μοναρχήσασαι μῆνας τρεῖς, ἀνεκαλέσαντο Κωνσταντῖνον τὸν Μονομάχον, ἐξόριστον ὄντα ἐν τῇ νήσῳ τῇ Μιτυλήνῃ, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν Βασιλέα, συζυγέντα
160. τῇ Ζωῇ, μηνὶ Ἰουνίῳ ια'. Ἰνδικτιῶνος ι'. ἔτους ,ςφν'. καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας ὁ Μονομάχος, ἔτη ιγ'. μῆνας ζ'.

Ἡ κυρὰ Θεοδώρα ἡ πορφυρογέννητος ἔφθασε μοναρχήσασα ἔτος ἕν, μῆνας η'. ἡμέρας κ'. εἶτα τὸν κύριον Μιχαὴλ τὸν γέροντα, τὸν ἀπὸ στρατιωτικοῦ Βασιλέα ἀναγορεύσασα, καὶ ζήσασα μετ' αὐτοῦ ἡμέρας ε'. ἐτελεύτησε κατὰ τὴν κβ'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, τῆς θ'. ἰνδικτ. τοῦ ,ςφξδ'. ἔτους.

Ὁ Κύριος Μιχαὴλ ὁ γέρων ὁ στρατιωτικὸς, ἐκράτησε κατὰ τὴν κβ'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, τῆς θ'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςφξδ'. ἔτους. ἐξεβλήθη δὲ τῆς βασιλείας. κρατήσας ἔτος ἕν, ἡμέρας ια'.

Ὁ Κύριος ὁ Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς μετὰ Αἰκατερίνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἔτη β'. μῆνας β'. ἡμέρας κδ'.

Ὁ Κύριος Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας, ἔτη ζ'. μῆνας ς'. καὶ τελευτήσας κατέλιπε βασιλεύουσαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τὴν Δέσποιναν, τὴν κυρὰν Εὐδοκίαν τὴν μακρεμβολίτισσαν, σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ κυρῷ Μιχαὴλ, καὶ τῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ πορφυρογεννήτῳ. ἐκράτησεν οὖν καὶ ἡ κυρὰ Εὐδοκία ἡ δέσποινα σὺν τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτῆς μῆνας ζ'. ἡμέρας δέκα. εἶτα λαβοῦσα ἄνδρα γνώμῃ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς συγ-
161. κλήτου πάσης, τὸν κύριον Ρωμανὸν τὸν Διογένην ἀνηγόρευσεν αὐτὸν Βασιλέα, κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς ε'. Ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςφοε'. ἔτους.

Ὁ Κύριος Ρωμανὸς ὁ Διογένης, μετὰ τῆς κυρᾶς Εὐδοκίας, ἔτη γ'. μῆνας η'. καὶ ἐκφόρως ἐκστρατεύσας κατὰ Περσῶν, ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ἐκστρατείᾳ ἐκρατήθη αἰχμάλωτος παρὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν Τούρκων. ἀνηγορεύθη δὲ Βασιλεὺς ὁ Κύριος Μιχαὴλ ὁ Δούκας, καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας ἅμα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ, καὶ συμβασίλευσε ταύτῃ μῆνα α'. καταβιβάσας ταύτην καὶ ἀποκείρας μόναρχος αὐτὸς κληθεὶς ἐκράτησε τῆς βασιλείας. Ὁ οὖν Κύριος Μιχαὴλ ὁ Δούκας, ὁ υἱὸς τοῦ Κυρίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς μακρεμβολιτίσσης κυρᾶς Εὐδοκίας, μετὰ Μαρίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἔτη ς'. καὶ ἥμισυ. καταβιβασθεὶς δὲ παρὰ τοῦ Βοτανειάτου, ἀπὸ προδοσίας τῆς συμβίου αὐτοῦ, καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδυθεὶς, ἀπεστάλη εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου. ὕστερον δὲ γέγονε καὶ μητροπολίτης Ἐφέσου.

Ὁ Κύριος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης, ἔτη γ'. καὶ ἥμισυ, καταβιβάσθη δὲ τῆς βασιλείας κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς τῆς δ'. ἰνδικτ. τοῦ ,ςφπθ'. ἔτους, καὶ ἀπεστάλη ἐν τῇ μονῇ τῆς περιβλέπτου ἀπεκάρη.

Ὁ Κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὁ πάππος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς ἔτη λζ'. μῆνας δ'. καὶ ἥμισυ, ἐτελεύτησε δὲ κατὰ τὴν ιε'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, ἤτοι τῆς ἡμέρας τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἰνδικτ. ια'. τοῦ ,ςχκς'. ἔτους.

Ὁ κύριος Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐκράτησε μηνὶ Αὐγούστῳ ιε'. Ἰνδικτ. ια'. τοῦ ,ςχκς'. ἔτους, καὶ εὐσεβῶς ἐβασίλευσε καὶ θεαρέστως ἔτη κδ'. μῆνας ζ'. ἡμέρας κγ'.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος Κύριος Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ἐκράτησε μηνὶ Ἀπριλλίῳ α'. ἰνδικ. ς'. τοῦ

A tus in Sigmate, imperavit menses quatuor, dies 19. Hic imperio detrusus, confugit in Monasterium Studii, & inde a populo extractus, & in columna Sigmatis excæcatus est a Nicephoro præfecto.

Cæterum duæ sorores & Augustæ, nimirum Domina Zoe & Domina Theodora, postquam solæ imperaverant menses tres, accersiverunt Constantinum Monomachum, in insula Mitylena exulantem, & Zoe ei in matrimonium data, Imperatorem creaverunt, die Junii undecimo, indictione decima anni 6550. Imperavit autem Monomachus annos tredecim, menses 7. *Edit. Paris. pag. 79.*

Domina Theodora Porphyrogenita imperavit sola annum unum, menses 8. dies
B viginti: postea Dominum Michaelem seniorem Stratioticum declaravit Imperatorem, & cum eo vixit dies quinque. Obiit autem die 22. Augusti, indictione nona anni 6564.

Dominus Michael Senior ac Stratioticus dictus, imperare cœpit die vigesima secunda Augusti, indictione nona anni 6564. Detrusus autem est Imperio, cum imperasset annum unum, dies undecim.

Dominus Isaacius Comnenus cum Hæcaterina uxore sua, imperavit annos duos menses duos dies viginti quatuor.

Dominus Constantinus Ducas imperavit annos 7. menses 6. & moriens imperii hæredes reliquit Augustam Eudociam uxorem suam & filios Dominum Michae-
C lem & Dominum Constantinum Porphyrogenitum. Imperavit igitur Domina Eudocia Augusta cum duobus filiis menses septem dies decem. Postea assensu Patriarchæ & universi Senatus nupsit Domino Romano Diogeni, & Imperatorem eum declaravit mense Martio, indictione quinta anni 6575.

Dominus Romanus Diogenes cum Domina Eudocia imperavit annos 3. menses 8. & diversis expeditionibus Persas aggressus, in tertia ipsemet a Sultano & Turcis captus est. Ejus loco Imperator creatus est Michael Ducas, & una cum matre sua Eudocia imperavit mensem unum. Postea vero eam in Monasterium detrusit, & solus impe-
D rium administravit. Imperavit igitur Dominus Michael Ducas, filius Domini Constantini & Dominæ Eudociæ, cum Maria uxore sua annos sex cum dimidio. Dein proditione conjugis a Botaniate imperio dejectus, & in Monasterium Studii detrusus, & postea Ephesi Metropolita factus est.

Dominus Nicephorus Botoniates imperavit annos tres cum dimidio. Amisit autem imperium primo die Aprilis, quarta indictione anni 6589. & ablegatus est in Monasterium Deiparæ cognomento Spectabilis seu admirandæ.

Dominus Alexius Comnenus avus potentis & sancti Imperatoris nostri imperavit pie annos 37 menses quatuor cum dimidio. Obiit die 15. Augusti,
E seu vespera assumptionis B. Deiparæ, indictione 11. anni 6626. *pag. 80.*

Dominus Joannes Comnenus, Porphyrogenitus, filius ejus imperare cœpit die 15. Augusti, indictione 11. anni 6626. & pie imperavit annos 24. menses 7. dies 23.

Filius ejus Porphyrogenitus Manuel Comnenus imperare cœpit primo die Aprilis, indictione 6. anni 6651. & im-

peravit pie annos 37. menses 5. dies 23. Obiit 24. die Septembris, indictione 14. anni 6689. hora tertia, & mutato nomine dictus fuit Matthæus monachus. Decimo autem die Septembris, indictione tertia anni 6678. Sive anno vigesimo octavo imperii ejus, natus est pulcherrimus filius ejus Porphyrogenitus Dominus Alexius Comnenus; Coronatus autem est a patre indictione 5. anni 6680. Die autem 17. Septembris, indictione 10. anni 6685. imperio decessit Dominus Manuel Comnenus. Indictione vero decima tertia anni 6688 secondo die Martii, die dominica Domino Alexio filio suo in matrimonium dedit Dominam Annam, nobilissimi Regis Franciæ filiam, cum arrhabone orationis, opera Domini Theodosii Patriarchæ Antiochiæ. Cæterum die 24. Septembris, indictione 14. anni 6689 hora tertia diei, quo pater ejus imperium terrestre cum cælesti commutavit Imperator renunciatus est, & pie imperavit cum matre sua Dominica Maria, quæ post assumtum ordinem monasticum Xene sive Peregrina nominata fuit, & imperii collegam habuit Dominum Andronicum Comnenum Protosebastum & Protovestiarium, annum 1. menses undecim dies tres. Postea vero sanctam illam fœminam Andronicus tyrannus clanculum interfici curavit, & annum unum, menses undecim, dies 24. omnia pro lubito administravit, atque demum, ipso Alexio Porphyrogenito strangolato, aperte imperavit annum unum, menses 10. dies 10. Deinde Isaacius Angelus ad Ecclesiam confugit, & inde cum incomposita populi colluvie, & custodibus, atque quibusdam suis cognatis & amicis, ipsoque Patriarcha Domino Basilio Camatero, ad magnum Palatium ivit, atque eo ingressus imperium suscepit. Andronicus autem quamvis sese in fugam dedisset, attamen ventorum adversorum vi impeditus & captus est in Ponto Euxino sive mari magno, atque illa passus est, quæ ipsum quidem pati par erat: Christianos vero & Romanos agere, non conveniebat. Imperavit igitur Dominus Isaacius Angelus annos novem. Ejus tempore in Zagoria initium cepit bellum Walachorum & Bulgarorum adversus Christianos Romanos, quo omnis anima prædando abacta, & tota fere occidentalis regio, potestati Romanæ subjecta, devastata est. Sed cum longo tandem post tempore Romani expergefacti expeditionem in eos pararent, & non mediocres coegissent exercitus, & nihilominus tamen cum solita pigritia & timiditate procederent,

Edit Paris. pag. 81.

. . . .

. . . .

frater Imperatoris Dominus Alexius, conciliato sibi favore exercitus, & quorumdam eorum, qui ei præerant, fratrem suum earum rerum incusare cœpit, quas ipse, postquam imperio potitus est, multo ampliua commisit, & Imperator salutatus, solium ejus sine controversia occupavit. Quo audito Imperator Isaacius, qui venatum iverat, fugam tentavit, sed captus a familiaribus suis, quos præ cæteris magni æstimaverat, sibique fidissimos, excæcatus est in claustro Macræ, imperavitque Dominus Alexius annos 7. Væ autem Ro-

A ,ϛχϟέ. ἔτος, καὶ ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς ἔτη λζ΄. μῆνας ε΄. ἡμέρας κγ΄. ἐξεδήμησε δὲ πρὸς Κύριον τῇ κδ΄. τοῦ Σεπτεμβ. μηνὸς, τῆς ιδ΄. ἰνδικ. τοῦ ,ϛχπθ΄. ἔτους, ὥρᾳ α΄ διὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ματθαῖος μοναχὸς μετονομασθείς. κατὰ δὲ τὴν ι΄. μηνὸς Σεπτεμβ. ἰνδικτ. γ΄. ἔτους ,ϛχοή. ἤγουν ἐν τῷ κη΄. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐγεννήθη ὁ κάλλιστος υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός. ἐστέφθη δὲ παρ᾽ αὐτοῦ ὁ τοιοῦτος εἰς Βασιλέα κατὰ ἰνδικ. ε΄. τοῦ ,ϛχπ΄. ἔτους. μηνὶ Σεπτεμβ. ιζ΄. ἰνδικ. ι΄. ἔτους ,ϛχπε΄. γέγονεν ἐν τῇ * * κατάλυσις τοῦ βασιλέως κυρίου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. κατὰ δὲ τὴν ιγ΄. ἰνδ. τοῦ ,ϛχπη΄. ἔτους, μηνὶ Μαρτίῳ β΄. ἡμέρᾳ κυριακῇ συνέζευξε τὸν κύριον Ἀλέξιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ γυναικὶ τῇ κυρᾷ Ἄν- 163.

B νῃ, τῇ θυγατρὶ τοῦ εὐγενεστάτου ῥηγὸς Φραγγίας μετὰ ἀῤῥαβῶνος εὐχῆς, τούτοις δοθείσας παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυροῦ Θεοδοσίου τοῦ Ἀντιοχείας. κατὰ δὲ τὴν κδ΄. τοῦ Σεπτεμβ. μηνὸς, τῆς ιδ΄. ἰνδ. τοῦ ,ϛχπθ΄. ἔτους, ὥρᾳ α΄. τῆς ἡμέρας καθ᾽ ἣν ὁ ἀοίδιμος πατὴρ αὐτοῦ τῆς ἐπιγείου Βασιλείας ἠλλάξατο τὴν οὐράνιον, ἀνηγορεύθη Αὐτοκράτωρ, καὶ ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ τῇ δεσποίνῃ τῇ κυρᾷ Μαρίᾳ, τῇ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ξένῃ μετονομασθείσῃ ἐχούσῃ παραδυναστεύοντα τὸν πρωτοσεβαστὸν καὶ πρωτοβεστιάριον κύριον Ἀνδρόνικον τὸν Κομνηνὸν ἔτος α΄ μῆνας ια΄. ἡμέρας γ΄. εἶτα δὲ ἔσωθεν μόνης ἀναιρεθείσης τῆς ἁγίας γυναικὸς ἐκείνης παρὰ τοῦ τυράννου ἐκεῖ, καὶ αὐτοῦ τοῦ τυράννου αὐθεντικῶς ποιοῦντος ὅσα ἐβούλετο, χρόνον ἕνα, μῆ- 164.

C νας ια΄. ἡμέρας κδ΄. εἶτα ἀποπνιγέντος καὶ αὐτοῦ τοῦ πορφυρογεννήτου παρὰ τοῦ τυράννου, ἐβασίλευσεν ἀναφανδὸν ὁ αὐτὸς Ἀνδρόνικος ἔτος ἕν. μῆνας ι΄. ἡμέρας ι΄. μετὰ ταῦτα ὑστέρως αὐτοῦ ὁ κύριος Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος προσφυγὼν τῇ Ἐκκλησίᾳ, κἀκεῖθεν ἀπελθὼν σὺν τῷ συρφετώδει λαῷ, καὶ τοῖς φυλακίταις, καί τισι τῶν συγγενῶν καὶ φίλων αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ τῷ Πατριάρχῃ κυρῷ Βασιλείῳ τῷ Καματηρῷ, εἰς τὸ μέγα παλάτιον, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ καὶ τῆς Βασιλείας δεξάμενος, τοῦ Ἀνδρονίκου φυγόντος. ἑάλω δὲ, ἀνέμων βιαίων ἀντιπνευσάντων αὐτῷ ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ, ἤτοι μεγάλῃ θαλάσσῃ, καὶ ἔπαθεν ὅσα αὐτὸν ἴσως ἔδει παθεῖν. Χριστιανοὺς δὲ καὶ Ῥωμαίους ταῦτα πρᾶξαι, ἀνοίκειον ἦν. ὅμως ἐβασίλευσεν ὁ Κύριος Ἰσαά-

D κιος ὁ Ἄγγελος ἔτη ἐννέα. ἐπ᾽ αὐτοῦ ἔσχεν ἀρχὴν ἡ ἐν Ζαγορίᾳ Βλάχων καὶ Βουλγάρων κατὰ τῶν Χριστιανῶν Ῥωμαίων ἐπανάστασις, καὶ ἐληλατίσθη πᾶσα ψυχὴ, καὶ ἠφανίσθη πᾶσα σχεδὸν δυτικὴ χώρα, ὑπὸ τὴν Ῥωμαΐδα οὖσα ἐπικράτειαν. ὀψὲ δέ ποτε ἐγερθέντες δῆθεν ἐκεῖνοι καὶ ὁρμήσαντες ἐκστρατεῦσαι κατ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐκ ὀλίγα ἐπισυναγαγόντες στρατεύματα, ὅμως καὶ ἔπος μετὰ τῆς συνήθους νωθρείας ἢ δειλίας περιπατοῦντες, ἢ, ὅ, τι ἂν εἴποι τις, καὶ διὰ τῶν κατ᾽ αἰγιαλῶν κατερχόμενοι κάστρων, καὶ ἀπελθόντες μέχρι τῶν κυψέλων, ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ Κύριος Ἀλέξιος ὑποποιησάμενος τὸ στρατόπεδον, καί τινας τῶν ὑπερεχόντων μετὰ τὰ αὐτοῦ, ταῦτα αἰτιᾶσθαι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἅπερ αὐτὸς μετὰ τὸ ἐγκρατὴς γενέσθαι τῆς Βα- 165.

E σιλείας πολλαπλασίονα ἐνεδείξατο, ἀνηγορεύθη Βασιλεὺς Αὐτοκράτωρ, καὶ ἀμάχως ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. ἐκεῖνα πρὸς κυνηγέσιον ἀπελθόντος. ὁ δὲ μαθὼν ἐκεῖνος φυγῇ ἐχρήσατο. ἁλοὺς δὲ παρὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ, καὶ οὓς ἐν τάξει μεγάλων ἀνθρώπων εἶχε, καὶ πιστοτάτων ἀνθρώπων, ἀπετυφλώθη ἐν τῷ κλεισούρᾳ τῆς Μάκρας, καὶ ἐβασίλευσε ὁ κύριος Ἀλέξιος ἔτη ζ΄. οὐαὶ δὲ τὴν Ῥωμανίαν

ἐν

A ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· αὐτοῦ γὰρ Σαρδαναπάλου ὑπάρχοντος, καὶ μηδ' ὅλως μήτε αὐτοῦ, μήτε τῶν θεραπόντων
166. αὐτοῦ οἵαν δή τινα στρατιωτικὴν ἢ ἀρχοντικὴν οἰκονομίαν ἐνησχολημένων, τὰ μὲν περιλειφθέντα κάστρα καὶ αἱ χῶραι τῆς δύσεως λεία Βλάχων γεγόνασι καὶ Κομάνων, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν παραλίων, καὶ τὰ πλεῖω δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰωαννίτζη γεγόνασι καθ' ὁλόκληρον. τέλος δὲ καὶ αὐτὴν τὴν μόνην περιλειφθεῖσαν εἰς βασιλείαν αὐτοῦ βασιλίδα τῶν πόλεων τοῖς Λατίνοις προέδοτο, αὐτὸς ἀνάνδρως καὶ ἀχρέστως φυγών. τοῦ γὰρ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ κυρίου Ἀλεξίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ κυρίου Ἰσαακίου φυγόντος ἐντεῦθεν, ἀπελθόντος εἰς Ἀλαμανίαν, εἰς τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Φίλιππον, τοῦ μετὰ στόλου Λατινικοῦ βαρέως ἀπελθόντος, μετὰ τὸ ἐπισυναχθῆναι πανταχόθεν τοὺς στρατιώτας, καὶ σφαδάζειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος B αὐτοῦ, ἐφαίνετο αὐτὸς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸν πρὸς τοὺς Λατίνους ὑπερτιθέμενος πόλεμον. τέλος νύκτωρ, ὡς ὠνητὸν ἀπέδρα ἀνδράποδον. εἰσῆλθε οὖν διὰ τῆς νυκτὸς ἔσω εἰς τὸ ἐν Βλαχέρναις παλάτιον ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ κύριος Ἀλέξιος, καὶ ἀνηγορεύθη σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Κυρίῳ Ἰσαακίῳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη * μῆνας ε΄. ὅτε δὲ ἑώρα ὁ χυδαῖος δῆμος, αὐθεντικῶς εἰσερχομένους ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ τοὺς Λατίνους καὶ μέγα κα-
157. κὸν παθεῖν ἐξ αὐτῶν ὑπώπτευσεν, ὃ καὶ ἐξ ἀποτελέσματος ἀληθὲς ἐφάνη· συνῆλθον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ μετὰ πολλὰς ὀχλήσεις καὶ ἀναστασίας, ἀνηγόρευσαν Βασιλέα τὸν σεβαστὸν κύριον Νικόλαον τὸν Κα- C ναβόν, καὶ διήρκεσεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος κακοπαθῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ὀλιγοστάς τινας ἡμέρας. μαθόντες γὰρ ταῦτα οἱ ἐν τῷ παλατίῳ, τὸν μὲν κύριον Ἀλέξιον παρέστειλαν τῆς ἀρχῆς· τὸν δὲ Δούκαν κύριον Ἀλέξιον τὸν λεγόμενον Μούρτζουφλον ἀνηγόρευσαν, καὶ ὕστερον μετὰ μικρὸν ἀπέρρευσαν τὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ παλάτιον πρὸς τὸν Δούκαν Ἀλέξιον· ὁ δὲ Καναβὸς ἑάλω. καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Δούκας κύριος Ἀλέξιος ἔτη ** μῆνας β΄. ἔκτοτε οὖν ἀναισχυντότερον καὶ ἀναφανδὸν ἤρξαντο οἱ Λατῖνοι τὴν ποτὲ βασιλίδα πολιορκεῖν τῶν πόλεων, καὶ εἰς ἔργον τὸ προβουλευθὲν διὰ βραχέος ἐξηνέχθη, καὶ ὁ Βασιλεὺς ᾐχμαλωτίσθη, καὶ δούλη γέγονεν ἡ κυρία, καὶ παντάπορος ἡ πολύολβος, καὶ ἐβεβηλώθησαν, οἴμοι, D οἴμοι, τὰ ἅγια, αἱ ἅγιαι εἰκόνες κατεπατήθησαν, ἱπποστάσια γεγόνασιν οἱ θεῖοι ναοί, εἰπεῖν δὲ ὀλίγῳ τὸ πᾶν, ἐγκατελείφθη ἡ θυγάτηρ Σιών, ὡς σκηνὴ ἐν ἀμ-
168. πελῶνι, καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν σικυηλάτῳ, ἔρημος παντὸς ἀγαθοῦ, πλήρης παντοίων κακῶν.

Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ἀνὴρ γεννάδας καὶ κραταιός. οὗτος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν μέχρι τοῦ πρώτου Παλαιολόγου κυρίου Μιχαὴλ, διῆγον ἔχοντες τὰ βασίλεια ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῇ ἀντίπεραν δηλαδὴ Κωνσταντινουπόλεως, φυγάδες ὄντες τοῖς Λατίνοις, ἔτη ιθ΄.

Μετὰ τοῦτον ἐστράτευσεν Ἰωάννης ὁ Δούκας, ὁ λεγόμενος Βατάτζης, συνετὸς καὶ βριαρόχειρ ἀναφανεὶς ἔτη λγ΄.

Ὁ κύριος Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις ὁ δεύτερος, ὁ υἱὸς E αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη γ΄. καὶ ἥμισυ.

Μετὰ τοῦτον ἐστράτευσε καὶ ἐβασίλευσεν ὁ κραταιὸς Μιχαὴλ ὁ πρῶτος τῶν Παλαιολόγων, ὃς ἐξέωσε τοὺς Λατίνους τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ ἀπέδωκεν αὐτῇ πάλιν τὸν οἰκεῖον αὐτῆς κόσμον ἔτη κδ΄. μῆνας β΄. ἡμέρας κ΄.

Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ εὐσεβέστατος, καὶ νοῦς ἀσύγκριτος, ἔτη μέ. μῆνας ϛ΄.

Georg. Cod. de Orig. CP.

A maniæ in illis diebus; Imperatore enim Sardanapali instar vivente, & neque ipso neque ministris ejus ad militarem disciplinam & gubernationem imperii intentis, multa ex reliquis castris & regionibus occidentalibus & maritimis in Wlachorum & Comanorum potestatem devenerunt: plurima vero integre a Joannitze occupata sunt. Tandem quoque ipsa urbium regina Constantinopolis, quæ sola in Imperatoris potestate supererat, turpi ipsius & inutili fuga Latinis prodita est. Cum enim nepos ejus Dominus Alexius Domini Isaacii filius, qui in Alemaniam confugerat ad Philippum, sororis suæ maritum, collectis undique militibus, B cum magna Latinorum classe inde reverteretur de patria sibi erepta dimicaturus, primo quidem Imperator bellum adversus Latinos de die in diem differre videbatur, demum vero per noctem quasi venale mancipium aufugit. Quare nepos ejus Dominus Alexius noctu Palatium Blachernarum ingressus, & cum Patre suo Domino Isaacio Imperator salutatus est, imperavitque menses quinque. Plebs vero cum Latinos pro libito magnum Palatium introire videret, & quod postea eventus comprobavit, se magnum malum ab iis passuros esse conjectaret, in magnam Ecclesiam convenit, & post multas turbas & tumultuationes Imperatorem salutavit Dominum Nicolaum Canabum, C qui paucissimos dies ærumnose in Ecclesia magna permansit. His enim de rebus certiores facti, qui erant in Palatio, Dominum Alexium imperio abdicarunt, & ejus loco Imperatorem creaverunt Dominum Alexium Ducam Murtzuphlum. Paulo itaque post populus ob Ecclesia in Palatium discessit ad Dominum Alexium Ducam: captoque Canabo, imperavit Dominus Alexius Ducas menses 2. Tunc Latini Constantinopolim, olim reginam urbem, gravius & manifestius obsidere cœperunt, & brevi cœptum ad finem perductum est, captoque Imperatore, urbs domina in servitutem redacta est, & omnigenis oppleta miseriis; nam sacra prophanata sunt, & D sanctæ Imagines conculcatæ, & Deo sacrata templa in stabula equorum mutata, &, ut summatim omnia dicam, Derelicta est filia Sion ut umbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, vacua omni bono, & referta omnigenis miseriis.

Edit. Paris. pag. 82.

Theodorus Lascares, vir generosus & potens, & cæteri post ipsum usque ad primum Palæologum Dominum Michaelem, fugati a Latinis, Imperii sedem posuerunt in Asia, e regione scilicet Constantinopoleos, imperavitque Theodorus Lascares annos 19.

Post hunc imperavit Joannes Ducas cognomento Batatzes, annos 33.

Dominus Theodorus Lascares Secun- E dus, filius ejus Porphyrogenitus, imperavit annos tres cum dimidio.

Post hunc Imperio potitus est Michael primus Palæologorum, qui Latinos Constantinopoli expulit, eique pristinum splendorem restituit, imperavitque annos 24. menses 2. dies 20.

Andronicus filius ejus, piissimus & animi incomparabilis, imperavit annos 45. menses 6.

A Michael filius ejus, secundus istius nominis ex Palæologis, nomine & re ipsa Imperator, imperavit annos 13. dies 22.

Andronicus filius ejus Porphyrogenitus, Gratiarum compendium, imperavit annos 31. menses tres.

Manuel filius ejus Porphyrogenitus, militum flos, & Imperatorum decus, imperavit annos 41.

Joannes Cantacuzenus, qui, postquam factus fuit Monachus, nominari voluit Joasaph, imperavit annos 14.

Joannes illius nominis secundus, Palæologorum sextus, Porphyrogenitus, assumto habitu monachi dictus Joasaph, imperavit annos duos cum dimidio.

B Manuel secundus ejus nominis, filius Joannis, Porphyrogenitus, imperavit annos 12. menses 4. dies 25.

Edit. Paris. pag. 83. Joannes ejus nominis tertius, filius Manuelis, Porphyrogenitus, qui Synodum convocavit Florentiæ, & necessitate coactus ad Latinos inclinavit, una præsentibus cum aliis viris delectis, tum vero etiam ipso Domino Marco Metropolita Ephesino, imperavit annos 12. menses 3. & dies 10.

Constantinus Palæologorum ultimus, frater Joannis, Porphyrogenitus, Justissimus, solus totius Peloponnesi dominus fuit, & post mortem fratris Domini Joannis, ad Imperii fastigium evectus est, imperavitque annos 4. menses 5.

C Sub hoc Imperatore anno 6961. Constantinopolis ab impiis Agarenis expugnata est, &, quæ prius omnium urbium regina fuerat, hostili manu capta est. Ipse etiam Imperator cum omnibus fere proceribus inter illam urbis desolationem ab iis occisus est, & martyrii coronam obtinuit, cum neque Palatium Imperatorium impiis illis prodere vellet, neque periculum effugere quamvis posset.

Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ δεύτερος, ὁ λόγῳ καὶ πράξει βασιλεὺς ὄντως, ἔτη ιγ΄. ἡμέρας κβ΄.

Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ὁ τῶν χαρίτων συνδρομὴ, ἔτη λα΄. μῆνας τρεῖς.

Μανουὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ὁ στρατηγικώτατος, καὶ τῶν ἀνακτόρων κλέος, ἔτη μα΄.

Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνὸς, ὁ τῷ σχήματι μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ μοναχὸς ἔτη δεκατέσσαρα.

Ἰωάννης τῶν Παλαιολόγων ὁ δεύτερος ὁ ἕκτος, ὁ δὲ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ μοναχὸς, ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη β΄. καὶ ἥμισυ.

Μανουὴλ ὁ δεύτερος, ὁ υἱὸς Ἰωάννου, ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη ιβ΄. μῆνας δ΄. ἡμέρας κε΄.

Ἰωάννης τρίτος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ συγκροτήσας τὴν Σύνοδον ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ καὶ συγκλίνας κατ' ἀνάγκην τοῖς Λατίνοις, συμπαρόντων τῶν τε ἄλλων λογάδων καὶ αὐτοῦ τοῦ κυροῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, καὶ μητροπολίτου Ἐφέσου, ἔτη ιγ΄. μῆνας γ΄. ἡμέρας ι΄.

Κωνσταντῖνος τῶν Παλαιολόγων ὁ ὕστερος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ δικαιότατος, μόνος ὢν δεσπότης ἁπάσης τῆς Πελοποννήσου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἰωάννου, εἰς τὸ τῆς βασιλείας ὕψος ἀρθεὶς, ἔτη δ΄. μῆνας ε΄.

Ἐπὶ τούτου ἐγένετο, οἴμοι, ἡ ἅλωσις τῆς αὐτῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τῶν ἀθέων ἀγαρηνῶν ἐν ἔτει ,ϛϡξα΄. ἣ ἐγένετο δορυάλωτος ἡ πρὶν βασιλὶς πασῶν τῶν πόλεων. ὃς καὶ ἀπεκτάνθη τότε παρ' αὐτῶν ἐν τῇ γενομένῃ χαλάστρᾳ, αὐτός τε καὶ πάντες οἱ λογάδες σχεδὸν, καὶ ἐκομίσατο τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον, μὴ θελήσας προδοῦναι τοῖς ἀνόμοις τὰ βασίλεια, μήτε μὴν θελήσας τὸν κίνδυνον φυγεῖν, δυνατοῦ ὄντος.

ANONYMI

Edit. Paris. pag. 85. 171.

COLLECTANEA, DE ANTIQUITATIBUS

Constantinopolitanis.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΙ ΧΡΟΝΙΚΑΙ.

ΔΕΟΝ γινώσκειν, ὅτι ὁ ἅγιος Μώκιος πρώην μὲν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου πα-
ρῳκοδομήθη. Ἑλλήνων πλήθη ἐκεῖσε κατοικούντων πολλά. καὶ ναὸν εἶναι τοῦ Διὸς
ἐκεῖσε, καθ' ἣν ἔκτισε τὸν ναόν. πίπτει δὲ ὑπὸ Κωνσταντίνου ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ὑπατείᾳ.
ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐξορίζονται οἱ Ἀρειανοὶ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν,
καὶ ἐλθόντες ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ἠράσθησαν, καὶ παρακαλοῦσι τῷ Βασιλεῖ κατοικεῖν
αὐτοὺς ἐκεῖ, ὃ καὶ γέγονε. παρελθὸν οὖν ἀνεγείρουσι τὸν αὐτὸν ναὸν οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ δοξά-
ζεται παρ' αὐτῶν ὁ ναὸς ἔτη ζ. καὶ πίπτει, ὡς λόγος ἔτι λειτουργούντων αὐτῶν, ἐν τῷ ζ.
ἔτει, καθ' ὃν Ἀρειανοὶ ἀπεκτάνθησαν πολλοί. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ Βασιλέως
ἀνεγείρεται ὁ αὐτὸς ναὸς, καὶ ἵσταται ἕως ἡμῶν ἐν δόξῃ. Μάρκελλος ἀναγνώστης φησὶν
ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κόνωνος τοῦ Ἰσαύρου πίπτει ὁ ναός.

Ὁ ἅγιος Ἀγαθόνικος ὑπὸ Ἀναστασίου τὸ πρότερον, καὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου τὸ δεύτερον 172.
οἰκοδομήθη· ἐν ᾧ καὶ πατριάρχαι ἐπισκόπησαν ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ζ᾽ ἐπὶ χρόνους ν. καὶ βα-
σιλεῖς στεφηφοροῦσιν ἐκεῖσε. δι' ἣν αἰτίαν μετεποιήθη ὑπὸ Θυμοῦ. οὐ γινώσκεται. τοῦτο δὲ
παρέδωκαν οἱ πρὸ ἡμῶν, ὅτι καὶ παλάτιον μέγιστον πλησίον τοῦ ναοῦ τούτου ἦν. ὑπὸ δὲ
Τιβερίου τοῦ πρώτου μετεποιήθη διολιθὲν, εἰς τὰ νῦν βασίλεια.

Τὰ τείχη τὰ πρὸς θάλασσαν ἀνακαινίζονται ἐπὶ Τιβερίου Ἀψιμάρου. ἕως γὰρ αὐτοῦ ἠ- pag. 86.
μελημένα ἦσαν πάνυ. τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν, ἐπὶ Λέοντος τοῦ με-
γάλου καὶ εὐσεβοῦς· καθ' ἣν καὶ ἐλιτάνευσαν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον μ. ἐβόησαν. καὶ ὁ δῆ-
μος τοῦ πρασίνου ἔκραξαν, Λέων Κωνσταντῖνος εἰς κράτος ἐνίκησεν.

Ἐν τῇ καινουργίᾳ πόρτῃ τῇ πληρεστάτῃ στοιχεῖον ἵσταται Φειδαλίας τινὸς Ἑλληνίδος. ἀρθεί-
σης δὲ τῆς στήλης, θαῦμα ἰδέσθαι μέγα, τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπὶ πολὺ σείεσθαι, ὥστε καὶ
τὸν Βασιλέα θαυμάσαι, καὶ λιτὴν ἀπελθεῖν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ οὕτω παῦσαι, Σάβα τοῦ ὁ-
σίου δι' εὐχῶν τοῦτο ποιήσαντος.

Ἐν τῷ λεγομένῳ νεωλίῳ ἵσταται γυναικεία στήλη, καὶ βωμὸς καρίδιον μικρόν. ἐν οἷς καὶ
ἵπποι χρυσίῳ διαλαμπεῖς τέσσαρες ἐπὶ διφρηλάτου Θηλειῶν καὶ Ἀρειανῶν ὑπάρχουσι κε-
χωσμένοι, καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σκευώματα. 173.

Τὸ δὲ πάνορμον κάστρον, ὑπὸ τοῦ πανόρμου Ἕλληνος ἐκτίσθη, διπλότειχον, ὑπάρχων
σιδήρου καὶ χαλκοῦ δίκην ἀναμεμιγμένον. ἐν δὲ τῇ πρὸς βορρᾶν πόρτῃ τοῦ αὐτοῦ κάστρου,
ἵσταται στυράκιον αἰχμῶδες, καὶ στήλη γυναικεία δικέφαλος. ἔνθα καὶ θέαμα γέγονεν. ἐμ-
πυρισμοῦ γάρ ποτε τὸ κάστρον κατειληφότος, καὶ πάσης τῆς πόλεως ἐδαφισθείσης, μετὰ καὶ
τῶν τειχῶν, ἵστασθαι τὸ πυργίον ἐκεῖνο τῆς πόρτης, ἔνθα καὶ ἡ στήλη συνίστατο. ἀλλὰ
πολλάκις καὶ τοῦ πυρὸς προσεγγίζοντος τῷ τόπῳ, ὡς ὑπό τινος διώκοντος αὐτὸ ὄπισθεν ὡς
ὀργυιὰς ε. ὑπεχώρει τῆς στήλης. αὕτη δὲ παρελήφθη ὑπὸ Χοσρόου τοῦ Περσῶν τυράννου,
καὶ ἐστὶν εἰς Περσίδα λατρευομένη ἕως τοῦ νῦν. καθὼς ὁ Παραδείσιος διοικητὴς, ἐκεῖσε
κρατηθεὶς καὶ ἐκφυγὼν, δῆλα πεποίηκεν ἐν τῷ χρονικῷ Ἱππολύτου, τὸ τρίτον δημοσιευό-
μενον, ζητεῖ ἱστορίαν ἐξαίσιον.

Τὸ δὲ καλούμενον Σμύρνειον, πλησίον τοῦ τετραδισίου ἐμβόλου, ἔχει ὑποκάτω τῆς γῆς.
τὸ πρὸς βορρᾶν μέρος, ὀργυιὰς ι᾽ στήλας θ᾽. πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου. εἰσὶ δὲ
αἱ στῆλαι αἱ μὲν τρεῖς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστας, καὶ Ἰλα-
ρίωνος πραιποσίτου, καὶ τοῦ παιδὸς τοῦ Κρίσπου Κωνσταντίνου τοῦ ὁμωνύμου, ὃν Ἡρόδοτος καὶ
Ἱππόλυτος χρονογράφοι λέγουσιν ἀποκεφαλισθῆναι ὑπὸ τοῦ πατρός. ὃν καὶ λυπηθεὶς ὁ πατὴρ 174.
μετενόησε. καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῷ μ. ἡμέρας, ὡς ὁ λόγος ἔχει, μὴ λουσάμενος τὸ σῶμα, μὴ
ἀναψύξας ἐν κοίτῃ. ἐποίησε δὲ τὴν στήλην ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, βάψας αὐτὴν χρυσῷ
πλείστῳ. τὴν δὲ κεφαλὴν μόνην ἐκ χρυσίου τελείου, γράψας ἐν τῷ μετωπιδίῳ.

ἠδικημένος υἱός μου τούτου στήλας, μετάνοιαν βαλὼν, ἐλιπάρει Θεῷ, ὑπὲρ ὧν ἐπλημμέ-
λησεν. αἱ δὲ λοιπαὶ ε. στῆλαι ὑπάρχουσιν Σεβήρου, Ἀρμάτου, Ζευξίππου, βουλευτοῦ κτί-
σαντος τὸ Ἑλευθερίου, τοῦ εἰς τὸ Σενάτον τὸ παλάτιον κτίσαντος. οὗτοι πάντες ξίφει παρε-
δόθησαν, καὶ ὑπὸ ἀδικήσαντος στηλωθέντες, συγχώρησιν παρὰ τοῦ πλημμελήσαντος ἐδυσω-
ποῦντο. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ οἰκεῖα τέκνα τοῦτο αὐτῷ ποιεῖν, καὶ ἐν τύπῳ πολλοὶ ἕως Οὐά-
λη τοῦ Ἀρειανοῦ. οἱ σὺν Ἀρειανοὶ μὴ φέροντες τὴν ἧτταν τὴν διὰ Κωνσταντίνου, ἐν τῷ εἰ-
Edit. Paris. pag. 87. ρημένῳ τετραδισίῳ ἐμβόλῳ, πλησίον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ταύτας κατέχωσαν.
Ἐν δὲ τῷ Σενάτῳ ἀπετέθησαν ἡνίοχοι ἐν Ζευξίπποις, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ ἀστρονομικῷ
ὀργάνῳ. ἔνθα τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἵσταται στήλη, ἐν αἷς σκυτάλαις ἀπεκεφα-
175. λίσθη ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν Ἀρκάδιος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγίας εἰρήνης. ἔνθα καὶ λέγουσι σείε-
σθαι τὰς στήλας ἕως ἡμερῶν τριῶν τοῦ θανάτου τούτου· αἱ δὲ καρῦχαι ἐν τῷ εἰλήματι κατε-
χώσθησαν, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως.
Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφαίνεται, ὅτι οἱ δώδεκα κόφινοι δέκα ἔτη ἐν τῷ νέῳ παλατίῳ τοῦ Σενά-
του πεποιήκασιν. μετὰ δὲ ταῦτα τῷ εἰλήματι κατεχώσθησαν, Μητροφάνους ἐπισκόπου Κωνσταντινου-
πόλεως τοῦτο συμβουλεύσαντος τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ.
Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφέρεται εἰς τοὺς πολλοὺς, ὅτι Μητροφάνους, καὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ Παύλου,
αἱ εἰκόνες ἐν σανίσι γεγόνασιν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἵσταντο ἐν τῷ φόρῳ πλη-
σίον τῆς μεγάλης στήλης, τῆς ἐν τῷ κίονι κατὰ τὴν ἀνατολήν. ἅς τινας εἰκόνας οἱ Ἀρεια-
νοὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι τῷ πυρὶ παραδεδώκασιν ἐν τῷ αὐρανίῳ μιλίῳ, μετὰ καὶ τῆς Θεοτόκου ἀ-
πεικονίσματος, καὶ αὐτοῦ τοῦ νηπιάσαντος σαρκὶ Ἰησοῦ, καθὰ Ἀγκυλιακὸς χρονογράφος ἐν
τῷ διαλόγῳ αὐτοῦ ἀκριβέστερον παρὰ Ἀναστάσιον ἡμῖν παραδέδωκεν. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ αὐτὸς
Ἀναστάσιος.
Ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, τῇ νῦν ὀνομαζομένῃ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, στῆλαι ἀφῃρέθησαν υκζ.
176. αἱ πλεῖσται μὲν Ἑλλήνων ὑπάρχουσαι. αἵ τινες ἐκ τῶν πολλῶν ὑπῆρχον, τοῦτο Κρόνου καὶ τοῦ
Διὸς, καὶ Κάκου τοῦ πατρῴου Διοκλητιανοῦ, καὶ τὸ δωδεκάζωδον, καὶ Σελήνη ἡ Ἀφροδίτη,
καὶ ὁ ἀρκτῷος ἀστὴρ, παρὰ δύο Περσικῶν στηλῶν βασταζόμενος. καὶ ὁ νομάτιος πῶλος
καὶ ἡ ἱερεία τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλήρου τὸν Ἥρωνα φιλόσοφον μαντεύουσα. ἐκ δὲ τῶν
Χριστιανῶν ἐκ ὀλίγαι μὲν ὡσεὶ ὀγδοήκοντα, καὶ δίον ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγας μνημονεῦσαι,
Κωνσταντίνου, Κωνσταντίου, Κώνσταντος, Γαλλοῦ Καίσαρος, Λικινίου Αὐγούστου, Οὐαλεντι-
νιανοῦ, καὶ Θεοδοσίου καὶ Ἀρκαδίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ Σεραπίωνος ὑπατικοῦ, καὶ Ἑλένης μη-
τρὸς Κωνσταντίνου τρεῖς, ἡ μὲν μία πορφυρὰ διὰ μαρμάρου. ἡ δὲ ἑτέρα διὰ ψηφίδων
ἀργυρῶν ἐν χαλκῷ κίονι. καὶ ἡ ἄλλη ἐλεφαντώδης, Κύρου ῥήτορος προσενέγκαντος. ἅς
τινας Ἰουλιανὸς μερίσας τῇ πόλει, τὸν ναὸν τὸν μέγιστον ἀνεγείρει μετὰ πίστεως καὶ πόνου.
οἱ δὲ πεπειραμένοι τῶν προειρημένων, περιερχόμενοι τὴν πόλιν, καὶ ζητοῦντες εὑρίσκου-
σιν ἐκ ὀλίγας.
Μαναναῦ στρατηγοῦ νικήσαντος Σκύθας κατὰ κράτος στήλη ἠξιώθη τιμηθῆναι ἐν τῷ κα-
λουμένῳ Ὠρίῳ, ὃ τινες καλοῦσι μόδιον. τὸ δὲ μόδιον δίον ἐστὶ μὴ παραδραμεῖν ἡμᾶς,
ὅτι ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ ἐτυπώθη. τότε γὰρ καὶ ἀρχιμόδιον παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει
πιπρασκόντων. ἀνηρεύνηθη δὲ καὶ δύο τοῦτο τοῦ ἀργύρου τυπώσαντες ἀργυρόν. ἀπαρχῆς ἐτυπώ-
177. θη τὸ νόμισμα, τοῦτο δὲ κατὰ Θεοδώρητος διαρατεύει τρανώτατα. αἱ δὲ χαλκαῖ χεῖρες
pag. 88. ἔκτοτε ὑπεράνω ἐτυπώθησαν. τοῦ γὰρ βασιλέως τοῦτο τὸ χυμύλιον μόδιον νομοθετήσαντος,
μὴ ἀντερεῖν δὲ τοῖς ναυτικοῖς προστάξαντος. καὶ τὰ σιτηρέσια εἰς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ναυτῶν τῷ
βασιλεῖ *** σῖτον ἀπεμπολοῦσιν ἐν τοῖς ἐκεῖσε δίκην ἄδικον καταγγείλαντος, ἐν τῷ
κατωγαίῳ μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν. ὅθεν ἐτυπώθησαν αἱ χεῖρες τοῖς λαμβά-
νουσι καὶ τοῖς διδοῦσιν, ἀμφοτέρους ἐκ τῶν προστεταγμένων μὴ ἀγανακτεῖν. ὅθεν καὶ
Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως στήλη, ἔξαμον ἐν δεξιᾷ χειρὶ κατέχουσαν ἁρπαγῆναι εἰσάκ-
τον, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν εἶναι ἀργυρᾶν μικρὰν ὑπὸ τοῦ κυρίου προνοήτορος ἐπὶ Ἰουστινια-
νοῦ.
Μεάνδρου μάντεως κρατῶν ἦκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰκὼν, ἣν ἔστησεν ἐπὶ τὸν Δρομηλια-
νὸν οἶκον εἰς θέαν, διὰ τὸ εἶναι τὴν στήλην εἰς μῆκος πηχῶν ιε. πλάτος δὲ ἦν τινα χυ-
τὴν μὴ ὑπάρχουσαν, ἀλλ' ἐλατὴν, Μαρκιανὸς εἰς ὀβολοὺς ἐλάσας τοῖς δημοσίοις προσέ-
θηκεν. Ἀρδαβούριος στρατηγὸς ἐπὶ Λέοντος τοῦ πάνυ, ἐν τοῖς Θρᾳκῴοις μέρεσιν, Ἡρω-
διανοῦ στήλην εὑρὼν ἐπικου *** πάνυ καὶ παχεῖαν, θυμωθεὶς ὤλεσεν. ἣν τινα ὠλέσας,
χρυσίου λιτρῶν ρλγ'. πέλαντα εὗρεν. ἃ μετὰ προθυμίας τῷ βασιλεῖ κατεμήνυσεν. ὁ δ'
178. ὑπ' αὐτοῦ ἐσφάττετο, καὶ ὀδυρόμενος ἔλεγεν. Οὐδεὶς μόλυβδον χρυσῷ καταμίξας ἐπὶ ζημίας
ἐνδείξεται, οἷα παρὰ τῷ κυρίῳ τούτῳ βασιλεῖ εἰς ἐμὲ συμβέβηκεν. ἔνθεν καὶ οἱ διερχό-
μενοι τῷ τόπῳ, καὶ μάλιστα φιλόσοφοι, οὐ τοῖς προτέροις κακοῖς τῷ θανάτῳ Ἀρδαβουρίου
ἔβαλλον, ἀλλ' ἕνεκεν στήλης Ἡρωδιανοῦ καταλύσεως. ὅτε καὶ Ἄσπαρ σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἐ-
δέξατο. Ἄσπαρος δὲ στήλη ἐν τοῖς ταύρου σώζεται ἕως τῆς δεῦρο κατοχιᾶ ἐν ἵππῳ ***
γαντύῳ δεξιολαβεῖ, καθὼς ὁρᾶται.

Ἐν δὲ τῷ φόρῳ, τῷ δεξιτέρῳ τῆς ἀνατολῆς μέρει, ἐδέξατο σήλας πορφυρᾶς τῶν μαρμάρων ιβ΄. καὶ σηκωνὰς ιβ΄. ἃς τινὲς σηκωνὰς, οἱ πολλοὶ ἵππους καλοῦσι χρυσεμβάφους. ἐπὶ δὲ ἡμῶν ἑπτὰ μόνοι καθορῶνται. τὰς δὲ τρεῖς ἐξ αὐτῶν ὁ ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μετέθηκε μέρεσιν. αἱ δὲ δ΄. σώζονται ἕως τῆς δεῦρο.

Δέον γινώσκειν, ὅτι ὁ στρατηγὸς ὁ μεσοσυλλαβῶν ἀναγινωσκόμενος· ἅγιος, παρὰ τοῦ προσαπολῶντος τῷ φόρῳ ἀνηγορεύθη. ἔνθεν καὶ ταχυδρόμων δύο, καὶ αὐτοῦ Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων σώζονται σῆλαι. τὸ δὲ προσέρχεσθαι πρὸς βοῤῥᾶν καὶ ἀπέρχεσθαι πρὸς ἀνατολὴν, στρατηγὸς ἀργυρέμπλαστος ἐν τοῖς ἀκροτηριακοῖς στρογγύλοις μήλοις, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἀνηγορεύθη, ὡς ἐθεάσατο. ἔνθεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθορῶνται χρυσέμβαφοι.

Ἐν αὐτῷ τῷ φόρῳ, καὶ ἐλέφαντος σήλη φοβερὰ ἵστατο, ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσι, πλησίον τῆς μεγάλης σήλης, ὃ καὶ παράδοξον ἐδείκνυτο θέαμα· Σεισμοῦ γὰρ γενομένου ποτὲ, 179. καὶ αὐτῆς πεπτωκυίας, ἀπώλεσεν ἕνα τὸν ὄπισθεν πόδα. οἱ δὲ τοῦ ἐπάρχου βουλόμενοι ταξεῶται, (ἔθος γὰρ τοῖς τοῦ φόρου παρ᾽ αὐτοῖς φυλάττεσθαι) συνδραμόντες ἐγεῖραι, εὗρον ἐν τῷ αὐτῷ ἐλέφαντι ἀνθρώπου ὀστᾶ, ἀμφότερα ὅλου τοῦ σώματος, καὶ πυξίον μικρὸν, οὗ ἐν Edit. Paris. pag. 89. τῇ κεφαλῇ ἔγραφεν. Ἀφροδίτης παρθένου ἱέρας ἀεὶ θανοῦσα χωρίζομαι. ὅπερ ὁ ἔπαρχος τῷ δημοσίῳ προσέθηκεν εἰς νομία τοῖς προαναδεδηλωκόσι.

Ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ ἡλίῳ, Θεοδοσίου σήλη ἵστατο ἐφ᾽ ἵππου χαλκοῦ, ὃν ἀνεγείρας πολλὰ στηρίσια τῇ πόλει προσέθηκεν.

Αἱ δὲ ἐν τῷ περιπάτῳ ἔφιπποι σῆλαι, γένος Γρατιανοῦ ἅπαν, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Βαλεντινιανοῦ· ἐξ αὐτοῦ καὶ κυροῦ Φερμιλλιανοῦ πρὸς γέλωτα γέγονεν, ὃ καὶ σώζεται ἕως τῆς σήμερον.

Τὸν δὲ ξηρόλοφον πρώην θεαμά τινες ἐκάλουν· ἐν αὐτῷ γὰρ κοχλίδαι ιβ΄. καὶ Ἄρτεμις συνθετὴ σήλη, καὶ Σεβήρου τοῦ κτίσαντος καὶ θεαμάτιον τυποῦν. ἔνθα καὶ θυσίαι πολλαὶ παρὰ τοῦ αὐτοῦ Σεβήρου γεγόνασιν. ἔνθα καὶ χρησμοὶ πολλοὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ γεγόνασι. καθ᾽ ὃν καὶ κόρη παρθένος ἐτύθη, καὶ ἀστρονομικὴ θέσις εἰς λϛ΄. χρόνους διήρκεσε.

Τὸ δὲ ἐξακιόνιον τὸ λεγόμενον, εἶχε ποτὲ πόρκα, καὶ κύνα, καὶ νεβρὸν παμμεγέθη, τὰ τρία ὑπὸ ἑνὸς σιδήρου, καὶ πολλὰ ἕτερα θεάματα ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐσώζοντο. ταῦτα 180. Μαρκιανὸς παρέστειλε, καὶ ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μέρεσι προσέθηκε. καὶ λουτρὸν δὲ ἦν εἰς μέγεθος, ἐν ᾧ πολλοὶ ἐκινδύνευον διὰ τὸ λέγειν, μὴ δέξασθαι χρησμόν.

Ἐν δὲ τῷ ἁγίῳ Μάμαντι ποτὲ ἵστατο γέφυρα φοβερὰ, περὶ δώδεκα λόφους καὶ μαρμάρους ἔχουσα. ποταμὸς γὰρ κατήρχετο ἐκεῖσε παμμεγέθης, καὶ μάλιστα, ὡς ἔλεγον, τῷ Φεβρουαρίῳ μηνί. ἔνθα καὶ δράκων ἵστατο χαλκοῦς παμμεγέθης, διὰ τὸ λέγειν τινὰς, δράκοντα κατοικεῖν ἐν τῷ γεφυρίῳ ἐκείνῳ. ἐν αὐτῷ οὖν πολλαὶ παρθένοι ἐτύθησαν, καὶ προβάτων, καὶ ὀρνέων πλήθη πολλὰ, καὶ βοῶν. Βασιλικὸς γάρ τις, ἐρασθεὶς τὸν τόπον, ὃς εἰς τὸν ἀπὸ Νουμερίου Καίσαρος ὑπῆρχε, κτίσας κατῴκησεν ἐν αὐτῷ. ἔνθα καὶ ναὸν παμμεγέθη τοῦ Διὸς ἤγειρεν. ταῦτα δὲ Ζήνων ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας καιρῷ παρέλυσε.

Ἐν τῷ φόρῳ κάτωθεν τῆς μεγάλης πύλης ὑπάρχουσι σταυροὶ εἰς πλῆθος, τὸ σημεῖον τοῦ στρατηγοῦ τοῦ μεγάλου φέροντες· ἔνθα καὶ τῶν δύο λῃστῶν, τῶν συσταυρωθέντων τῷ Χριστῷ αὐτῷ τῷ τόπῳ κεχωσμένοι εἰσὶν, ἕως τῆς σήμερον. ἀλλὰ καὶ Βίαστον ὑελοῦν μύρου, ἐν ᾧ ὁ Χριστὸς ἠλείψατο, καὶ πολλὰ ἕτερα εἰς πλῆθος σημειοφορικὰ ὑποκάτω τοῦ φόρου ὑπάρχουσιν, παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἀσφαλισθέντα, ἅ τινα κατ᾽ ὄνομα εἰς μῆκος τοῦ μνημονεῦσαι ἐξαγόμεθα.

Πολλὰ ἐν τῷ στρατηγίῳ τῷ μεγάλῳ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἠρέσκετο, ὅθεν καὶ νομία ἐλ- 181. λυτικὰ εἰς χάος πλῆθος παρέδωκεν. ὡς δὲ ἐγγράφως μὲν τοῦτο οὐχ εὕρομεν, παρὰ δὲ ἀνδρῶν τῶν ἐν πείρᾳ τῆς γραφῆς τυγχανόντων ἠκούσαμεν, ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ στρατηγίῳ καὶ χρυσὸς εἰς πλῆθος κατεχώσθη εἰς χάος πολύ. καὶ ἀκ ἠπίστησα ἀκούσας, ὅτι ἃ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐξέδωκαν ἡμῖν τὰ πλείω ἀγράφως καὶ ἀκ ἐγγράφως, ὡς ἴσασιν οἱ φιλομαθεῖς. ἐν δὲ τῷ μικρῷ στρατηγίῳ μόλιβδος πολὺς χρηματίζει. οὐ αὐτὸς ὁ μόλιβδος, pag. 90. οὐ μολίβδου κατάθεσις ἔγγραφος, ἀλλὰ καὶ χρυσία καὶ ἀργυρία διὰ μαρμάρων γραφῶν ποιήσεις. τοῦτο δὲ ἐκ στίχων πινακιδίων μαρμαρικῶν, οὐ ἀναγνόντες, οὐ παρὰ τῶν ἀναγνωσάντων ἐρευνήσαντες, ταῦτα γεγράφηκαμεν.

Ἐν δὲ τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ ὄρυγμα εὑρέθη μέγα, ὅτε ἐκαθαίρετο, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων γιγάντων εἰς πλῆθος. ἅ τινα θεασάμενος ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος, καὶ ἐκπλαγεὶς, ἐν τῇ φιάλῃ κατέθετο εἰς θαῦμα ἐξαίσιον.

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Προκοπίου, τοῦ ἐν τῇ χελώνῃ, σήλη ἵστατο εὐνούχου τινὸς, ἣ ἐν τῷ σήθει ἔγραφεν. ὁ μεταστηθεὶς θεαμάτια τῷ βρόχῳ παραδοθήτω. ἦν γὰρ

ἡ στήλη Πλάτωνος κυβικουλαρίου, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις βασιλέως Βασιλίσκου πυρίκαυστος γέ-
γονε. τῶν δὲ γονέων αὐτοῦ αἰτησάντων τῷ βασιλεῖ, στηλωθῆναι τὸν δύστυχον Πλάτωνα, εἰς
μνημόσυνον τοῖς αἴτησασι βασιλεῖ, οὐκ ἐκώλυσεν. ἐν δὲ τῷ ἀνακαινίζεσθαι τὸν τοῦ μάρ-
182. τυρος ναὸν, μετετέθη εἰς τὸ ἱππόδρομιον. οἱ δὲ οἶκοι τοῦ αὐτοῦ δυστύχου σώζονται ἐν τῇ
χελώνῃ ἕως τῆς σήμερον.

ΕΚ ΤΩΝ ΗΜΕΡΙΟΥ ΧΑΡΤΟΥΛΑΡΙΟΥ
φράσις τῆς παρὰ Θεοδώρου, ὅτι παραγέγονεν ἐν τῷ κυνηγίῳ θέας χάριν. πολλὰ γὰρ
ἡμῖν ἐμελήθη περὶ τοῦ ἐρευνῆσαι ἀκριβῶς, περὶ ὧν παρεκάλεσας, καὶ φανεροῦται τῆς
ἀρετῆς σου φιλόκαλε.

ΑΠΕΛΘΟΝΤΩΝ ἡμῶν ποτε ἐν τῷ κυνηγίῳ, σὺν Ημερίῳ τῷ προλεχθέντι ἐνδόξῳ
χαρτουλαρίῳ, τὰς ἐκεῖσε ἱστορῆσαι εἰκόνας, ἐν οἷς εὕρομεν μίαν στήλην μικρὰν τῷ
μήκει καὶ πλατεῖαν καὶ παχεῖαν πάνυ. ἐμοῦ δὲ θαυμάζοντος, καὶ μὴ ἱστοροῦντος, φησὶν ὁ
Ημέριος. θαύμαζε, ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστίν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, Μαξιμιανὸς ὁ κτί-
σας, καὶ Αριστείδης ὁ καταμετρήσας, παρευθὺ πεσεῖν τὴν στήλην ἐπὶ τὸν ἐκεῖσε ὕψους τοσούτου ὑπάρ-
χοντος, καὶ δῦναι τῷ Ημερίῳ, καὶ παρ' αὐτὰ θανατῶσαι· ἐμοῦ δὲ φοβηθέντος, διὰ τὸ μὴ εἶναι
ἕτερον ἐκεῖ, ἢ μόνης τοὺς τῆς ἡμιόνους ἡμῶν κατέχοντας, καὶ αὐτοὺς ἔξω τῶν ἀναβαθμῶν ὑπάρχον-
τας δειλιάσας μὴ κινδυνεύσω, σύρας τῷ δεξιῷ ποδὶ, ἔνθα τοὺς καταδίκους ῥίπτειν ἐπεχείρουν.
δειλιάσας δὲ τὸ ἄχθος, ἀφήσας ἐν τῷ στόματι τοῦ ἄχθους ἀνεχώρησα, πρόσφυγος γενόμενος
ἐν τῇ μεγάλῃ Εκκλησίᾳ· καὶ καταλέγων τὸ πραχθὲν ἐν ἀληθείᾳ οὐκ ἐπιστεύόμην ἕως εἰς ὅρκου
183. βεβαίωσιν ἐλθεῖν με. διὰ τὸ ποτὲ καὶ τοῦτο μόνον πρᾶσαι με τὸ κατόρθωμα, οἱ ὦν οἰκεῖοι τοῦ
τελευτήσαντος, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως φίλοι, σὺν ἐμοὶ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ πρὸ τοῦ τὸ
πτῶμα τοῦ ἀνδρὸς προσεγγίσαι, τὸ πτῶμα τῆς στήλης ἐτένιζον θαυμάζοντες. Ιωάννης δέ τις φι-
λόσοφος φησὶν, ὅτι κατὰ τὴν θείαν πρόνοιαν, οὕτως εὑρίσκω ἐν τοῖς Δημοσθένους συγγράμμασιν,
ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἀποκτανθῆναι ἔνδοξον ἄνδρα. ὃς καὶ παρευθὺ τῷ βασιλεῖ Φιλιππικῷ πλη-
Edit. Paris. ροφορήσας κελεύεται καταχῶσαι τῷ αὐτῷ ζωδίῳ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὃ καὶ γέγονεν διὰ τὸ μὴ δύ-
pag. 91. χεσθαι καταλύσεως. Ταῦτα, φιλόκαλε, μετὰ ἀληθείας ἐρευνῶν, εὔχου μὴ εἰσελθεῖν εἰς πει-
ρασμόν. καὶ τὰς ἀρχαίας στήλας, καὶ μάλιστα τὰς Ελληνικὰς πρόσεχε θεωρῶν.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΕΤΙ
συντομία γυναικῶν.

ΒΕΡΗΝΗΣ γυναικὸς Λέοντος τοῦ μεγάλου, πλησίον τοῦ ἁγίου Αγαθονίκου ἄνωθεν τῶν βά-
θρων ἐν κίονι χαλκῇ. ἔτι τῆς αὐτῆς ἐν τῷ ἀνεμοδουρίῳ πρὸς νότον, πλησίον τῆς ἁγίας Βαρ-
βάρας. ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη ἐν τῷ ἁγίῳ Αγαθονίκῳ ἔτι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ζῶντος ἐστίν· ἡ δὲ ἄνω-
θεν τῆς ἁγίας Βαρβάρας, μετὰ τὴν τελευτὴν Λέοντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ φυγὴν Ζήνωνος τοῦ
184. γαμβροῦ αὐτῆς, ὅτι Βασιλίσκον ἔστεψε τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, κράζοντος τοῦ Πρασίνου μέρους. Βε-
ρίνας ὀρθοδόξου Ελένης πολλὰ τὰ ἔτη. ἦν γὰρ ὀρθόδοξος πάνυ.

Εὐφημίας Ιουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς, ἐν τοῖς Ολυβρίου πλησίον τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ἥτις ἐκκλη-
σία ὑπ' αὐτῆς ἐκτίσθη, στήλη ἐν ἀναβάσει μικρᾷ πάνυ χρυσίμβαφος ὑπάρχου-
σα.

Εὐδοξίας γυναικὸς Αρκαδίου μεγάλη πάνυ, καὶ Πουλχερίας θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ ἑτέρων
δύο θυγατέρων αὐτῆς ἀμφοτέρων ἀργυραῖ. ἔτι τῆς αὐτῆς Εὐδοξίας ἐν κίονι χαλκῇ, καὶ
ἑτέρα ἐν τοῖς Αὐγουστείοις, δι' ἣν ὁ Χρυσόστομος ἐσκυλάσθη·

Αρκαδίας γυναικὸς Ζήνωνος τῆς δευτέρας, ἐν τοῖς πλησίον μέρεσι τῶν βάθρων τῶν
λεγομένων τόπων, ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου ἀρχιστρατήγου. ἔνθα Ζήνων ἔκρινε τοὺς μετὰ Βασιλί-
σκου, καὶ σίαρπον τὸν τόπον πεποίηκεν. ἔτι τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Αριάδνης, μετὰ καὶ
αὐτοῦ Ζήνωνος ἐν τῇ βασιλικῇ πύλῃ.

Εν αὐτῇ τῇ χαλκῇ πλησίον ἄνωθεν Πουλχερίας τῆς ἀοιδίμου ὡς ἐν τῷ περιπάτῳ ἐν
τῷ παλατίῳ ἔμπροσθεν ὑπάρχοντι, ἄνωθεν τῆς χαλκῆς ἐν τῷ μιλίῳ τῷ πρὸς ἀνατολὴν,
Κωνσταντίνου καὶ Ελένης, ἄνωθεν τῆς καμάρας· ἔνθα καὶ σταυρὸς ** μέσον τοῦ σταυροῦ τῆς
πόλεως.

Ἐν τῷ αὐτῷ μιλίῳ Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ μετὰ τὸν μέγιστον Ἰουστινιανὸν, καὶ Ἀραβίας θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ Ἑλένης ἀνεψιᾶς Σοφίας εὐμορφοτάτης πάνυ κεχρυσωμένη. Ἀρκαδίου καὶ Θεοδοσίου υἱοῦ αὐτοῦ ἐν τοῖς πλησίον Θεοδοσίου στήλη τοῦ πατρὸς, ἀμφότεραι ἐφ' ἵπποις ὅπου καὶ σιτηρέσια ἐδόθη πολλὰ, ἐξαιρέτως δὲ τῷ Πρασίνων μέρει, κράζοντος τοῦ δήμου· ὁ γόνος Θεοδοσίου Κωνσταντίνου ἐνίκησε. 185.

Ἐν τῷ παλατίῳ τῷ τριβουναλίῳ Εὐδοκίας γυναικὸς Θεοδοσίου, τῆς ἐγγόνου Θεοδοσίου γ Μαρκιανοῦ τε, καὶ Κωνσταντίνου. ἔνθα καὶ ὀρχήσεις πλεῖσται ἕως Ἡρακλείου, τοῦ τε Πρασίνου καὶ Βενέτου μέρους γεγόνασιν.

ΠΕΡΙ ΘΕΑΜΑΤΩΝ.

Edit. Paris pag. 92.

ΘΕΑΜΑ Α'.

ΤΟ ἐν τῇ βασιλικῇ στοᾷ τῆς χρυσορόφου ἀνδρείκελον ἄγαλμα ὑπάρχον, (ἔνθα τὸ ἑξάμιον Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως κατεσκευάσθη) τὸ γονυκλιτοῦν, Ἰουστινιανοῦ ἐστι μετὰ τὸ δεύτερον τὴν Κωνσταντινούπολιν τυραννήσαντος, καὶ πλησίον αὐτοῦ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἀδελφῆς τοῦ Βουζήρου Γλιαβάρου. μετὰ τὴν ἧτταν Τιβερίου υἱοῦ Ἀψιμάρου, ὅτι καὶ Φιλιππικὸς ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῆς χρυσορόφου βασιλικῆς ἀποδοκιμάσθη, Τερβελῆ τοῦ Βουλγαρίας ἐκεῖσε πολλάκις καθίσαντος, καὶ Πλιαβάρου Χάσαρει. πάντα οὖν οὐκ ὀλίγα ἐκεῖσε ἐδόθησαν, ἔνθα αὐτοῦ τοῦ τυράννου καὶ τῆς γυναικὸς τὰ ἀγάλματα. ἐν οἷς ἐλέφας ἵσταται παμμεγέθης, ὡς οἱ θεωρούντες ἡμῖν ἐβεβαίωσαν, μὴ γενέσθαι ἐπάνω αὐτοῦ τὸ μέγεθος τῶν ἐλεφάντων. τῶν δὲ μεγάλων ἕως οὗτος. οὕτος ὁ ἐλέφας ὑπὸ Σεβήρου τοῦ Κάρου Ἕλληνος ἐτυπώθη θεάματι κατὰ τὴν παράδοσιν. ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ χρυσορόφῳ βασιλικῇ τὸν ἐλέφαντα παραμένειν εἰς θέαμα ἐξαίσιον. ὅρον γὰρ εἶναι πρώτου μέρους τῶν ἀναβαθμῶν τῶν οβ. ἔλεγον, ἔνθα καὶ χαλκο-φυλακτάκτων πολλῇ. ἐν αὐτῷ δὲ φασὶ τῷ ἐλέφαντι παραμένειν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ καπηλῷ ἀργυροκόπῳ ἐν πλατυζύγοις, ὥστε διατρέφοντι τῷ ἐλέφαντι φασὶν ἀπειλῶ ὅτι κατεπορθήκε τοῦτο τὸ οἴκημα. καὶ πολλάκις διαβεβαιωσαμένου θάνατον τῷ θηριοτρόφῳ, εἰ μὴ τοῦτο κρατήσει. αὐτὸς δὲ διὰ τὰς βαγύλας ἐλεφόρους κρατῆσαι οὐκ ἐνεδίδου. ὃν καὶ φονεύσας ὁ αὐτὸς ζυγοπλάστης, τῷ ἐλέφαντι εἰς βρῶσιν προέθηκε. τοῦ δὲ θηρίου ἀτιθάσσου ὄντος, καὶ αὐτὸν ἐξανήλωσε. ὃ καὶ Σεβῆρος ἀκούσας, θυσίας τῷ θηρίῳ οὐκ ὀλίγας προσήνεγκε. ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ τόπῳ παρευθὺ καὶ ἀπετυπώθησαν. ἔνθα καὶ Ἡρακλῆς ἐλατρεύθη, πάμπολλας θυσίας δεξάμενος καὶ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ μετετέθη εἰς θέαμα τι μέγιστον. ὃ ἦν πρότερον ἀπὸ Ῥώμης ἐπὶ Ἰουλιανοῦ ὑπατικοῦ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον εἰσήχθη, μετὰ καρρόχας καὶ νεὼς καὶ πυλῶν δώδεκα. ταύτην φασὶν ἡ ἱστορία τοῦ θεάματος Σευήρου ἡ ξένη γέγονεν ἐπὶ Ἀνθίμου ὑπάτου. ὁ τοίνυν τοῦ Ἀνθημίου κατὰ τὴν αἴλιοσιν Νυζαμώτη ὑπάρχει τοῦ ἀπὸ Περσῶν ἀντιπάκτων ἐχρηματίσθησαν ἐν ταῖς ἡμέραις Βύζου καὶ ἄντιον καὶ ἕως τῆς σήμερον τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἐν πείρᾳ προτίθεσθαι θέαμα. 186. 187.

ΘΕΑΜΑ Β'.

pag. 93.

Τῶν ἐν τῷ ὡραίῳ μιλίῳ ἡλίῳ.

ΕΝ τῷ ὡραίῳ μιλίῳ ἡλίου Διὸς ἅρμα ἐν τετράσιν ἵπποις πυρίνοις ἐπικείμενον παρὰ δύο στηλῶν ἐκ παλαιῶν χρόνων ὑπάρχων. ἔνθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας εὐφημίσθη μετὰ τὸν ἐκεῖσε Ἀζώτιον καὶ Βύζαν καὶ Αὔτιον, κράζοντος τοῦ Βενέτου μέρους. εἶλες πολίορκον καὶ ἐμακάρισε. ὡς δὲ διεσηβάττε μέσα ἐν σταδίῳ. τοῦ δὲ Πρασίνου μέρους λέγοντος, ὁ χρύζομεν σε ἐλαβε, οἱ θεοὶ ἀνώτεροι αὐτοῦ εἶλον. τοῦ δὲ ἡλίου ἅρματος κατενεχθέντος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, δορυφορούμενον εἰσίει στηλίδιον καινὸν παρὰ Κωνσταντίνου κατασκευασθὲν, ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, τύχη πόλεως, ἐν βραβείοις πλείστοις εἰς τὸ στάμα εἰσίει, καὶ ἔλαβεν ἔνθα παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ στεφανωθὲν ἐξίει. καὶ ἐτίθετο ἐν τῷ Σινάτῳ ἕως τῶν γενεθλίων τῆς πόλεως. ὑπὸ δὲ Ἰουλιανοῦ, διὰ τὸν χαραχθέντα σταυρὸν, ἐν αὐτῷ βοθύνῳ, ὅπου τὰ πλεῖστα θεάματα, καὶ αὐτῷ παρεδόθη. τοῖς δὲ πίναξιν ἐὰν τις ἐρευνήσει ἀκριβῶς τοῦ φόρου ἐπὶ πλεῖον θαυμάσοι.

ΘΕΑΜΑ Γ΄.

Τῶν ἐν τῷ φόρῳ.

ΒΑΛΜΑΣΑ κεντυρίων φίλος εἰδώλων πάνυ κατέαξε τὸ εἴλημα τοῦ πύρου ὡρολογίῳ
θεᾶς χάριν, ὡς ἔλεγεν. ὡς δὲ ἐν τῷ δοκεῖν μᾶλλον ἕως τοῦ κλέμματος. καὶ τοῦτο
188. πώποτε ἔκλεψε τὸ Παλάδης εἴδωλον ἀργυροῦν, καὶ τὰ βαλάντια Ασκληπιοδώρου εὑρέθη-
σαν τῶν τειῶν λιτρῶν. καὶ ἡ κορωνὶς Κλεοπάτρας κατασκευασθεῖσα σμαραγδινὸς πάνυ ἀ-
λάβαστρος. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τῷ αὐτῷ κεντυρίωνι Βαλμασᾶ ἐπετίμησεν
ἄξιον θανάτου. τοῦ δὲ ἀναισχυντοῦντος, καὶ Θεὰς ἐπικαλουμένου, ἀπετμήθη εἰς ἓν τῶν σκα-
λίων τοῦ αὐτοῦ φόρου. ἔνθα μὲν ἄγαλμα τὰ πρῶτα ὑπῆρχε. τὸ δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ καμάρᾳ γε-
γονὸς ἄθεσμον οὐ σιωπήσομεν. τὸ τοῦ μοιχοῦ Μαξεντίου εἴδωλον ἐκεῖσε προσεκυνεῖτο λατρευό-
μενον, καὶ τοῖς πολλοῖς εἰδωλολάτραις ἀγνοούμενον, Θεὸς ἐπιπόθητος ἐλατρεύετο. διὸ Κων-
σταντῖνος αὐτὸ μὲν κατέβαλε, τοὺς δὲ τοῦτο τολμήσαντας ξίφει ἀπεκεφάλισεν. ἔνθα καὶ Α-
ρειος μετὰ ταῦτα τὸν μορὸν θάνατον ὑπέστη, χείρονα Ἑλλήνων βλασφημῆσαι ἀποτολμήσας ὁ
δείλαιος μετὰ λιτῆς καὶ τιμῆς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως βασιλικῇ χειρὶ καθαρπάσαι βου-
λόμενος. ἀλλ᾽ οὐκ Ἀλέξανδρος ὁ πολὺς ἐν θεογνωσίᾳ τοῦτο παρεσ *** ἕως τῷ ὀλεθρίῳ
θανάτῳ τοῦτον παρέδωκεν.

Edit. Paris. pag. 94. Ἐν αὐτῷ οὖν τῷ τόπῳ ἀπὸ τῆς καμάρας ἕως κθ΄. παλαιστὰς ἔχων, ἐπὶ Θεοφίλου Θεο-
δοσίου ἀπετυπώθη Αρειος ἐν μαρμάρῳ, συγγειτνιῶντι τῇ γῇ, καὶ σὺν αὐτῷ Σαβέλλιος,
Μακεδόνιος, Εὐνόμιος πρὸς αἰσχύνην, τοῖς διερχομένοις σφηκιάζειν τύποις, καὶ κόπροις καὶ
οὖρα καὶ ἐμπτύσματα, καὶ ἀτιμίαις ὀνειδίζεσθαι τοὺς τὸν υἱὸν ἀτιμήσαντας. ἃ τινα καὶ κα-
θορῶνται σῶα ἕως τῆς σήμερον, τοῖς τὰ γεγραμμένα παρὰ ἡμῶν μετὰ φιλοσοφίας καὶ πόνου
189. διερευνῶσι.

ΘΕΑΜΑ Δ΄.

Τὸ ἐν τοῖς ἀρτοπωλείοις πόροις ὑπάρχον.

ΚΥΝΑΡΙΟΝ ἀπὸ μαρμάρου ἐνθάδε πλεῖστα ἐν τῇ σημέσει περιφέρων ὡς εἴκοσι
μύρμηκας λατρεῦον *** χείρονα. τοῖς θεωροῦσι κατὰ πᾶν ἐθέλουσι, τοῖς πᾶσι
πρόκειτο. πῶς δὲ καὶ αἰτία, καὶ λαίνας, λαγωοῦς καὶ κεμῶν κάραι καὶ στρουθῶν, καὶ κορα-
κῶν., καὶ τρυγόνος μιᾶς καὶ γαλῆς, καὶ δαμαλίδες ἐμαῦσαι. καὶ γοργονίδες δύο ἀμφότεραι
ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐξ εὐωνύμων, ἡ μία τῇ ἑτέρᾳ κατόψιν βλέπουσα, ἀπὸ μαρμάρων ἀνα-
γεγλυμμέναι τὰ φυραθέντα κάτω τῶν αὐτῶν πυρῶν, ἤτοι ἀρτοπωλείων. θέας τοιαύτης Κων-
σταντίνου δρᾶμα. ἀλλὰ καὶ βύλαρος ὑπερβοὸς κατάρασιος ὑπάρχων. ὡς τῇ γῇ διορύττειν
ἐθέλειν τοῖς ὁρῶσι θέαμά τι μέγιστον. διέκειτο δὲ τοῦτο ἕως τῶν πολλῶν, καὶ μέχρι Ζή-
νωνος ἀρκέσαι τῆς ἱστορίας. Γαλῆνος δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος ὑπάρχων, ὡς αὐτὸς ἐδί-
δαξεν ἀπὸ χρονογράφων πειραθεὶς ἐβεβαιώθη τὰς γοργονίδας τὰς μαρμαρίνας, ἀπὸ μὲν
μίαν ἐκ δεξιῶν, ἀπὸ δὲ ἡ τὴν ἐξ εὐωνύμων, ἱερογλυφικά τινα καὶ ἀστρονομικὰ ἐχίδνια
συλλαβῶν, τῶν βασιλέων γράφειν τὰς ἱστορίας Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τοῦτο ποιήσαντος, καὶ
τοῖς ἀναγνώσμασι τοῦτο παρασχόντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βερίνης,
190. προστίχων ἐγέλασε. Καλλίστρατος δέ τις συρφετὸς μὲν τῷ γένει, κάπηλος δὲ
τῇ ἀξίᾳ. ἐμβατεύοντι τῇ ἱστορίᾳ τῶν γοργονίδων Γαληνῷ, καὶ μάλιστα συχ-
νῶς μετὰ τὴν ἀνάκαμψιν Ζήνωνος τὴν ἀπὸ Ισαυρίας, τὸ δεύτερον φατριασθεὶς ὁ
αὐτὸς Γαληνὸς παρὰ τοῦ αὐτοῦ Καλλιστράτου. τοσούτους ἐμπαιγμοὺς ἐπ᾽ ἐνιαυτῷ καὶ βολίδας
ὑπέμεινεν, ὥστε μέχρι τέλους τὸ πέρας ἐν τῷ αὐτῷ ἀρτοπωλείῳ καλσοδίῳ, ἐν αὐτοῖς τοῖς
ζῳδιακοῖς τετραπόδοις καὶ πετεινοῖς στελεντίου ὑπάρχοντος, ξίφει ἀποκεφαλισθῆναι, κράξαν-
τος τοῦ Πρασίνου μέρους καὶ τοῦ ὄχλου, δικαία ἡ κρίσις. Αριστείδης δὲ φιλόσοφος ἐπέθηκεν
ὄνομα τῷ τόπῳ τοιῷδε, ὃ καὶ φαίνεται ἕως τῆς σήμερον. Γαληνοῦ θηρία ἀδικίᾳ τιμωρούμενα
Ζήνωνι. καὶ τυπώσας τὴν γραφίδα, ἀπέδρα ἐν χερσῶνι, καὶ ἐσώθη ἕως τῆς σήμερον.

pag. 95.

ΘΕΑΜΑ Ε΄.

Τὸ ἐν τοῖς Αμαστριανοῦ Καρακάλλου τοῦ πραιποσίτου.

ΘΕΑΜΑΤΙΟΝ ἤτοι εἰδώλιον τῆς Βυζαντίου πόλεως πρωτεῖον ἀπὸ Τραϊανοῦ Μι-
κᾶς καὶ Γλαῦκος. ἐξ ὧν Θεόδωρος χρονογράφος ἀναρωτηθεὶς ἀναγνώσμασιν
Ζεὺς

Ζεὺς ἥλιος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ἅρματι μαρμαρωθέντι Διὸς σκυταλίδης Ἀρεσσέως Ἡρα-
κλῆς ὁ ἀνακείμενος, ἡνίοχος Θεῶν ἐπιγράφων, Ἀπόλλων παγκρατής. ἔνθα ὁ ποταμὸς ὁ
κύτλῳ Αἴτιος ὁ ἀπὸ λύσεων μυσολατρούμενος. ἐν αὐτῷ χελῶναι μεγάλαι ὀρνίθων, ἐν αὐταῖς
δράκαιναι ιε'. Κυνοπώτιος φιλόσοφος εἰδώλων φροντιστὴς, καὶ θύτης γυναικὸς καὶ δύο τέκ- 191.
νων, μητρὸς Ἀγλαΐδος καὶ ἀδελφῆς Γραφεντίας. Ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ δαιμόνων ἐπιστασίαι καὶ
πτώσεις ἀπὸ βασιλέων τοῖς φιλοσοφοῦσι. μάλιστα ἐὰν πόρνοι εἶεν τῇ γλώττῃ ἢ τῇ μορφῇ,
οἱ βασιλεῖς ὀλέθρευσι. διὰ τοῦτο τῷ γυμνῷ προσεχέστατον ζωδίῳ καὶ σιδηρέαν βοτάνην
σὺν κοχλίδι περιζώσαντες καὶ τοῖς μυκτῆρσιν ὀπίσαντες γαληχεῖται τοῖς φίλοις τοῦ ἄ-
νακτος. καὶ ἣν γνωστὰ ἐκ τύπου ἴσως θέλετε εἰς αὐτοὺς γενέσθαι ὑμῖν. πολὺς δὲ ἄρ-
γυρος καὶ μάλιστα δηναρίων κατέχουσαι κάτωθεν. ἀπὸ δὲ καὶ θησαυρὸς χρυσίου, ὅτι θέα-
τρον ὑπάρχων καὶ τοῖς πολλοῖς βλέπειν ἐν ἡμέρᾳ Διὸς θυσίαις καὶ θαυμάζουσιν. σεισμοῦ
δὲ γενομένου ἀποθανεῖν ἐν αὐτῷ τῷ πτώματι. ὡς ἐπὶ Βύζα καὶ Ἄντη· πρὶν Κωνσταντῖνος
τῇ πόλει, ἀλλὰ τῇ Ῥώμῃ θεὸς γινώσκων ἐφαίνετο. αἱ δὲ ἵπποι καὶ αἱ κιννύραι Γαλην-
ουχίου τοῦ δυκός. ἅ τινα καθορῶνται ἐν τῇ πυλῇ ἀρτεμισίῳ ἕως τῆς δεῦρο, ὅθεν Φιλόκα-
λε πολλοὺς κόπους διὰ τὴν σὴν ἀρετὴν ὑπομείναντες οὐδὲν ἠγανακτήσαμεν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΟΟΣ.

ΤΟ δὲ ἐν αὐτῷ τῷ βοῒ θέαμα τρανῶς σοι ὑποδείξομεν, ὅπερ πλειστάκις δι' ἐπιστολῶν
ἡμῖν σημάνας δῆλόν σοι γενέσθαι ὦ φιλόκαλε. Βαλεντινιανοῦ τοῦ πραιποσίτου Κώνσταν-
τος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ οἰκοδομηθῆναι γινώσκομεν. κάμινος δὲ παμμεγέθης μεγάλη ἕως 192.
ἡμῶν διασωθεῖσα, ἔνθα Ἰουλιανὸς ὁ θεοστυγὴς προφάσει τῶν καταδίκων πολλοὺς ἐν αὐτῇ
Χριστιανοὺς κατέκαυσε. ἣν δὲ ἡ κάμινος φέρουσα βοὸς χαλκοῦ παμμεγεθεστάτου θέαμά τι.
ὅπερ καὶ μέμηνεν ἐν τῷ νεωρεστίῳ λιμένι κατεπόθη. τῷ δὲ αὐτῷ βοῒ τῷ χαλκῷ ἕνεκεν
καύσεως παρηκολούθησέ τι μωμὸν ἕως Φωκᾶ τοῦ ἀναξίου. καὶ μετὰ τὸ καυθῆναι τὸν αὐτὸν Φω-
κᾶν ὑπὸ Ἡρακλείου χωνευθῆναι τὸν βοῦν εἰς ἀκκλακαταμίαν, καὶ εἰς τὸν πόντον
περάσαι ἕνεκεν στρατολογίας. ἦν δὲ τὸ κυλκάτον ἐν τῷ πόντῳ σταθμῶν τοῦ ἀργυρίου κδ'.
διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ χυτόν. ὅπερ καὶ ἐνταῦθα σώζεται ἕως τὸ σήμερον, τοῖς ὁρῶσιν εἰς λεμία
χωνευτὰ σκυθρωπὰ πάνυ.

ΖΗ ΕΚ ΤΟΥ ΜΙΛΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ Edit. Parif. pag. 96.

τοῦ Ὀφικίου Διοσκόρου ἐκ τῶν καθόρας ἐπὶ Μαυρικίου Αὐγούστου.

ΟΤΙ τὸ Σινάτον τὸ λεγόμενον τοῦ φόρου, οὐδὲν ἄλλο ἐτυμολογεῖται, ἢ μόνον Σενάτου οἰ-
κοδομήσαντος τὸ Σινάτον, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ τρίλιθον ζώδιον, ἤτοι τρικέφαλον πορφυ-
ροειδοῦς. ὃ ἔλεγόν τινες Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν μέσον, Κωνστάντιον διώνυμον. Κώνσταν ἐν
τοῖς δεξιοῖς μέρεσιν, εἰς πόδας ἀρκούμενον δύο, εἰς δὲ χεῖρας ἕξ. ξένον τοῖς ὁρῶσι θέα-
μα. ἄλλος ἀλλαχόθεν ὁρῶν, καὶ ἡ κεφαλὴ μία. ἐμπυρισμοῦ δέ ποτε γενομένου ἐν αὐτῷ
τῷ τόπῳ, καὶ πάντων ἐκεῖσε ἀσχολουμένων, ὡς εἰπεῖν, κλαπῆναι τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο, 193.
ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, τοῦ Ἀρκαδίου, ὃς εὐθὺς διὰ ταχυδρόμου ἐν τοῖς διστατοῖς καὶ ἐν
τοῖς θαλαττίοις μέρεσι μετ' ἀπειλῆς, εἰ μὴ φανεῖεν τὸ θέαμα, καὶ οἱ τοῦτο τολμήσαντες,
οὐκ ἰσχύσαντες εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἀπενεγκεῖν. φθαζόμενοι δὲ τῷ δρόμῳ τῷ βασιλι-
κῷ, ἀποποιησάμενοι ἑαυτοὺς, τὸ, τε θέαμα καὶ ἑαυτοὺς ἐν τῷ βυθῷ ῥίψαντες κατεποντίσθη-
σαν, ὡς πολλῶν πλοίων καὶ σαργάνων ἐλθόντων καὶ κολυμβητῶν τινῶν, διὰ τὸ ἀδημονεῖν τὸν
Βασιλέα. δῶρα δὲ εἰς πλῆθος ταττόμενον καὶ ὡς φ'. κεντηναρίων μεθ' ὅρκων φρικτῶν βεβαιου-
μένου, τοῖς μέλλουσιν αὐτῷ ἐκβάλλειν ἐκ τῆς θαλάσσης, οὐκ ἴσχυσέ τις. τότε ὀργισθεὶς ὁ αὐ-
τὸς Θεοδόσιος, καὶ τὸν Σινάτου οἶκον τῷ πυρὶ παραδέδωκεν, ὑπὸ τεσσάρων αἰώνων βασταζό-
μενον. καὶ μετέθηκε τὴν στήλην Ἑλένης μητρὸς Κωνσταντίνου καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ
Φαύστης θυγατρὸς Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ αὐτῷ Σινάτῳ, αὐτοῦ μὲν καὶ τῆς γαμετῆς χαλκοχύ-
του καὶ μέρος λιθοξύτου, αὐτῆς δὲ ἐκ πορφυροῦ μαρμάρου περιφέρουσα. ἅ τινα καὶ σώζον-
ται ἕως τῆς δεῦρο.

ΠΑΠΙΑ.

ΕΝ τῷ λεγομένῳ στατῆρι, ὅπερ λέγεται μόλιον ἀλωπὸν εἶναι ἐκ μαρμάρου πηγασουσίου
εἰς μῆκος ὀργυίας ε'. πλάτος δὲ ὀργυίας δύο ἥμισυ πρὸς νότον ἐν τοῖς ἀνακτορικοῖς 194.

οἴκοις. πρὸς δὲ βορρᾶν πρὸς τὸ παλαιὸν ναὸν, ὅπερ ἐν τῷ σήθει ἔγραφεν, δι' ἐμπλαςῶν
χρυσίων καὶ ἀργυρέων γραμμάτων· Αφροδίτης σήλη, ἐδόθη Πέρσαις ἐκ πάκτων, ἐπὶ Α-
ναςασίου βασιλέως, ἀντὶ ςαθμῶν χιλίων χρυσοῦ. καὶ τοῦτο δὲ ὁ αὐτὸς Παπίας ἐδίδαξεν
ἐκ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων. ὅτι αἱ γοργονοειδεῖς κεφαλαὶ ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ, πρὸς μὲν
τὸ πρόσθεν τετραπέντε εὐωνύμους, πρὸς δὲ τὸ ὄπισθεν δεξιῶς, τῆς Αρτέμιδος θεᾶς,
ἐκ τοῦ ναοῦ Εφεσίου ἦκασι. τὰς μὲν τέσσαρας ἐν τοῖς ταύρου μέρεσιν, ἐν τοῖς παλαιοῖς
παλατίοις πρὸς πηχθέντα Κωνςαντίνου. ἔνθα καὶ Ιουλιανοῦ καὶ τῆς τούτου γαμετῆς. ἀλλὰ καὶ
Edit. Parif. pag. 97. Κωνςαντίνου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ Γάλλου καθορῶνται ἀγάλματα. τὰ δὲ δ' ἐν
τῆς προειρημένης πύλης εὐωνύμῳ μέρει. ἔνθα καὶ ςαυρὸς πεπηγὼς ἐπὶ Ιουςινιανοῦ τοῦ παλαιοῦ
καὶ Βελισαρίου, χαλκουργηθεῖσαι ἵςανται. ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς Βελισάριος καθορᾶται χρυσέμβα-
φος, ἡλιοκέφαλος, καὶ Τιβέριος ὁ κυρτοειδὴς Θρᾷξ. καὶ Ιουςῖνος αὐτόθι ὁ πρῶτος
λεπτοειδὴς ἐπίφορος κατιδεῖν πάνυ, καὶ τῶν συγγενῶν ἑπτὰ, αἱ μὲν ἐκ μαρμά-
ρου, αἱ δὲ καὶ χαλκαῖ, ἐκ τῶν ζωσμάτων ἐπιγινωσκόμεναι ἀκριβῶς τοῖς παροῦσι.
195. πολλὰ τῇ βασιλίδι Πουλχερίᾳ Λέων ὁ μέγας ἐμακάριζεν. ὅθεν καὶ μνήμην αὐτῆς
τῆς τελειώσεως ἐπετέλει, καὶ ἐν τῷ τάφῳ αὐτῆς αὐτὸς ἵςησε τὸ ταύτης ἴνδαλμα,
καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις δὲ θεωρῶν αὐτὴν, ἐν ἱςορίᾳ τὸν βίον ὅλον αὐτῆς ἐμακάρι-
ζεν. Μαρκιανοῦ δὲ σήλην καὶ Πουλχερίας ὁ αὐτὸς Λέων ἐν τοῖς Θεοδοσιανοῦ ἐμβόλοις
μεταςήσας, τῇ βασιλίδι πόλει προσέθηκεν. Ιουλιανοῦ χαραγαῖς Θεοδόσιος ὁ μέγας
ἠμαύρωσε. μεθ' ὧν καὶ τὴν τούτου σήλην ἔξω τῆς χαραγῆς ἑςηκυῖαν θεασάμενος ἠ-
ρυθρίασε, καὶ τοὺς συνεδρεύοντας ἐπύθετο, τίνος ἂν εἴη τὸ χάραγμα; τῶν δὲ Ιου-
λιανοῦ φησάντων, εὐθὺς ἐκεῖνον εἰπεῖν, ὅτι μέλαν ἄνθρωπον τὴν σήλην τεθέαμαι.
καὶ πάνυ ἐρυθριάσας, καὶ παραυτίκα ταύτην κατέαξε, καὶ δόγμα προέθηκεν, ὅτι ὅ-
που ἐὰν εὑρεθῇ ἐν χαραγαῖς σημείων τὸ τοιοῦτον ὑπόδειγμα, καὶ μὴ τῷ δημοσίῳ κα-
ταμιευθῇ, δημευθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐξόριςος Κωνςαντινουπόλεως γένηται. πολὺς ἦν Ιουλια-
νὸς ἐν μαγγανείαις, ὅθεν καὶ τοῖς εἰδώλοις εἰς σήλας βασιλικὰς φασὶν ἐξεικόνιζε,
καὶ προσκυνεῖσθαι ταύτας, ὡς βασιλέων εἰκόνας ἠνάγκαζε. μεθ' ὧν καὶ ἐν τῇ Νι-
κομηδαίων μητροπόλει, τὸ τοῦ Απόλλωνος ἄγαλμα χρυσέγκαυςον κατασκευάσας, καὶ τὸ
θεᾶς Αρτέμιδος, νόμοις ὁσίοις ἐνομοθέτει προσκυνεῖσθαι, ὡς αὐτοῦ φησὶν εἶναι καὶ
τῆς γαμετῆς ἰνδάλματα. ἔθεν τὸ ἄπειρον πλῆθος κλαπὲν εἰς εἰδωλολατρείαν κατέ-
πεσεν.
196. Εν τοῖς πανεάδος μέρεσι, τῇ ἐπονομαζομένῃ Καισαρείᾳ, τῆς Φιλίππου, διερχομένου Ιου-
λιανοῦ, τὸ τῆς αἱμοῤῥοούσης ἴνδαλμα θεασάμενος, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ιησοῦ τὸν ἀνδριάντα, ὡς ἔλε-
γον, ὑπ' αὐτῆς κατασκευασθέντα. ἐν οἷς κεκυφυῖα ἡ γυνὴ, καὶ τῇ δεξιᾷ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἀν-
δριάντος Ιησοῦ ἁπτομένη. μέσον τι βοτάνης εἶδος ἀλεξιτήριον φάρμακον πρὸς πᾶσαν νό-
σον ἐπιτήδειον, ἐκφυὲν· καὶ τυφλοὺς, ὡς φασὶ, τοὺς ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐξελθόντας, ἰᾶ-
σθαι. τοῦτο δὲ καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου καὶ ὁ Διακρινόμενος ἀκριβέςερον μέμνηνται. ταῦ-
τα Ιουλιανὸς θεασάμενος, ἐπύθετο τὸ μυςήριον, καὶ μαθὼν Ιησοῦ εἶναι τὸν ἀνδριάντα, κα-
τέκλασεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς Βερονίκης, ὡς ὁ Διακρινόμενος μέμνηται καλεῖσθαι τὴν αἱ-
μόῤῥουν, καὶ τὸ φυτὸν δὲ κατέκαυσε· καὶ Διὸς εἴδωλον, καὶ Αφροδίτης ἐν τῷ τόπῳ ἀνατε-
θεικὼς, καὶ ἑαυτὸν, ἐν οἷς καὶ ναὸν ᾠκοδομήσας, ἐπέγραψε τάδε, Θεῷ Διὶ παντεπόπτῃ,
Ιουλιανὸς πανεάδι εἰς δῶρον ἄγει, ἔνθα καὶ Μαρτύριος ἐπίσκοπος πολλὰ ἐξουθενήσας αὐτὸν, ἐκαύθη
pag. 98. πλησίον τοῦ ναοῦ, ὡς ἔλεγον, εἰς θυσίαν θεαῖς. Ιουλιανοῦ βασιλεύοντος, πρὶν ἢ τὴν Ρώ-
μην καταλαβεῖν σήλην ἐν Βυζαντίῳ τούτου ἀνέςησεν ἐν τοῖς Κωνςαντιανοῦ ἐμβόλοις. καὶ ὁ
ςρατηλάτης δὲ Δημόφιλος, χαίρων τῇ τῶν εἰδώλων θρησκείᾳ, ἐν πορφυρῷ κίονι ταύτην
ἀνέθηκε. μέγας θεοσεβὴς ὑπάρχων Ιουλιανός. διὰ τοῦτο εἰ μόνον ἐβασίλευσε καὶ ἐν Ρώ-
μῃ, καὶ ἐν Αντιοχείᾳ εἰκόνας αὐτοῦ ἔντε σανίσι καὶ χαλκουργήμασι μεγίςοις ἀνέθετο.
197. Γρατιανὸς μετὰ τὸ γῆμαι ἐν Ρώμῃ παραγένετο, καὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν γαμετὴν ἐν ἀργυ-
ραῖς σήλαις, εἰς ἄλλο θέαμα τῇ Ρώμῃ προέθηκεν. Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου, ἐν τοῖς
Λεοντίου ἐμβόλοις ὑπάρχει σήλη θαυμάσιος. ἔνθα Ζήνων τὰς ἐποψίας ἐποιεῖτο. Ζήνων,
Οὐαλεντινιανοῦ τὴν σήλην θεασάμενος ἀτυχὴς ἔφησε τοὺς μὴ εἰκόσιν εἰς μνήμην καθορᾶ-
σθαι Καίσαρας.

Εν τῷ βοῒ Κωνςαντίνου φοσάτον παρεσκευάσθη μέγιςον, καὶ πόλεμον αὐτῷ Βύζας πα-
ρετάξατο, καὶ ἀπέθανον Ελλήνων, ὡς ὁ Σωκράτης φησὶν, εἴκοσι χιλιάδες. παρευθὺ δὲ
ἐν αὐτῷ τῷ βοῒ, ςαυρὸς ἀργυρὸς κεχρυσωμένος ἐτυπώθη, καὶ Κωνςαντίνου καὶ Ελένης εἰ-
κόνες, ἀμφοτέρων αἱ χεῖρες τὸν ςαυρὸν κατέχουσαι. φασὶ τὸν Θεόδουλον, ὅτι τὰ λεγόμε-
να κοντάρια, βίγλαν εἶχον ἕως ἔτη ζ. καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πόλεμος ἕως ἔτη β. καὶ ναὸς
εἰδώλων μικρὸς πάνυ, ὡς ἔλεγον, Γαληνοῦ εἶναι. ὃν καθελὼν Κωνςαντῖνος, τῆς Θεοτό-
κου οἶκον ἀνήγειρε, καὶ ἑαυτὸν ἐγχαράξας, καὶ τὴν μητέρα καὶ Ιησοῦν, καὶ τὴν παρθένον,
πανηγυρικὰς ἑορτὰς ἐπετέλει εἰς ἡμέρας ιβ'.

Εν τοῖς βιγλευτίου ὑπῆρχεν ἡ ὀχυρωτάτη βίγλα Κωνςαντίνου, ἦν πρὸ τῆς ὀπτασίας

τῆς πόλεως ἵστατο. ἐκεῖ γὰρ, ὡς ἔλεγον, καὶ τὸν σταυρὸν περὶ δειλινὸν ὀφθαλμοφανῶς
ἐθεάσατο. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ τοῦ Βιγλεντίου, Σάπωρος γάζης κατῴκησεν, ὡς καὶ πολε-
μήσας Μαξιμῖνος στρατηγὸς Κωνσταντίνου, ὡσεὶ ὀκτὼ χιλιάδας ἀπέκτεινεν. καὶ τότε οἱ λοι- 198.
ποὶ καταβάντες τῶν ἵππων, καὶ τὰ ξίφη κλάσαντες, τοῖς ποσὶ Μαξιμίνου ἐγκυλινδούμε-
νοι, σωτηρίας τυχεῖν ἱκέτευον, καὶ τυχόντες ἐκ τῶν ἰδίων χαλκουργημάτων Κωνσταντίνῳ
στήλην ἀνέθεντο.

Ἐν τῷ φόρῳ μ΄. ἡμέρας Κωνσταντῖνος ἐδοξάσθη, καὶ εὐφημίσθη παρὰ τοῖς μέρεσι καὶ πα-
ρὰ τοῖς ἄρχουσι τῆς αὐτῆς πόλεως. Κασσάρεις δὲ φιλόσοφος ἐν ὑψηλῷ τόπῳ ἀνελθὼν μετὰ
τὸ πεσεῖν τοὺς ὄχλους, μεγάλῃ φωνῇ ἔκραξεν· ὑπὲρ προγόνων μὴ φρόνει, ὁ τῶν προγό-
νων καθαιρέτης. ὃν ὁ Κωνσταντῖνος μετακαλεσάμενος συνεκρότει, καὶ παρεκάλει τοῦτον παύ-
σασθαι Ἑλληνίζειν. ὁ δὲ ἰσχυρᾷ τῇ βοῇ ὑπὲρ προγόνων, καὶ ἀποθνήσκειν ἑλόμενος ἐκα-
ρατομήθη ἐν τοῖς αὐτοῖς Βιγλεντίου ἐμβόλοις, εἰς φόβον τῶν καταλειφθέντων γά-
ζων.

Ἡ στήλη ἡ ἐν τῷ φόρῳ πολλὰς ὑμνῳδίας ἐδέξατο, ἐν αὐτῇ τὸ πολίτευμα καὶ Ὀλβια-
νὸς ἔπαρχος, καὶ οἱ ἀναθάρμοι οἰκοδικέλλιοι καὶ μόνον καὶ σιλεντιάριοι μετὰ κηρῶν ὀψικεύσαν-
τες, λευκὰς στολὰς ἀμφότεροι περιβεβλημένοι, ἀπὸ τὸ καλούμενον ἀρτίως Φιλαδέλ-
φιν, τότε δὲ προτείχισμα καλούμενον. ἐν οἷς καὶ πόρτα ἦν τὸ πρότερον ὑπὸ Κά- Edit. Paris. pag. 99.
ρου κατασκευασθεῖσα ἀνιώτεκας ἐποχημένην εἰς καρούχαν. ὡς δὲ ὁ Διακρινόμενος φη- 199.
σὶν, ὅτι ἐκ τῆς καλουμένης Μαγναύρας· ἐν οἷς ἐν τῷ φόρῳ τεθεῖσα καὶ πολλὰς,
ὡς προείρηται, ὑμνῳδίας δεξαμένη, εἰς τύχην τῆς πόλεως προσεκυνήθη παρὰ
πάντων, ἐν οἷς καὶ τὸ ἐξέρχεται. ἔσχατον πάντων τότε ὑψοῦτο ἐν τῷ κίονι, τοῦ
ἱερέως μετὰ τῆς λιτῆς παρεστηκότος, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον πάντων βοώντων ἐν ρ΄.
μέτροις. πολλὰ οὖν ὁ Διακρινόμενος ἄνωθεν τοῦ κίονος φάσκει πράγματα τεθεῖσαι,
ἔνθα ἡ στήλη ἵσταται. ἐν οἷς καὶ χαραγὴ βασιλικὴ Κωνσταντίνου ἡ λεγομένη σωτη-
ρίκιος χίλια κεντηνάρια. τότε εὐφημίσθη ἡ πόλις κληθεῖσα Κωνσταντινούπολις. τῶν ἱε-
ρέων βοώντων· εἰς ἀπείρους αἰῶνας εὐόδωσον ταύτην Κύριε. καὶ οὕτω μετὰ πολλῆς δο-
ρυφορίας ἐμμέτρους μ΄. ἡμέρας πανηγυρίσαντες, τοῦ βασιλέως σιτηρέσια πάμπολλα
τοῖς ὄχλοις χαρισαμένου, ἀπῆλθεν ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ. καὶ οὕτω τῇ ἐπαύ-
ριον τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως γέγονε, καὶ ἱπποδρόμιον μέγα. πολλὰ ἀρκεῖ τε χα-
ρισαμένου, καταλείψας τὰ τοιαῦτα γενέθλια εἰς μνήμην αἰώνιον. ἐν τοῖς πλησίον
τοῦ σταυροῦ μέρεσιν, Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐν τῷ θέρει αἰδίως διέτριβεν. ἔνθα Σε-
βήρου τοῦ υἱοῦ Κάρου ὑπῆρχε παλάτιον, καὶ ναὸς εἰδώλου Θεοῦ Σεβήρου ὀνομαζόμενον.
ἔνθα καὶ τέσσαρες συνεθεῖσαι καμάραι παμμεγέθεις καὶ αὐταὶ ὑπὸ Σεβήρου κατασκευα- 200.
σθεῖσαι πολλὰς μαντείας εἰς χρῆσιν οἱ ὁ μισμαῦν Θεῶν μακάρων καὶ Θεῶν βυτγά-
μων ἔχουσαι εἴδωλα ἀργυρᾶ τε, καὶ χαλκᾶ, καὶ ἐξ ἐλεφαντίνων καὶ μαρμάρων,
ὡς λόγος φέρει, πολλῶν. ὡς εἶχε φησὶ ἐν αὐταῖς ταῖς καμάραις, καὶ πόλεμος
Κωνσταντίνου γέγονε, καὶ Σεβήρου τὸν Ἐρκύλιον ἐνίκησε, καὶ ἐν ταῖς καμάραις τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέραις ἐκρέμασε, καὶ μετὰ ταῦτα
τὰ εἴδωλα συγκαλέσας εἰς μέρος αὐτουργικὰ ὑπάρχοντα ἐκ τῶν αὐτῶν μαρμάρων εἰς
θεῖον ἔστησε. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἕως Ἰουλιανοῦ ἐτιμωροῦντο κακοῦργοι. ἐν τῷ αὐτῷ
τῷ τόπῳ ὑπερκειμένη πλάκα εἰς μῆκος ἄγαν καὶ ζῳδίοις ἀναγεγλυμμένοις τοὺς πολέμους
Κωνσταντίνου ἕως τοῦ τρίτου σεισμοῦ προέκειτο δεικνύουσα. Κωνσταντίνου στήλη ἐκεῖσε ἄνω-
θεν τῆς καμάρας τῆς πρὸς τὸ ἄνωθεν μέρος ἐτυποῦτο, τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐν τῇ
δεξιᾷ χειρὶ κατέχουσα.

Ἐν τοῖς φιλαδελφίου τῆς καλουμένης πόρτης μέρεσιν ἐνυπνιάσθη Κωνσταντῖνος. ἐκεῖ
πρῶτον πάντων τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ἐθεάσατο, τυπώσας αὐτὸν εἰς μῆκος καὶ πλά-
τος, ὡς ἴδεν, ἐν κίονι πορφυρῷ τετραπλεύρῳ χρυσώσας αὐτὸν, καὶ σημεῖον
σπόγγου ἐν τοῖς ποσὶ τοῦ σταυροῦ ἀσφαλισάμενος. τῆς μητρὸς Ἑλένης καὶ αὐτοῦ,
καὶ τῶν υἱῶν, ἐξ αὐτοῦ τετραπλεύρου κίονος ἀνατυπώσας, εἰς θρόνους ἐτίμησε. 201.
πολλὰς ὑπατείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πεποίηκε. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ pag. 100.
τόπῳ ἐτιμήθησαν κεντυρίωνες, διὰ τὸ τὸν σταυρὸν ἐν πρώτῃ μήσει βαστάζειν γενόμενοι
ὑπεράνω Βαλλίστρων καθήσαντες.

Πολλὰς Κωνσταντῖνος στήλας ἐν τῷ φόρῳ προέθηκε, μεθ' ὧν καὶ ἐξ ἰδίας κατασκευῆς
ἕως λ΄. πρῶτος ὕπατος ἐν τῷ φόρῳ Καλλίστρατος ἐτιμήθη· καὶ ἕως βασιλείας Κων-
σταντίνου ὕπατοι κωδικέλλους ἐν τῷ φόρῳ ἐλάμβανον. ὁ δὲ Καλλίστρατος ὕπατος μεγά-
λως ἐτιμήθη ἐν τῷ φόρῳ, ὡς πρῶτος τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου δεξάμενος, τοῦ Πρασί-
νου μέρους βοῶντος· Καλλίστρατος εὐτυχὴς, καὶ εἰς ἄλλο προκόψει· ὁ δὲ φοβηθεὶς,
τῷ τοῦ ἁγίου τεμένει καταλαμβάνει, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ, ἐξήτει πρεσβείαν. πολλὰ
Κωνσταντῖνος τῷ Καλλιστράτῳ ἐξωμόσατο, μὴ ἀδικῆσαι. ὁ δὲ οὐκ [illegible], καὶ χειροτονη-
θεὶς πρεσβύτερος τῆς ἐκκλησίας ἐξέρχεται. ὃς καὶ ἐπισκόπησεν ὕστερον, ὅθεν μοι τὰ πολλὰ

ἐμφέρεται διηγήμασι. Εν τῷ ἱπποδρομίῳ ἀπετέθησαν εἴδωλα ἐκ τῆς Ρώμης ἥκοντα ὡσεὶ
ξ'. ἐν οἷς καὶ Αὐγούστου, ὡς οὐ γέγραπται μὲν, λέγεται δὲ τὸ ὁμοίωμα· πολλὰ ἡμῖν διε-
102. βεβαιοῦτο Φίλιππος ἔπαρχος, ὅτι ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὑπάρχον ὁμοίωμα πιθαλικὸν κατα-
σκεύασμα ὑπάρχει Ποντίου τινος, τὸ ἄνωθεν τῆς βασιλικῆς καθέδρας ἱστάμενον. ἐν δὲ
τοῖς γυναικείοις ὁμοιώμασι τὸ πλησίον τῶν Μήδων τοῦ ἐλεγίου, αἱ γεννῶσαι θῆρας καὶ
ἀνθρώπους ἐσθίουσι, τὴν μὲν μίαν Ηρωδίαν μοι ἐτράνωσεν, Ιουστινιανοῦ τοῦ ἀθέα δηλοῦ-
σα τὴν ἱστορίαν. τὸ δεύτερον, ἐν οἷς καὶ πλεῖον ὑπάρχει, μὴ πληρωθῆναι, ἀλλὰ πε-
ριμένειν. ὅπερ ἀκούσας ἐδάκρυσα, εἰ ἄρα γε τοιοῦτον πάλιν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπέλθῃ
ἀλόγημα. Ιουστινιανὸς ὁ μέγας ἐν τοῖς τῶν καθίσμασι κατ' ἔτος ἐποχεῖτο ἐν ἵππῳ χαλ-
κῷ μετὰ τὴν νίκην Μήδων. ἡ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ καθεζομένη γυνὴ ἐν σελλίῳ χαλκῷ,
καὶ αὐτὴ ἄνωθεν, ὡς προείπομεν, ὁ μὲν Ηρωδίαν ἐδίδαξε Βηρίναν εἶναι τοῦ μεγάλου Λέον-
τος. ὡς δὲ ἐγὼ παρὰ πλειόνων ἤκουσα, ἐξ Ἑλλάδος εἶναι τὸ εἴδωλον μᾶλλον τῆς Αθηνᾶς,
ὅπερ καὶ ἐπίστευσα· πολλὰ Φίλιππος ἱστόρησεν ὁ δυνάστης. μαθὼν καὶ τοῦτο παρέδωκεν,
ὅτι τὸ δρακοντεῖον, Αρκαδίου μὲν ἐκτύπωμα ἐστίν. Ονωρίου δὲ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐπίδειξις, ἐν
Ρώμῃ βασιλεύοντος. ἔνθεν καὶ χρησμοὶ, καὶ πρὸ ἡμῶν, καὶ ἕως τῆς δεῦρο, οὐκ ὀλίγοι γε-
γόνασιν. ἡ δὲ ἄνωθεν τοῦ δρακονταίου ὕαινα ἀπὸ Αντιοχείας τῆς πρώτης εἰς Κωνσταντινούπο-
λιν ἐλήλυθεν, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καθὼς ὁ προειρημένος Φίλιππος ἱστόρησεν.
ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ πολλοὶ φόνοι καὶ κακὰ γεγόνασιν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν· ἐν
οἷς καὶ ἀοίδιμος Αναστάσιος ὁ μοναχὸς δι' ἀληθείας τρόπων ἀντιλέγων τῷ βασιλεῖ, ἐκαύ-
103. θη. Εὐδοκίας Αθηναΐδος κατὰ μοῖραν δικασθείσης, κατὰ χάριν ηὔρατο τύχην, καθ' ἣν οἱ
αὐτάδελφοι, τὸ ξένον τῆς συγγόνου ἀκηκοότες εὐτύχημα, ἀνελθεῖν συνεπειρῶντο φιλοσό-
φοις ζ'· καὶ τῇ τύχῃ ἐξ ἀτυχίας ἐδεήθησαν ἐλαθῆναι· Θεοδόσιος δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἱπ-
πικὸν ἤλατο τοῖς φιλοσόφοις ἀρέσων. καὶ τίς αὐτῶν οὐκ ἐνέλιπεν. ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν
Edit. Paris. pag. 101. ζ'. Κράνος, Κάρος, Πίλοψ, Απελλῆς, Οὔλβανος, Κύρβος, Νερύας. οὗτοι συνῆσαν
εἰς τὸ ἱππικὸν τῷ Βασιλεῖ, θέας Ολυμπίων. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁρῶν τοὺς φιλο-
σόφους θαυμάζοντας, ἔφη πρὸς αὐτούς· ὦ φιλόσοφοι οἱ θαυμάζοντες, κατεφιλοσοφήθητε.
ὡς παραυτίκα ἀποκριθῆναι ἕνα ἐξ αὐτῶν, Απελλῆν ὀνόματι, καὶ εἰπεῖν, μὴ θαυμά-
ζειν ἐμὲ τοὺς ἵππους τῷ ἐπιβάτῃ. εἰδὼς ἀκριβῶς, ὅτι ἵπποι ἀνθρώπων ἐπιβάται γενή-
σονται, ἀλλασσομένων τῶν Ολυμπίων. καὶ τὸ θαυμάζον ἀμβλωπιάσει. Νερύας δὲ ἀπε-
κρίνατο, κακὸν τῇ βασιλίδι στοιχεῖον ὁρῶ. τὸ στοιχεῖον τοῖς στοιχείοις συντρέχοντα. καὶ
ὁ Ουλβανος ἰδὼν τὸ μεσημβρίας ζῴδιον, ὡς τὸ ἄνω τὸ γένυ κάμα δίκην κεκμηκότα ἔ-
φη καλὸς ὁ στοχασάμενος. καιροὶ γὰρ ἐπὶ τούτου ἀγόνατοι. ὁ δὲ Κύρβος ἐν τῷ δήμῳ ὁρῶν
εἶπεν, ὦ δῆμε δῖον δήμιοι περιστοιχῶσι. Πίλοψ δὲ, τοὺς ὅρους τῶν ἵππων ἰδὼν, εἶπε·
τίνος τὸ πρόβλημα; Θεοδοσίου δὲ φήσαντος, Κωνσταντίνου, εἰπεῖν ἐκεῖνον ἢ φιλόσοφος ἄ-
κυρος, ἢ βασιλεὺς οὐκ ἀληθής. ἑώρα γάρ τι ὁ φιλόσοφος θηλύμορφον ζῴδιον, τε-
104. τραμέρεσι ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον, καὶ εἶπεν· ὦ τετραπέρατον, ἐξ οὗ ὁ Κων-
σταντῖνος, καὶ ἀπέραντοι ἔσονται. Κάρος δὲ προτραπεὶς παρὰ τοῖς φιλοσόφοις λαλῆσαι φη-
σί· δυστυχῆ μοι τὰ πάντα φαίνεται. ὅτι εἰ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς πειρῶνται, ἀληθεύου-
σιν, ἵνα τί ἡ Κωνσταντινούπολις συνέστηκε. Κράνος δὲ, ὅστις καὶ λογιωθεὶς τῆς Αθηνῶν φι-
λοσοφίας ἐλέγετο, μηδενὶ ὢν ἐπικεκοινωνηκυῖα. Τοῦ δὲ βασιλέως πυνθανομένου, τίς ἡ αἰτία
** ατο ἐναργείᾳ τὸ πλεῖον γέλων εἰς κόπτειν. Νάρκισσος δὲ πραιπόσιτος δίδωσι τῷ φι-
λοσόφῳ ῥάπισμα, εἰπὼν πρὸς αὐτόν· τῷ ἡλίῳ ὡς ἡλίῳ ἀποκρίνου σκότος ὑπάρχων. τῶν δὲ καὶ
τῶν ἄλλων στρέψαντος, δίδωσιν ὁ Νάρκισσος. ὁ δὲ φιλόσοφος τῷ Ναρκίσσῳ ἔφη. οὐ γὰρ σὲ λα-
λήσω, ἀλλὰ τοῖς γράμμασι δυσωπούμενος. τὸ δὲ πρόβλημα τοῦ Κράνου τοιοῦτον ἐστίν· ἦπου
ὁ τῷ βασιλεῖ τὰ ἐν τῷ ἱππικῷ στοιχεῖα θεάσασθαι, καὶ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, εἵλετο εὐθὺς
ἐκεῖνος. ἐστὶ γὰρ ἀνδρεικελόν τι ἄγαλμα, ἐπικεφαλαίαν τῇ κεφαλῇ περιέχον, γυμνόν τοι ὅλως.
καὶ ἐν τοῖς Βρετγάνοις διδύμοις ἐπικεκαλυμμένον. τοῦ δὲ φιλοσόφου πυθομένου τίς ἂν
ἔφη ὁ στήσας; ἔφη τις ἀναγνώστης, ὅτι Ουαλεντινιανὸς τοῦτο προὔθηκεν. εἶπε δὲ
ὁ φιλόσοφος. ποτὲ καὶ τὸν ὄνον. τοῦ δὲ φήσαντος ὁμοῦ. εἰπεῖν ἐκεῖνον. ποτὲ ὄνος
ὡς ἄνθρωπος ἔσται, ὢ συμφορὰ, ὅτι ἄνθρωπος ὄνῳ ἀκολαθῇ. ἀλλὰ μὴ ἔσω τοῦ
105. μάντεως. τοῦτο τὸ πρόβλημα εὑρέθη ἐν τοῖς τόμοις τοῦ Λέοντος τοῦ μεγάλου, ὃ ἐφιλοσόφη-
σε Κράνος παρὰ Λογγίνου ἀστρονόμου, καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Λέοντος. Ασκληπιό-
δωρος ἐπὶ Αναστασίου ἰδὼν τὸ ζῴδιον τὸ μέγα, τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ, τὴν χεῖρα
ἐπὶ τοῦ προσώπου κατέχον ἔφη· ὦ βία, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη ἔνδεια, εἰς μίαν ἀνθρώ-
που φρόνησιν ζυμωθεῖσα. καί τις αὐτῷ ἐπέδειξε γράμματα ἐν τῷ μαρμάρῳ. τοῦ δὲ ὑ-
παναγνῶντος ἔφη· ἀγαθὸν μὴ φθάσαι τοῖς τότε μέλλουσιν, *** εἶναι. ὡς κάματι κέρ-
δος τοῦ μὴ ἀναγνῶναι. Δέον γινώσκειν ὅτι ἡ στήλη ἡ καλυμμένη ταῦρος Θεοδόσιος ἐστὶν ὁ μέ-
pag. 102. γας, ἐν ᾗ ποτε ἐδέχετο ὁ βασιλεὺς τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν δυνάστας. ἀργυραῖα δέ τις ἦν
πρώην, ὡς ὁ Σωζόμενος διδάσκει. Κλήμης δὲ τὰς ὁμοίας τὰς πολυμόρφους μαρμαρίνας
Κωνσταντίνου εἶναι φάσκει, τοῦ υἱοῦ Κώνστα. ὁ πίναξ *** ὁ λεγόμενος Λέων ὁ μέγας ἐστὶν,

ὁ παρὰ πολλοῖς μακελάριος λεγόμενος. καθ᾽ ἣν *** τὰ δεξάματα τῶν βασιλέων ἐκεῖσε
ἐγίνοντο. ἀλλὰ καὶ παλάτιον ἦν ποτε συνισάμενον, πλησίον τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας τῆς
ἁγίας Εἰρήνης. καθὼς Ἰωάννης ὁ Διακρινόμενος λέγει. Δέον γινώσκειν, ὅτι τὸ λεγόμε-
νον Αὐγουστεῖον, στήλας τρεῖς ὑποδέχεται, Κωνσταντίνου τὸ πρῶτον ἐν ᾧ *** καὶ βασιλικαὶ
ἦσαν κάτω ἐ. τοῦ κίονος Κωνσταντίνου, Κώνσταντος καὶ Κώνσταν ***. Κωνσταντος καὶ Λικι-
νίου, ἀλλὰ καὶ ὕστερον Ἰουλιανοῦ. ἐπὶ Θεοδοσίου σὺν τῇ μεγάλου στήλη ἑτέρα τῷ αἰῶνι δια-
δέχεται, ἀργυραῖα καὶ αὐτή. ἀλλὰ καὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου ἀπ *** τῇ γῇ. ὡς ὁ Θεό- 206.
δωρος φησί· ἐν δὲ τοῖς σωζομένοις γράμμασι φησὶ, Ἰουστινιανός ἐστιν, ὁ νῦν καθορᾶται,
τὸ μέγιστον τοῦ φόρου ζώδιον. καθὰ φησὶ Θεοδώρητος καὶ Εὐσέβιος, ἐν οἷς δοκοῦσι σφά-
λεσθαι βιβλίοις, Ἑλλήνως εἶναι στήλην. καθ᾽ ἣν ἀφιερώσας ὁ μακάριος Κωνσταντῖνος δι᾽
εὐχῆς ἔστησεν. ἐν δὲ τοῖς Ἀπολιναρίου καὶ Ἀλεξάνδρου συγγράμμασι, Κωνσταντίνου εἶναι
τοῦ μεγάλου, καθὰ καὶ Μιλίχιος ὁ χρονογράφος ἐξηγήσατο. ἡ τρίπους ἡ ἐν τῷ στρατηγίῳ
τῷ μεγάλῳ καθὰ Προμουούτιος Ἀλέξανδρον λέγει εἶναι τὸν Μακεδόνα. ἐπίσταν δὲ καὶ ἐκ
τῶν γραμμάτων, καὶ ὅσοι τοῖς γράμμασιν αὐτοῦ ἐμφιλοχωροῦσι, μάλιστα οἱ ταῖς μαντείαις
στοιχειοῦντες, ἐπιγινώσκουσι τὸν Ἀλέξανδρον εἶναι. γράφει δὲ ὁ αὐτὸς, καὶ Κωνσταντῖνον
τὸν ἅγιον ἐκεῖ πρῶτον φόρον τῇ πόλει ταύτῃ ἀναστῆσαι. τὸ καλούμενον φιλαδέλφιον, Κων-
σταντίνου εἶναι τοῦ μεγάλου τοὺς υἱοὺς, ἀπὸ Γαλλίας τὸν ἕνα πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν
ἐλθόντα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, μεγάλης τε ὑπαντῆς καὶ χαρᾶς γενομένης, ἀσπά-
σασθαι ἀλλήλους, καὶ παραυτοῦ στήλας αὐτῶν ἀνεγεῖραι τῇ πόλει τὸ σχῆμα ὑποσώζουσαν.
Ἰουλιανοῦ δὲ στήλη καὶ Ἀναστασίας τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἣν διὰ τὸ εἶναι Χριστιανὴν ἐξέβαλε
τῆς βασιλείας. αὐτὴ δὲ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Προμουούτου ἀπεκείρατο. αἱ δὲ αὐταὶ στῆλαι 207.
μέχρι τοῦ νῦν σώζονται ἐν τῷ φιλαδελφίῳ.

Ὁ λεγόμενος ξηρόλοφος στήλην μὲν εἶχε, καθὼς ὁ Διακρινόμενος λέγει, τοῦ μικροῦ Θεο-
δοσίου καὶ Βαλεντινιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος καὶ Μαρκιανοῦ. σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέ-
ναι τὴν στήλην, καὶ ὡς λόγος λέγει, ἀνελθεῖν αὐτὴν ἄνωθεν τῶν ἑπτὰ κιόνων. καὶ
ἀποστρέψαι Μαρκιανοῦ καὶ Βάλεντος ἐν τῷ τετραβασιλείῳ. ὁ λεγόμενος Νεώριος, ὁ καὶ Ἀρ-
κάδιος, ὃν κόνον ἐστοιχειώσατο, εὑρὼν τὸν τόπον πλείστοις πόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγά-
λου πονηθέντα. ἐν ᾧ καὶ ἀγοραὶ τῶν θαλασσίων ἐμπορευμάτων πρώην ὑπῆρχον ἐκεῖ. ἐπὶ
Ἰουστινιανοῦ δὲ μετεποιήθησαν εἰς τὸν Ἰουλιανοῦ λιμένα. ὁ Ζεύξιππος τὸ λουτρὸν Σεβή-
ρος καλεῖται, ὑπὸ Σεβήρου γὰρ ἐκτίσθη. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τὸ ἱπποδρόμιον τὸ πρῶτον
ἔλαβε κτίσμα ἐν ὀλίγῳ. αἱ Κωνσταντιαναὶ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐκτίσθησαν, καὶ Edit. Parif.
ἡ λεγομένη φοῦσσα. στῆλαι δὲ πολλαὶ οὖσαι ἐν Κωνσταντιαναῖς, διέπεσαν ἄξιαι θαύμα- pag. 103.
τος. ὁ ἀγωγὸς ὑπὸ Οὐάλεντος τοῦ Ἀρειανοῦ ἐκτίσθη, καθὼς γράφει Θεόδωρος. ἡ βασι-
λικὴ στέρνη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. ἡ δὲ χαλκῆ στήλη ἡ ἐν τῇ βασιλικῇ κιστέρνῃ κα-
θημένη, Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐστίν. ἡ στήλη ἡ ὄπισθεν τῆς Μαγναύρας, κατὰ τὸ ἀνατολι- 208.
κὸν μέρος τοῦ ἡλιακοῦ μετεώρου, Φωκᾶ ἐστίν, καθ᾽ ἣν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας
αὐτοῦ σπουδὴν πολλὴν περὶ τοῦ ἀνελθεῖν ἐπεδείξατο. μοναχός δέ τις ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου Θεο-
δώρου τοῦ λεγομένου Σικεώτου μονῆς. κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὁ μακάριος Θεόδωρος ἦν ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ, ἐπὶ Θωμᾶ τοῦ νέου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὃς καὶ συνθήματα
ἐποίησε, παρακαλέσας τὸν ὅσιον Θεόδωρον εἰπεῖν τῷ Φωκᾷ. παύσασθαι ἐκ τῶν ἀπείρων
φόνων. ὃ καὶ ποιήσας ὁ ὅσιος, παρῄνει τῷ βασιλεῖ, μὴ ἀπανθρώπως χρῆσθαι τοῖς
ὑπηκόοις. ὁ δὲ βασιλεὺς ᾔτησε σημεῖον παρὰ τοῦ πατρὸς εἰς αὐτὸν γενέσθαι διὰ
τὴν ποδάγραν, καὶ παύσασθαι τῶν πολλῶν φόνων. δεξαμένου δὲ τοῦ ὁσίου ἐρρύσθη
τῆς νόσου. αὐτὸς δὲ οὐδὲ οὕτως ἐπαύσατο ἀποκτείνων. ὁ δὲ προειρημένος μοναχὸς ἐθάῤῥη-
σε τινὶ περὶ τοῦ Φωκᾶ, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον δεινῷ θανάτῳ θνήσκει, ἔτι φιλοσο-
φοῦντος Σεργίου τοῦ μετὰ τὸν νέον Θωμᾶν ἐπισκοπήσαντος. αὐτὸς γὰρ καὶ τῷ μοναχῷ ἐ-
θάῤῥησεν. ἔρχεται οὖν τοῦτο ἐν τοῖς ὠσὶ τοῦ βασιλέως Φωκᾶ, ὅτι τῆς στήλης ἑλκομένης,
καὶ τοσαύτῃ σπουδῇ ἐχρήσατο περὶ τῆς ἀναβάσεως τῆς στήλης. ὥστε καθὼς οἱ τότε ἐξηγή-
σαντο, ὅτι καὶ ἔτι πλείω φόνους αὐτὸν πεποιηκέναι. ἀλλὰ καὶ χρήματα πάμπολλα τοῖς ἕλ- 209.
κουσι ἐχαρίσατο πρὸς τὸ ταχῦναι. καὶ μετὰ ιε΄. ἡμέρας τοῦ σταθῆναι τὴν αὐτὴν στήλην,
κατηνέχθη τῆς βασιλείας, οὐδὲν ἄμεινον ὧν ἔπραξεν ἀπενεγκάμενος τὸν πικρὸν θάνατον.
Ἐν τοῖς λεγομένοις Μαρκιανοῦ, στήλη ἵστατο, ἐν ᾗ καὶ παράδοξον θέαμα γέγονε. σεισμοῦ
γὰρ γενομένου, καὶ παντὸς τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπὸ θεμελίου φθαρέντος, καὶ τῆς στήλης πεσούσης
κάτω τοῦ κίονος, σταθῆναι αὐτὴν ὀρθὴν, ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξηγήσαντο. δοκιμασθείσης
γὰρ τῆς στήλης εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀνατεθῆναι ἔμεινεν ἄχθος βαρύτατον ἔχουσα. τοῦτο δὲ ἔλεγον
γενέσθαι ἕως πλειόνων καιρῶν. τὴν δὲ στήλην εὑρίσκομεν εἶναι Βαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου,
ὥς τινα φιλόσοφον διασαφίσασθαι τότε. διὰ τὸν ἄδικον θάνατον Βαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου
σημειωθῆναι τὴν στήλην. ἕως γὰρ τότε δικαίαν ψῆφον ἀπένεμον τὸν θάνατον τοῦ Ἀετίου. Ἐκ τῆς
λεγομένης Νικομηδείας στῆλαι πλεῖσται ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἥκασιν. ὅθεν καὶ Διοκλητιανοῦ ἐν
τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως τὸ δεῦρο, ἐπίχαλκος οὖσα, ἀναμέσον τοῦ λεγομένου καθίσματος.

Μαξιμιανοῦ στήλη ἐν τοῖς τῆς χαλκῆς μέρεσι ὑπάρχει βαρυτάτη πάνυ. ἔνθα καὶ τὸ γένος ἅ-
παν Θεοδοσίου τὸ ἄπαν καθορᾶται ἐν στήλαις, ἕως τῆς σήμερον. αἱ γοργονίδαι λεγόμεναι
τέσσαρες ἐκ τῆς Ἐφέσου ἥκασιν ἀπὸ τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ναοῦ. αἱ μετὰ τῆς σικὸν τῆς χαλκῆς πε-
Edit. Parij. pag. 104. 210. ριφέρονται. ἔνθα καὶ σταυροῦ σημεῖον ἄνωθεν αὐτῶν ἵσταται τῆς λεγομένης· Ἀρτέμιδος ἡ στήλη
ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἵσταται, ἔνθα γυμνάζονται παλαίοντες. ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ παλα-
τίου, Ζήνωνος καὶ Ἀριάδνης τῆς σώφρονος ἑκατὸν καὶ αἰσχρᾶς τὸ πρότερον, ἐν κίοσιν ἵστα-
ται πεζαὶ στῆλαι, ἰάμβους ἐλεγίους ἔχουσαι, παρὰ Σεκουνδου φιλοσόφου μετατεθεῖσαι. ἡ
στήλη ἡ πρὸς τὸ Ζεύξιππον θεωροῦσα, ἤτοι ἔμπροσθεν, Ιουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας ἐστίν.
καθ' ἣν καὶ ἐδοξάσθη Ιουστινιανὸς, ὅτε ἐτίθετο ἡ αὐτὴ στήλη, κράζοντος τοῦ Πρασίνου
μέρους· Ιουστινιανὸς καὶ Κωνσταντῖνος νέοι Ἀπόστολοι. ἐν οἷς καὶ Σοφία ἡ αὐτὴ γαμε-
τὴ παρὰ Πλουμβάτου φιλοσόφου ἰαμβικοῖς μέτροις τοὺς ἐπαίνους ἐδέξατο· ἡ ἐν τῷ πα-
λαιοτάτῳ λουτρῷ ὑπάρχουσα στήλη ἐκ χρωμάτων, ἤτοι τὸ Ζεύξιππον, Φιλιππικοῦ τοῦ
πρώην ἐστὶν, τοῦ κατ' ἄγνοιαν πλανηθέντος. ὡς δὲ ἔχει λόγος, τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι,
οἷον τὸ πρωτότυπον, μεγάλως γὰρ ἐπήνεσαν οἱ ζωγράφοι τὸν γράψαντα, ὅτι οὐκ ἐχώρησε
τὴν τοῦ βασιλέως μορφὴν πρὸς τὸ ἀρχέτυπον. Ἐκ τοῦ λεγομένου Ικονίου στῆλαι ἥκασιν ἐν
Κωνσταντινουπόλει πλεῖσται. καθ' ἣν καὶ τοῦ Διὸς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται. τὰ τέσσαρα
ἱππάρια τὰ χρυσόβαφα, τὰ φερόμενα ἄνωθεν τοῦ ἱππικοῦ, ἐκ τῆς Χίου νήσου ἥκασιν ἐπὶ
Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. ἐκ τοῦ προειρημένου Ικονίου, Περσέως στήλη καὶ Ἀνδρομέδας Θυγατρὸς
Βασιλίσκου ὑπαρχούσης, ὡς οἱ μῦθοι φασὶ καί τις τῶν ἱστορικῶν, δίδοσθαι θυσίαν τῷ
211. ἐκεῖσε ἐμφωλεύοντι δράκοντι. ὑπὸ γὰρ ἦν ἐκ παλαιᾶς συνηθείας, δίδοσθαι παρθένον κό-
ρην τῷ θηρίῳ, καθ' ἣν Ἀνδρομέδα δεθεῖσα, θανάτου αἰτία τῷ θηρίῳ ἔμελλε δίδοσθαι.
ὁ γοῦν προειρημένος Περσεὺς ἐκεῖσε ἥκων, πυνθάνεται κλαιούσῃ τῇ Ἀνδρομέδῃ, τί ἂν εἴη
δεδεμένη καὶ θρηνοῦσα; ἡ δὲ τὸ συμβὰν ἐξηγήσατο. τοῦ δὲ καθήσαντος ἐκεῖ τὸ θηρίον·
αὐτὸς δὲ Γοργόνης κεφαλὴν ἐν πείρᾳ κατέχων, ὀπισθοφανῶς στραφεὶς, δείκνυσι θηρίῳ,
ὅπερ ἰδὼν ἐκεῖνος ἀπέψυξεν. ἐκλήθη οὖν Ικόνιον παρὰ Λογιστοῦ φιλοσόφου ἡ πόλις, ἀπὸ
τὸ ἱκέσθαι τὸν Περσέα καὶ σῶσαι τὴν Ἀνδρομέδαν. φόνοις ἀτύχημα τῇ πόλει ἐκ τοῦ ἥ-
κοντος Περσαίου. ἣν δὲ ὄνομα τῇ πόλει, τὸ ἀπὸ γενέσεως Δορία· ἔπειτα ἐκλήθη Θρυαν-
δία. παρὰ δὲ Φιλοδώρου τοῦ Λογιστοῦ, ἐκ τοῦ ἥκειν τὸν Περσέα ἐκλήθη Ικόνιον· ἔνθα ἐ-
τελειώθη ὁ αὐτὸς Περσεὺς σὺν τῇ Ἀνδρομέδῃ ἐπάνω τῆς πόρτης τῆς πόλεως. καθ' ἣν
καὶ θυσίαι πολλαὶ γεγόνασιν ἐκεῖσε παρὰ Δεκίου, καὶ Διοκλητιανοῦ, καὶ Μαξιμιανοῦ.
ἔνθα πλεῖστοι ἅγιοι ἐμαρτύρησαν. ἥκασιν οὖν τοῦ Περσέως καὶ Ἀνδρομέδας αἱ στῆλαι,
ὡς λόγος ἔχει, ἐπὶ Κωνσταντίου, μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὴν Ἀντιοχέων ἐκκλησίαν. Ἐν τῷ
212. Κωνσταντιαναῖς λουτρῷ Ἀναστασίου στήλη ὑπάρχει, ἡ ὄπισθεν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μίνα,
ἥτις στήλη ἐστάθη μετὰ τὸ παύσασθαι τὴν βοοθυσίαν τῶν εἰδώλων· καὶ γενέσθαι πορνεῖον τὸν
τόπον, τοῦ βασιλέως τοῦτο κελεύσαντος, ἐπὶ τὸ ἀτιμασθῆναι τὸν τόπον. ἐν τῇ χαλκίνῃ
Ἀετίου κιστέρνῃ, ἥτις ὑπὸ Ἀετίου Πατρικίου κτισθεῖσα ἐν ταῖς ἡμέραις Βάλεντος. ἔνθα ἡ
pag. 105. στήλη αὐτοῦ τοῦ Βάλεντος ἐν τῇ κιστέρνῃ σώζεται, δορυφορούσης αὐτὴν τοῦ Ἀετίου. ἡ λεγομέ-
νη Ἄσπαρος, ἐπὶ Ἄσπαρος, καὶ Ἀρδαβουρίου, τῶν ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου, οἰκοδομεῖ-
ται. καθ' ἣν Ἄσπαρ καὶ Ἀρδαβούριος, πληρωθείσης αὐτῆς, τὸν ὄλεθρον ὑπομείνουσι.
τὴν λεγομένην Κράνου νῆσον ἐστοιχειώσατο Βερῖνα, καθ' ἣν οὐδεμία εὑρίσκεται φροντὶς,
τίνος χάριν ταύτην στοιχειοῦται. ἐν δὲ τῷ στοιχειωθῆναι τὴν αὐτὴν νῆσον, ἀθρόως θάνα-
τοι γεγόνασι πλεῖστοι, ὅθεν ἠρήμωται διαρκέσασα μέχρι τῶν χρόνων Ιουστινιανοῦ τοῦ τρίτου,
τὴν θάλασσαν προστάξαντος ἀναπλεῦσαι ἐν αὐτῇ εἰς τέλειον ἀφανισμόν.

ΤΕΛΟΣ.

MANUELIS CHRYSOLORÆ EPITAPHIUM

CONSTANTIÆ AD ARAM.

MANVEL CHRYSOLORAS

MILES CONSTANTINOPOLITANVS,

EX VETVSTO GENERE ROMANORVM,

QVI CVM CONSTANTINO IMP. MIGRAVIT,

VIR DOCTISSIMVS, PRVDENTISS. OPTIM.

QVI TEMPORE GENER. CONCILI CONSTANTIENS.

DIEM OBIIT,

EA EXISTIMATIONE,

VT AB OMNIBVS SACERDOTIO DIGNVS HABERETVR.

DIE XV. APRIL. CONDITVS EST ANNO M. CCCC. XV.

Ille ego qui Latium priscas imitarier artes
Explosis docui sermone ambagibus , & qui
Eloquium magni Demosthenis & Ciceronis
In lucem retuli , CHRYSOLORAS *nomine notus*,
Hic situs , emoriens peregrina sede quiesco ,
Huc me Concilii deduxit cura , trium dum
Pontificum Ecclesiam vexaret schisma per orbem.
Roma meos genuit majores , me bona tellus
Byzantina tulit , cineres Constantia servat.
Quo moriare loco nil refert : undique cęlum
Pœnarumque locus mensura distat eadem.

Edit. Parif. pag. 107.

ΤΟΥ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΜΑΝΟΥΗΛ

ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΒΑΣΙΛΕΑ,

ΕΝ Η ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ καὶ νέας Ῥώμης.

ERUDITISSIMI VIRI

MANUELIS CHRYSOLORÆ

EPISTOLA

AD JOANNEM IMPERATOREM,

QUA VETERIS AC NOVÆ ROMÆ comparatio continetur.

ΑΡΙΣΤΕ Βασιλεῦ, ἃ μὲν ἔδει διὰ πολλῶν πρὸς A τὸ σὸν κράτος ἀπαγγεῖλαι, ἐν ἄλλοις γέγραφα, ἃ καὶ αὐτὰ εἰκὸς ἀφίξεσθαι μετὰ τῶν παρόντων. μᾶλλον δὲ πολλὰ μὲν πρότερον ἐντεῦθεν γέγραφα, οὐκ ὀλίγα δὲ εὐθὺς πρὸ τούτων. ἔδοξε δὲ ὅμως καὶ ταῦτα προσθεῖναι ἡδονῆς, οὐ χρείας ἕνεκεν. ἣν οὐ μικρὰν οἶδα καρπούμενος ἐκ τοῦ τοὺς ἐμοὺς λόγους πρὸς τὴν σὴν θειότητα ἀναφέρειν. ὕλην δὲ τῶν παρόντων λόγων, ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης λήψομαι. ἣν πρότερον μὲν ἀπὸ τῶν ἱστορουμένων περὶ αὐτῆς ἐθαύμαζον. νῦν δὲ ἀπ' αὐτῆς τῆς ὄψεως γενέσθαι θαυμασιωτέραν, ἢ ὡς ἄν τις ἁπλῶς εἰκάσειεν ἀπὸ τῶν λεγομένων περὶ αὐτῆς κρίνω. καίτοι εἴρηται μὲν ἀληθῶς μέγιστα περὶ αὐτῆς οὐ μόνον παρὰ τῶν τῇ πατρίῳ φωνῇ περὶ τούτων συγγεγραφό- B των, ἀλλ' ἤδη καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων σχεδὸν πάντων, καὶ τῶν ἐλλογίμων, ὅσοι κατ' αὐτὴν γεγόνασιν. ὥστε τοὺς μὲν λόγους ὅλους, τοὺς δὲ βιβλία, ὡς οἶσθα, ἐγκώμια αὐτῆς καταλιπεῖν. ἄλλοι δὲ ἐν βραχέσι, μέγιστα περὶ αὐτῆς εἰρήκασιν, οἷον καὶ τὸ τοῦ σοφιστοῦ ἐκείνου τοῦ πάνυ φίλου καὶ οἰκείου, ὅπερ ἐν ὀλίγῳ μέγιστον ἐκεῖνος ἐν ἐπιστολῇ πρός τινα φασὶ περὶ αὐτῆς, οὕτω πως εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς, εἰ καλῶς μέμνημαι τῶν ῥημάτων αὐτῶν, λέγων. Ἆρα μέμνησαι ἡμῶν εἰς Ῥώμην ἀπάρας, καὶ θεώμενος, οἷα οὐ πρότερον πείθων τε σαυτὸν ὡς οὐκ ἔστι γῆ αὕτη, ἀλλ' οὐρανοῦ μέρος τι. ἡμᾶς μὲν γάρ σε μεμνῆσθαι θαυμαστὸν οὐδέν. ἐν γὰρ τοῖς αὐτοῖς ἡμεῖς καὶ οὐδενὶ καινῷ κα- C ταφρονοῖμεν ἂν τῶν φίλων. καίτοι πρὸς Ἕλληνα δήπου ταῦτα ἔγραφεν, ἢ Σύρον, καὶ αὐτοῦ πολίτην, οὐ μέμνημαι γὰρ καλῶς τοῦ ὀνόματος ἐκείνου. ἀκούομεν δὲ τὸ τῆς Ἀντιοχείας κάλλος παρὰ πολλῶν τε ἄλλων, καὶ αὐτοῦ δὲ ἐκείνου, ἐν οἷς ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ταύτῃ λόγου, ἐγκώμια τῆς

DE quibus prolixius ad te referendum erat, Optime Imperator, ea aliis litteris perscripsi, quas una cum hisce ad te pelatum iri puto: quin imo cum multa quidem jam ante hinc ad te scripserim, & non pauca etiam nupertimis litteris: placuit tamen & hæc subjungere voluptatis, non utilitatis gratia: quam non exiguam me percipere sentio dum mea scripta sacræ tuæ Majestati offero. Materiam vero præsentis scriptionis ex hac urbe ca- *pag.* 108. piam, quam antea quidem ex aliorum relationibus admirabar: sed nunc ex ipsa inspectione multo eam magis admirandam judico, quam ex iis quæ de illa narrantur simpliciter aliquis conjiciat. Et sane maxima de ea referuntur, non ab iis solum qui vernacula lingua hisce de rebus scripsere; sed etiam a nostris ferme omnibus, maxime a viris doctis, qui in ea versati fuere: ita ut alii quidam orationes integras, alii libros de ejus laudibus, ut nosti, reliquerint. Alii autem paucis verbis maxima de ea dixerunt: quale & hoc Sophistæ illius tibi admodum chari & familiaris, quod in epistola quadam brevi verborum ambitu maximum de ea pronunciat, hisce verbis, si recte memini, in principio epistolæ usus: Fac nostri memoriam serves postquam Romam pervenisti, atque istiusmodi vides, qualia ante non videras; non terram illam, sed cæli particulam esse tibimet ipsi persuadens. non enim mirum est nos tui meminisse. nam dum semper in iisdem, neque alia in re nova versamur amicos respiceremus. atque hæc ad Græcum vel Syrum, civemque suum scripsit: nomen enim ipsum non satis recordor; cum tamen Antiochiæ pulchritudinem cum ab aliis multis, tum ab eodem Auctore celebrari audimus, ea

oratione qua patriæ suæ laudes commemorat, cui ab eadem nomen imposuit. quin & alius ejusdem civitatis, nunc vero etiam cælorum civis, cujus os atque lingua ab auro cognomen accepere, plurima passim de ea prædicat. vel ad eorum aliquem qui Asiam eo tempore incolebant: in qua Rhodus tunc erat & Smyrna, & pulcherrima orbis terrarum signa. erat quoque in eadem Ephesium Dianæ templum, & colossus Rhodius, & in Halicarnasso Mausoli sepulchrum. quorum omnium aut plerorumque reliquiæ tum adhuc conspiciebantur. aut si velis ex Ægypto vel Lybia eum fuisse ponamus: in qua Alexandrinam civitatem, & inter celebriora spectacula Thebas illas centum portis inclytas ac pyramides fuisse audimus: quarum umbras sole exoriente & occidente fere ad aliquot dierum iter projici ajunt: & quarum una eaque minima ipsam Memphim atque omnia vicina loca jam inde ab illo tempore & adhuc nostra ætate ad quamcumque structuram non secus ac lapidicinis uti referunt, ita tamen ut numquam deficiat, quinimo integris, ut ajunt, civitatibus vicisque ex ea exstructis, vix exiguam ejus particulam

Edit. Paris. pag. 109.

consumsere. Verisimile autem erat, quicumque demum fuerit, illum eum Romam navigaret, insulas ac Græciam obiisse: nec a vero abhorret eum jam antea Græciam perlustrasse, & Græciæ tunc temporis ocellum, Athenas. vel ex ipsa Græcia oriundum esse oportebat: neque illum de vulgo aliquem, qui hujusmodi nec vidisset, nec audivisset umquam; sed quemdam ex eruditioribus, cum quo litterarum commercium ei intercederet: & qui ipse ejusmodi spectaculis atque itineribus delectaretur. Quidnam ergo illud erat quod adeo eum posset percellere, ut Græciæ rerumque in ea visu dignarum oblivisceretur, videns qualia ante non viderat: & ipsam, & relictos in ea amicos contemneret: ac sibimet persuaderet non terram illam, sed cæli particulam quamdam esse? quare in utraque, ut dixi, lingua, maxima de ea prodita fuerunt. quin & barbaros ipsos, quotcumque litterarum non plane expertes sunt, plurima de illa in scriptis habere existimo. Sed ego qui hæc ad hyperbolen ab iis dici putabam, nunc nihil supra quam res habet dici video: talia sunt ea quæ videntur. licet nihil ferme integrum salvumque in ea remanserit; nec quicquam omnino ab injuria immune reperire liceat: cum alia quidem sua sponte præ temporis vetustate collapsa, alia violentas quorumdam manus experta fuerint. nam & huic Urbi idem quod nostræ accidit, ut ipsa sibi metallorum ac lapicidinarum loco esset: & quod de universo hoc dicimus, ipsa a seipsa nutriretur & consumeretur. Defecit autem ferme in omnibus: nihilominus in ipsis etiam ruinis ac ruderibus apparet qualis principio fuerit, tum structurarum magnitudo & pulchritudo. Quid enim in ea non pulchrum fuit? nec solum integra & conjuncta pulchra erant, sed disjecta quoque ac divisa pulchra apparent. quemadmodum in integro corpore pulchro manus vel pes, vel caput pulchrum est: & in magno corpore unum-

A πατρίδος γράφει. καὶ ἄλλος δὲ αὐτῆς πολίτης, νῦν δὲ καὶ τῶν οὐρανῶν πολίτης, οὗ τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶττα ἔτυχον τῆς ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ προσηγορίας, πλεῖστα πολλαχοῦ λέγει περὶ αὐτῆς. ἢ πρός τινα τῶν τὴν Ἀσίαν τότε οἰκούντων, ἐφ' ἧς Ῥόδος ἦν τότε καὶ Σμύρνα, καὶ τὰ ἀγάλματα τῆς οἰκουμένης. γεγόνασι δὲ ἐν ἐκείνῃ, καὶ ὁ ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀρτέμιδος ναὸς, καὶ ὁ ἐν τῇ Ῥόδῳ κολοσσὸς, καὶ ὁ ἐν Ἀλικαρνασσῷ τοῦ Μαυσώλου τάφος, ὧν πάντων ἢ τινῶν ἔτι λείψανα ἑωρᾶτο. εἰ βούλει δὲ θῶμεν ἐκεῖνον ἐξ Αἰγύπτου καὶ Λιβύης εἶναι, ἐφ' ἧς ἀκούομεν τὴν Ἀλεξάνδρου πόλιν, καὶ τῶν ὑμνουμένων θεαμάτων τὰς ἑκατονπύλας Θήβας ἐκείνας καὶ πυραμίδας γεγενῆσθαι. ὧν τὰς B σκιὰς ἀκούομεν ὁδὸν τινῶν ἡμερῶν ὡς εἰπεῖν εἶναι, ἀνίσχοντος τοῦ ἡλίου καὶ δυομένου· καὶ ὧν μιᾷ καὶ τῇ σμικροτάτῃ λέγεται, τὴν Μέμφιν αὐτὴν καὶ τοὺς περιοίκους πάντας τόπους ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων ἔτι καὶ νῦν πρὸς πᾶσαν οἰκοδομὴν ἴσα καὶ λατομίαις χρῆσθαι, καὶ μὴ ἐπιλείπειν. μᾶλλον δὲ πόλεις ὅλας καὶ συνοικίας, ὥς φασιν, ἐξ αὐτῆς οἰκοδομοῦντες, μόλις βραχύ τι μέρος ἐκείνης ἀνηλωκέναι. εἰκὸς δὲ ἦν ἐκεῖνον, ὅς τίς ποτε ἦν, πλέοντα εἰς Ῥώμην καὶ διὰ τῶν νήσων καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀναχθῆναι. καὶ πρότερον δὲ εἰκὸς ἦν αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα ἰδεῖν, καὶ τὸν τῆς Ἑλλάδος τότε ὀφθαλμὸν, τὰς Ἀθήνας C λέγω. ἢ τινὰ ἔδει τοῦτον τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἶναι. καὶ τοῦτον οὐ τῶν πολλῶν καὶ ἀθεάτων ἢ ἀνηκόων τῶν τοιούτων, ἀλλὰ τῶν πεπαιδευμένων, πρὸς οἷον ἐκεῖνόν τε γράφειν εἰκὸς ἦν, καὶ αὐτὸν τοῖς τοιούτοις θεάμασι καὶ ταῖς τοιαύταις ἀποδημίαις χαίρειν· τί τοίνυν ἄρα ἦν ἐκεῖνο, ὃ τοῦτον τοσοῦτον ἔμελλεν ἐκπλῆξαι; ὥς τε τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐν αὐτῇ θεαμάτων ἐπιλαθέσθαι, θεώμενον οἷα οὐ πρότερον, καὶ αὐτῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ φίλων καταφρονῆσαι. πεῖθειν τε αὐτὸν ὡς οὐκ ἔστι γῆ αὕτη, ἀλλ' οὐρανοῦ μέρος τι; εἴρηται οὖν, ὅπερ εἶπον, παρ' ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν πάνυ μέγιστα περὶ αὐτῆς. οἶμαι δὲ καὶ τοὺς βαρβάρους αὐτοὺς, ὅσοι μὴ D γραμμάτων παντελῶς ἄμοιροι, πλεῖστα περὶ αὐτῆς ἔχειν ἐν συγγραφαῖς. ἀλλ' ἐγὼ ᾤμην ταῦτα παρ' ἐκείνων πρὸς ὑπερβολὴν λέγεσθαι· νῦν δὲ ὁρῶ μηδὲν πρὸς ὑπερβολὴν εἰρῆσθαι, τοιαῦτά ἐστι τὰ ὁρώμενα. καί τοι μεμένηκε μὲν οὐδὲν σχεδὸν σῶον ἐν αὐτῇ, οὐδ' ἂν εὕροις τι ἀθῷον παντάπασιν ἐπηρείας· τῶν μὲν αὐτομάτως ὑπὸ χρόνου κατερρυηκότων, τῶν δὲ χερσί τινων βεβιασμένων. συμβέβηκε γὰρ καὶ ταύτῃ, ὅπερ καὶ τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, αὐτὴν ἑαυτῇ ἀντὶ μετάλλων καὶ λατομιῶν εἶναι, καὶ ὅπερ ἐπὶ τοῦ παντὸς τούτου λέγομεν, αὐτὴν ὑφ' ἑαυτῆς τρέφεσθαι καὶ ἀναλοῦσθαι. κέκμηκε δὲ ὡς εἰπεῖν ἐν πᾶσι· φαίνεται δὲ ὅμως καὶ ἐν αὐτοῖς E τοῖς ἐρειπίοις καὶ κολωνοῖς, οἷα ἐξ ἀρχῆς γέγονε, καὶ τὸ τῶν οἰκοδομιῶν μέγεθος καὶ κάλλος. Τί γὰρ οὐκ ἦν τῶν ἐν αὐτῇ καλόν; καὶ οὐ μόνον συγκείμενα καὶ συνεστηκότα ἦν ἄρα καλὰ, ἀλλὰ καὶ διαιρεθέντα καλὰ φαίνεται. οἷον σώματος ὅλου καλοῦ, χεὶρ ἢ ποῦς, ἢ κεφαλὴ καλή. καὶ μεγάλου σώματος, ἕκαστον τῶν μελῶν μέγα. οὐκ ὀλίγα δὲ αὐτῶν καὶ τῶν πλει-

τῷ μέρει μεμένηκε. καὶ πολλὰ δὲ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι γε- A
γονότων, ὡς ἔνεστιν ἀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς γραμμάτων ἰ-
δεῖν, ἐν αὐτῇ δείκνυται. κίονες καὶ λίθοι περιφα-
νεῖς, καὶ στῆλαι καὶ ἀγάλματα, καὶ ἀνδριάντες, καὶ
γράμματα πλεῖστα Ἑλληνικὰ, τοῦ καλλίστου καὶ ἀρ-
χαίου τύπου. πολλὰ δὲ καὶ τῇδε ἐν αὐτῇ παρ' Ἑλ-
λήνων γέγονεν, ὡς ἔξεστιν ἀπὸ τῶν ἐπιγραφῶν ἰδεῖν·
καὶ φαίνεται τούς τε πολίτας αὐτῆς, ὡς παρὰ τῶν
ἱστοριῶν ἀκούομεν, σφόδρα τοῖς Ἑλληνικοῖς ἥδεσθαι,
καὶ πλείστους τῶν ἡμετέρων Ἑλλήνων ἐν αὐτῇ γενέ-
σθαι. οὐ μόνον δὲ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυχειρίαν,
καὶ τὴν τέχνην, εἰ δὲ βούλει τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀ-
ξίωμα, ἔτι δὲ τὸ φρόνημα καὶ τὴν φιλοκαλίαν καὶ
ἁβρότητα καὶ πολυτέλειαν τῆς πόλεως· ἔστιν ἀπὸ τῶν B
λειψάνων τύπων τῶν ἀνδριάντων, καὶ κιόνων, καὶ
τάφων, καὶ οἰκοδομῶν ἰδεῖν. ἀλλὰ καὶ τὴν δεισιδαιμο-
νίαν αὐτῆς, καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν, καὶ φιλοτιμίαν,
καὶ τὴν γνώμην, καὶ τὰς νίκας, καὶ τὴν πᾶσαν εὐ-
δαιμονίαν, καὶ ἡγεμονίαν, καὶ ἀξίαν, καὶ τὴν ἐν τοῖς ὅ-
πλοις πεῖραν. οὐ γὰρ μόνον ἀγωγοὺς ὑδάτων ἀερίους
ἔξεστιν ὁρᾶν πόῤῥωθεν ἐρχομένων, καὶ τειχῶν ὄγ-
κον, καὶ στοὰς, καὶ βασίλεια, καὶ βουλευτήρια,
ἔτι δὲ ἀγορῶν, καὶ βαλανείων, καὶ θεάτρων πλῆθος
τε, καὶ μέγεθος, καὶ κάλλος· ἀλλὰ καὶ ναοὺς περιφανεῖς
πολλοὺς καὶ συνεχεῖς, ἄλλους ἀπ' ἄλλης προσηγορίας
ὀνομασμένους, καὶ ἱερὰ, καὶ ἀγάλματα, καὶ ἀνδριάν-
τας, καὶ τεμένη, καὶ στήλας τῶν παλαιῶν ἐκείνων καὶ C
περιφανῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ὑπὲρ τῆς πόλεως τι εἰρ-
γάσαντο, ἐκείνοις παρὰ τοῦ δημοσίου γενομένας, καὶ
ἀριστεῖα, καὶ γεφύρας θριαμβικὰς, εἰς ὑπόμνημα τῶν
θριάμβων ἐκείνων καὶ τῶν πομπῶν πεποιημένας. αὐτῶν τῶν πο-
λέμων, καὶ τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν λαφύρων, καὶ τῶν τει-
χομαχιῶν ἐγκεκολαμμένων, ἔτι δὲ ἱερείων ἐν αὐταῖς
καὶ θυσιῶν καὶ βωμῶν γλυφὰς καὶ ἀναθημάτων. πρὸς
δὲ τούτοις ναυμαχίας, καὶ πεζομαχίας, καὶ ἱππομα-
χίας, καὶ πᾶν εἶδος, ὡς εἰπεῖν, μάχης, καὶ μη-
χανημάτων τε, καὶ ὅπλων, καὶ τοὺς ἡττημένους δυνά-
στας Μήδους τυχὸν, ἢ Πέρσας, ἢ Ἴβηρας, ἢ Κελτοὺς,
ἢ Ἀσσυρίους, καὶ τὴν αὐτῶν στολὴν ἑκάστους καὶ τὰ δεδουλω-
μένα γένη, καὶ τοὺς θριαμβεύοντας ἐπὶ τούτοις στρατη- D
γοὺς, καὶ τὸ ἅρμα, καὶ τὰ τέθριππα, καὶ τοὺς ἡνιόχους καὶ
τοὺς δορυφόρους, καὶ τοὺς ἑπομένους λοχαγοὺς, καὶ τὰ προ-
ϊόντα σκῦλα, ἅπαντα ὡσανεὶ ζῶντα ἐπὶ τῶν εἰκόνων
ἐστὶν ἰδεῖν, καὶ συνεῖναι τί ἕκαστον ἦν, διὰ τῶν ἐν
αὐτοῖς γραμμάτων. ὥστε δύνασθαι σαφῶς ὁρᾶν
τίσι μὲν ὅπλοις, τίσι δὲ στολαῖς ἐχρῶντο τὸ πα-
λαιὸν, τίσι δὲ ἐπισήμοις τῶν ἀρχῶν, ὁποίαις δὲ πα-
ρατάξεσι, καὶ μάχαις, καὶ πολιορκίαις, καὶ στρατοπέ-
δοις· τίσι δὲ ἄρα ἢ θέσεσιν, ἢ περιβολαῖς, εἴτε
ἐπὶ στρατείας, εἴτε οἴκοι, εἴτε ἐν ἐκκλησίαις, εἴτε
ἐν βουλευτηρίῳ, εἴτε κατ' ἀγορὰν, εἴτε ἐν γῇ, εἴτε
ἐν θαλάττῃ, εἴτε ὁδοιποροῦντες, εἴτε πλέοντες,
εἴτε πονοῦντες, εἴτε ἀσκοῦντες, εἴτε θεώμενοι, εἴ- E
τε ἐν πανηγύρεσιν, εἴτε ἐν ἐργαστηρίοις, καὶ ταῦτα
καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν διαφοράς. ὧν ἕνεκα ἐκθεὶς Ἡ-
ρόδοτος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἱστορίας συγγραψαμέ-
νων, δοκοῦσί τι προὔργου πεποιηκέναι. ἀλλ' ἐν τού-
τοις, ὥσπερ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὄντα, καὶ ἐν δια-
φόροις ἔθνεσι γινόμενα πάντα ὁρᾶν ἔξεστιν, ὥστε ἱ-
στορίαν τινὰ πάντα ἁπλῶς ἀκριβοῦσαν εἶναι· μᾶλ-

Man. Chrys. Epist.

A quodque membrum magnum. Sed non
pauca horum etiam maxima sui parte
remanserunt: tum multa eorum quæ
in Græcia olim extitere, ut ex inscri-
ptionibus videre licet, in ea visuntur:
columnæ, lapides eximii, statuæ, si-
gna, imagines, plurimæque inscriptio-
nes Græcæ, pulcherrimæ ac veteris
notæ. multa quoque hic ipsa Urbe
a Græcis facta fuere, ut ex inscriptio-
nibus videre est. & cives ejus, ut ex
historiis cognoscimus, vehementer re-
bus Græcis fuisse delectatos, plurimos- Edit. Paris. pag. 110.
que nostrorum Græcorum in ea vixis-
se apparet. Verum non opes solum &
dexteritatem, atque artificium, aut si
velis magnitudinem ac majestatem, tum
B etiam prudentiam, splendorem, & lu-
xum atque profusionem urbis ex hisce
statuarum, columnarum, sepulchro-
rum, atque ædificiorum reliquiis perspi-
cere licet: sed & superstitionem ejus &
magnanimitatem, & ambitionem, tum
sententiam, victorias, atque univer-
sam felicitatem, item imperium, di-
gnitates & armorum peritiam. nam
non solum sublimes aquæ ductus a lon-
ginquo adventantes videre licet, &
murorum crassitiem, tum porticus, re-
giasque ædes, & curias, & fora, & ther-
mas, & theatra ob numerum, & magni-
tudinem, atque pulchritudinem con-
spicua: verum & templa splendida mul-
ta & frequentia, alia aliis cognomini-
bus insignita: item fana, signa, ima-
C gines, delubra & statuas veterum illo-
rum & illustrium virorum, ob merita
erga civitatem ex publico positas, uti
etiam virtutis monimenta, arcusque
triumphales in triumphorum & pom-
parum illarum memoriam constructos:
quibus prælia ipsa, mancipia, spolia,
& mœniorum expugnationes insculpta
sunt. Sacrificiorum præterea, victima-
rum, altarium & donariorum sculptu-
ras. Ad hæc tam navales quam pede-
stres & equestres pugnas, & ut ita di-
cam, quodcumque tandem pugnæ in-
strumentorum armorumque genus: item
subactos principes, Medos forte vel
Persas, vel Iberos, aut Gallos, Assy-
riosve suo quemque habitu: gentes-
D que subactas, & triumphantes de iis-
dem imperatores. item currus & qua-
drigas cum aurigis, tum stipatores ac
subsequentes satellites, nec non ante-
cedentia spolia omnia tamquam viva in
effigiebus videre, & quid unumquod-
que fuerit ex adjunctis litteris digno-
scere licet. ut manifeste queat perspici
quibus armis, quoque habitu olim u-
terentur, quibus magistratuum insi-
gnibus, quibus acierum instructioni-
bus & pugnis, queisque urbes obsiden-
di & castra metandi modis: quibus de-
nique ornamentis & quo amictu mili-
tiæ vel domi, in comitiis, vel in sena-
tu, vel etiam in foro: in terra, in ma-
ri, iter facientes, vel navigantes, sive
E operi faciundo, sive corpori exercan-
do intenti, sive ludos spectantes, sive
in concionibus, sive in officinis, idque
secundum diversos nationum ritus. quos
dum Herodotus aliique nonnulli hi-
storici explicant, magnum operæ pre-
tium fecisse videntur. Sed in hisce o- pag. 111.
mnia ut iis temporibus sese habebant,
quæque apud diversos populos fiebant,
videre licet: ita ut accurata quædam hi-
storia sit: vel potius non tam historia,

quam ocularis, ut ita dicam, inspectio & præsens cognitio rerum omnium quæ tunc temporis contigerunt: & sane imitationis artificium cum ipsa rerum natura certat & condit, ita ut videaris integrum hominem, urbem, equum, aut exercitum videre, vel loricam aut gladium, vel armaturam integram: vel etiam captos, fugientes, ridentes, flentes, commotos, vel iratos. tum præter hæc omnia uncialibus litteris adscriptum: Senatus Populusque Romanus, Julio Cæsari forte vel Tito, aut Vespasiano, ob rem bene & fortiter gestam: victis hisce vel illis populis, vel ob patriam servatam, vel ob barbaros profligatos, aut aliud hujusmodi præclarum facinus. Sed quid priscos illos Meleagros, Amphionas & Tripeolemos, aut si velis Pelopes & Amphiaraos, & Tantalos dicam, & quicquid hujus generis fabulosa & vetusta Græcorum historia commemorat? hisce viæ omnes plenæ sunt, plena antiquitatum monimenta & sepulchra, pleni ædium parietes. omnia præstantissimi & absolutissimi artificii, Phidiæ cujusdam aut Lysippi, vel Praxitelis, similiumve opera. adeo ut per urbem incedendo nunc huc nunc illuc oculo traharis: quod amore captis & vivam pulchritudinem cum admiratione curiose contemplantibus contingit. accedit mœnium ambitus, & totius orbis situs, tum etiam amnis fluentum, & agrorum atque suburbiorum quondam & villarum in iisdem amœnitas. Sed nec portuum navaliumque expers hæc urbs fuit: quorum alia intra mœnia erant, alia in ipsis fluvii ostiis, alia proxime sub urbis mœnibus: quarum adhuc reliquiæ visuntur: quarum demolitionem quoque omnibus nostri sæculi principibus difficilem futuram existimo, si difficile vocandum sit ubi quis rem factu impossibilem dicit. quin etiam voluptatis & oblectamenti gratia, tum ob civium quoque exercitium naumachiis intra mœnia in ipsa civitate utebatur, non dicam in flumine, sed in mari aut lacu quodam intra civitatem ad hoc præparato. atque ut certaminum, & gladiatorum, pugnarumque cum feris & curulium ludorum gymnasia & theatra erant, ita etiam ubi triremes confligerent. Ita ut vere affirmare liceat quod alius quidam veterum nostrorumque de ea dixit: nihil tum temporis fuisse præter Romam. & antiqua quidem hujusmodi fuere. recentiora autem & quæ ad nostram veramque religionem spectant quis dicere poterit? vel quæcumque ex tanta lapidum hujusmodi & materiarum copia, & florente tum temporis præstantia artis, tum ex tanta pietate & devotione facta fuere? cum alia quidem antiquitatis monimenta ad novas structuras transferrentur: alia autem ex prophanis & immundis Sanctorum ædes; & ex fanis idolorum veri numinis templa fierent. quot enim Apostolorum templa sunt? quot Martyrum? quot Sanctorum & beatorum? quot divarum mulierum & virginum? tum vero corpora eorumdem & reliquias, sive integras, sive particulis divisas, & quicquid ad ipsorum memoriam, & communis humani generis gloriam commemoratur, quis enumerare poterit? Sane reliquiarum sanctarum conditorium, & rerum sacrarum thesaurum hanc urbem paucis verbis quis appellaret. ut quod ille, cujus initio memini,

Edit. Paris. pag. 112.

A λον δὲ τῆς ἱστορίας, ἀλλ' ἔτι ὥσπερ ὄψιν, αὐτοψίαν τῶν τότε ἁπλῶς ἁπανταχοῦ γενομένων πάντων, καὶ παρουσίαν. ἥγε μὴν τέχνη τῶν μιμημάτων ἀληθῶς ἐρίζει καὶ ἁμιλλᾶται πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, ὥστε δοκεῖν ἄνθρωπον, ἢ ἵππον, ἢ πόλιν, ἢ στρατὸν ὅλον ὁρᾷν, ἢ θώρακα, ἢ ξίφος, ἢ πανοπλίαν, καὶ ἢ ἁλισκομένους, ἢ φεύγοντας, ἢ γελῶντας, ἢ κλαίοντας, ἢ κινουμένους, ἢ ὀργιζομένους. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις γράμματα μεγάλα λέγοντα· Ἡ Βουλὴ τῶν Ῥωμαίων καὶ ὁ Δῆμος, Ἰουλίῳ εἰ τύχοι Καίσαρι, ἢ Τίτῳ, ἢ Οὐεσπασιανῷ ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας ἕνεκεν, νικήσαντι ἔθνη τῶν δεινῶν, ἢ φυλάξαντι τὴν πατρίδα, ἢ ἐλάσαντι τοὺς βαρβάρους, ἄττε τοιοῦτον ἕτερον τῶν ἐπαινουμένων. Τί δὲ τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους,

B Μελεάγρους, καὶ Ἀμφίονας, καὶ Τριπτολέμους, εἰ δὲ βούλει Πέλοπας, καὶ Ἀμφιαράους, καὶ Ταντάλους, καὶ εἴτι τοιοῦτον ἕτερον ἐπὶ τῆς μυθικῆς καὶ ἀρχαίας ἐκείνης τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας λέγεται; μεσταὶ μὲν τούτων ὁδοί, μεστὰ δὲ μνήματα καὶ τάφοι παλαιῶν, μεστοὶ δὲ οἰκιῶν τοῖχοι· πάντα τῆς ἀρίστης καὶ τελεωτάτης τέχνης, Φειδίου τινός, ἢ Λυσίππου, ἢ Πραξιτέλους, ἢ τῶν ὁμοίων ἔργα. ὥστε ἀνάγκη διὰ τῆς πόλεως ἰόντι, ποτὲ μὲν πρὸς τοῦτο, ποτὲ δὲ πρὸς ἐκεῖνο ἕλκεσθαι τῷ ὀφθαλμῷ. ὅπερ συμβαίνει τοῖς ἐρωτικοῖς τούτοις, καὶ τὰ ζῶντα κάλλη θαυμάζουσι, καὶ περιέργως θεωμένοις. ὅγε μὴν τῶν τειχῶν κύκλος, ὅγε μὴν τῆς ὅλης πόλεως θέσις, τὸ δὲ τοῦ ποταμοῦ ῥεῦμα, ἡ δὲ τῶν ἀγρῶν, καὶ τῶν πρὶν προαστεί-

C ων, καὶ τῶν ἐπαύλεων τῶν ἐν αὐτοῖς χάρις. ἦν δὲ οὐδὲ λιμένων ἄμοιρος ἡ πόλις, οὐδὲ νεωρίων ἢ ναυστάθμων, τῶν μὲν εἴσω τειχῶν, τῶν δὲ ἐπὶ ταῖς ἐκβολαῖς αὐταῖς τοῦ ποταμοῦ, τῶν δὲ ἐγγὺς πρὸ τῶν τειχῶν, ὧν ἔτι καὶ νῦν λείψανα ὁρᾶται. ἃ καὶ τὸ καθελεῖν οἶμαι ἔργον ἂν ἦν. ἅμα πᾶσι τοῖς νῦν λεγομένοις δυνατοῖς, εἰ χρὴ δυσχερὲς λέγειν, ὃ τις ἂν εἴποι ἀδύνατον. ἔγε καὶ θυμηδίας καὶ ψυχαγωγίας, ἔτι δὲ γυμνασίας τῶν πολιτῶν ἕνεκα καὶ ναυμαχίας εἴσω τειχῶν ἐπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ἐχρῆτο, οὐ λέγω ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ἐπὶ πελάγους τινὸς ἢ λίμνης, ἔνδον τῆς πόλεως ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεποιημένης. καὶ ἦν, ὥσπερ γυμνάσια, καὶ θέατρα ἀγώνων, καὶ μονομαχιῶν, ἔτι δὲ θηριομαχιῶν, καὶ ἱπποδρομιῶν, οὕ-

D τω καὶ τριηρομαχιῶν. ὥστε ἀληθῶς ἐξεῖναι λέγειν, ὃ οὐδὲν ἄλλο ἢ Ῥώμη τὰ τότε, ὅπερ ἕτερος τῶν ἡμετέρων καὶ παλαιῶν εἶπε περὶ αὐτῆς. Τὰ μὲν οὖν ἀρχαῖα τοιαῦτα ἦν. τὰ δὲ νεώτερα, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας καὶ ἀληθοῦς θρησκείας τί ἂν λέγοι τίς; ἢ οἷα εἰκὸς τὰ ἐκ τοσαύτης μὲν ἀφθονίας λίθων τοιούτων καὶ ὑλῶν, τοιαύτης δὲ τέχνης τότε ἀνθούσης, τοσαύτης δὲ φιλοθεΐας καὶ εὐσεβείας πεποιημένα; νῦν μὲν τῶν ἀρχαίων μετασκευασθέντων, τῶν δὲ ἐξ ἀνιέρων καὶ βεβήλων, ἱερῶν ἁγίων γενομένων, καὶ ναῶν θείων ἐξ εἰδωλείων. Πόσοι μὲν Ἀποστόλων ναοί; πόσοι δὲ μαρτύρων; πόσοι δὲ ὁσίων καὶ ἁγίων; πόσοι δὲ γυναικῶν θείων καὶ παρθένων; τά γε μὴν σώματα τούτων, καὶ τὰ λείψανα, εἴτε καθόλου,

E εἴτε κατὰ μέρη, καὶ εἴτι πρὸς ὑπόμνησιν αὐτῶν λέγεται, καὶ τὰ πρὸς ἔνδειξιν τοῦ ἀνθρωπίνου τοῦ κοινοῦ Δεσπότου, τίς ἂν δύναιτο καταλέγειν; φαίη τις ἂν σορὸν ἁγίων λειψάνων, ἢ ἁγιασμάτων θησαυρὸν ἁπλῶς εἶναι τὴν πόλιν. οὐδ' ὅπερ ἐκεῖνος, οὗ κατ' ἀρχὰς ἐμνημόνευσα, εἶπε τότε, δικαιότερον ἐπὶ τῶν καιρῶν τούτων, οὐρανοῦ μέρος ῥηθῆναι δύνασθαι, διὰ τούτους τοὺς ἐνοικοῦντας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὖν. τοὺς δὲ δύο φω-

A σῆρας, ἢ ἡλίους, ἢ οὐρανοὺς ὅλους, τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν διηγουμένους, Πέτρον φημὶ καὶ Παῦλον, ὧν τὰ λείψανα ἐνταῦθα κεῖται, καὶ ὧν ἐπὶ τῆς μνήμης ταῦτα γράφω, τίς ἂν ἀξίως ἀγασθείη; τί δὲ τὴν εἰς τούτους ὥσπερ εἰς κοινούς τινας σατράπας καὶ ἡγεμόνας, ἢ ὑπάτους, συνδρομὴν πάσης τῆς Οἰκουμένης; θαῦμα ὄντως ἐστὶν ἰδεῖν ἀπὸ Ισπανίας καὶ Ιβηρίας, καὶ Γαλατίας, καὶ τῶν Βρεταννικῶν νήσων, καὶ τῶν ἔτι δυτικωτέρων εἴ τινες εἶεν ἢ ἀρκτικωτέρων· ἔτι δὲ ἀπὸ Γερμανίας καὶ Σαρματίας, καὶ Παννονίας, τινὰς δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ελλάδος καὶ Ασίας, καὶ τῶν ὁθενοῦν ἄλλοθεν, (τίς γὰρ ἂν οἷός τ' εἴη πάντας καταλέγειν;) οὐκ ἄνδρας μόνον πάσης ἡλικίας τε, καὶ τύχης, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας ἤδη διὰ τοσούτων μὲν ὁδῶν, τοσούτων δὲ κινδύνων, καὶ B τοσούτων δὲ πόνων, καὶ ψύχους, καὶ πηλοῦ, καὶ κόνεως, καὶ πνίγους, καὶ ταλαιπωριῶν, δεῦρο ἀφικνουμένας, ἵνα τὴν λάρνακα, καὶ τὴν θήκην, καὶ τὴν σορὸν, καὶ ταῦτα πόρρωθεν καὶ διὰ καταπετασμάτων, καὶ κιγκλίδων τῶν Αποστόλων προσκυνήσωσιν. ἵνα θέντες ἐπὶ τῆς κόνεως, καὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τῶν περιφραττόντων λίθων, καὶ σιδήρων τὰ μέτωπα, καὶ τὰς κεφαλὰς, σωτῆρας αὐτοὺς, καὶ δεσπότας, καὶ ἡλίους, ὥσπερ εἶπον, τῆς Οἰκουμένης ἀναφθέγξωνται. ἵνα μετὰ τοσαῦτα ἔτη τοῦ κηρύγματος, χάριν αὐτοῖς τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς πλάνης, καὶ τοῦ σκότους ἀπαλλαγῆς ὁμολογήσωσι. καὶ ταῦτα ἐπὶ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, ἐν ᾗ ταῦτα ἐκεῖνοι λέγοντες ἀπέθανον. ἔνθα τοσαύτη γέγονεν ἡ παρὰ τῶν C ἀντίων τῶν ἀληθῶν δεισιδαιμονία τε, καὶ πλάνη, ὅση παρὰ τῶν ἐπὶ τούτοις εἰδώλων, καὶ ξοάνων, καὶ ναῶν δύναται δείκνυσθαι. ὅθεν τὰ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἁπανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης δόγματα ἐφέροντο, καὶ οἱ κατὰ τούτων δήμιοι ἐπέμποντο. ὅπου ὧδε μὲν Νέρωνος τοῦ σφαγέως ἐκείνου καὶ ἀνοσίου, ἐνταῦθα δὲ Διοκλητιανοῦ, ἐκεῖσε δὲ Μαξιμιανοῦ τῶν διωκτῶν καταπεπτωκότες ἤδη καὶ κατεσκαφέντες θάλαμοι, καὶ λελωβημέναι, καὶ ἡμιρραγεῖς στῆλαι ὁρῶνται. ἀλλὰ τούτους μὲν, καὶ ταῦτα βασιλέων γενομένας, καὶ αὐτοὺς ποτὲ παραστησαμένων, καὶ δουλωσαμένων, παρατρέχουσι· καὶ τί λέγω παρατρέχουσι; μᾶλλον μὲν D δεινῶς λὰξ ἐνάλλονται, καὶ πὺξ παίουσι, καὶ περιρρηγνῦσιν, ὥσπερ εἶπον, καὶ καταπτύουσι, καὶ ἀνατρέπουσι· τούτοις δὲ πένησι, καὶ ἀλλοδαποῖς, μᾶλλον δὲ δούλοις, καὶ ὑπηκόοις ἐκείνων, τὴν πολιτείαν καὶ τὸ ἦθος γενομένοις, σκηνοποιοῖς καὶ ἁλιεῦσι, μεθ' ὅσης ἂν εἴποι τις τέρψεως καὶ ἡδονῆς, εἰ δὲ βούλει στερνοτυπίας, καὶ εὐλαβείας, καὶ δακρύων κλίνουσι τὰς κεφαλὰς, σωτῆρας, ὅπερ εἶπον, καὶ προστάτας, καὶ οὐ τῶν παρόντων, καὶ γηΐνων κυρίους μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν οὐρανῶν πυλωροὺς ἀνακαλούμενοι, αὐτοῖς τε, καὶ φίλοις, καὶ οἰκείοις, καὶ τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ παρ' αὐτῶν αἰτούμενοι σωτηρίαν. Οἱ δὲ κάθηνται ἐν περιωπῆς ἄνωθεν μεγάλοι μεγαλωστὶ ψηφῖσιν ἢ λίθοις ἢ E χρώμασιν, ἔτι δὲ ἀργύρῳ μόνῳ καὶ χρυσῷ εἰς τὸ ἀρχαῖον εἶδος τετυπωμένοι, ὥσπερ βασιλεῖς τινὲς, ἢ ἡγεμόνες, ἢ κοινοὶ πάντων δεσπόται κλεῖς ἔχοντες, σύμβολον τῆς δυνάμεως τοῦ δεσμεῖν, καὶ λύειν, καὶ σύμβολον τῆς ἰσχύος, καὶ ἀξίας τοῦ δεδωκότος. καὶ τὰ μὲν τοῦ δήμου τῶν Ρωμαίων, ἢ τὰ Ιουλίου Καίσαρος, ἢ Αὐγούστου, ἢ ὁτινοσοῦν ἄλλου, κἀνταῦθα ἐπὶ τῆς αὐτῶν πατρίδος ὑπὸ τῶν πλείστων ἀγνοούμενα ἀπίν-

A tum dixit, id meliori jure hisce temporibus dici queat, eam cæli partem esse, ob hujusmodi incolas. Sed ista quidem prætermitto. Duo autem luminaria, vel soles, aut cælos integros Dei gloriam enarrantes, Petrum, inquam, & Paulum, quorum reliquiæ hic sitæ sunt; & ad quorum monimenta hæc scribo, quis digne admirabitur? quid de totius orbis ad eosdem, veluti communes quosdam præfectos, ducesque, aut præsides concursu dicam? miraculum profecto est videre ab Hispania, sive Iberia & Gallia, Insulisque Britannicis, & si quæ ulterius versus occidentem, vel aquilonem distent: tum etiam ex Germania, Sarmatia, & Pannonia, nonnullos vero etiam ex Græcia & Asia, & quibuscumque B alius ex locis, (quis enim omnes enumerare possit?) non viros solum cujusvis ætatis & professionis, sed & fœminas per tam longinqua itinera, per tot pericula & labores; per frigus, lutum, pulverem, æstum & molestias huc venientes, ut arcam & loculum, & conditorium Apostolorum, idque eminus & per cortinas ac cancellos adorent, ut pulveri, ac solo, & circumambientibus lapideis ferreisque claustris faciem & capita apponentes, servatores dominosque, &, ut dixi, soles orbis terrarum eos prædicent, ut post tot annos ob prædicationem veritatis, & ab errore ac tenebris conversionem gratias agant, idque in ea urbe, & in illo imperio, ubi ipsi hæc prædican-C tes mortem oppetiere, ubi a veritatis adversariis tanta superstitio, tantusque error introductus fuit; quantus ex idolis, statuis, templisque ipsorum demonstrari potest. Unde edicta contra Christianos per totum orbem ferebantur. & carnifices in eosdem immittebantur. Ubi alio quidem in loco Neronis impii illius homicidæ, alibi vero Diocletiani, alibi Maximiani persecutorum collapsæ jam dejectæque ædes, & mutilæ, ac semifractæ statuæ visuntur. Sed hæc quidem monumenta, licet Imperatorum, & qui istos aliquando sistebant judicio, & ut mancipia tractabant, cursim prætereunt: & quid dico præterire? quin potius infestis calcibus proterunt, & pu-D gnis feriunt, atque, ut dixi, mutilant, conspuunt & subvertunt: hisce autem pauperculis & peregrinis, vel potius servis ac subditis illorum, professione, vitæque instituto, aulæorum textoribus & piscatoribus quam maximo gaudio & voluptate, aut si malis, cum percussione pectoris, & devotione, lachrymisque capita inclinant servatores, ut dixi, & præsides, nec præsentium tantum atque terrenorum dominos, sed & cælorum janitores eos vocantes, & sibi, amicis, & familiaribus, atque orbi universo salutem exposcentes. Illi autem edito & conspicuo in loco lapillis tessellatis, vel marmoribus coloribusve, quinetiam argento mero atque auro ad antiquam speciem ma-E jori forma magnifice efformati sedent, tamquam reges vel principes, aut communes omnium domini, claves ligandi solvendique potestatis symbolum gerentes, signumque virtutis & auctoritatis ejus qui potestatem illam dedit. Et populi quidem Romani, aut Julii Cæsaris, vel Augusti, vel cujuscumque alterius monumenta etiam hic in patria ipsorum plurimis incognita, pri-

Edit. Paris. pag 113.

stini decoris flore amisso, passim collapsa jacent. horum autem florent vigentque per orbem universum. Et memoria hic repeto pompam & solemne festum, quod Londini in Britannia, ipsius externi maris, oceanique insula, ante biennium, me ac comitatu meo præsente & spectante, ab ejus loci incolis hisce Apostolis celebrabatur. Cæsarem vero qui primus eos subegit, & cujus castella adhuc ibidem extant, alterum quidem ad trajectum; alterum vero dicto in loco ignorant. atque ego quidem existimo & ista omnia, & Romanum imperium, & Imperatorum monarchiam ac principatum, gentiumque subjectionem propterea extitisse, ut hæc deinde sequerentur. Quid vero Apostolorum gloriam & venerationem atque honorem in ipsis corporibus, eorumque sepulchris eis cahibitum admirari & contemplari attinet? id enim ea imperio & principatu Ecclesiæ, & propter principes hosce in longa successorum serie videre & admirari licet. nequaquam enim sub imperio veteris illius Romæ tot Imperatorum edicta, tot plebiscita, & Senatusconsulta per tantam orbis terrarum partem prodiisse existimo, quot nunc longe lateque ab Ecclesia prodeunt. ea autem semper obsignant & confirmant sigillorum loco effigies & capita Petri & Pauli; qui dicere jam amplius nequeunt: argentum & aurum non est mihi. Quis vero opes ab ipsis collatas enumerare poterit? videbor forte nonnullis rem nimium verbis extollere: puto tamen omnes orbis principes quotquot ad nostram notitiam pervenere, simul junctos ex consuetis suis reditibus, bonisque, quorum distribuendorum potestas jure ad ipsos spectat, oon posse tantum conferre. conferunt autem hæc Petrus & Paulus: & conferre necessum est: nec servare sibi vellent qui ea conferunt. necessum autem est Petri & Pauli successores, eorumque familiam hæc distribuere. & qui ea accipiunt, tamquam a dominis accipere videntur: conferentes autem tamquam domini conferunt. nec quisquam contradicit: nisi quod nonnulli de rata aut irrita collatione invicem litigent. & hoc ipsum rursus illos djiudicare, & eorum quæ ipsi fecere, judices ac definitores esse oportet: sæpius autem & ab iis quæ alii constituere, provocationem ad eos fieri. Quid autem spirituales largitiones, quid nationum judices commemorem? nam in templo SS. Apostolorum pro linguarum diversitate cernere licet. hic quidem sedentem in throno, & auscultantem confessiones eorum, qui ea Britannicis insulis hanc ipsam ob causam accesserunt: isthic eorum qui ex Hispania vel Gallia: alibi vero qui ex Dalmatia vel Dacia advenere. hos autem in plateis, vel per urbem, vel in Ecclesia promiscue alios aliam vocem proferentes audias. Quocirca non tunc solum Apostoli super duodecim thronos sedebunt, juxta Christi promissionem, judicantes duodecim tribus Israel: sed & hoc tempore illi in multis thronis judicum instar sedent, judicantes orbem terrarum: nec solum in primitiva Ecclesia, sed nunc quoque sua cuique lingua loquuntur, ita ut intelligi queant. Quinetiam decreta & constitutiones SS.| Apostolorum quaqua-

Edit. Paris. pag. 124.

A θηκε πανταχοῦ, καὶ ἀπερρύη· τὰ δὲ τούτων διὰ πάσης τῆς οἰκουμένης ἀνθεῖ καὶ θάλλει. Μέμνημαι δὲ τῆς ἐν Λονδινίῳ τῆς Βρεταννίας ἐπ' αὐτῆς τῆς ἔξω θαλάττης, καὶ ὠκεανοῦ, δεύτερον ἔτος τουτὶ ἐμοῦ, καὶ τῶν σὺν ἐμοὶ παρόντων, καὶ θεωμένων γενομένης αὐτοῖς πομπῆς καὶ πανηγύρεως παρὰ τῶν ἐκεῖ. Καίσαρα δὲ τὸν πρῶτον ὑπαγαγόμενον αὐτούς, καὶ οὗ φρούρια ἔτι καὶ νῦν ἐστιν ἐκεῖ, τὸ μὲν ἐπὶ τῆς διαβάσεως, τὸ δὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τόπου, ἀγνοοῦσι. καὶ ἔγωγε οἶμαι, καὶ ἐκεῖνα πάντα, καὶ τὴν τῆς Ῥώμης ἀρχὴν, καὶ τὴν τῶν Αὐτοκρατόρων μοναρχίαν καὶ ἡγεμονίαν, καὶ τὴν τῶν ἐθνῶν ὑπακοὴν διὰ ταῦτα γεγονέναι, ἵνα ταῦτα ἀκολουθήσῃ. Τί δὲ χρὴ τὴν ἀξίαν τῶν Ἀποστό-
B λων καὶ τὴν ἀπονεμομένην αὐτοῖς εὐλάβειαν, καὶ τιμὴν ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις, καὶ τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς τάφοις αὐτῶν θαυμάζειν, καὶ ὁρᾶν; ἔξεστι γὰρ τοῦτο ὁρᾶν τε, καὶ θαυμάζειν, καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τοῖς πολλοστοῖς μετ' ἐκείνους δι' αὐτούς· οἶμαι γὰρ μηδέποτε ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Ῥώμης ἐκείνης, λέγω τῆς παλαιᾶς, τοσαῦτα θεσπίσματα τῶν Αὐτοκρατόρων ἐκείνων, καὶ τοῦ δήμου, καὶ τῆς βουλῆς, καὶ διὰ τοσούτου μέρους τῆς Οἰκουμένης φοιτᾶν, ὅσα καὶ ὁσαχοῦ νῦν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, εἰσὶ δὲ οἱ θεσπίζοντες ἀεὶ καὶ οἱ κύρια ποιοῦντες διὰ τῶν σφραγίδων αὐτὰ, αἱ εἰκόνες, καὶ αἱ κεφαλαὶ Πέτρου καὶ Παύλου, οὐκέτι δυναμένων
C λέγειν· ἀργύριον ἢ χρυσίον οὐκ ἔστι μοι· τίς δ' ἂν ἀριθμήσειε, τὰ παρ' αὐτῶν διδόμενα; δόξω μὲν ἴσως τισὶ λέγειν ὑπερβολὰς, οἶμαι δὲ συνελθούσας ὁμοῦ πάσας τὰς γνωσμένας ἡμῖν ἀρχὰς ἐκ τῶν ἀπονενεμημένων αὐταῖς ἐξ ἔθους, καὶ ὧν κύριοι κατὰ νόμον διανέμειν, μὴ τοσαῦτα δοῦναι δύνασθαι. δεδώκασι δὲ ταῦτα ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος. καὶ ἀνάγκη δὲ ταῦτα διδόναι, οὐδ' ἂν ἐκεῖνα κατέχοιεν ἑαυτοῖς, οἱ ταῦτα διαδιδόντες. ἀνάγκη δὲ καὶ τοῖς ἀπὸ Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ τοῦ κλήρου τούτων διανέμειν. καὶ οἵ τε λαμβάνοντες δοκοῦσι παρὰ δεσποτῶν λαμβάνειν· οἵ τε διδόντες ὡς ἂν κύριοι διδόασιν. ἔστι δὲ οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων, πλὴν εἰ τινὲς κατὰ τὸ δεδόσθαι, ἢ
D μὴ δεδόσθαι, καὶ νῦν δεδόσθαι ἀλλήλοις ἀμφισβητοῖεν. καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ δι' ἐκείνους αὖθις ἐπικρίνειν, καὶ τῶν γενομένων παρ' αὐτῶν αὐτοὺς εἶναι κριτὰς καὶ ὁριστάς. πολλάκις δὲ καὶ τῶν παρ' ἄλλων γενομένων εἰς αὐτοὺς τὴν ἔφεσιν διαβαίνειν. Τί δὲ τὰς πνευματικὰς δόσεις, τί δὲ τοὺς τῶν Φυλῶν κριτάς; ἔστι γὰρ ὁρᾶν κατὰ γλώσσας ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῶν Ἀποστόλων, ἐνταῦθα μὲν καθήμενον ἐπὶ θρόνου τὸν ἀκούοντα τοὺς ἀπὸ τῶν Βρετανικῶν νήσων ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἥκοντας ἐξομολογουμένους· ἐνταῦθα δὲ τὸν τοὺς ἀπὸ Ἰβηρίας, ἢ Γαλατίας. ἐκεῖ δὲ τὸν τοὺς ἀπὸ Δαλματίας, ἢ Δακίας. αὐτοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ὁδῶν, ἢ ἐπὶ τῆς πόλεως, ἢ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας συμμιγεῖς, ἄλλους ἄλλην φωνὴν προϊεμένους. καὶ οὐκ
E ἄρα ἐπὶ δώδεκα μόνον θρόνων τότε οἱ Ἀπόστολοι καθήσονται, κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν, κρίνοντες τὰς δώδεκα Φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ· ἀλλὰ καὶ νῦν οὗτοι κάθηνται ἐπὶ πολλῶν θρόνων, ὥσπερ τινὲς δικασταὶ, κρίνοντες τὴν Οἰκουμένην. καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας μόνον, ἀλλὰ καὶ νῦν κατὰ τὴν αὐτῶν φωνὴν πᾶσι συνετὰ φθέγγονται. καὶ ἔξω τε, ὡς εἶπον, πανταχόσε τὰ τῶν Ἀποστόλων ψηφίσματα,

ἐκ [illegible] · καὶ δεῦρο πανταχόθεν ἔρχονται πολλῶν ἡμερῶν, ἤδη δὲ καὶ μηνῶν ὁδὸν μηδενὸς διώκοντος αὐτοὺς, κατηγοροῦντες μὲν ἑαυτῶν, ἃ Πλάτων ἐν Γοργίᾳ τοῖς βουλομένοις, καὶ μέλλουσι δικαίοις εἶναι παραινεῖ, δεξάμενοι τὰς ἐκείνων ἀποφάσεις, καὶ πληρώσαντες τὰς ἐπιτιμίας. ἐῶ γὰρ τοὺς ἐκ προσταγῆς πόρρωθεν ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Οἰκουμένης τρέχοντας, ἢ ἀγομένους. Τίς δ' οὐκ ἂν ἐκπλαγείη τοῦ Πάπα ἀκούων ἐν κοινῷ συνεδρίῳ χρηματίζοντος καὶ χρησμῳδοῦντος; τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε ταῦτα ὁρῶν; ἀλλὰ περὶ τούτων, τί χρὴ πλείω λέγειν; ὃ δὲ ἔλεγον, ὅσον ἐστὶ τὰ τῶν Ἀποστόλων λείψανα τῇ πόλει ταύτῃ, πάρεστιν ἀπὸ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τῷ τέλει τῆς πρὸς αὐτοὺς τούτους τοὺς Ῥωμαίους, εἰ καλῶς μέμνημαι, Παύλου ἐπιστολῆς ἰδεῖν, ἐν ᾧ τὸν ὅλον λόγον, καὶ τὸ χρυσοῦν σύγγραμμα ἐκεῖνο ὁ χρυσοῦς ὄντως οὐ τὸ στόμα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἀνὴρ ἐκεῖνος καταπαύει, ἐν οἷς ὥσπερ ἐνθουσιῶν δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις λέγει. Ἐβουλόμην τὴν πόλιν ἐκείνην ἰδεῖν, τὴν Ῥώμην λέγων, ἐν ᾗ τὰ καὶ τὰ, περὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς τῶν σωμάτων αὐτῶν ἐν αὐτῇ ταφῆς καὶ παρουσίας φάσκων. Ἐβουλόμην τοὺς πόδας ἐκείνους, ἐβουλόμην τὰς χεῖρας, ἐβουλόμην ἐκείνας τὰς κεφαλὰς ἰδεῖν. καὶ οὐ παύεται, ὥσπερ οἱ δυσέρωτες, κατὰ μέλη διεξιὼν, καὶ μυριάκις ταυτὰ λέγων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐῶμεν ἤδη. οὔτε γὰρ κατ' ἐπιστολὴν τοσαῦτα λέγειν, καὶ ὅσα ἂν εἴποιμεν, οὐδὲν ἂν περὶ τούτων εἴπομεν πρὸς ἀξίαν εἰρηκότες ἄλλως τε ἀρξάμενος μὲν ὡς ὀλίγα ἐρῶν, ἔλαθον δὲ ἐμαυτὸν σφόδρα ἐκβὰς τοῦ μέτρου. οἷα δὲ ἐπιθήκην τῶν ἐμῶν γραμμάτων, τοῦτο ποιούμενος, θυμηδίας τινὸς χάριν, ταῦτα ἐβουλήθην γράψαι. μάλισθ' ὅτι ἐν τοῖς σοῖς πρὸς ἐμὲ γράμμασι, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο εὗρον ἐγκείμενον, ὡς ὀλίγα ἐπιστέλλω. σπεύδω δὲ ταῦτα δοῦναι, μὴ πρὸ τῆς εἰς Βενετίαν αὐτῶν ἀφίξεως, αἱ τριήρεις τῆς πόλεως ἐκείνης φθάσωσιν ἀναχθεῖσαι. ἀλλ' ὄντως ἐν παντὶ πράγματι ἐκεῖνο ἐστὶ μᾶλλον δύσκολον, εἰκότως τὸ ἄρξασθαι, καὶ δεόντως τελευτῆσαι. καὶ τὸ ὅλον δὲ ἁπλῶς τοῖς ἄκροις ὁρίζεται καὶ μορφὴν λαμβάνει. καὶ πολλοὶ ὥσπερ ὅθεν δεῖ ἄρξασθαι οὐκ ἴσασιν, οὕτως οὐδ' ὅπου δεῖ τέλος ἐπιθεῖναι. ἀνάγκη δὲ τούτους ἀρξαμένους ἀεὶ λαλεῖν. Ἐγὼ δὲ καὶ τοσοῦτον χρόνον τὸν τρόπον τοῦτον πρὸς τὸ σὸν ὕψος ἐσιώπησα, ὥστε μόλις ποτὲ αὖθις ἀρξάμενος οὐ δύναμαι ταχέως λῆξαι. Συγγνώσῃ δέ μοι ὥσπερ ἐν τοῖς φθάσασι τῇ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον μέχρι τινὸς τοῦ λέγειν σιωπῇ, οὕτω νῦν τῇ πολυλογίᾳ, ἄλλως τε, καὶ περὶ τοιούτων πρὸς σὲ λέγοντος ἀνάγκη γε μὴν τέλος ἐπιθεῖναι. Οὐ βούλομαι δὲ ὅμως διὰ τοῦτο τὴν ἡμετέραν Πόλιν ἀδικῆσαι. ἀδικοίην δ' ἂν αὐτὴν ἐν τούτοις λήξας. Ἐγὼ γὰρ ταῦτα ὁρῶν, ὅσα ἐν οἰκοδομίαις καὶ αὐτοφυέσι κάλλεσι καὶ χειροποιήτοις εἶπον, ἄγαμαι μὲν τῆς ποτὲ μεγαλοπρεπείας καὶ δυνάμεως τὴν πόλιν, καὶ χαίρω ἐπὶ τούτοις μάλιστα ὅτι σφόδρα ὅμοια τοῖς παρ' ἡμῖν ὁρῶ. καὶ αὐτὴ δὲ, ὡς οἶσθα, ἡ τινῶν ὁμοιότης μόνη τέρπειν πέφυκεν, ὅταν τινὰ σφόδρα ὅμοια ὁρῶμεν. μάλιστα ὅταν υἱὸν πατρὶ, ἢ θυγατέρα μητρὶ, ἢ ἀδελφοὺς ἀλλήλοις βλέπωμεν ἐμφερεῖς εἶναι. καὶ τούτους μᾶλλον εἰ τύχοιεν ἡμῖν ὁπωσοῦν προσήκοντες.

A versum, ut dixi, foras prodeunt: & huc undiquaque non solum multorum dierum, sed & mensium itinere confluunt nemine persequente, accusantes semetipsos, quod Plato in Gorgia eos, qui justi evadere cupiunt, facere præcipit, ut sententia istorum recepta injunctam pœnam opere expleant. nihil enim de iis dico, qui ex præcepto inde ab ultimis terræ finibus vel ultro accurunt, vel inviti pertrahuntur. Quis vero non obstupescat dum in publico consistorio Papam responsa dantem & oracula fundentem audit? quis non admiretur dum ista videt? sed quid plura de his dicere attinet? id vero quod de Apostolorum reliquiis dicebam quantum huic Urbi contulerant, videre li- *Edit. Parif. pag. 115.*

B cet ex Commentariis Chrysostomi in epistolam Pauli ad hos ipsos Romanos, si recte memini, sub finem; ubi vir non solum ore, sed & animo vere aureus, totum sermonem & aureum illud scriptum concludens, veluti divino furore concitatus, bis terve & sæpius exclamat: Cuperem videre urbem illam, Romam scilicet: in qua hæc & alia de Apostolis corporumque eorum sepultura, & præsentia referuntur: cuperem illos pedes cuperem manus, cuperem capita videre. Nec cessat, instar eorum qui impotenti amore laborant, singula membra recensere; & sexcenties eadem dicere. Sed hæc quidem nunc missa faciamus; neque enim litte-

C rarum modus tam prolixum sermonem admittit: & qualiacumque tandem dixerimus, nihil de iis pro dignitate dixisse videbimur: tum vero pauca duntaxat principio dicturus eram: sed non observavi me longius modum excessisse. Hæc autem velut appendicem litterarum mearum animi oblectandi gratia scribere volui: præsertim cum in tuis ad me litteris id quoque inter alia positum repererim, quod parum scribam. Hasce autem litteras dare festino, ne antequam Venetias perveniant, ejus civitatis triremes jam discesserint. Sed profecto in hujusmodi re id longe difficillimum est, recte incipere, & bene finire: nam tota res extremitatibus de-

D finitur, & formam inde accipit. & multi ut nesciunt unde incipiendum, ita neque ubi finis imponendus sit, quos, postquam cœperint, semper loqui necessum est. Ego autem tanto temporis spatio isto modo apud Celsitudinem Tuam silui, ut cœpta vix tandem iterum oratione cito desinere nequeam. Sed ut in præteritis intermissæ orationis silentio, ita nunc loquacitati meæ ignosces. Sed cum hujusmodi rebus apud te expositis finis necessario faciendus sit: nolo tamen propterea nostræ civitati injuriam facere. facerem vero si in hisce desinerem. Ego enim oculis hæc perlustrans, quæ de structuris & nativis ac arte paratis ornamentis dixi, admiror equidem priscam illius Urbis

E magnificentiam & potentiam, & iisdem delector: præsertim quod iis quæ apud nos extant, perquam similia esse videam: scis enim vel solam quarumdam rerum similitudinem delectationem conjunctam habere, ubi quædam persimillima videmus, præsertim dum filium patri, vel filiam matri, aut fratres sibi invicem similes esse conspicimus; idque multo magis si nos propin- *pag. 116.*

quitate quadam contingant. Existimo autem nostram urbem habere, & ea quidem non pauca, quæ delectare aliquem possint, præsertim hominem patriæ amantissimum, dum a suis peregre abest. neque enim ullam umquam filiam matri adeo per omnia similem fuisse arbitror, quam illa huic. Et hæc licet ita se habeant, (nullam enim matri invidiam suboriri puto dum filia laudatur: ut econtra filiam matris laudibus invidere iniquum est.) nostram tamen palmam obtinere existimo: nam veteres quantum licet inter se comparo. Quid enim vel natura, vel ars in hac Urbe produxit, quod & apud nos non existeret? tum reliquiæ ipsæ reliquiis similes. Si qua enim in re hæc excellere videatur, nobis quoque non desunt alia quæ iis opponamus. Nam multa apud nos fuere, & sunt quoque hodie, quæ in ea non reperias: tum vero plurima in melius provecta fuere. idque non immerito. hæc enim ad nullum omnino proprium exemplar respiciens id satis habebat, ut cæteras omnes excelleret: illa autem hanc exempli instar intuens, & veluti ad primarium exemplar, ut satis superque perspicere licet, elaborata, multa & meliora & splendidiora produxit. nam hominum opera ubi cum aliis certant pulchriora evadere possunt: & parentum pulchritudo pulchritudinem liberorum, ut & magnitudo magnitudinem, majorem ut plurimum producit: quod in matribus præsertim, non hominum dumtaxat, sed & aliorum animantium fieri audimus. Quocirca non mirandum est, si eum ea magnitudine & pulchritudine sit prædita, majorem & pulchriorem produxerit. hæc enim matris laus est. Sicut vice versa matris pulchritudo filiæ pulchritudinem auget. nec aliam cum alia, sed ipsam quodammodo cum semetipsa, novam, scilicet Romam cum veteri comparare licet. ita ut iniquos in hujusmodi rebus arbitros esse nequaquam oporteat, præcipue nos, qui & illius & hujus bonorum particeps sumus: illius scilicet filii, hujus nepotes. Sed utraque nobis gloriandum est; quemadmodum illi solent qui nobilitatem suam ad plures referunt, nec parentes solum magnos pulchrosque, sed & majores atque cognatos hujusmodi, aut fortassis etiam meliores possunt recensere. Parentibus autem maximopere exoptandum est, ait ille, ut a liberis vincantur, quod in his quoque nos suspicari oportet, quocirca admodum quidem pulchram & formosam matrem esse ajo: filiam tamen multo pulchriorem, ut nec isti alterius metropolim & matrem; nec huic alterius coloniam filiamque esse, nec umquam, sicut modo dixi, tanta in matre & filia, quanta in hisce, similitudo fuerit. ita ut hujus pulchritudo, instar ignis aut radii aliunde accensi ab illa acceperit augmentum. Nam si nihil aliud nobis dicendum suppeteret, situs ille versus utramque continentem, Europam dico, & Asiam; & connexio septentrionalis & meridionalis maris, ita ut hinc continentium, isthinc æquorum, vel potius utrorumque beneficio orbem terrarum gentesque illius, tamquam communi quodam vinculo conjungat, rursumque a se invicem secludat ipsa vel-

Edit. Parif. pag. 117.

A καὶ νομίζω δὲ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εἶναι, καὶ τοῦτο γε οὐκ ὀλίγον, ὃ τέρπειν δύναται ἄνθρωπον μάλιστα φιλόπατριν, τῆς οἰκείας ἀποδημοῦντα. οἶμαι γὰρ μηδεμίαν πώποτε θυγατέρων μητρὶ οὕτως ἀκριβῶς, ὥσπερ ἐκείνην ταύτῃ, ὁμοίαν γεγενῆσθαι. ἀλλὰ καὶ τούτων τοιούτων ὄντων, (οὐ φθόνος γὰρ οἶμαι μητρὶ θυγατρὸς ἐπαινουμένης· ὥσπερ αὖ οὐδὲ τοὐναντίον δίκαιον, θυγατρὶ φθόνον ἐγγίνεσθαι μητρὸς ἐγκωμιαζομένης,) ἡγοῦμαι νικῆσαι τὴν ἡμετέραν. τὰς παλαιὰς γὰρ ὡς ἔνεστι παραβάλλω, τί γὰρ ἐν ταύτῃ εἴτε τῶν φυσικῶν, εἴτε τῶν τεχνητῶν γέγονεν, ὃ μὴ καὶ παρ' ἡμῖν; καὶ τὰ λείψανα δὲ αὐτὰ τοῖς λειψάνοις ὅμοια. εἰ γὰρ καὶ ἐπί τινων αὕτη δοκεῖ πλεο- B νεκτεῖν, ἀλλὰ καὶ τούτοις αὖ ἔχομεν ἡμεῖς ἕτερα ἀντιτιθέναι. πολλὰ δὲ γέγονε καὶ ἔστι παρ' ἡμῖν, ἃ μὴ καὶ παρ' αὐτῇ. καὶ πλείω δὲ ἀληθῶς ἐπὶ τὸ βέλτιον προϊόντα. εἰκότως αὕτη μὲν γὰρ πρὸς οὐδὲν παράδειγμα τὸ ὅλον ὡς εἰπεῖν ἴδιον ἀφορῶσα, ἠρκεῖτο τῇ κατὰ πάντων ἁπλῶς ὑπεροχῇ. ἐκείνη δὲ πρὸς παράδειγμα ταύτην βλέπουσα, καὶ ὥσπερ πρὸς ἀρχέτυπον, ὡς ἔστιν ἀκριβῶς ἰδεῖν ταύτην γινομένη, πολλὰ πρὸς βέλτιον καὶ λαμπρότερον προήγαγεν. ἔργα δὲ ἀνθρώπων ἄλλοις ἁμιλλώμενα δύνανται ἐπὶ τὸ κάλλιον προβαίνειν· καὶ κάλλη δὲ γονέων κάλλεσι τέκνων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸς τὸ βέλτιον συμβάλλεται, καὶ μεγέθεσι με- C γέθη, μάλιστα ὡς ἀκούομεν μητέρων οὐκ ἐπ' ἀνθρώπων, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐπ' ἄλλων ζώων. Οὐδὲν τοίνυν θαυμαστὸν, οὕτω μὲν μεγάλην, οὕτω δὲ ἄρα καλὴν οὖσαν, μείζω καὶ καλλίω τετοκέναι· καὶ τοῦτο δὲ τῆς μητρὸς αὖ ἔπαινος γίνεται. καὶ τὰ τῆς μητρὸς αὖ κάλλη προστίθησι τοῖς τῆς θυγατρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλην παρ' ἄλλην, ἀλλ' αὐτὴν τρόπον τινὰ παρ' ἑαυτὴν, τὴν νέαν παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ῥώμην παραβάλλειν. ὥστε οὐ χρὴ κακοὺς διαιτητὰς ἐν τοῖς τοιούτοις γίνεσθαι, ἡμᾶς μάλιστα, οἳ καὶ τῶν ἐκείνης ἀγαθῶν καὶ τῶν ταύτης κληρονομοῦμεν. τῆς μὲν υἱοὶ, τῆς δὲ υἱωνοὶ τυγχάνοντες. ἀλλὰ δεῖ μᾶλλον ἐπ' ἀμφοτέραις D καλλωπίζεσθαι, ὥσπερ οἱ τὴν αὐτῶν εὐγένειαν πρὸς πλείους ἔχοντες ἀναφέρειν, καὶ οὐ γονεῖς μόνον μεγάλους καὶ καλοὺς, ἀλλὰ καὶ προγόνους τοιούτους ἢ ἐγγὺς, ἴσως δὲ καὶ ὑπερέχοντας δυνάμενοι καταλέγειν. γονεῦσι δὲ αὖ εὐχῆς ἔργον, ὥς τις ἔφη, παίδων ἡττᾶσθαι. ὥστε δίκαιον ἡμᾶς ἐν τούτοις ὑποπτεύειν. Λέγω τοίνυν καλὴν μὲν σφόδρα καὶ ὡραίαν γενέσθαι τὴν μητέρα. καλλίω δὲ πολλοῖς εἶναι τὴν θυγατέρα· μήτε μὴν ταύτην προσήκειν ἄλλης μητρόπολιν καὶ μητέρα εἶναι. μήτε ἐκείνην ἄλλης ἀποικίαν καὶ θυγατέρα· μήτε μὴν ἐν μητρὶ καὶ θυγατρὶ, ὅπερ ἔφην, ὅσην ἐν ταύταις ποτὲ ὁμοιότητα γενέσθαι· τόγε μὴν ταύτης κάλλος, E ὥσπερ τινὸς πυρὸς ἢ ἀκτῖνος ἔξαψιν, ἀπ' ἐκείνης ἐπίδοσιν εἰληφέναι. εἰ γὰρ μηδὲν ἕτερον λέγειν ἔχομεν, ἀλλ' ἡ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἠπείρους, τήν τε Εὐρώπην λέγω καὶ Ἀσίαν, θέσις, ἀλλ' ἡ συνάφεια τῆς τε ἀρκτῴας καὶ μεσημβρινῆς θαλάσσης, ὥστε τῇ μὲν διὰ τῶν ἠπείρων, τῇ δὲ διὰ τῶν θαλασσῶν, μᾶλλον δὲ δι' ἀμφοτέρων, ὥσπερ ἐν κοινῷ τινὶ συνδέσμῳ συνάπτειν καὶ κλείειν αὖθις ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ἐπὶ πυ-

λῶν

λῶν ἱσαμένην, τὴν οἰκουμένην, καὶ τὰ ἐπὶ ταύτης ἔθνη, τίσιν οὐκ ἂν δόξειε μόνον χρήσιμον καὶ ὡραῖον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὸν εἶναι; ὅγε μὴν λιμὴν, νικῶν οἶμαι τοὺς ἁπανταχοῦ μεγέθει καὶ ἀσφαλείᾳ, πάσας ἂν τὰς ἁπανταχοῦ πώποτε γενομένας τριήρεις καὶ ὁλκάδας οἷός τε ὢν δέξασθαι· τὸ δὲ κύκλῳ καθ᾽ ὅλην ὡς εἰπεῖν ἑαυτὴν θαλασσαίαν τε καὶ ἤπειρον πανταχόθεν ἔχειν, ὥστε τὴν αὐτὴν πάντῃ τε ἄπειρον καὶ νῆσον εἶναι, πρόσγειόν τε τὴν αὐτὴν ἅμα καὶ πελαγίαν· ὁ δὲ τῶν τειχῶν στέφανος ἀληθῶς καὶ κύκλος οὐκ οἶδα ἐν τίνι δυναμένων λείπεσθαι τῶν Βαβυλωνίων· ἡ δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς πύργων πυκνότης καὶ τὸ μέγεθος καὶ ὕψος, ὥστε ἕκαστον, εἰ καὶ μόνος ἦν δήπου, καθ᾽ ἑαυτὸν ἀντ᾽ ἄλλης τινὸς ὅλης οἰκοδομῆς δύνασθαι θαῦμα παρέχειν τοῖς θεωμένοις. ὧν δὲ καὶ μόνων τῶν ἀναγωγῶν εἰς αὐτὰ κλιμάκων ἄξιον εἶναι θαυμάσαι τὸ μέγεθος, καὶ τὸν ὄγκον, καὶ οἰκοδομήν· αἱ δὲ τῶν τειχῶν πύλαι, καὶ ἡ τῶν ἐν αὐτοῖς πύργων λαμπρότης· τὸ δὲ πρὸ τοῦ τείχους τεῖχος ἕτερον, ἑτέρᾳ πόλει μόνον ἂν ἀντὶ ἐρύματος ἀσφαλοῦς ἀρκέσαν· ἡ δὲ τῶν ἐπὶ τούτοις τάφρων διωρυχὴ καὶ οἰκοδομὴ, καὶ τὸ τούτων εὖρος τε καὶ ὕψος, τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἐν αὐταῖς ὑδάτων· ὥστε ᾧ μέρει μόνον ἐλείπετο, καὶ ταύτῃ δοκεῖν πελαγίαν τὴν πόλιν εἶναι διὰ τοῦτον, ὥσπερ αὖ ἐν ᾧ μέρει πελαγία φαίνεται, πρόσγειον διὰ τὰς νήσους· ὅθ᾽ ὅπερ εἶπέ τις περὶ τῆς Ἀθηναίων πόλεως καὶ παραπλεῖν αὐτὴν δύνασθαι καὶ περιπλεῖν, καὶ πεζεύειν, ταύτην δὲ δίχα πεζεύειν, καὶ αὖθις πελαγίους εἶναι διὰ ταύτης, τίνι δύναται καταλιπεῖν ὅλως ὑπερβολήν; μᾶλλον δὲ τίνι συγχωρῆσαι δύναται, ἐγγὺς αὐτῆς ἐλθεῖν ἢ ἐξισωθῆναι; Τάγε μὴν ἔνδον ἦν ὄντως ἄξια τῶν τειχῶν καὶ τοῦ παραδείγματος πρὸς ὃ τὴν ἀρχὴν ὡς εἶπον γέγονε, καὶ τῆς μητροπόλεως, καὶ μητρὸς, καὶ τῆς ἀξίας, καὶ δυνάμεως τῶν οἰκισαμένων. δύο γὰρ τὰ δυνατώτατα, καὶ φρονιμώτατα ἔθνη, τὸ μὲν τότε ἄρχον, τὸ δὲ εὐθὺς ἄρξαν πρὸ ἐκείνου, καὶ πάσῃ τέχνῃ, καὶ φιλοτιμίᾳ, καὶ ἁβρότητι κομῶντα, Ῥωμαῖοί τε, καὶ Ἕλληνες, συνελθόντα, ταύτην πεποιήκασι, καὶ πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι, καὶ τοῖς ἑαυτῶν. οἷς αὐτὴν ἐχρήσαντο πρὸς ὑπηρεσίαν. καὶ πρῶτον μὲν ἐξελέξαντο τόπον ἔδαφος τῇ πόλει, ἄξιον τῆς μελλούσης πόλεως, ἣν ἐβάλοντο κατὰ νοῦν, καὶ τῆς ἡγεμονίας. ὅπως ἐπὶ ταύτης καθήμενοι ἔχωσιν εὐφυῶς κυβερνᾷν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ἐξελέγοντο δὲ ἄρα ταύτην οὐ μόνον πρὸς κυβέρνησιν τῆς οἰκουμένης πάσης, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάσης ὡς εἰπεῖν, τῆς οἰκουμένης, ἅτε οὔσαι ταύτης ὄντες, καὶ μὴ ἀγνοοῦντες ὃ κατ᾽ ἀρχὰς τῇ Ῥώμῃ καὶ πολλαῖς ἄλλαις τῶν πόλεων ἐνδόξοις ἀπὸ τύχης γενομέναις οὐ συνέβη. ἀλλὰ κατ᾽ ἄλλας τύχας ἢ αἰτίας ὡς ἔτυχεν ἄλλαι ἀλλαχοῦ γενόμεναι, εἶτα αὐξηθεῖσαι, οὐ δίκαιον ἔκριναν ἐκλιπεῖν αὐτὰς καὶ τὴν οἴκησιν πρὸς τὸ βέλτιον ἀμεῖψαι· ἀλλὰ τὴν μὲν ἀπὸ τῆς τέχνης ὡς οἷόν τε ἦν ἐπήνεγκαν παραμυθίαν. τοῖς δὲ ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ τῆς θέσεως ἠγάπησαν. ἔνιαι δὲ καὶ διὰ τέλους, ἠνέσχοντο παρὰ τῆς φύσεως τοῦ τόπου ἀηδιῶν πολλῶν· ὥστε μὴ πᾶσιν εἶναι καλάς, ἀλλὰ τοῖς μεγίστοις ἐλαττοῦσθαι· ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν κατ᾽ ὀλίγον αὐξανομένων οἰκιῶν συμβαίνει. ἡ δὲ ἡμετέρα πρῶτον αὐτὸ τοὔδαφος, ὡς εἶπον, τοιοῦ-

A ut ad portas sita, quibus quæso id non utile solum & pulchrum, sed etiam regium non videretur? nam portus meo judicio cæteris totius orbis magnitudine & securitate antecellens, omnium ubivis locorum contextarum triremium naviumque capax: tum quod tota, ut ita dicam, mari & continenti circumcirca cingitur, ita ut eadem & continens undique, & insula item terrestris simul atque maritima sit. mœnium quoque corona revera & ambitus, qui nescio an ulla in re Babyloniis cedere possit: & turrium in iisdem frequentia, magnitudo & altitudo; ita ut quælibet earum si vel sola esset, præ quavis alia integra structura admirationem spectatoribus incutere queat: cum vel solis B graduum quibus conscenduntur magnitudo, crassities, & structura admiratione digna sit: tum vero mœnium, portæ turriumque in iis eminentium splendor: & pro mœnibus antemurale, quod solum alteri civitati pro securo munimento sufficeret: tum adhuc fossarum egestio & structura, earumque latitudo & profunditas, & aquæ in iisdem copia: ut qua tantum parte ea deerat, isthic quoque illius beneficio, urbs maritima videatur: quemadmodum vice versa, qua parte maritima est, propter insulas vicinas continenti adhærere videatur: ut quod de Atheniensium civitate quidam dixit, eam & prænavigari & circumnavigari pedibusque circuiri C posse, hæc etiam gemino ambitu circuatur, eademque nihilominus propter aquæ copiam maritima sit: hæc, inquam, omnia quid reliquum faciunt quo superari a quoquam possit? quin potius quo saltem accedi de proximo possit & exæquari? interiora autem urbis mœnibus & exemplari ad quod principio extructam fuisse dixi, & metropoli matrique tum conditorum gloriæ & potentiæ omnino respondebant. Duæ enim potentissimæ prudentissimæque gentes, quarum altera tunc temporis imperium obtinebat, altera paulo ante obtinuerat, omni artium & D ambitionis, deliciarumque genere excellentes, Romani, inquam, & Græci conjunctis studiis hanc perfecerunt, atque ea in re & reliquarum gentium omnium & suorum opera ac ministerio fuerunt usi. & principio quidem locum urbi condendæ elegerunt dignum sane & urbe quam animo moliebantur & imperio, ut in ea residentes totum terrarum orbem commode regere possent. Elegerunt igitur hanc non solum ad orbis universi gubernationem, sed etiam ex orbe universo, tamquam ejusdem Domini, nec ignorantes quid urbi Romæ multisque aliis celeberrimis civitatibus, quæ fortuito cœperunt, in principio E non obtigerit. nam cum aliæ aliis in locis diversos ob casus causasve extitissent, auctæ deinceps iniquum judicarunt deserere sedem suam, & in melius mutare: sed quantum licuit remedium ab arte adhibuerunt; loci autem situsque qualitatem boni consuluerunt. aliæ vero multas incommoditates ex loci natura provenientes perpetuo sustinuerunt, ita ut non omni commoditatum genere abundarent, sed maximis destituerentur: quod etiam in ædibus quæ seorsim ampliores fiunt, contingit. Nostra autem Urbs primo solum ipsum a

Edit. Paris. pag. 118.

ut diai, hujusmodi nacta est ex libere dijudicantium eligentiumque arbitrio, quale ad omnem delectationem & commodum, dignitatemque ei quæ orbis Imperium habitura esset, conveniebat. Nec falsos fuisse etiam experientia ipsa nobis jam ostendit. Deinde omnes artes ad exornandam eam contulerunt divites statim sumptuose, magnates magnifice, & reges regie ædificantes. Quomodo enim homines ex tali urbe talibusque ædibus profecti incommode, & sordide habitare potuissent? posteriores autem semper imitabantur priores, quod in structuris præcipue fieri solet. Quapropter natura Marmoream Insulam ante januas ipsas ad ædificandum eis præparavit: veluti non ignara qualis urbs quibusque auctoribus isthic excitari debebat: & materiam atque apparatum ad pulchritudinem dignitatemque ejus necessarium jam autem se ponens. At illi nequaquam contenti marmore candido, & Thessalicis, Pariisque, & Peloponnesiacis illis variegatis lapidibus, etiam ea Arabia & Ægypto, tum ex Libya & Marmarica, quin imo ex ipsa torrida mundi regione ad hujus exædificationem suaa erui curabant. Ita statim fundabant domus, quæ ob magnitudinem oppida integra esse poterant. templa autem hujusmodi struebant, ut humana arte & ab hominibus structa vix eredas. Quod eam ex pietate in Deum suetit profectum, recte ab ipsis factum fuit. Si enim sacrilegorum atque impiorum hominum tot ac talia fuerint, quotnam & qualia eorum esse oportebat qui verum numeo colunt? & si dæmoniis a suis cultoribus hujasmodi ædificia extructa atque oblata fuere, quænam Servatori nostro grati animi monimenta offerenda erant quod ab iisdem nos liberasset? sed omitto hæc, omitto etiam tecta & operta ambulacra, quæ per omnem urbem quondam ostendebantur: ita ut totam sine luto vel liceret peragrare. omitto etiam columnas ea uno solidoque saxo, quarum singulæ turrim vel castellum aliquod non male constituere possent. Transeo porticus, bases statuarum, & pyramides: prætermitto regiarum ædium in diversis urbis partibus multitudinem, magnitudinemque & pulchritudinem, item theatra, castra, prætoria, circos, gymnasia, hyppodromos: ut & navalia & moles mœnibus portubusque objectas: tum fossas & fundamentorum ac murorum substructiones usque ad mare porrectas, & opportunas ex quavis parte navibus recipiendis stationes: quinetiam turres in medio maris & profundo pelago, & in ipso reciprocantium fluctuum vorticoso æstu, & in turribus hisce dulces aquas. Præter hæc sublimes & pensiles per murorum arcus aquarum ductus, quos fluvios aerios appellare possis, ex locis remotioribus ad aliquot dierum iter, ut ajunt, perductos: tum perfossa obstantium montium dorsa. Omitto etiam receptacula & cisternas quibus aquæ illæ primum excipiuntur: quæ ad aquæductus maris vel stagni instar obtinent: quarum aliæ tectis adopertæ visum latent, aliæ in propatulo & apertæ scaphis navigari possunt. earumque nonnullæ jam intus sub convexo fornicum, aliæ superius in tectis maal-

Edit. Paris. pag. 119.

A τῶν κρινόντων, καὶ αἱρουμένων εἶχε κατ' ἐκλογὴν, οἷον ἔπρεπε πρὸς πᾶσαν τέρψιν τε, καὶ χρείαν, καὶ ἀξίαν τῇ μελλούσῃ τῆς οἰκουμένης ἄρξειν εἶναι. ὅτι δὲ καλῶς ἔκριναν, δείκνυται καὶ ἡμῖν νῦν ἀπὸ τῆς πείρας. εἶτα τὰς ἁπανταχόθεν τέχνας, εἰς καλλωπισμὸν αὐτῆς συνελέξαντο, εὐθὺς πλούσιοι πλουσίως, καὶ μεγάλοι μεγάλως, καὶ Βασιλεῖς βασιλικῶς οἰκοδομήσαντες. πῶς δὲ ἔμελλον ἀπὸ τοιαύτης πόλεως, καὶ τοιούτων οἰκιῶν ἐλθόντες φαύλως καὶ σμικροπρεπῶς οἰκήσειν; οἱ δεύτεροι δὲ ἀεὶ ἐμιμοῦντο τοὺς προτέρους. ὅπερ ἐπὶ τῶν οἰκοδομιῶν μάλιστα συμβαίνει. προπαρεσκεύασε δὲ ἄρα ἡ φύσις αὐτοῖς καὶ τὴν πρὸ τῶν θυρῶν εὐθὺς μαρμαρίνην νῆσον πρὸς τὰς B οἰκοδομίας. ὥσπερ εἰδυῖα, οἵα πόλις καὶ παρ' οἵων ἔμελλεν ἐκεῖ κτισθήσεσθαι, καὶ τὴν ὕλην καὶ τὴν ἀποσκευὴν πρὸς τὸ ἐκείνης κάλλος, καὶ τὸ ἀξίωμα συμβαίνουσαν προαποτιθεῖσα. τοῖς δὲ ἄρα οὐκ ἤρκεσε τῶν λευκῶν μαρμάρων οὐδὲ τῶν ἀπὸ Θετταλίας, καὶ Πάρου, καὶ Πελοποννήσου λίθων τούτων τῶν ποικίλων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ Ἀραβίας, καὶ Αἰγύπτου, καὶ Λιβύης, καὶ Μαρμαρικῆς, καὶ αὐτῆς τῆς διακεκαυμένης τὰ πρὸς οἰκοδομὴν ταύτης ὠρύττοντο· ὥστε ἐπήξαντο μὲν εὐθὺς οἰκίας, οἵας ἤρκεσεν ἂν πόλεις εἶναι τῷ μεγέθει. ἐδείμαντο δὲ ναοὺς, οἵους ἀπιστεῖσθαι ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ καὶ παρ' ἀνθρώπων γεγενῆσθαι. ἤδη καὶ τῆς εἰς Θεὸν εὐσε- C βείας συμβαλλομένης, καλῶς τοῦτο ποιοῦντες. εἰ γὰρ τῶν ἱεροσύλων, καὶ ἀθέων γεγόνασι τοσοῦτοι καὶ τοιοῦτοι, ποίους τινὰς καὶ πόσους ἐχρῆν εἶναι τοὺς τῶν τὸν ἀληθῆ Θεὸν σεβόντων; καὶ εἰ τοῖς δαιμονίοις παρὰ τῶν ἐκείνοις δουλευόντων δέδμηται, καὶ προσένεκται τοιαῦτα, τίνα ἔδει τῷ σωτῆρι χαριστήρια τῆς ἀπ' ἐκείνων ἀπαλλαγῆς προσενεχθῆναι; Ἀλλ' ἐῶ ταῦτα. ἐῶ δὲ στεγαστοὺς, καὶ φρακτοὺς δρόμους διὰ πάσης ποτὲ τῆς πόλεως διηκονουμένους· ὥστε ἐξεῖναι ἄνευ πηλοῦ καὶ ἀκτῖνος πᾶσαν διιέναι. ἀφίημι δὲ μονολίθους κίονας, πύργων, ἢ φρουρίων ἕκαστον αὐτῶν καλῶς εἶναι δυναμένους. παραλείπω δὲ στοὰς, καὶ στηλῶν βά- D σεις, καὶ πυραμίδας. ἀφίημι δὲ βασιλείων ἄλλων κατ' ἄλλα μέρη τῆς πόλεως. πλῆθός τε, καὶ μέγεθος, καὶ κάλλος, καὶ θέατρα, καὶ στρατήγια, καὶ ἀγωνιστήρια, καὶ γυμνάσια, καὶ ἱπποδρόμους· ἔτι δὲ νεώρια, καὶ προχώσεις τειχῶν, καὶ ὅρμων, καὶ διώρυχας, καὶ τοὺς προβεβλημένους τῶν θεμελίων, καὶ τῶν τειχῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης λίθους, καὶ τοὺς ὑποδεχομένους ἐκ παντὸς μέρους ναυστάθμους· καὶ τοὺς ἐν μέσῳ τῆς θαλάττης, καὶ τοῦ πελάγους, καὶ τοῦ βυθοῦ, ἐπὶ τῆς δίνης αὐτῆς, καὶ τῆς παλιῤῥοίας πύργους, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς γλυκέα ὕδατα. πρὸς δὲ τούτοις ἀγωγοὺς ὑδάτων, ὑπογείους καὶ κρεμαστοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἀερίους ποταμοὺς λέγεσθαι δυναμένους, E πόῤῥωθέν ποθεν ἐκ μακροτάτου διαστήματος ἡμερῶν ὁδὸν, ὥς φασιν, ἀφικνουμένους· καὶ τὰς τῶν μεταξὺ παρεμπιπτόντων ὀρῶν διώρυχας, καὶ τὰς ὑποδεχομένας πρότερον τούτους δεξαμενὰς, ἢ θαλασσῶν, ἢ λιμνῶν λόγον πρὸς ἐκείνους τότε γε ἐχούσας, τὰς μὲν κατεστέγους καὶ ἀφανεῖς, τὰς δὲ ἀναπεπταμένας καὶ φανερὰς ὁλκάσι δυναμένας πλεῖσθαι. ὧν ἔνιαι νῦν αἱ μὲν ἐπὶ τοῦ κύτους ἔνδον, αἱ

αἳ ἄνω ἐπὶ τῶν στεγῶν μέγιστα δένδρα τρέφουσι, καὶ τοῖς ἔχουσιν ἀρκοῦσιν ἀντ' ἀγρῶν, καὶ κήπων εἶναι· καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐταῖς κιόνων καὶ ἀψίδων· ἄλλας δὲ αὖ ὑπογείους καὶ ὀρυκτὰς πᾶσαν τὴν πόλιν ὑπερῴαν καὶ κρεμαστὴν, καὶ τὰ κάτω διάκενον ποιούσας, καὶ τοὺς δημοσίους ὑπονόμους, ἃ καὶ παρὰ τῇδε πλεῖστα. Τί δὲ περὶ λουτρῶν ἂν λέγοιμι; ὧν τὸ ἱστορούμενον ἐν αὐτῇ γενέσθαι πλῆθος ἀπιστεῖται, καὶ τῶν ἀπὸ κρηνῶν ὑδάτων, ἃ κατ' οἰκίαν τε καὶ διὰ τῆς πόλεως ἐχεῖτο; τί δὲ περὶ τῶν προαστείων, τῷ μὲν μεγέθει ἡμερῶν ὁδὸν οὐκ ὀλίγων ἀποτεινόντων, τῷ δὲ κάλλει, καὶ τῇ χρείᾳ, καὶ τῇ κατασκευῇ τοῖς ἐπὶ τῆς πόλεως κατὰ πᾶν εἶδος ἁμιλλωμένων; ἀπὸ γὰρ Ἀβύδου, καὶ Σηστοῦ, καὶ Ἑλλησπόντου μέχρι Θρᾳκίου Βοσπόρου, καὶ ἱερῶν, καὶ Κυανέων, εἴτε ἀπὸ τῆς Ἀσίας, εἴτε ἀπὸ τῆς Εὐρώπης κύκλῳ τὴν Προποντίδα, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ κυκλάδας τῇ πόλει νήσους, καὶ τὸ κέρας τοῦ λιμένος, καὶ ὅσον ἄνωθεν μέχρι Φάρου περιιοῦσι, συνεχῆ προάστεια ἦν τῇ πόλει. ὧν εἴτις τοὺς ναοὺς, καὶ τὰς οἰκοδομὰς βούλοιτο καταλέγειν, ἱστορίαν ἂν καὶ ταύτην οὐ σμικρὰν ἀναγκάζοιτο συγγράφειν· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ προάστεια, οὐκ ὀλίγῳ μέρει διὰ τοῦ μακροῦ λεγομένου τείχους ἀπὸ τῆς κάτω θαλάττης εἰς τὴν ἄνω καὶ τὸν Εὔξεινον διήκοντος πόλις ἐγένετο ὑπαρχία δυναμένη εἶναι· τῷ μεγέθει τοσαῦτα περικλείουσα, ὅσα ἐν ὁμοῦ πάσαις ταῖς ἄλλαις ἔργον ἦν ἴσως εὑρεῖν. αὐτὸ δὲ τὸ μακρὸν τεῖχος, οὐ μακρὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ πλατὺ τεῖχος δικαίως καὶ ὑψηλὸν κατ' ἐπωνυμίαν ἠδύνατο καλεῖσθαι. Τοσοῦτον μὲν δὴ, ὥστε εἰ καὶ τοῖς τυχοῦσι λίθοις, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ποταμῶν, καὶ χειμάρρων βώλοις, καὶ χερμαδίοις ἁπλῶς συνέκειτο, ἄξιον ἦν θαυμάσαι. τοιούτους δὲ εἰ δὲ βάλλει τηλικούτους τοὺς λίθους ἔχον, καὶ τοιαύτην τὴν δομησαμένην τέχνην, ὥστε εἰ καὶ ὀλίγων ὀργυιῶν ἦν, δικαίως ἂν παρέχειν ἔκπληξιν τοῖς θεωμένοις ὄρος ἂν μᾶλλον ἢ τεῖχος· ὥστε εἰ κρεμαστὸν ἦν, ὥσπερ τι σχοινίον ἢ δοκὸς ἀποτεταμένον, ἀνάλογον τῷ μήκει τὸ πάχος εἶναι, ὥσπερ ἐν ἐκείνοις ζητεῖται πρὸς τὸ μὴ ἀπορρήγνυσθαι· ἀλλ' ὅτε καὶ τὸ τῆς πόλεως· ἢ μᾶλλον τὰ τῆς πόλεως, ὥσπερ εἴρηται, ἐπὶ τοσαύτης, καὶ οὕτω δυνατωτάτης τότε ἀρχῆς, μεγαλοπρεπείας μᾶλλον χάριν, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν κατὰ πόλιν θαυμαστῶν γενόμενα ἢ χρείας. ὅσῳ γὰρ ἧττον μεγέθους τειχῶν τότε ἐδεῖτο, τοσούτῳ πλείω, ἔτι δὲ μείζω ταῦτα περιεβάλετο. οἰομένη πόλιν τε πρώτως ἀπὸ τῶν τειχῶν φαίνεσθαι, καὶ καλεῖσθαι, καὶ πρὸς τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον, οὐ πρὸ τὴν παροῦσαν μόνον ἡλικίαν ταῦτα γίνεσθαι· ἐφ' οὗ πολλὰ κατ' ἀνθρώπους δυνάσθαι συμβῆναι. καὶ τῶν μεγίστων μὲν εἶναι τὸν παρὰ τῶν πολλῶν φθόνον· μεγίστας δὲ εἶναι καὶ τὰς μεταβολάς· ὥστε οὐ μόνον τῆς δυνάμεως τῶν πεποιηκότων, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον προνοίας καὶ φρονήσεως αὐτῶν μέχρι πολλοῦ σύμβολα ἀπομένειν. ἀλλ' οὐδὲ μνήματα, ἢ τάφους, ἢ στήλας, ἢ ἀνδριάντας, ἐπὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως ὄντας ἢ γενομένας βουλόμενος ἂν εἰπεῖν ἠπόρουν ἴσως· ἀλλ' ἐλάττω μὲν ἴσως ἤμελλον τῶν παρὰ τούτοις λέ-

A mas arbores nutriunt, & vicinis agrorum vel hortorum vicem præstant. Omitto in cisternis illis columnarum & fornicum multitudinem: tum alios subterraneos & effossos canales, qui totam urbem tabulati instar pensilem & subtus concavam efficiunt: item cloacas & meatus publicos: quæ omnia etiam in hac urbe longe plurima extant. Quid vero de balneis dicam: quorum vel numerum si referam, fidem non invenero? tum aquarum copiam, quæ ex fontibus per ædes & publice per urbem derivatur? Quid de suburbiis: quæ, si magnitudinem spectes, aliquot dierum itinere extra urbem protenduntur: si pulchritudinem, commoditatem & apparatum; cum ædificiis urbanis quovis genere cer-

Edit. Paris. pag. 120.

B tant. Nam inde ab Abydo, & Sesto, & Hellesponto usque ad Bosporum Thracium, & Fana, insulasque Cyaneas, sive ab Asiæ, sive ab Europæ latere Propontidis ambitum, ejusque insulas circa urbem sitas, tum etiam cornu portus, & quicquid inde ad Pharum usque protenditur, quis circuiverit, continua huic urbi suburbia erant. quorum templa & ædificia si quis enumerare vellet, illi historia, & ea quidem non parva texenda esset. Quin ipsa hæc suburbia non exigua sui parte per Murum longum, ut vocant, ab inferiori mari ad mare superius Pontumque Euxinum porrectum, & unam continuam urbem coalescunt: quæ integram posset constituere provinciam:

C quippe quæ magnitudine sua tantum in se complectitur, quantum in reliquis omnibus simul reperire forsan haud facile esset. ipse autem Murus longus, non solum longus, sed etiam largus altusque murus jure posset cognominari: cum talis ac tantus sit, ut si promiscue ex quibuscumque lapidibus fluminumque glareæ, & minutis petris constructus esset, utique admirationem mereretur. Sed ille hujusmodi saxorum mole constat, & tali arte est extructus, ut si vel ad paucas orgyas extenderetur, stuporem spectantibus haud immerito afferret: quippe cum mons verius sit, quam murus. adeo quidem ut si funis vel projectæ trabis instar pensilis esset,

D convenientem longitudini crassitiem obtineret quæ quidem in istis, ne disrumpantur, requiritur. Cum tamen murus ille & reliqua urbis munimenta, quæ dixi, validi ac potentissimi Imperii tempore, ut cætera admiranda opera illius urbis, potius ad magnificentiam quam usum extructa fuerint. Quanto enim minus murorum magnitudine tunc indigebat, eo & pluribus & majoribus cincta fuit. quippe cum crederent, urbem primum ex muris apparere, nomenque inde accipere: & hosce non præsenti tantum ætati, sed ad omne futurum tempus extrui: cujus progressu multa hominibus evenire possint; in *pag. 121.* quibus multorum invidia vel præcipuum locum obtinet: tum etiam maxi-

E mas rerum mutationes contingere. ita ut hæc non solum potentiæ conditorum, sed etiam providentiæ de futuris & prudentiæ argumenta quam diutissime superessent. Quod si monumenta, sepulchra, columnas, & statuas nostræ urbis commemorare vellem, quæ vel nunc extant, vel olim fuere, fortassis nec hic materies mihi deficeret. sed quamvis numero forte pauciora, quam

hic fine; attamen nonnulla illa longe pulchriora & splendidiora commemorem. nam quid Cæsaris illius sepulchrum, quem conditorem ac tutelarem ea Urbs agnoscit? quid vicina reliquorum monumenta eo loco ubi Imperatorum sepulturæ visuntur? res vel solo visu admiranda. quorum non pauca adhuc supersunt circa ædem SS. Apostolorum; multa quoque jam interierunt. alia etiam passim in templorum vestibulis extant. Quid vero statua illius Imperatoris qui legum auctor fuit? quam vicissim multæ aliæ statuæ ab ortu, si recte memini, maximis columnis impositæ undique cingebant. Sed & alias hujus generis statuas quamplurimas per urbem extitisse bases ipsarum & inscriptiones, quæ adhuc visuntur, ostendunt. quarum aliæ aliis in locis, sed plurimæ in Hippodromo extabant. quin & ipse olim multas alias vidi, quas nunc ablatas scio. nec desunt qui columnam quæ in colle Xerolopho extat, ut & alteram, quæ exadversum ad solem orientem, in colle qui a Tauro nomen habet, ductos, ex argento statuas sustinuisse affirmant: quarum quidem altera majoris, altera minoris Theodosii fuerit, hisce enim nominibus vulgo distinguuntur. Quantas autem, quam pretiosas, & quam pulchras eas fuisse oporteat, id vero ex basium pulchritudine, altitudine, splendore & magnificentia apparet. Verum mihi hæc eam animo revolventi interim in memoriam venit porta urbis, quæ in eadem via, & in eadem linea versus occasum quondam extabat; adeo ampla, ut turres integras & castra, si moveri potuissent suo loco, navesque onerarias cum armamentis & malis recipere posset: tum etiam porticus supra eam longe lateque resplendens, & marmorum in ipsa porticu magnitudo: ut & columna ante portam, quæ & ipsa statuam olim sustinuit. quin etiam pila in altero colle, qui ædibus tuis, in quibus nunc habitas, imminet: at & illæ quæ in strategio extant; cum quæ ad dexteram SS. Apostolorum visitur, multæque aliæ digne convenientibus statuis bases fuere. Sed quid ego de Porphyretica columna commemorem, quæ versus orientem in eadem regione extat, & crucem editissimam sustinet: quæ in area palatii Constantini magni erecta & dedicata fuit, & cæteras statuas omnes, omnesque columnas superat. nam & cælati operis magnam copiam habemus, quale in columnis illis circumcirca effigiatis visitur, quæ accuratissime effictæ sunt, ad imitationem earum, quæ hic extant. Sed illud opus superant statuæ istæ, quæ ex lapide porphyretico factæ sellis ad trivium insident, & secundum aliquos Agoranomia & principatus nuncupantur: tum enim altera in eadem via, paulo supra caput rivuli, qui urbem perlabitur, ex candido lapide vel marmore, quæ cubito inniti videtur. Sunt & alia hujus generis multa, quæ ipse quidem non vidi, sed in locis quibusdam abditis extare audivi. nam eas quæ sunt ante portam auream omitto. Sed & ipsam hanc portam, & marmoreas illius turres; tum Herculis labores, & Promethei tormentum, atque alia hujus generis summa & admirabili arte in marmore expressa quis digne admirari poterit? sed quod civitas illa non etiam

E.lib.Paris. pag. 122.

A Ἄγειν, κάλλιω δὲ ἔνια καὶ περιφανέστερα πολλῷ τῶν τῇδε. Τί γὰρ ὁ τοῦ κτίστου μὲν καὶ πολιούχου Βασιλέως τάφος, καὶ οἱ τῶν ἄλλων τῶν περὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ πολυανδρείου; ἃ μόνον θαῦμα ἦν ἰδεῖν. πολλοὶ μὲν κύκλῳ σωζόμενοι περὶ τὸν ναὸν τῶν Ἀποστόλων, πολλοὶ δὲ ἤδη καὶ ἀπολωλότες, καὶ ἄλλοι δὲ ἀλλαχοῦ τῆς πόλεως ἐπὶ τῶν προναίων; Τί δὲ ὁ τοῦ νομοθέτου Βασιλέως στήλη; καὶ περὶ τοῦτον δὲ αὖ, ἄλλαι στῆλαι γεγόνασιν, εἰ μέμνημαι πρὸς ἀνατολὰς πολλαὶ κιόνων ὑψηλῶν ἀνεχόντων. Ὅτι δὲ καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ἐπὶ τῆς πόλεως τοιοῦτοι ἀνδριάντες ἦσαν, δείκνυται ἀπὸ τῶν φαινομένων βά-

B σεων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἐπιγραμμάτων· ὧν ἄλλαι μὲν ἀλλαχοῦ, πλεῖσται δὲ ἦσαν ἐν ἱπποδρόμῳ· καὶ ἄλλας καὶ πλείστας εἶδον αὐτὸς πρότερον, ἃς νῦν οἶδα ἀφαιρεθείσας. εἰσὶ δὲ οἳ λέγουσι καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ Ξηροῦ λόφου κίονα, καὶ τὸν ἀντικρὺ τούτου πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ἐπὶ τοῦ ἑτέρου λόφου, ἀπὸ ταύρου καλουμένου, βάσεις σφυρηλάτων ἀργυρῶν ἀνδριάντων γεγενῆσθαι. τὸν μὲν τοῦ μείζονος, τὸν δὲ τοῦ ἐλάττονος, οὕτω γὰρ λέγονται, τοῖν Θεοδοσίοιν· ὡς πόσον ἐχρῆν γενέσθαι μεγάλους, καὶ τιμίους, καὶ καλούς, φαίνεται ἀπὸ τοῦ κάλλους, καὶ τοῦ ὕψους, καὶ τῆς λαμπρότητος, καὶ τῆς πολυτελείας τῶν κρηπίδων·

C Ταῦτα δὲ ἐνθυμηθεὶς ἐμνήσθην μεταξὺ καὶ τῆς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ τε καὶ γραμμῆς πρὸς δυσμὰς γενομένης παρὰ πύλας τῆς πόλεως, πύργους ὅλους ἃ φρούρια εἰσιόντα, εἴπερ οἷόν τε ἦν κινεῖσθαι, καὶ ὁλκάδας αὐτοῖς λήψεσι, καὶ ἱστοῖς δυναμένης δέξασθαι, καὶ τῆς ὑπὲρ αὐτῆς λαμπούσης στοᾶς πάρρωθεν καὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἐν αὐτῇ μαρμάρων. ἔτι δὲ τοῦ πρὸ αὐτῆς κίονος, ὃς καὶ αὐτὸς στήλην ἀνεῖχε· καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου δὲ λόφου, τοῦ ὑπὲρ τῆς οἰκίας, ἣν νῦν οἰκεῖς, κίων ὕπο καλύμβος, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Στρατηγίου, καὶ ὁ ἐπὶ τὰ δεξιὰ τοῦ ναοῦ τῶν Ἀποστόλων, καὶ πολλοὶ ἕτεροι, βάσεις ἀξίων αὐταῖς ἀνδριάντων ἦσαν. Τί γὰρ ἂν λέγοιμι

D περὶ τοῦ πρὸς ἕω ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλατείας αὖθις εἰς ὕψος μέγιστον αἴροντος τὸν σταυρὸν πορφυροῦ κίονος, ἐπὶ τῆς αὐλῆς τῶν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου βασιλείων αὐτοῦ πεξαμένου καὶ ἱδρυμένου, πάντας μὲν ἀνδριάντας, πάσας δὲ στήλας νικῶντος; ἐπεὶ καὶ τῶν γλυπτῶν τύπων ἔργων, ἔχομεν δὲ πολλά, οἷον ἐπὶ τῶν περιγλύφων ἐκείνων κιόνων, ἀκριβῶς εἰς μίμησιν τῶν τῇδε πεποιημένων. ὅμως δὲ ὑπερβαλομένων καὶ τῶν δύο μέσων τούτων τῆς πορφυρίτιδος λίθου πεποιημένων ἀνδριάντων, ἐν θρόνοις ἐπὶ τριόδου καθημένων, οἷς ὄνομά τι κατά τινας ἀγορανομίας καὶ ἀρχὰς ἐπιφημίζεται· καὶ ἄλλου δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ μικρὸν ἐκ λευκοῦ λίθου ἢ μαρμάρου, ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ διὰ τῆς

E πόλεως χειμάρρου, δοκοῦντος εἰς ἀγκῶνα ἀνακεῖσθαι· καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ τοιαῦτα, ἃ μὴ ἔτυχον αὐτὸς ἰδών, ἀκήκοα δὲ ἐν τόποις τισὶν ἀποκρύφοις εἶναι. ἐῶ γὰρ τοὺς πρὸ τῆς χρυσῆς πύλης, ἣν καὶ αὐτὴν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ μαρμαρίνους πύργους, τίς ἂν ἀξίως δύναιτο θαυμάσαι, ἄθλους Ἡρακλέους ἀρίστης καὶ θαυμασιωτάτης τέχνης, καὶ Προμηθέως βάσανον, καὶ τοιαῦτα ἕτερα ἀπὸ μαρμάρου. τοῦ

A δὲ μὰ καὶ πλείω τύπον ἔχειν αἴτιον τὸ τὴν πόλιν ἐκείνην τότε γεγενῆσθαι, ὅτι ταῦτα καὶ ἐνταῦθα διὰ τὴν θρησκείαν ἠμελεῖτο. φευγόντων οἶμαι τῶν ἀνθρώπων τὴν τῶν ξοάνων καὶ εἰδώλων ὁμοιότητα. Πῶς γοῦν ἐκεῖνοι ποιεῖν ἔμελλον, ἃ ἐνταῦθα ἤδη πρότερον ὄντα καθῃρεῖτο, ἐποίησαν δὲ καὶ ἐξεῦρον ἄλλα. τὰ διὰ τῶν πινάκων, καὶ εἰκόνων, καὶ γραφῶν, καὶ τὰ διὰ ψηφίδων λέγω, τέχνης ὄντως λαμπροτάτης, καὶ μονιμωτάτης. ἃ καὶ διὰ τῶν ψηφίδων δήπου σπάνια ἐνταῦθα καὶ ἀληθῶς μόνης τῆς Ἑλλάδος, ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης. Ἐπεὶ καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἐνταῦθα ἢ ἀλλαχοῦ δείκνυται, ἐκεῖθεν τὴν ὕλην ἔσχε καὶ τὴν τέχνην. ὃ νομίζω καὶ ἐπὶ τῆς ἀνδριαντοποιητικῆς συμβῆναι. ἄρξασθαι μὲν γὰρ ἐλθεῖν τὴν ἀρχὴν ἐκεῖ- B θεν, ἐπιδοῦναι δὲ θαυμασίως καὶ ἐνταῦθα. ἴσως δὲ τοῦτο ἂν εἴποι τις καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπερ εἶπον ἐῶ. ἐῶ δὲ καὶ τἄλλα, ὅσα τις ἀμύθητα καὶ ἀνυπέρβλητα λέγειν δύναιτο περὶ ἐκείνης. ἀλλὰ ναὸς ἐκεῖνος, ᾧ καλῶς ποιῶν ἐκεῖνος τοὔνομα τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἐπεφήμισεν (ἔστι γὰρ ὄντως οὐκ ἀνθρωπίνης σοφίας ἔργον,) τίνα ἰδόντα ἐάσει ἕτερα τῶν λοιπῶν λέγειν, ἢ θαυμάζειν, ἢ ἑτέρων τῶν λοιπῶν μεμνῆσθαι, οἶμαι γὰρ μήτε γενέσθαι, μήτε μὴν γενήσεσθαί ποτε ὅμοιόν τι κατ' ἀνθρώπους. ὅθεν δὲ καὶ ἐγὼ τούτου μνησθεὶς, ἐάσω λοιπὸν πάντα τὸν περὶ τούτων λόγον. οὔτε γὰρ περὶ αὐτοῦ ἐστιν ἄξιόν τι τοῦ πράγματος εἰπεῖν. οὔτε τούτου μνησθέν- C τα ἔξεστιν ὅλως λοιπὸν περὶ οὑτινοσοῦν λέγειν. τοῦτο τι γὰρ κατὰ νοῦν βαλόμενον οὐκ ἔστιν ἕτερον διενοηθῆναι· καὶ περὶ αὐτοῦ δὲ ὡς εἶπον πρὸς ἀξίαν τι λέγειν ὁπωσοῦν ἀμήχανον. καὶ ἀρξάμενον δὲ δεήσει πλείονα περὶ τούτου χρόνον ἢ περὶ τῶν ὑπολοίπων πάντων ἀναλῶσαι, καὶ τέλος μηδὲν ὅμως ἄξιον εἰπεῖν. Ἐγὼ δὲ καὶ σπεύδω ὡς εἶπον ταῦτα διελθεῖν. οὐκ ἔδει πρὸς τῷ τέλει τοῦ λόγου, οὐδ' ἐν παρέργῳ, καὶ οὐκ ἄνευ προνοίας ὥσπερ ἐπὶ τῶν προειρημένων, ἀλλ' εἰ καὶ ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς καὶ μετὰ προνοίας, καὶ μηδὲν ἄλλο προσεσχηκότες ἠδυνήθημέν τι τῶν ἐν ἐκείνῳ ἐπιδείξασθαι, εὐχόμενον ἂν σφόδρα ἀγαπῆσαι. Τίνος γὰρ λόγου ὕψος ἢ D μέγεθος ἐξισώσεται τῷ ἐκείνου ὕψει καὶ μεγέθει; ποῖον δὲ κάλλος τῷ κάλλει; ποῖον δὲ λόγου ἀξίωμα τῷ ἀξιώματι ἐκείνου; ποία δὲ ἁπλότης, ἵν' οὕτως εἴπω, τῇ ἁπλότητι; τίς δὲ δεινότης ῥημάτων καὶ ποικιλία παρισώσεται τῇ ἐκείνου ποικιλίᾳ, τίς μὲν λέξεων ἀκρίβεια, τῇ πάντων ὅλων διὰ πάντων ἀκριβείᾳ καὶ ὑπεροχῇ; τίς δὲ συνθήκη τῇ ἐκείνου ἁρμονίᾳ καὶ συνθήκῃ; οὐ καὶ ἕν τι μέρος ἢ μόριον λέγω τὸ σμικρότατον ἀπολαβόντες, οὐκ ἔχοιμεν ἂν εἰπεῖν ἀξίως. οὔτε γὰρ τὰς πύλας μόνον καὶ τὰς ὁδοὺς, οὔτε τοὔδαφος, οὐ τὰ πρόθυρα καὶ τὰ πρὸ τῶν πυλῶν κάλλη, οὐ τοὺς κίονας, οὐ τὰς ψηφίδας, οὐ τὰς τῶν τοίχων E μαρμαρώσεις, οὐ τὴν ὕαλον, οὐ τὸν ἐν αὐτῇ χαλκὸν, οὐ τὸν μόλυβδον, οὐ τὸν σίδηρον, οὐ τὴν σάπφειρον, οὐ τὸν χρυσὸν, οὐ τὴν ὕαλον αὖθις τὴν ἐν ταῖς ψηφῖσιν, οὐκ ἄλλο ὁτιοῦν μέρος ἀκριβῶς δυναίμεθα καταλέξαι. Τί τοίνυν ἄντις περὶ τῶν λίθων καὶ τοῦ ὅλου σχήματος, καὶ τῆς ὅλης οἰκοδομῆς καὶ τοῦ πλά-

A plura istorum operum habeat, ejus hæc est causa, quod tum condita fuerit, cum etiam hic propter religionem illa neglecta jacerent. credo quod hominea statuarum & signorum similitudinem aversarentur. quinam ergo isthic ea tum facturi essent, quæ hic cum jam extarent neglecta jacebant. fecerunt tamen & invenerunt alia: tabulas, inquam, imagines, picturas & tessellatum sive musivum opus, artem revera pulcherrimam & maxime durabilem. Et hic quidem opera illa tessellata admodum rata sunt: quæ profecto solius Græciæ, aut potius illius urbis sunt propria; nam si vel hic vel aliis in locis tale quid visitur, & materiam & artem inde habuit. Quod etiam in re statuaria contigisse existimo; B videlicet eam principio isthic cœpisse & huc pervenisse. attamen & hic admirabile accepisse incrementum. quod fortassis etiam de multis aliis quis affirmare posset. Sed ut cætera quæ sine fabulis & exaggeratione de ista urbe commemorari possent, omittam; templum illud, cui Sophiæ nomen a divina Sapientia conditor imposuit, (nequaquam enim humanæ sapientiæ opus est) ubi quis contemplatus fuerit, quænam alia posthæc commemorare? vel mirari poterit? vel quorum deinceps poterit meminisse? Neque enim post homines natos simile quid fuisse, vel umquam futurum existimo. Unde & ipse postquam ejus memini, omnem deinde orationem de hisce rebus omittam. *Edit. Perif. pag. 123.* C neque enim quidquam pro rei dignitate de illo dici potest. & postquam ejus memineris, nihil amplius alia de re dicere licet. nam ubi hoc animo tecum consideras, ibi nihil aliud cogitari potest. Sed de illo, ut dixi, pro dignitate quidquam dici nequit; & si quis dicere inciperet, plus temporis illi quam cæteris omnibus impendere cogeretur, nec tamen quidquam ut par est diceret. Sed & hoc libenter concedam, neutiquam tamen neque in fine orationis, neque obiter, nec sine certo consilio ut superiora dicendum erat. Verum si nec statim a principio, & certo consilio, neque alteri consilio intenti ullam templi illius partem verbis describere pos- D simus, utique hoc ipsum quam carissimum nobis esse debet. Cujusnam enim orationis sublimitas aut magnitudo illius altitudinem magnitudinemque adæquabit? quæ orationis elegantia illius pulchritudinem? quæ majestas illius majestatem? quæ simplicitas, ut ita dicam, illius simplicitatem? quæ vis & varietas verborum illius varietatem adæquabit? quæ dictionum cura & delectus illius accuratam per omnia perfectionem & excellentiam? quæ orationis structura illius proportionem & structuram? cujus si vel unam partem aut minimam potius particulam sumamus, nequaquam digne describere possumus. neque enim vel solas portas & aditus, non pavimentum, E non vestibula, & portarum ornamenta, non columnas, non vermiculata tessellarum opera, non marmoreas parietum incrustationes, non vitrum, non æs in iis consumtum, non plumbum, non ferrum, non sapphirum, non aurum, neque vitrum in tessellarum commissuria, nullam denique aliam partem accurate describere poterimus. Ecquid igitur de lapidibus, quid de tota figura & structura universa, quid de latitudi-

ne & altitudine, quid de tecti fastigio aliquis dicat? cujus structuram non solum oratione, sed nec visu assequi valemus: quin potius oculis contuentes nobis ipsis persuadere non possumus quomodo subsistat. Nam ut cæli orbem in se ipso converti miramur, ita etiam qua ratione absis illa & contignatio inimitabilis & cælestis principio facta fuerit, & quomodo substiterit, dubitamus. Et quamvis necessum sit ut altitudo quamplurimum de magnitudine aspectus, vel potius de ipsa altitudine subtrahat; attamen quantum cernitur immensum & vastum quid apparet; ita ut non solum tantam molem, talemque structuram aliquis miretur, sed & illos, qui nullo simili exemplo proposito tantum opus animo conceperunt, & mentis conceptum reipsa in opus produci posse existimarunt, & perfecerunt. & hoc quidem absolute de toto opere intelligo, sed præcipue de tholo: quem necessario architectus ille statim ab ipsis fundamentis, vel potius etiam ante jacta fundamenta talem qualis nunc est, animo concepit, & extrui posse confidit. quod nunc dum oculis cernitur fidem excedit. & verosimile est hominem illum arti & proportionibus artificiosis admodum fuisse confisum, tum etiam Geometrica & mechanica scientia fuisse instructissimum. Et quid multis? unum hoc opus sufficit, unde non illius solum & reliquorum architectorum, sed totius humani generis & ingeniosi hujus animantis solertiam & magnificentiam admireris: cui tantum ingenii & tam vastas cogitationes, vel etiam tantum dignitatis & potentiæ, quantum via quisquam ante credidisset, naturæ beneficio suppetit. ita enim existimo, nullum humanæ industriæ opus ad hoc ipsum accedere, multo minus æquare: in quo etiam multa tam naturæ quam ingenii ac sapientiæ miracula apparent. Præstat igitur nos tantum ac tale opus silentio admirari: cum vel ipso aspectu vel etiam sola recordatione mentem vocemque illis, qui vel animo, vel oculis contemplantur, adimere possit: quemadmodum ii excurire solent, qui solem vel aliam rem lucidam intuentur. Quinetiam de reliquiis sanctorum, & rebus sacris illius urbis, quæ quidem plurimæ a principio fuerunt, eo quod summo semper cum studio ab Augustissimis Imperatoribus undiquaque colligerentur; sed plurimis inde tamquam a communi quodam fonte ad alia loca transmissis nihilominus etiam nunc multæ supersunt, neminem omnino ignorare existimo. Cæterum nunc illud de utraque Urbe dicam, si quis antiquorum illorum opera spectet, tam in hac quam in nostra urbe, illum & voluptatem & utilitatem inde percepturum. est enim quod mortalium opera admireris, est vicissim cur contemnas, & pro nihilo habeas: nam si quis ea spectans, Urbis Romæ imperium & potentiam, tum etiam hominum illorum dignitatem, opera ac studia consideret; ac deinde videat, quem finem ista omnia tandem habuerint: ita ut non solum ipsi, verum etiam potentia, & imperium, atque ipsæ civitates propemodum emoriantur; (nam, ut ille ait, etiam civitates moriuntur.) quo tandem loco ille res humanas reputaverit? quomodo ille vel secundis extolletur,

Edit. Paris. pag. 124.

A ἄτως, καὶ τοῦ ὕψους, καὶ τῆς ὀροφῆς λέγοι; ἣν οὐ μόνον ὡς ἔχει λέγειν, ἀλλ' οὐδὲ ὁρᾷν δυνάμεθα. μᾶλλον δὲ ὁρῶντες, ὅπως ἕστηκεν ἀπιστοῦμεν. ὥσπερ γὰρ τὴν οὐρανοῦ σφαῖραν θαυμάζομεν στρέφεσθαι ἐφ' ἑαυτῆς, οὕτω ταύτην τὴν ἀμίμητον καὶ οὐρανίαν ἀψῖδα καὶ ὀροφήν. ὅπως τὴν ἀρχὴν γέγονε καὶ ἕστηκεν ἀποροῦμεν. καίτοι πλεῖστον τοῦ μεγέθους τῆς ὄψεως ἀνάγκη τὸ ὕψος ἀφαιρεῖν· μᾶλλον δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕψους ὅμως ἀμήχανον τὸ τῆς ὑπερβολῆς φαίνεται. ὥστε μὴ μόνον τὸν τοσοῦτον ὄγκον, καὶ τὴν τοιαύτην κατασκευὴν θαυμάζειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοσοῦτον ἔργον, ἀπ' οὐδενὸς ὁμοίου παραδείγματος εἰς νοῦν βαλλομένους,
B καὶ ἐννοηθέντας, καὶ νομίσαντας δυνατὸν εἶναι ἀληθῶς εἰς ἔργον προελθεῖν, καὶ ἐκπραξαμένους. ὃ φημὶ μὲν περὶ τοῦ ὅλου ἁπλῶς ἔργου, μάλιστα δὲ φημὶ περὶ τῆς ὀροφῆς, ἣν ἀνάγκη τὸν ἀρχιτέκτονα ἐκεῖνον εὐθὺς ἀπὸ τῶν θεμελίων, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τῆς τῶν θεμελίων αὐτῶν καταβολῆς, ὡς νῦν ἔχει ἐννοηθῆναι, καὶ θαρρῆσαι συστῆναι δύνασθαι. Ὃ νῦν ὁρώμενον ἀπιστεῖται. σφόδρα ἐκεῖνον εἰκὸς τῇ τέχνῃ, καὶ ταῖς ἀναλογίαις ταῖς κατ' αὐτὴν πιστεῦσαι. σφόδρα δὲ εἶναι γεωμετρικὸν ἢ μηχανικόν. Καίτοι τί λέγω; ἐκεῖνο γὰρ τὸ ἔργον οὐ τὴν ἐκείνου μόνον, καὶ τῶν ἄλλων δειμαμένων, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ τὴν τῶν
C ζώων τούτων ἁπλῶς ἀγχίνοιαν, καὶ μεγαλουργίαν τοὺς ὁρῶντας δύναται ποιεῖν θαυμάζειν. ὅτι τοσοῦτον αὐτῶν φύσει, ὅπερ οὐκ ἄν τις πρότερον ᾠήθη, ἐπινοίας, καὶ μεγαλονοίας, ἢ ἀξίας καὶ δυνάμεως περίεστιν. οἶμαι γὰρ οὐδὲν τῶν χειροκμήτων τούτων ἔργων παρ' ἀνθρώποις ὅμοιον οὐδ' ἐγγὺς γενέσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τῆς φύσεως, καὶ τῆς διανοητικῆς σοφίας ἐν αὐτῷ δείκνυται θαυμάσια. τοῦτο τοίνυν τὸ τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον ἔργον, βέλτιον σιωπῇ θαυμάζειν. ἐπεὶ καὶ ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἢ τῆς μνήμης μόνης ἀνόους καὶ ἀφώνους τοὺς ἐνθυμουμένους καὶ ὁρῶντας ποιεῖν δύναται. ὥσπερ ἀβλε-
D πτεῖν συμβαίνει τοὺς πρὸς τὸν ἥλιον, ἢ πρός τι τῶν λαμπρῶν ὁρῶντας.

Καὶ περὶ τῶν ἐκεῖσε δὲ τῇ πόλει λειψάνων ἁγίων καὶ ἁγιασμάτων, ἃ πλεῖστα μὲν ἐξ ἀρχῆς γέγονε, σπουδῇ πανταχόθεν τῶν κατὰ καιροὺς ἀοιδίμων βασιλέων ταῦτα συλλεξαμένων, πλείστων δὲ αὖθις ἐκεῖθεν, ὥσπερ ἀπὸ κοινῆς πηγῆς τινος, πανταχόσε ἐκδοθέντων, πολλὰ ἔτι καὶ νῦν μεμένηκεν, οὐδεὶς ἄλλως οἶμαι ἀγνοεῖ. ἀλλ' ἐκεῖνο λοιπὸν ἂν εἴποιμι περὶ ἀμφοτέρων, ὅτι παρὰ τῆς πόλεως ταύτης, ὥσπερ καὶ παρὰ τῆς ἡμετέρας, ἔστι μὲν τέρψιν σκοποῦντα τὰ τῶν παλαιῶν ἐκείνων, ἔστι δὲ καὶ ὠφέλειαν κομίσασθαι.
E καὶ ἔστι μὲν θαυμάσαι τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα, ἔστι δὲ αὖ καὶ καταφρονῆσαι τούτων, καὶ τὸ μηδὲν αὐτὰ λογίσασθαι. εἰ γάρ τις ταῦτα ὁρῶν ἐνθυμηθείη τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ῥώμης, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, καὶ τὰ ἔργα, καὶ τὰς σπουδάς. εἶτα ὁρῴη ταῦτα πάντα εἰς ἃ τετελευτήκασιν, ὥστε οὐ μόνον αὐτούς, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναστείαν, καὶ ἡγεμονίαν, καὶ τὰς πόλεις αὐτὰς σχεδὸν ἀποθανεῖν. θνήσκουσι γὰρ ὥς που λέγει τίς, καὶ πόλεις· τί λοιπὸν ἂν λογίσαιτο τὰ τῶν ἀνθρώπων; πῶς δ' ἂν εὐτυχῶν ἐπαρθείη, ἢ δυστυχῶν ταπεινωθείη; ἢ τίνι δ' ἂν μέγα φρο-

A νήσαιτο, τί δ' ἂν τῶν ἀνθρωπίνων ὅλως περὶ πολλοῦ ποιήσαιτο; πολλάκις τοὺς θριαμβικοὺς δρόμους τούτους ἐπιὼν, ἐννοοῦμαι μὲν τοὺς διὰ τούτων ἠγμένους ἄρχοντας ἢ δυνάστας, καὶ τοὺς ἄλλους αἰχμαλώτους, πολλάκις ἀπὸ Ἀρμενίων, ἢ Περσῶν, ἢ τινῶν ἄλλων σφόδρα ἀφεστηκότων. ἐνθυμοῦμαι δὲ τοὺς θριαμβεύοντας ἐπὶ τούτοις στρατηγοὺς, καὶ τίνα μὲν καρδίαν εἶχον οὗτοι, καὶ ἡδονήν. τίνα δὲ ψυχὴν ἐκεῖνοι. ἐνθυμοῦμαι δὲ τὸ περιεστὸς, καὶ περικεχυμένον τούτοις τῆς πόλεως πλῆθος, καὶ τοὺς θεωμένους ἄνωθεν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν, καὶ τὴν τῶν ὀργάνων συμφωνίαν, καὶ τὸν θροῦν, καὶ τὰς εὐφημίας, καὶ τοὺς κρότους. καὶ τὴν τούτων μὲν ἐπὶ τῇ νίκῃ, καὶ οὕτως ὑπερορίῳ ἡδονὴν, B ἐκείνων δὲ καὶ τῶν οἰκείων αὐτῶν οἴκοι, τὴν ἐπὶ τῇ ἥττῃ καὶ τῇ τοιαύτῃ πομπῇ λύπην, καὶ τὴν νομιζομένην ἐν τούτοις τότε διαφοράν. καὶ ὅπως οὗτοι μὲν τρισάθλιοι καὶ κακοδαίμονες, ἐκεῖνοι δὲ εὐδαίμονες, καὶ μακάριοι τοῖς ἄλλοις, καὶ ἑαυτοῖς ἐδόκουν. νῦν δὲ πάντα ἐκεῖνα ἐν ἰσότητι, πάντα δὲ ἐν κόνει· καὶ οὐ μᾶλλον ἂν γνοίης τὴν τοῦ Πομπηΐου, ἢ Λευκόλλου, ἢ τὴν Μιθριδάτου, ἢ Τιγράνου τύχην. καὶ αὐταὶ δὲ αἱ οἰκίαι, καὶ αἱ στῆλαι, καὶ αἱ οἰκοδομαὶ ἐν κόνει παρὰ τοσοῦτον ὑπερέχουσαι, παρόσον ἡ δεξαμένη ταῦτα γῆ οὐκ ἰσόπεδος ἀλλ' ἀνεστηκυῖα. καὶ πολλοὺς τῶν ἀνδριάντων, τῶν εὐδαιμόνων ἐκείνων, καὶ μακαρίων νικητῶν αὐτοῖς τροπαίοις, καὶ στεφάνοις ἐστὶν ἰ- C δεῖν ἐν βορβόρῳ, καὶ πηλῷ καλινδουμένους, καὶ ἐρριμμένους· ἄλλους δὲ ἠκρωτηριασμένους καὶ διεσπαρμένους· οὐκ ὀλίγους δὲ τιτάνου, ἢ κονίαν, ἢ τῶν οἰκοδομιῶν ἄλλους λίθους γενομένους. ὅσοι δὲ βελτίονος τύχης ἔτυχον, τὴν κατὰ Ἀριστοτέλην πρωτάρχειον τῶν λίθων ἀτυχίαν ἀποβαλόντες, ἵππων ἐπίβαθρον πρὸς ἀνάβασιν, ἢ κρηπῖδα τοίχου, ἢ ὄνου φάτνην, ἢ βοὸς πληροῦντας, ἐσπασμένους, ὅπερ εἶπον, τοὺς πολλοὺς καὶ διερρηγμένους· τινὰς δὲ ἄκανθαι καὶ ῥάμνοι τινὲς, ἢ θάμνοι ἀναχυθεῖσαι καὶ περιχυθεῖσαι οὐκ ἐῶσι φαίνεσθαι. μυρίοι δὲ εἰσὶν ὑπὸ γῆς, πρὶν ἐπὶ λαμπροῦ καὶ μετεώρου, ὥστε τοῖς πολλοῖς φαίνεσθαι, ἐν Καπιτωλείῳ, ἢ ἐν ἀκροπόλει, ἢ ἐν ἀγορᾷ σταθεῖσαι καὶ ἐδόκουν D οἱ τυχόντες τούτου, εἴτε τοῦ πράγματος, εἴτε τοῦ πρεσβείου λέγω, μεγάλου εὐμοιρῆσαι. ἴσμεν δὲ οἷα περὶ τῶν νικώντων ἐν Ἰσθμῷ, ἢ ἐν Νεμέᾳ, ἢ Ὀλυμπίᾳ φησὶ Πίνδαρος ἐν ταῖς ᾠδαῖς, ἰσοθέους αὐτοὺς ποιῶν, καὶ μακαρίζων, καὶ ταῦτα μετὰ τοσούτους πόνους σελίνῳ, ἢ δρυῒ, ἢ κοτίνῳ στεφανουμένους. ἀλλ' οὐ τοιαῦτα τὰ τῶν ἐπὶ στηλῶν, ὥστε εἴτε ἐν πόλεσιν, εἴτε ἐν ἀνδράσιν, εἴτε ἐν ἄρχουσιν, εἴτε ἐν ἰδιώταις, εἴτε ἐν βασιλεῦσιν αὐτοῖς, ὅτε μὴ ἀρετῆς καὶ ταύτης ἀληθοῦς καὶ θείας ἔχεται, ἀληθῶς μάταια τὰ τῶν ἀνθρώπων. τούτων τὰ μὲν τέρπει, τὰ δὲ παραμυθεῖται, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ E ἀνιᾷ. Δοκῶ δ' ὅπως ἐπὶ τῆς πατρίδος εἶναι, καὶ ἵνα τὸ δοκεῖν τοῦτο πλέον γίνηται, ὅπερ ἐμοὶ μέγιστον καὶ ἥδιστον ἐν ἐκείνῃ, τὴν σὴν ὄψιν προσορῶν, καί σοι προσλαλεῖν διὰ τῆς σῆς μνήμης, καὶ τῶν πρὸς σὲ γραμμάτων, καὶ τῶν περὶ σοῦ πρὸς ἄλλους λόγων, ὡς οἷόν τε μηχανῶμαι. ὅθεν ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ συνεχῶς, καὶ τούτοις ὡς ὁρᾷς μακροῖς πρὸς τὸ σὸν

A vel deprimetur adversis? aut qua re magnopere gloriabitur? vel quid tandem ex rebus humanis magni faciet? Sæpius ego dum triumphales hasce vias transeo, reges ac principes cæterosque ex Armenia aut Perside, vel ex aliis remotissimis regionibus captivos isthac deductos animo recordor. Cogito etiam belli duces de ipsis triumphantes, & quis animus iis fuerit, quam voluptatem perceperint: econtra quo animo fuerint isti. Cogito adstantem & circumfusam illius urbis multitudinem, & desuper ex ædibus spectantium turbam: ad hæc concentus instrumentorum, fremitum, acclamationes & plausus. & horum quidem de victoria in tam longinquis regionibus parta voluptatem: con- B tra vero illorum atque amicorum in patria de clade ac tali spectaculo dolorem, & diversam, ut tum credebatur utriusque partis conditionem: atque ut hi miserrimi & infelices; illi felices & beati tam aliis quam sibimetipsis videbantur. Verum nunc omnia ista paria; omnia in pulverem redacta: neque magis Pompeii & Luculli, quam Mithtidatis, aut Tigranis fortunam noveris. quinetiam domus ipsæ, & statuæ, atque ædificia in pulverem redacta: quæ in tantum adhuc supereminent, in quantum tellus, qua ohruta teguntur, non ubique æqualis est, sed in tumulum attollitur. multas quoque statuas horum felicium ac beatorum victorum una cum C trophæis ac laureis in cœno & luto dejectas ac provolutas cernere licet, alias compactas ac divulsas, non paucas calcis operisve tectorii, vel etiam lapidum vicem aliorum ædificationibus nunc præstare videas. ut queis melior sors obtigit, illæ deperdita primogenia, ut Aristoteles vocat, lapidum forma, equum conscensuris gradum seu scabellum, vel muri crepidinem, vel asini aut bovis præsepe efficiunt; disjectæ plerumque, ut dixi, & confractæ. alias spinæ & sentes, vel arbusta undique enascentia oculis subducunt. Infinitæ terra sepultæ latent, quæ ante in illustri & edito loco, ut omnibus conspicuæ essent, in Capitolio sive arce, vel in foro positæ fue- D rant. & qui hoc obtinuerunt, veluti rem seu prærogativam maximam adepti, se egregie res suas stabilivisse existimabant. Neque ignoramus quantopere Pindarus in suis odis eos extollat, qui Isthmia, vel Nemea, vel Olympia vicerant, quos ille Diis pares & beatos prędicat: scilicet quod post tot & tantos labores apio, vel querna fronde, vel oleastro coronari meruissent. Sed honores statuarum nequaquam cum hisce comparari possunt. adeo profecto ut quæcumque civitates aut homines, sive principes, sive privati, vel etiam reges ipsi veram & divinam virtutem non amplectuntur, apud eos revera vana sint o- E mnia humana. quorum alia nhlectamentum, alia solatium; non pauca dolorem afferunt. Verum ego mihi in patria esse videor. atque ut eo magis mea opinione fruar, illud quod in patria summum & jucundissimum habeo, tuum scilicet aspectum & alloquium, quacumque ratione possum crebra tui recordatione & litteris ad te scriptis atque aliorum de te colloquiis mihi ipsi comparo. idemque cum alias multis ac crebris litteris, tum hisce, ut vides, longissimis Celsitudi-

Edit. Paris. pag. 246.

nem tuam ſum allocutus. Ego vero ſic ſentio, eos qui pro patria laborem ſuſtinent, ſive ipſi negotia gerant, ſive adverſa patiantur, præmium æternum reportaturos. Hujus præmii memineris, o Imperator, & tu cum tuis urbem omnium ſub ſole præſtantiſſimam ſervate, & ad felicitatem conducite. Nos quoque negotiorum & laborum pro patria ſocii & coadjutores erimus: ita ut clementiſſimorum atque optimorum Principum ſubditos ubicumque poſſunt optima voluntate eſſe convenit. Ea enim mihi tam præſenti quam abſenti, tam videnti quam audienti, tam vivo quam mortuo ſumma voluptas erit. At tu, optime Imperator, nunc orationis prolixitati ignoſce. Vale.

A ὕψος διελέχθην. νομίζω δὲ ἀεὶ καὶ τοὺς ὑπὲρ πατρίδος εἰργασμένους οὐ μόνον πράξαντας, ἀλλὰ παθόντας ὁτιοῦν ἀμοιβὴν αἰωνίαν ἔχειν. ταύτης μοι τῆς ἀμοιβῆς μεμνῆσθαι, Βασιλεῦ. καὶ εἴη σε αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ τὴν ὑφ' ἡλίῳ ἀρίστην γενομένην πόλιν σώζοντές τε καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἐπανάγοντες. συμπράττοιμεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὑμῖν ἐν ταῖς ὑπὲρ αὐτῆς πράξεσι καὶ πόνοις, οἷα εἰκὸς Δεσπόταις φιλανθρώποις καὶ ἀγαθοῖς ὑπηκόους εἶναι τὰ δυνατά. Ταῦτα γὰρ ἐμοὶ παρόντι τε, καὶ ἀπόντι, καὶ ὁρῶντι, καὶ ἀκούοντι, καὶ ζῶντι, καὶ ἀποιχομένῳ ἔσται ἡδονή. Τὰ νῦν δὲ ἀνάσχου μοι τῆς πολυλογίας, Βασιλεῦ. ἔρρωσο.

F I N I S.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑΣ,

ΙΩΑΝΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

ΧΑΙΡΕΙΝ

ΕΜΟΙ τε ἡδίων ἔμελλεν ἡ Ῥώμη φαίνεσθαι, γράμματα ἐν ταύτῃ συχνὰ τῶν οἰκείων, Edit. Paris. καὶ σοῦ μάλιστα δεχομένῳ· ὑμῖν τε νομίζω καθ᾽ ἡδονὴν ἔσεσθαι, γράμματα ἐμὰ ἐν- pag. 127. τεῦθεν κομιζομένοις. πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μόνον αὐτὸ τῆς πόλεως τοὔνομα, ὅπερ ἡμῖν πρότερον συνέβαινε, πᾶσιν οἶμαι τοῖς ἀκούουσιν ἡδονὴν φέρει. ἔπειτα ἐμὲ μὲν τῆς πατρίδος ἀποδημοῦντα, ἐν ἄλλῃ, καὶ αὐτῇ πατρίδι, καὶ ὁμωνύμῳ, διὰ γραμμάτων, ἃ μόνον ἔξεστι, συγγίνεσθαι τοῖς οἰκείοις· ὑμᾶς δὲ πολίτην καὶ οἰκεῖον ἀφεστηκότος, ἐξ αὐτῆς τῆς μητροπόλεως ἐπιστολὰς λαμβάνειν, πῶς οὐκ ἂν δικαίως τέρπειν. Ἐγὼ γέ τοι ταύτην ἀσπάζομαι πολλάκις, καὶ νῦν μὲν τοῦτο ὁρῶν αὐτῆς, νῦν δὲ ἐκεῖνο νομίζω ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εἶναι. καί ποτε λανθάνω ἐμαυτὸν τοσοῦτον αὐτῆς πόρρω διατρίβων. ὅταν γε μὴν ἐπί τινος ὑψηλοῦ γενόμενος, ἀκούσῃς δὲ τοὺς ἐν αὐτῇ λόφους, ὅθεν καὶ τῇ ἡμετέρᾳ κατὰ μίμησιν ἑπτάλοφον καλεῖσθαι συμβέβηκε, πρὸς ὅλην αὐτὴν ἀπίδω οὐκέτι οἴομαι ἐν Ἰταλίᾳ ἢ Λατίῳ· ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς ἐγγεγραμμένης αὐτῆς εἶναι. καὶ ζητῶ τὴν ἡμετέραν οἰκίαν ἐν ᾧ μέρει τῆς πόλεως ἐστί· καὶ τὸν ἐν αὐτῇ κρεμαστὸν κῆπον, καὶ εἴτε ἕτερον ἐκείνης γνώρισμα, καὶ τοὺς ἡμετέρους συντρέχοντας. καὶ ὃ πάλαι ἦκουον πρὸς παράδειγμα ταύτης, ἐκείνην τὴν ἀρχὴν γενέσθαι, νῦν ἀκριβῶς ὁρῶ. τί γὰρ τῶν ἐν ταύτῃ, εἰπεῖν, ὃ μὴ καὶ παρ᾽ ἡμῖν γέγονεν; οὐ ναοί, οὐ στοαί; οὐχ ἱππόδρομοι; οὐ βασίλεια; οὐ θέατρα; καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τόποις, οὐ λίθοι καὶ κίονες περιφανεῖς, ἀπιστούμενοι, ὅπως μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν λατομιῶν ἐτμήθησαν, ὅπως δὲ ἐκομί- pag. 128. σθησαν, ὅπως δὲ ἠγέρθησαν; οὐ μαρμάρων παντοῖα γένη, κάτοπτρα ὑπὲρ πᾶσαν ὕλην δυναμένων εἶναι; οὐκ εἰκόνες, οὐ στῆλαι, οὐκ ἀνδριάντες; οὐκ ὀβελίσκοι; ἐν ᾧ δὲ αὕτη τῷ πλήθει τῶν ἀπὸ λίθων ἀνδριάντων λέγω, καὶ τῇ περὶ τούτους τέχνῃ, καὶ τοῖς τῶν παλαιῶν τάφοις, καὶ τῆς ἡμετέρας δοκεῖ πλεονεκτεῖν. ἀντιλαβοῦσα μὲν τὴν ἀπὸ τῶν ψηφίδων ἐν τοῖς τοίχοις τέχνην, καὶ τὴν ἀπὸ τύπων ὥραν. ὅπερ, ὥσπερ παρ᾽ ἡμῖν τὸ τῶν λιθίνων ἀγαλμάτων καὶ τῶν περιγλύφων θηκῶν, σπάνιον ἐν τούτοις, καὶ αὐτῶν δὲ τύπων τῶν ἀγαλμάτων, καὶ τῶν θηκῶν πλεῖστα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, Φειδίου καὶ Πραξιτέλους, καὶ τῶν ὁμοίων ἔργα, ὡς ἔστιν ἀκριβῶς ἰδεῖν ἀπὸ τῶν ἐγκεκολαμμένων ἐν αὐτοῖς γραμμάτων, τὸν τεχνίτην ἐπιβοωμένων· ὥστε πολλάκις ταῦτα ὁρῶν ἐνεθυμήθην ἐκεῖνο τὸ τοῦ Συνεσίου. ἐν τῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν οἶμαι ἐκεῖνος, οὐ γὰρ καλῶς μέμνημαι ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος γράφων, καὶ περὶ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀποδημίας διηγούμενος, φησὶ μετὰ πολλά· * εἶδον λύχνον· εἶδον στοὰν· εἶδον ποικίλην, τὴν ἐκεῖ τ᾽ οὖσαν ποικίλην. ὁ γὰρ ἀνθύπατος τὰς σανίδας ἀφείλετο· καὶ πολλὰ καὶ αὐτὸς εἶδον ἐνταῦθα ἐπὶ μαρμάρων, γράμματα Ἑλληνικὰ τῷ ἀρχαίῳ τύπῳ. ἃ πᾶς τις ἂν βεβαίως ἀπὸ τῶν γραφομένων εἴποι, ἐξ Ἀθηνῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος δεῦρο κεκομίσθαι. καὶ ἄλλα δὲ μυρία εὑρίσκω ἐνταῦθα Ἑλληνικῶς γραφέντα καὶ τυπωθέντα. οἷον ἐφ᾽ ἑνὸς τάφου μετὰ πολλὰ Λατινικῶς τετυπωμένα, ἔτι προσκείμενον Ἑλληνιστὶ τουτὶ τὸ ἔπος. εὐψύχει Πετρωνιανέ, οὐδεὶς ἀθάνατος. καὶ γυναικῶν δὲ παλαιῶν μέχρι καὶ ἀπελευθέρων τάφους. καὶ λιθοξόων δὲ τῇ τέχνῃ σεμνυνομένων, ἐπὶ τῶν μνημάτων αὐτῶν ὀνόματα γράμμασιν Ἑλληνικοῖς ἐγκεχαραγμένα. ὧν λέγειν εἰς τὸ παρὸν πολλά, μὴ γελοῖον ᾖ. ὅθεν φαίνεται· ὃ καὶ παρὰ τῶν ἱστορικῶν ἀκούομεν, τὴν πόλιν ταύτην τὸ ἀρχαῖον, οὐκ ἔλαττον παρ᾽ Ἑλλήνων ἢ παρ᾽ Ἰταλῶν οἰκεῖσθαι. μᾶλλον δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἰταλοὺς τῷ πλείστῳ μέρει Ἑλληνικῶς εἰδέναι φθέγγεσθαι· καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος πολλοὺς ταύτην εἰρημένους οἰκεῖν, συνεστάναι δύνασθαι λαλεῖν ἐκείνοις. Νῦν δὲ ὅτε ἴδοι, καὶ ἀναγκαῖον ἦν μάλιστα ἑνοῦσθαι, τί διΐστησι τῷ γένει; τί καὶ μετὰ τὴν ἐπιγενομένην οὐ τῶν ἠθῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν δοξῶν ὁμόνοιαν, τοιούτων συναγόντων αὐτάς. εἰ δὲ βούλει τοσούτου πράγματος τῆς εἰς Θεὸν πίστεως αὐτὰς συνάπτοντος ἀγνοεῖν ἔπεισεν ἀλλήλους. καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ τοὺς πλείστους ἀγνοεῖν αὐτῶν, ὅτι ἥνωνται ἐν τοῖς μεγίστοις. ὄντως ἄξιον συνάξαι. ἀλλὰ περὶ τούτων μέν, αὐτοῦ παρόντος καιροῦ λέγειν. ὃ δὲ ἔλεγον. ἐμοί τε γλυκίων ἡ Ῥώμη πάντως φανήσεται, συχνὰ παρ᾽ ὑμῶν γράμματα δεχομένῳ· καὶ ὑμῖν ἡδονὴν ἕξει, ἐνθένδε ἐμοῦ ἀκούουσι διαλεγομένου. τὸ μὲν οὖν ἐμὸν αὐτὸς ἤδη ποιῶ. καὶ πεποίηκα δὲ ἐξότε δεῦρο ἀφῖγμαι, διὰ πολλῶν. ἐκδέχομαι δὲ καὶ τὰ παρ᾽ ὑμῶν ἤδη διὰ πολλῶν. ὑγίαινε.

* εἶδον τὸ λύχνον, εἶδον τὴν στοὰν ποικίλην, ἣ νῦν ἐκεῖτ᾽ οὖσα ποικίλη. Syn. epist. 135.

Μανουὴλ Χρυσολωρᾶς, Δημητρίῳ Χρυσολωρᾷ ἀνδρῶν ἀρίστῳ, καὶ περιφανεστάτῳ, χαίρειν.

Edit. Paris. pag. 129. Ἆρα δύναται πιστωθῆναι περὶ ἐμοῦ, ὡς ἐγὼ τὴν πόλιν ταύτην περιιὼν, κατὰ τοὺς ἐρωτολήπτους τόπους καὶ κωμαστὰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὧδε κἀκεῖσε περιφέρω, καὶ τοὺς τῶν οἰκιῶν τοίχους εἰς ὕψος, καὶ τὰς ἐν αὐταῖς θυρίδας περιεργάζομαι, εἴ τι που τῶν καλῶν ἴδοιμι παρ' ἐκείναις; τοῦτο γὰρ νέος μὲν ὢν ὡς οἶσθα οὐκ ἐποίουν. καὶ τοῖς ποιοῦσιν ἐμεμφόμην. νυνὶ δὲ ἀμογέρων ἤδη γενόμενος, οὐκ οἶδ' ὅπως εἰς τοῦτο ἐξενεχθείην. αἴνιγμά σοι δοκῶ λέγειν. ἄκουε δὲ τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος καὶ τῆς ἀπορίας. Ἐγὼ γὰρ οὐ ζώντων σωμάτων κάλλη ἐν ἐκείναις ζητῶν τοῦτο ποιῶ. ἀλλὰ λίθων, καὶ μαρμάρων, καὶ ὁμοιωμάτων. φαίης ἂν ἴσως τοῦτο εἶναι ἀτοπώτερον ἐκείνου. καὶ ἐμὲ δὲ πολλάκις τοῦτο λογίσασθαι ἐπῆλθε· τί δήποτε ἵππον μὲν ἢ κύνα ἢ λέοντα καθημέραν ζῶντα ὁρῶντες, οὐ πρὸς θαῦμα ἐγειρόμεθα, οὐ δὲ τοσοῦτον αὐτὰ ἀγάμεθα τοῦ κάλλους. οὔτε μὴν τὴν ὄψιν αὐτῶν περὶ πολλοῦ ποιούμεθα, οὐ δὲ δένδρον, ἢ ἰχθὺν, ἢ ἀλεκτρυόνα. ταυτὸ δὲ καὶ ἐπ' ἀνθρώπων. τινὰ δὲ αὐτῶν καὶ μυσαττόμεθα, ἵππου δὲ εἰκόνα ὁρῶντες ἢ βοὸς, ἢ φυτοῦ τινὸς, ἢ ὄρνιθος, ἢ ἀνθρώπου. εἰ δὲ βούλει μυίας, ἢ σκώληκος, ἢ ἐμπίδος, ἢ τινὸς τῶν αἰσχρῶν τούτων, σφόδρα διατιθέμεθα, καὶ ὁρῶντες τούτων τὰς εἰκόνας περὶ πολλοῦ ποιούμεθα. καίτοι οὐ ταῦτα δήπου ἀκριβέστερα ἐκείνων, ἀλλὰ παρὰ τοσοῦτον ἐπαινοῦνται, παρ' ὅσον ὁμοιότερα ἐκείνοις φαίνονται. ἀλλ' ὅμως ταῦτα μὲν καὶ τὰ τούτων κάλλη παρατρέχομεν παρόντα, ταῖς δὲ ἐκείνων εἰκόσιν ἐκπληττόμεθα· καὶ τὸ μὲν τοῦ ζῶντος ὄρνιθος ῥύγχος ὅπως ἀφυῶς κέκαμπται, ἢ τὴν ὁπλὴν τοῦ ζῶντος ἵππου οὐ πολυπραγμονοῦμεν. τὴν δὲ χαίτην τοῦ χαλκοῦ λέοντος, εἰ καλῶς ἔπλασται, ἢ τὰ φύλλα τοῦ λιθίνου δένδρου, εἰ τὰς ἶνας παρεμφαίνει, ἢ τὴν τοῦ ἀνδριάντος κνήμην, εἰ τὰ νεῦρα καὶ τὰς φλέβας ὑποδείκνυσιν ἐπὶ τοῦ λίθου. τοῦτο τοὺς ἀνθρώπους τέρπει· καὶ πολλοὶ πολλοὺς ἂν ἵππους ζῶντας καὶ ἀκεραίους ἀσμένως ἔδωκαν, ὥστε ἕνα λίθινον τὸν Φειδίου ἢ τὸν Πραξιτέλους. καὶ τοῦτον εἰ τύχοι διερρωγότα καὶ λελωβημένον ἔχειν. καὶ τὰ μὲν τῶν ἀγαλμάτων καὶ ζωγραφιῶν κάλλη οὐκ αἰσχρὸν θεᾶσθαι. μᾶλλον δὲ καὶ εὐγένειάν τινα τῆς θαυμαζούσης ταῦτα διανοίας ὑποφαίνει. τὰ δὲ τῶν γυναικῶν κάλλη ἀκόλαστον καὶ αἰσχρόν· Τί δὴ τοῦτο τὸ αἴτιον; ὅτι οὐ σωμάτων κάλλη θαυμάζομεν ἐν τούτοις, ἀλλὰ νοῦ κάλλος τοῦ πεποιηκότος. ὅτι καθάπερ κηρὸς καλῶς διαπλασθεὶς ὃν ἔλαβε διὰ τῶν ὀμμάτων ἐπὶ τοῦ φανταστικοῦ τῆς ψυχῆς τύπον ἀποδέδωκεν ἐπὶ τοῦ λίθου, ἢ τοῦ ξύλου, ἢ τοῦ χαλκοῦ, ἢ τῶν χρωμάτων· καὶ ὥσπερ ἡ ἑκάστου ψυχὴ τὸ αὐτῆς σῶμα οὐκ ὀλίγας μαλακότητας ἔχον διατίθησιν, ὥστε τὴν αὐτῆς διάθεσιν, λύπην, ἢ χαρὰν, ἢ θυμὸν ἐν αὐτῷ ὁρᾶσθαι, οὕτω τὴν τοῦ λίθου φύσιν οὕτως ἀντίτυπον καὶ σκληρὰν, ἢ τοῦ χαλκοῦ, ἢ τῶν χρωμάτων τὴν τῶν ἀλλοτρίων τε, καὶ ἔξω διὰ τῆς ὁμοιότητος καὶ τέχνης διατίθησιν. ὥστε ἐν τούτοις τὰ πάθη τῆς ψυχῆς ὁρᾶσθαι. καὶ ὁ πλέον οὐ γελῶν αὐτὸς, ἀλλ' οὐ δὲ χαίρων ὅλως ἴσως, οὐ δὲ ὀργι-
pag. 130. ζόμενος, οὐ δὲ πενθῶν, οὐ δὲ διατιθέμενος, ἢ καὶ κατὰ τὰ ἐναντία τούτοις διατιθέμενος, ταῦτα ἐν ταῖς ὕλαις ἀπομάττει. Τοῦτο ἐστι τοίνυν, ὅπερ ἀγάμεθα ἐν τούτοις. ἐπεὶ καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς φυσικοῖς λέγω, εἶτις ὁ διαπλάσαντα, καὶ καθημέραν διαπλάττοντα, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ τῶν πραγμάτων εἴδη παραγαγόντα νοῦ, καὶ τὸ ἐκείνου κάλλος, ὅθεν τὰ τοιαῦτα κάλλη προήχθη θεωρεῖ εἰς ὑπερβολὴν ἄγαται. καὶ τοῦτο ἀληθῶς ἐστὶ τὸ φιλοσοφεῖν. καὶ ἡ τοιαύτη θεωρία, καὶ ὁ τοιοῦτος ἔρως πρὸς τὸ σεμνὸς καὶ σώφρων εἶναι, ἐπέκεινα ἐστὶ πάσης ἡδονῆς. ἀναγκαζόμεθα δὲ ἀπὸ τῆς τούτων ὄψεως· καὶ ὥσπερ τῶν ὁμοιωμάτων τούτων, οὕτω πολλῷ μᾶλλον τῶν φυσικῶν. οὕτω καλῶν καὶ κατὰ λόγον ὄντων, νοῦν ἀποδιδόναι δημιουργόν. καὶ εἰ ἐν τούτοις ἡ εὐγένεια τοῦ πεποιηκότος αὐτὰ φαίνεται, καὶ ταῦτα ἀλλοτρίοις παραδείγμασι, καὶ ἀλλοτρίᾳ, καὶ προϋπαρχούσῃ ὕλῃ κεχρημένου, πόσῳ μᾶλλον ἡ εὐγένεια τοῦ νοῦ ἐκείνου διαδείκνυται. οὐ καὶ αὐτὴν τὴν ὕλην καὶ τὰ εἴδη παράγοντος. καὶ αὐτὸν δὲ τὸν ἡμέτερον νοῦν, ὥστε τὰ τῶν πραγμάτων εἴδη ἀπομάττεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἔξω δύνασθαι πεποιηκότος. Ἀλλὰ ταῦτα τί ἂν πρὸς σὲ λέγοιμι, βέλτιον ἐμοῦ εἰδότα; ὃ δὲ ἔλεγον, τὸ μὲν ἐν ἡμῖν θεωρητικὸν διὰ τοιούτων καὶ πολλῶν ἄλλων θειοτέρων ἡ πόλις αὕτη κινεῖν δύναται. τὸ δέ γε ἠθικὸν ὁρῶσιν, ὅτι ἡ περὶ τὰ ἔξω ταῦτα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων σπουδὴ καὶ φιλοτιμία, εἴτ' ἐν οἰκοδομήμασιν, εἴτε ἐν πλούτῳ, εἴτε ἐν ἡγεμονίᾳ, εἴτε ἐν ἀρχαῖς, εἰς τοὔσχατον πάσης εὐδαιμονίας προελθοῦσα, τέλος, ὥσπερ εἰ μηδὲ ἐγεγόνει τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ μηδὲν ὄντως ἀπερρύη. ἐγείραντος διὰ τῆς πίστεως ἀπὸ τούτων ἄλλα τοῦ Θεοῦ ἅπερ ἔδοξεν ἂν τῷ πολλῷ καλλίω, καὶ ἃ δυνάμεθα νοῦν ἔχοντες μᾶλλον θαυμάζειν τε καὶ περιπλείονος ποιεῖσθαι. ὑγίαινε.

ΤΕΛΟΣ.

PETRI
LAMBECII
HAMBURGENSIS
ANIMADVERSIONES
IN
GEORGII CODINI,
ET ALTERIUS CUJUSDAM
ANONYMI EXCERPTA,
DE ANTIQUITATIBUS
Constantinopolitanis.

Edit. Parif. pag. 133.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

CUM ante biennium Lutetiæ Parisiorum agerem, tantum apud me potuerunt innatum publicæ utilitatis studium, & amicorum cohortationes, & exempla complurium doctissimorum virorum, ut summum nefas esse crederem, inceptæ editioni Corporis historiæ Byzantinæ qualicumque mea opera deesse. Quæsivi igitur, cui potissimum parti laborem impenderem; &, cum fere omnia ab aliis præoccupata esse viderem, tandem mecum cogitare cœpi, operæpretium fore, si hactenus inedita Codini Excerpta de antiquitatibus Constantinopolitanis in publicum producerem. Præterquam enim quod pertineant ad rem, & multum lucis afferant historiæ Byzantinæ, hoc etiam nomine edi merentur, quod a gravissimis hujus & superioris sæculi scriptoribus sæpius laudata, & ad confirmationem dubiarum opinionum adhibita sint. Etenim Joannes Leunclavius in Pandectis Historiæ Turcicæ libri de ædificiis frequentissime mentionem facit: & quæcumque Nicolaus Alemannus notis suis in Procopium ἐκ τῶν ἀνεκδότων πατρίων CP. inseruit, inde desumpta sunt. Item Petrus Gilius ex supradicto libro de ædificiis, & altero de statuis integras transcripsit paginas. Certum quoque est, ineditum illud Chronicon Constantinopolitanum, quod Joannes Meursius in Glossario Græco-barbaro & alibi creberrime citat, nihil aliud fuisse, quam ineditam partem Excerptorum Codini, quæ nunc publicatur. Testantur hoc citata loca, & testabitur integrum Chronicon, siquando in lucem veniet. Similiter etiam per antiqua illa Collectanea θεαμάτων urbis CP. quæ doctissimus Jacobus Sirmondus in notis ad Sidonium Apollinarem citat, & in multis Bibliothecis occurrere ait, hæc alias non evulgata Codini Excerpta intelligenda sunt. Adderem plures coætaneos Auctores, in quorum scriptis ea citantur, nisi longum esset illos enumerare & supervacaneum. Cum itaque jam omnino decrevissem edere Codini illa ἀνέκδοτα, nihil mihi antiquius fuit, quam ut propositum hoc avunculo meo per litteras significarem, qui illud non tantum non improbavit, verum ut cæptum urgerem monuit, at- pag. 134.
que insuper duos mihi submisit codices manu scriptos, quibus continebantur hæc Georgii Codini Opuscula:

Περὶ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Περὶ τῆς σχηματογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Περὶ ἀγαλμάτων, στηλῶν καὶ θεαμάτων.
Περὶ κτισμάτων.
Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας.
Περὶ τῶν βασιλευσάντων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, μέχρι τῆς παρὰ τῶν Αγαρηνῶν ταύτης ἁλώσεως.
Περὶ τῆς τάξεως τῶν ἀξιωμάτων καὶ ὀφφικίων τοῦ παλατίου, καὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Horum primum, quintum, septimum & principium tertii a Georgio Dousa, Francisco Junio, & Jacobo Gretsero jampridem edita fuerunt: reliqua vero nunc primum a me publicantur. Ceterum præter duos avunculi mei codices, quorum unum a V. Cl. Peirescio dono acceperat, alterum vero ex Vaticano exemplari curaverat transcribi, quatuor aliis codicibus in adornanda editione usus sum; quorum primum ex Britannico exemplari descriptum dedit mihi eruditissimus Isaacius Vossius, cum adhuc essem Amstelodami;

secundum R. P. Jacobus Sirmondus mecum communicavit; tertium mihi suppeditavit Bibliotheca Regia, permissu Petri & Jacobi Puteanorum fratrum: quartum ipsemet Romæ in Bibliotheca Vallicellana reperi. Hactenus dixi, unde Codini ἐκδόσεις prodierint: sequitur ut paucis agam de meis Animadversionibus. Illas vero tres maxime ob causas conscripsi, nempe ut varias lectiones, quæ sensum Auctoris immutare posse videbantur, aliorum ingeniis dijudicandas proponerem: tum ut loca mendosa, dubia, obscura atque minus recte ab aliis intellecta corrigerem & explicarem, & ubi opus esset, correctionis atque explicationis meæ rationem redderem. Verum utrum ego hoc, quod mihi proposueram, bene præstiterim necne, res ipsa indicabit. Interim tamen, amice Lector, velim tibi persuadeas, sedulo me operam dedisse, ut utilitati tuæ pro viribus meis quam fidelissime servirem, neque præter modum diligens, atque non necessaria multa aut multoties ab aliis antea dicta compilans, patientia tua abuterer. Ad hæc quo facilius mihi ignosceres, sicubi vel in versione vel in Animadversionibus humanitus lapsus essem, omnes omnino occasiones fugi, quæ oblatæ mihi fuerunt ad contradicendum iis, qui ante me aliquid Codini ediderunt, vel secus quam oportebat, intellexerunt; & siquando necessitate coactus sum eorum errores detegere, tantam ea in re adhibui moderationem, ut contra quos scribam obscurum sit: manifestum vero, me non eo hoc fecisse, ut ex alienis erroribus gloriam quærerem, sed ut præcaverem dumtaxat, ne aliis necessarii quidquam ignorantia præteriisse viderer. Reliquum ergo est, ut hosce labores meos benevole excipias, &, siqua in iis deprehendes, quæ minus tibi placebunt, aliquantulum indulgeas juventuti meæ, & nimiæ erga te voluntati, & gravioribus occupationibus, per quas exactissime omnia persequi & recensere non potui. Sic & gratum te præbebis, & alacriorem me reddes ad præstanda majora. Vale. Romæ clc Ioc xLIx. Calendis Maiis.

Edit. Parisf. pag. 135.

DE GEORGII CODINI VITA ET SCRIPTIS BREVIS DISSERTATIO.

GEORGIUM Codinum non sub ultimis tantum Imperatoribus Constantinopolitanis vixisse, sed aliquamdiu etiam superfuisse post ipsam Constantinop. expugnationem, ex ipsius scriptis liquido apparet. Curopalatæ vero cognomen, quod ei ab illis tribuitur, qui librum ejus de Officiis Palatii CP. ediderunt, in illis, quos ego vidi, codicibus manuscriptis non reperi: & facilius multo credam, impositum ei fuisse Curopalatæ cognomen, quia de Officiis Palatii scripsit, quam quod ipse Curopalatæ dignitatem obtinuerit. Cæterum quod ad scripta ejus attinet, non propterea dumtaxat vano quodam præjudicio improbanda sunt, quoniam Codinus ducentis tantum abhinc annis floruit: quippe qui, quæcumque edidit, ex antiquioribus & magis probatis Auctoribus excerpsit & collegit. Nam quod primum inter opuscula ejus locum obtinet, & inscribitur περὶ τῶν πατρίων, sive de originibus CP. ejus major pars verbo tenus descripta est ex Hesychio Milesio: reliqua vero ex Glycæ Annalibus, Chronico Alexandrino, & alio quodam hactenus non edito, cujus auctor est quidam Julius Pollux, antiquo illo, qui Com-

modo Imperatori Onomasticum suum dedicavit, aliquot sæculis recentior. Libri vero de statuis prima pars de simulachris Deorum gentilium, ex Phurnuto desumta est, & ex Joannis Lydi Philadelphiensis libro nondum edito de Mensibus. Unde etiam Svidas hausit eadem . Altera autem pars , quæ tractat περὶ στηλῶν, ϗ θεαμάτων, quod est, ut ego interpretor, de statuis, aliisque rebus spectatu dignis Constantinopoli, ea tota verbotenus descripta est ex antiqui Anonymi auctoris Collectaneis Antiquitatum Constantinopoleos , quæ inscripsit παραστάσεις συντόμους χρονικάς, & compilavit ex Theodoro Lectore, Papia, Eusebio, Socrate, Marcello Lectore , & compluribus aliis. Hæc vero Collectanea nunc primum ex antiquissimo Codice Bibliothecæ Regiæ in lucem prodeunt, qui, ut omnes, quotquot eum viderunt, testantur, ad minimum ante quadringentos annos scriptus fuit. Est autem inter codices ejus Bibliothecæ numero millesimus vigesimus septimus. Quisquis igitur auctor est illorum Collectaneorum, ducentis saltem vel trecentis annis Codino est antiquior. Ex iisdem quoque Collectaneis libri περὶ κτισμάτων satis magna pars excerpta est: cætera desumta sunt ex Joanne Antiocheno, Panodoro Ægyptio, & aliis, qui in eo libro citantur. Totus denique Catalogus Imperatorum Constantinopoleos usque ad imperium primi Alexii Comneni , auctoris est multo antiquioris Codino ; quippe qui eum Catalogum conscripsit sub Manuele Comneno Alexii nepote, ut ipse testatur his verbis: ὁ κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὁ πάππος τῦ κραταιῦ ϗ ἁγίυ ἡμῶν βασιλέως, &c. Reliqua porro Catalogi pars a Theodoro Lascare ejus nominis primo usque ad ultimam Constantinopoleos expugnationem , ab ipso Codino superioribus adjecta est, cum ille, ut principio dixi, aliquantulum illi urbis excidio superstes fuerit.

Edit. Paris. pag. 136.

Edit. Paris. pag. 137.

PETRI LAMBECII
HAMBURGENSIS
ANIMADVERSIONES
IN
GEORGII CODINI
EXCERPTA
DE ORIGINIBUS CP.

Numerus, qui in hisce Animadversionibus passim occurit, iisque in margine appositus est, respondet illi, quo textus Græcus est distinctus.

N. 1. THι δεξι χρυσούση) Scribe, sicut legitur apud Hesychium, ἐν πύλαις χρυσέαις. Θυσίαν τοῖς ἐγχωρίοις ἐξιλάσκοντο δαίμοσι) Scribe, θυσίαις τοὺς ἐγχωρίους ἐξιλάσκοντο δαίμονας. Sic sup. N. 3. τοὺς πατρῴους, inquit, ἐξιλασκόμενος δαίμονας.

Μεγαρεῖς ἀπὸ νήσου τῆς τῶν Καταονίας.) Meursius in notis ad Hesychium pro Καταονίας hic legendum censet Κατανίας. Sed profecto, quisquis Cornelii Nepotis, Constantini Porphyrogeniti, & reliqua ab eo citata Geographorum loca inspiciet, primo animadvertet intuitu, Cataoniam, cujus ibi mentio fit, non esse insulam, sed regionem supra Ciliciam in continenti sitam, quæ etiam pro parte Cappadociæ habetur. Vera igitur hujus loci emendatio hæc est: ἀπὸ Νίσου τὸ γένος κατάγοντες, hoc est, *a Niso genus ducentes*. Nisus autem hic intelligitur Pandionis filius, Megarensium Rex, a quo ipsa Megaris Νισαία denominata fuit, ut testatur Stephanus: Νισαία, inquit, ἐπίνειον Μεγαρίδος, ἢ αὐτὴ ἡ Μεγαρίς, ἀπὸ Νίσου τοῦ Πανδίονος. Vide præterea
138. Strabonem principio libri noni, & Scholiasten Theocriti ad ista verba Idyl. 12. Νισαῖοι Μεγαρῆες. Similiter etiam corrigendus & vertendus est Hesychius, apud quem perperam legitur, ἀπὸ νήσου τὸ γένος κατάγοντες, quod interpres vertit *ex insula oriundos*.

2. Προσγραφείσας) Ita restitui, cum mendose antea legeretur προσγράφεσθαι.

Τοῖς δῆλοις) Supple ex Hesychio, τοῖς τυγχάνουσι δῆλοις.

Προδιασπίζουσι) In aliquot codicibus scriptis legitur προθεσπίζοντες: sed videtur vulgata lectio præferenda esse.

Νύμφης Βύζης) Antea editum fuit Βυζίου: apud Hesychium vero legitur Βυζίνης. Attamen ut ratio constet derivationis nominis Byzantis, non dubium est quin scribendum sit Βύζης. Quod autem addit Codinus, Byzantios ad colendam memoriam Nymphæ Byzæ, aquas ejus haurire solitos fuisse, id referendum esse puto ad Boibyzen fluvium, qui itidem Byzantis educator creditus fuit.

3. Ὡς ἄνω ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας ὁ νέος ἦλθον) Hesychius, ὡς ἄνω ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας ὁ νέος προσέβαινε.

Τοῦ δὲ τοῦτον) Scribe, ὑπὸ δὲ τοπαρχοῦντος.

Αὐτὸν ἐπὶ τὸν τοῦ θηρὸς ἆθλον μετεπέμψατο) Perperam antea legebatur, ἀκίνας τὸ τοῦ θηρὸς, &c.

Τὸν ὑπαγέντα ταῦρον) In aliquot codicibus scriptis legitur, τὸν ὑποταγέντα.

Ἱσάμενον ἐντὸς τοῦ τείχους) Scribe, τοὺς ἐντὸς ἱσταμένους τοῦ τείχους; ut referantur hæc verba non ad turrim Herculis, sed ad urbis incolas. Confirmant hanc lectionem Hesychius, & fragmentum historicum de turribus vocalibus Byzantii, quod ex antiquo codice Bibliothecæ Regiæ depromptum huc apposui: Ὅτι Βύζας ὁ τὸ Βυζάντιον κτίσας, τὴν πόλιν ἀνήγειρε τείχεσι μεγάλοις καὶ πύργοις περικυκλώσας ἑπτά. ξένον δέ τινα καὶ ἀξιοθαύμαστον οἱ πύργοι οὗτοι τὴν ἐνέργειαν εἶχον. εἴποτε γὰρ φησὶ σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα, ἀνθρώπου τυχὸν ἢ ἄλλου ζώου, ἢ καὶ λίθου βολὰς, ἑνὶ δὲ ἑπτὰ τούτων πύργων ἐπεγένετο, ἀλλήλοις εἰς τὸν μετ' αὐτὸν ὁ ἦχος διέβαινε, καθεξῆς δὲ τῷ ἄλλων μέχρι τοῦ ἑχάτου περιτρέμενον, καθαρὸς οἷος ἐξ ἀρχῆς ἐξεφωνεῖτο, εἴτε ἔναρθρον, εἴτε καὶ ἄναρθρον. ἀλλὰ καὶ ὅτε δὲ ἑπτὰ τούτων πύργων, ὁ καὶ τοῦ Ἡρακλέος καλούμενος, τὰ δὲ πολεμίων ἔξωθεν μηνύματα, τῇ εἰς πολιορκίαν τυχὸν τῆς πόλεως καθισταμένων, εὐθὺς ἐποίει τοῖς ἐντὸς καὶ ἀκουστά. Ἵδρυντο δὲ οἱ πύργοι οὗτοι ἐν τῷ τῆς ἀκροπόλεως λόφῳ, ὃς νῦν Κυνηγίον ὀνομάζεται. Cæterum ex hoc fragmento, & antiquissimo codice Palatino Hesychius quoque corrigendus est, apud quem perperam legitur, σάλπιγξι ἢ φωνῇ τινι ἑτέρᾳ, pro σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα.

Λέγουσι) Scribe, λέγουσιν. 4.

Τύχεον) Scribe τυχαῖον, id est, *Fortunæ fanum*.

Ποσειδῶνος τὸ τέμενος πρὸς τῇ θαλάττῃ ἀνήγειρεν· ἔνθεν νῦν ὁ τοῦ μάρτυρος Μηνᾶ οἶκος διακεκόσμηται) Sensus est, templum Neptuni in eadem urbis regione fuisse, ubi postea S. Menæ Martyri ædes dicata est. Quare frustra objiciunt quidam, Codinum dicere, quod templum S. Menæ antea Jovis fanum fuerit. Nam licet hoc verum sit, non propterea sequitur, alterum falsum esse, cum idem templum eodem tempore & Jovis fanum esse potuerit, & in eadem urbis regione extructum esse, in qua Neptuni fanum situm erat.

Τὸν Αἵμονα) Scribe, τὸν Αἷμον.

Προθυμούμενος, οὐχ ὑπομείνας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβάρου) Post vocem προθυμούμενος interpungendum est: *hucusque enim sermo fuit de Hæmo*. Cætera vero quæ sequuntur, ad Byzantem pertinere, atque ita supplenda esse censeo: οὐχ ὑπομείνας δὲ Βύζας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβάρου, &c. eodem modo corrigendus est Hesychius, apud quem æque mutilus hic locus legitur. 5.

Αἵμονος, πρὸς μόνον ἀγωνίζεται.) dele interpunctionem, & scribe, μόνος πρὸς μόνον.

Τὸν

Edit. Parif. pag. 139. Τὸν Αἵμονα) Scribe τὸν Αἷμον.

Κμίανε δὲ &c.) In aliquot codicibus fcriptis legitur Κμίανε: apud Hefychium vero ἐδρίασε.

Αμφιάρεως δὲ τὰ ἱερεῖα) Apud Hefychium legitur τὰ ὅρμος.

Αρτεμιδὸς δὲ, καὶ Αθηνᾶς πρὸς τὸ τῆς Αφροδίτης ὅρος) In aliquot codicibus fcriptis & apud Hefychium legitur, Αρτέμιδός τε πρὸς τὸ τῆς Θρῄκης ὅρος.

Καὶ πρὸς αὐτὸν διελθών, ὑπολαβὼν τὰ τῆς πόλεως τείχη) Scribe: καὶ πρὸς αὐτὰ διελθὼν τὰ τῆς πόλεως τείχη, ὑπολαβὼν τὰς ἔνδον.

Τῶν πολεμίων) In Codd. Vat. fcriptum inveni πολεμικῶν.

Σοφισαμένα τὸν βάρβαρον τῇ τῶν δρακόντων αυμμαχίᾳ δὲ γὰρ, &c.) Eodem ftatagemate adverfus Eumenem ofus eft Hannibal, ut refert Cornelius Nepos in ejus vita.

Εἰς ἓν τῶν χωρίων) Scribe εἰς ἕν τι χωρίον.

6. Τῆς Βυζαντος αὐταρχίας) In aliquot codicibus legitur ὑπαρχίας.

Ἐκ Μεγάρων) Cod. Vat. ἐκ Μεγαρέων.

7. Διαχειρίσαντο) In Codd. Vat. legitur διεχειρίσαντο, quod idem eft.

Καὶ θανάτου ὅτι ἐπαγόντων) Scribe καὶ θανάτου αἰτίων ἐπαγόντων. Paulo poft pro ἐφαλλομένων, lege ἐπιβαλλομένων, ut refpondeat præcedenti verbo ἀκοντιζόντων.

Τρεῖς ἀνεστήσατο πελαργοὺς) id eft, tres ciconiarum ftatuas magice confecratas, feu τετελεσμένους, quæ ciconias ingredi prohibebant. Huc refpexit Juftinus Martyr, ita loquens: εἰ Θεὸς ἐστὶ δημιουργὸς καὶ δεσπότης τῆς κτίσεως, πῶς τὰ Απολλωνίου τελέσματα ἐν τοῖς μέρεσι τῆς κτίσεως δύνανται; καὶ γὰρ θαλάττης ὁρμάς, καὶ ἀνέμων φοράς, καὶ μυιῶν καὶ θηρίων ἐπιδρομάς, ὡς ὁρῶμεν, κωλύουσι. Vide prolixius fuper hac re differentem Cl. Salmafium in Flavium Vopifcum. Hoc dumtaxat addo, ejufdem generis τελέσματα fuiffe illa σεισμῶν φυλακτήρια, quæ Marinus in pofteriore parte Vitæ Procli hactenus ineditæ, ab ipfo ait erecta fuiffe: item illa ἀγάλματα ὑγιείας περιποιητικὰ καὶ νοσοποιὰ δημιουργήματα, quorum meminit Pfellus in libro ἀνεκδότῳ, cui titulus eft, τίνα περὶ δαιμόνων δοξάζουσιν Ἕλληνες.

Πρὸς τὰς τῶν ὑδάτων δεξαμένας) Scribe, δεξαμενὰς, id eft, cifternas. Similiter corrigendus & vertendus eft Hefychius. Cæterum ad hunc Codini locum illuftrandum pertinet fragmentum hiftoricum, quod ex antiquo Cod. Biblioth. Regiæ excerptum hic fubjunxi: ὅτι ἐνοχλουμένων ὕστερον τῶν Βυζαντίων ὑπὸ τῶν ὄφεων, διαφθειρόντων αὐτοῖς τὰ ὕδατα, ὁ Τυανεὺς Απολλώνιος ἀπὸ λίθου ξεστοῦ τρεῖς ἀνέστησε πελαργοὺς, οἳ τινες ἐκ τούτων ἐπιφανείας τῇ πόλει πελαργοῖς. ἐκεῖνοι γὰρ πειγοντες τοὺς ὄφεις πολλοὺς ἀπέκτειζον νεκροὺς κατὰ τῶν δεξαμενῶν.

Ἐν τῷ προσώπῳ ὁρῶντας ἀλλήλους) Scribe, ἀντιπροσώπους ὁρῶντας ἀλλήλους.

8. Καὶ νεφέλας πρὸς τὴν ἀρκτῴους ἐπαγόντος τόπους,) Scribe, καὶ νεφέλας πυρὸς τοῖς ἀρκτῴοις ἐπαγόντος τόποις. νεφέλας πυρὸς autem vocat nubes ardentes & lucidas. Simili loquendi formula utitur Svidas in v. Μαξέντιος: εἶδεν, inquit, ἐν τῷ οὐρανῷ στῦλον πυρός.

Οὐ δεῖ χαίρειν. &c.) Ob eamdem caufam aliquot Byzantiorum numifmatibus figuram lunæ infculptam videmus, cum hac infcriptione: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΣΩΤΕΙΡΑ.

Πρὸς αυμμαχίαν) Scribe, ut habetur apud Hefychium, πρὸς ναυμαχίαν.

9. Καὶ κίονα, ἐν ᾧ δάμαλις δάκνεται ἐκ ξέστου λίθου) Hujus ftatuæ meminit antiquus ineditus Chronographus, qui in Bibliotheca Regia adfervatur, his verbis: γίνεται δὲ τῷ Ἰνάχῳ θυγατὴρ ὄνομα Ἰώ. ταύτης ἐπώνυμος ὁ Βόσπορος ἐκλήθη τοῦ Βυζαντίου. ἀφ' οὗ ἐν κίονι ὄνομα δαμάλεως ἐν κίονι πρὸς τὸ ἀντίπεραν τῆς ἀκροπόλεως Βυζαντίου.

Τιμάσιος ἀνὴρ τῶν ἐν Αργείοις γραφέντων) Scribe γραφέντων. Senfus eft, Timafium non natione, fed jure tantum municipali Argivum fuiffe. Ejufmodi cives Latine *adfcriptitii* dicuntur, quibus opponuntur *nativi*. Egregius hac de re Ciceronis locus extat in orat. pro L. Cornelio Balbo.

pag. 140. *In Græcis*, inquit, *civitatibus*, *videmus Athenis Rhodios*, *Lacedæmonios*, *cæterofque undique adfcribi*, *multarumque effe eofdem homines civitatum*. Idem Archiam poetam adfcriptitium civem vocat, & Heracleæ adfcriptum fuiffe ait. Hoc loco igitur fimplex γράφειν idem eft atque πολιτογράφειν, feu *in civitatem adfcribere*. Hinc quoque corrigenda eft Latina verfio Hefychii: fruftra enim ejus interpres antiquam & genuinam Codicis Palatini lectionem follicitat, & pro γραφέντων legendum cenfet τραφέντων. Idem ibidem annotat, Timefium hunc fuiffe patrem Pefcenii Nigri, qui cum Severo de Imperio dimicavit. Sed, præterquam quod ex Ælio Spartiano & Dione conftat, Pefcenium Nigrum Italum fuiffe, & patrem habuiffe Annium Fufcum, matrem vero Lampridiam, vel fola diftantia temporum, quibus vixerunt, errori detegendo fufficit. Quippe quia alter Græcia Romanorum confulum armis nondum fubjugata floruit, alter autem aliquot centum annis poft Severo Imperatori fuit coætaneus.

Πρὸς τῷ λεγομένῳ Εφεσιάτῃ) In uno Codice Vaticano legitur, πρὸς τὸν λεγόμενον Εφεσιάτην: in alio Εφεσιάτην. Mihi dubium non eft quin locus nominatus Εφεσιάτης, vel Εφεσιάτος idem fit atque portas Ephefiorum, cujus meminit Dionyfius Byzantius his verbis, εἶτα ἄρα τῶν γνωρίμων εἶναι. *His*, inquit, *ante commemoratis locis proximus fuccedit Phofphorus locus*, *qui vel a Diana*, *vel a vicina antiqua Pharo cognomen traxit*. *Huic adjunctum & continens longum littus vocatum Ephefiorum eft portus*, *a multis navibus Ephefiorum huc appulfis*. Sed proculdubio ibi fcribendum eft: *Huic adjunctum eft continens longum littus*, *& portus vocatus Ephefiorum*, &c. Verifimile enim eft, Dionyfii hæc verba in hunc modum Græce concepta fuiffe: ἔπειτα προσεχὴς τῷ ὄντι καὶ μακρὸς αἰγιαλὸς, καὶ ὁ λιμὴν ὁ καλούμενος Εφεσιάτης, vel τῶν Εφεσίων, &c. Similiter fere Strabo de littore Latino loquens, ἔπειτα, ait, προσεχὴς τῷ ὄντι καὶ ἀλίμενος, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ Κιρκαίῳ λιμένιον ἔχων. Item lib. 4. ubi agit de ora Liguftica, & paffim alibi. Hoc præterea notandum eft, portum antiquitus nuncupatum Εφεσιάτην, hodieque paululum immutato nomine Αρσαΐτην vocari.

Ἐνθ' ἰχθύς ἔλαφός τε νομὸν βόσκονται ἐν αὐτόν) Ultimus hic oraculi verfus continet fubobfcuram periphrafin finus nuncupati Cornu. Nam cervus denotat formam ejus cornu cervino fimilem, quoniam in multos finus quafi in ramos finditur. Per pifcem vero fignificatur Pelamis, quæ ob vim fluctus intro compellentis & anguftiam finuum numerofe illic capitur. Utrumque confirmat Strabo Geographiæ lib. 7. his verbis: ἔστι δὲ τὸ κέρας προσεχὲς τῷ Βυζαντίων τείχει, κόλπος ἀνέχων ὡς πρὸς δύσιν ἐπὶ σταδίους ἑξήκοντα, ἐοικὼς ἐλάφου κέρατι, εἰς γὰρ πλείστους σχίζεται κόλπους, ὡς ἂν κλάδους τινάς, εἰς οὓς ἐμπίπτουσα ἡ πηλαμὺς ἁλίσκεται ῥᾳδίως, διά τε τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ τὴν βίαν τοῦ συνελαύνοντος ῥοῦ, καὶ τὴν στενότητα τῶν κόλπων, ὥστε καὶ χερσὶν ἁλίσκεσθαι, διὰ τὴν στενοχωρίαν, &c. Pluribus eruditiffime de hac re difputat V. Cl. Joannes Triftanus in explicatione nummi Byzantii, cufi in honorem Sabinæ uxoris Hadriani Imperatoris, in quo vifuntur duæ pelamides cum infcriptione ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. ΕΠΙ. Δ... ΡΟΣ. ΤΟ. Β Ejufdem generis nummum vidi Romæ apud virum illuftrem Francifcum Gotofredum, in cujus una parte vifitur Delphin medius inter duas pelamides, cum infcriptione ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ: ab altera vero effigies mulieris cum infcriptione ΙΟΥΛΙΑ. ΜΑΙΚΑ. ΑΥΓ.

Κομίδης στρατηγήσας) Cod. Vat. στρατηγός.

Κίονι κοσμήσας) Apud Hefychium legitur, εἰς ἓνι κοσμήσας, &c. In Codice Bibliothecæ Vallicellanæ fcriptum reperi: ἐνθάδε κοσμήσας, &c. 10.

Αὐτοὶ δὲ τοῦ τυραννήσαντος, &c.) Ita hunc locum reftitui ex Hefychio & Codicibus fcriptis, cum perperam antea legeretur: αὐτοὶ τότε τοῦ τυραννήσαντος τῶν Εώων Νίγρο προτιμήσαντες ἐλπίδος, &c. Paulo poft pro ἐπάχθησαν, fcribe προσετάχθησαν.

Edit. Paris. pag. 141. 11. Ἔνθα δὲ ἐξ ταῖς Διομήδους δαμάσαντι ἵππους, Ζεύξιππον τὸ τόπον ὠνόμασαν) Scribe ἔνθα δὲ αὐτοὺς φασὶ τὰς Διομήδους δαμάσαντα ἵππους, Ζεύξιππον τὸ τόπον ὀνομάσαι. Dicuntur autem hæc per Parenthesin. Sensus est, thermas Zeuxippi ita nominatas fuisse, διὰ τὸ τὸν Ηρακλέα ἐκεῖσε ζεῦξαι τοὺς ἵππους τοῦ Διομήδους ὑφ' ἅρμα. Eusebius in Canone Chronico eas ita appellatas fuisse ait, ad conservandam memoriam Zeuxippi ultimi Sicyoniorum Regis.

Κατὰ τὸν τοῦ Διὸς ἱππίου βωμόν) Per Jovem equestrem credo hic intelligi Neptunum, qui etiam Ζεὺς θαλάσσιος nuncupatus fuit.

Ἔνθα καὶ νῦν οἱ καμπτῆρες δηλοῦσι τὰ τῶν ἐφόρων γνωρίσματα, διὰ τῶν ἐπικειμένων ὠῶν τοῖς χαλκοῖς ὀβελίσκοις) Hesychii interpres pro ἐφόρων legendum esse monet ἐφόδων, eamque secutus correctionem hæc ita Latine vertit: *Ubi etiamnum curvaturæ ascensuum indicia exhibent, per superiora, quæ æneis obeliscis incumbant*. Sed vertendum est, absque ulla Græci textus mutatione: *Ubi etiamnum metæ Deorum præsidum exhibent indicia, ova nimirum æneis obeliscis imposita*. Nam per ἐφόρους, hoc est, præsides & inspectores intelliguntur Dioscuri, quibus dicatum fuisse Constantinopolitanum Hippodromum ipse Hesychius paulo ante affirmat. Ideoque subjungit, ad sua usque tempora castrorum ibi insignia permansisse, ova nimirum supra metas æneis obeliscis imposita. Cæterum post verba τοῖς χαλκοῖς ὀβελίσκοις, adde ex Hesychio, quæ apud Codinum perperam omissa sunt: ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ στρατιωτικὰ τέλη προσένειμε, id est *præterea quoque urbi cohortes militum assignavit*. στρατιωτικὰ τέλη hic significant τὰ στρατιωτικὰ τάγματα, ut apud Homerum Illiad. κ'.

Δόρπον ἔπειθ' ἕλοντο κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσι.

Similiter exponenda sunt illa verba apud Hesychium, cujus interpres longe diverso sensu ita vertit: *& assignavit in hanc rem impensas e militari ærario*.

Καὶ μέχρι μὲν οὖν περιῆν ὁ Σεβῆρος, ἀπὸ τοῦ τούτου παιδὸς Ἀντωνίνου, Ἀντωνινία ἡ πόλις κατωνομάζετο) Adde ex Hesychio quæ hic omissa sunt. ἐπειδὴ δὲ τοῖς θείοις τῶν Βασιλέων ἀπεδόθη, αὖθις τὸ Βυζάντιον ὠνομάζετο, id est, *postquam autem in numerum divorum relatus est* (sc. Severus) *iterum Byzantii nomen urbs accepit*. Sed apud Hesychium pro ἀπεδόθη necessario scribendum est ἀπεδόθησαν, ut referatur ad utrumque, Severum nempe & Antoninum Caracallam: quippe quoniam ea quæ præcedunt, ita sunt concepta, καὶ μέχρι μὲν οὖν περιῆν Σεβῆρος, καὶ ὁ τούτου παῖς Ἀντωνῖνος, &c. Corrigenda igitur est hoc modo Hesychii versio: *Et quidem quamdiu Severus superstes fuit, ejusque filius Antoninus, urbs appellata fuit Antoninia: postquam vero divis Imperatoribus annumerati fuerunt, iterum Byzantii nomen accepit*. Præterea notandum hic occurrit, verba, ἐπειδὴ δὲ τοῖς θείοις τῶν Βασιλέων ἀπεδόθη, idem valere ac si dixisset, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ, sive, *post ejus mortem*. *Nam*, ut ait Tacitus, in fine libri decimi quinti Annal. *Deum honor Principi non ante habetur, quam agere inter homines desierit*. Simili mortis periphrasi utitur Solinus, ubi ait, *Angitiam salubri scientia adversus morbos resistentem, cum inter homines vivere desiisset, deum habitam fuisse*. Ita enim ibi restituendum est ex antiquissimo Codice R. P. Sirmondi, pro eo, quod vulgo legitur, *cum dedisset hominum vivere*. Sic S. Augustinus lib. 2. de civit. Dei cap. 5. *Nec ullo modo*, inquit, *crederet verecundiam laudabilis fœminæ ita in contrarium divinitate mutari, ut honoribus eam talibus advocarent cultores sui, qualibus conviciis in quempiam jaculatis, cum inter homines viveret, aures clauderet seseque subtraheret*. Item Seneca Apotheosin Claudii enarrans, *Et ille quidem*, ait, *animam ebullit, & ex desiit vivere videri*; atque paulo post subjungit: *Ultima vox ejus hæc inter homines audita est*, &c. Etiam Cicero lib. 1. Tuscul. *Abiit*, inquit, *ad deos Hercules, numquam abiisset, nisi cum inter homines esset, eam sibi viam munivisset*.

Ὀγδοήκοντα πέντε) In uno Codice Vaticano legitur πεντήκοντα πέντε.

Ἀλλ' ἐναντιώτερος ὁ λόγος, &c.) Quæ hucusque Codinus narravit de originibus Byzantii, eadem ad verbum sunt, quæ in antiquissimo Codice Palatino Bibliothecæ Vaticanæ habentur cum hoc titulo, ΠΑΤΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΤΑ ΗΣΥΧΙΟΝ ΙΛΛΟΥΣΤΡΙΟΝ. pag. 141.

Ἀπελθὼν ἐν Ῥώμῃ Σεβῆρος, &c.) Totum hoc, quod sequitur, de reconciliatione Severi & Nigri, futile est & nugatorium. Confundit enim Severum Imperatorem, cum Severo Aureliano, quem Ælius Spartianus refert, filias suas Nigri filiis despondisse: *Sed deceptus est*, inquit, (sc. Niger) *consiliis Severi Aureliani, qui filias suas ejus filiis despondens, persistere eum fecit in imperio*.

Νίγρου τοῦ υἱοῦ Τιμασίου) Pescennium Nigrum Timesii filium fuisse, supra duplici argumento refutavi, scilicet distantia temporum, quibus vixerunt, & auctoritate Spartiani & Dionis, qui ipsum Italum fuisse ajunt, & patrem Annium Fuscum, matrem Lampridiam habuisse. Sed cum omnia, quæ hic a Codino de Pescennio Nigro & Severo narrantur, futilitatis summæque levitatis plena sint, inde satis absque alio argumento liquet, quam fidem mereantur, quæ de Timasio Nigri patre, numquam alibi lecta, hoc loco refert.

Ἐπεὶ δὲ οἱ Βυζάντιοι ἀπὸ Μακεδόνων κακῶς ἐπολιορκοῦντο) Videtur loqui de legionibus Macedonicis, quibus Severus Imperator ad Byzantium expugnandum usus est.

Ἐπὶ τῆς τραπέζης) In uno Codice Vaticano legitur: ἐπὶ τῆς κατὰ μοῖραν τραπέζης, ἤγουν τῆς ἀβζυγίας.

Φόρτων) In uno Codice Vaticano legitur φόρτων: forte legendum est Φρόντων, id est, Fronto. 15.

Ἀγωνικὸς ἀγὼν) Melius in Codice Vaticano legitur ἀγωνιστικός.

Τότε Σεβῆρος πρὸς θεραπείαν τοῦ συμπενθεροῦ αὐτοῦ Νίγρου) Iterum confundit Severum Aurelianum cum Severo Imperatore.

Ἧπτε δὲ τὸ τοιοῦτον λουτρὸν μετὰ τοῦ μηδικοῦ πυρὸς) Per ignem Medium credo intelligendum Naphtam, quam Nicander vocat τὸ Μηδείης Κολχίδος ἐχθόμενον πῦρ, quia sponsam Jasonis hoc igne a Medea crematam ferunt, teste Plinio, lib. 2. cap. 105. Alias Græci appellant ἔλαιον Μηδείας, ut refert Procopius lib. 4. Gotthicorum ἀγγεῖα θεῖα τε καὶ ἀσφάλτου ἐμπλησάμενοι, καὶ φαρμάκου, ὅπερ Μῆδοι μὲν Νάφθαν καλοῦσιν, Ἕλληνες δὲ Μηδείας ἔλαιον. Sed forte apud Procopium pro Μηδείας scriptum fuit Μηδίας, id est: Mediæ regionis. Ita Ammianus Marcellinus lib. 23. & Solinus cap. 21. Oleum Medicum nuncupant, & vetus Nicandri Scholiastes φάρμακον μηδικόν, & noster Auctor hoc loco μηδικὸν πῦρ. De usu autem Naphtæ seu ignis Medici in succendendis balneis nihil alibi legi. Cæterum quod Meursius ad hunc locum observat de igne Pomaico, cujus mentio fit in Historia Miscella, nullius plane momenti est. Ibi enim non Pomaicus, sed Romaicus legendum est. Verba Historiæ Miscellæ lib. 21. hæc sunt: *Porro vernali tempore venit Suphian, & comperta Romaici ignis efficacia, transcurrit in Bithyniam*. Ibidem paulo post: *Post paululum venit & Gizid: similiter & ipse cum eadem didicisset de humido igne, applicuit penes Saturon*, &c. Ubi nota qui primo vocatur ignis Romaicus, seu Ῥωμαϊκός, postea appellari ignem humidum. Est ergo Romaicus, sive Romanus ignis, idem qui Græcis dicitur πῦρ ὑγρόν, seu ignis liquidus, quoniam per syphones emittitur. Alias ignis Græcus nuncupatur, ut apud Luitprandum de rebus Imp. lib. 3. cap. 6. In antiquo Chronico manuscripto Cavensi vocatur ignis marinus: Anno Domini DCLXVIIII. indict. XII. Constantinus filius Constantis superioris. Hujus tempore, anno quinto, ignis adinventus est marinus a Callinico

Architecto, qui e Syriæ civitate Heliopoli profugus ad Romanos venit. Hic corrigendus est Constantinus Porphyrogenitus de administr. Imp. cap. 48. ubi agit de igne Græco: ἴστεον, inquit,
Edit. Paris. pag. 143. ὅτι ἐπὶ Κωνσταντίνου υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ καὶ πωγωνάτου καλουμένου, Καλλίνικός τις ἀπὸ Ἡλίου πόλεως Ῥωμαίοις προσφυγὼν, τὸ διὰ τῶν σιφώνων ἐκφερόμενον πῦρ ὑγρὸν κατεσκεύασε, &c. Pro υἱοῦ Κωνσταντίνου lege υἱοῦ Κώνσταντος, & quæ sequuntur τοῦ καὶ πωγωνάτου refert ad Constantinum, cujus Constans, qui in Sicilia obiit, pater fuit, ut testantur Zonaras, Cedrenus & alii Historici. Postea pro ἀπὸ Ἡλίου πόλεως, quod Interpres vertit, *ab urbe Ilio*, scriba ἀπὸ Ἡλιουπόλεως, id est, *Heliopoli*.

23. Διότι πάνυ κρημνώδης ἦν ὁ τόπος) id est, *quoniam locus valde præruptus erat*. In uno Codice Vaticano perperam legitur σκυμνώδης, quam lectionem secutus inferius, τόπον σκυμνώδη vertetat, locum catulis leonum destinatum.

Ὅτι Γάλλοι πορθοῦσι τὴν Ῥώμην, καὶ παραγενόμενοι ἐν αὐτῇ. ὁ Σῦτα καὶ πολλά τινα, &c.) Facta interpunctione post vocem Ῥώμην, cætera ex Codice Vaticano ita legenda sunt: ἀκούσας τοῦτο ὁ Σύλλας παρεγένετο ἐν αὐτῇ ὁ Σῦτα, &c.

Παρελθὸν δὲ χρόνου, &c.) Supple ex Cod. Vaticano, μετὰ δὲ τὸ θάνατον αὐτοῦ παρελθὸν χρόνου, &c.

Ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας, τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ, &c.) ita ex Codicibus manuscriptis & Hesychio hunc locum restitui. Antea perperam legebatur: ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος, ἡ μοναρχία διῆλθεν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ, καὶ, &c.

Ἀριθμούμενα, Κωνσταντῖνος ὁ Κωνσταντίου παῖς, &c.) Ita hæc continua serie legenda sunt. In superioribus editionibus post vocem ἀριθμούμενα interpunctum erat, novo subsequente titulo: ἀρχὴ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Cætera ita legebantur: Κωνσταντῖνος ὁ Κωνσταντίου παῖς, &c. Sed antequam ulterius progrediar, libet hic adscribere fragmentum ex incerti cujusdam Julii Pollucis Chronico hactenus inedito, cujus collatione, quæ deinceps Codinus narrat de Constantino Magno & instauratione Byzantii, corrigi & illustrari possunt. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἤρξατο κτίζειν πόλιν εἰς ὄνομα ἴδιον ἐν τῷ πεδίῳ, τὸ πρὸς τοῦ Ἰλίου ὑπὲρ τὸν Αἴαντος τάφον. ὅθεν φασὶν τὸν ναύσταθμον ἐσχηκέναι τοὺς ἐπὶ Τροίαν στρατεύσαντας Ἕλληνας, θέλων τὴν βασιλείαν Ῥώμης μετατιθέναι ἐπ' αὐτήν. Θεὸς δὲ κατ' ὄναρ τῷ βασιλεῖ ἐκέλευσεν ἐν τῷ Βυζαντίῳ κτίσαι τὴν νῦν λεγομένην Κωνσταντινούπολιν. ὅτε καὶ τὸ πρῶτον τεῖχος τῆς αὐτῆς πόλεως ἀνεκαίνισε τοῦ Βύζαντος, προσθεὶς ἄλλο διάστημα πολὺ τεῖχος νέον, καὶ ἀναλαβὼν τῷ παλαιῷ τείχει τῆς αὐτῆς πόλεως· ἀνεπλήρωσε καὶ τὸ ἱππικὸν, καὶ κοσμήσας αὐτὸ χαλκουργήμασι καὶ πάσῃ ἀρετῇ, ποιήσας ἐν αὐτῷ καὶ κάθισμα θεωρίου βασιλικοῦ, καθ' ὁμοιότητα τοῦ ἐν Ῥώμῃ ὄντος. ἔκτισε δὲ καὶ παλάτιον μέγα καὶ διάφορον, καθ' ὁμοιότητα αὐτοῦ τοῦ ἐν Ῥώμῃ ὄντος πλησίον τοῦ ἱππικοῦ. ἔκτισε δὲ καὶ φόρον μέγαν καὶ διάφορον πάνυ, στήσας ἐν μέσῳ κίονα ὁλοπόρφυρον ἄξιον θαύματος, καὶ ἐπάνω τοῦ αὐτοῦ κίονος ἔστησεν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα, ἔχοντα ἐν τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ ἀκτῖνας ζ'. ὅπερ χαλκούργημα ἤγαγεν ἐκ τῆς Ἡλιουπόλεως οὔσης τῆς Φρυγίας. ἀγαγὼν δὲ καὶ τὸ παλλάδιον ξόανον ἀπὸ Ῥώμης λάθρᾳ, ἔθηκεν εἰς τὸν αὐτὸν φόρον ὑποκάτω τοῦ κίονος τῆς στήλης αὐτοῦ. ἔκτισε δὲ καὶ δύο ἐμβόλους ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ παλατίου ἕως τοῦ φόρου διαφόρους, κατακοσμημένους ἀνδριᾶσι καὶ μαρμάροις, καλέσας τὸν τόπον τῶν ἐμβόλων ῥήγια· ποιήσας ἐγγὺς καὶ βασιλικὴν, ἔχουσαν κόγχην καὶ ἔξω μεγάλους κίονας καὶ ἀνδριάντας, ἥντινα ἐκάλεσε Σενάτον, κατεναντίον στήσας τῇ ἰδίᾳ μητρὶ Ἑλένῃ στήλην Αὐγούστης ἐπ' αὐτοῖς. ὁμοίως δὲ ἀνεπλήρωσε καὶ τὸ λεγόμενον Ζεύξιππον δημόσιον λουτρὸν, κοσμήσας κίοσι καὶ μαρμάροις ποικίλοις, καὶ χαλκουργήμασιν. ἦν γὰρ αὐτὸ ἀπλήρωτον, ἀρχθὲν πρώην ὑπὸ Σευήρου βασιλέως· καὶ ὅτε πάντα ἀνεπλήρωσεν, ἐπετέλεσεν ἱππικὸν, ἐν πρώτοις θεωρήσας αὐτὸ, φορέσας ἐν τῇ αὐτοῦ κορυφῇ διάδημα διὰ μαργαριτῶν, καὶ λίθων τιμίων, βουλόμενος πληρῶσαι τὴν προφητικὴν φωνὴν τὴν λέγουσαν. Ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου. οὐδεὶς γὰρ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων τοιοῦτόν τι ποτὲ ἐφόρεσε. καὶ ἐπετέλεσεν ἑορτὴν μεγάλην μηνὶ Μαΐῳ, τῷ καὶ ἀρτεμισίῳ ια'. ἔτους κατὰ Ἀντιοχεῖς τῆς μεγάλης χρηματιζούσης του. καλέσας τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπιτελεῖσθαι τὴν ἑορτὴν τῶν γενεθλίων τῆς πόλεως αὐτοῦ, ἐν δὲ τῇ συμπληρώσει τῆς

ὑπατείας αὐτοῦ, ἤρξατο ἐν Κωνσταντινουπόλει χαρίσματα τοῖς Βυζαντίοις, καλέσας συντόμως ἄρτους δημοσίους πολιτικοὺς διαφημίζοντας, οὓς τινας ἄρτους ἐκάλεσε παλατίνους, διὰ τὸ ἐκ τοῦ παλατίου ῥογεύεσθαι τοὺς αὐτοὺς ἄρτους. ἐκάστου ἄρτου ἀφορίσας οἶνον, κρέα, ξύλα. ἀφορίσας πρὸς τὸ ὑπὲρ αὐτῶν ἐκ τῶν ἰδίων, καὶ καλέσας αὐτοὺς παλατινούς. pag. 144.
Ὀλίγους δὲ ὁρῶν τοὺς οἰκήτορας, ὡς ἐν μεγέθει τοσούτῳ πόλεως, ἀπό τε Ῥώμης τοὺς ἀξιολόγους κατὰ γένος ἐπιλεξάμενος, ἀπό τε ἑτέρων τόπων, καὶ οἴκους μεγάλους αὐτοῖς οἰκοδομήσας καὶ χρηματίσας, οἰκῆσαι τὴν πόλιν ἐποίησεν. ἔκτισε δὲ τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τοῦ ἁγίου Μωκίου, καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου, τοῦ ἐν τῷ Ἀνάπλῳ. ἐν δὲ τῷ ναῷ τοῦ ἀνάπλου παράδοξα σημεῖα, καὶ ἰάσεις, καὶ ἕως ὧδε. κατέλυσε δὲ καὶ τοὺς τρεῖς ναοὺς, τοὺς ὄντας ἐν τῇ λεγομένῃ ἀκροπόλει, τοῦτο Ἡλίου, καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἀφροδίτης, καὶ ἐκέλευσε τὸν λοιπὸν ἀχρηματίστους τυγχάνειν αὐτούς.

Κατὰ τοὺς Τρουλλανοὺς ἐμβόλους) In Codicibus Vaticanis Codini, & Codice Palatino Hesychii, pro Τρωαδησίους, legitur Τρωαδησίοις. Τρωαδήσιος autem formatum est Latina terminatione in *ensis*, ut Θρακήσιος, *Thracensis*, Ναρβωνήσιος, *Narbunensis*, Λουγδουνήσιος, *Lugdunensis*, Κιρκήσιος, *Circensis*, &c. Intelligunt igitur Codinus & Hesychius per τοὺς Τρωαδησίους ἐμβόλους, nihil aliud quam *Troadenses porticus*, quarum meminit Auctor antiquus in descriptione regionis duodecimæ. Hinc patet, quantum errent, qui Τρωαδησίους ἐμβόλους hic vertendum esse censent *Trojana rostra*. Equidem antiquitus ἔμβολος significabat *rostrum navis*: recentioribus vero Græcis ἔμβολοι dicuntur *porticus*, sive *tecta ambulacra*, quo se populus ad caloris incommoda & imbres repentinos arcendos recipiebant. Ita sæpe apud Scriptores historiæ Constantinopolitanæ mentio fit, τοῦ δημοσίου ἐμβόλου, τῶν δύο ἐμβόλων τοῦ φόρου, τοῦ ἐμβόλου τῶν χαλκοπρατείων, τῶν ἐμβόλων τοῦ Εὐβούλου καὶ Δομνίνου, &c. Ad hanc significationem vocis ἔμβολος videtur respexisse Etymologici magni Auctor, qui originem ejus derivat παρὰ τὸ τὸν λαὸν ἐμβαίνειν. Apud Latinos quoque hæc vox in eadem significatione occurrit, ut testatur Isidorus lib. 15. cap. 2. *Imboli, vel quia sub volumine sunt, vel quia sub his ambulant: sunt enim porticus hinc inde platearum.* Idem in Glossis: *Imbulus, ab ambulando, ambulatorium*. Sed non advertit, Latinum vocabulum *imbulus* a Græco ἔμβολος originem & significationem accepisse.

Προσεργασάμενος) In aliquot Codicibus scriptum inveni ἀπεργασάμενος.

Τὴν νέαν ταύτην καὶ περικαλλῆ ἀνέστησε πόλιν τὴν λεγομένην Κωνσταντίνου. θαυμαστὴν γὰρ, &c.) Hæc verba ex Codicibus scriptis, & Hesychio ita reformanda sunt: νέαν ἀνέστησε Ῥώμην τὴν νῦν Κωνσταντινούπολιν, λεγομένην, καὶ προθύμως ἀνασχομένην τὴν προσηγορίαν. θαυμαστὴν γὰρ, &c.

Ἱεροὺς δύο οἴκους) Vox δύο deest in Vaticano MS. uti & in Hesychio.

Ἀνήγειρε. καὶ ἐν τῷ στρατηγίῳ, &c.) Hic locus ex Codicibus scriptis, & Hesychio ita supplendus est & emendandus: ἀνήγειρε, δίκαιά τε πάντα πρὸς ζῆλον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐδωρήσατο, καθὰ καὶ ἐν τῷ Στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ (&c.) ἀνέγραψεν ἐπὶ λιθίνης στήλης ἑαυτοῦ τε, καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἑλένης ἐπὶ κίονος ἀνέστησεν ἀγάλματα, καὶ τὸν, &c. id est, *Exstruxit, juraque omnia ei ad veteris Romæ formam dedit: ut in foro Strategio columnæ lapideæ incidi curavit. Ad hæc sui ipsius & matris suæ Helenæ statuas supra columnam erexit, atque locum nominavit Augusteum.* Quæ vero hinc narrantur de columna Strategii, & ejus inscriptione, unice illustrat Socrates Hist. Ecc. lib. 1. cap. 14. ubi de Constantino Magno & Byzantio agens, χρηματίζειν δὲ, inquit, δευτέραν Ῥώμην νόμῳ ἐκύρωσεν· ὃς νόμος ἐν λιθίνῃ γέγραπται στήλῃ, καὶ δημοσίᾳ ἐν τῷ καλουμένῳ στρατηγίῳ πλησίον τοῦ ἑαυτοῦ ἐφίππου παρέθηκεν. Interpres vertit: *Lege denique sanctivit, ut secunda Roma vocaretur*, &c. sed χρηματίζειν apud Socratem non significat *nominari*, sed

esse. Ite Hesychius: τὴν νέαν, inqolt, ἀνέσαι Ῥώμην, ἴσον αὐτὴν τῇ πρώτῃ χρηματίζειν προστάξας, id est, ut interpretatur Nicephorus Callistus lib. 8. ἴσα τῇ πρώτῃ κρατεῖν, καὶ αὐτονομεῖν, καὶ δυναστεύειν. Hoc enim lex illa Constantini columnæ in Strategio positæ incisa continebat, Romam atque Constantinopolim idem jus eamdemque dignitatem habere.

14. Ἀνέστησαν καὶ δύο ἀψῖδας πρὸς τὸν καλούμενον φόρον, καὶ ὁ πορφυροῦς ἐκ περιβλέπτου κίων, &c.) Scribe ut legitur apud Hesychium, ἀνεστήσαντο αἱ δύο ἀψῖδες καὶ ὁ, &c.

Edit. Paris. pag. 155. Τοῦτο γοῦν τὸ ἄγαλμα, &c.) Omne hoc quod sequitur usque τῆς πρώτης ἑβδομάδος, in Codicibus Vaticanis deest.

Κατὰ δὲ ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς) παρασκευὴν Græci vocant diem Veneris instituto sancti Sylvestri ejus nominis primi Pontificis Romani, in cujus actis hæc leguntur, παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησι τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος ὀνομαζομένων, Ἡλίου, Σελήνης, Ἄρεως, Ἑρμοῦ, Διὸς Ἀφροδίτης, Κρόνου, ὁ ἅγιος Σίλβεστρος μετωνόμασεν, τὴν μὲν τῆς Σελήνης ἡμέραν καλεῖσθαι δευτέραν, τὴν δὲ τοῦ Ἄρεος τρίτην, τὴν δὲ τοῦ Ἑρμοῦ τετράδα, τὴν δὲ τοῦ Διὸς πέμπτην, τὴν δὲ τῆς Ἀφροδίτης παρασκευήν, τὴν δὲ τοῦ Κρόνου ἐκ τῶν παλαιῶν ἐκδόσεων σάββατον, τὴν δὲ τοῦ Ἡλίου, οἷα δὴ τῇ δεσποτικῇ ἀναστάσει κατονομασθεῖσαν, κυριακὴν ὠνόμασεν.

Τὸ καλούμενον ἀκόντιον τῷ ἀκοντίῳ ὁλισθῆναι Scribe κληθέντας. Acontiæ vocantur Cometæ, quæ jaculi modo feruntur, de quibus vide Plinium lib. 2. cap. 23.

Τῆς πρώτης ἑβδομάδος) In Codice Vallicellano additæ erant hæc verba, καθ᾽ ἣν ἐνάτην εἶχε ὁ Φαμενὼθ μήν.

Οὗτος δὲ τῆς, &c. De Constantino Magno intelligendum est. In Codice Vaticano scriptum reperi, ut in Hesychio: ἐπὶ δὲ τούτοις ἐκ τῆς, &c.

Ἱστάται ἄγαλμα.) In Codice Vaticano legitur, ἀνέστησε, ut quemadmodum cætera ad Constantinum Magnum referatur.

15. Τὸν ὑπ᾽ αὐτὸ ῥιφέντων καλάμων φέρουσα τὰ γνωρίσματα) καλάμων γνωρίσματα vocat tesseras panarias, quibus quasi signis & symbolis quibusdam populares, ii cognoscebantur, quos annonarum civicarum erogationibus frui jus erat. Julius Pollux in Fragmento Chronico paulo ante citato καλάμων ἀπονομὴν vocat. Vide plenissime super hoc Codini loco disserentem Cl. Salmasium in Notis ad Flavium Vopiscum.

Νόμοι τε καὶ συναλλάγματα καθ᾽ ἑκάστην τιθεὶς ἀπὸ τοῦ βελτίστου καὶ δικαίου) Scribe, νόμους τε περὶ τῶν καθ᾽ ἑκάστην συμβολαίων τιθείς, &c. Sic infra, num. 9. νόμους τε inquit, περὶ τῶν καθ᾽ ἡμέραν συναλλαγμάτων τιθέμενος. Latinis τὰ καθ᾽ ἑκάστην συμβόλαια dicuntur res quotidianæ: qua significatione Cajus JC. aliquos de suis commentariis juris inscripsit *Rerum quotidianarum*, in quibus disputabat, περὶ τῶν καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν κινουμένων πραγμάτων, ut refert Theophilus Justinianarum Institutionum Interpres.

Ἐκτίσε δὲ τὴν ἁγίαν Σοφίαν ξυλόστεγον) In Codice Vaticano legitur: ἔκτισε δὲ δρομικὸν τὴν ἁγίαν Σοφίαν καὶ ξυλόστεγον.

Καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ Hæc verba in omnibus fere Codicibus diverse leguntur: In uno Vaticano Codice scriptum inveni καρίνου: in alio, καὶ Καρίνου τοῦ πατρικίου Διοκλητιανοῦ: In Anonymi Collectaneis, ἐκ Κάρου πατρὸς Διοκλητιανοῦ. In Codice Vallicelano, καὶ Κάρου, ἐκ Διοκλητιανοῦ. Apud Svidam legitur, ἐκ Κάρου πατρὸς Διοκλητιανοῦ In alio Codice scriptum reperi, τοῦ Διὸς καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς, καὶ Διοκλητιανοῦ, &c. quod satis mihi probatur. Nam ut alias observavi, Constantium Chlorum, Constantinum Magnum, & filios ejus Constantium, Constantem & Constantinum, item Severum Imperatorem, & Severum Aurelianum, Justinos & Justinianos, Valerianum & Aurelianum Imperatores a Codino ob nominum similitudinem inter se confundi; ita hoc quoque loco Cari & Carini ejus filii nomina ipsum confundere existimo, eamque ob caussam nomini Cari addidisse, τοῦ πατρὸς, scilicet ut Carum patrem a Carino filio distingueret. Meursius, pro Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ, legendum censet, Κάρου τοῦ πρὸ Διοκλητιανοῦ: quam emendationem ut ingeniosam quidem laudo, sed ut pro genuina Codini lectione habeam, vetat unanimis omnium manuscriptorum Codicum contradictio.

Ὁ νότιος πῶλος) Satis mihi suspecta est hæc poli australis statua. In Anonymi Collectaneis Chronicis, num. 191. legitur, ὁ νεμόμενος πῶλος: pag. 146.
quare vereor, ne legendum sit, ὁ νεμόμενος πῶλος, ut fuerit statua pulli equini, capite proni, forma pascentis, quales in antiquis nummis spectantur plurimi. Subjicere liber pro exemplo rarissimum nummum M. O Pelii Macrini Imperatoris, in quo visitur equus pascens inter duas faces, cum Inscriptione ΕΠΙΜΙΚΤΟΣ. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Possidetur autem hic nummus a viro illustri Francisco Gotefredo Romano.

Καὶ ἡ ἱερὰ βάσις τῆς Ἀθηνᾶς) In Codicibus Vaticanis scriptum est, ἡ ἱερεία: in aliis verisimilius legitur, ἡ ἱέρεια.

Ἱέρεια τὸν φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα) Melius in aliquot codicibus omissa voce μαντευόμενον, pro ἱέρεια legitur ἥρωα. 16.

Μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ δρομικὸν, καὶ τοῦτο ποιήσας ξυλόστεγον) Post vocem αὐτοῦ interpunge, & quæ sequuntur lege hoc modo: δρομικὸν καὶ τοῦτο ποιήσας καὶ ξυλόστεγον. ita paulo ante dixit: ἔκτισε δρομικὴν τὴν ἁγίαν Σοφίαν καὶ ξυλόστεγον.

Καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων) In Codice Vaticano legitur: καὶ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους τοὺς μεγάλους.

Μεμαθήκαμεν τῆς βασιλείας, ἐν ᾗ ἐνὶ καὶ αὐτὸς τέθαπται) In Cod. Vat. legitur: μετημφιέσθη τῆς ἁγίας Βασιλείας, ἐν ᾧ κεῖται αὐτός.

Ὧν ἐν ἑνὶ καὶ αὐτὸς τέθαπται) Post hæc verba adduntur in uno Codice Vaticano non pauca, quæ cum in editis, tum quoque in cæteris manuscriptis Codicibus desiderantur. Sunt autem hæc: Ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἤρξατο κτίζειν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν ἔτει ,ϛωλη΄. κρατήσας ἐν αὐτῇ χρόνους δεκαεννέα. παραμονῶν δὲ τὸ ἑνδέκατον ἐνιαυτὸν τῆς αὐτοῦ βασιλείας, καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους, ἐπεχείρησεν τὴν Βυζαντὸς πόλιν κτίζειν, id est, *Sciendum est, Constantinum Magnum cœpisse condere Constantinopolim anno quinquies millesimo octingentesimo trigesimo octavo, & imperasse in ea annos novemdecim. Finito igitur undecimo anno ejus imperii, sub principium duodecimi, ædificando Byzantio manum admovit.*

Ὅτι τῷ πεντακισχιλιοστῷ, &c.) Totum hunc Codini locum, uti a Scaligero libro quinto de emendatione temporum correctus est, hic adscripsi: τῷ πεντακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τοῦ κόσμου, τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς δευτέρας (τρίτης) ἐπινεμήσεως, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου (Νοεμβρίου) μηνὸς, ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὄντος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ τοῦ τοξότου ζώδιον. ὡροσκόπει γὰρ Καρκῖνος τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς διακοσιοστῆς εἰκοστῆς (ἑβδομηκοστῆς πέμπτης) Ὀλυμπιάδος, ἐπήξατο, &c.

Τριακοστῷ ἑβδόμῳ) In aliquot Codicibus legitur: ὀγδόῳ.

Ἐπινεμήσεως, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς) Rectius in Codice Vaticano legitur, ἐπινεμήσεως, τῇ κϛ΄ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς.

Ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ) Perperam scriptum est in aliquot Codicibus, ἡμέρας τεσσαράκοντα.

Ὡροσκόπει γὰρ Καρκῖνος) In Codice Vaticano legitur: ὡροσκόπει δὲ Καρκῖνος.

Τῶν δυτικῶν τειχῶν) Cod. Vat. τῶν πρὸς δύσιν τειχῶν.

Ἐν ἕκτῳ μηνὶ) Cod. Vat. ἐν ϛ΄. μηνί.

Καὶ προσηγόρευσε Κωνσταντινούπολιν) Post hæc verba adduntur aliqua in Codice Vaticano, quæ in editis desunt: nimirum ista: Ὁ αὐτὸς ἔτη β΄. ἐβασίλευσεν, ἔτη μόνα. ἦρξεν ἐν Ῥώμῃ μετὰ Μαξιμιανοῦ καὶ Μαξεντίου ἔτη * * * * μόνος δὲ ἔτη ἕτερα ς΄. ὡς εἶναι ὁμοῦ τὰ ὅλα ἔτη τῆς αὐτοῦ βασι-

κίας λβ'. ἐν Ῥώμῃ ιγ'. καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ιθ'.

Μετὰ τῆς εἰρημένης τιμῆς) Scribe ut legitur apud Hesychium, μετὰ τῆς εἰθισμένης τιμῆς, id est, *cum honore solito*: quis autem ille fuerit vide infra numer. 68.

Edit. Paris. pag. 147. 17. Καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ σίμματος) Perperam in aliquot Codicibus legitur σίμματος, & in aliis σώματος. σίγμα hic significat *tribunal Hippodromi*, in quo Imperator sedebat, cum ludos spectaret Circenses. Sic infra num. 87. ἄλλον ἀπὸ τῶν καγκέλλων μέχρι τοῦ βασιλικοῦ σίγματος, καὶ στάντες ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, &c. & num. 45. εἰς τὸ σίγμα ἀστρία, καὶ στρατηδὸν εἶχον. & num. 68. ἐπάνω ἀρμάτων φέροντες, ἤγουν ἀπὸ τῶν καγκέλλων ἕως τοῦ σίγματος. Idem alias Codinus vocat κάθισμα βασιλικὸν & κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου, ut num. 98 ἀνομάζει φροντιστὴ Ζήνωνος, ἀνερχόμενος τὸν κοχλίαν τὸν ἀνάγοντα εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου. & num. 60. ὁ (κίων) τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως νῦν, ἐπίχρυσος ὤν, ἀνὰ μέσον τοῦ καθίσματος ἱστάμενος τοῦ βασιλικοῦ.

Ταῦτα ἐπράχθη τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, &c.) Verba hæc, ταῦτα ἐπράχθη, non intelligenda sunt de Encæniis Constantinopoleos, quæ vigesimo quinto anno Imperii Constantini celebrata sunt, sed de principio ejus ædificationis, quod incidit in annum imperii Constantini duodecimum, quando Roma Byzantium venit. Ita vero hæc verba esse interpretanda, testatur ipse Codinus in paulo ante citato fragmento Codicis Vaticani: περιελθόντος ἔτει, loquit: τοῦ ἑνδεκάτου ἐνιαυτοῦ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους, ἐπεχείρησεν τὸ Βυζάντιον πόλιν κτίζειν, & infra numer. 153.

Συμπαρεστώντων αὐτῷ, &c.) In Cod. Vaticano legitur συμπαρόντων.

Ὀλυβρίου) Ita restitui ex Cod. Vaticano. Antea perperam legebatur Λιβερίου.

Ὠνωρατίου ἐπάρχου) In aliquot Codicibus legitur Ὀνωρατίου. Credo legendum esse Ὠνωράτου· Videtur enim loqui de Honorato, qui a Constantio Constantini filio ex Præfecto Prætorii Galliarum primus Constantinopoli Præfectus urbis factus est, ut scribunt Hieronymus, & Nicephorus Callistus libri noni cap. 44.

Καὶ Εὐτρόπιος ὁ σοφιστὴς, ὁ τῷ παραβάτῃ Ἰουλιανῷ συμπαρὼν ἐν τῇ Περσίδι) Testatur ipse Eutropius lib 10. Breviarii rerum Romanarum. *Hinc*, inquit, *Julianus rerum potitus est, ingentique apparatu Parthis intulit bellum, cui expeditioni ego quoque interfui.*

Καὶ ὁ ἐπιστολόγραφος Κωνσταντίνου) In Codice Vaticano legitur, καὶ ἐπιστολόγραφος Κωνσταντίνου. Videtur ergo Eutropius Constantino Imperatori ab epistolis fuisse. Sic infra num. 134. Plutarchi cujusdam meminit, quem vocat ἐπιστολογράφον Ἰουστίνου.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐποίησεν, ὡς εἴρηται, μείζονα τὴν Βυζαντίου πόλιν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινούπολιν) *Anno duodecimo sui Imperii Constantinus Byzantium venit, & urbem sibi cognominem ædificare cœpit; anno autem vigesimo quinto eam absolvit, & nominavit Constantinopolim.* Utrumque igitur hoc loco confunfunditur, nisi posteriora illa verba, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινούπολιν, auferantur. Desunt autem in Codice Vallicellano, ubi ita scriptum inveni: ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐγένοντο ταῦτα, ὡς εἴρηται.

Ἔκτισε δὲ τὰ παλάτια ἀπό τε τῆς χαλκῆς καὶ τῶν ἐξκουβίτων) Voces, ἀπό τε, quæ antea deerant, ex Vaticano Codice restitui. Respondent illis, quæ postea sequuntur, καὶ μέχρι τῆς ὀνομαζομένης σιδηρᾶς. Post vocem ἐξκουβίτων, additur in Cod. Vat. καὶ τῶν σχολῶν.

18. Ἀκκούβιτα) Græci antiqui ἀνακλιντήρια vocabant: Latinis Accubita dicuntur: ut alio Lampridius in Heliogabalo: *Nec cubuit in Accubitis facile, nisi iis quæ pilum leporinum haberent, aut plumas perdicum.* Tatus Lexicon Manuscriptum pag. 148. quod asservatur in Bibliotheca Illustrissimi Viri Petri Segaierii, magni Cancellarii Franciæ, interpretatur, Ἀκκούβιτα, τρικλίνια ἀναπαυστικὰ εἰς ὕψος ἠρμένα. & addit: αὗται δὲ τροφαὶ καὶ βλακεῖαι εἰσίν. Item: ἀκούμβιτα, παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ ἀνακλιντήριον, ὅθεν καὶ τὰ ἀκούβιτα.

Τὸ ὠάτον) Antea perperam legebatur ἄωτον. Fuit autem ὠάτον cubiculum Palatii, a forma ovata sic nominatum. Meminit ejus in Vita Anastasii Dicori Anonymus Historicus manuscriptus Bibliothecæ Regis Christianissimi: Καὶ βροντῶν, inquit, καὶ ἀστραπῶν περὶ τὸ παλάτιον γενομένων, ἔξω τοῦ βασιλέως φεύγοντος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐν ἑνὶ τῶν κοιτωνίσκων τῷ λεγομένῳ Ὠάτῳ, κατέλαβεν αὐτὸν ἡ ὀργὴ, ὥστε ἀφνίδιον ἀποδεῖξαι νεκρόν.

Καὶ κολυμβήθραν ἀμεγέθη. ἐν ζωδίοις δὲ ὑπάρχει) Scribe ex Cod. Vat. Καὶ κολυμβήθραν ἀμεγέθη. ἐνζώδιος δὲ ὑπάρχει· vel quod idem est: κολυμβήθραν ἀμεγέθη ἐνζώδιον, hoc est, *natabulum*, vel *piscinam natatoriam amplissimam, & figuris exornatam.* Sic n. 94. κιονόστηλα ἐνζώδια vocantur *columnæ, quibus figuræ insculptæ sunt.* & num. 58. ἱστορίαι ἐνζώδιοι, *historiæ figuris expressæ.*

Ὁ δὲ ἔχων τοὺς ἀρπακτικοὺς πόδας, &c.) In uno Cod. Vat. pro ἀρπακτικοὺς, scriptum inveni ὀρνικούς: crederet igitur quis legendum esse ὀρνιθικούς, hoc est, ὀρνιθίους, vel ὀρνιθώδεις. Quod si vera est hæc emendatio, verisimile est Persei potius quam Bellerophontis hanc fuisse statuam. Hic enim equo Pegaso, ille vero acceptis a Mercurio talaribus per aera iter fecisse perhibetur. Cæterum in alio quodam Cod. Vat. hic locus ita conceptus est: τὸ δὲ ζώδιον τοὺς ἱππικοὺς ἔχον πόδας ὑπάρχων ἀπὸ τοῦ, &c. Videtur ergo hic Codinus loqui de statua illa equestri in foro nuncupato Tauro posita, cujus meminit in libro de statuis, num. 48. & 49. 19.

Ἐχέτω λεπτομερῶς ἐρχόμενον) Scilicet in Excerptis περὶ στηλῶν καὶ θεαμάτων.

Τὸν Σαλλούστιον, τὸν ἔπαρχον Μαίδιον) Scribe τὸν Σαλλούστιον ἔπαρχον. τὸν Μαίδιον, &c. Salustius hic fuit Præfectus Prætorii, imperante Juliano, anno Christi 362. ad quem aliquot extant leges Codicis Theodosiani. Idem sequenti anno 363. Consul ordinarius fuit cum Juliano. Nomen ejus bis corruptum legitur apud Eunapium in vita Maximi: καὶ τοί γε ἐπὶ ἐπάρχου Σαλουστίου, ἀνὴρ καὶ ἐπὶ τῆς Ἰουλιανοῦ βασιλείας κοσμηθείς. & paulo post: τῷ γοῦν Σαλουστίῳ τὴν ἀρχὴν παραλύσαι: Utrobique scribendum est Σαλλουστίου, & Σαλλουστίῳ. 20.

Ποιήσαντας δ' εἶναι ἐξ μῆνας ἐν Περσίδι) Verbo ποιεῖν ita hoc loco usus est, ut Latini verbo *agere*, pro *esse*. Qua significatione dicit Virgilius;

Hanc ego Getulis agerem si Syrtibus exul.

Ἐκ φαντασίας) In Cod. Vat. legitur ἐν φαντασίᾳ. 21.

Ὠκοδόμησεν ἐπειδὴ) In uno Cod. Vat. legitur ὠκοδόμησεν: sed melius in alio οἰκήσας ἐπειδὴ ἐποίησε.

Ἐποίησεν ἐργαδήσιον.) Cod. Vat. ἐργοτάσιον.

Ὁ Δαρεῖος ἐκτίσθη τῆς Καρπτικοῦ τοῦ Σχληροῦ) In Cod. Vat. scriptum inveni: Ὁ Δαρεῖος ἐκτίσθη τὸν οἶκον τῆς Καπετίσσης τοῦ Σκληροῦ. In alio: ὁ Δαρεῖος ἐκτίσθη τὸν τῆς ἐκπατικίσσης τὸν τοῦ Σκληροῦ.

Ἐλθόντες γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς, &c.) Scribe, ἐλθόντες γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς χώρας μετὰ νίκης, ἀναλαβόμενοι καὶ πάκτα κεντηνάρια τξέ. ἐδέξατο αὐτοὺς, &c. hoc est, *Cum igitur, acceptis trecentis & sexaginta quinque centenariis tributi, ex Persia victores rediissent, excepit eos Imperator, &c.* In Cod. Vat. verbis paulo diversis eadem res ita narratur: ὑποστρέψαντας δὲ τοὺς ἄρχοντας ἐκ Περσίδος μετὰ νίκης, ἄγοντας αὐτῷ καὶ πάκτα κεντηνάρια τξε· ἀπεδέξατο αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ὡς ἔχρην. Πάκτον vero hoc loco significat *tributum*. sic πάκτα διδόναι, significat *tributum pendere*. In Menologio Græcorum die 26. Augusti. καὶ δὲ τοῦ βασιλέως ἀποδεχομένου δοῦναι αὐτοῖς πάκτα. In eadem significatione utitur hac voce Codinus num. 145. οἱ δὲ τῶν ἀμ-

βάσια ἐκ τῶν συλλέων ἐγένετο ἔξοδος χρόνο πάντα τῆς Αἰγύπτου κεντήματα τξέ.

Ο Ῥοδανὸς ἔκτισε οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ ἀκροπόλι. εἰς δὲ τὸν Μαμᾶνος ὁ Σαλτίου ἔκτισε οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ Κορδόμιτου) Lectio Cod. Vat. quam Latina versione expressi, hæc est: ὁ Ῥοδανὸς ἔκτισε οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ ἐν ἀρχαῖς. ἔτι δὲ τὸ Μαμᾶνος. ὁ δὲ Σαλούτιος ἔκτισε οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ Κοντομίτου. Κοντομίτου vero hoc loco cognomen est ex brevitate nasi desumtum. κόντος enim Græco-barbare brevis dicitur, & μύτη vel μύτιον nasus.

Edit. Paris. pag. 149.

Eodem modo igitur κοντομύτης compositum est, ut κοντοσκέλης, κοντοχέρης, κοντολέων, κοντοστέφανος, &c. vide Notas ad num. 204. In aliquo quodam Cod. Bibl. Vat. hic locus ita legitur: ὁ Ῥοδανὸς ἔκτισεν τῆς ἁγίας Σοφίας, τὸ νῦν τυγχάνον, ὅπερ λέγεται τὰ Αὐγουσταίου. ὁ δὲ Σαλούτιος, &c.

22. Ο μὲν εἰς ἤρχετο ἀπὸ τοῦ Τζυκανιστηρίου) Perperam antea legebatur: ὁ μὲν εἰς εἰσήρχετο, &c.

Καὶ τῶν μεγάλων,) Scribe ex Cod. Vat. καὶ τῶν Μαγγάνων. Mangana autem locus erat instrumentis bellicis, & materiis mechanicis asservandis destinatus, de quo pluribus agitur, num. 80.

Ἔκτισε δὲ ὁ αὐτὸς καὶ τέσσαρα ἐμβόλους, &c.) In uno Cod. Vat. hæc ita leguntur: ἔκτισε δὲ ὁ αὐτὸς τοὺς τέσσαρας ἐγχώρους θαλάσσης ἀπὸ τοῦ παλατίου καὶ μέχρι τοῦ χερσαίου τείχους.

Καὶ τὸ ἐξωπόρτιν) Cod. Vat. καὶ τὸ ἐξωπόρτιν, ὅπου ἦν ἡ πόρτα τοῦ χερσαίου τείχους.

Ἔκτισε δὲ τοὺς μυδρῶνας) Vocem μυδρὼν numquam alibi legi: sunt qui Latine exponunt officinam ferrariam, quasi derivetur a μύδρος, quod vocabulum significat ferrum candens. Sed forte legendum est ὑδρῶνας, id est, ut ergo interpretor, aquaria, vel loca aquationis. Græci antiqui ὑδρεῖα vocabant, ut passim Strabo. Item Plinius & Solinus Hydria appellant. Sed verisimilius est scribendum esse λυτρῶνας, id est, ἀφεδρῶνας, sive latrinas.

Γοῦβας ἐγχωρίους) In aliquot Codicibus legitur καμάρας. γοῦβαι recentioribus Græcis dicuntur cavi, seu loca concava. Hoc loco autem γοῦβαι ἐγχώριοι significant cloacas, seu cavernas, per quas colluvies effluebat in mare. In Cod. Vat. hic locus ita conceptus est: μέσον δὲ τῶν ἐμβόλων, ἔνθα οἱ λεωφόροι εἰσὶν ὁδοί, καὶ ἐπὶ πάντα ἄλλον τόπον τῆς πόλεως ἔκτισε καμάρας θαλαττίας, &c.

Σαλουτίου ὑπάρχου) Perperam antea editum erat, Γαλατωνος ὑπάρχου.

23. Καὶ τῶν λοιπῶν, καταλιπὼν αὐτοῖς, &c. Scribendum esse censeo: καὶ τῶν λοιπῶν. καταλιπὼν δὲ αὐτοῖς &c. αὐτὸς ἦν κατὰ Σκυθῶν. Vide quomodo verterim.

Ἀπὸ φωνῆς Ἑρμείου) In uno Cod. Vat. scriptum inveni: ἀφ' οὗ Ἑρμείου: in alio hæc decrant.

Τὴν δὲ κόρτην αὐτοῦ καὶ τὰ ἅρματα) Cod. Vat. ἔκτισε δὲ τὰ ἁρματεῖα, ἔνθα τὸ φρεῖτιν, πρὸ τοῦ κατάρχειν τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἐπῆξε τὴν κόρτην αὐτοῦ, καὶ ἅρματα αὐτοῦ ἀπέθετο.

Ἐστι δὲ καὶ οἶκος τοῦ Τοπάρχου καὶ τοῦ Ὀξυμίτζη) In uno Cod. Vat. legitur: ἔστι δὲ ἐξ οἴκου τοῦ Ὀξυμίτζη. In alio: μεθ' ἃ τὰ καλούμενα Καῖστα, ἅπερ εἰσὶν οἶκοι τοῦ Τοπάρχου ἐξ Ἰβηρίτζη.

Τὰ καλούμενα Κωνσταντινιανὰ) Cod. Vat. Κωνσταντινιανά.

Βουλόμενος δὲ κτίσαι καὶ ἱππικὸν, &c.) De Constantino Magno loquitur. Quod autem Codinus ait Constantinum Hippodromum Severi imperfectum absolvisse, confirmat his verbis Chronographus ἀνώνυμος καὶ ἀνέκδοτος, in Bibliotheca Regia. Τὸ δὲ τοῦ Βυζαντίου ἱππικὸν ἔκτισε Σεβῆρος ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς πρὸς διατριβὴν τῶν Βυζαντίων, ὅπερ οὐκ ἔφθασε τελειῶσαι, καὶ διέμεινεν ἀτέλεστον μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου Χριστιανῶν βασιλέως, ὃς κτίσας τὴν πόλιν μετωνόμασε Κωνσταντινούπολιν, ἣν καὶ κοσμήσας χαλκουργήμασι, καὶ τὸ ἱππικὸν ἀναπληρώσας, πρῶτος ἐπετέλεσεν ἐν τῇ γενεθλίῳ ἡμέρᾳ τῆς πόλεως τὸν ἱππικὸν ἀγῶνα, ὅτε τελεῖται ια' ἡμέρᾳ Μαΐου.

Καὶ τοὺς δήμους) δῆμοι hic vocantur loca Hippodromi, ubi sedebant duæ factiones populi, Prasina nempe, & Veneta. Alias δῆμοι ipsas factiones significant.

ANIMADVERSIONES IN GEOR. CODINI librum de Schematographia Constantinopoleos.

pag. 150.

Ο δὲ ναὸς τοῦ ἁγίου Μωκίου ὑπῆρχε πρῶτον τοῦ Διὸς ἱερόν· ὅθεν δὲ καὶ εἰς τὰς μαρμαρινὰς ἀψῖδας, τὰς ὑπεράνω τῶν δύο μεγάλων κιόνων, ὑπάρχουσιν αἱ στῆλαι τοῦ Διὸς, καὶ Κρόνου) Ita legendus est hic locus. Perperam, in aliquot Codicibus pro, ὅθεν δὲ καὶ εἰς τὰς, &c. scriptum inveni: ἐξ οὗ καὶ ἔχει τὰς μαρμαρινὰς ἀψῖδας ὑπερβάντα μεγάλων δύο κιόνων. Eadem lectio fuit in Codino manuscripto Petri Gyllii, ut liquet ex Latina ejus versione lib. 4. cap. 54. de Topographia Constant.

Ἔθος γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἄρχουσι, εἰς τὰς ἀκροπόλεις κτίζειν τὰ ἑαυτῶν παλάτια) Huc pertinet quod legitur Geoponicorum lib. 11. cap. 2. ἀκροπόλεις δὲ ἐκάλουν παλαιοὶ τὰς κατασκευάσεις τῶν βασιλέων, ὡς διὰ τὴν ἀσφάλειαν ἐν τοῖς ἄκροις τῶν πόλεων οἰκοδομουμένων, id est, Aulas regias antiqui Acropoleis vocabant, quod securitatis gratia in eminentioribus urbium locis extruerentur.

Τὰ ἑαυτῶν παλάτια) In aliis Codicibus legitur, τὰς οἰκίας αὐτῶν, ἤγουν τὰ παλάτια.

Η δὲ ἐκεῖσε ἀψὶς ἡ λεγομένη νῦν Οὐρβικία) In aliis Manuscriptis legitur, ἐξ ἧς ἐν τῷ τοῦ Οὐρβικίου ὀνομασία ἀψῖδα, &c. ubi observa ἀψῖδα pro ἀψὶς dici more recentiorum Græcorum. 24.

Τῶν Τζυκαλαρίων,) Τζυκαλαρεῖον Græcis recentioribus dicitur locus ubi fiunt, vel venumdantur ollæ, a τζυκάλη, id est, olla. Perperam in aliquot Codicibus legitur τζυβαλαρίων.

Μέχρι τοῦ ζεύγματος τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου) Legendum μέχρι τοῦ ζεύγματος, καὶ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. De loco nuncupato ζεῦγμα prolixe agitur in libro de ædificiis.

Ἀπὸ δὲ τοῦ μιλίου προσήρχετο μέχρι τῆς παλαιᾶς πόρτης τοῦ προδρόμου) Injuste conqueritur Gyllius Topogr. CP. lib. 1. cap. 3. Codinum templum S. Joannis Præcursoris sive Baptistæ, intra muros ponere, cum etiam multis annis post Constantinum extra urbem fuerit. Nam si recte ejus verba introspexisset, animadvertisset proculdubio, eum simpliciter dicere, muros Byzantii a Milio pertendisse usque ad antiquam portam Prodromi, seu S. Joannis Baptistæ. Tantum igitur abest, ut dicat, templum S. Joannis Baptistæ intra muros fuisse, ut ne quidem templi illius mentionem fecerit. Et quamvis dixisset hanc urbis portam a quodam prope sito templo S. Joannis Baptistæ fuisse denominatam, non tamen addidit, fueritne extra an intra urbem illud templum.

Καὶ διήρχετο μέχρι τῆς Βοὸς, καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων, Μανουὴλ, Σαβὲλ, καὶ Ἰσμαὴλ) in Cod Vat. legitur, μέχρι τῆς Βοὸς, καὶ διήρχετο τὸν ναὸν τῶν &c. & post nomen Ἰσμαὴλ, additur: ἐν ᾧ τετελειώθησαν οἱ ἅγιοι παρὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ. 25.

Τοὺς Ἀρμενιακοὺς τοὺς Χατζιτζαρίους) Cod. Vat. τοὺς Ἀρμενιακοὺς καὶ τοὺς Χατζιτζαρίους De Chatzitzariorum hæresi, vide Nicephorum Callist. lib. 18. cap. 56. Exorta autem est hæc hæresis temporibus Constantini Heraclii filii, circa annum Christi 640.

Καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, τὰ Ἀρμενίου) Cod. Vat. τῶν Ἀρμενίων. 26.

Καθὼς εἰς τὰ περὶ κτισμάτων περιέχει) Nempe num. 153. ubi agitur de Ecclesia S. Deiparæ cognominata Cyri. Sed plenior ejus rei narratio habetur in libro, de statuis, num. 54. ubi tractatur de statuis Elephantum portæ aureæ.

ANIMADVERSIONES IN CAPUT de Adiabene.

ΠΕΡΙ Ἀδιαβηνῆς) Caput hoc de Adiabena regione in pluribus Codicibus deest, & nihil omnino facit ad Origines Constantinopolitanas. Legitur autem iisdem fere verbis apud Suidam pag. 151.

in v. Ἀδιαβηνή, & apud Ammianum Marcellinum lib. 23.

Πρὸ τῆς Μεσοποταμίας) In Cod. Vat. legitur, πρὸς τῆς, &c. id est, prope Mesopotamiam: ita etiam scribendum apud Svidam.

Η λεγομένη ναφθ) In Codice Vaticano scriptum erat νάφθα, quod idem est. Auctor Epitomes Straboois: ὅτι λέγεται ὁ ἄφθας, καὶ ἡ ἄφθα, καὶ ἡ νάφθα, καὶ τὸ νάφθα. ita ἡ ἄφθα pro ἡ νάφθα legitur apud Constantinum Porph. de admin. Imp. & ὁ ἄφθας pro τὸ νάφθα apud Simplicium in Commentario in Categorias Aristotelis.

Λέγεται δὲ Αδιαβηνή, διὰ τὸ, &c.) Itidem Ammianus Marcellinus lib. 23. tradit, veteres credidisse, Adiabenam fuisse cognominatam, quod inter Oenam & Tigridem sita navigeros fluvios, adiri vado numquam poterit. Sed addit, sibi potius videri ita appellatum esse a duobus amnibus perpetuis, Diaba & Adiaba, qui in ea regione sunt.

Ποιεῖ τοῖς χνίσμασιν) Cod. Vat. ποιεῖ ἐν τοῖς χνίσμασιν.

Αορτον τόμον) Cod. Vat. τόμον.

Εἴπερ τύχοι ὀσφρανθῆναι) Apud Svidam legitur, εἰ πρὸς τὸ τυχὸν ὀσφρήσαιτο.

Καὶ ἡ κατ' ἀτθίδα ἐξέρχεται) Supple ex Codice manuscripto, & Svida: καὶ εἰ ἐσκεδάννυτο ἔξω, οὐκ ἂν ᾠκεῖτο ὁ χῶρος. ἀλλ' ἡ κατ' ἀτθίδα ἐξέρχεται, &c. *Quod si ille halitus foris dispergeretur, locus non posset habitari. Verum non recta egreditur, sed cum paulum emersit, languescit, & refrigatur.* Hinc illa Ammiani subobscura verba illustrari possunt: *In his pagis hiatus quoque conspicitur terræ, unde halitus lethalis exurgens, quodcumque animal proxime steterit, odore gravi consumit. Quæ lues oriens a profundo quodam puteo, cum os ejus excesserit latum, antequam sublimius vagaretur, terras circumsitus inhabitabiles acerbitate fecisset.* Apud Svidam vero scribendum est, ἀλλ' ἡ κατ' ἀτθίδα ἐξέρχεται· ὀλίγον δὲ ἀνερχόμενον ἀνίησι καὶ πάλιν ἀντανακλᾶται. Vulgo perperam legitur: ἀλλὰ κατ' ἀτθίδα ἀνίησι, καὶ ὀλίγον ἀνερχόμενον πάλιν ἀντανακλᾶται.

Καὶ ἐκ τούτου τὰ ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζονται, καὶ τὰ πέριξ Ασίας ὥσπερ πάντα ὀσφραινόμενα φθείρει, πλὴν τῶν ἀνέχων) Hic locus ex Codice Vaticano ita supplendus atque reformandus est: καὶ ἐκ τούτου τὰ ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζεται, καὶ τὰ πέριξ νεμόμενα. λέγει δὲ ὁ Δίων τοιοῦτόν τι ἑωρακέναι ἐν Ἱεραπόλει τῆς Ασίας, ὅπερ πάντα τὰ ὀσφραινόμενα φθείρει πλὴν τῶν ἀνέχων, id est, *Eoque modo* (nempe propter refractum & suppressionem noxii illius odoris) *aves altius supra volantes, & quæ circumcirca pascuntur animalia, servantur. Cæterum refert Dio, se simile foramen Hierapoli Phrygiæ vidisse, cujus odor omnia corrumpit, præterquam eunuchos.* Iisdem fere verbis eamdem rem narrat Ammianus: *Cujus simile*, loquit, *foramen apud Hierapolim Phrygiæ, antehac, ut adserunt aliqui, videbatur: unde emergens itidem noxius spiritus perseveranti odore quidquid prope venerat, corrumpebat, absque spadonibus solis.* Odorem hujus foraminis Ammianus perseverantem vocat, comparatione alterius odoris, quem simile foramen Adiabenicum exspirabat. Is enim non perseverabat, sed simulatque ad os foraminis pervenerat, refringebatur, & desinebat esse noxius. Damascius in vita Isidori, spiraculum illud Hierapolitanum suo etiamnum tempore superfuisse memorat, seque cum Doro Philosopho eo descendisse, & salvum inde egressum esse. *Soli enim* ut ille ait, τετελεσμένοι, hoc est, *consecrati, & initiati intrare, & illæsi intus degere poterant.*

Edit. Paris. pag. 150. 06. Πλὴν τῶν ἀνέχων) Post hæc verba additur in Codice Vaticano: ἔστι δὲ ἐν τῇ Διαβηνῇ ἡ Κτησιφῶν, id est, *In regione Adiabena est Ctesiphon.* Ubi nota Διαβηνὴν vocari, quæ alias dicitur Ἀδιαβηνή. ita in veteri Lexico manuscripto Διαβηνίτης exponitur, ὁ ἀπὸ Διαβηνῆς τόπου, ubi Διαβηνίτης idem valere puto atque Ἀδιαβηνός, ut στάχυς, idem est atque ἄσταχυς.

ANIMADVERSIONES IN LIBRUM de Statuis Constantinopolitanis.

TO ἄγαλμα τοῦ Ιανοῦ, &c.) In aliquot codicibus legitur Ιανουαρίου, uti etiam apud Svidam. Tota autem hæc simulacri Jani descriptio ex Joannis Philadelphiensis libro hactenus inedito *de mensibus*, verbo tenus fere desumta est: Verba ejus super hac re hæc sunt: ζητοῦσι τοίνυν περὶ Ιανοῦ τίς τε ἄρα ἐστὶ, καὶ τίς ἡ περὶ αὐτοῦ δόξα γέγονε τοῖς ἀρχαίοις. Καὶ οἱ μὲν διμορφον αὐτὸν μυθολογοῦσι, τινὲς μὲν κλεῖδα τῇ δεξιᾷ φέροντα ὡσανεὶ θυρεόν. τινὲς δὲ μὲν δεξιᾷ τριακοσίας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ ἑξήκοντα πέντε ψήφους ἀριθμοῦντα, ὥσπερ τὸν ἐνιαυτόν. ἔνθεν, καὶ τετράμορφον αὐτὸν ἐκ τῶν τεσσάρων τροπῶν. καὶ τοιοῦτο αὐτοῦ ἄγαλμα. ἐν τῷ φόρῳ τοῦ Νερβᾶ ἔτι καὶ νῦν λέγεται σωζόμενον. id est, *Quocirca nunc dicendum de Jano, quis ille, & quæ veterum de eo fuerit opinio. Alii eum fingant bifrontem, & vel claves dextra gestantem instar janitoris, vel trecentos calculos dextra, & sexaginta quinque sinistra instar anni dinumerantem. Unde etiam quadrifrontem a quatuor anni conversionibus fingant: quale ejus signum adhuc extare ajant in foro Nervæ.*

Καὶ ἀνοίξας τοῦ ἐνιαυτοῦ θυρεόν) θυρεὸς, hoc loco idem est atque θυρωρὸς, hoc est, *janitor*, seu *ostiarius*. Etymologicon magnum: γίνεται παρὰ τὴν θύραν θυρεὸς καὶ πλεονασμῷ τοῦ ε. θυρεός: ὁ θύρας τάξιν ἔχων. Ita sumitur in supra citatis Joannis Philadelphiensis verbis: τινὲς μὲν μυθολογοῦσι κλεῖδα τῇ δεξιᾷ φέροντα ὡσανεὶ θυρεὸν quod est, interprete Macrobio, Saturn. lib. 1. cap. 9. *Et cum clave figuratur quasi portarum custos.* Alias θυρεὸς ipsum quoque januæ claustrum significat, ut apud Homerum Odyss. 1.

Αὐτὰρ ἔπειτ' ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν.

ad quæ verba Eustathius notat, θυρεὸν ab Homero vocari *saxum claudens speluncæ ingressum*. Hinc ergo satis apparet falli viros doctos, quorum unus pro θυρεὸν legendum censet θυρωρὸν, alter θύραν, quasi vero θυρεὸς non aliam quam *scuti* significationem habeat.

Κρατεῖν ψήφους τριάκοντα, &c.) Vox ψήφους apud Svidam deest. 27.

Κιθάραν ἐπὶ χερσὶν πλάττουσι τοῦ Απόλλωνος, οἱονεὶ τὸν ἥλιον τὸ παντὸς ἁρμονίαν) Lege τοῦ Απόλλωνος, οἱονεὶ τοῦ ἡλίου, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν αἴτιον τῆς τοῦ παντὸς ἁρμονίας. id est, *Citharam manibus tenere fingunt Apollinem, seu Solem, quoniam is auctor est consonantiæ omnium rerum:* Confirmat hanc lectionem Proclus, cujus de Apolline hæc verba sunt in Commentario, ἀνεκδότῳ ad Cratylum Platonis: τὸ δὲ τῆς μουσικῆς παρέστησεν, ὅτι Θεὸς αὐτὸς αἴτιος ἐστὶ πάσης ἁρμονίας, ἀφανοῦς τε καὶ ἐμφανοῦς διὰ τῆς ἡγεμονικῆς αὐτοῦ δυνάμεως, καθ' ἃς ἀπογεννῆ σὺν τῷ μνημοσύνῃ καὶ τῷ Διῒ τὰς μούσας. συνυφίστανται δὲ πᾶν τὸ αἰσθητὸν ταῖς δημιουργικαῖς αὐτοῦ δυνάμεσιν, αἱ δὲ θεουργῶν παῖδες χεῖρας ἀποκαλοῦσιν. ὑπὸ καὶ τὰς ἁρμονίας ἐνέργειαν τοὺς φθόγγους τῆς χαίρειν ἐξάπτεσθαι κινήσεως. ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα διὰ τῶν ἁρμονικῶν λόγων κατακοσμεῖ, οἷον φθόγγοις τισὶ χρώμενος ταῖς διαφόροις αὐτῶν δυνάμεσι. καὶ κοινῇ ἐναρμονίως καὶ ἐρρυθμίως πάντα ταῖς δημιουργικαῖς αὐτοῦ κινήσεσιν. ἀλλὰ καὶ ἡ οὐρανία πᾶσα τάξις καὶ κίνησις τὸ ἐναρμόνιον τοῦ Θεοῦ ἔργον ἐνδείκνυται. Huc quoque faciunt illa verba Joannis Lydi, libro *de mensibus*, Ερμοῦ κιθάραν δίδωσι μυθικῶς τῷ Απόλλωνι, οἷον ὁ λόγος τῷ ἡλίῳ τὴν τοῦ παντὸς ἁρμονίαν.

Κρινόμενοι) Perperam in aliquot Codicibus legitur κρινόμενος.

Ποιοῦσι τῆς Ηρας τὸ ἄγαλμα βαστάζον ψαλίδα) Ita visitur in nummo Treboniani Galli cum inscriptione, JUNO MARTIALIS. pag. 153.

Εὐξαμένας δὲ τῇ Αφροδίτῃ ἀνατριχωθῆναι, τιμῆσαι τε αὐτὴν ἀγάλμασι κτένα φέρουσι. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ γένειον ἔχειν. ἔστι τε καὶ, &c.) Ita hunc locum restitui ex Cod. Vat. cum antea corrupte & indistincte ita legeretur: εὐξάμεναι δὲ ἀνατριχωθῆναι τῇ Αφροδίτῃ, τιμῆσαι τε αὐτὴν ἀγάλματι. κτένα 28.

φέρουσαν πλάττουσι αὐτὴν, καὶ γένειον ἔχειν, ὅτι δὲ ἢ, &c. Similiter corrige Svidam v. Ἀφροδίτη.

Πλάττουσι αὐτὴν καὶ γένειον ἔχειν) Desumtum est ex Joannis Lydi libro *de mensibus* Παμφύλιοι, inquit, ἢ πωγῶνα ἔχουσαν ἐτίμησαν Ἀφροδίτην ποτέ. Hanc Latini vocant, *Venerem barbatam*.

Ἔτι τε καὶ ἄρρενα καὶ θηλεία ὄργανα) scilicet γεννητικά. Venerem utriusque sexus potentem, Græci vocant ἀρρενόθηλυν. Joannes Lydus: καὶ γὰρ καὶ ἡ Ἀφροδίτη τὴν τὸ ἄρρενος καὶ θήλεος ἔχουσα φύσιν, ἀρρενόθηλυς καλεῖται.

Καὶ ἀπὸ τῆς ὀσφύος τὰ ἄνωθεν λέγουσιν αὐτὴν ἄρρενα, τὰ δὲ κάτω θήλειαν) Ex Joanne Lydo desumtum est, cujus hæc verba sunt in libro *de mensibus*: Ἑρμῆς ἐν τῇ κοσμοποιΐᾳ, τὰ μὲν ὑπὲρ ὀσφὺν ἄρρενα τῆς Ἀφροδίτης, τὰ δὲ μετ' αὐτὴν θήλεα παραδίδωσι.

Πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ ἔφιππον) Veneris equestris imago visitur in quodam nummo L. Aurelii Veri.

29 Ὅμηρον ἀπὸ δὲ τῶν τριῶν μήλων δηλοῖ, τρία κλίματα κατέχειν τὴν πάσαν διακοσμησιν) Nemo non primo intuitu animadvertet, post vocem ὅμηρον quædam deesse: incipit enim nova descriptio simulachri Jovis tenentis manu tria poma, veluti tres globos, ad significandum Jovem, ut ait Ovidius Metamorph. lib. 15.

Arces temperare æthereas & mundi regna triformis.

Supple igitur ex Cod. Vat. & lege: ἀλλὰ καὶ πλάττουσι αὐτὸν τρία μῆλα ἐν τῇ χειρὶ βαστάζειν. ἀπὸ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ τρία κλίματα κατέχειν τὴν πάσαν διακόσμησιν. κλίματα. videtur abusive appellare tres antiquis cognitas orbis partes, vel, ut Cicero loqui amat, *tripartitas orbis terrarum oras*, nempe Europam, Asiam, atque Africam. Huc facit nummus Augusti Imperatoris, in quo visuntur tres globi pyramidatim positi, quorum uni inscriptum est, EUR. alteri, ASI. tertio, AFR. ad significandum omnes totius orbis nationes Romano nomini subjectas esse. Cæterum in alio quodam Codice Vaticano legitur: ἀπὸ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ ὡς σφαιρικὰ εἰς τρία κλίματα κατέχει τὴν πάσαν διακόσμησιν.

Τὸν Διὸς λέγουσι καὶ Μαίας) In Codice Vaticano legitur, καὶ Ῥέας. Omnia autem quæ hoc loco de Mercurio narrantur, iisdem fere verbis extant in Joannis Lydi libro *de mensibus*. υἱὸν δὲ, inquit, οἱ φασὶ Διὸς καὶ Μαίας τὸν Ἑρμῆν εἶναι ἀλληγορικῶς υἱὸν, νοῦν μὲν εἶναι Δία, Μαῖαν δὲ τὴν Φρόνησιν. παῖδα δὲ ἐξ ἀμφοῖν Ἑρμῆν λόγον αἰνιττόμενοι πάντων δὲ νεώτατα εἰργάσαντο, ἅτε δὴ μὴ γηράσκοντος τοῦ λόγου. ἔτι μὴν τετράγωνον πεποίηνται τοῦτον παραινοῦντες ἡμᾶς; τὸ ἑδραῖον καὶ ταχὺ λόγου ἀπὸ τοῦ τοῦδε τάχους αἰνιττόμενοι. ὁ γοῦν ποιητὴς φησίν. ἔπεα πτερόεντα. εἶτα δὲ ἢ τετραγώνῳ σχήματι Ἕλληνες ἀναπλάττουσι τοῦτον, τεκμήριον μέγιστον παρεχόμενοι, λόγον εἶναι τοῦτον, ἢ λόγου ἀληθοῦ, &c.

Τοῦ κέρδους αἴτιον, &c.) Joannes Lydus libro *de mensibus*: εὔχονται δὲ Μαίᾳ τε ἢ Ἑρμῇ καὶ πραγματεύονται ἀπὸ κέρδους τὸν τῶν κερδῶν εἶναι.

Τὸ κέρδους αἴτιον λέγουσι ἢ ἐμπόριον τὸν Ἑρμῆν) ἐμπόριον pro ἐμπορικὸς, nullibi, quod sciam, lectum est: ἔμπορος in ea significatione semel duntaxat apud Nonnum Panopolitam occurrit Paraphrasi in Joannem cap. 2. vers. 15. ubi ἐμπορον ἕδρην vocat τὴν τράπεζαν κολλυβιστικὴν, hoc est, *mensam fœneratoriam*, seu *tabernam trapezicam*. Non male igitur quis pro ἐμπόριον, hic legendum censeret, ἔμπορον. Sed mihi scribendum videtur: τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι, καὶ τῶν ἐμπορίων τὸν Ἑρμῆν. Ita Cæsar lib 6. de bello Gallico: *Deum*, inquit, *Mercurium colunt: hunc quæstus pecuniæ mercaturasque habere vim maximam arbitrantur*. Et Phurnutus de Mercurio agens: ἐντεῦθεν, ait, καὶ τῶν ἐμπορίων ἐπιστάτην ἔδοξεν εἶναι, καὶ ἐμπολαῖον, καὶ κερδῷον ὀνομάζουσι. apud Svidam legitur: λέγουσι δὲ αὐτὸν (sc. τὸν Ἑρμῆν) ἢ τοῦ κέρδους αἴτιον καὶ τῶν ἐμπορίων ἔφορον.

Edit. Paris. pag. 154.

30. Ἐπιφέρουσα βαλάντια χρυσᾶ, ὡς τοῦ χρυσοῦ σύμβολον ὄντος δυναστείας) vocem χρυσᾶ perperam antea omissam ex Cod. Vat. restitui. Eamdem quoque apud Svidam moneo restituendam esse, voce Ἑρμῆς, ubi itidem deest.

Ὡς τοῖς ὅπλοις ὑποταττομένων τῶν ἀνθρώπων) Hæc lectio præferenda est ei, quæ apud Svidam habetur, ὑποταττομένων τῶν ἀνθρώπων.

Ὡσανεὶ παρὰ τὸ φαίνειν τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν) ita Themistius in oratione ad Constantinum, de Sole loquens, ἡ δύναμις, inquit, ἁπανταχοῦ καὶ αἱ ἀκτῖνες, καὶ ἐν θαλάσσῃ, καὶ ἐν νήσοις, καὶ ἐν ἠπείρῳ, &c. hoc est, *Vis ejus & radii universa pervadunt; terras, maria, insulas, continentem*, &c. Corrigendus ergo Svidas voce Πρίαπος, ubi perperam legitur, ὡσανεὶ παρ' αὐτὸ φανεῖσαν τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, quod Interpres vertit, *Ev quod ab ev tellus & mare sit monstratum*. Scribe ὡσανεὶ παρὰ τὸ φαίνειν τὴν ξηρὰν, ἢ τὴν θάλασσαν, & verte *Ev quod terra marique appareat*.

Ἔχει δὲ ἢ πτερά. κατὰ μέσον δὲ τῶν πτερῶν δίσκον δύο κύκλων. τὰ μὲν πτερὰ, ἀπὸ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως. τοὺς δὲ κύκλους, διὰ τὴν τοῦ δίσκου περιφέρειαν. ταυτὸν γὰρ εἶναι τῷ ἡλίῳ αὐτὸν δοξάζουσιν) ita restitui & supplevi hunc locum ex Codice Vaticano. Antea legebatur: ἔχει δὲ ἢ πτερὰ διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως. τὸν δὲ κύκλον, τοῦ δίσκου περιφέρειαν. ταύτην γὰρ εἶναι τῷ ἡλίῳ αὐτὸν δοξάζουσιν. Itidem corrige Svidam in v. Πρίαπος, ubi æque corrupte hæc verba extant. 31.

Τὴν γῆν λέγουσι ἑστίαν, ἢ πλάττουσι αὐτὴν γυναῖκα, τύμπανον βαστάζουσαν) ita ex Cod. Vat. restitui. Perperam antea legebatur: γυναῖκα, λέγουσι τὴν ἑστίαν καὶ πλάττουσιν αὐτὴν οἱονεὶ τὴν γῆν, τύμπανον βαστάζουσαν.

Τοὺς δὲ ἀνδριάντας ὀνομάζουσι Νικαίτορας) Scribe Νικάτορας. Sic etiam apud Svidam in v. Σέλευκος, pro Νικάνωρ, Νικάτωρ legitur.

Περὶ τοῦ Αὐγουσταίου) Ante templum sanctæ Sophiæ & Palatium Imperatoris forum erat, quod antiquitus vocabatur γαστὴρ, sive ὀψοπωλεῖον, quia obsonia in eo vendebantur. Postquam vero Justinianus, ædificato templo S. Sophiæ, simul quoque hoc forum purgavit, & marmoreo stravit pavimento, pro γαστὴρ nominatum fuit αὐγουστεῖον, & vulgo αὐγουστεῖον, ut παλάτιον pro παλάτιον. Hujus loci ἐκφρασιν scripsit Georgius Pachymerius, quæ hactenus edita non fuit, & asservatur Lutetiæ in Biblioth. Regia

Ἐν ταῖς ἑορταῖς ἢ τοῖς ἐπινικίοις) In Codice quodam Biblioth. Regiæ legitur: Ὅτι οἱ παλαιοὶ τοῖς ἐπινικίοις ἑορταῖς, &c.

Ξηραμπελίνοις τῷ χρώματι) Juvenal. Sat. 6.

Et Xerampelinas vestes donaverit ipsi.

ubi vetus Scholiastes notat Xerampelinas vocari vestes ampelino colore tinctas, qui inter coccinum & muricem medius est.

Αἱ ἰκείλαι ἀτραβατικαὶ ἀπὸ τοῦ χρώματος, &c.) scilicet quasi ἀτραβαπταὶ, vel ἀτραβαπτικαὶ, quod colore atro tinctæ essent. Sed rectius observat Cl. Salmasius ad Trebellium Pollionem & Flavium Vopiscum Atrabatica saga, & Atrabaticos birros nomen accepisse ab Atrebatis Galliæ populis.

Ἡ ὅτι μετὰ τραβέων τινὰς κινοῦσι χρίδας) in Cod. Vat. scriptum inveni: ἢ ὅτι μετὰ τὰς τραβέας ταύτας κινοῦσι χρίδας.

Τραβέαι δὲ λέγονται αἱ πολυτελεῖς χλαμύδες) Ad illustrandam hanc Trabearum descriptionem, libitum est pauca quædam ex Joannis Lydi libro *de mensibus* subscribere: Ὁ δὲ Νουμᾶς, inquit, τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα εἰς τιμὴν Ἡλίου, καὶ Ἀφροδίτης ἐκ πορφύρας καὶ κόκκου κατασκευάζεσθαι διετύπωσεν. ὅθεν καὶ Βλάττα ὄνομα Ἀφροδίτης ἐστὶ κατὰ τοὺς Φοίνικας. καλέσας αὐτὴν τῇ πατρίῳ Τραβέαν. ἣν λέγεται πρῶτος ὁ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σικελιώτης εὑρεῖν. Τραβέα δὲ εἴρηται οἱονεὶ τριβαφής. ἐκ τριῶν γὰρ ἀποτελεῖται χρωμάτων, πορφύρας, κόκκου, καὶ τῆς λεγομένης pag. 155.
ἰσάτιδος βοτάνης, ἥτις ἐστὶν Ἄρεως. id est, *Numa Regiam vestem in honorem Solis & Veneris, ex purpura & cocco parari constituit. Unde & Veneri apud Phœnices Blattæ nomen est. Vestem autem ipsam patria voce Trabeam appellavit: quam Agathocles Siculus primus reperisse dicitur. Trabea vero dicitur quasi Tribaphos; quia ex tribus conficitur coloribus, purpura, cocco, & herba, cui Isatidis nomen est, quæ Marti tribuitur.*

Τῇ

32 *Τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς*) Apud Svidam legitur, *τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ*.

Ἐχόρευον οἱ δημαρχοι ἐν τῷ γενεθλίῳ ἄγοντες τῷ ὀψωνοκλίῳ) pro *ἐν τῷ γενεθλίῳ*, perperam antea legebatur, *ἐν τῷ ἀγωνισμῷ*. Item apud Svidam corrupte legitur, *ἐν τῷ ἀγωνισμῷ*. Recte Joannes Lydus libro *de mensibus*, unde hæc desumta sunt: *ἐν τῷ γενεθλίῳ*, inquit, *οἷον τῷ ὀψωνοκλίῳ τοῖς τιμίοις Τιβερίου οἱ στρατοφόροι ἐχόρευον. ἡ δὲ τοιαύτη τάξις οἱ ἰδιῶται συγκαλοῦσι καλάνδαις*.

Γράφων) pro *ἐν ᾧ ἔγραφεν*. Sepe alias verbum *γράφειν* apud Codinum hac significatione occurrit.

Ὁμοίως καὶ δύο ταχυδρόμων στήλας ἐπτερωμένας) Scribe ex Codice Vaticano, *ταχυδρόμων στήλας πτερυγωτάς*. Proculdubio Angelorum statuæ fuerunt, quibus ad exprimendam eorum celeritatem, alas tribuit Antiquitas. Ita Paulus Silentiarius *ἀντιπρύμνας* vocat in descriptione templi sanctæ Sophiæ, versu quingentesimo quinquagesimo nono:

Πῇ μὲν ἀντιπρύμνας χρυσοῖς ἔξεστιν ἀγγελιώτας.

Refert autem historiæ Miscellæ Auctor lib. 11. Constantinum, cum in cælo signum Crucis exterritus admiraretur, sibi adstare vidisse Angelos dicentes: *ἐν τούτῳ νίκα*. Ad conservandam igitur ejus rei memoriam, non mirum est, quod ait hoc loco Codinus, Cruci, ad imitationem illius cælestis erectæ, Angelorum simulachra apposita fuisse. Huc facit, quod memorat Anastasius Bibliothecarius, Constantinum Magnum Basilicæ Constantinianæ obtulisse quatuor Angelos argenteos cruces tenentes.

Τὸ πρότερον ὅσον γενέσθαι ἤγουν ὀψωνοκλίου) Corrige Svidam, apud quem perperam legitur, *τὸ πρὶν ὅσα ἀγωνίου*.

Ἐμπεπηγότος σταυροῦ ἐν αὐτῷ) Adde ex Svida, *καὶ ὑποσημαίνοντος, ὡς δεῖ*, &c.

33 *Ἐν αὐτῷ προσκολληθέντα*) In Codice Vaticano scriptum inveni, *προσκολληθέντα*.

Διὰ τῆς ἀνατάσεως, καὶ ἀνέσεως τῆς χειρὸς) Errant, qui pro *ἀνατάσεως*, legendum censent, *ἀνακλίσεως*: impossibile enim est unam & eamdem manum explicatam simul & complicatam fuisse. Sensus igitur hujus loci est, Justiniani statuam ita figuratam fuisse, ut dextra manu Orientem versus extenta, Persas videretur *ἀπωθεῖσθαι*, hoc est, repellere, & in provincias Romanas invadentes a progressu arcere. Tali *ἀνατάσει χειρὸς* etiam nos hodieque utimur, ubi importune supervenienti signum recessus damus. Cæterum pro *τῆς χειρὸς*, quod ex Codice Vaticano restitui, perperam antea legebatur, *διὰ χειρὸς*. Itidem corrigendus est Svidas v. *Ἰουστινιανός*. In alio quodam Codice Manuscripto legitur, *οἷα διὰ τῆς ἐκτάσεως τῆς χειρὸς ἀπειλεῖ, βοῶν*, &c.

Περὶ τὸ βόρειον μέρος) Scribe ex Cod. Vat. *πρὸς τὸ*, &c.

Ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ μέγας, &c.) perperam antea legebatur, *ὃ εἶδεν αὐτὸς*, &c.

Ὅτι τὸν Ξηρόλοφον πρῶτον τινὲς ἐκάλεσαν) Scribe *θέαμα*, ex Codice Vaticano, & Anonymi Chronicis Collectaneis. Sensus est fuisse quosdam, qui Xerolophum inter spectacula Constantinopoleos numerarent, seu res præ cæteris in ea spectatu dignas. Itidem corrigendus & interpretandus est Svidas in v. *Ξηρόλοφος*.

Edit. Paris. pag. 156. *Κοχλίας*) in uno Codice scriptum inveni *κοχλιοειδής*.

Καὶ Σευήρου τοῦ κτίσαντος) in Cod. Vat. legitur, *καὶ τοῦ κτίσαντος*.

Θεαμάτων τερπνῶν) Scribe ex Codice Vaticano, *θεαμάτων*. Itidem corrige Svidam.

34 *Καὶ Μαρκιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος*) In Codice Vaticano scriptum inveni *Μαρκιανοῦ*. In Anonymi collectaneis legitur, *Μαρκιανοῦ*.

Ὅτι κάτωθεν τοῦ φόρου) Scribe ex Codice Vaticano, & collectaneis Biblioth. Regiæ, *κάτωθεν τοῦ κίονος τοῦ φόρου*, hoc est, *in inferiori parte columnæ fori*. Ita alias Codinus: *ὑποκάτω δὲ*, inquit, *τοῦ κίονος τοῦ φόρου ἐτέθη ἐκ τοῦ παλλαδίου σταχίων καὶ ἕτερα συμποσιακὰ πολλά*. Similiter corrigendus est Svidas in v. *φόρος*.

In Cod. Excerpt. Animad.

Ἀφωσιωθέντα δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου) Hinc corrigendus Svidas apud quem perperam legitur *ἀφανισθέντα*. *Theodosius non abstulit ea, sed tutias duntaxat asservari fecit*.

Καὶ δεῖ τὸ λέγειν τινάς, Δραμόντας οἰκοῦν τὸ γέφυραν; πολλοὶ παρθένοι ἐτύθησαν, &c.) in Codice Vaticano legitur voce *καὶ* omissa, *διὰ τὸ λέγειν τινάς, δραμόντων οἰκεῖν τὸ γέφυραν. διὸ καὶ πολλοί*, &c.

Ὃς ἦν ὡς τὸ ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος) Si genuina est hæc lectio, vertendum videtur: *Qui fuit partium Numeriani Cæsaris*. In Codice Vaticano legitur: *ὃς ἦν υἱὸς τοῦ ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος*. In Collectaneis Anonymi: *ὃς υἱὸς τοῦ ἀπὸ Νουμερίου Καίσαρος ὑπῆρχε*. apud Svidam, *ὃς ἦν Νουμεριανοῦ Καίσαρος*. Unde quidam probare conantur Basiliscum Numeriani Cæsaris filium fuisse; sed æquius est credere Svidæ hunc locum esse decurtatum, quam dubioso atque unico ejus testimonio Basiliscum Numeriano Cæsari filium affingere.

35 *Κτίσας*) In Collectan. Bibliothecæ Regiæ legitur *στήσας*.

Ὅτε ἐκαθηρίζετο) In Codice Vaticano legitur, *ὅ, τε καὶ ἐκαθέζετο*.

Ἡ ἐν τῷ τοίχῳ ἐγράφη) In aliquot Codicibus legitur, *ὡς ἐν τῷ τοίχῳ ἔγραφεν*.

Ὁ μετατιθεὶς θεμάτιν τῷ βρόχῳ παραδοθήτω) Scribe, *ὁ μετατιθεὶς τὸ θεμάτιον βρόχῳ παραδοθήτω*, id est, *Quisque hoc signum loco moverit, laqueo pereat*. Similiter corrigendus est Svidas v. *Προκόπιος*. Similis huic inscriptio est incisa pectori statuæ muliebris, in modum termini factæ, quæ hoc anno reperta est Romæ, in regione Transtiberina: QVISQVIS HOC SVSTVLERIT AVT LÆSERIT, VLTIMVS SVORVM MORIATVR.

Εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀντεράσι Βασιλεῖ) In Codice Vaticano legitur, *τοῖς ἀντεράσι Βασιλέων*.

Τὸ πρῶτον) Cod. Vat. *τὸ πρότερον*.

36 *Ἀπελθὼν δὲ Θεόδωρος ὁ Ἀναγνώστης μετὰ Ἱμερίου Χαρτουλαρίου*) Omnia quæ hic & apud Svidam v. *κυνήγιον*, narrantur de morte Himerii Chartularii, ex historia Theodori Anagnostæ desumta sunt, & prolixius extant in Collectaneis Anonymi.

Καὶ πλατεῖαν πάνυ) Scribe ex Cod. Vat. & Svida, *ἐκ πλατείας, ἐκ παχείας πάνυ*.

Ἐμοῦ δὲ θαυμάζοντος, φησὶν ὁ Ἱμέριος, θαυμάζε ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστιν) Quæ deinceps sequuntur, narrantur ex persona Theodori Anagnostæ. Scribe ergo ex Cod. Vat. *ἐμοῦ δὲ, φησὶν ὁ Θεόδωρος, θαυμάζοντος, ἔφη ὁ Ἱμέριος. καὶ αὐτὸς θαυμάζω, ὅστις ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστιν; Me autem, inquit Theodorus, admirante, interrogavit Himerius & ipse mirabundus, quisnam Cynegium condidisset?* Eodem modo corrigendus est Svidas, apud quem æque corrupte hæc verba leguntur.

Παρελθὼν τὸν στύλον ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους, καὶ κρούσας τὸν Ἱμέριον, καὶ παραυτίκα θανατῶσαι) pro *κρούσας τὸν Ἱμέριον*, legitur in Cod. Vat. *δοῦναι τὸν Ἱμέριον*. Verbum *δοῦναι*, pro *κρούειν*, id est, *affigere*, seu *ad terram prosternere*, alias occurrit apud Codinum in libro *de ædificiis*. *τοῦ Λεωμακέλλου*, inquit, *ἐκεῖσε διερχομένου ἐφ' ἵππου, χειμῶνος ὄντος, ἀφίπποιον ἔδωσε καὶ ἔδωκεν αὐτόν*. In alio quodam Codice totus hic locus paulo mutatus ita legitur: *παρελθὼν πέπτωκεν ὁ στύλος ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους, καὶ ἐθανάτωσε τὸν Ἱμέριον*. pag. 157.

Καὶ φίλοι τοῦ Βασιλέως) In quodam Codice legitur, *καὶ φίλοι, καὶ ὄντες τοῦ Βασιλέως*.

Πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα ἰδεῖν τοῦ ἀνδρὸς) In Codice Vaticano scriptum erat: *πρὸ τοῦ πτώματος τοῦ ἀνδρὸς ἐγγύσαι*.

Τῷ οὗ Φίλιππος ὁ Βασιλεὺς) pro *ὑφ' οὗ* legitur in Codice Vat. *ἐφ' οὗ*.

37 *Τῶν βάθρων τῶν λεγομένων τόπων*) *βάθρα* hic significat *gradus*, seu *tribunalia*. *Τόποι* vero cognomen est, quo tribunalia ista, quorum hic mentio fit, a reliquis dignoscebantur. Vertendum ergo: *prope gradus, qui vocantur Topi*. Quare autem cognominati fuerint Topi, plenissime narratur in libro *de ædificiis*. Corrigenda hinc Svidæ versio v.

νόλη, quæ vicinæ fuot locis illis, quæ βάθρα vocantur.

Ἐν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ μέρεσιν) Verti, *In regione fancti Michaelis Archangeli*. ἀρχιστρατηγὸς pro *fancto Michaele* aliquoties occurrit in libro *de ædificiis*. Apud Svidam legitur, ἐν τῷ τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ, quod idem valet atque ἐν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ μέρεσιν. Interpres perperam vertit: *In Prætoris domo*.

Καὶ Σέκρετον τὸν τόπον ἐποίουν) Σέκρετον dicitur locus, in quo judices conveniunt & caufas audiunt. Harmenop. lib. 3. tit. 4. βεβαιοῦται ὁ πρᾶσις ἐπὶ Σεκρέτῳ. Latini juris Auctores Secretarium vocant, ut paffim videre eft, in Codice Theodofiano, & Juftinianeo. Puto Græcos recentiores σέκρετον pro *Secretarium* dixiffe, ut μίλιον pro *Miliarium*. In Codice Bavarico, pro σέκρετον, perperam fcriptum fuit, σίκρετα.

Ἐν τῇ βασιλικῇ πύλῃ τῆς χαλκῆς) Græci βασιλικὰς πύλας vocant *portas majores*, ut hoc loco Codinus, & num. 146. ἔδραμε δὲ ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν πυλῶν, μέχρι τοῦ Αμβωνος, &c. Etiam Latini *Regias* nuncupant, ut teftatur hæc infcriptio antiqua, quæ extat in defcript. Romæ Subter. pag. 107.

AD SANCTVM PETRVM APOSTOLVM ANTE REGIA
IN PORTICV COLVMNA SECVNDA QVOMODO INTRAMVS
SINISTRA PARTE VIRORVM
LVCILIVS ET IANVARIA HONESTA FEMINA.

Et Anaftafius Bibl. in vita Cononis: *Ad cuftodiendas*, inquit, *Regias Bafilicæ claufas obfervabant*. In Cod. Bavar. vox πύλη defuit: apud Svidam v. εἰκὼν tantum legitur, ἐν τῇ βασιλικῇ.

38 Αντικρὺς δὲ τῆς χαλκῆς ἁψῖδος) in Cod. Bavar. perperam fcriptum fuit, præmiffa interpunctione, ἀσπίδος pro ἁψῖδος.

Ἐν τοῖς παλαιοῖς παλατίοις) vox παλαιοῖς in Cod. Bavar. defuit.

Κωνσταντίνου, καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἤ Γαΐου) In Cod. Bavar. pro Κωνσταντίνου perperam fcriptum fuit κωνσταντίνου. Item pro Ἰουλιανοῦ, Ἰουλιανοῦ, quam lectionem etiam in uno Codice Vaticano reperi. Sed quænam eft ifta Juliana? fi certo conftaret Minervinam primam Conftantini Magni uxorem Juliæ prænomen habuiffe, fcribendum cenferem: Κωνσταντίνου καὶ Ἰουλίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἤ, &c. cum vero nondum fatis probatum fit, transpofitis verbis hunc locum ita legendum exiftimo: Κωνσταντίνου, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ Γαΐου, καὶ Ἰουλιανοῦ.

Τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπιστήγοι) Melius legitur in Cod. Vat. στηγοι ὀρθίας.

Καὶ Τιβερίου, καὶ τοῦ κυρτοειδοῦς Θρᾳκὸς, ἤ Ἰουστινιανοῦ ὁ πρῶτος λεπτοειδὴς καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, &c.) Hic locus ita emendandus ex Collectaneis Anonymi: καὶ Τιβερίου τοῦ κυρτοειδοῦς Θρᾳκὸς, καὶ Ἰουστίνου τοῦ πρώτου λεπτοειδοῦς, καὶ τῶν, &c. id eft, *Et ftatua Tiberii Thracis incurva & Juftini forma macilenta, & cognatorum ejus ftatuæ feptem*, &c. Adjectivum λεπτοειδὴς refpondet paulo præcedenti fubftantivo στήλη. Verba autem Collectaneorum, ex quibus hunc locum emendavi, hæc funt ἐν ᾗ καὶ αὐτοῦ Βελισαρίου καθωραΐσται χρυσέμβαφος ὑλοκίφαλος, ἤ Τιβέριος ὁ κυρτοειδὴς Θρᾷξ, καὶ Ἰουστῖνος αὐτοῦ ὁ πρῶτος λεπτοειδὴς, ἐπίφορος κατ' ἰδίαν πάνυ, ἤ, &c. Juftinus is primus eft, qui alias cognominatur Thrax. In Cod. Bavar. pro λεπτοειδὴς, fcriptum fuit λευκοειδής. *Edit. Parif. pag 158.*

39 Μαξιμίνου στήλη) In Anonymi Collectaneis legitur, Μαξιμιανοῦ.

Τῷ αὐτοῦ) Perperam in aliquot Codicibus legitur, ὑπ' αὐτοῦ.

Μέσον δὲ τοῦ σταυροῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως, κατένων κλειδωμένων καὶ στοιχειωμένων, &c.) στοιχειωμένων hoc loco idem valet quod τετελεσμένων, hoc eft, *magice confecratam*. Ita στοιχεῖα τῆς πόλεως φυλακτήρια vocat Nicetas Choniates *ftatuas & imagines confecratas*, quarum virtute urbs credebatur confervari incolumis. Hujufmodi autem ftatuas conficere & confecrare ipfemet Codinus num. 63. ἀγάλματα στοιχειοῦν appellat. Dicit igitur Codinus hoc loco, mediam crucem, quam Conftantinus & Helena manibus geftabant, ambiiffe catenam, claufam & magice confecratam, in qua fatum feu fortuna urbis crederetur confiftere, ita ut, quoufque illa catena integra & obferrata maneret, urbs omnium gentium victrix effet, & ab hoftium impetu libera. De ejufmodi confecrationibus magicis, quæ ad regnorum & urbium confervationem, vel ad hoftium incurfiones prohibendas antiquitus adhibebantur, prolixe agit Cl. Salmafius ad Fl. Vopifcum. Quare non nifi unicum adfcribam locum ex Auguftini de Civit. Dei lib. 5. cap. 26. quem obfervavi huic rei illuftrandæ infervire poffe. Verba Auguftini funt hæc: *Victor autem* (Theodofius contra Eugenium tyrannum) *ficut crediderat & prædixerat, Jovis fimulacra, quæ adverfus eum fuerant, nefcio quibus ritibus velut confecrata, & in Alpibus conftituta, depofuit*.

Η δὲ κλεὶς τοῦ κατίνου κατοχωσθεῖσα εἰς τὰς βάσεις τῶν κιόνων) κατῖνα & κατίνιον Græcis recentioribus *catenam* fignificant. In aliquot Codicibus pro κιόνων perperam legitur, κοινῶν.

Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς) Scribe Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλάτου. Omnibus Scriptoribus Hiftoriæ CP. conftat, Juftini Thracis uxorem Euphemiam nominatam fuiffe, Juftini vero Curopalatæ Sophiam. Corrigendus etiam Svidas v. μίλιον, ubi legitur, Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ; fcribendum Ἰουστίνου, fcilicet Curopalatæ, vel ut loqui amat Anonymus in Collectaneis, τοῦ μετὰ τὸν μέγαν Ἰουστινιανόν.

Καὶ Αραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ Ελένης ἀνεψιᾶς αὐτοῦ) Apud Svidam v. μίλιον, utrobique pro αὐτοῦ legitur αὐτῆς. Itidem in Collectaneis Anonymi. Pro Αραβίας, in Cod. Vat. fcriptum inveni, ἀρραβίας. Fuit hæc Arabia Juftini Junioris & Sophiæ filia: Helena vero filia fuit Baduarii Curopalatæ, & Arabiæ, neptis Juftini junioris.

Θεματικοὶ) hoc eft, ἐπαρχιῶται, feu *Provinciales*. 40

Τὰ πιττάκια αὐτῶν) πιττάκια hoc loco *libellos fupplices* fignificant.

Τὰ ῥιπτόμενα δεητικὰ πιττάκια) Perperam in Cod. Bavar. fcriptum fuit, τὰ ῥιπτόμενα δ' ἐκεῖνα πιττάκια. πιττάκια δεητικὰ funt *libelli fupplices*: paulo inferius vocantur δεήσεις, & *ii qui fupplicant*, feu *libellos fupplices offerunt*, οἱ δεόμενοι. In uno Codice Vaticano pro δεητικὰ, fcriptum reperi δελτικά.

Στήλας ἕστησαν) Cod. Vat. στήλας ἔστησαν. 41

Αλόγιστοι δέ τινες) ἀλογίτας vocat Codinus vel qui omnino Chriftianæ fidei adverfantur, vel qui Chriftianos quidem fe profitentur, fed non Catholicos. Ita alias hoc libro Leonem Ifaurum Iconomachum ἀλόγιστον nuncupat.

Κατεσείχθη) In Cod. Bavar. fcriptum fuit, κατεῖχθη.

Τότε δὲ ἦν ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος) Quifnam eft hic Symeon, quem Codinus tempore Phocæ tyranni vixiffe ait? Scio equidem fuiffe duos Symeones Stylitas, quorum primus temporibus Impp. Marciani & Leonis Macelli floruit, ut referunt Cedrenus, Svidas, & complures alii Scriptores: fecundus circa annum duodecimum Mauricii Imp. vitam finivit, ut teftantur Evagrius lib. 4. cap. 22. & Nicephorus Calliftus lib. 18. cap. 24. fed cum uterque ante Phocæ imperium vixerit, nihil ad rem præfentem faciunt. *pag 159.* In Cod. Vat. pro ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος legitur, ὁ Συκεώτης ὁ ὅσιος: quare fcribendum cenfeo, τότε δὲ ἦν ὁ Συκεώτης ὁ ὅσιος: vel, quod idem valet, τότε δὲ ἦν ὁ ὅσιος Θεόδωρος ὁ Συκεώτης, id eft, *vivebat tunc temporis S. Theodorus Syceota*. Ita vero emendandum effe hunc locum, patet ex Anonymi Collectaneis Chronicis, unde quicquid hoc loco Codinus narrat, de ftatua Phocæ & S. Theodoro Syceota defumtum eft. ἡ στήλη, inquid, ἡ ἑστῶσα τῆς μαγναύρας, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ἐλαικοῦ μετώπου, Φωκᾶ ἐστιν. καθὼς ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ στῆσαι ταύτην περὶ τῆς ἀναλήψεως ἀπεδείξατο. μοναχὸς δέ τις ἐκ τῆς ὁσίου Θεοδώρου τοῦ λεγομένου Συκεώτου μονῆς, κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὁ μακάριος Θεόδωρος ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ, &c. Cæterum cognomen Συκεώτης S. Theodorus accepit a loco quodam Galatiæ, nuncupa-

to σπηλαίῳ, unde oriundus fuit, ut testatur Menologium Græcorum die 22. Aprilis. ὁ ὅσιος Θεόδωρος ὁ συκεώτης ὥρμητο ἐκ τῆς τῶν Γαλατῶν χώρας ἐν χωρίῳ λεγομένῳ συκεῷ, κατὰ τοὺς χρόνους γεννηθεὶς Ἰουστινιανοῦ τοῦ παλαιοῦ, &c. Ibidem de eo hic versus legitur:

Εἶπας δάκτυλον συκεώτην τύμβος ἔκρυψεν.

ubi nota, eum omisso nomine Theodori simpliciter vocari συκεώτην: Ad eumdem enim modum hoc quoque loco apud Codinum scriptum fuisse, & scribendum esse credo, τότε δὲ ἦν ὁ Συκεώτης ὁ ὅσιος.

Ἡ δὲ ἐν τῷ Ζευξίππῳ λουτρῷ ἱσταμένη στήλη, &c.) Statuarum, quæ positæ fuerunt in balneo Constantinopolitano nuncupato Zeuxippi vel Zeuxippo, elegans extat descriptio Christodori Poetæ: qui vixit sub Anastasio Dicoro. Sed perperam nunc in epigrammata dissecta, & quinto Anthologiæ libro inserta est. Titulus ejus in Codice manuscripto hic habetur: Χριστοδώρου ποιητοῦ τοῦ Θηβαίου Κοπτίτου ἔκφρασις τῶν ἀγαλμάτων τῶν εἰς τὸ δημόσιον γυμνάσιον τοῦ ἐπικαλουμένου Ζευξίππου, id est, *Christodori Poetæ Thebani Coptiæ descriptio simulacrorum, quæ visuntur in publico gymnasio balnei cognominati Zeuxippi*. In codicibus impressis male pro Κοπτίτου, editum est Κοπίτου; oriundus enim fuit Christodorus ex Copto, celeberrima olim Ægypti urbe, & Thebaidos metropoli. Præterea notandum est, in iisdem Codicibus post versum 120.

Οἱ μόθον ἐνδύνοντες Πελασγίων, ἱστάμενος δέ.

tollendam esse inscriptionem, οἱ Πυθαγόρας, & facta interpunctione post vocem Πελασγίων, verba ἱστάμενος δέ sine distinctione annectenda esse sequenti versui:

Ἔπρεπε Πυθαγόρας Σάμιος σοφός, &c.

42 Τῶν Κουρσόρων) Κουρσῶρες & κουρσῶρα hic significant *equos cursus publici*, uti etiam in titulo 17. libri 57. Eclog. Basilicon, qui ita conceptus est; περὶ τοῦ δημοσίου δρόμου, καὶ τῶν τοῖς κουρσόροις χρωμένων; In Cod. Vat. pro κουρσόρων, legitur κορσόρων. κορσῶραι autem Græcis recentioribus vocantur *nuntii*: videtur ergo ἡ ἀλλαγὴ τῶν κορσόρων, exponenda esse *statio*, ubi cursores seu nuntii equos mutabant. Non equidem hoc absurdum est, sed tamen magis mihi placet, ut pro τῶν κουρσόρων, scribamus τῶν κουρσωρίων, scilicet ἵππων, vel ζώων. ἵπποι κουρσώριοι, seu *equi cursorii*, dicuntur equi publico cursui destinati. In Cod. Theod. appellantur *equi cursuales*, & apud Græcos juris Auctores, ζῶα δρομικά. Cursorii autem simpliciter hic dicuntur pro *cursoriis equis*, ut apud Sidonium epist. 5. lib. 1. *cursoria* pro navi cursoria, seu cursui publico maritimo destinata. *Ticini*, inquit, *cursoriam*, (sic navigio nomen) *ascendi*.

Καθ' ὃν τόπον ἐνεύρισε τὰ κουρσῶρα) Sensus

Edit. Paris. pag. 160. hujus loci quantum conjectura assequi possum, is est, Phocam tyrannum quam nescio ob caussam CP. profugisse, &, ut iis, qui eum insequebantur fugientem, elaberetur, equis cursoriis, seu publico cursui destinatis, nervos incidisse, posteaque in urbem rediisse, imperioque potitum, ad perpetuam ejus rei memoriam erexisse duas equorum statuas, quibus nervi crurales incisi essent, & locum ab iis denominasse Δίιππιον. Sed vereor, ne suo more Codinus Phocam tyrannum confundat cum Barda Phoca Nicephori Phocæ Imperatoris nepote, cujus exilium, & affectatio Imperii quodammodo quasi umbra sunt hujus fabulæ de Phocæ tyranni fuga, & adeptione Imperii. Cæterum quod ait Codinus, Phocam nervos equorum incidisse, ne usui essent illis, qui ipsum insequebantur, ejus rei exemplum extat apud Zonaram in vita Justiniani Rhinotmeti secundum imperantis: οὗτοι τοὺς ἵππους πάντας νευροκοπήσαντες, ἵνα μὴ τοῖς ἐκ λάβοιεν οἱ πολέμιοι, τοῖς τοῦ τόπου στενώμασιν ἐμβαδίζοντες, ἀνεπόλησαν εἰς τὸ Βυζάντιον σὺν αἰσχύνῃ πολλῇ. Idem ad eumdem modum refert Cedrenus. Notandum vero apud utrumque eorum νευροκοπεῖν idem significare atque apud Codinum ἀρτζικοπεῖν. Nam ἄρτζα, vel ἄρζα, vel ἄρτα recentioribus Græcis dicitur pars exterior cruris tumida vel nervosa, ut testatur Eustathius ad Iliad π'. p. 1061. ἔνθα ὅρα, inquit, ὅτι μυὼν ἡ γαστρο-

κνημία ἐστίν, ἣν ἡ τῶν πολλῶν γλῶσσα ἄρζαν φησί, συγκειμένη ἐκ νεύρων πολλῶν, καὶ συνεστραμμένων σαρκῶν. Videndus idem ad Iliad. ψ. p. 1326. In Cod. Bavar. pro καθ' ὃν τόπον perperam scriptum fuit, καθ' ὃν τρόπον.

Καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε, ὅτι ἐχρημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαία, ὅπερ ἐστὶ μέχρι τῆς χρυσείας πύλης) in Gretteri editione, & aliquot Codicibus MSS perperam legitur, ἐκ τῶν ἐκεῖσε, ὅτι ἐχρημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαία, καὶ ἐκ τῆς ἐκεῖσε ἄλλαξε, &c. ἀλλαγὴν χερσαίαν verti *mutationem cursus publici terrestrem*. Hic autem Codini verbis confirmatur, quod pridem ad ista Sidonii verba, *Ticini Cursoriam ascendi*, observavit vir optimus doctissimusque Jacobus Sirmondus, cursum publicum non tantum per terras equis vehiculisque, sed etiam navigiis per maria fluviosque distributis, peragi solitum fuisse. Pro duplici enim hoc modo cursus publici duplices etiam fuere mutationes, seu stationes, nempe terrestres & maritimæ.

Δίιππιον αὐτὸν ὠνόμασαν τὸν τόπον) Ejusdem loci meminit alius Codinus hoc libro: καὶ εἰς τὸ Δίιππιον ἦν ἡ ἀλλαγή. In uno Vat. pro Δίιππιον, scriptum inveni Δίππιον. In Cod. Bav. scriptum fuit Δίπτυον. Mihi dubium non est, quin utrobique apud Codinum scribendum sit Δίιππιον: dicit enim in præcedentibus, hunc locum ita denominatum fuisse a statuis duorum equorum, quas Phocas ibi erexerat. Bis etiam fit Dihippii mentio apud Zonaram in vita Constantini Copronymi.

Οὗτοι δὲ εἰσιν ἐκ τῶν δώδεκα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὑπάρχων) Supra dixit Codinus Constantinum Roma avocasse quatuor Magistros, Adan, Protasium, Scolymbrum, Philoxenum; & octo Patricios, Pobum, Domninum, Darium, Maurum, Rhodanum, Salustium, Modestum, & Eubulum, iisque Constantinopoli suis sumtibus domus ædificari curasse, per omnia similes illis, quas Romæ reliquerant. Has igitur duodecim illas domus esse puto, quarum unam Codinus hoc loco ait cognominatam fuisse *Lausi*.

Ἀρκαδίου δὲ τοῦ υἱοῦ Θεοδοσίου) in Cod. Bavar. scriptum fuit, Ἀρκαδίου δὲ καὶ Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ. 43

Ὅτι ἐπιπόθη) Rectius in Cod. Vat. legitur, ὅτι: paulo post pro ὑπὲρ τῶν παρ' αὐτοῦ κτισθέντων ναῶν, legitur ibidem, ὑπὲρ τῶν παρ' αὐτοῦ κτισθέντων ναῶν.

Ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ χρυσοφόρῳ ὄπισθεν) Hic locus ex Cod. Vat. & Anonymi Collectan. περὶ θεαμάτων, ita restituendus est: τὸ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ χρυσορόφῳ, ὄπισθεν τοῦ μιλίου, ἀνδρεικελον ἄγαλμα χρυσίμβαφον (ἔνθα ἦν τὸ ἔξεμμον Ἡρακλείου τοῦ Βασιλέως) καὶ γονυκλιτὲς, Ἰουστινιανοῦ ἐστὶ τοῦ τυράννου, id est *Statua inaurata virilis & genuflexa, quæ in ipsa Basilica au-* pag. 161 *reo laqueari operta pone Milium est collocata, Justiniani tyranni est*. Verba, ἔνθα ἦν τὸ ἔξεμμον Ἡρακλείου τοῦ Βασιλέως, parenthasi includenda: quid vero sibi velint, nondum satis mihi constat. In Anonymi Collect. legitur, ἔνθα τὸ ἔξαμον Ἡρακλείου τοῦ Βασιλέως κατεσκευάσθη. Apud Svidam, v. βασιλική, præpositio ὑπὸ ante Ἡρακλείου inserta est. Ibidem pro Ἰουστίνου τοῦ τυράννου, scribendum est, Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, id est, *Justiniani Rhinotmeti*, ut patet ex Anonymi Collect. περὶ θεαμάτων, ubi prolixius agitur de hac Justiniani Rhinotmeti statua genuflexa.

Ἐκεῖσε ὁ Τέρβελις ἐδημηγόρησεν) Nempe Terbelis Bulgarorum princeps, cujus auxilio Justinianus Rhinotmetus Imperium recuperavit.

Ἔνθα ἦν ἡ χαλκῆ φυλαττομένη πολλή) In uno Cod. Vat. legitur, ἔνθα ἦν χαλκῆ ἐφυλάττετο πολλή: sed rectius in alio Cod. scriptum reperi, ἔνθα ἦν ἡ χαλκῆ φυλαττομένη τῆς πόλεως.

Ὅρος δὲ ἦν πρὸ τῆς μέσης τῶν ἀναβαθμῶν) In Anonymi Collect. legitur, ὅρον γὰρ εἶναι πρῶτον μέρος τῶν ἀναβαθμῶν τῶν αὐ. ἔλεγον.

Ἔμπροσθεν δὲ ἐκεῖσε ἀργυροπράται, ἐναντίον ζυγοῖς τὴν πρᾶσιν ποιούμενοι) In Cod. Vat. legitur, ἔμπροσθεν δὲ ἐκεῖσε ἀργυροπρᾶται ἐναντίοις ζυγοῖς, &c. Apud Svid. legitur, ἀργυροπρᾶται ἐν πλαστοῖς ζυγοῖς τὴν πρᾶσιν ποιούμενοι: quam lectionem confirmat, quod paulo post eumdem ζυγοπλάστην vocat: ita autem dicitur *falsus libripens*, seu qui πλαστοῖς ζυγοῖς, hoc est, *lancibus adulterinis* in librando

Proverb. c. 11. v. 1. ζυγοὶ δόλιοι. c. 16. v. 23. δισσὸν στάθμιον καὶ ζυγὸς δόλιος. vide Deuter. 25. v. 14. utitur. Quos ergo Svidas πλαστοὺς ζυγοὺς vocat, eos appellat Codinus *ἀνισοὺς ζυγοὺς*, id est, *lances iniquas*, seu impares, quibus opponuntur ἰσοζυγοὶ sive *lances æquæ*, & pares. Hinc corrigenda Svidæ versio, v. βασιλεὺς, ubi perperam ζυγοπλάστην interpretantur *fabrum librarum*, & ἐν πλαστοῖς ζυγοῖς τὰς πράσεις ποιεῖν, *libras a se factas vendere*, vel *in libris a se factis suas merces vendere*.

45 Ἐπὶ δὲ Ἰουλιανοῦ ὑπατικοῦ) In aliquot Codicibus legitur ὑπατεύοντος.

Ὅτι ἐν τῷ Μιλίῳ ἐν τέτρασιν ἵπποις πυρίνοις ἅρμα Ἡλίου ἱστάμενον) vocem Ἡλίου male ante omissam ex Collect. Anonymi restitui. Eadem Svidæ v. μίλιον restituenda est, ubi æque desideratur. In Codice Vaticano hic locus ita legitur: Ὅτι ἅρμα Ἡλίου ἐν τεσσαρσὶν ἵπποις πυρίνοις ἱστάμενον παρὰ δύο στήλαις ἐκ παλαιοῦ ὑπῆρχεν ἐν τῷ μιλίῳ.

Ἔνθα εὐφημίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον. ὅπερ καὶ Βίζυν ἐκεῖσε εὐφημίσθη) In Anonymi Collectaneis, περὶ θεαμάτων, ita legitur: ἔνθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας εὐφημίσθη μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον, καὶ Βίζαν, καὶ αὐτὴν, κραζόντων τῶν Βενέτων μέρους· ἄλλος παλίνορσον ἐμπίδαλεν. οἱ δὲ δὶς ἀβάσαντες μαίνονται ἐν σταδίῳ. Hinc patet duplex Codini error: primo enim confundit Constantinum Magnum Imp. cum Constantino quondam auriga Circensi, in quem aliquot extant epigrammata Anthologiæ lib. 5. Deinde hanc Constantinum confundit cum alio auriga Porphyrio, in quem similiter plurima epigrammata, unius partem, qua continetur εὐφημισμὸς, seu fausta acclamatio Venetæ factionis, citat in supra citatis verbis Anonymus, περὶ θεαμάτων, epigramma hoc est:

Πορφύριος λήξαντα πόνων, λύσαντα τε μίτρην
  Καὶ τῷδ' αἶν' ἀρετῆς χάλκεον ἐστησε
Τῷδε πάλιν χαλκῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἱδρύσαντο
  Πρέσβυν, σὺ δὲ ξείνων ἀντιάσαι γεράων
Δῆμοι μὲν Βένετοι· ἄλλος παλίνορσον ἐμβάλλοι,
  Οἱ δὲ δὶς ἀβύσσαν, μαίνονται ἐν σταδίοις.

Hinc Porphyrius factionis Venetæ auriga is est, quam perperam Codinus Constantinum Magnum vocat, & ob devictam Azotium fausta acclamatione exceptum ait. Ipsa verba illius acclamationis continentur ultimo disticho citati epigrammatis. Azotium vero intelligo Prasinæ factionis aurigam, qui cum Porphyrio de palma concertavit. Plura super hac re notavi ad citatum Anonymi locum ex Collectaneis περὶ θεαμάτων, num. 187. Similiter corrigendus & illustrandus est Svidas, qui suo more, ea quæ hic apud Codinum leguntur, iisdem omnino verbis Lexico suo infarcivit, voce μίλιον.

Edit. Paris. pag. 262.

Κατεισχθὲν δὲ τὸ ἅρμα ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ δορυφορίμενον τυλίδων καινὸν, παρὰ Κωνσταντίνου σκάλισθὲν, ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, τύχα πόλεως, εἰς τὸ τάφρα εἰσήει καὶ στεφανωθὲν ἔξῄει) Hic locus ex Vaticano Codice, & Anonymi Collectaneis ita reformandus est: Κατενεχθέντος δὲ τοῦ ἅρματος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, τυλίδων καινὸν παρὰ Κωνσταντίνου ἐσκαλίσθη τὸ τύχην τῆς πόλεως, ὑπὸ Ἡλίου φερόμενον, ὅπερ δορυφορούμενον εἰσήει εἰς τὸ κάθισμα καὶ στεφανωθὲν ἔξῄει. id est, *Postquam autem ille currus in Hippodromo subversus est: fecit Constantinus novam statuam Fortunæ urbis, portatam a Sole, quæ magno comitatu in tribunal Hippodromi deducebatur, indeque coronata iterum exibat.* Similiter corrigendus & vertendus est hic locus apud Svidam, voce μίλιον, ubi æque corrupte legitur. Statuæ autem Fortunæ urbis & pompæ, qua in tribunal Hippodromi deducebatur, meminit ipse Codinus, num. 40. his verbis, ἐν οἷς, inquit, ἵσταται καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τὸ δίφρου, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ μικρόν τι ἄγαλμα, ὅπερ, ὡς ἐπεγράφη, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε, ἕως τὰ μεγάλα Θεοδοσίου θέματα παρὰ τῶν πολιτῶν γινόμενα, μετὰ κηρῶν λαμπαδοφορούντων οἱ στρατιῶται καὶ ἐξαμιτοῦντες, ὅπισω ἅρματος φέροντες ἦγον αὐτὸ τῶν καγκέλλων ἕως τοῦ κάμπτου. τοῦτο δὲ ἐξετίλεον, ὅτε τῆς πόλεως ἑόρταζον τὰ γενέθλια. Utrumque Codini locum plenissime illustrat Chronicon Alexandrinum, in quo de eadem Fortunæ urbis statua hæc leguntur: ποιήσας (scilicet Constantinus) ἑαυτῷ ἄλλην στήλην ἀπὸ ξοάνου κεχρυσωμένην, βαστάζουσαν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν τύχην τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ αὐτὴν κεχρυσωμένην, κελεύσας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῶν γενεθλιακῶν ἱππικῶν εἰσιέναι τὴν αὐτὴν τοῦ ξοάνου στήλην διευθυνομένην ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν μετὰ χλαμύδων, &c. Sensus est, Constantinum præter illam statuam Porphyreticæ columnæ Fori impositam, aliam sibi fecisse ex marmore, dextra gestantem simulachrum auratum Fortunæ urbis Constantinopolitanæ, atque constituisse ut imposterum quotannis die urbis natali ea statua in Hippodromum spectanda deduceretur, exercitu & civibus comitantibus. Inde igitur patet Theama, seu Spectaculum, quod hoc loco Codinus describit fuisse statuam Constantini Magni, capite radiato instar Solis, quadrigam agitantem, porrectaque dextra sustinentem simulachrum Fortunæ urbis Constantinopolitanæ. Quod dixi Constantini Magni statuam fuisse, manifeste testatur Chronicon Alexandrinum: fuisse figuratam instar Solis capite radiato, Codini hæc verba indicant, ὑπὸ Ἡλίου φερόμενον: ibi enim per Solem intelligenda est Constantini statua instar Solis, ut dixi, capite radiato formata. Ita in columna Porphyretica Fori visebatur Constantinus, διὰ τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνας, ὡς Ἥλιος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων. ut refert paulo post Codinus, ubi agitur de columna Fori. Visitur etiam in aliquot nummis antiquis Constantinus ἀκτινοκέφαλος. Quod præterea dixi, hanc Constantini statuam quadrigam agitasse, porrectaque dextra sustinuisse victoriolam, ex his Codini verbis elicitur, καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες, καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ μικρόν τι ἄγαλμα, ὅπερ ὡς ἐπεγράφη, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε. Quem hic Codinus διφρηλάτην, seu aurigam vocat, ipse erat Constantinus, vehens curru quadrigarum, & dextra gestans parvum aliquod simulachrum, quod cultum fuisse ait pro Genio seu Fortuna urbis. Sed verisimile mihi videtur, quam Codinus Fortunam urbis vocat, fuisse Victoriolam. Ita in nummo quodam antiquo conspicitur Nero Imperator quadrigæ insistens, & sinistra palmam, dextra Victoriam tenens ipsum coronantem.

Εἰς τὸ κάθισμα εἰσήει καὶ στεφανωθὲν ἔξῄει) Perperam antea legebatur τάφρα. Itidem corrigendus est Svidas v. μιλίον. Utrobique Interpretes a vero sensu toto cælo aberrant. κάθισμα hic significat τὸ κάθισμα βασιλικὸν τοῦ ἱπποδρομίου, *tribunal Hippodromi*, in quo Imperator sedebat, cum spectaret ludos Circenses. Vide quæ notavi num. 29. ad illa verba, καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ καθίσματος. pag. 263.

Ἔνθα Ἄρειος τὸν ἄχθιστον θάνατον ἀπὸ καμάρας τοῦ φόρου τοῦ Σεβαστοῦ ἀπέδωκεν. ἔνθα καὶ ἐστάθη ὑπὸ τοῦ Θεοφίλους Θεοδοσίου Ἄρειος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ, γαστρὶ τῇ γῇ, καὶ σὺν τῷ τοῦ Ἀρείου, καὶ Μακεδονίου, &c.) Quicquid hic narrat Codinus de Ario, fragmentum est tertii Theamatis seu Spectaculi, quod erat in foro. Integra ejus descriptio extat in Collectaneis Anonymi, περὶ θεαμάτων, ex quibus ex Codice Vaticano hic Codini locus ita supplendus & reformandus est: ἔνθα (sc. ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ φόρου) καὶ Ἄρειος τὸν ἄχθιστον θάνατον ὑπέστη, χείρονα Ἑλλήνων βλασφημίας ἀποτολμήσας ὁ δείξας, καὶ τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως βασιλικῇ χειρὶ καθαρπάσαι βουλόμενος. ἀλλ' οὐκ Ἀλεξάνδρου, τοῦτο περιέχει, ἕως τῷ ὀλέθρῳ τοῦτον παρέδωκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ καθ' παλαιοῦ ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ Σεβαστοῦ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ Θεοφίλους Θεοδοσίου ἐστάθη ὁ τοῦ Ἀρείου εἰκὼν, ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ, γαστρὶ τῇ γῇ, τοῦ σὺν τῷ τοῦ Ἀρείου καὶ ὁ Μακεδονίου, Σαβελλίου, καὶ Εὐνομίου πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, οἱ δὲ οἱ παρερχόμενοι κόπρον, καὶ οὖρον, καὶ ἱματίσματα ἐρρίπτουσιν αὐτοῖς, id

est, *Quo in loco* (scilicet in Fornice Fori) *etiam Arius horrenda morte obiit, qui pejus quam ipsi Gentiles Christum maledicere audebat, & Episcopatum Constantinopoleos fretus potentia Imperatoris per vim invadere conabatur. Sed huic Alexander Episcopus restitit usque adeo donec ipsum adegit ad mortem. Ibidem igitur viginti novem palmas a camera Senaculi, quod est in Foro, pius Theodosius Arii, & Macedonii, & Sabellii, & Eunomii imagines propter contemptum marmori insculpi curavit adeo humili, ut a praetereuntibus stercore, lotio, & sputo contaminarentur.*

Ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ φόρου τοῦ Σεναίτου) Scribe τοῦ Σενάτου τοῦ φόρου, hoc est, *camera Senaculi, quod est in Foro*, scilicet Constantiano, ubi stabat columna Porphyretica.

Ὅτι τὸ Σενᾶτον, ὅς οἱ μὲν λέγουσιν, ἐξ ἀρχῆς ἦν τῶν καθεζομένων διαλεκτοφόρων) Ita ex Codice Vaticano restitui. Antea legebatur, ὅτι τὸ Σενάτον, ὡς οἶμαι, λέγουσιν εἶναι τῶν, &c.

Οἱ πατρίκιοι) Anonymus in Collectan. ὑπάτους vocat.

46. Καὶ Καλλίστρατος πρῶτος, &c.) Hæc prolixius narrantur in Anonymi Collect.

Τοῦ δήμου κράξαντος) Factio intelligitur Prasina.

Ὑποκάτω δὲ τοῦ κίονος τοῦ Φόρου ἐτέθη καὶ τὸ παλλάδιον σεκρέτον) In reliquot Codd. Vaticanis & Bavarico, pro τὸ παλλάδιον σεκρέτον, perperam legitur, τὸ παλάδιον σεκρέτον: quo mendo deceptus Meursius alias inauditum vocabulum παλάδιον inter Græco-barbara retulit. Palladii hujus meminit Chronicon Alexandrinum: ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἀφελὼν κρυπτῶς ἀπὸ Ῥώμης τὸ λεγόμενον παλλάδιον ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι φόρῳ, ὑποκάτω τοῦ κίονος τῆς στήλης αὐτοῦ. Et Julius Pollux in supra citato fragmento Chronici inediti: ἀγαγὼν δὲ καὶ τὸ παλλάδιον ξόανον Ῥώμης λάθρα, ἔθηκεν εἰς τὸν αὐτοῦ φόρον ὑποκάτω τοῦ κίονος τῆς στήλης αὐτοῦ.

Καὶ ἡ στήλη τοῦ Ἀπόλλωνος ἦν ἔστησε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας δίκην Ἡλίου εἰς ὄνομα αὐτοῦ, ἀφ', &c.) Hæc celebris illa Apollinis statua, quam Heliopoli deductam Constantinus Magnus Columnæ Porphyreticæ Fori imposuit, addita hac inscriptione: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΛΑΜΠΟΝΤΙ ΗΛΙΟΥ ΔΙΚΗΝ. id est, *Constantino Solis instar splendenti*. Inscriptionem hanc reperi apud veterem Chronographum MS. Biblioth. Reg. cujus hæc verba sunt, ubi agit de Constantino Magno: κτίζει δὲ τὴν πόλιν ἀπὸ μὲν τῆς ἀναδείξεως αὐτοῦ τῆς πρὸς τὸ Βυζάντιον εἰσόδου πρῶτον ἔτος, ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτος κε'. ἀπὸ δὲ Ἀδὰμ ἔτος ἦν ,ϛωλζ'. ἐντεῦθεν ἐλθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἁγίους καὶ ἐμφανεῖς πατέρας πρὸς τὸ ἀλλογυδιῶσαι παρ' αὐτῶν τὴν πόλιν ἦν ἔκτισεν. ᾠκοδόμησε δὲ παλάτιον καὶ ἱππικὸν, καὶ τοὺς δύο πορτικοὺς ἐμβόλους, καὶ τὸν φόρον, ἐν ᾧ κίονα πορφυροῦν καὶ ἀλευρόπορφυρον ἔστησεν, ἐκ Ῥώμης ἀγαγὼν, ἐκδύσας αὐτὸν ἐπὶ χαλκοῦ γεγραμμένον. ἱδρύσατο δὲ ἐπάνω αὐτοῦ,

Edit. Paris. pag. 164. ἀνδριάντα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, ἐπιγράψας ἐπὶ τῆς βάσεως τῷ ἀνδριάντι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΛΑΜΠΟΝΤΙ ΗΛΙΟΥ ΔΙΚΗΝ, ὃν ἦν μὲν ἔργον Φειδίου, ἦχθη δὲ ἐξ Ἀθηνῶν. Restituenda ergo est hæc inscriptio Cedreno, apud quem corrupte legitur: ἐν ᾧ γέγραπται ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. ἔλαμψεν ἡλίου δίκην; ὃν ἦν μὲν, &c. Corrigendus etiam Zonaras, ubi de hac statua loquitur: λέγεται δὲ καὶ Ἀπόλλωνος εἶναι στήλην τὸ ἄγαλμα, καὶ μετενεχθῆναι ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Φρυγίᾳ πόλεως τοῦ Ἡλίου. Ita Julius Pollux in supra citato fragmento Chronici inediti: καὶ ἐπάνω τοῦ κίονος ἔστησεν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα, ἔχοντα ἐν τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ ἀκτῖνας ζ'. ὅπερ χαλκούργημα ἤγαγεν ἐκ τῆς Ἡλιουπόλεως οὔσης τῆς Φρυγίας. Puto autem statuæ illius solaris exemplar esse imaginem, quæ visitur in quodam Constantini Magni nummo, vultu dextraque versus cælum porrectis, septem in capite radios gerens, atque sinistra manu globum, cum inscriptione CLARITAS REIPUBLICÆ.

47. Κοσμίζεσθαι αὐτοῦ περιφέρειαν, &c.) Scribe κοσμίζεσθαι περιφέρειαν ταύρου καὶ αὐτοῦ λέοντος, λαγωοῦ τε, καὶ χοίρου κάπρου, &c. Fuit statua Naturæ, quæ innumeris mammis & omnigenorum animalium capitibus circumdata figuratur. Vide quæ notavi ad Anonymi Collectanea, περὶ θεαμάτων. In Cod. Bavar. pro κοσμίζεσθαι perperam scriptum fuit κοσμίζεσθαι.

Καὶ τρυγόνος, ἢ μυὸς, καὶ γαλῆς) In Cod. Bavar. corrupte scriptum fuit, καὶ τρυγόνος μυὸς, καὶ γαλῆς.

Γαληνὸς δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος) Diversus hic est a Galeno, qui sub Marco, Commodo, & Pertinace Imperatoribus vixit.

Τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βερίνης) Nempe, quod Verina, Zenone genero fugato, fratrem suum Basiliscum ad Imperium promoturus esset.

Καλλίστρατός τις συμφυτὸς, κάπηλος τὴν τέχνην) Apud Anonymum in Collectaneis legitur: Καλλίστρατος δέ τις συμφυτὸς μὲν τὸ γένος, κάπηλος δὲ τὴν ἀξίαν.

Εἰς τὸν ἀρτοκοπικὸν τόπον) Hujus loci meminit etiam num. 74. Μαγίστρον, inquit, μάρτυρας στήλη ἐστοιχήθη ἐν τῇ πύλῃ, καὶ ἔσω ἐπὶ τὸν ἀρτοκοπικὸν οἶκον, ἤ εἰς τὸν ἀρτοκοπεῖον.

Ἔνθα τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐλθόντας ἐδέχετο ἐκεῖσε. καὶ πρώην παλάτιον ὑπῆρχε καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Λωμίτζιν) Hæc verba ita transponenda sunt: ἔνθα πρώην παλάτιον ὑπῆρχε ἢ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐλθόντας ἐδέχετο ἐκεῖσε, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Λωμίτζιν, Λωμίτζιν Græcis recentioribus dicitur domus, quibuscunque sive indigenis, sive peregrinis publice alendis, destinata. Constantinopoli κατ' ἐξοχὴν vocabatur Λωμίτζιν, Palatium a Constantino Magno in regione Tauri exstructum, in quod proceres Romæ antiquæ Constantinopolim venientes recipiebantur, ut testatur Codinus in libro *de ædificiis*, num. 80. Hoc loco ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων appellat. In Cod. Bav. pro δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Λωμίτζιν, perperam scriptum fuit δῆλον ὅτι εἰς τὸ καλούμενον Λωμίτζιν. Pro Λωμίτζιν etiam contracte scriptum invenitur Λωμίτζιν, ut pro καραβίτζιν, καραβίτζιν, pro πέτριον, πέτριν, &c.

Ἐστιν ἵππος ὃν οἱ μὲν λέγουσιν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ) Hæc erat statua ærea equestris posita in foro Tauri supra basin marmoream quadrilateram, quæ, uti refert Nicetas Choniates, sinistræ manus vola tenebat globum, dextram vero versus cælum extendebat, quare quidam crediderunt esse Jesu Navæ, alii Bellerophontem esse putarunt cum Pegaso, propterea quod equus esset effictus auribus velut ad tubæ clangorem arrectis, hinnienti similis, & effrænus. Adscribam ipsa Nicetæ Choniatæ verba, unde hæc desumpsi; quorum pars extat in Annalibus ejus, ubi agit de Henrico Balduini fratre: ὃν (sc. ἵππον) inquit, ἐπὶ λίθου λαϊνοῦ τετραπλεύρου κατὰ τὸν λεγόμενον Ταῦρον χαλκοῦς ἱστάμενος· ἀρρενικὸν ὄντα τὸν ἵππον ἄνδρα, τὸ εἶδος ἀξιοθέατον ἐπὶ τῶν νώτων ὀχεῖ, ἀνορθιάζοντα, φρυαττόμενον, καὶ τὰ ὦτα ἀνιστῶν ὡς πρὸς σάλπιγγα. τοῦτον οἱ μὲν φασιν εἶναι Πήγασον καὶ τὸν ἀναβάτην Βελλεροφόντην. οἱ δὲ τὸν Ἰησοῦ τὸν Ναυῆ, ὀρθὸν pag. 165. ἐπιβεβηκότα ἵππον, καὶ δῆλον εἶναι τὸν ἄνδρα τῇ δεξιᾷ τοῦ ὑποκειμένου πρὸς τὴν ἁρματηλασίαν τοῦ Ἡλίου, ἐκ τῶν δρόμων τὸν σελήνης τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐκτείνοντα, ὡς τοῦτο τῷ ἀρότῳ χαρίν, καὶ σφαιροειδὲς ἐκ χαλκοῦ χύμα τῷ ταρσῷ τῆς λαιᾶς χειρὸς ὑπερέχοντα. Reliqua habentur in fragmento quodam ejus historiæ *de statuis æneis, igni traditis post captam a Latinis Constantinopolim*, quod asservatur in Bibliotheca Vaticana, & hactenus, quod sciam, non est editum: τὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ περικαλλέστατον ἔργον τοῖς χωνευταῖς παρέδωκεν, ὥσπερ καὶ τὸν ἐν τῷ Ταύρῳ ἐπὶ τετραπλεύρου βάσεως ἐφεστῶτα ἱστάμενον ἄνδρα τὸν ἀρρενικὸν τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος ἀξιάγαστον εἶναι. δὲ οὗτος ἐλέγετο παρὰ μὲν ἐνίοις Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, τεκμαιρομένοις τὸν ἄνδρα τῇ πρὸς ἥλιον ἐκτάσει τῆς χειρὸς, ἥν τὴν πρὸς δύσιν πορείαν, καὶ τὴν κατὰ Γαβαὼν ὥσπερ ἐπιτάττοντα. ὡς δὲ ἔδοξε τοῖς πλείοσιν, ὁ ἐν τῷ νήσῳ τοῦ Πέλοπος γεννηθεὶς καὶ τραφεὶς Βελλεροφόντης, Πηγάσῳ ἐπικαθήμενος. ἦν γὰρ ὁ ἵππος ἀχάλινος, οἷος ὁ Πήγασος παραδίδοται, ἄνετα προσιὼν κατὰ πεδίον, καὶ ταύτα ἀδεξίως ἀναβάτην, ὡς στερεός

ἅμα ἐξ πεζοῖς φερόμενοι. Hæc Nicetas. Sed quicquid ille dicat, mihi dubium non est, quin fuerit antiqui cujusdam Romanorum Imperatoris statua equestris; ita enim plerumque formari solitas fuisse, ex nummis & statuis antiquis hodieque videre est.

Τὸ δὲ τετραπλευρον τοῦ ἐφίππου τὸ λιθόξεστον ἔχει ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῆς πόλεως, &c.) Procul dubio inscriptio & cætera ornamenta intelligenda sunt, quæ basi illius equestris statuæ insculpta fuerunt. Sed Codinus hic nugatur, more recentiorum Græcorum, qui quascunque inscriptiones & figuras antiquitatis Romanæ, oracula & præsagia rerum futurarum interpretantur.

49. Καὶ τὸ ἐμπόδιον ἀνδρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει) Si genuina est hæc lectio, verbum ἔχει referendum videtur ad illud quod superius dixit, ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῆς πόλεως. Statuam autem virilem vinctam & genuflexam, quam Codinus ait ad pedes (sic enim vertit ἐμπόδιον) equestris illius statuæ fuisse collocatam, nationis cujusdam devictæ simulachrum fuisse verisimile est. γονυκλινὲς vero genu flexum, & hoc revera hic significat, uti etiam supra in descriptione thematis secundi, num. 44. τὸ δ' ἐν αὐτῷ τῷ βασιλικῷ χρυσοφόρῳ, ὄπισθεν τὸ μικρὸν ἀνθρωπικὸν ἄγαλμα χρυσεμβαφὲς, καὶ γονυκλινὲς, Ἰουστινιανὸς ἐστιν πυργωτοῦ. Errat igitur Meursius qui in Glossario Græcobarbaro utrumque Codini locum citans, γονυκλινὲς substantive accipi credit, & significare *pulvinar*, quod genibus substernitur.

Ὁ ποῦς ὁ ἀριστερὸς τοῦ μεγάλου καὶ αὐτοῦ σημαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον) In Codice Vaticano hæc verba præcedentibus absque interpunctione annexa sunt, & pro ὁ ποὺς ὁ ἀριστερὸς τοῦ μεγάλου, καὶ αὐτοῦ, &c. legitur, ὁ ποὺς ὁ ἀριστερὸς τοῦ ἵππου. καὶ αὐτὸς, &c. Quare credibile est, Codinum scripsisse, ὁ πούς ἀριστερὸς ὁ ἐμπρόσθιος τοῦ ἵππου, ἐν ᾧ τὸ ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει, καὶ αὐτὸς σημαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον. id est, *Etiam equi pes lævus anterior, cui sigillum æreum, virile, vinctum, & genuflexum inclusum est, præsignificat, quæ in eo inscripta sunt*. Nempe respicit Codinus ad illud, quod refert Nicetas Choniates, in anteriori sinistra ungula illius equi latuisse imagunculam consecratam viri clavo transfixi, & plumbo undique cincti: quæ ad conservationem urbis, & prohibendas barbarorum incursiones, ibi inclusa erat. Vide ipsum Nicetam circa finem Annalium, ubi agit de Henrico Balduini fratre. Sed libitum quoque est ex paulo ante citato fragmento Vaticano, hactenus, ni fallor, inedito, aliquot ejusdem Auctoris verba adscribere, quibus eam rem declarat: ἀλλὰ, inquit, καὶ φασὶ παλαιφατοι οἱ ἡμᾶς διαβαίνουσα τοῖς τῶν ἀπάντων ἐπίκεντο νόμασιν, ἐν τῇ ἐμπροσθίῳ τοῦ ἵππου ταῖδε λαιῷ χηλῇ ἀνδρείκελον κεῖσθαι, τινὶ μὲν ἐκ τοῦ τῶν Βενετικῶν γένους τινὸς εἶναι παραδιδόμενον, ἄλλοι δὲ ἑτέρῳ τῶν μὴ ὑποσπόνδων Ῥωμαίοις ἐπιζεφυρίων ἐθνῶν, ὅτι εἶναι Βουλγάρων ἐκεῖ. πολλάκις ὦν ἡ τοῖς χιλιοστόνταιδ ἀνθρώποις, ἐν τὰ πάντα ἀφορμαῖς, ὡς οὐδενὸ κρύπτων ἔνδοθι. κατατεμαχισθέντος δὲ τοῦ ἵππου, καὶ σὺν τῷ ἀναβάτῃ παραδοθέντος πυρὶ, εὑρῆναι καὶ τὸ ἐν τῇ ὁπλῇ τοῦ ἵππου ἐντυμβολόμενον χαλκέῳ ἴνδαλμα. καὶ ὑπὸ περικειμένου χλαῖναν, ὁποίαν τῶν ἐρμάτων τὰ ἔργα πλέκουσιν. ὀλίγα δὲ τῶν ἐν' αὐτῷ τεθησαυρισμένων οἱ Λατῖνοι φροντίσαντες, πυρὶ καὶ τοῦτο ἐνέβαλον. De ejusmodi statuis consecratis alias quædam notavi.

Edit. Paris. pag. 166.

Ὁ μέγας κίων ὁ κοχλ.) Columnam Cochlidem Theodosii in Tauro sitam, hic intelligendam esse censeo, quæ ad summitatem usque intra se pervia erat, & circumcirca figuris sculptis exornata. Manuel Chrysoloras in epistola de comparatione veteris & novæ Romæ, κίονας περιγλυφεῖς vocat. Ejus generis columnæ sunt, Trajana & Antonina, quæ hodieque Romæ visuntur. Codinus hic suo more nugatur, & figuras Romanas pro oraculis habet.

Εἰς καρῖχαν) καρῦχα & καροῦχα Græco-barbare dicitur *currus*. 50.

Κατὰ τὸν ταυροειδῆ τύπον) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit, κατὰ τὸν ταυρὸν εἶναι τύπον.

Ἱστορίας ἔχοντα ἐν αὐτῷ ἐγγλυφάς: καὶ γράμματα, &c.) In Codice Vaticano legitur, ἔχει, ἱστορίας τὰς ἐν αὐτῷ ἐγγλυφὰς καὶ, &c. utraque lectio proba est. Pro ἐγγλυφὰς in Cod. Bavar. scriptum fuit ἐγγλυφίας, ἱστορίας ἐγγλύφους vocat Codinus *historias figuris expressas*.

Καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀσπαζομένων) Loquitur de statuis Constantii & Constantis post patris obitum in spem perpetuæ concordiæ erectis in Philadelphio, quarum supra meminit, num. 49. 51.

Ὅτι τὸ λεγόμενον μόδιον ἀναλόγιον ἐστὶ, ἔχον τὸ ἔξεχον τοῦ μοδίου) Legendum esse videtur, ὅτι καὶ τὸ λεγόμενον μόδιον ἀναλόγιον ἐστὶ καὶ τὸ ἔξεχον τοῦ μοδίου. Vide quomodo verterim, & quid ea de re notaverim ad num. 73. & 74.

Ὡρίσθη δὲ τὸ μόδιον κουκούλιον περιποιήσασθαι) *Cumulus* Latinis dicitur, quod Græci antiqui vocant σώρευμα & ἐπίμετρον, hoc est, *quod mensuræ plenæ seu justæ additur*. Idem apud recentiores valet κούκουλον. Sic hoc loco, & num. 73. *modium cumulatum* Codinus appellat μόδιον κουκούλιον.

Ῥίγλον τὸν μόδιον) ῥίγλα vel ῥίγλα, quasi regula, Græcis recentioribus dicitur *radius*, seu *hostorium*, quod est instrumentum, quo raduntur mensuræ. Ita hic μόδιον, vel μόδιον ῥίγλιον appellatur *modius e radio adæquatus*. Ceterum ῥίγλιον a ῥίγλα derivatur, ut a κούκουλος κουκούλιον.

Ἐχρημάτιζε δὲ ὡρολόγιον) Lege ἐχρημάτιζε δὲ ἐκεῖσε ὡρολόγιον. χρηματίζειν hic significat *esse*, ut sup. num. 4. ἔνθα καὶ νῦν τὸ τοῦ Ἀχιλλέως χρηματίζει λουτρόν. De Horologio autem in arcu Orientali fori positi, cujus hic mentio fit, pluribus agitur num. 74.

Ἔνθα ἐξ ποταμοὶ, καὶ ἀπὸ Λύκου λατρευόμενοι) Hæc est lectio Codicis Vaticani, quæ si genuina est, legendum videtur, ἔνθα καὶ ποταμὸς ὁ ἀπὸ Λύκου ὀνοματιζόμενος, hoc est, *ubi etiam fluvius est qui a lupo nomen habet*. Nempe intelligit fluviolum nomine Lycum, Byzantium transeuntem, cujus infra num. 150. ubi agit de renovatione templi SS. Apostolorum, ita meminit: ὁ Θεοδώρα δὲ ὁ γυνὴ τὸν αὐτὸν μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, ἃ καὶ πολλοὺς ἀνδρῶν δυνάμει, διὰ τὸ διέρχεσθαι κάτωθεν τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον, ἀναγκαστικῶς ἐθεμελίωσε παμμεγέθεις, καὶ λίθους μεγίστας, ἔχοντα τὸν ναόν. Ejusdem fluvii mentionem facit Cedrenus. & adversus ejus exundationem Apollonium Tyaneum ait quas nescio consecrationes adhibuisse: verba ejus hæc sunt: καὶ Λύκον δὲ τὸν ποταμὸν ὀχυρώσαντι, ὥστε μὴ πλημμυρήσαντα τὸ Βυζάντιον καταλυμήνασθαι. In Cod. Bavar. pro ἀπὸ λύκου, scriptum fuit ἀπὸ λευκοῦ. Quod si hæc lectio alteri præferenda est scribendum videtur: ἔνθα ἐξ ποταμὸς ἀπὸ λευκοῦ λίθου ὁρώμενος, id est, *Ibidem visitur fluvius seu simulacrum fluvii ex candido lapide*. Ut vero hunc locum ita reformem, auctor mihi est Manuel Chrysoloras, qui in epist. de comparatione veteris & novæ Romæ, tradit supra caput rivuli (scilicet Lyci) qui Constantinopolim perlabitur, positam fuisse statuam ex candido lapide, quæ cubito videbatur inniti, καὶ ἄλλο δὲ, inquit, (sc. ἀνδριάντα) ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὁδοῦ ἐκ λευκοῦ λίθου ἢ μαρμάρου, ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ διὰ τῆς πόλεως χειμάῤῥου, δοκοῦντος εἰς ἀγκῶνα ἐπανεῖσθαι. Hoc ergo illud simulachrum fluvii esse puto, quod nunc Codinus his verbis innuit: ἔνθα καὶ ποταμὸς ἀπὸ λευκοῦ λίθου ὁρώμενος. pag. 167

Καὶ Ἡρακλῆς ἀνακείμενος (Credo hic significari Herculis cubantis simulachrum, quod prius Romæ collocatum erat in xiv. regione. & postea Constantinopolim deductum, atque in Hippodromo positum fuit, ut supra testatur Codinus, num. 44. his verbis: ἔνθα καὶ Ἡρακλῆς ὁ καθεζόμενος, τολμαῖς δυνάμει δεξάμενος τῷ δὲ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ μετετέθη. ἦν δὲ Λυσίππου ὑπάτου ἀπὸ Ῥώμης ἐλθὼν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον. Quale autem fuerit hoc simulachrum, accuratissime describit Nicetas Choniates in fragmento Vaticano historiæ *de statuis æneis igni*

traditis post captam a Latinis Constantinopolim: καὶ οὐδὲ, inquit, τὰ ἐν τῷ ἱππικῷ ἱσταμένα ἀγάλματα, καὶ ἄλλα θαυμαστὰ ἔργα τὴν καταστροφὴν παρῆκαν οἱ τοῦ καλοῦ ἀνέραστοι οὗτοι βάρβαροι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα κατέφερον εἰς νόμισμα, ἀνταλλαξάμενοι μικρῶν τὰ μεγάλα, καὶ τὰ δαπάναις ποθῆσαι μεγίστας, εὐτελέσιν ἀντιδιδόντες κέρμασιν. κατέβαλλον ταῖν Ἡρακλῆν ὁ τριεσπέραος μεγας μεγαλωστί, κόφινῳ ἐπιβεβημένον, τῆς λεοντῆς ὑπεστρωμένης ἄνωθεν δεινὸν ὁρώσης κἀκ τοῦ χαλκοῦ, καὶ μικροῦ βρυχηθμὸν ἀφιείσης, καὶ διαθροούσης τὸ ἐφιστάμενον ὄχλον τὸ πλῆθος ἀπείλημμένον. ἐκάθητο δὲ μὴ γωρυτὸν ἐξηρτημένος, μὴ τόξον ταῖν χεροῖν φέρων, μὴ τὸ ῥόπαλον προβαλλόμενος, ἀλλὰ τὴν μὲν δεξιὰν βάσιν ἐκτείνων, ὥσπερ καὶ τὴν αὐτὴν χεῖρα ἐς ὅσον ἐξῆν. τὸν δὲ εὐώνυμον πόδα κάμπτων ἐς γόνυ, καὶ τὴν λαιὰν χεῖρα ἐπ' ἀγκῶνος ἐρείδων. εἶτα τὸ λοιπὸν τῆς χειρὸς ἀνατείνων, καὶ τῷ πλατεῖ ταύτης ἀθυμίας πλήρης καθυποκλίνων ἠρέμα τὴν κεφαλὴν, καὶ τὰς ἰδίας αὐτῷ τύχας ἀποκλαιόμενος, καὶ δυσχεραίνων τοῖς ἄθλοις, ὅσοι αὐτῷ Εὐρυσθεὺς, οὐ κατὰ χρείαν, κατὰ δὲ φθόνον μᾶλλον ὑφηγούμενος, τῇ τῆς τύχης περιόντι φυσώμενος. ἦν δὲ τὸ στέρνον εὐρὺς, τοὺς ὤμους πλατὺς, τὴν τρίχα οὖλος. Hinc finit fragmentum Bibliothecæ Vaticanæ.

Καὶ χελῶναι ἐκεῖσε μετὰ ὀρνίθων) In Anonymi Collectaneis legitur μικρὰ ὀρνίθων.

Ἱσαμένη) In Cod. Vat. legitur, ἱσάμενος. Scribendam credo τινὸς εἰκ, &c.

52\. Δῆλος τῷ ἐκ χώρας Ἀμαστρου Παφλαγόνος) Scribendam videtur, δοῦλος τοῦ ἐκ χώρας Ἀμαστριανοῦ Παφλαγόνος, scilicet at respondeat illi, quod præcedit, ξ ἐτέρα στήλη, &c.

Σιγματοειδῆς) Scribe σιγματοειδῶς, id est, *formis semicircularibus*.

Εἰς τὸν καλούμενον βοῦν) Hujus loci ita meminit Joannes Tzetzes Chil. 9. v. 615. περὶ βοὸς δὲ ἀγορὰν ἤτοι πρὸς βοῦν τὸν τόπον.

Τὰ ἐξακιόνιοι χρύσεον ἐπ' τεῖχος, &c.) τεῖχος hic non *murum* significat, sed *castellum* seu *locum munitum*. Ita Homerus Iliad. Γ'. Thebas vocat τεῖχος ἀμαθ: & Herodotus lib. 1. Sardes appellat τὸ τεῖχος τῶν Λυδῶν, & in oraculo Apollinis Atheniensibus dato, τεῖχος ξύλινον significat *munimentum ligneum*. Sæpissime in hac significatione occurrit apud Stephanum de urbibus: ut, νέον τεῖχος, χωλὸν τεῖχος, Ἀβώνου τεῖχος, Ἡραίου τεῖχος, Γορδίου τεῖχος, παλαιὸν τεῖχος, δίδυμον τεῖχος, &c. χάλκεον τεῖχος, exponendum est *castellum æreum*. Similiter apud Constantinum Porph. de admin. Imp. cap. 22.

53\. Ἔξωθεν δὲ ἵστατο κίων σύνλον τὸ μεγάλα Κωνσταντίνου καὶ τοῦτο χάριν λέγεται ἐξακιόνιον) Ergo secundum hanc etymologiam, necessario scribendum est ἐξακιόνιον: attamen in omnibus codicibus ἐξακιόνιον scriptam inveni. Mihi videtur hunc locum utroque modo nominatum fuisse, ἐξακιόνιον nempe & ἐξακιόνιον. Hujusmodi diversas nominis unius loci prolationes sæpius apud Codinum observavi. Sic num. 32. unum eumdemque locum appellari ait, Αὐγουσιῶν & Αὐγουσιῶνα, & n. 91. φυκόλιθον, & φυλλόλιθον, & num. 132. Ἀμπανδιὸν & Ἀάμπανδιὸν, & num. 115. Ἠραιον & Ηρίον, & num. 125. Μαναύραν & Μαγναύραν, & n. 126. σίγμα. σῖμα, & σίγμα & n. 83. μεσόμφαλον & μεσόλοφον, num. 131. τὰ Ἠλιὰ & τὰ Ἰλια. Vera autem

Edit. Paris. pag. 168. ratio diversitatis illarum denominationum habetur apud Procopium lib. *de ædificiis*, ubi locum ad Anaplum, qui antiquitus προόχθοι appellabatur, postea βρόχοι nuncupatum fuisse ait, hæc subjungens: φθαρθησομένα τὰ ὀνόματα τῆς τῶν ἐπιχωρίων ἀγνοίας, hoc est, *pessimo nomine ignorantia incolarum corrupto*.

Τὸ δὲ καὶ λεγόμενον τετράπυλον, πρώην ὀνομαζόμενον τετράβιον) Tetrapylum area erat quadrilatera, quatuor porticibus terminata, & totidem habens portas, quamobtem Quadrivium quoque, seu τετράβιον antiquitus nominatum fuis.

Καὶ διέμεινεν ἕως ὀκατόν ἐξάκοσια μέχρι Ζήνωνος) Antiquum Tetrapylam, a Constantino Magno extructum, perduravit usque ad imperium Zenonis, cujus tempore, ut refert Evagrius lib. 3. cap. 28. *Mammianus Senator novum exstruxit tetrapylum*, hoc est, ut ego interpretor, antiquum de novo reædificavit. De hoc Mammiani Tetrapylo puto Codinum loqui, nam. 57. ἐκεῖσε δὲ (sc. ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ, id est, in foro Constantiniano) ἵσταντο ξ πύλαι χαλκαῖ τεσσάρων μερῶν καὶ περίπατοι γύρωθεν τέσσαρες. Addit enim, ξ διέμειναν μέχρι τοῦ Θεοφίλου, Ergo antiquum Tetrapylum Constantini usque ad Zenonem integrum mansit, secundum autem Mammiani usque ad Theophilum.

Εἰς τὸ σίγμα) id est, in porticu semirotunda, quæ a similitudine fabricæ Sigma nuncupatur. Græci antiqui Sigma pingebant, ut C Romanum.

Ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄρεως ἀπὸ Ἀθηνῶν) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit: ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἀέρος ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Τὸ κτίτορος τοῦ χερσαίου τείχους) κτίτωρ exempto σ pro κτίστωρ, seu κτιστὴς aliquoties apud Codinum legitur. In Cod. Bavar. perperam scriptum fuit κτίστορος.

Μαυδαλᾶ) Cod. Vat. Μαυδαλᾶ: Cod. Bavar. Μαγδαλᾶ.

Εἰς τὴν μυριάνδρον πόρτην, τὴν καλουμένην πολυάνδρον) Porta olim nuncupata μυριάνδριον, seu πολυάνδριον, hodie vocatur Hadrianopolitana, & medium in muro terrestri locum occupat, ut refert omnium accuratissimus doctissimusque Historiæ Turcicæ scriptor Joannes Leunclavius. In hac porta periit oppressus hominum turba Constantinus ultimus Græcorum Imperator. 54.

Περὶ Βιγλίαν ἀσκηρόντα) ut βίγλαν Græci recentiores vocant Vigiliam, ita etiam Vigilium Βίγλιον, & Vigilantiam Βιγλεντίαν. In Cod. Bavar. perperam scriptum fuit, περὶ Βιγλίου ἀσκηρόντα.

Μετὰ τῆς γυναικείας, τῆς κατεχούσης τὸν στέφανον, εἰς τύπον τῆς πόλεως) Verti: *ubi etiam statuam mulierbrem quæ tenet coronam, & urbis effigies est*. Quin fuerit hæc muliebris statua simulachrum Constantinopoleos, dubium non est: sed quomodo dicatur τὸν στέφανον κατεχεῖν, seu *tenuisse coronam*, aliquid habet dubitationis. An dextera extenta videbatur coronam porrigere, qualis visitur antique Romæ in nummo Claudii? An sedens dextero brachio inflexo, tenebat manu coronam gena sustentatam, ut cernitur in horto Cæsiorum Roma de Dacia provincia subacta triumphans? An habebat in capite coronam galeæ circumvolutam, ut spectatur in nummo Constantini Magni, cujus hic exemplar apposui?

Τὴν καλουμένην Στρατηγίου στήλην ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ ἱσταμένη) Hic locus ita transformandus est: ἡ εἰς τὸ καλούμενον Στρατήγιον στήλη, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι ἱσταμένη, ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, id est, *Statua in Strategio supra magnam columnam posita, Alexandri Macedonis est*. Strategium Constantinopoli forum erat, in quo antiquitas militum Duces creari solebant, ut testatur Hesychius, ἐν στρατηγίῳ, inquit, λεγομένῳ φόρῳ, ἔνθα ποτὲ οἱ στρατηγοῦντες ἄνδρες τὰς τιμὰς ὑπεδέχοντο: ibidem milites exercebantur, quod locus esset campestris, seu planus, ut refert Codinus *pag. 169.* 55.

Infra, *ὑπῆρχε δὲ*, ait, *ἐπεδοκιμάζοντο οἱ στρατιῶται, ὅτι πέδιον ἦν ὁ τόπος*. Videtur ergo Strategium hoc Constantinopolitanum Campo Martio Romæ antiquæ tam usu quam situ simile fuisse. Socrates hist. Eccl. lib. 1. c. 14. memorat Constantini Magni statuam equestrem ibi stetisse: Hanc ego eamdem esse puto, quam Codinus ait fuisse Alexandri Magni, & a Constantino Chrysopoli deductam atque erectam fuisse. Similiter Constantinus Apollinis Heliopolitani statuam pro sua columnæ porphyreticæ Fori imposuit. Illa autem verba, *ὁ ἱστάμενος ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι*, propterea addidit Codinus, ut distingueret hanc Alexandri, seu Constantini Magni statuam ab alia quadam Leonis Macelli statua, quam paulo post dicit in eodem foro collocatam fuisse, & nominatam *ὁ μικρὸς στρατηγός*. Cæterum Codini verba, *τὸ καλούμενον στῆλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ὁ ἐν τῷ μεγάλῳ ἱστάμενος*, præterquam ut sup. emendavi, etiam hoc modo corrigi possunt: *τὸ καλούμενον στρατήγιον ἡ στήλη, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι ἱσταμένη*, &c. id est, *Statua nuncupata Strategium, supra magnam columnam posita, Alexandri Macedonis est*. Familiaris admodum est Codino hic loquendi modus. Sic passim *τὸ Αὐγουστεῖον, τὸ φιλαδέλφιον, τὰ πεντάκια, ὁ βοῦς*, pro statuis & pro locis, in quibus illæ positæ sunt, promiscue accipiuntur. Quare ferri quidem posterior hæc emendatio potest, sed prior præferenda est.

Ἐρόγευε δηνάρια ῥόγας) *ῥόγα* Græcis recentioribus dicitur *stipendium*, & *donativum*; inde *ῥογεύειν*, quod est *erogare*:

Ὡς ἀνήγαγεν αὐτὴν οἱ λαοί) In Cod. Vat. legitur, *ὡς ἀνήγαγον οἱ λαοί*.

56. *Ἡ λιμένα τοῦ τρικεκαλύφθω*) In Cod. Vat. legitur; *τότε τρικκάσθω*.

Καὶ Βιγιλαντίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ) Loquitur de Vigilantia sorore Justiniani Imperatoris, matre Justini secundi.

Εἶχον δὲ καὶ γράμματα τῶν μαθητῶν) Intelligendæ sunt proculdubio inscriptiones basibus statuarum insculptæ.

Ἐλεύθερίου ἀσυγκρίτου) Perperam scriptum fuit in Codice Bavarico, *ἀσυγκρίτου*.

Φέρουσα ἐπ' ὤμων σκεπτόλιον, καὶ πτύον ἐν τῇ χειρί) Antiquus mos est, hodieque observatur, ut novis ædificiis extruendis primus manum admoveat, cujus auctoritas structuræ præest. Sueton. in Vespasiano: *Ipse*, inquit, *restitutionem Capitolii aggressus, ruderibus purgandis manus primus admovit, ac suo collo quædam extulit*. Idem in Nerone: *In Achaja Isthmum perfodere aggressus, primus rastello humum effodit, & corbula congestam humeris extulit*. In antiquis actis Latinis Sancti Sylvestri Papæ I. simile quid narratur de Constantino Magno Basilicas Vaticanam & Lateranensem erigente: *Exuens se chlamyde, & accipiens bidentem, terram primus aperuit ad fundamentum Basilicæ construendum. Dehinc in numerum duodecim Apostolorum duodecim cophinos plenos suis humeris subpositos bajulavit. Altera vero die similiter intra palatium suum Lateranense Basilicæ fabricam cœpit*. In actis Græcis de Lateranensis Basilicæ erectione prolixius agitur his verbis: *ἵνα δὲ πᾶσι καταφανὴς γένηται ἐξ ὅλης ψυχῆς αὐτὸν πεπιστευκέναι, ἐν τῷ παλατίῳ αὐτοῦ ἐν τῷ λεγομένῳ Λατερανσίῳ, λαβὼν δίκελλαν ταῖς ἰδίαις χερσὶν, αὐτὸς πρῶτος ἤρξατο ὀρύσσειν, καὶ διαγραφὴν ποιησάμενος, προσέταξεν ἐκκλησίαν οἰκοδομηθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*. Quid igitur de Vespasiano & Nerone Sueton. & de Constantino Acta S. Sylvestri referant, idem proculdubio quoque fecit Eleutherius, cui portus ab ipso denominari structuræ Constantinus Magnus præfecerat. Ut autem se hoc fecisse testaretur, statuam suam ibi erexit, quæ dextra ligonem & sinistro humero scapulari tecto gestabat cophinum. Hæc illa est, quam hoc loco describit Codinus, & in libro *de ædificiis*, num. 110. his verbis: *ἵστατο δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι στήλη μαρμαρίνη Ἐλευθερίου, (scilicet τοῦ πατρικίου τοῦ κτίσαντος) φέρουσα πτύον ἐν τῇ χειρὶ καὶ ἐπ' ὤμων κόφινον*.

Edit. Paris. pag. 170.

57.

Σκεπτόλιον vero Codinus vocat, tegumentum coriaceum, quo plerumque bajuli contra gravitatem oneris humerum solent munire.

Ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ) Forum Constantini Magni scriptores sæpius per excellentiam vocant *τὸν φόρον* vel *τὸν φόρον μέγαν*: alias quoque appellant, *τὸν φόρον πλακωτὸν*, quod planis & latis lapidibus stratum esset, vel, ut hoc loco Codinus, nuncupant *τὴν αὐλὴν τὴν λιθόστρωτον*, id est, *aulam lapidibus stratam*.

Τὸ δὲ σταυρίον τὸ ἱδρύμενον ἐπὶ κίονος πλησίον τῶν Ἀρτοπωλείων ἐν τῷ, &c.) Errant, qui hæc verba ita interpretantur, ac si pro *τὸ σταυρίον*, legatur *τὸν σταυρόν*. Loquitur enim hic Codinus de celeberrima illa Cruce, quam Constantinus Magnus ad similitudinem illius, quam in cælo viderat, supra columnam ad septentrionalem partem sui Fori erexit, passim ejus mentio fit apud scriptores Historiæ CP. sed vide imprimis Anonymi Collectanea Chronica, & Codinum n. 31 & 76.

Βοΐδιον) Ita legitur in Cod. Vat. In Cod. Bavar. scriptum fuit *βοΐδιν*. 58.

Καὶ στῆλαι χαλκαῖ τεσσάρων μερῶν) *τὰ τέσσαρα μέρη* vocat quatuor factiones Circi, nempe Prasinam & Russatam, Venetam & Albatam, quarum duæ priores duabus posterioribus erant contrariæ. Sic quatuor quidem erant diversi colores Circensium Aurigarum, sed duæ tantum factiones, quæ sibi invicem repugnabant, quippe quia Prasina & Russata, & contra Veneta & Albata pro una & eadem accipiebantur. Secundum hanc factionum Circensium distinctionem, populus quoque Constantinopolitanus in duas divisus erat partes, quarum una Prasino colori, altera Veneto favebat. Procopius lib. 1. Persicorum: *οἱ δῆμοι*, inquit, *ἐν τῇ πόλει ἐς τε Βενέτους ἐκ παλαιοῦ καὶ Πρασίνους διῄρηντο*. Idem in hist. arcana has duas populi factiones *μοίρας* vocat, *τὸ δὲ δῆμος*, inquit, *ἐκ παλαιοῦ ἐς μοίρας δύο διῃρημένος, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις εἴρηται, μίαν αὐτὸς τῶν Βενέτων ἐταιρισάμενος*, &c. Codinus eas appellat *τοὺς δύο δήμους*. & *τὰ δυοδημοτικὰ μέρη*, & *τὰ δύο μέρη τοῦ δήμου*.

Καὶ περιέπεται γύρωθεν τέσσαρες) Perperam scriptum fuit in Cod Bavarico: *καὶ περὶ τὸ περιγύρωμα τέσσαρες*.

Ἐκ τούτου δὲ ἐκτίσθη πολλαῖς κλαυθμόνες) Rectius in Cod Vat. legitur *ἐκλήθη* pro *ἐκτίσθη*.

Σωματεμπορῖται) *σωματεμπορῖται* sunt mangones, qui *τὰ σώματα δουλικὰ*, hoc, est, *mancipia* vendirant. Alias vocantur *ἀνδραποδοκάπηλοι*, quasi *μεταβολεῖς τῶν ἀνδραπόδων*. Strabo eos appellat *σωματέμπορους*. Notandum etiam, quod Codinus mancipia nuncupat *πρόσωπα οἰκετικά*. Paulo post pro *πιπράσκοντες* perperam *πιπρώσκοντες* in Codice Bavar. scriptum fuit.

Περὶ τοῦ Ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit, *περὶ τῶν ξενώνων τοῦ Θεοφίλου*. *Ξενὼν* significat *hospitale*, seu domum excipiendis peregrinis destinatam, qualem, ut hic Codinus refert, Theophilus Imperator extruxit in regione urbis nuncupata *Zeugmate*, loco lupanaris publici, quod ibi a Constantino Magno fuerat constitutum. Meminit ejus rei Cedrenus his verbis: *ὁ μὲν οὖν ἀλλὰ καὶ πόρνας ἀπελαύνων (sc. ὁ Θεόφιλος) ἐξ οἰκημάτων τινῶν, καὶ καθελὼν ὅλον τὸ οἴκημα ἐκεῖνον, ξενῶνα πεποίηκε, τὴν ἐκείνου προσηγορίαν φέροντα*.

Ἀπήγαγεν αὐτὸ εἰς πορνεῖον) His statim subjungenda esse videntur illa verba, quæ paulo inferius leguntur, *ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ οἴκου οὐχ ὡραιότερον ἕτερον πορνεῖον*.

Τῶν δὲ ἐρώντων τὰς ἐκεῖσε μαχλάδας) Si genuina est hæc lectio, nec aliqua desunt, videntur hæc verba respondere illis quæ postea sequuntur, *ὡς καὶ στῆλη τῶν ἐντυπωθεῖσα τῶν καθαρῶν γυναικῶν καὶ παρθένων*. Ita enim hic sensus inde elicitur, statuam illam Veneris duplicem habuisse usum, nempe ut ab iis, qui meretrices istic habitantes adamabant, coleretur, & testimonio esset puritati mulierum atque virginum, *pag. 171.* quarum falso suspecta esset pudicitia. Si verus est ille sensus hujus loci, scribendum erit: *ἵστατο δὲ στήλη ἐπὶ κλαστοῦ λιθίνου κίονος τῆς Ἀφροδίτης, ὅτι μὲν ὡς τῶν ἐρώντων*, &c. *ὡς δὲ καὶ ἡ στήλη τῶν ἐντυπωθεῖσα*, &c.

Καὶ ὅσοι ἀπόχωροι ἐπὶ τοὺς κίονας μετὰ προικίων καὶ παρθένων) Pro *ἐπὶ τοὺς κίονας*, legendum videtur, *ἐπὶ τὸν*

κίονα

κίονα, id est, *apud ante memoratam columnam Veneris*. ἀπό χώροι seu ἀποχωρήματα significant hic *secessus*, vel *loca secreta*, & *a turba separata*. Svetonius simili de re loquens, *distinctas cellas* vocat. *Lupanar*, inquit, *in palatio constituit, distinctisque & instructis compluribus cellis*. In Codice Bavar. pro ἀπόχωρα, scriptum fuit, διάχωρα, quod æque probari potest: διάχωρα enim dicuntur *intervalla*, seu *spatia intersepta*. Ibidem pro χορτίνων, perperam scriptum fuit χορίων. Æque corrupte in aliis Codicibus scriptis legitur χορτίων. Unde patet, nihili esse vocabulum χορτίον, quod unica hujus mendi auctoritate nixus Meursius Glossario suo Græco-barbaro inseruit. κορτίνας autem vel κορτίνας Græci recentiores vocant *vela*, quibus aliquid obtegitur. Martyrologium in pass. S. Ireoes: καὶ ὅτε κρεμάμενα ἀπὸ κορτίνας διδασκέτω γράμματα τὴν θυγατέρα ἡμῶν. Ita etiam hoc loco Codinus χορτίνας appellat *vela*, quibus cellæ meretricum circumdatæ erant. Apud Italos, Gallos, & Germanos hodie vulgo nuncupantur *cortinæ* vela lanea, vel linea, vel bombycina, quibus lecti circumcluduntur, tam ad curiosos oculos, quam culices arcendos. Quo facilius autem ejusmodi cortinæ adducantur vel diducantur, solent plerumque circellis vel annulis æreis suspendi. Eidem quoque usui servisse puto istos circellos, quos cum cortinis meretricum latibula ambiisse, Codinus hoc loco refert. Cæterum κρικέλλοι transpositione litterarum pro κιρκέλλοι dictum est, ut κρίκος, pro κίρκος, hoc est, *circus*. In actis Græcis S. Sylvestri PP. I. ineditis, observavi κρικέλλους vocari *annulos æreos*, in quos catena intromittitur, ad obserandum ostium: Verba ipsa hæc sunt: καὶ ἀπελθὼν τὸ σπήλαιον κατέβη, ἔνθα ὁ δράκων κατώκει, ἐν ᾧ αἱ πύλαι χαλκαῖ ἔχουσαι κρικέλλους μετὰ χαλκοῦ τὸ κατελθεῖν σε, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀσφάλισαι πρὸς ἑαυτὸν τὰς πύλας, καὶ ἐν τοῖς κρικέλλοις αὐτῶν εἰσαγάγετε τὴν ἅλυσιν τὴν κατὰ ..., καὶ κλείσατε ἰσχυρῶς, &c.

58 Ἐλεγχθεῖον) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit ἐλεγχθεῖσθαι: & in uno Codice Vaticano ἐλεγχθεῖσα.

59 Πλοῖα ἐν τοῖς βασιλικοῖς δρόμωσιν) Βασιλικοὺς δρόμωνας videtur vocare *naves expediti cursus*, quibus Imperator utebatur, cum mari iter faceret. In Cod. Vat. scriptum inveni δρομάσι: δρομάδες autem sunt, quas Sidonius *cursorias* appellat.

Τοῦ Γαλλοῦ) Scribendum Γαλιηνοῦ: Loquitur de Gallieno Imp. Valeriani filio.

Καὶ εἰς τὸ Σίντεον ἐπὶ ἡ ἀλληγή) pro Σίντεον scribendum Σίγμα. Vide notas ad num. 42.

Ὅτι τὸ Νεώριον ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐστοιχειώσατο) Νεώριον quemadmodum Latinorum *Navale*, & *portum* significat, & locum ubi naves fabricantur. Sic Constantinopoli duo fuere loca nominata νεώρια, quorum unus erat portus manufactus, quem antiqua urbis descriptio *Neorium portum* vocat, & fuisse tradit in regione sexta: alter fabricandis navibus destinatus erat, quem antiqua urbis descriptio *Navalia* appellat, & in decima tertia regione fuisse refert. Hoc loco Codinus de Neorio portu loquitur, quem ait factum fuisse a Constantino Magno. Idem testatur Anonymus in Collectaneis. In aliquot Codicibus pro ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, legitur ὁ Καῖσαρ, vel ὁ Καίσαρος: & ἐστοιχειώσατο pro ἐστοιχειώσατο: & Ἰουστῖνος pro Ἰουστινιανοῦ: & ἐμπορεῖον pro ἐμπόριον.

Ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ἀσπάρου ἦν, ὃν ὕστερον εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος) Idem num. 75. iisdem verbis repetit, præterquam quod pro Ἀσπάρου, legitur Ἄσπαρος. Utrumque enim dicitur Ἄσπαρ Ἄσπαρος, & Ἄσπαρος Ἀσπάρου, ut Ἀρδαβούρ Ἀρδαβούριος, & Ἀρδαβούριος Ἀρδαβουρίου. Basilius vero, quem Codinus ait Asparis habitasse domum, Accubitor fuit vel Cubicularis Constantini Porphyrogeniti secundum imperantis:

Edit. Paris. pag. 172. Meminit ejus Zonaras, & ipse Constantinus de administ. Imp. cap. 50. & cap. 43. ubi item, ut Codinus refert, domum, quæ olim Aspri seu Asparis fuerat, Basilium Accubitorem tunc temporis pos-

sedisse: ἀπελθόντος δὲ, inquit, τοῦ αὐτοῦ Κρινιτῆ ἐν τῇ πόλει, καὶ τῷ τοῦ μαγίστρου καὶ στρατηγοῦ Ταρὼν ἀξιωθέντος, ἐδόθη αὐτῷ ὁ οἶκος εἰς κατοικίαν ὁ τοῦ Ἀσπάρου λεγόμενος, ὁ νῦν Βασιλείου τοῦ παρακοιμωμένου οἶκος. Sic enim hoc loco legendum est: non autem ut vulgo perperam legitur, ὁ τοῦ βαρβάρου λεγόμενος. Similiter quinquies in eodem capite vitiose editum est, ὁ τοῦ βαρβάρου οἶκος, pro ὁ τοῦ Ἀσπάρου οἶκος.

Ὡς ὁρᾶται) Nempe ex inscriptione. 60

Ἀντίμηνον τοῦ καθίσματος ἐστημένη τοῦ βασιλικοῦ) κάθισμα βασιλικὸν hic significat *tribunal Imperatoris* in Hippodromo, ubi sedebat cum ludos spectaret Circenses. In Chronico Alexandrino aliquoties vocatur τὸ δεσποτικὸν κάθισμα τοῦ ἱππικοῦ. In Anonymi Collectan. nuncupatur ἡ βασιλικὴ καθέδρα. Codinus aliquoties appellat τὸ βασιλικὸν στάμα.

Καὶ ἐστηλώθησαν) Post hæc verba additur in aliquot Codicibus: ἐν αἷς οἱ διερχόμενοι καὶ πεπορευμένοι ἔχουσι τὰ ἀληθέστερα τοῦ ἱππικοῦ. Sed rectius istæ nugæ in melioris notæ Codicibus omissæ sunt. 61

Δηλοῦσα τὴν ἱστορίαν τῶν δευτέρων αὐτοῦ πράξεων) hoc est, rerum quas gessit post recuperatum Imperium.

Περαίων) In uno Codice scriptum inveni, περὶ ἀν. 62

Καὶ αἱ ἱστορίαι τοῦ μονολίθου) Vide supra num. 55.

Ὁμοίως καὶ ἐπὶ πάσιν τῆς πόλεως ἀγάλματα ἐστοιχειώσατο) Sensus est, Apollonium Tyanæum plurimas per urbem statuas consecratas erexisse ad ejus conservationem. στοιχειοῦν hoc loco significat *consecrare*, vel mystica quadam arte concinnare seu conficere. Olympiodorus de re simili loquens vocat, ἀφιεροῦν & τελεῖν: Οὐαλέριος δὲ, inquit, παρὰ τούτων παραγενόμενος μανθάνει παρὰ τὸ ἐπιχωρίου ἱερὸν τούτων εἶναι, καὶ ἐξ ἀρχαίας τελετῆς ἀνδριάντας ἐν αὐτῷ ἀφιερωμένας. Et paulo post: καὶ εἶχον, ait, ὁ τῶν ἀνδριάντων ἀριθμὸς κατὰ παντὸς ἔθνους τελεῖσθαι βαρβάρου. Ita Codinus num. 39. *catenam*, in qua credebatur fatum, seu fortuna urbis consistere, ἐστοιχειωμένην appellat, quasi τετελεσμένην, seu ἀφιερωθεῖσαν. Et Nicetas Choniates ejusmodi statuas & imagines consecratas, quales hic Codinus ait Apollonium Tyanæum erexisse, στοιχεῖα τῆς πόλεως φυλακτήρια nuncupat. Appellantur etiam στοιχειωματικοί, qui hujus generis magice consecrata simulachra componunt. 63

Καὶ τῇ δευτέρᾳ Σεπτεμβρίου Ἀντώνιον ἐνίκησεν, καὶ ἤρξατο τῆς μοναρχίας, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ἀρχὴν ἰνδίκτου) ἴνδικτος & ἰνδικτιὼν Græcis recentioribus ἐπινέμησιν seu *indictionem* significant. Quæ vero hic Codinus refert de Indictionum principio, confirmat Joannes Lydus libro *de mensibus*, his verbis: τῇ πρὸ τεσσάρων Νωνῶν Σεπτεμβρίων ἐνίκησεν ὁ Αὔγουστος παρὰ τὴν Ἀκτίαν τοὺς Αἰγυπτίους μετὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας· καὶ ταύτῃ χάριν τὴν τῆς λεγομένης ἰνδικτιῶνος κύκλον ἐκ προοιμίων Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀριθμεῖσθαι εἰσήγαγεν. Hæc ille. Sed nota Indictionem, seu ἐπινέμησιν, quæ apud Scriptores Græces in usu est, & cognominatur Cæsarea, incepisse post Christum natum anno trecentesimo & duodecimo, die vigesimo quarto Septembris, quo Constantinus Magnus Maxentium devicit, & statim post victoriam Christianis libertatem indixit. Altera, quæ Romana vocatur, & Latinis Scriptoribus usitata est, a Calendis Januariis sequentibus incœpit.

Ἀππιανὸς Δίων τε καὶ ἄλλοι τινὲς ἱστορικοί) Ita restituendum duxi, cum perperam in Codicibus scriptis legeretur, Οὐεσπασιανὸς δὲ ὄντα, &c. Vide Appianum Alexandrinum lib. 2. *de bellis civilibus*, & Dionem lib. 41. ubi prolixe narratur, quam ob causam C. Julius Cæsar Dyrrachio Brundisium solus & incognitus navigare conatus fuerit, & quomodo tempestate adversa debilitatos nautarum animos sui detectione ad spem erexerit.

Ἀπὸ Νεαπόλεως εἰς τὸ Δυῤῥάχιον) Hoc falsum est. pag. 173.
Corrige igitur Codinum ex Appiani & Dionis locis, quos ipse citavit, & scribe: ἀπὸ Δυῤῥαχίου εἰς τὸ Βρεντήσιον, hoc est, *Dyrrachio Brundisium*. Nempe Cæsar ex castris, quæ apud Dyrrachium posuerat, conabatur navigare Brundisium, ad transvehendos milites, quos ibi cum Antonio reliquerat.

Καὶ ἡ τύχη ἐδέξατο γαλήνην γενέσθαι καὶ εὐπλοῆσαι) Hæc ita narrat Codinus, quasi sedata tempestate Cæsari navigatio illa deinceps feliciter successerit: sed neque hoc verum est. Nam nec sævitia tempestatis se remisit, nec navis remorum vi ulterius promoveri potuit: quare aversa puppi Cæsar ad castra sua coactus fuit reverti.

Καὶ ἔτίμησεν αὐτὸν ἀρχὴν ἰνδίκτου, τιμησάμενος αὐτὸν ἀρχὴν χρόνου· ὅθεν Σεπτέμβριος τέτακται) Præferendam censeo Codicis Regii lectionem, quæ hæc est: *καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν, ἀρχὴν τοῦ ἰνδίκτου ποιησάμενος, ἤτοι ἀρχὴν χρόνου. ὅθεν ὁ Σεπτέμβριος τετίμηται.*

64 *Κράνος ὁ φιλόσοφος*, &c.) In Codice Regio præmittitur hic titulus: *περὶ τῶν ἑπτὰ φιλοσόφων τῶν Ἀθηναίων*. De his septem philosophis & eorum Apophthegmatibus prolixius agitur in Anonymi Collectaneis.

Τὰ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ στοιχεῖα) *στοιχεῖα* hic significant *simulachra & statuas*: supra num. 61. & 62. ea vocavit *στήλας*, *θεάματα*, & *ἀγάλματα τὰ ἱππικά*.

Τὸν περιχύτην λεγόμενον) In Codice Vaticano legitur *τυμπτύχην*: in Codice Regio *περιχύτην*. Anonymus in Collectaneis tradit hanc fuisse statuam virilem, capite galeato, & toto corpore ignudo, exceptis pudendis. Si ergo pro *περιχύτην*, legeretur *περίζωστον*, verisimile esset propterea hanc statuam ita denominatam fuisse, quod media velamento esset circumdata vel circumcincta.

Ὦ συμφορᾶς φησὶ τῆς ὅλης, ὅταν ὄνω τῷ ὄνῳ προτιμηθήσονται τῶν ἀνθρώπων ἐν ταλαιπωρίαις οἱ ἐσω ἀκολουθοῦντων) Quid Cranus Philosophus his verbis significare voluerit; explicat Joannes Tzetzes his versibus:

Ὄνος δὲ χαλκοῦς ἱππικοῦ πανυστάτου
Ἐμπροσθεν ἑστώς. ἐκ δὲ τοῦ ὄπισθεν
Ἄνθρωπος οἰκτρός, ζυγοπεδῶν τὸν τοῦ βίον
Ὦ οὓς τὸ πρὶν Ἀττικὸς σοφὸς Κράνος
Ἔφασε καὶ γὰρ τῷ κρατοῦντι τῷ τότε
Φεῦ συμφορᾶς, ἄνθρωποι ἥττων ὢν ὄνου.
Ἔσαι χρόνος γὰρ τοῖς μεθύστερον χρόνοις
Οὓς ἂν ὁρώδῃ, δυσγενεῖς καὶ κακίας
Καὶ τοὺς ἀμαθεῖς ἀσεμνεῖς κρατοῦσιν
Κρείττων νομισθῇ τῶν σοφῶν καὶ κοσμίων.

Secundum hanc Tzetzæ interpretationem, voluit dicere Cranus Philosophus, quod Asinus ille aureus Hippodromi, & statua virilis post eum culloeata, præsignificarent tempus futurum, quo asinini, ignobiles, ignorantes, & inverecundi auctoritate & fortunis, doctos, ingenuos & modestos præcessuri essent. In uno Codice manuscripto descriptionem istius statuæ virilis, quam Codinus *περιχύτην* vocat, & Crani Philosophi Apophthegma paulo diversis verbis ita conceptum repperi: *Ὁ δὲ Κράνος ἰδὼν τὸ γυμνὸν ἀνδριάντα περικεφαλαίαν τῇ κεφαλῇ περιφέρων, καὶ τὸν ὄνον ἔμπροσθεν εἶπεν· ἕως ποτε ὄνος ἄνθρωπος ἔσται, καὶ αἱ τῆς συμφορᾶς, ἵνα ἄνθρωπος ὄνῳ ἀκολουθεῖν οὐκ αἰσχύνεται*, hoc est, *Videns Cranus statuam virilem ignudam, capite galeato, & asinum ante eum, dixit: Quousque asinus homo erit, & o calamitatem, quod hominem non pudeat, asinum sequi præeuntem.*

Τῶν ὀλυμπίων ἀγωνισμάτων) Olympia hic pro ludis Circensibus accipiuntur.

Κακὸν τῇ Βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι τὸ στοιχεῖον τῆς τύχης στοιχείου ὀπισθεν ἐχει) Per reginam urbium intelligit Constantinopolim. *τὸ στοιχεῖον τῆς τύχης* puto hic
Edit. Paris. pag. 174. significare *simulachrum Fortunæ urbis*, cujus passim apud Codinum mentio fit. Codicis Regii lectio a Vaticana paulo diversa est, sed minus probanda videtur: *κακὸν τῇ βασιλίδι, ὅτι τὸ στοιχεῖον τοῖς στοιχείοις ὀπισθεν ἐχει.*

65 *Ἔση, τοῦτο δηλοῖ ὅτι ἔσονται καιροὶ ἀγένητοι*) In Codice Regio & Anonymi Collectaneo legitur, *καιροὶ ἐπὶ τοῦτο ἔθη ἀγένητα ἔσονται*. Quid *ἀγένητοι* hic significet nescio.

Τοῦ δὲ Θεοδοσίου εἰπόντος) Præferenda est Codicis Regii Lectio, *τοῦ δὲ Θεοδοσίου εἰπόντος, Κωνσταντίνου*, hoc est, *Theodosio autem respondente, esse Constantini.* Hanc lectionem confirmat Anonymus in Collectan.

Εἶρα Κάρος θηλύμορφόν τι ζώδιον, &c.) Perperam in plerisque Codicibus legitur, *ἑώρα γάρ τι θηλύμορφον ζώδιον*, &c.

Ὦ τετραπέρατε, ὅτι ἐκ σοῦ κομίζοι τὸ ἀπείρατον ἔσονται) Præferenda est Codicis Regii lectio: *ἑώρα Κάρος ὁ φιλόσοφος θηλύμορφον ζῶον ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον, καὶ εἶπεν· ὁ τετραπέρατος κόσμος ἐστίν*, id est, *Videns Carus philosophus muliebre signum Zodiaci figuris conscriptum, dixit illud, quadripartiti mundi effigiem esse.* In Anonymi Collectaneis legitur, *ὦ τετραπέρατε, ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ἀπέρατος ἔσονται.*

Προτρέπουσι) Adde ex Anonymi Collect. *κελεύουσι.*

Εἰ γὰρ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς τηροῦνται ἀληθεύουσιν, ἵνα τι ἡ πόλις ὑπὸ τούτων δοκῇ σωζέσθαι) Tanta Constantinopolitanorum animos occupaverat ignorantia & superstitio, ut quascumque antiquas statuas pro magice consecratis haberent earumque virtute crederent urbem suam conservari incolumem. Huc igitur pertinent illa verba: *ἵνα τι ἡ πόλις ὑπὸ τούτων δοκῇ σωζέσθαι*. Cæterum quæ hic apud Codinum vocantur *στοιχεῖα*, Nicetas Choniates appellat, *στοιχειώδη τῆς πόλεως φυλακτήρια*, id est, *consecrata urbis munimenta*, seu *statuas urbis conservatrices*. Idem refert Latinos, postquam Constantinopolim expugnaverunt, imprimis evertisse celebres istas statuas consecratas, quæ contra hostes vel aperta vi vel insidiis urbem oppugnantes, instar muri ac valli erectæ erant. Ipsa ejus verba hæc sunt: *οἱ δ᾽ ἐγὼ Λατῖνοι καὶ τὰ πάλαι ἱδρύμενα στοιχειώδη τῆς πόλεως φυλακτήρια, καὶ κατὰ τείχους καὶ τάφρου προσεχόμενα τοῖς κατ᾽ αὐτῆς ξυντάττουσι φάλαγγας, καὶ λόχοις καθίζουσι δυσμενέσιν, καθαιρεῖν ἔγνωκασιν· καὶ τούτων μάλιστα, ὑπόσα κατὰ τὸ σφῶν ἀντικεῖσθαι γένος ἐμυθεύθησαν.*

Καὶ ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ μεγάλου Βασιλέως ὁ Ἀσκληπιόδωρος ἰδὼν, &c.) In Codice Regio legitur, *Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ φιλόσοφος ἐπὶ Ἀναστασίου ἰδὼν*, &c. Sed utraque tam Regii, quam Vaticani Codicis lectio vitiosa est. Scribendum enim: *καὶ ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἀσκληπιόδοτος ὁ φιλόσοφος ἰδὼν.* Hic est Asclepiodotus Philosophus & Medicus, qui Procli discipulus fuit, & temporibus Anastasii Dicori Imperatoris claruit. Prolixe de eo agitur apud Photium in Excerptis ex Damascio de Vita Isidori, & apud Suidam v. *Ἀσκληπιόδοτος*, & *ἐνεδαιμονία*. Cæterum quam fuerit Proclo carus & amicus, testatur ipse Proclus in Proœmio Commentarii inediti in Platonis Parmenidem, quem ei dedicat his verbis: *σὺ δὲ*, inquit, *ὦ φιλοσοφίας ἀντάξιον ἔχων τὸν νοῦν, καὶ ἐμοὶ φίλων φίλτατε Ἀσκληπιόδοτε, δέχου τὰ δῶρα τὸ ἀνδρὸς τελέου τελείως, ἐν γνησιωτάτοις κόλποις τῆς ψυχῆς.* Extat hodieque in Bibliotheca Medicæa ejusdem Asclepiodoti liber de re militarii, cui titulus est, ΑΣΚΛΗΠΙΟΔΟΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΤΕΧΝΗ ΤΑΚΤΙΚΗ. Divisus est in duodecim capita, & incipit hoc modo: *Τῆς τελείας παρασκευῆς πρὸς πόλεμον διττῆς οὔσης, χερσαίας τε καὶ ναυτικῆς, περὶ τῆς χερσαίας τὰ νῦν λεκτέον*, &c. Finis autem hic est: *αὗται τῶν ἐπιτάξεων αἱ τοῦ τακτικοῦ κελεύσεις, τοῖς μὲν χρησίμους σωτηρίας πορίζουσαι, τοῖς δὲ ἐναντίοις κινδύνους ἐπάγουσαι.*

Ἐξεμάνθη) In Codice Regio legitur *ἐλαμβάνθη*.

Ἀγαθὴν μὲν φράσω) Perperam in Codice Regio legitur, *ἀγαθὴν μὲν φθάσω.*

Θέσαυροι Θεοὶ σέβονται. Ἀραβίας δὲ μάλιστα τιμῶσι) Thesaurum Deum eumdem esse puto atque Mercurium, nempe divitiarum præsidem. Pro *Ἀραβίας* perperam legitur in Cod. Vat. *ἄρεως*.

Καὶ αὐτὴ σῴζονται αὐτοῖς) Pro *αὐτὰ* perperam in Cod Vat. legitur *αὐτοί*. pag. 175.

66 *Καὶ Ἀνδρομέδην*) In Cod. Vat. additur quasi per parenthesin, *θυγατρὸς βασιλικῆς ὑπαρχούσης.*

Διαρχόμενος ὢν ὁ Περσεὺς, &c.) In Cod. Vaticano hæc ita narrantur: *ὁ δὲ ὡς προηρημένος Περσεὺς ἐκεῖσε εἰπών. πυθέσθαι κλαιούσης τῆς Ἀνδρομέδης, τί ἂν ὀδύρετο. ἡ δὲ τὸ συμβὰν ἐξηγήσατο. τοῦ δὲ καθίσαντος καὶ Γοργόνος κεφαλὴν ἐν χειρὶ κατέχοντος ἐπιφανοῦς ἐμφανῶς δείκνυσι τὸ θηρίον τὸ δηλητήριον, ὅθεν ἰδὼν ἐκεῖνο ἀπέψυξεν.*

67 Παρὰ Φιλοδαίμο λογιστοῦ) Non dubito, quin & hic & in Anonymi Collectan. pro Φιλοδαίμο legendum sit Φιλοχόρο. Nempe hic Philochorus Atheniensis est, antiquus ille & celebris Historicus, qui ab Athenæo, Plutarcho, Harpocratione, Eusebio, & aliis passim citatur. Quo autem tempore vixerit, & quæ scripserit, plenissime refert Suidas. Cæterum hunc Codini loco deberut, quod scimus, ipsum fuisse unum ex Decemviris Atheniensium, nuncupatis λογισταῖς, quibus omnes magistratu functi rationes reddebant administrationis Reipublicæ. De hisce Logistis seu rationum Magistris vide Harpocrationem & Aristotelem Polit. lib. 6. cap. 8. & Æschinem in oratione contra Demosthenem & Ctesiphontem. Latinis dicuntur Curatores Reipublicæ: ut l. curator. C. de modo multar. Curator Reipublicæ, qui Græco vocabulo *Logista* nuncupatur, mulctandi jus non habet.

Εἶχε δὲ ἡ πόλις πρὸ τούτου ὄνομα Δαναΐν) In Cod. Vat. legitur: ἐκλ δὲ τῇ πόλει ὄνομα ἀπὸ γυναικὸς Δανάη. In alio quodam Codice scriptam inveni: Δάνη. Sed vera lectio est, Δαναΐα. Dicit Codinus Iconium alias quoque appellatum fuisse πόλιν Δαναΐαν, nempe, ut opinor, a Perseo Danaes filio, sive quod ab eo, quemadmodum aliqui tradunt, hæc urbs condita sit, sive quod ibi Andromedem, dracone occiso, a morte liberaverit. Similiter ipsum Perseum Ovidius Græcorum imitatione vocat heroem Danaëium.

Ἐν τῷ μεγάλῳ λουτρῷ τοῦ Κωνσταντίνο) In Anonymi Collectan. legitur, ἐν τῷ Κωνσταντιανοῖς λουτρῷ. Pro Κωνσταντίνο igitur scribendum videtur Κωνσταντίου. De Thermis Constantianis sæpe fit mentio apud Scriptores historiæ CP. & apud ipsum Codinum, n. 99. Suidas refert Helladium Alexandrinum Grammaticum, qui tempora Theodosii Junioris vixit, scripsisse ἔκφρασιν τοῦ λουτροῦ Κωνσταντιανῶν, seu *Descriptionem Thermarum Constantianarum*.

Σάββα τοῦ ὁσιωτάτου, τοῦ πάνυ ἐνδημοσίου) Hic est S. Sabba Abbas, qui in Palæstina miro sanctitatis exemplo refulsit, & bis a Patriarchis Hierosolymitanis ad Anastasium & Justinianum Imperatores Constantinopolim legatus est, ubi pro fide Catholica adversus impugnantes sanctam Synodum Chalcedonensem strenue laboravit. Plura vide de eo in Menologiis Græcorum die 5. Decembris.

Ἐν τῷ λεγομένῳ πολλῷ) In Cod. Vat. legitur πολλῷ.

Εἰς τοὺς πλεκτοὺς κίονας) In Cod. Vat. pro πλεκτοὺς, legitur λακκοὺς.

68 Καὶ διφρηλάτης ἐπὶ δίφρῳ, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ σπουδῆς τι ἄγαλμα, ὅπερ τὸ, &c.) Loquitur de statua quadrigaria Constantini Magni, quæ instar Solis capite radiato efficta erat, & dextra gestabat Victoriolam, quæ pro Fortuna urbis colebatur. Jusserat autem Constantinus, ut quotannis hæc ejus statua natali urbis die a civibus & accensis in Hippodromum ad tribunal Imperatorium deduceretur, atque solemni & statuto honore afficeretur, uti etiam factum est usque ad Imperium Theodosii Magni. De hac Constantini Magni statua, & solemni ejus deductione in Hippodromum, mentionem facit Hesychius his verbis: διατάξας ἔτος (sc. Constantinus Magnus Ludos Circenses spectans die Encæniorum urbis) τὸ ἑαυτοῦ στήλην ἐπὶ τοῖς ἱππικοῖς χρόνοις τῇ τοῦ γενεθλίου ἡμέρᾳ ὁρᾶσθαι μετὰ τοῦ εἰωθότος τιμῆς τῷ μετὰ καιρὸν βασιλεύοντι ἐκ τοῦ δήμου, καὶ διήρχεσθαι μέχρι τοῦ τάγματος. Item Codinus num. 16. & 45. Vide quæ ego ad illa loca annotavi.

Ed. 1. Paris. pag. 176. Μετὰ κηρῶν) Prorsus ut in Chronico Alexandrino, πάντων κατεχόντων κηροὺς λευκούς. Utrobique κηροὶ significant *cereos*. Item in Actis sancti Sylvestri ineditis, Constantinus Magnus post publicatam libertatem Religionis Christianæ, ad palatium suum dicitur revertisse μετὰ κηρῶν καὶ λαμπάδων τῷ δὲ κηρίων ἀναπτομένων.

Ὀψικεύοντες) *Comitantes*. Supra num. 45. de eadem re loquens vocat δορυφορεῖν, quod hic ὀψικεύειν. δορυφορούμενον, inquit, αὐτὸν εἰς τὸ τάγμα. Proprie Græcis recentioribus ὀψικεύω dicitur idem atque Latinis *obsequor*: item ὀψίκιον idem atque *obsequium*, quod etiam accipitur pro *comitatu* & *famulitio*.

Ἕως τοῦ τάγματος ἀπὸ τοῦ καγκέλλου) Ita num 87. ἀπὸ καγκέλλου, inquit, ἀπὸ τοῦ καγκέλλου μέχρι τοῦ βασιλικοῦ τάγματος. τάγμα hic significare *tribunal Imperatorium Hippodromi*.

Εὐδίμιον) In Cod. Vat. legitur, ἐδωμία.

Ἐν τῷ λεγομένῳ λιμένι τοῦ Νεωρίου, &c.) hoc est, *In supradicto portu Neorio*. Respicit enim ad num. 59. & 60. ubi de hoc portu egit. Vel ita transponenda sunt hæc verba: ἐν τῷ λιμένι τῷ λεγομένῳ, Νεωρίῳ, hoc est, *in porta nominato Neorio*. Sic etiam antiqua regionum descriptio Portum Neorium appellat. Bos vero, quem Codinus ibi collocatum fuisse ait, ad exemplum alterius factus erat, qui stabat in foro vocato Tauri, ut ipse testatur num. 52. ἐκεῖ δὲ, inquit, ὁ κείμενος βοῦς τις παμμεγέθης χαλκοῦ, ὁ κατὰ μίμησιν, καὶ ἐν τῷ Νεωρίῳ βοῦς ἀντιστοιχεῖ. In uno Cod. Vat. mendose scriptum reperi, ἐν τῷ λεγομένῳ λιμῷ τοῦ Νεωρίου. Quod mendum etiam fuit in Codice MS. Petri Gyllii, ut apparet ex Latina ejus versione de Topogr. CP. lib. 3. cap. 5. ubi legitur, *in loco Neorii*.

Μετὰ τὸ ἀφυγλίσαι παρὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ Μαυρίκιον) In Cod. Vat. legimus, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Μαυρίκιον τὸν Βασιλέα. Sed præferenda esse videtur prior lectio. Hæc enim, ut opinor, est illa Persarum irruptio, cujus in vita Phocæ tyranni meminit Zonaras his verbis: Ἀρμενίαν δὲ καὶ Καππαδοκίαν, καὶ τὴν Παφλαγονίαν, καὶ Γαλατίαν (οἱ Πέρσαι) κατέδραμον, καὶ μέχρι Χαλκηδόνος ἀφίκοντο, ἅπαντα ληϊζόμενοι.

Μαυρικίου στήλη, καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἵσταντο ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν τῆς δεσποτικῆς εἰκόνος ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας ἔχουσαι. ὑπ' αὐτοῦ γὰρ τοῦ Μαυρικίου κατεσκευάσθησαν) Tradunt Scriptores historiæ Constantinopolitanæ, Mauricium, postquam milites a Chagano captos per avaritiam suam occidi permiserat, quadam nocte somniasse, se ab imagine Christi supra portam æream Palatii collocata, cum tota sua familia, Phocæ interimendam tradi. Credo igitur, ad perpetuam istius somnii memoriam, Mauricium apud illam imaginem Christi, suam, & uxoris, liberorumque statuas, instar supplicantium manibus extensis, erexisse, de quibus hoc loco agit Codinus. Cæterum pro ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν τῆς δεσποτικῆς εἰκόνος, legendum censeo, ἄνωθεν τῆς χαλκῆς πλησίον τῆς δεσποτικῆς εἰκόνος. Ita Zonaras: τὸ δὲ ὄναρ ἰδόντα παρεστάναι πολλὰ τῷ ἄνωθεν τῆς χαλκῆς τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἐκτυπώματι, &c. Vel vox ἄνωθεν adverbialiter accipienda est, ut idem valeat ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν, atque ἄνωθεν τῆς χαλκῆς. Ita alias pro κάτωθεν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Μωκίου, dicit ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου κάτωθεν. In Codice Vat. pro τῆς δεσποτικῆς εἰκόνος, legitur, τῆς ἀνδρικῆς στήλης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. δεσποτικὴν εἰκόνα Anastasius Bibliothecarius historiæ Miscellæ lib. 18. vertit *Dei figuram virilem*. Theophanes eam vocat τὴν δεσποτικὴν μορφήν.

Αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ τῶν τῶν Ἀθηναίων γῆς ἦλθασι φιλοσόφου δὲ φασιν εἶναι ὡς λέγει καὶ ὁ Λιγύριος) Ut sensus sit integer, legendum esse videtur φιλοσόφων γὰρ, &c. vel φιλοσόφου δὲ φασιν εἶναι τὴν μίαν, ὡς, &c. Nomen Ligurii hic corruptum esse puto. In Codice Vat. legitur, αἱ δὲ λοιπαὶ δύο στῆλαι αἱ ἐκτεταμέναι τὰς χεῖρας ἐκ τῶν Θηβαίων γῆς ἦλθασι. φιλόσοφοι δέ φασιν ὀλυμβρίου Ἑλληνικοῦ. Ad Anonymi Collectanea notavi pro παρὰ Λιγυρίῳ ἀνεγνώσθη καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ Βασιλέως Λέοντος, scribendum esse παρὰ Ὀλυβρίῳ. Quare etiam hoc loco forte quis legendum conjectaret Ὀλύβριος ὁ Ἑλληνικός. Sed æque mihi Olybrius quam Ligurius ignotus est.

Ὀνόματι Λαύτου ἐν ἰδεῖν, &c.) In Cod. Vat. legitur, Λαύτου, deinde additur, ἀφίκετο ὑπάρχων τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ἐν ἰδεῖν, &c.

Edit. Paris. pag. 177. *Τὰς περὶ αὐτὰ διδασκαλίας*) Cod. Vat. *τὰς κατ' Εὐτυχέα*.

69 *Ἐν τῇ παρὰ Πέρσαις ῥεγεῶνι*) In Cod. Vat. scriptum reperi, *ἐν τῷ τῶν Περσῶν ῥεγεῶνι*, id est, *in regione Persarum*. *ῥεγεὼν* & *ῥεγεὼν* Græcis recentioribus dicitur *regio*, ut *indictio ἰνδικτιὼν*, *actio ἀκτιὼν*, *alluvio ἀλλουβιὼν*. In alio Cod. legitur, *τοῦτο δὲ ἐν τῷ τῶν Περσῶν ῥεγεῶνι τόπῳ*. ubi locum aliquem peculiarem potius quam regionem significare videtur.

Τῷ φυλάρχῳ) Vat. *καστροφύλακι*, quod idem est.

Καὶ δύνα ἁμίλου τι ἐργασίαις, &c.) Hæc in C. Vat. paulo diversis verbis ita narrantur: *ἐν τοσαύταις δὲ ἡμέραις ἐνέβαλε*, (*ἦσαν γὰρ τοῖς ἐν ῥεγεῶνι καστροφύλαξι τέσσαρα*) *μετὰ ἑβδομήκοντα χιλιάδων ἦρχοντο ἐπὶ τὴν Καλχηδόνος μητρόπολιν. οἱ δὲ ἐκεῖσε ἀφηγήσαντο ἔργον ἐν τῷ Βυζαντίῳ, ἄραντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ τίμια λείψανα τῆς ἁγίας Εὐφημίας*.

Τέλος αἰσχύνης αὐτῷ, διότι τὰ αἱρέσεως αὐτῶν τόμοι κατήγχυναν) Cum temporibus Marciani Imp. Eutychiani, quamvis a Chalcedon. Concilio damnati, ne dum tamen quiescerent, sed auctoritatem Concilii magis potentia Imperatoris, quam veritate fidei niti dicerent, convenit tandem inter eos atque Catholicos, ut utriusq; partis dogmata in singulari volumine scripta & consignata simul ambo pectori S. Euphemiæ mart. imponerentur, & miraculosa ejus dijudicatione controversia religionis finem caperet. Scriptis igitur ex pacto voluminibus, & pectori S. Euphemiæ impositis, post triduum ipso Imp. præsente, utrique ad loculum accesserunt, eoq; aperto, libellus Eutychianorum ad pedes Martyris inventus est, Catholicorum autem in manu dextra, quem porrexisse fertur Imperatori & Patriarchæ. Ad hanc historiam Codinus respiciens, ait, Acatum Eutychianum a reliquiis S. Euphemiæ ultum ire decrevisse suæ sectæ scriptis illatum dedecus. *τόμοι* igitur hic significant *chartas*, in quibus Eutychian. dogmata inscripta erant. Ita Zonar. hac de re loquens: *ἐγγράφωμεν*, inquit, *παρ' ὑμῶν ἐν τόμῳ τὸ ὑμέτερον περὶ τῆς πίστεως φρόνημα. γραφήσεται δὲ καὶ παρ' ἡμῶν τὸ ἡμέτερον· καὶ ἄμφω τὼ τόμω ἐν τῇ λάρνακι τεθῶσι τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας, καὶ ταύτῃ τὴν κρίσιν δῶμεν τῶν ὀρθῶν καὶ τῶν ἑτέρων δογματισμῶν. ἤρεσε ταῦτα καὶ τοῖς αἱρετικοῖς· καὶ οἱ τόμοι γέγραφθαι, καὶ ἀνοιχθείσης τῆς λάρνακος εὑρέθη, καὶ οἱ χάρται τῷ ποδὶ τῆς μάρτυρος ὑποτεθέντες*, &c.

Διὰ τὸ παντελῶς ἀλόγιστον αὐτοῦ) In Cod. Vat. legitur, *ἀλόγιστον εἶναι αὐτόν*.

Ἐν δὲ τῷ περὶ τῆς ἁγίας Μαρίνης ἐν ταῖς ἡμέραις τὸ λεγόμενον Τριζώδιον κάτωθεν, ἐν ᾧ, &c.) In C. Vat. præcedentibus hæc annexa sunt, & ita concepta: *τότε* (sc. sub Leone Isauro) *καὶ τὰ λεγόμενα Τριζώδιον τὰς τὰ κάτω κάτωθεν τῆς ἁγίας Μαρίνης ὑπάρχει ἐγγράφων*. Interpretor *concava*, *subterranea*. Pro *τριζώδιον* in aliquot Codd. legitur, *τριζώδιον*. *Τριζώδιον* autem, vel *τριζώδιον* videtur significare locum, unde triplex pateret exitus: Compositum est, ut *τρίοδος*, *τρίχωρον*, *τρίκλινον*, *τριμίτολον*, &c. Confirmat hanc Lectionem, quod Codinus addit, in eo loco paganos olim magicas suas superstitiones exercere consuevisse: *ἐν ᾧ*, inquit, (sc. *τριζωδίῳ*) *καὶ ἀστρονόμουν πάντες οἱ Ἕλληνες*. Trinarius enim numerus cæremoniis magicis accommodatus censebatur: hinc illa Poetæ:

Terna tibi hæc primum triplici diversa colore
Licia circumdo: terque hæc altaria circum
Effigiem duco: numero Deus impare gaudet.

& illa:

Necte tribus nodis ternos Amarylli colores.

Eamdemq; ob causam sacra Hecatæ nocturna in triviis frequentabantur. Dico igitur verisimile esse, illam quoque magorum speluncam subterraneam, de qua hic Codinus loquitur, instar Trivii seu *τριόδου* constructam fuisse, & proptarea nuncupatam *τριζώδιον*. Sed si pro *τριζώδιον*, legendum est *τριζώδιον*, videtur *τριζώδιον* significare *statuam triformem*: cujusmodi fuit illud *τρίζωδον* τῆς *τριμόρφου ζωδίου ποικιλομόρφου*, cujus meminit Anonymus Auctor in Collectaneis Antiq. CP. *ζώδια* enim Codinus passim vocat statuas & quascumque alias figuras.

70 *Καὶ τύμβοι δὲ πολλοὶ ὑπάρχουν ἐν τῷ ταύτῃ*) Cod. Vat. *ἦσαν καὶ τύμβοι Ἑλλήνων, καὶ Ἀρειανῶν ὑπάρχουσι κεχωσμένοι, καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σκηνώματα*. In aliis aliquot Codd. pro *τύμβοι*, perperam legitur *τρίμβολοι* & *τύμβολοι*. Posteriori autem hoc mendo deceptus Meursius novum finxit vocabulum *τυμβόλοι*, quod nec apud Græcos, nec apud Græcobarbaros Scriptores reperitur. pag. 178.

Τὰ ἄκρα Πανόρμου) In Cod. Vat. legitur *τὸ ἐπιπλαστικὸν ἄκρα Πανόρμου*.

Ἱσταντο ταῦτα γυναικεῖα διπρόσωπα) Cod. Vat. *ἵστατο γυναίκειον ἀγαλμάτιον καὶ τοῦτο γυναικεῖον δικέφαλον*. Vide Notas ad Anonymi Collect.

Ἀφανιδέντων) Cod. Vat. & Anonym. Collect. *ἐξαφανισθέντων*.

Οὐ μόνον ὅτι οὐκ ἐβλάβη ὅλως, ἀλλὰ καὶ, &c.) Quod Codinus refert, statuam muliebrem bicipitem, situm in porta septentrionali castri Panormi, cunctis circum flagrantibus illæsam mansisse, rarum quidem est, sed non novum. Duo ejus rei exempla extant apud Tac. l. 4. Annal. *Adduntur*, inquit, *sententiæ, ut mons Cælius imposterum Augustus appellaretur; quando cunctis circum flagrantibus, sola Tiberii effigies, sita in domo Junii Senatoris, inviolata mansisset*. Et statim subjungit: *Evenisse id olim Claudiæ Quintæ ejusque statuam vim ignium bis elapsam, majores apud ædem Matris Deum consecravisse*.

Καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ Κρίσπον, ὃν, &c.) Diversa sed æque probabilis lectio habetur in Cod. Vat. *καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ ὁμώνυμον Κωνσταντῖνον, καὶ ἕτερον Κρίσπον ὀνομαζόμενον, ὃν*, &c. Perperam in aliquot Cod. pro *Κρίσπον*, legitur *Κρόσκεντον* & *Πρίσκον*. 71

Ὃν Ἡρόδοτος καὶ Ἱππόλυτος οἱ χρονογράφοι) De Herodoto Chronographo quis sit, non mihi constat. Hippolyti vero nempe Thebani meminit Niceph. Callist. hist. Eccles. l. 2. Fragmentum ex ejus opere Chron. decerptum extat tom. 3. Antiq. Lect. Canisii. Sed pro *Ἡρόδοτος*, legendum est *Ἡρωδιανὸς*, nam Herodionem coætaneum Auctorem citat Anonym. in Collect. de Antiq. Constantinop. n. 202.

Ἤδη δὲ τῆς Καίσαρος ἀξιωθέντος τιμῆς) Testantur nummi antiqui, in quibus legitur: IVL. CRISPVS NOB. CÆ. Item Romuald. in Chron. *Inter hæc*, inquit, *latent causæ, cur judicem gladium, & destinatam in impios functionem Constantinus Imp. in proprios egit affectus. Nam Crispum filium suum interfecit, & Licinium filium sororis, postquam Cæsares sunt creati, occidi jussit*.

Ἐπένθησεν ἡμέρας μ'.) Cod. Vat. *μετανοήσας καὶ ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτῷ μ'. ἡμέρας καὶ μ'. νύκτας*.

Βιγλιεντίου τὰ Βιγλέντιον κτίσαντος, καὶ Ἐλλαδικοῦ τοῦ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ παλάτιον κτίσαντος) In C. Vat. legitur, *Βιγλεντίου τοῦ τὰ Βιγλέντια κτίσαντος, καὶ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ παλάτιον, καὶ τὰ τῆς Ἐλλαδικῆς*. 72

Ἀπενεχθῆναι οἱ ἡνίοχοι ζάζευκτον) Credo fuisse statuas aurigarum Circensium, qui curru excussi perierant: Paulo postea enim subjungit: *αἱ δὲ κεφαλαὶ τῶν ἀποσφαγέντων ἡνιόχων*, &c. Cæterum *ἡνίοχοι ζάζευκτοι*, vel, ut legitur in Anonym. Collect. *ἡνίοχοι ἐν ζαζεύκτοις* interpretor *aurigas agitantes*, *ζεύγη*, id est, *bigas*, seu *equos bijuges*. *ζάζευκτοι* autẽ hic dicuntur, quos Græci alias *ἵππους ζυγίους*, seu *ἐζευγμένους*, Latini vero *equos jugales* nuncupant. Hujusmodi duobus equis jugalibus, seu jugo junctis constabat *Biga*, verum *Quadriga* 4. quidem junctis equis constabat, sed non jugalibus: nam medii tantũ duo *ζάζευκτοι* erant, seu *jugales*, reliqui duo *παρήοροι* erant, seu *ad latera jugalia utrinque funibus alligati*: quamobrẽ Latinis *funales* & *funarii*, Græcis *παρήοροι* & *παράσειροι* vocabantur.

Οὗ καὶ αἱ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης στῆλαι ἵσταντο, αἵτινες ἀνεσκολοπίσθησαν παρὰ τῶν Ἀρειανῶν) Hic locus ex Cod. Vat. & Anonymi Collect. ita reformandus & supplendus est, *οὗ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης στῆλαι ἵσταντο, καὶ συντάλαις ἀπεσφαγιάσθη ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν Ἀρκάδιος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγίας Εἰρήνης*. id est, *Ibidem Dianæ & Veneris statuæ erant positæ, & Arcadius Archidiaconus S. Irenæ ab Arianis flagris occisus fuit*. *συντάλαις ἀποσφαγιάζειν* hoc est, *scuticis*, sive *loris cædi usque ad necem*. Hist. Miscellæ Auctor l. 22. vertit, *flagris occidi*. *Eodem quoque anno*, inquit, *Constantius per-*

73 *fecutor Andream memorabilem monachum, qui dicebatur Calybites apud Blachernas flagris in Hippodromio S. Mamæ occidit.*

Καὶ Καρέτου Πατρικίου, Δαλματινοῦ) Scribe καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς καὶ Δαλματινοῦ, & vide quæ notavi ad num. 55. Edit. Paris. pag. 179.

Καὶ ὁ νόμιμος πῖλος) Vide Notas ad num. 55.

Καὶ ὁ ἱερεὺς τῆς Ἀθηνᾶς) Hanc veram lectionem esse censeo. In aliis Codicibus perperam legitur, ἡ ἱεράεια, & ἡ ἱεράισσα. Auges Sacerdotis Minervæ statuam, quæ thermis Zeuxippi posita erat, memorat Christodorus Poeta, & describit his versibus Authol. Epigram. lib. 5.

Παλλάδος ἀμφίπολος παρεγείνετο παρθένος Αὔγη
Φάρος ἐπισύλλασα κατωμαδίην, &c.

Ὀλίγαι δὲ Χριστιανῶν) Legendum est addita particula negandi: οὐκ ὀλίγαι δὲ τῶν Χριστιανῶν, id est, *Nec paucæ erant Christianorum statuæ*. Sequitur enim: καὶ δύο ἐκ τῶν πολλῶν, ὀλίγων ἐπιμνησθῶμεν.

Γαλλινοῦ) Scribe Γαλλιηνοῦ, id est, *Gallieni Imperatoris*.

Σεραπίωνος ὑπάτου) In Anonymi Collect. legitur, ὑπατικοῦ.

Ἐν τῷ χαλκουργείῳ ὡρείῳ, ὃ ἔστι τὸ μόδιον καλοῦσιν. ἐπὶ δὲ καλὸν ὡρολόγιον, ἔνθα καὶ ἵσταται κίονες καὶ ἁψῖς πρὸς τὸν λεγόμενον οἶκον Κρατεροῦ. ἔνθα ἵστατο καὶ μόδιον χαλκοῦν, καὶ ὥριον, καὶ δύο χεῖρες χαλκαῖ ἐπ' ἀκοντίων) Pro ἐπὶ δὲ καλὸν ὡρολόγιον, legendum est ἐπὶ δὲ τοῦ λοιποῦ ὡρείου, ἔνθα, &c. & postea pro καὶ ὥριον, scribendum est καὶ ὡρολόγιον. Sensus est partem Fori Constantini nuncupatam *Horreum*, inde nomen habuisse, quod antiquitus ibi fuisset horreum, cujus loco postea columnæ erectæ sunt, & arcus orientalis Fori, alias dictus *Amastrianus*, supra quem Horologium æreum Cyzico allatum, & exemplar æreum Modii cumulati, a Valentiniano instituti, & duæ manus æreæ hastis infixæ, & ipsius Valentiniani Imp. statua, & simulachrum æreum Fortunæ urbis collocata erant. Ab æreo autem modio ibi posito locus etiam μόδιον, vel μόδιον appellatus fuit ὡρεῖον vel ὥριον pro Horreum, & μόδιον, seu μόδιον pro modio frequentissime occurrunt apud Scriptores Græco-barbaros. Ita Suidas eadem de re loquens v. Μαυρίκιος. ὃς, inquit, (sc. Μαυρίκιος στρατηγὸς) στήλη ἵστατο ἐν τῷ χαλκουργείῳ ὡρείῳ, ὅ ἐστι μόδιον, ἐπὶ γὰρ ὡρεῖον, ἔνθα καὶ ἵσταται κίων πρὸ τοῦ οἴκου Κρατεροῦ. quæ verba ita vertenda sunt: *Cujus statua posita erat in loco nuncupato Horreo*, sive *Modio*. Horreum enim fuit, ubi nunc stat columna ante domum Cratesi. Cæterum quod supra dixi locum nominatum *Horreum*, partem fuisse Fori Constantiniani, inde elicitur, quod Codinus obsidem, quam ibi stetisse ait, num. 76. appellat Arcum Orientalem Fori. ἡ δὲ τύχη, inquit, τῆς πόλεως ἵστατο χαλκῆ μετὰ μοδίου ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἁψῖδι τοῦ φόρου, &c. & n. 51. Arcum Amastriani nuncupat. ἵστατο δὲ, inquit, τὸ μόδιον ἐπάνω τῆς ἁψῖδος τοῦ Ἀμαστριανοῦ.

74 Ἔνθα ἵστατο καὶ μόδιον χαλκοῦν καὶ ὡρολόγιον, &c.) Hujus Horologii in orientali arcu fori positi meminit Codin. in lib. *de ædif.* n. 82. his verbis: ἐκεῖσε δὲ (scilicet ἐν τῷ φόρῳ) ἐπὶ καὶ ὡρολόγιον χαλκοῦν, ὅπερ ἤχθη ἀπὸ Κυζίκου. In aliquot Codd. pro ὡρολόγιον, perperam scriptum inveni ὡρεῖον; in aliis ὦρδιον: quo mendo deceptus Meursius novum Glossario suo inseruit Græco-barbarum vocabulum ὤδιον, cujus nec ipse significationem novit, nec alii ullibi invenient.

Μὴ ἀντιποιεῖν δὲ τοῖς ναύταις προστάξαντος, ἐν καταγείῳ μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν) Hic locus ex Suida, & Anonymi Collect. ita corrigendus & supplendus est: μὴ ἀντιποιεῖν δὲ τοῖς ναύταις προστάξαντος, εἷς τῶν τοῦτο ποιήσας, ἐν τῷ καταγείῳ, id est, *Cum enim Imperator sanxisset, ut modius frumenti cumulate venderetur, & nautas vetuisset edicto obsistere, uni eorum contra facienti, in Modio subterraneo* (hoc est, ut ego interpretor, in concavitate subterranea loci nuncupati Modii) *dextra manus amputata est*. ναύτας vero simpliciter hoc loco Codinus vocat negotiatores, qui ex Ægypto, Phœnice, Syria, & aliis locis transmarinis frumentum Constantinopolim advehebant. Supra num. 51. eos appellat ἐμπόρους. ἔμποροι enim proprie significat, ut ait Ulpianus Demosthenis Interpres, τοὺς πραγματευτὰς ἀνθρώπους. τοὺς πλωτῆρας θαλάσσης.

Ἔνθα τὸ αὐτοῦ Βαλεντινιανοῦ στήλη ἵστατο) Hæc ita narrantur in Codice Regio: ἐν δὲ τῇ ἁψῖδι τῶν χαλκῶν τοῦ μοδίου στήλη ἕστηκε τοῦ νέου Οὐαλεντινιανοῦ, ἐξ ἐν τῇ δεξιᾷ κατεῖχεν ἔξαμον ἀργυροῦν, ὃ καὶ ὁρτάγιον ὑπὸ πειρ. προτίκτορος ἐν ἔτει δευτέρῳ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ. pag. 180.

Ἀμφότερα ἐκ τῶν, &c.) Scribe ἀμφοτέρους: nempe τοὺς λαμβάνοντας καὶ τοὺς διδόντας.

Ὁ καὶ ὀρτάγιν εἰς πάντων παρὰ τοῦ προτίκτορος ὑπατείᾳ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀρχῇ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου) In Cod. Vat. hæc ita leguntur, ὀρτάγιν δὲ εἰς πάντων, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν ἀργυρᾶν εἶναι ἀπὸ Κυρίου προτίκτορος ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τῷ δευτέρῳ ἔτει.

Ἐπὶ ζημίαις ἀθροίσεται) In Cod. Vat. & Anonymi Collect. legitur, ἐπὶ ζημίαις ἐθριάμβιζετο: Ego acumen illius Apophthegmatis non assequor.

75 Ἅμα δὲ καὶ Ἄσπαρ ὁ παραδυναστεύων τῷ τότε, καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ, σὺν αὐτῷ τὸ ξίφος ἀδελφικῶς ἐδέξατο) Rectius in Cod. Vat. & Anonymi Collect. simpliciter legitur, ὅτε καὶ Ἄσπαρ σὺν αὐτῷ (sc. Ἀρδαβουρίῳ) τὸ ξίφος ἐδέξατο. Falso enim Codinus Asparem, quem constat patrem fuisse Ardaburii, fratrem ejus appellat. Sed necessitas & occasio exigit, ut paulo prolixius agam de Asparis familia. Aspar igitur quem hoc loco Codinus a Leone Macello interemptum fuisse ait, is est, qui Consul fuit cum Areobinda, anno post Christum natum 431. & filios habuit Ardaburium, & Patricium. Ex hisce Ardaburius Consul fuit cum Alypio, anno Christi 447. & una cum patre Aspare a Leone Macello, ob affectatum Imperium occisus est anno 470. Patricius vero Consul fuit cum Ricimere anno 459. Hunc Leo Imperator Cæsarem creavit anno 469. & filiam Ariadnem ei despondit; sequenti autem anno, patre fratreq; ejus occisis, ipsum a filia sua Ariadne per repudium sejunctum, in exilium misit, ut testatur Nicephorus Callistus lib. 15. cap. 27. Ἀριάδνην, inquit, τὴν ἐκ Βερίνης αὐτῷ γεγεννημένην, τῷ παιδὶ τοῦ Ἄσπαρος Πατρικίῳ τῷ ὑπάτῳ εἰς γάμον ἐδίδου. Sed ibi vel pro τῷ ὑπάτῳ, legendum est, τῷ ἀπατικῷ, vel videtur Nicephorus voluisse dicere, Leonem Imperatorem Patricio Asparis filio eo anno filiam suam Ariadnem despondisse, quo ille Consul fuit cum Recimere. Postquam vero Nicephorus Asparis & Ardaburii cædem narravit, subjungit de eodem Patricio hæc verba: τὸν δὲ ἕτερον ἐκείνου (sc. Ἄσπαρος) υἱὸν τὸν Πατρίκιον, τῆς θυγατρὸς αὐτὸν διαζεύξας Ἀριάδνης. ἐκεῖνον μὲν ὑπερόριον ἦγε. Utroque in loco Interpres Nicephori non animadvertit Πατρίκιον nomen proprium esse, sed velut dignitatis vocabulum exposuit. Similiter corrigendus Cedrenus, ubi vitiose legitur, τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει ὁ Ἄσπαρος υἱὸς, πατρίκιος ὢν, Καῖσαρ παρὰ τοῦ Λέοντος γίνεται. tollendum est participium ὢν, nam, ut dixi, πατρίκιος hic non dignitatis titulus, sed nomen proprium est. Itidem erratum est in his Zonaræ verbis, μέχρι δὲ τέλους ἀντέχων μὴ οἷός τε ὤν, εἶναι ἀνάγκῃ Καίσαρα ποιεῖ ἀπὸ Πατρικίου τὸν τοῦ Ἄσπαρος παῖδα, Ἀρδαβουρίου δὲ ἀδελφόν. Non dubito enim quin pro ἀπὸ πατρικίου, scribendum sit, πατρίκιον τὸν τοῦ, &c. Cæterum tradunt alii Auctores Patricium non in exilium fuisse missum, sed una cum Aspare patre & fratre Ardaburio occisum fuisse. Marcellin. Comes in Chronico: *Ind.* IX. *Leone Aug.* IV. *& Probiano Coss. Aspar primus Patriciorum cum Ardabure & Patriciolo* (lege Patricio) *filiis, illo quidem olim Patricio, hoc autem Cæsare, generoque Leonis appellato, Arrianus cum Arriana prole, spadonum ensibus in Palatio vulneratus interiit*. Item Auctor Chronici Alexandrini: τούτῳ τῷ ἔτει τυραννίδα μελετήσαντα (lege μελετήσαντα) Ἄσπαρα τὸν πατρίκιον, ὡς πρῶτον τῆς συγκλήτου ἐφονεύσεν ἐν τῷ παλατίῳ ἔσω, καὶ Ἀρδαβούριον καὶ Πατρίκιον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, &c. & Evagrius lib. 2. cap. 16. ἀναιρεῖ (sc. ὁ Λέων) Ἄσπαρα τὴν ἀρχὴν αὐτῷ

περιθέντα, παῖδάς τε αὐτοῦ Ἀρδαβούριον καὶ Πατρίκιον, ὃν Καίσαρα πεποίηκε πρότερον. Interpres vertit: *Leo Asparem, qui Imperium ei tradiderat, e medio sustulit; quia etiam filios ejus Ardaburium, quem antea Cæsarem creaverat, & Patricium.* Ubi contra Auctoris sensum dignitatem Cæsaris, quam habuit Patricius, Ardaburio ejus fratri tribuit. Sed ita alias passim tam in antiquis quam recentioribus Historicis duo illi Asparis filii inter se confunduntur.

Edit. Paris. pag. 181. Μετὰ μοδίου) Cod. Vat. μοδιόλου.

Ἡ Μιχαὴλ ὁ Ραγκαβὲ, &c.) Hæc diverse le-
76 guntur in Cod. Vat. sed, ut opinor, corrupte: ὑπ' ἐφόρων μίχει τῶν ῥαγαίου κεχωρισμένου αὐτὴν τὴν στήλην, ἀφ' ἧς μὴ ἰσχύειν τὰ ἀνατολικὰ μέρη κατὰ τῶν βασιλευόντων.

Ἀφροδίτης παρθένε ἱερακὶ οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι) Quatuor hujus inscriptionis lectiones diversæ sunt. In Anonymi Collect. legitur, Ἀφροδίτης παρθένε ἱέρακι οὐδὲ, &c. In Codice Vet. scriptum inveni, Ἀφροδίτα παρθένος ἱέρακι οὐδὲ, &c. Si pro ἱέρακι legeretur ἱέρακος, verisimile quodammodo esset, Ἀφροδίτη & ἱέραξ nomina esse amantium, qui eodem conditi monumento, ne morte quidem sejungi voluerunt. Verrendum igitur esset, *Aphrodite virgo ob Hierace ne morte quidem separor.* Hierax ut nomen proprium apud Svidam & alios Scriptores occurrit. Aphrodite autem, in antiquo hoc alias inedito Epitaphio: ΚΑΛΛΙΤΕΚΝΟΝ ΣΕΜΝΗΗΝ ΟΔΕ ΤΥΜΒΟΣ ΕΧΕΙ ΣΕ ΑΦΡΟΔΙΤΗ. & in alio apud Gruter. p. 756. Tertia diversa lectio istius inscriptionis hæc est: Ἀφροδίτῃ παρθένῳ ἱερᾷ, οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι, id est, *Veneri Virgini Sanctæ, Ne morte quidem segregor.* Venus cognominata Virgo & Sancta, eadem est quæ alias vocatur οὐρανία sive *cælestis*, & pro Junone sive Luna culta fuit, ut testatur Julius Firmicus: *Nam hunc eundem*, inquit, (sc. aerem) *nomine Junonis vel Veneris virginis, si tamen Veneri placuit aliquando virginitas, consecrarunt.* Huc pertinet inscriptio, quæ legitur in Collectan. Anonymi num. 594. Ἀφροδίτῃ Σελήνῃ. Ephitheton vero SANCTÆ tribuitur Veneri in antiqua inscriptione, cujus exemplar subjunxi, quia alias, quod sciam, nondum est edita:

VENERI. SANCT. MORPH.
SACRUM
TI. CLAVDIVS. TI. F. CLV. BI
MIL. LEGION. III. PARTH
VOT. SVSCEPTO. LIBEN
L. D. D. D.

Quarta demum lectio diversa hæc est: Ἀφροδίτῃ παρθένῳ ἱερᾷ, ὃ δὲ θαρροῦσα χωρίζομαι. Videant alii, an quicquam boni sensus elici hic possit: mihi sane non videtur.

Νούμια ἐχάραξεν) Νούμμια, seu νοῦμμοι dicuntur *nummi*, seu *numismata*.

77 Συνθεμάτια δὲ ἔστησε μέσον τοῦ φόρου ἔχοντα ζώδια ἐπάνω) pro ἔχοντα in Cod. Vat. legitur, μετὰ ζωδίων, quod idem est. συνθεμάτια ἔχοντα hoc loco significat *compages* seu *coagmenta compactilia*, quibus vel figuræ insculptæ, vel impositæ fuerunt. ζώδια enim, ut alias dixi, Codinus passim figuras & statuas appellat. In aliis aliquot Codicibus pro συνθεμάτια, scriptum inveni, συνθεματίων, & συνθεμαμάτια.

Ὁ σοφὸς ἐξ ἀρχαίων ἀστρονόμος) Additur in aliquot Codicibus παρακληθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Sed hoc falsum est: Nam Apollonius Tyaneus sub Domitiano floruit. Cætera etiam omnia, quæ hic Codinus narret de præsagiis rerum futurarum extructis ab Apollonio Tyaneo, futilia sunt & nullius momenti.

78 Καὶ τὸ Τζυκαλαρεῖον τῆς χαλκῆς) Scribe καὶ τὸ Τζυκαλαρεῖον ἐκ τῆς χαλκῆς.

Ἐν δὲ τῷ ξυλολόγῳ, &c.) Vide num. 33. & 44.

Ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ πορφυρῷ πλησίον κατὰ ἀνατολάς) Non dubito, quin hic locus ex Anonymi Collect. ita supplendus & reformandus sit: ἐν τῷ φόρῳ πλησίον τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ πορφυρῷ κατὰ ἀνατολάς.

Ἐν τῷ Κορωνίῳ μιλίῳ) Crederet quis pro κορωνίῳ hic scribendum esse κοτωνίῳ: nempe ut κοτώνιον Græco-barbare idem significet, atque Græcis antiquis κυδώνιον, & Latinis *cotoneum*. Sic enim videretur locus hic Constantinopolitanus nominatus *Malum Cotoneum*, sive *Cydonium*, respondisse illi, qui fuit in sexta regione Romæ antiquæ, & nomen habuit *Malum Punicum*, cujus meminit antiqua urbis descriptio, & Svetonius in Diocletiano. Verum si minus hæc conjectura placet, omnino legendum est, ἐν τῷ χρυσῷ μιλίῳ, id est, *in Miliario aureo*, ut in pluribus confirmabo in Notis ad Anonymi Collectan. ubi legitur, ἐν τῷ κορωνίῳ μιλίῳ. pag. 182.

Καθὼς Ἀγγυρανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ αὐτοῦ καὶ ἡμῖν παραδέδωκασιν) In Codice Vat. legitur, Ἀργυρανὸς & παρέδωκεν. In Anonymi Collect. habetur, καθὰ Ἀγκυρανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δωδεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ ἀκριβέστερον περὶ Ἀνατολίου ἡμῖν παρέδωκεν. τὸ αὐτὸ καὶ αὐτὸς Ἀνατόλιος. Pro Ἀγγυρανὸς, ut derivetur ab Ἀγκύρᾳ Galatiæ oppido.

Παραδεδώκασιν) Hic desinit liber *de Statuis*, cui in omnibus Codicibus statim subjungitur liber *de ædificiis*, nisi quod in duobus Vaticanis interfita est non contemnenda narratio de VII. Synodis Generalibus, cujus exemplum subjunxi.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΔΩΝ.

α'. Η πρώτη Σύνοδος γέγονεν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου, συνελθόντων τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων, καὶ Συλβέστρου Πάπα Ῥώμης, οἳ καθεῖλον Ἄρειον, ὃς ἦν πρῶτος πρεσβύτερος Ἀλεξανδρείας. Τὸν γὰρ Χριστὸν ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐβλασφήμει, ὕβρεις δὲ τοῦτο ἐχθραίνουσαι, ὅτι δὲ ταῦτα ἀπῆλθον τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν Κωνσταντινουπόλει. ἐβούλετο δὲ καὶ τὴν τοῦ λεγομένου χρυσοπυργίου παντέλειον ἀποκόψαι, ὡς ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἡ πόλις μετέλαβε, καὶ τὴν τελουμένην βουλὴν ὑπὸ τῶν ἐξ ἀνάγκης, τὴν τοῦ πραίτωρος ὑποτασσόντων ἀξίαν, εἰ μὴ τοῦτον τάχιον τὸ τέλος τοῦ βίου κατέλαβε.

β'. Ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου γέγονεν ἡ δευτέρα Σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων, καὶ Δαμάσκου Πάπα Ῥώμης, καὶ Νεκταρίου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου. Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα οὐκ ἔλεγε Θεὸν, ἀλλ' ἀλλότριον τῆς θεότητος, ὅθεν καὶ προσέθηκαν τῷ ἁγίῳ συμβόλῳ τῆς πίστεως, οὕτως· Καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ κύριον τὸ ζωοποιόν. ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἀπετέθησαν λείψανα ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ... ὁ δὲ Ἀττικὸς ὢν Πατριάρχης θεῖος κατέθετο αὐτά.

γ'. Ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ γέγονεν ἡ τρίτη Σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ, τῶν σ'. ἁγίων πατέρων ἐπὶ καθαιρέσει Νεστορίου, τὸν γὰρ Χριστὸν καὶ αὐτὸς ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐβλασφήμει. οἱ δὲ συνελθόντες ἀνεθεμάτισαν αὐτὸν, καὶ τελείως ἐδίδαξαν τὴν ἀδιαίρετον καὶ εἰλικρινῆ, καὶ τελείαν, καὶ ἀμώμητον τιμὴν, τὴν ἐν Τριάδι Θεότητα ὑμνουμένην ἀεί.

δ'. Ἐπὶ δὲ Μαρκιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ γέγονεν ἡ τετάρτη Σύνοδος, ἡ ἐν Χαλκηδόνι τῶν χλ'. ἁγίων πατέρων, ἐπὶ Λέοντος Πάπα Ῥώμης, καὶ Ἀνατολίου Κωνσταντινουπόλεως κατὰ Διοσκόρου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, καὶ Εὐτυχοῦς Ἀρχιμανδρίτου. οὗτοι γὰρ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρητοῦντο καὶ ἐν φαντασίᾳ τὴν σάρκα αὐτοῦ ὡμολόγουν.

ε'. Ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου γέγονεν ἡ πέμπτη Σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἥτις καθεῖλεν Ὠριγένην, Εὐάγριον, καὶ Δίδυμον τοὺς παράφρονας, τὰ γὰρ σώματα ἡμῶν μὴ ἀνίστασθαι ἐβλασφήμουν, καὶ παράδεισον αἰσθητὸν μὴ γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, μήτε εἶναι, καὶ ἐν σαρκὶ μὴ πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ. καὶ τέλος εἶναι τῆς κολάσεως, καὶ δαίμονας ἐλθεῖν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀποκατάστασιν.

ς'. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου, Ἡρακλείου καὶ Τιβερίου υἱοῦ αὐτοῦ γέγονεν ἡ ἕκτη Σύνοδος τῶν ρν'. ἁγίων πατέρων ἐπὶ Ἀγάθωνος Πάπα Ῥώμης κατὰ Κύρου, Ἀλεξάνδρου, Σεργίου, Πέτρου, ἓν θέλημα ἐν μιᾷ ἐνεργείᾳ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν, καὶ μετὰ σάρκωσιν τὸν σύνδεσμον τῆς ὀρθοδοξίας ἀφανίσαι θελήσαντες οἱ πα-

φόρουσι. συνῆσαν δὲ αὐτοῖς ἀρμενιάζοντες ὁ κομοδῖτης Ἀρταχιας, καὶ Ισίδωρος ὁ μαθητὴς αὐτοῦ.

ζ. Ἐστὶ δὲ Εὐφήμιας τῆς μητρὸς Κωνσταντίου τοῦ πυρλοῦ γέγονεν ἡ ἑβδόμη Σύνοδος τῶν ἁγίων πατέρων ἐπὶ Ταρασίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ καθαιρέσει Θεοδοσίου, παρ' οἷς ἐξέθεντο ὅροι πίστεως.

Edit. Paris. pag. 183. Ἐστὶ δὲ Θεοδώρας αὐτὸ τῆς μετὰ τὸν θάνατον Θεοφίλου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ Μιχαὴλ τῷ υἱῷ αὐτῆς γέγονεν ἡ σύνοδος εἰς Κωνσταντινούπολιν τῆς ὀρθοδοξίας, ἥτις ᾄδεται ἕως τῆς σήμερον.

ANIMADVERSIONES IN LIBRUM de Ædificiis Constantinopolitanis.

Δι' ἣν δὲ αἰτίαν μετωνομάσθη ὑπὸ δημοῦ) Licet in omnibus Codicibus scriptis ita legatur, attamen pro ὑπὸ δημοῦ, scribendum esse videtur, ὑπὸ Τιβερίου. Paulo post enim subjungitur, ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ κυροῦ Μαυρικίου μετωνομάσθη, &c.

Καὶ παλάτιον δὲ ἦν πλησίον τὸ αὐτοῦ καὶ μέγιστον) Per παλάτιον μέγιστον hic intelligitur Palatium Imperatoris, quod statim postea vocat τὰ βασίλεια.

Ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ κυροῦ Μαυρικίου) In Codd. Vat. & Anonymi Collect. legitur, ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πρώτου.

Εἰς τὰ βασίλεια) In Cod. Vat. legitur, εἰς τὰ παλάτια, quod idem est

Τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν ἐπὶ Λέοντος, &c.) In Cod. Regio pro τῶν μεγάλων πορτῶν legitur. τὰ μεγάλα τείχη: & in Cod. Vat. pro τῆς δύσεως scriptum inveni, τῆς πόλεως. Paulo post ibidem pro ἀνεβάθη perperam legitur ἐσεβάσθη.

Κωνσταντῖνος ὁ Θεοδόσιος ὁ μέγας, καὶ Λέων οἱ πρῶτοι ἐνίκησαν) In Codd. Vat. pro Λέων vitiose legitur, Ἐλέων. Deinde subjunguntur hæc verba, quæ etiam in Cod. Reg. reperi: ὁ γὰρ μέγας Κωνσταντῖνος ἐνομοθέτησε, τὴν κυριακὴν ἀργίᾳ τιμᾶσθαι. πρὸ γὰρ αὐτοῦ καὶ τὴν κυριακὴν πάντες εἰργάζοντο. id est, *Constantinus Magnus lege sancivit, ut dies Dominicus abstinentia a laborando honoraretur: ante ipsum enim die etiam Dominico omnes operabantur.*

79 Ἕως τῆς σήμερον) Adde ex Codice Regio, ἕως νῦν καὶ στέκει ἀνακαινισθεῖσα.

Ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας In Anonymi Collect. legitur, τῆς ἁγίας ἐκκλησίας.

80 Καὶ τὰ Γάστρια) In Codice Regio legitur, τὴν μονὴν τὴν γαστρίαν, scribe τὴν μονὴν τὰ γάστρια, id est, *Monasterium in loco nuncupato Gastria*, sive *ad Gastria situm*. γάστρια autem, vel γαστέρια hic significant *vasa ventosa, & patula*: cujusmodi sunt in quibus arbusculæ, flores & herbæ plantantur. Cæterum istius Monasterii meminit Zonaras his verbis: αὐτὴ δὲ (sc. Theodora uxor Theophili) κατὰ τὴν μονὴν τῶν γαστρίων, &c.

Διὰ τῆς πόρτης τοῦ ψαμαθᾶ) id est, *per portam litteralem*, seu *arenariam*. Vide Notas num. 115.

Ἀπαπλικεύοντα) Rectius in Cod. Vat. scribitur, ἀπλικευόμενον. ἀπλικεύειν enim idem est atque Latinorum *applicare*. Hic significat *deponere aliquid*, seu *applicare in aliquem locum*. Paulo post sumitur pro *diverti ad hospitium*, seu *recipere se in hospitium*: ἔξω τὰ ταπαρια, inquit, ἀπληκεύσαντο εἰς τὰ Ρουφίνου

Τὸ δὲ ψαμαθᾶ τὰ παλάτια) In aliquot Codicibus legitur τὸ δὲ ψαμαθίν, & τὸν δὲ ψαμαθίαν: sed utrumque vitiosa, ut alias pluribus declarabo.

Τὰ δὲ ἄγων Ισαακίου, &c.) Hæc præcedentibus conjungenda sunt.

Ἐχαπτε) Cod. Vat. ἔχαπτεν.

81 Τὰς Ρουφινιανὰς) Loquitur de thermis Rufinianis.

Καὶ τὰς μηχανικὰς ὕλας ἐκεῖσε ἀπεθέμην) Perperam in Cod. Regio pro ὕλας, legitur βίβλους. Eadem lectio fuit in Codice Græco Annalium Glycæ, ubi hæc ita vertit Interpres: *Præter hæc ipsa quoque Mangana sunt a Constantino Magno extructa: quo in loco reposita erant omnia bellica instrumenta, librique de mechanicis.*

Ἀρμαμέντα καὶ κοπροθέσιον αὐτὸν ἐποίησε, καὶ τὰ λείψανα, &c.) De hac templi & reliquiarum S. Euphemiæ prophanatione vide hist. Miscell. l. 22. ubi agitur de rebus gestis a Constantino Copronymo anno vigesimo sexto Imperii. Cæterum pro ἀρμαμέντα, hic scribendum censeo ἀρμεντάριον, id est, *armentarium*, seu *stabulum armentorum*. Sic antea Copronymum Maxentius Ecclesiam S. Marcelli titulo dedicatam in armentarium muravit, ut ibidem animalia Catabuli congregata starent, quorum servitio S. Marcellum addixit. Notandum vero etiam in hist. Miscell. pro *armamentarium* substituendum esse *armentarium*. pag. 184.

Ἐν Λέσβῳ ἐρρίφη) In hist. Miscell. legitur, *apud Lemnum insulam*. Item apud Zonaram, τῇ νήσῳ Λήμνῳ. & sic Anonymus in Actis S. Euphemiæ apud Baron. ann. 766. Credo igitur apud Codinum quoque pro Λέσβῳ, scribendum esse Λήμνῳ.

Μίλιον κτίσας τὴν πύλην ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, &c.) Idem refert Nicephorus Callistus hist. Eccles. lib. 8. cap. 4.

Ἕως δ' οὗ ὁ προπάππος μου, ὁ κάστρον τειχίσας) In Cod. Regio legitur, ἕως δ' ὁ προπάππος μου, ὁ ποιῶν τάφρα. In Cod. Vat. scriptum reperi, ὁ ἕως δ' οὗ ὁ προπάππος μου, &c.

82 Ἐξιόντων δὲ αὐτοῦ εἰς τὸν φόρον) Adde ex Zosimo, καθ' ὃ αἱ πύλαι τὸ ἀρχαῖον ἦν, id est, *ubi antiquitus urbis porta erant*. φόρος enim hic non ipsum forum significat, sed locum, ubi, posteaquam Constantinus ambitum urbis ampliavit, *Forum maximum*, sive *Constantinianum* constructum fuit.

Τὴν γὰρ αἰτίαν τοῦ σχήματος τούτου, ὅδε προλαβόντες εἴπομεν) Respicit ad illud, quod supra dixit n. 16. Forum Constantinianum formatum fuisse instar circuitus tentorii, seu tabernaculi Magni, quod eo in loco defixit, quando venit Constantinopolim.

Τοὺς καταχρίστους) Cod. Vat. τοὺς τιμωρουμένους.

Φωνῇ τοῦ Κωνσταντίνου) Cod. Reg. τοῦ τυράννου.

Ὁ Ἡράκλειος) Cod. Reg. οἱ περὶ τὸν Ἡράκλειον:

83 Ἐστὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἡρακλείου ἐμαρτύρησε) Hic est Anastasius Persa monachus qui decimo septimo anno Heraclii Imp. seu sexcentesimo vigesimo septimo post Christum natum, sub Chosroe Persarum rege, una cum septuaginta sociis Martyrium consummavit.

Τὴν χελώνην τὸν ἅγιον Προκόπιον) hoc est, ut alias ait, τὸν ἅγιον Προκόπιον ἐν τῇ χελώνῃ.

Ὁ καλοῦσιν οἱ Ἰταλοὶ τὸ μεσόμφαλον) μεσόμφαλον, seu μεσόκεφον Constantinopolitanum puto respondisse loco antiquæ Romæ, qui nominabatur *umbilicus Romæ*.

Καὶ ἕτερα πολλὰ θαυμαστὰ ἐγκατέλειψε) In Codice Regio legitur, καὶ ἕτερα δὲ θαυμαστὰ ἐγκατέλειψε μέχρι τοῦ νῦν εἰς ὄνομα τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ.

Παρ' ἄλλου Οὐρβικίου ἐκτίσθησαν μετὰ τοῦ στρατηλάτου τῆς ἀνατολῆς βαρβάτου, τοῦ ἱστορήσαντος τὰ στρατηγικὰ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου) Verba παρ' ἄλλου propterea addidisse puto Codinum, ut Urbicium Patricium, quem sub Anastasio de re militari scripsisse ait, diversum esse ostendat ab altero illo, quem supra num. 57. & 80 dixit Præpositum fuisse tempore Constantini Magni, & templum Juliani ædificasse. Quid vero vox βαρβάτου sibi velit, non satis mihi constat. Cæterum Urbicius Patricius, de quo in præsentia Codinus loquitur, is est, cujus ἐπιτήδευμα sive inventum tacticum a viro Cl. Nicolao Rigaltio editum est. Ipse enim inibi testatur se ista sub Anastasio Dicoro scripsisse: καὶ τέχνα, inquit, καὶ ἐπὶ μετὰ Ἀρχιμήδους χρόνου σοφία, ἐπὶ τοῦ Καλλινίκου καὶ Αὐτοκράτορος ὁμοῦ Ἀναστασίου. Idem alibi vocatur Orbicius ut in Etymologico magno, ubi citatur fragmentum ἐκ τῶν Ὀρβικίου τῶν περὶ τὸ τρίτλαμα ταξέων. Item in titulo antiqui Epigrammatis a Cl. Salmasio in Notis ad Spartianum editi: εἰς βίβλον τακτικὴν Ὀρβικίου ἀπὸ ὑπάτων. Extat hodieque Florentiæ in Bibliotheca Medicea omnium, ut creditur, optimus & antiquissimus Codex Scriptorum Tacticorum, quo inter cætera continen- pag. 185.

tar duodecim libri, quibus præfixa est hæc inscriptio, Οὐρβικίου τακτικὰ στρατηγικά. Sed iidem sunt, qui in Barberina & aliis Bibliothecis sub nomine Mauricii habentur.

Εἰς τὰ καμίνια) Supra dixit num. 51. τὸν καλούμενον βοῦν, seu forum nuncupatum *Bovis*, inde nomen habuisse, quod κάμινος, sive fornax instar bovis formata, ibi collocata esset, in qua puniebantur malefici. Crederet ergo quis, εἰς τὰ καμίνια idem hic esse, atque illud quod antea dixit, εἰς τὸν καλούμενον βοῦν. Verum si non satis probabilis hæc videtur conjectura, scribendum est, εἰς τὰ καμίνια, id est, in regione ubi sunt thermæ, quæ appellantur *Caminia*. De his thermis supra num. 12. egit, ubi a Severo Imperatore eas refert extra urbem fuisse extructas, tantæque magnitudinis fuisse, ut bis mille hominum quotidie in iis lavarentur: ἔξωθεν δὲ, inquit, τῆς πόλεως, (sc. ὁ Σευῆρος ἔκτισε) τὸ νῦν καλούμενα Καμίνια, λουτρὸν ἀμετρήτως καὶ ἀξιοθαύμαστον. ἐκ δὲ τῆς ὑπερβολῆς τοῦ μεγέθους αὐτοῦ ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ δύο χιλιάδες ἐλούοντο.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος Πρωτασίου) Respicit ad num. 20. ubi dixit Protasium magistrum unum fuisse ex quatuor illis, quorum familias Constantinus Magnus Roma Constantinopolim transferri curavit.

Χορίας τοῦ λουτροῦ) In Cod. Reg. legitur, τοῦ χωλοῦ, sed perperam, ut alias declarabo.

Ἡ δὲ νῦν ἐκκλησία) Cod. Reg. ἡ δὲ νῦν ἐκεῖσε ὁρωμένη ἐκκλησία.

Τὰ λεγόμενα Στεῖρα ὁ ναὸς τῆς, &c.) In Cod. Vat. legitur, τὰ λεγόμενα Τζύρα, ὁ ναὸς τῆς, &c. Supra quoque num. 56. meminit loci cujusdam nominati τὰ τζύρα.

85 Καὶ τὸν Κωνωπεῖον) Hæc erat statua, quæ credebatur consecrata & erecta esse ab Apollonio Tyanæo, ad arcendos culices. Meminit ejus Codinus alias hoc libro.

Μετὰ μιμῶν, καὶ κονδύτων, καὶ ὀψικιδῶν, καὶ κοπίδων) Diverse legitur in Cod. Reg. μετὰ μιμῶν, καὶ ὀψίκων, καὶ κόρων.

Ἐπιλεξάμενος καὶ ἐκ τῆς πόλεως χιλιάδας ἓξ εἰς ὀψίκιον εἰς τὰ πρόκενσα αὐτοῦ) Clarior est Vaticana lectio, quæ etiam in Regio Codice habetur: οὗτος γὰρ (sc. ὁ Ἀρκάδιος) ἐπιλεξάμενος ἐκ τῆς πόλεως χιλιάδας ἓξ, εἶχεν αὐτοὺς ὀψικεύοντας εἰς προκένσα ἄγοντα τὰ μεταστάσιμα. πρόκενσα Græco-barbaris dicuntur *processiones solemnes*. ὀψικεύειν vero, ut alias dixi, significat *comitari* & *honoris causa prosequi*.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἀρκαδιανός) In Cod. Reg. legitur, ὁ ἅγιος Ἰωάννης τὰ καλούμενα Ἀρκαδιανά, quod idem est. In alio Cod. scriptum inveni, ὁ ἅγιος Ἰωάννης καὶ Ἀρκαδιαναί, hoc est, ut ego interpretor, *Ecclesia S. Joannis & thermæ Arcadianæ*. Sed si recipiatur hæc lectio, paulo post pro ἔκτισεν scribendum est ἔκτισεν αὐτάς.

Ἐκάλεσε δὲ αὐτὸς Ἀρκαδιανάς) Cedrenus: ποιεῖ δὲ (sc. ὁ Ἀρκάδιος) καὶ ἴδιον ἀριθμὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὃν ἐκάλεσεν, Ἀρκαδιακούς. Utrumque ergo dicitur Ἀρκαδιακοὶ & Ἀρκαδιανοί, ut Κωνσταντιακοὶ & Κωνσταντιανοὶ, & Θεοδοσιακοὶ & Θεοδοσιανοί.

Ἔτη δύο) Cod. Reg. ἔτη δύο ἥμισυ, id est, *duos annos cum dimidio*.

86 Ἦλθεν μετὰ ταραχῆς) Cod. Reg. ἦλθεν ἀνταρτῆχον. Cætera, quæ sequuntur, in Cod. Vaticanis valde corrupta sunt.

Καὶ καθαιρεθέντος ἐκεῖσε πάντων ἐνώπιον κατεδίκασαν τὸν βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισαν αὐτὸν εἰς λίμνας χώρας τῆς Καππαδοκίας ἔσωθεν κατακλεῖν) Codicis Regii lectio hæc est: Καὶ καθίσαντες ἐκεῖσε πάντες κατεδίκασαν τὸν βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισαν αὐτὸν εἰς Λίμνας εἰς χώραν Καππαδοκίας, ἀποκλείσαντες ἔσωθεν τοῦ πύργου. Mihi videtur scribendum esse, καὶ ἐξώρισαν αὐτὸν εἰς Λίμνας τῆς χώρας Καππαδοκίας, (vel τῆς χώρας Καππαδοκίας) ἀποκλείσαι ἔσωθεν τοῦ πύργου τοῦ κάστρου. τὰς δὲ θύρας, &c. Ita Chron. Alexand. καὶ ἐπεμψεν αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς Λίμνας τὸ κάστρον, εἰς τὴν Καππαδοκίαν· καὶ ἔβαλον αὐτοὺς εἰς ἕνα πύργον τοῦ κάστρου, καὶ ἀποκλεισθείσης ἡ θύρα, &c. Et paulo post: ἐξέτασεν ἐκεῖ εἰς τὸν αὐτὸν πύργον Λιμνῶν. Ejusdem nominis castrum fuit in Messenia, cujus meminit Pausanias & aliud in Macedonia, cujus mentionem facit Procopius *de ædificiis* lib. 4. sed ibi pro Λίμναι, perperam legitur, Λιμναῖοι. Corrigendus quoque est Marcellinus Comes, ubi de interitu Basilisci agit. *In exilium*, inquit, *missus est in oppidulum, quod Leminis in provincia Cappadociæ dicitur, trusus fame extabuit*. Verisimile est, pro *Leminis*, scriptum fuisse *Limnelis*, sive Λιμνεύσι quod idem valet atque Λιμναίοις. Cæterum ubi & quomodo Basiliscus peremptus fuerit, dubium est & controversum. Alii enim, ut Chron. Alexandr. Auctor, & Marcellinus Comes, & Codinus, tradunt eum in castrum seu oppidulum Cappadociæ nominatum Λίμνας, in exilium missum, & intra turrim quamdam istius loci fame enectum fuisse. Alii eum in Cappadociam quidem relegatum fuisse ajunt, sed in itinere in mansione quadam nuncupata Ἀκουσοῖ fuisse occisum, ut testantur Niceph. Callist. lib. 16. c. 8. & Evagr. l. 3. c. 8. Hinc patet Cedreni error, qui utramque opinionem confundit: ἐξορισθείς, inquit, ἐν Κουκουσῷ τῆς Καππαδοκίας ἀποκλεισθεὶς, δι' εἰς ἕνα πύργον σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις λιμῷ διεφθάρη. Λίμναι igitur, & Ἀκουσὸς sive Κουκουσὸς diversa sunt loca; non autem synonyma, ut quidam ex citatis Cedreni verbis putant colligi posse. *Edit. Paris. pag. 185.*

Ἔθανον δὲ ἐκεῖσε: &c.) Cod. Reg. ἔθανον δὲ ἐκεῖσε τὰ λείψανα τῆς τεσσάρων τὸ μέγαλου παλατίου.

Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ὁδηγοῦ) In Codice Regio legitur, τῆς ὁδηγοῦ. In aliis Codicibus legitur, τῆς ὁδηγοῦ, & τῆς ὁδηγητρίας.

Τὸ καραβίτζιν τῆς Θεοτόκου) Cod. Reg. τὸ καράβιον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. καραβίτζιν. Græco-barbaris dicitur καράβιον, seu *navicula*.

87 Ἔχουσα κουμπαρίαν παμμεγέθη) Cod. Vat. ὅτι χήρα γυνή τις ἦν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου, ὁ ταύτης ὀνομαστὸς ὀνόματι Νικηφόρου καθυπτάσε κουμπαρίαν τὴν χήρας ἀμεγέθη. In alio quodam Codice Vaticano legitur, ἔχει καραβοκουμπάρια παμμεγεθέστατον. In alio pro κουμπαρίαν, scriptum inveni κουμπάριον.

Τινὰς τῶν πραγματευτῶν, οἱ ἔδωκαν εἴδοτες τοῦ βασιλέως ἐπαίνου ταύζων) Diversa, sed notabilis est Cod. Reg. lectio, τινὲς τῶν πραγματευτῶν τῶν ἱππικοῦ. id est, *nonnulli ex mercatoribus Circi*. Item in uno Cod. Vat. legitur, τῶν πραγματευτῶν τοῦ ἱπποδρομίου.

Προσεκαλέσατο αὐτοὺς βουλόμενος) Cod. Reg. τὴν ἀφαίρεσιν τῆς κουμπαρίας παρεκαλοῦντο. Paulo post pro διαλαλῆσαι τῷ βασιλεῖ, legitur ibidem διαλαλῆσαι αὐτῷ.

Καὶ δὴ ἱππικοῦ τελουμένου) Cod. Reg. ποιήσαντες δὲ καράβιον μικρὸν μετὰ ἀρμένων, καὶ θέντες αὐτὸ ἐπάνω ἁμάξης, ἱππικοῦ λαχανικοῦ γενομένου, ἔστησαν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ στάματος. Cod. Vat. ποιήσαντες δὲ οἱ πραγματευταὶ πλοῖον μικρὸν ἐν σχήματι κουμπάρας μετὰ ἀρμένων, καὶ θέντες αὐτὸ ἐπὶ ἁμάξης μετὰ τροχοῦ γενομένης ἱππικοῦ χαλκικοῦ, ἔστησαν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ στάματος.

Τὸ κουμπάριον γεμάτον) Cod. Vat. τὸ καράβιον γέμον. Videtur ironice dictum esse. καράβιον enim vel καράβιον significat *naviculam*. κουμπάρια vero vel κουμπάρια, vel κουμπάρια dicitur *navis longa*, quæ remis agitur, & vulgo *Galera* vel *Galea* vocatur.

Ἐξαπέλυσαν) Cod. Reg. ἀπέλυσαν. Cod. Vat. ἐξέκαυσαν.

Καὶ μηδεὶς μοὶ δικασθεῖσαν) In Cod. Vat. hæc paulo prolixius narrantur: καὶ τότε ἡ γυνὴ προσελθοῦσα, ἔστη εἰς τὰς βαθμίδας, καὶ ἐδέετο τοῦ βασιλέως ἐκδικηθῆναι· ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο χολέσας ἐκέλευσε, &c.

88 Θεόδωρον πρωτοσπαθάριον καὶ ἔπαρχον τὸν λεγόμενον μυάρχην) In Cod. Vat. legitur, τὸν μυγαίρην λεγόμενον τὸν ἔπαρχον ὀνόματι Θεόδωρον. In aliis Codicibus scriptum reperi, μυγαίρη & μυάρχην. Verisimile igitur est vel legendum esse μυγάρχην: vel videtur Codinus μυάρχην, seu μυσάρχην appellasse eum, qui puniendis maleficiis præest. μύσος enim & μίασμα idem est atque κακούργημα.

Καὶ κατεκαύσαν ἐν αὐτῷ μετὰ καὶ τῆς ταύτης αὐτοῦ)

Simile

Simile quid de Rhodano Præposito, & Valentiniano Imp. narratur a Cedreno: κἀκεῖ δὲ, inquit, ὁ βασιλεὺς τυχὼν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀναφθῆναι καὶ τὸν φθονήσαντα αὐτοῖς ἀμφοῖν ἑαυτῷ κατακαῦσαι, τῇ δὲ γυναικὶ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποδοθῆναι. Pro σο-λεῖς perperam in aliquot Codd. legitur σόλεις

Edit. Paris. pag. 187. Ἐν δὲ τῷ τόπῳ, ὅπου, &c.) Cod. Reg. ἐν δὲ τὸ καταμένειν τὴν γυναῖκα εἰς τὸν τοῦ ἀπὸ βαρβάρων, εἶπεν τὸ Μαυριανοῦ ἐκλήθη ὁ τόπος οὗτος. In Cod. Vat. legitur τὰ Μαυριανοῦ.

Παρεξέβαλε τὸ τζυκανιστήριον) In Cod. Vat. legitur ἐποίησε τὸ τζυκανιστήριον μέγα, quod idem est. τζυκανιστήριον Græco-barbaris dicitur, quod Græcis antiquis σφαιριστήριον, id est, locus exercitio pilæ destinatus.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἔκτισε τὴν νέαν ἐκκλησίαν) Ecclesiæ novæ B. Virginis a Basilio Macedone in Palatio Imperatorio exstructæ, elegantissima extat descriptio in oratione Photii Patriarchæ CP. die ejus Dedicationis habitæ, quam integre hic inserendam esse putavi, quoniam hactenus edita non fuit, & ad historiam Constantinopolitanam pertinet.

ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Κωνσταντινουπόλεως ἔκφρασις τῆς ἐν τοῖς βασιλείοις νέας ἐκκλησίας τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος οἰκοδομηθείσης.

ΦΑΙΔΡΟΝ ὁρῶ τὸν παρόντα ἡμέραν τὸν σύλλογον. καὶ οἷον οὐκ ἄν τις ἀνθρωπίνῳ κοσμήσειε, καὶ χαρὰς εὐφροσύνας θείας συγκροτοῦσαν κατηχοῦσαν. διὸ καὶ τερπνὰ τὰς χάριτας ὑποδέχομαι τὰ χαρίσματα, καὶ τῷ Χριστοῦ ποιμνίῳ φιλοθεωτάτῳ, καὶ χαίρων τι συναγαλλόμενος ἐπαγγέλλομαι. ὁ μάχεις ἡμῶν περιγραφομένην τὴν περιφανεστάτην, καὶ θυμηδίαν τοῦ πανηγύρεως ἐπισπάσασαν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν κοινὸν δεσπότην ἀναφερομένην εὐδίω τὴν σεβασμιότητα. λαμπρότερον γὰρ πανηγύρεως ἅπαν ὑμῶν τῶν πανηγυριζόντων καὶ συμπολιτευομένων, τοσοῦτον τῆς δεσποτικῆς ἀγάπης ἐναργῆ παρέχεται τὰ γνωρίσματα. ὅταν δὲ μετὰ τῶν ὁσιωτάτων καὶ σπουδαίων ὁ ἐπὶ τελουμένων ἂν τὴν ἀνάμνησιν ἑορτάζουσι. ἀλλὰ κοινὴν τιμὴν καὶ ἀρτιφανῆ τὴν εἰς Θεὸν τιμὴν ἐγκαινίζουσι, πῶς οὐ μᾶλλον ἔτι καὶ τὸν θεῖον ἔρωτα διαδοχθῆναι ἐκπυρσεύουσι, καὶ τὴν τῶν ἑορταζόντων κοσμιότητα καὶ τὸ κλέος ἐπὶ πλέον ἀναπτύσσουσι; ἀλλὰ τίς ἡ τοσαύτη τοῦ πλήθους συνδρομὴ, καὶ συνέλευσις; τίς ἡ πανήγυρις; τί τὸ συγκαλέσαν, καὶ συγκινῆσαν ὑμᾶς ἅπαντας; βούλεσθε εἴπω; ὁ καλὸς ὑμῖν παρακεχώρηκε, ἐμοὶ εἰπεῖν, καὶ διδάξαι τὰς πανηγύρεως τὴν ὑπόθεσιν, τὸ χορηγοῦν τι ἅμα πάσαις καὶ κοινῇ γε ἀρχιτέκτονι. ὀκνεῖν γὰρ ἱκανὸς καὶ λόγους παραστῆσαι τὸ φανησόμενον, ὡς τοὺς τύπους τῶν πραγμάτων ἐν τῇ ψυχῇ φανταζόμενος, ἀμίμητον ἔργον ἐπὶ γῆς ἀνεστήσατο.

Λέγω τοιγαροῦν ὑμῖν, ὦ βασιλέων φιλοχριστότατε, καὶ θεοφιλέστατε, καὶ πάντας τοὺς ἐμπορευθέντας τι ἅμα καὶ λαμπρῶς φαιδρύνων τῇ κοσμίᾳ τὰ ἀξιώματα λέγω, προθύμως εἰς ὅσον τῶν ἀκουομένων ἔχειν, ἐφ' ᾧπερ ὑμᾶς συνεκάλεσας. δείξω τοῖς λόγοις, ἃ τοῖς ἔργοις προὐπέδειξας. ἄρα γὰρ πάλαι κατὰ βαρβάρων τι καὶ ἀνεγεῖραι προὐπέδειξας. οἱ πολλάκις ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις ὑμᾶς ὑποστῆσαι καὶ τρόπαια. οἱ πολλάκις ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις φιλοφρονούμενοι ἐπὶ πάντας συνήγαγον ἀφθόνως ξενίων ἅμα καὶ τὰ δεδωκότι τὴν νίκην κοινὴν καὶ πάνδημον ἀναπέμψαι τὴν εὐχαριστίαν, ἢ λαβὼν ὑποσπονδους ἄλλους, καὶ ταπεινώσας, ὑψηλὸν καὶ χαῖρον καὶ ἀλλόφυλον φρόνημα. ὡς ἐπὶ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ εὐσεβοφρόνως ἀναφέρων πάντα τὰ σὰ κατορθώματα. ἢ πόλεις ὑπηκόους τὰς μὲν πάλαι κατεσκαμμένας ἀνορθώσας, τὰς δὲ καὶ ἐκ βάθρων αὐτῶν ἀνεγείρας καὶ ἄλλας ἀνοικισμοὺς ἐργασάμενος, καὶ ταῖς πολιτείαις συντάξας τὸ δῆμα. ἢ πλείστοις καὶ ποικίλοις δαίμοσιν τὸ ὑπήκοον. διδάξων ὑμᾶς πρὸς σὲ τὸ κοινὸν τοὺς οἰκουμένης ἀφορῶντας ὀφθαλμούς. ἐπὶ τίσι τούτων ὑμᾶς συνεκάλεσας; ἢ σιγαῖς μὲν αὐτὰς ὑπομείνας τρόπω, καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι σε τὰ σὰ ἡμῖν διηγεῖσθαι κατορθώματα, οἷς ἀνάγκη τοὺς ἐπαίνους συνυφαίνεσθαι. ἐμὲ δὲ τυχεῖν ἐπιτυχοῦσι τῷ λόγῳ τοῖς σοῖς, ἔργοις ἐπαινούμενον τοῦ παρόντος συλλόγου τὸ αἴτιον.

Ἀλλὰ τοιγαροῦν, ὦ φίλοι, τελεστὴ, καὶ ἄλλο μυστήριον σήμερον. ναὸς παρθενικὸς ἐπὶ γῆς ἐγκαινιζόμενος, καὶ τῆς θεομήτορος εἴπερ ἄλλο τι τοῦ ἐγκοσμίου ἐπάξιον οἰκητήριον. ναὸς παρθενικὸς ἐπὶ γῆς ἐγκαινίζεται σήμερον βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας ἔργον ὡς ἀληθῶς πολυύμνητον· ναὸς ἐν μέσοις αὐτοῖς ἀνακτόροις ἄλλο θεῖον καὶ σέβασμα ἀνιστάμενος. καὶ τῇ πρὸς αὐτὸ παραβολῇ καὶ συγκρίσει, ἰδιωτικὰς οἰκίας ἀποφαίνων τὰ ἀνάκτορα. μᾶλλον δὲ τῷ οἰκείῳ κάλλει καὶ τῇ ἐνούσῃ λαμπρότητι καὶ ταῦτα περιαστράπτων καὶ φαιδρύνων. καὶ πολὺ παραποικίλλων τὸν πρότερον κόσμον σεμνότερα. εἴποις ἂν ὁ αὐτὸς ἰδὼν, ὡς ἀνθρωπίνης χειρὸς ἔργον. ἀλλὰ θείας τινὸς καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς δυνάμεως τὸ κάλλος αὐτοῦ ἐπιμορφώσασθαι. προπύλαια μὲν γὰρ τῷ ναῷ περικαλλῆ δυσαπαλλάττως. καὶ γὰρ μαρμάρων διαλλάττουσαι πλάκες λαμπρόν τι καὶ χάριεν ἀποστίλβουσαι. ὅλην ἀπειληφυῖαι τὴν πρόσοψιν· καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλας θέσιν, καὶ τὴν τῶν περάτων συμφυΐαν τῷ ὁμαλῷ καὶ λείῳ, καὶ τῷ προσηρμόσθαι λίαν ἀποκρύψασθαι. ὡς ἑνὸς λίθου συνεχοῦς γραμμαῖς ἀληθείας ὥσπερ ἐπιγεγραμμένου θαῦμα καινὸν ὁρασθῆναι καὶ θέσιν τῶν ὁρώντων φαντασίαν ὑπάγουσι. ἐξ ὧνπερ τὰς ὄψεις καὶ συνέχουσαι, πρὸς ἑαυτὰς ἐπιστρέφουσαι, οὐκ ἐθέλων τινὸς τοῦ θεατοῦ μεταχωρῆσαι πρὸς τὰ ἐνδότερα. ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ προτεμενίσματι τοῦ καλοῦ θεάματος ὁ προσιὼν ἐμπεπλησμένος. καὶ τοῖς ὁρωμένοις ἐμβὰς δοῦναι τὰ ὄμματα, ὥσπερ τι ἐρριζωμένος τῷ θαύματι ἑστήκει. Ὀρφεὺς μὲν οἱ μῦθοι τῷ Θρᾳκὶ κιθάραν κινοῦντα, κινῆσαι τοῖς φθόγγοις τὰ ἄψυχα. εἰ δὲ ἐξ ἡμῶν ἐξελοῦσι μῦθοι ἐπαίρειν ἐκ φιλέρων ποιοῦσι τὴν ἀλήθειαν, ὥσπερ ἄντικρυς τοὺς προσιόντας τῷ προτεμενίσματι εἰς φυτῶν αἰσθησίν δενδρουμένους φύσιν τῷ θαύματι μεταβαλλέσθαι. οὕτως ἅπαξ τοῦ ἰδεῖν δυσαποσπάστως κατέχονται, ἐπειδὰν δὲ τις ἐκεῖθεν μόλις ἀποσπασθεὶς εἰς αὐτὸ παρακύψῃ τὸ τέμενος, οἵας καὶ ὅσης ὑπὸ χαρᾶς τε ἅμα, καὶ ταραχῆς, καὶ θαύματος ἐμπίπλαται. ὡς εἰς αὐτὸν γὰρ τὸν οὐρανὸν, μηδενὸς ἐπιπροσθοῦντος μηδαμόθεν ἐπιβεβηκὼς καὶ τοῖς πανταχόθεν ὑποφαινομένοις κάλλεσιν ὡς ἄστροις, περιλαμπόμενος, ὅλος ἐκπεπληγμένος γίνεται. δοκεῖ γὰρ λοιπὸν ἐντεῦθεν τὰ τε ἄλλα ἐν ἐκστάσει εἶναι. καὶ αὐτὸ περιδινεῖσθαι τὸ τέμενος. τοῖς γὰρ οἰκείοις καὶ παντοδαπαῖς περιστροφαῖς, καὶ συνεχέσι κινήσεσιν· ἃς πάντοθεν ὁ θεατὴς ὁ πανταχόθεν ποικιλίᾳ βιάζεται τοῦ θαύματος. εἰς αὐτὸ τὸ ὁρώμενον τὸ οἰκεῖον φαντάζεται πάθημα. ἀλλὰ γὰρ χρυσὸς τε καὶ ἄργυρος τὰ πλεῖστα τοῦ ναοῦ διειληφότες. ὁ μὲν ψηφῖσιν ὑποκαθήμενος, ὁ δὲ πλάκαις ἀποξεόμενος καὶ τυπούμενος. ἀλλαχοῦ ἄλλος ἐπιπλαττόμενος μέρεσιν. ἐνταῦθα ἐπικοσμούμενα κιονόκρανα. ἐνταῦθα δὲ δὴ χρυσῶν περιζώματα. ἀλλαχόθι δὲ ταῖς ἁλύσεσιν ἐπιπλεκόμενος χρυσὸς ὁ χρυσοῦ τι θαυμασιώτερον ἡ θεία τράπεζα συνῆπται. ἄργυρος δὲ περὶ τὰς πυλίδας, καὶ πυλίδας τὸ θυσιαστήριον, σὺν ταῖς περιστεροῖς καὶ αὐτὸς ὁ κατοικῶν ἐκ τῇ θείᾳ τραπέζῃ ἐπικείμενος σὺν τοῖς ὑπερκειμένοις κυλίσκοις ὑπερβάθμιος ὄροφος. καὶ μαρμάρων δὲ πολυχρώμων ὅσα μὴ χρυσὸς ἐπιδραμὼν ἢ ἄργυρος περιέλαβεν. ἀμήχανόν τι καὶ τερπνὸν φιλοτέχνημα τὰ ὑπόλοιπα τοῦ ναοῦ διακόσμησιν. ὁ δὲ τοῦ ἐδάφους θέα, ὡς ζώων μορφαῖς καὶ σχημάτων ἄλλαις ἰδέαις ταῖς πολυμόρφοις ψηφῖσι διαμορφωθεῖσα, θαυμαστήν τινα τοῦ τεχνίτου τὴν σοφίαν παρεστήσατο. παῖδας ὡς ἀληθῶς καὶ πλασμάτων πλαστὰς τοὺς Φειδίας ἐκείνους, καὶ Παρρασίους, καὶ Πραξιτέλους καὶ Ζεύξιδας ἐν τῇ τέχνῃ ἀπελέγξασα. Δαμόκριτος εἶχεν ἂν οἶμαι τὴν τοῦ ἐδάφους λεπτουργίαν ἐνιδὼν καὶ ταύτῃ τεκμηρίῳ χρώμενος, μὴ ἄν πόῤῥω εἶναι τὸ μὴ οὐχὶ ἐκ τῶν ἀτόμων αὐτοῦ ἐκ τῶν ἔξω πεπτωκέναι ἐσχηματίσθαι. οὕτω πάντα πεπλήρωται θαύματος. ἐπὶ δὲ μηδὲ ποῦ μένειν ὁ τοῦ τεμένους ἀρχιτέκτων διημαρτηκέναι. ὅτι περὶ ἴσα καὶ τὸ αὐτὸν χῶρον ἅμα πάντα συλλέξαι τὰ κάλλη, οὐκ ἐπὶ τοῦ θεατοῦ καθαρῶς ἐντρυφῆσαι τοῦ θαύματος. ἄλλον ἀπ' ἄλλου ἐφελκόντων τε καὶ μετασπώντων, καὶ μὴ παρεχόντων ὅσον τι ἐθέλει τῶν ὁρωμένων κορέννυσθαι. ὁ δ' ὅμως περιέδραμε καὶ φροντίσας, ῥηθήσεται δέ. ἀλλὰ γὰρ οὐδ' ἐν τοῖς λόγοις τὰ τεμένους τὸ θαῦμα παρέχω τῷ λέγοντι καθαρῶς τὸ οἰκεῖον τέλειον ἔργον. καὶ δεῖ σοι εἰρήσεται. ἐπ' αὐτοῦ γὰρ τοῦ ὀρόφου, ἀνδρείκελος εἰκὼν μορφὴν φέρουσα τὸ Χριστὸ πολυανθέσι ψηφῖσιν ἐγγεγραμμένη τε. εἴποις ἂν αὐτὸς τὴν γῆν ἐφορᾶν, καὶ τὸ περὶ ταύτης διαλογεῖσθαι διακόσμησίν τε, καὶ κυβέρνησιν. οὕτως ἀκριβῶς ὁ γραφεὺς, καὶ τοῖς σχήμασι, καὶ τοῖς χρώμασι τὴν τοῦ δημιουργοῦ περὶ ἡμᾶς κηδεμονίαν ἐν εἰκόνι γέγονεν ἐσεμνύνατο. τοῖς δὲ περὶ αὐτὴν τῇ ὀροφῇ τὸ ἡμισφαίριον pag. 188.

στεφάνοις ὀγκύκλοις πλῆθος ἀγγέλων τῷ κατ᾽ ἐκεῖνο ἐμμορφοῦσαι ἐξεικονίσαντα. ὁ δ᾽ ἀπὸ τῆς δυσπατορίας [illegible] ἄξιος τῆς μορφῆς τῆς παρθένου [illegible] τὰς ἀχράντους χεῖρας ὑπὲρ ἡμῶν ἐξαπλοῦσα. καὶ προτεινομένη τῷ βασιλεῖ τὴν σωτηρίαν, καὶ τὰ κατ᾽ ἐχθρῶν ἀνδραγαθήματα. χοροὶ δὲ Ἀποστόλων καὶ μαρτύρων. καὶ δὴ καὶ προφητῶν καὶ πατριαρχῶν, ὅλον πληροῦντες τοῦ ναοῦ τὸ τέμενος ἐξαστράπτουσιν. ὧν ὁ μὲν καὶ σιγῶν δὲ ὡς ὑπολάβοι φθέγγεσθαι [illegible], ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου Κύριε τῶν δυνάμεων, ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου. ὁ δὲ, ὡς θαυμαστὸς ὁ τόπος οὗτος, οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ᾽ ἢ οἶκος Θεοῦ. ἐπιφωνεῖ δέ τις ἄλλος, καὶ τῶν οὐχ ἡμετέρων τῶν ἐγγεγραμμένων, καὶ ἄλλον ἐπιδεικνύων τὰ ἀμείνω. ὡς καλοὶ σου οἱ οἶκοι Ἰακώβ, αἱ σκηναί σου Ἰσραήλ. ὡσεὶ παράδεισοι ἐπὶ ποταμοῖς, καὶ ὡς αἱ σκηναὶ ἃς ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος. πάλαι μὲν ὑπὸ τῷ θεόπτῃ Μωσῇ θείῳ προστάγματι σκηνὴ κατεσκευάσατο. θυσίαν τε δοῦναι Θεῷ. καὶ ἁμαρτίαις λαὸς ἐξιλάσασθαι. καὶ

Edit. Paris. pag. 189.

τῷ Σολομῶντι δὲ βασιλεῖ, ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸς ὕστερον [illegible] τε χρήμασι καὶ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν τῷ κάλλει καὶ μεγέθει, καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀπαστράψαμενος. ἀλλ᾽ ὅσον σκιὰ καὶ τύπος ἀληθείας καὶ πραγμάτων αὐτῶν ὑποβέβηκε, τοσοῦτον ἐκεῖνα τὰ ναοῦ ἐξικνούμενα ὑπὸ τῷ ποθῷ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ ἡμῶν. οὐχ ὅτι ὁ μὲν τῆς χάριτος καὶ τοῦ πνεύματος, τὰ δὲ τοῦ γράμματος, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τῷ κάλλει, καὶ τῇ ἄλλῃ τεχνουργίᾳ. καὶ δεξιότητι, τὰ δευτερεῖα φέρουσι. καὶ τί ἄλλο ἐν οὕτω βραχεῖ καιρῷ τὰ τῷ τεμένει [illegible] λόγῳ [illegible] θαύματα. ὅσα γε οὐδ᾽ αὐτὴ ἡ ὄψις οὐδ᾽ ἐπὶ συχνὸν χρόνον πάντας τὰς ἄλλας αἰσθήσεις τῷ τάχει [illegible] ἄγουσα, ἀντιλαβέσθαι τούτων [illegible], ἐλέγχεται [illegible]. χαίρω γοῦν ὅμως εἰ δὲ ἥττον εἰ καὶ τὸ ἔλαττον ὁ λόγος ἀπηνέγκατο. εἰ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ μέτρον τῆς ἱκανῆς σχέσεως ἀφίκετο διηγήσεως. οὐ γὰρ τῆς ἐν λόγῳ δυνάμεως ἐπίδειξιν, ἀλλὰ τὸ κάλλιστόν τε εἶναι τὸν ναὸν ἐξ ὑπαρχόντων, καὶ πάντα τόπον [illegible] παραστῆσαι προῃρημένος. ἀλλά μοι πρὸς τὸ τέλος ὁ τοῦ λόγου δρόμος τῆς τοῦ συλλόγου αἰτίας [illegible] ἐθυνέσθω. χαίρω τοιγαροῦν, ὦ βασιλεῦ, θεοχαρίτωτε καὶ καὶ θεοφιλέστατε, καὶ ἀνακαινίζω τὸν κατὰ τὸ σῶμα, καὶ ψυχὴν δι᾽ ἔργων ἀγαθοῖς ἀκμάζων [illegible]. τοῦτο [illegible] καὶ τῶν τῆς σοφίας ἔργων. καὶ χαρὰς ἑορτάζων τὰ ἐγκαίνια. ἐντεῦθεν, καὶ κατάλυσιν καὶ βασιλεῦ, ἕνεκεν ἀληθείας, καὶ πραότητος, καὶ δικαιοσύνης, ὁδηγεῖ γάρ σε ὅπως ἴδοιν ἐναργῶς, καὶ ὁδηγήσει σε ἡ τοῦ ὑψίστου δεξιὰ τὸ πείσαντος σε, καὶ ἐξ αὐτοῦ [illegible] τὸν τῆς βασιλείας τὸ οἶκον καὶ περιουσίᾳ κατὰ χρίσματος συνεύφρανον καὶ συνανακαινίζου, καὶ αὐτοῖς τῶν ὅσοις ὕλην ἐπιδεδοὺς Καίσαρος τὸ ἐγκαινιστήριον σοφίᾳ τε, καὶ συνέσει [illegible] παραδιδομένων. καὶ τῷ θεῷ σου ψάλλω ἀλλὰ μὴ [illegible] μὴ δι᾽ ἀνθρωπίνων παραδρομαῖς τὴν [illegible] ἀρχὴν ἀποδέξασθαι. συνευφραίνου τοίνυν καὶ συνανακαινίζου τῷ μετόχῳ τε προσαληθεῖ, καὶ κοινωνοῦντι τῆς βασιλείας ἐπὶ κοινῇ τε σωτηρίᾳ τῶν ἀρχομένων, καὶ ἀξίως τῆς εἰς αὐτὸν ἐλπίδος, καὶ ἀψευδεστάτης ἀγαπήσεως. διὰ γὰρ τῆς ὑμετέρας [illegible] ἡ τῶν ἀσεβῶν [illegible], καὶ [illegible], τὴν ἑαυτῆς πρόνοιαν εἰς πάντας ἐξαπλοῦσα τε, καὶ [illegible], σοφοὺς [illegible] καὶ [illegible] τὸ ὑπήκοον. χαίρω τε καὶ ὑμεῖς, οἱ τῆς βουλῆς πατέρες, πολιὰ σεμνή, καὶ αἰδέσιμος πόλις, καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ, καὶ σεβαστῷ συνανακαινιζόμενοι Καίσαρι τὸ [illegible] συνεορτάζοντα τὰ ἐγκαινίσματα. χαίρω δὲ καὶ συνευφραίνεσθαι καὶ ὅσον ἱεροφαντικόν τε καὶ ἀρχιερέων πλήρωμα, οἰκεῖον κλέος καὶ καύχημα τὸν τοῦ ναοῦ [illegible] καθιέρωσιν. χαίρετε δὲ καὶ συγχαίρετε καὶ ὑμεῖς οἱ ὑπήκοοι καὶ φιλόθεοι ἄνθρωποι, ἄλλον οὐρανὸν ὁρῶντες ἐπὶ γῆς τὸν τῆς παρθένου ναὸν ἐγκαινιζόμενον σήμερον. ἐν ταῖς πρεσβείαις τύχοιμεν ἅπαντες καὶ τῆς μακαρίας ἐκείνης, καὶ ἀτελευτήτου χάριτος, καὶ ἀγαλλιάσεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Καὶ τὸν ἅγιον Δαυΐδ) In Codice Regio subjungitur, καὶ τὸ Στεῖρον, hoc est, templum SS. Archangelorum cognominatum Στεῖρον. Vide num. 84. & 85. & meas ad hæc loca annotationes.

Εἰς δὲ μέρος τῶν ποσῶν τῶν κατεχωσμένων τῆς ἐκκλησίας χρυσίου κεντηνάρια τρία ἀνέθετο) In uno Codice Vat. legitur, εἰς δὲ μέρος τῆς ἐκκλησίας εἰς τῶν ποσῶν τῶν κατεχωσμένων ἀνέθηκε, &c. In alio paulo diverse scriptum inveni: εἰς δὲ τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας ὀρύσσων τὸ κεῖλον πῖνον, ἄρα χρυσίου κεντηνάρια τρία.

Εὗρισκον εἰς τὸν ναὸν, ἀλλ᾽, &c.) Cod. Vat. τὰ προειρημένα τῆς ἐκκλησίας τῆς πόλεως, ἀλλ᾽ ὁ Παμφίλου γράμματα λίθινα ἐπί τινος τῶν κιόνων τῆς τοῦ σφαιρικοῦ ἐκκλησίας, &c.

Εγνώρισε τῷ βασιλεῖ τὴν ἐπιγραφὴν αὐτοῦ) Scilicet, etia centenaria auri ibi abscondita esse.

Καὶ εὑρόντες αὐτὸ ἤνοιξαν) In Cod. Regio subjungitur: ἀλλὰ καὶ χρυσίου νομίσματα πολλά.

Τὸ τετραδίσιον) Anonymus in Collectan. vocat, τὸν τετραδίσιον ἔμβολον. Notandum vero, quod Codinus ἔμβολος hoc loco interpretatur στοὰς, & καμαρωτοὺς τόπους, id est, porticus, sive concamerata.

Ἐν ᾧ ἦσαν διδάσκαλοι πάσης γραφῆς) In Codd. Regio & Vaticano legitur, καὶ διδασκαλεῖον ἐκεῖσε ἐτύγχανεν οἰκουμενικόν: ubi διδασκαλεῖον οἰκουμενικὸν significat Academiam, sive Gymnasium publicum. Vulgus Universitatem vocat. pag. 190.

Πλησίον τοῦ χαλκοῦ) Cod. Vat. πλησίον τοῦ βασιλικοῦ.

90. Τὸ καλούμενα Ἰλλοῦ) In Codice Regio additur, ὁ Πρόδρομος, hoc est, templum S. Joannis Baptistæ cognominatum Illi. In Cod. Vat. pro Ἰλλοῦ, constanter scribitur Ἰλλου.

Πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος) Nempe Consul fuit sine Collega anno post Christum natum 478

91. Καὶ φυγὼν ὁ Ἰλλοῦς εἰς τὸ φρούριον, παρεδόθη, &c.) Hæc illustrat & confirmat Marcellinus Comes his verbis: *Leontius invectarum, & Illus tyrannus, in Papyrio Isauriæ castello capti decollatique sunt. Capita eorum Constantinopolim allata præfixa hastilibus tabuere*. Hoc factum est, Dynamio & Sifidio Coss. anno Christi 488.

Ὁ δὲ Πανόδωρος ὁ Αἰγύπτιος) Hujus ita meminit Georgius Syncellus: Πανόδωρος Αἰγύπτου μοναχὸς ἱστορικὸς, οὐκ ἄπειρος χρονικῆς ἀκριβείας, ἐν τοῖς χρόνοις ἀκμάσας Ἀρκαδίου βασιλέως, καὶ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας Ἀρχιεπισκόπου, id est, *Panodorus Ægypti Monachus historicus, non ignarus accuratioris Chronologiæ, qui floruit tempore Arcadii Imperatoris, & Theophili Archiepiscopi Alexandrini*. In uno Codice Vat. legitur, ὁ δὲ Πανόδωρος ὁ πρεσβύτερος Αἰγύπτιος: In alio pro Πανόδωρος, perperam scriptum inveni Πάνδωρος.

Κτίσας τὴν πόλιν) Cod. Reg. κτίσας.

Ἀποκαλοῦντες αὐτὸν ἐκεῖσε, ἤγουν φουρκίσαντες, ὅθεν καὶ ὁ τόπος ἐκλήθη φουρκιόντος) φουρκίαντος antiquitus ille locus vocabatur ob latrones ibi suspensos, seu furcis affixos: postea vero a vulgo corrupte nominatus fuit φουρκόλιθον, quasi ὁ τοῦ Φωκᾶ ὄλεθρος. Similiter compluria alia loca Constantinopoli duplicia habebant nomina, ut supra notavi ad num. 53. Cæterum quod Codinus ait, Constantinum Magnum latrones in eo loco, ubi deliquerant, suspendisse, seu in furcas fixisse, jure factum fuit, secundum leg. Capitalium. §. Famosos. D. de pœnis. *Famosos latrones in his locis, ubi grassati sunt, furca figendos quampluribus placuit*; quæ verba ita transtulit Harmenopolus lib. 6. tit. 6. οἱ ἐπίσημοι λῃσταὶ ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς ἐκλῄστευσαν, φουρκίζονται. Harmenopuli φουρκίζειν, & Codini φουλκίζειν idem significat, nempe *furcæ affigere*; quemadmodum etiam φοῦλκα, & φοῦρκα, hoc est, *furca penalis*. Sic propter confusionem litterarum λ & ρ, dicitur Βάλκα, pro βάρκα. πλώρη pro πρώρη. καρβουνίζειν pro καρβουνίζειν. Neque Græcobarbari tantum hasce litteras confundere consueverunt, sed ipsi etiam antiqui Græci, ut testatur Scholiastes Apollonii Rhodii: λαῖτμα, inquit, ἐπιμελῶς Καλλίμαχος, ἀπὸ τῆς δαμπίας. συγγενῆ γὰρ τὸ λ καὶ ρ, ὡς ὕδρηλοὶ ἀντὶ τοῦ ὑδρηλοί. Errat igitur Auctor Glossarii Græco-barbari, qui φάλκιον exponit *laqueum*, & φαλκίζειν diversæ ait esse significationis a φουρκίζειν. Utrumque enim idem significat, scilicet *suspendendo in furcam strangulare*: quod Ulpianus l. Sacrilegii §. 1. D. ad leg. Juliam pecul. vocat *in furcas suspendere*. & Anonymus Auctor apud Svidam κρεμᾶν εἰς φοῦρκαν, & Cyrillus in Lexico, διὰ ξυλίνου

φιλλίζειν. Idem quoque revera significat φιλλίζειν in illis Cedreni & Balsam. verbis, quæ citantur a Glossographo. Quod porro attinet ad alterum Cyrilli locum ἀγχόνη, βρόχος καὶ πνιγμονὴ ὁ διὰ χοινίου, ὡς φύλλα, nemo non videt, Cyrillum non dicere φύλλαν idem esse atque ἀγχόνην, sive laqueum, sed voluisse dicere, ἀγχόνην significare & laqueum, & ipsam suffocationem, quæ fit laqueo cujusmodi illa est, qua necantur in furcas fixi. Quare pro ὡς φύλλα, scribendum illic est, vel ὡς φύλλαν, vel ὡς ἐν φύλλαις.

92. Εἰς δὲ τὸν τόπον τῆς ἁγίας Θέκλας, ὅπου ἐπιλέγονται τὰ κοντάρια, &c.) In Cod. Regio hæc paulo diverse concepta sunt; quasi præcedentibus annexa essent: λέγουσι καὶ περὶ τῆς ἁγίας Θέκλας, ὅτι ὅτε ἦλθεν ὁ βασιλεὺς τῶν Θρᾳκῶν Αἶμος εἰς τὸ Βυζάντιον, ἐκρύψαν οἱ Βυζάντιοι ἐν τῷ ἐκεῖ ὄρει κοντάρια, καὶ ὅτε ἔλαβε ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν. Κοντάρια, Græcis recentioribus dicuntur hastæ.

Edit. Paris. pag. 191. Ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἀδὰ) Ἀρχιστράτηγον Græci Michaelem Archangelum vocant, quasi summum cælestis militiæ principem, ut testatur Luitprandus de reb. Imp. lib. 1. cap. 1. Cæterum Adæ magistri, qui tempore Constantini Magni vixit, meminit supra Codinus num. 19.

Τὸν δὲ λιμένα τῆς Σοφίας, &c.) In Cod. Vaticano hæc præcedentibus ita subjunguntur: ὁ αὐτὸς Ἰουστῖνος ἔκτισε τὸν λιμένα εἰς πρόσωπον τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας. καὶ δὲ τὰ παλάτια τοῦ λιμένος, τὰ, &c.

Οἱ φιλόσοφοι Θυβαῖος, Ἀδλούσιος, καὶ Ἑλλάδιος) Cod. Vat. οἱ φιλόσοφοι δηλαδὴ, Θυβαῖός τε, καὶ Ἀδλούσιος. Vox Ἑλλάδιος omissa est.

Ἐν μιᾷ χαμαίους) Non dubito, quin scribendum sit ἐν μιᾷ χαμαίνος, scilicet ἡμέρᾳ.

93. Κωμῳδεῖς τῷ κτίσαι αὐτὰς) Perperam in aliquot Codicibus legitur, τῷ κτίσαι αὐτὰς,

Καὶ Ἀραβίας τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ) Quamvis ita in omnibus Codicibus scriptis legatur, attamen dubium non est, quin hoc loco scribendum sit, ut supra numer. 39. καὶ Ἀραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ Ἑλένης τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ. Arabia filia fuit Justini Junioris & Sophiæ: Helena autem Arabiæ filia fuit & Baduarii Curopalatæ.

Τὸ λεγόμενον βύκινον) βύκινον & βούκινον Græco-barbaris dicitur buccina. In uno Codice Vaticano legitur, τὸ βάγγιον. Credo autem ejusdem generis locum fuisse, qui in quarta regione antiquæ Romæ fuisse memoratur, & nomen habuit Buccinum aureum.

Ὁ δὲ πύργος ἐπὶ χαρᾶς καὶ συγχαιρῶδες) In aliquot Codicibus legitur, σοργγῶδες, quod idem est. In Codice Regio hic locus ita conceptus est: τὸ δὲ τεῖχος ἐπὶ ἐπαναίτου χαρᾶς συρραπτόθεν.

Διαρρήσσομένων) Cod. Reg προσκρούντων.

Πρὸς τοὺς αὐλητικοὺς τῆς σάλπιγγος) Credo legendum esse τοὺς αὐλίσκους, id est, fistulas, sive tubulos.

Ὅλον συμφύτον) Cod. Reg. καὶ ἔχει μολυβδίνην σύμφυτον. Cod Vat. δῆλον σύμφυτον.

94. Αἱ τινες, καὶ ἀπεκτείνουν) Cod. Reg. αἱ τινὲς μεταναστεύμεναι.

Τὰ δὲ καλούμενα Ὁρμίσδα) Vitiose in aliquot Codicibus legitur, ὁρμίσδου & ἁρμισίδα. Cæterum hæc Codini verba interpretanda sunt, quasi dixerit εἰς δὲ τὰ καλούμενα Ὁρμίσδου, id est, in loco, sive regione urbis nominata Hormisdæ Quod vero postea subjungit, Justinianum ibi habitasse, antequam imperaret, testatur etiam Procopius de ædificiis lib. 1. his verbis: πρῶτα μὲν Πέτρῳ καὶ Παύλῳ νεὼν ἱδρύσατο παρὰ τὴν βασίλειον αὐλὴν, ἣ Ὁρμίσδου τὸ παλαιὸν ἐπώνυμον. ἐνθα τὴν οἰκίαν εἶχεν αὐτὸς (sc. ὁ Ἰουστινιανὸς) πρὸ τοῦ βασιλεύειν.

Ἀπὸ δὲ κτίσαντος αὐτὸν Ἰουλιανοῦ ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ καλεῖται Ἰουλιανοῦ λιμήν) Portus Juliani supra quoque meminit, num. 60. Perperam autem in aliquot Codicibus pro Ἰουλιανοῦ legitur, Ἰουστινιανοῦ Jampridem enim hic portus ante Justiniani tempora cognomentum Juliani habuit. In Cod. Regio a præcedentibus hæc sejuncta sunt, atque ita concepta: ὁ δὲ Ἰουλιανοῦ λιμὴν παρὰ Ἰουλιανοῦ ἐκτίσθη. ἐπεὶ αὐτὸς ἐκεῖσε ἦν.

In Cod. Excerpt. Animad.

Ἐπερχομένου ἤδη τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος.) Cod. Reg. εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ζ. αἰῶνος. Cod. Vat. εἰς μέσον τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος. Vide sup. num. 62.

Εἰς τὴν χαλκῆν) Cod. Vat. εἰς τὸν χαλκόν.

Εἰς δὲ τὴν καλουμένην δευτέραν ἁγίας Ἄννης, &c.) Cod. Reg. εἰς δὲ τὸ λεγόμενον, &c. Cod. Vat. δευτέραν. Paulo post in Codice Vaticano pro εὐλογίαν, legitur εὐλόγον.

Ὀλισθήσαντος ἔμπροσθεν τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ) Supple ex Cod. Reg. ὀλισθήσαντος ἐν τῷ ἐμβόλῳ, δηλονότι τῷ πρὸ τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ. In Vaticano Codice legitur, ἐν τῷ ἐμβόλῳ τῷ ὄντι πρὸ τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ. Utraque lectio probabilis.

Εἰς δὲ τὰ νῦν καλούμενα Μαυριανοῦ,) &c.) Si, ut ait Codinus, ille locus a Mauricio Imp. nomen accepit, videtur pro Μαυριανοῦ, scribendum esse vel Μαυρικίου, vel Μαυρικιανά, vel Μαυρικιανοῦ scilicet τόπου μέρη. Item paulo post ubi legitur, ὠνομάσθη ὁ τόπος Μαυριανοῦ, scribendum videtur, Μαυρικιανοῦ. Verumtamen non expresse dico, quicquam mutandum esse, quia omnes Codices scripti unanimiter reclamant. pag. 192. 95.

Κόμητος τῶν ἐξκουβιτόρων) Cod. Reg. κόμητος ἐξκουβίτων.

Τὸν δὲ θαυμαστὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως) In Cod. Vat. legi Ἀναστασίας, quod idem est, uti enim ἀνάστασις & ἀναστασία, ἐπίστασις & ἐπιστασία, eamdem habent significationem, ita etiam hoc loco ἀνάστασις & ἀναστασία. Utrumque vero nomen hæc Ecclesia habuit, vel propterea quod collapsa fides Catholica S. Gregorii Nazianzeni concionibus ibi revixerit, vel quia mulier ex alto delapsa precibus præsentium Christianorum miraculose in vitam fuerit revocata. Sed prior denominationis ratio præferenda est, quoniam ab ipso S. Gregorio in oratione ad 150. Episcopos confirmatur, ubi templum illud hisce verbis alloquitur: χαίροις Ἀναστασία μοι τῆς εὐσεβείας ἐπώνυμος, σὺ γὰρ τὸν λόγον ἡμῖν ἐξανέστησας, ἔτι καταφρονούμενον, τὸ τῆς κοινῆς νικῆς χωρίον, ἡ Σηλώμ, ἐν ᾗ πρῶτον τὴν σκηνὴν ἐπήξαμεν, &c. Et in carmine, quo somnium suum enarrat, ad illud templum pertinens:

Εἶδον δὲ γλυκερὸν ὄναρ. Ἀναστασίην δέ τ' ὄνειρος
Στήσασ' ὑμείων φέρεν ἁμαξαίαις πόδας.
Ἡ πρώτον λόγον αὖτις ἐπὶ προπόδεσσι μένοντα
Ἤγειρεν κορυφὴν εὔρεος ἀκροτάτην.
Τοιγάρ' Ἀναστασίαν μιν ἐπίκλησιν καλέουσι
Νηὸν, ἐμῆς παλάμης ἔργον ἀριστοπόνου.

Plura de hoc templo vide apud Cedrenum, ubi agit de Valentiniani Junioris & Leonis Macelli imperio, & apud Sozomenum lib. 7. cap. 5. & Nicephorum Callistum lib. 15. cap. 22. & in Græcorum Menæis die 10. Januarii. Cæterum in alio Codice pro τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, legitur τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας, quo probatur, quod Metaphrastes in vita S. Marciani, S. Anastasiæ martyri eam Ecclesiam dicatam fuisse tradit.

Εἰς τὰ Μαυριανοῦ) In Cod. Regio legit εἰς τὸν Μαυριανόν; scilicet τόπον. Metaphrastes & Græci in Menæis ajunt hoc templum Anastasiæ fuisse ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις. hoc est, *In porticibus Domnini.*

Μαρκιανὸς ὁ ὅσιος) Hic non est Marcianus Imperator, sed Oeconomus S. Sophiæ, cujus memoria celebratur die 10. Januarii. Vitam ejus scripsit Metaphrastes.

Ἐν τῆς περιουσίας καὶ πλούτου αὐτοῦ) hoc est, quod ait Nicephorus Callistus, ἰδίοις ἀναλώμασι ἀνεγείρει. Rejicienda igitur est Codicis Regii lectio, quæ hæc est: ἐκ τῆς περιουσίας καὶ τοῦ πλούτου Ἄσπαρος τοῦ ἀναιρεθέντος παρὰ Λέοντος τοῦ Μακέλλου. Constat enim S. Marcianum pridem ante Asparis & Ardaburii necem templum S. Anastasiæ ædificasse.

Θόλον) Codd. Vat. & Reg. ὅμαλον.

Εἰς τὰ ξύλα, &c.) Hæc & quæ postea sequuntur de prophetico oraculo sancti Gregorii Nazianzeni de ædificatione templi S. Anastasiæ, prolixe narrantur a Metaphraste in vita S. Marciani.

Ἀνακαινισθέντος ὁ οἶκος οὗτος, &c.) Eodem sensu videntur intelligenda esse illa verba S. Gregorii in oratione ad 150. Episcopos: οὐ τοῦτο μέγας οἶκος οὗτος, ἢ περιβλέπτος, ἡ νέα κληρονομία, τὸ νῦν μέγα...

παρὰ τοῦ λόγου λαβοῦσι, ὃν λαβεῖς ἔοικε φθέγγεσθαι, Ἱερουσαλὴμ ἐπονόμασεν. Tunc temporis enim quo S. Gregorius templum S. Anastasiæ ita alloquebatur, parvum adhuc erat Oratorium. Sed postea secundum propheticum illius præsagium a sancto Marciano in magnam Basilicam mutatum fuit,

Edit. Parif. pag. 193. & a Basilio Macedone splendide exornatum.

Τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὸ πέραμα ἀνήγειρε Μαρκιανός) Menologium Græcorum vocat τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὸ πρὸς θάλασσαν, quod idem est. Hæc enim procul dubio S. Irenæ martyris Ecclesia est, quam Procopius sitam fuisse ait ad ostium sinus nuncupati *Cornu*, & renovatam a Justiniano Imperatore: ἐτέμενα δέ, inquit, κατ' αὐτὸ μάλιστα τὸ κόλπου τὸ στόμα Εἰρήνης μάρτυρος νεὼς ἵδρυται, ὅς δὴ, &c. Ad differentiam hujus templi S. Irenæ martyris cognominatum πρὸς τὸ πέραμα, sive πρὸς τὴν θάλασσαν, alterum templum a Constantino Magno prope Ecclesiam S. Sophiæ conditum, & Paci æternæ seu Christo dicatum, ἡ ἁγία Εἰρήνη ἡ παλαιά, id est, *Ecclesia vetus S. Pacis*, appellatum fuit.

96. Τὰ Καρβουνάρια) Cod. Vat. καρβουνάρια.

Λευκανδαρίσας ἐθεμελίωσε, &c.). Cod. Reg. ἀλευκανδάρισε, καὶ διαμετρήσας καὶ τὴν ὅλην ἀποδίμησιν ἐθεμελίωσε, &c.

Ἀποτελεῖσθαι τοὺς λωβοὺς ἐκεῖσε) λωβοί, sive λελωβημένοι dicuntur *mutilati*. Itali vocant *li stroppiati*. Sic Procopius libro primo Περσικῶν *privationem oculi* vocat λώβην τοῦ ὀφθαλμοῦ. Errant enim qui λώβην tantum morbum aurium interpretantur, & λωβοὺς appellari ajunt, qui eo morbo laborant. Non mirum vero est, quod Codinus ait, Sophiam Justini uxorem domum extruxisse, mutilatis alendis destinatam, quippe quia ipsa qua nescio corporis parte fuit mutila, ut indicat cognomentum ἡ λωβή, seu ἡ λελωβημένη, quod passim ei a Codino tribuitur. In uno Codice Vaticano pro τοὺς λωβούς, legitur τοὺς ἀδελφούς.

Κέντρα ἐκλεπτόμενα καὶ βιαζόμενα τρίχαν) Licet in Codicibus scriptis ita legatur, non tamen dubito, quin scribendum sit: ἐκλεπτομένας & βιαζομένας, nempe ut referatur ad verba præcedentia, ἡμιόνους ἀγρίους. Cæterum de Martyrio sancti Zotici vide Græcorum Menologium die trigesima prima Decembris.

Τὰ Καρπιανοῦ τὴν Θεοτόκον ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ πωγωνάτου. τὰ δὲ Βάσσου ἀνήγειρε Βάσσος πατρίκιος ὤν, &c.) In Codice Regio & aliquot Vaticanis hic locus ita mutilatus est. τὰ Καρπιανοῦ τὴν Θεοτόκον ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρίκιος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, &c Errant igitur, qui sola istius lectionis auctoritate confisi, Carpianum patricium Justiniani temporibus vixisse, & a Theodora occisum fuisse affirmant. Porro Bassum Patricium, cujus hic Codinus meminit, eum esse puto, qui Præfectus prætorio fuit Justiniano Augusto quartum Consule.

Καὶ ἐπνίγη αὐτοῦ) In Cod. Vat. & Reg. legitur καὶ ἐπήδησαν ἔξω οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Hoc vero crudelitatis genus, de quo in præsentia Codinus agit, etiam in alios, præterquam in Bassum, Theodora exercuit, describit his verbis Procopius in ἀνεκδότοις. νεῦρον, inquit, βόειον ἐς τοῦ ἀνθρώπου τὴν κεφαλὴν, ἀμφὶ τὰ ὦτα περιελίξαντες (lege τὰ ὦτα περιελίξαντας) τὴν κεφαλὴν στρέφειν τε, καὶ σφίγγειν ἐκέλευε, καὶ τοὺς μὲν οἱ ὀφθαλμοὺς Θεοδώρα ἐκπεπηδηκέναι τὴν οἰκείαν λιπόντας χώραν ὑπωπτεύκει, id est, *Nervo bovino a fronte ad aures circumacto, illi caput adstringi jubet, haud forte dubitans, quin illi oculi suis sedibus evibrarentur.*

97. Ἀνεστάσεως ὁ Δίκορος) In Codice Vaticano additur, ὁ ἀπὸ σιλεντιαρίου δυρραχίτου.

Ὠνόμασαν καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ) Cod. Vat. ὁμοίως καὶ τὴν ἀρχιστρατηγὸν τὸν ὄντα εἰς τὸν ἅγιον Ἰουλιανόν.

Κονδύλων) Cod. Reg. κονδύλων. Paulo post pro τὸν πατέρα Ἰουστινιανοῦ, perperam ibi legitur τὸν παῖδα.

Κνιδίλια) In Cod. Vat. legitur, σκανδίλια: κνιδίλια autem sive σκανδίλια Codinus paulo post interpretatur, τὰ μακρὰ κάρφια τὰ βαταλάρια. κάρφια & κάρφοι Græco-barbari vocant *clavos*. Sic in quadam Leonis Imperatoris constitutione equites secum circumferre jubentur πέδιλα σεληνοειδῆ σίδηρα μετὰ καρφίων αὐτῶν, id est, *soleas lunatas ferreas cum* pag. 194. *suis clavis*, scilicet, quibus equorum ungulis suffiguntur. An forte etiam hic pro τὰ μακρὰ κάρφια τὰ βαταλάρια legendum est, τὰ μακρὰ κάρφια καβαλλαρικά. Interpretor autem κάρφια καβαλλαρικά, *clavos equis calceandis destinatos*.

Ὁ αὐτὸς Ἀρεοβίνδος ἀνήγειρε, ζ, &c.) Hæc in Codice Vaticano prolixius narrantur hoc modo: ὅτι τὸν ναὸν τὸν ὄντα εἰς Κωνσταντιανὰς τῆς ἁγίας μ' Ἀνεοδάκου καὶ Ἀρεοβίνδου ἀνήγειρεν. μετὰ δὲ τὸ ἐλθεῖν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἀνήγειρεν ἕτερον ναὸν μικρὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

Ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ πολιάτρια) Cod. Vat. τὰ πολιάτρια. 98.

Τὸν οἶκον Ἀρεοβίνδου) Hic Areobindus Præfectus prætorio Orientis & Africæ fuit, & Projectam Justiniani neptem in uxorem habuit.

Πέτρος μάγιστρος καὶ κουροπαλάτης ὁ αὐτάδελφος Μαυρικίου) In Codice Vaticano diversa legitur: Πέτρος μάγιστρος καὶ ὁ κουροπαλάτης ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου. Sed prior lectio præferenda est, ut ab omnibus fere Codicibus scriptis probata.

Μετὰ δὲ ἑννεακοντὰ δύο χρόνους ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς ἐκτίσθη καὶ τὸ λοῦμα) Melior est Codicis Vaticani lectio: ὁ δὲ Ἀρεοβίνδος, δι' ὃν ἔλαβεν ὁ τόπος τὴν προσηγορίαν ἐν τοῖς χρόνοις ἦν Ἰουστινιανοῦ τοῦ Κρατίστου καὶ Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός. μετὰ δὲ δώδεκα χρόνους ἐκτίσθη καὶ τὸ λοῦμα. In Cod. Regio, omisso numero ita scriptum est: ἀφ' οὗ (sc. Ἀρεοβίνδου) καὶ ὁ τόπος ἔλαβε τὴν προσηγορίαν ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός, καὶ τὸ λοῦμα.

Τὰ δὲ Ἀρματίου) Tripliciter hoc nomen scriptum inveni, nempe ἁρματίου ἀρμουτίου, & ἁρμασίου.

Ἀνερχόμενος τὸν κοχλίαν τὸν ἀνάγοντα εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου) Adeo vicinum erat palatium Imperatorium Hippodromo, ut ex Palatio in tribunal Hippodromi per scalam cochlidem ascenderetur, ut testatur Chronici Alexandrini Auctor: καὶ παλάτιον, inquit, μέγα ποιήσας πλησίον τοῦ αὐτοῦ ἱππικοῦ, καὶ ἄνοδον ἀπὸ τοῦ παλατίου εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱππικοῦ διὰ τοῦ λεγομένου κοχλίου. De hac scala cochlide loquitur in præsentia Codinus, & sup. n. 118. ubi eam vocat τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν. Ita enim andique tecta erat, ne transeuntes foris conspicerentur Ejusmodi transitus tectos & secretos Codinus in libro de structura S. Sophiæ appellat διαβατικὰ σκοτεινά. De tribunali Circensi Imperatoris, quod κάθισμα, & σκάμμα βασιλικὸν τοῦ ἱπποδρομίου Græci nuncupant, alias satis notavi.

Ἐκτίσθη Στέφανος παρακοιμώμενος Μαυρικίου βασιλέως, μετὰ, &c.) In Cod. Reg. legitur ἐπὶ Μαυρικίου: cætera omissa sunt. 99.

Τὰ δὲ καλούμενα ζεύγματα χρόνων πολλῶν ἐκλήθη. τοῦ λουσάτου, &c.) Quæ hic dicuntur de loco nuncupato *zeugmate*, & translatione reliquiarum S. Stephani Protomartyris, confirmat Nicetas Rhetor in hactenus inedita oratione de passione S. Stephani, & corporis ejus inventione, his verbis: ἀναλαβοῦσα τοίνυν, inquit, Ἰουλιανή, καὶ διακομίσασα ταῦτα, εἰς τὰ ἐπιλεγόμενα [illegible]. ὅθεν δὴ τοὺς ἡμιόνους ὑποζεύξαντες τῷ ἅρματι, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῷ ἐπιθέμενοι σορὸν, ἤλαυνον εἰς ἐπὶ τὰ βασίλεια. ταῦτα τοι καὶ ζεύγματος τόπον ἐκεῖνον ἔφασαν κατονομάσαι. Et paulo post: ἤγοντο δὲ τὰ ζῶα σωστάτως, ἕως εἰς τὸν τόπον ἦλθον Κωνσταντιανὰς ὀνομαζόμενον. ἐκεῖ δὲ γενόμενα, καὶ ὥσπερ τινὶ δεσμῷ βιαίῳ κρατούμενα, μεταβαίνειν οὐκ εἶχον, &c. Per τὰς Κωνσταντιανὰς thermæ intelliguntur Constantianæ. Perperam igitur in uno Cod. Vat. pro μέχρι τῶν Κωνσταντιανῶν legitur μέχρι τῆς Κωνσταντίας. Vide Nicephorum Callistum lib. 14. cap. 9.

Τὸν ἅγιον Ἠλίαν τὸ Πέτριον) Cod. Reg. τὸ πετρίον, quod idem est. Vide num. 119.

Τὰ ταγματα αὐτοῦ καὶ ὁ στρατός) Cod. Vat. αἱ χιλιάδες καὶ τὰ τάγματα. Paulo post pro ὅτι ἐφονεύθη ἐν τῷ ταξειδίῳ, vitiose legitur ibidem, διότι ἐσφάγησαν αὐτὸν ἐν ταξειδίῳ. 100.

Τὰ δὲ γηραγάδης) Cod. Reg. γηροκομεῖον.

Σὺ δὲ αὐτὴν) Cod. Reg. σὺ δὲ ταύτην.

Τοῖς ἁγίοις πᾶσιν) In uno Cod. Vat. additur, οἱ ὀρθόδοξοι.

Τὰ δὲ καλούμενα Ἀντιόχου) Cod. Reg. Ἀντιοχιανά.

Edit. Parif. pag. 195. 101. Οἶκοι ἐπὶ Ἀντιόχου τοῦ πραιποσίτου, πατρικίου, καὶ βαΐουλου Ἀρκαδίου τοῦ βασιλέως) Quamvis hæc unanimis sit omnium Scriptorum Codd. lectio, attamen dubium non est, quin legendum sit: καὶ βαΐουλου Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου &c. Hic enim est Antiochus Persa & Eunuchus, quem Isdigerdes Persarum Rex, post mortem Arcadii Theodosio Juniori curatorem submisit, ut testantur uno ore Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, & cæteri Scriptores. Eosdem vero, quos in præsentia Codinus, etiam Cedrenus Antiocho titulos tribuit: τῷ λε΄. ἔτει, inquit, Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχον πραιπόσιτον, τὸν βαΐουλον αὐτοῦ, Πατρίκιον ἐποίησε. Utrobique βαΐουλος Græco-barbare dicitur monitor, vel pedagogus.

Τὰ δὲ καλούμενα Δεξιοκράτους) In Codd Vaticanis legitur, Δεξιοκράτου, quod idem est. In Cod. Regio scriptum inveni, Δεξιοκράτη.

Τὸν ναὸν τὸν μέγαν τῶν Βλαχερνῶν) Templum intelligitur B. Virginis, quod in suburbio Blachernis nominato a Pulcheria Marciani uxore conditum, & a Justino Seniore, & Justiniano amplificatum & renovatum fuit. Ejus templi præter Nicephorum Callistum lib. 15. cap. 24. passim fit mentio apud cæteros Scriptores Historiæ CP.

Βλαχέρναι δὲ ἐκλήθη τοιῷδε τρόπῳ, ὅ ἐστι, &c.) Blachernæ locus erat suburbanus ad ostia Euxini maris: quamobrem etiam Procopius templum B. Virginis ibi extructum, ἐπιθαλάσσιον nuncupat. Triplicem vero rationem nominis affert Codinus. Primo βλαχέρνας quasi βλαχνέρνας dici, quod filicibus esset consitus. βλάχνον enim æque atque πτέρις filicem significat, ut testatur Phanias apud Athenæum, & Scholiastes Nicandri. Secundo βλαχέρνας quasi λακέρνας nominari, quoniam locus erat λακκώδης, sive lacunosus & palustris. Etsi quidem duæ etymologiæ veræ non sint, verisimiles tamen sunt ob loci situm. Cæterum tertia paulo obscurior est, nempe ὅτι βλαχὸς τινὸς κέρμα ἐπὶ ἐκεῖσε, hoc est, ut ego interpretor, ob cædem cujusdam Vualachi. Quarta hujus loci etymologia, quod a quodam ibi regnante nomen adeptus sit, futilis est & nullius momenti, licet eam velut ex Dionysio Byzantio excerptam quidam ostentent.

Τὴν ἁγίαν σορὸν τὴν ναὸν τῆς Θεοτόκου) Vide Nicephorum Callistum libri decimi quinti capite vigesimo quarto, & Metaphrastem de Inventione Vestis B. Virginis. Erat autem hoc templum in suburbio Blachernis. Quare etiam per illa verba, quæ paulo post subjungit: ὅπου ἔστιν καὶ τὸ λοῦμα intelligendum esse puto, τὸ λοῦμα τῶν Βλαχερνῶν, cujus meminit num. 59. & 132.

102. Οἶκοι ἐπὶ Νικολάου πατρικίου) In Codice Regio legitur Νικήτα, pro Νικολάου.

Χρυσοβάλαντον) Secundum Codini etymologiam, χρυσοβάλαντον e vulgo corrupte nominatum fuisse videtur hic locus, cum antiquitus appellaretur χρυσοβαλάντιον. In Codice Regio pro χρυσοβάλαντον legitur χρυσοβάλανον.

103. Τὰ Λιβαδίου) Cod. Vat. τὰ Λιβάδια. Videtur hoc Monasterium ita cognominatum fuisse, quod situm esset in loco suburbano Constantinopoleos, qui λιβάδιον, seu pratum appellabatur.

Εἰς τὸ λεγόμενον Δεύτερον) Cod. Reg. εἰς τὸν ἁγίαν Ἄνναν τὸ Δεύτερον τόπον ἔκτισε, &c. id est, Apud templum S. Annæ in loco nuncupato Deutero, sive Secundo, &c. Hoc templum a Justiniano Magno extructum fuisse testatur Procopius de ædificiis lib. 1. ἐν χωρίῳ δὲ, inquit, τῆς πόλεως ὃ Δεύτερον ἐπονομάζεται, ἱεροπρεπὲς τι καὶ ἄγαν ἔδος ἀνέθηκεν ἄνη ἁγίᾳ, ἣν τοῦ μὲν γεγονέναι μητέρα τινὲς οἴονται, τῷ δὲ χριστὸν τεκεῖν. Hinc igitur patet, locum urbis nuncupatum Δεύτερον sive Secundum, non ob recuperatum Justiniani Rhinotmeti imperium ita nominatum fuisse tradit Codinus sed pridem antea cognomentum illud habuisse.

Δευτέρα πατρικία) Male in Cod. Reg. & aliquot Vaticanis legitur Δευτέρα. Quæ postea Codinus memorat de Justiniani Rhinotmeti exilio & recuperato Imperio, vera sunt & testimoniis cæterorum Scriptorum probata.

Πρὸς τὴν παλαιὰν καλουμένην πόρταν) De porta urbis nominata antiqua, pluribus infra num. 127. agitur In aliquot Codicibus pro πόρταν, vitiose scriptum inveni πόρταν & πόρτα. pag. 196. 104.

Ἀνήγειρε δὲ καὶ τὸν ἐκεῖσε ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης) Procul dubio intelligitur templum S. Annæ, quod Procopius ait a Justiniano in loco urbis nuncupato Δευτέρῳ ædificatum fuisse. Errat igitur hoc loco Codinus, & opus Justiniani magni falso adscribit Justiniano Rhinotmeto.

Τὸ δὲ ξηροκηπεῖον) ξηροκηπεῖον significat hortulum aridum, sive exsiccatum. In aliquot Codicibus legitur ξηρόκηπον, & ξηρόκηπιν.

Τὸ συρηγενὲς Δευτέρας) Cod. Reg. Δευτέρας τῆς ἁρμονίας.

Πεντακόσια δὲ ἔτη διῆλθον, &c.) Cod Reg. μετὰ δὲ φ΄. ἔτη τοῦ κτισθῆναι τὸν ναὸν, ἦλθεν Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος οἱ ποιηταί. 105.

Οἱ ποιηταὶ τῶν κανόνων ὁ ἅγιος Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ) De S. Theodoro Abbate Monasterii Studiani prolixe agitur in Græcorum Menæis die undecimo Novembris. Ejus vero frater S. Joseph Thessalonicæ Archiepiscopus fuit, ut testatur Cedrenus: Θεόδωρος, inquit, ἡγούμενος τῶν Στουδίου καὶ Ἰωσὴφ ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, &c. Uterque eorum κανόνας composuit, id est, hymnos, sive cantica solemnia festorum. Sed notendum est S. Josephum Theodori Studitæ fratrem diversum esse a S. Josepho Diacono Antiochiæ, qui itidem canonum compositione clarus est, & in Menæis Græcorum memoratur die 3. Aprilis.

Λεῖψιν ἐπὶ ἐν τῇ πόλει ὕδατος καὶ σίτου, ἐν &c.) Cod. Reg. λιμὸς ἐπὶ ἐν τῇ πόλει, ἐν, &c. Cod. Vat. λίμου ἐπὶ ἐν τῇ πόλει: cætera omissa sunt usque ὀνομασθῆ δὲ, &c.

Τὸν δὲ ξενῶνα τὸν λεγόμενον τοῦ Σαμψών, &c.) Quod Codinus hoc loco refert Justinianum Imp. a Sampsone miraculose sanatum fuisse, ejusque hortatu veluti pro gratiarum actione amplissimum ædificasse hospitale nuncupatum Samsonis, confirmant unanimiter Metaphrastes in vita S. Samsonis, & Græcorum Menologia die vigesimo septimo Junii. Neque minus Procopius, libro primo de ædificiis Justiniani idem probat, ut contra aliorum opinionem doctissime declaravit Nicolaus Alemannus in Notis ad Procopii ἀνέκδοτα.

Τὰ δὲ Εὐβούλου) In Codice Regio legitur ὁ ξενὼν τοῦ Εὐβούλου, id est, Hospitale Eubuli. 106.

Ἔκτισεν) in Codice Regio additur, καὶ ἀνήγειρε τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς ναὸν καὶ γηροκομεῖον.

Μετὰ δὲ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη) Cod. Reg. μετὰ δὲ κβ΄. χρόνους.

Ὅτι μᾶλλον κρατήσουσι) In Codice Regio additur: μετὰ γὰρ τὸ βασιλεῦσαι αὐτὸν, ἐκάλεσε τὸ αὐτοῦ ὄνομα καὶ τὸ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰ τείχη.

Ὁ μακρὸς ἀνήγειρε Θεοδόσιον) Cod Reg. παρεξέβαλλε ὁ μακρὸς Θεοδόσιος.

Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνήγειρε τρίκλινον) Cod. Reg. ὁ Μαρκιανὸς ἐποίησε τρίκλινον.

Καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον) in Codice Vaticano additur, τοῦ μεγάλου παλατίου.

Ἡ δὲ Δάφνη ἐκλήθη) Videtur loqui de suburbio nominato Daphne, cujus meminerunt Evagrius, Agathias, & alii Scriptores. In Codice Regio hæc paulo diverse leguntur, ἡ δὲ Δάφνη ἐκλήθη διὰ τὸ ἰσταθῆναι ἐκεῖ στήλην ὀνόματι φέρουσαν Δάφνης, ἣν δὲ Ῥώμη ἠνέγκαν αὐτὴν εἰς πανηγύρεις γὰρ ἐπὶ ἐκεῖσε. ἀλλὰ καὶ τιθέναι ἀπὸ Δάφνης ἐλάμβανον οἱ ἄρχοντες κατὰ τὴν Ἰαννουαρίου μῆνα. Cæterum quod ait Codinus moris fuisse, ut quotannis Calendis Januarii populus Principibus & Senatui lauras offerret, eam ob caussam fiebat, quoniam laurus prodest ad sanitatem, ejusque symbolum est: ut testatur Geoponicorum Author lib. 11. cap. 2. λέγουσι δὲ, 107.

inquit, καὶ αὐτὸ περὶ τὰς Δάφνας, ὅπου ὑγιείας ἐργαστήριον ἐστιν ὕδωρ καὶ φύλα αὐτοῖς ἐπεδίδοντο ταῖς ἀρχαῖς παρὰ τοῦ δήμου τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἰανουαρίου μηνός.

Ἡ δὲ σιδηρᾶ πόρτα) Quam in præsentia *portam ferream* vocat, paulo post appellat τὴν πόρταν τῶν Σοφιῶν. id est, *Portam portus Sophiani*, sive *portam Sophianam*:

Edit. Paris. pag. 197.

Μέλλοντος ἀχθῆναι τὸ κίονα ἐκ τῶν χειλέων, &c.) in Codice Regio legitur: μελλόντων τῶν τεχνιτῶν ἐκβαλεῖν αὐτόν (sc. τὸν κίονα) ἀπὸ τῶν χειλέων, ἐχώσθη εἰς τὸν αἰγιαλὸν πήχεις δ΄. διὰ τὸ εἶναι χαῦνον καὶ τελματῶδη τὸν τόπον.

Τὸ τόπῳ χαῦνα καὶ ἀλσώδη ὄντα) Pro ἀλσώδεις necessario legendum esse videtur, ἰλυώδεις, id est *palustris*. Hoc sensu in Codice Regio legitur, διὰ τὸ εἶναι χαῦνον καὶ τελματώδη τὸν τόπον.

208. Ζωὰς δὲ τὰ πεσσώρια) in uno Codice Vaticano legitur: ζωὰς δὲ τὰς λαμπὰς καὶ τὰ πεσσάρια: in alio, ζωὰς δὲ τὰς τρικλίνους τὰ πεσσάρια.

Ἀπέλυσε) Cod. Reg. ἐτύπωσε.

209. Μετὰ ῥάβδου) Cod. Reg. μετὰ εὐξεως. Cod. Vat. μετεωρίζων μετὰ τοῦ τυμπάνου.

Βασιλεύοντος τοῦ βασιλέως) In Codd. Regio & Vaticano additur: ὃς καὶ παλάτιον ἀνήγειρεν ἐκεῖσε.

Οἶκος ἐπὶ Θεοκτίστου μαγίστρου καὶ ἐπὶ κανικλείου, τῶν &c.) De Theoctisto magistro, & Caniclei Præfecto, ejusque cæde, vide Zonaram in Teophilo.

210. Στήλη μαρμαρίνη Ἐλευθερίου, φέρουσα τοῦτον ἐκ κόφινον) De hac statua Eleutherii satis notavi ad num. 56. Pro κόφινον in tribus Codicibus Vaticanis diverse legitur, ἐξακάνθινον, ἐξακάνθιλον, & ἐξακανθίλιον. Sed quid ista sibi velint, non satis mihi constat. κόφινον vero dicitur vas ex virgultis, terræ portandæ proprium.

Τὸν ἅγιον παντελεήμονα) In Codice Regio additur, τοῦ Ναρσοῦ, ἔκτισε Θεοδώρα, &c.

Καὶ ἔργα ποιήσασα, ἐξ ὧν εἶχε καὶ ἀπετρόφη) Cod. Reg. καὶ ποιήσασα ἔργα, ἐπώλει αὐτά, καὶ ἐκ τοῦ περιγινομένου αὐτῆς διῃρεῖτο.

Οἰκίαν εἰς ναόν) Quæ sequuntur in Codice Regio ita concepta sunt: ἐπὶ δὲ ἐκεῖνο οἶκος Ναρσοῦ πατρικίου, εὐνοῦχου καὶ πρωτοσπαθαρίου. τὸν δὲ ξενῶνα καὶ τὸ γηροκομεῖον ἐκεῖνος ἀνήγειρε, καὶ μέχρι τοῦ ἐξαβόλου τὸν ἅγιον Πρόβον, Τάραχον, καὶ Ἀνδρόνικον ὁ αὐτὸς Ναρσῆς ἀνήγειρε.

Τὴν μονὴν τῶν Μαρτινάκου ἀνήγειρε Μαρτινάκιος πατρίκιος, &c.) Perperam pro Μαρτινάκου & Μαρτινάκιος, in Codice Regio legitur, Μαρτίνου & Μαρτῖνος.

Μαρτινάκιος πατρίκιος ὁ θεῖος τῆς δεσποίνης Θεοφανοῦς) In Codice Regio legitur, τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς. Hæc est Theophano seu Theophanoia, prima Leonis Sapientis conjux, cujus anniversaria memoria a Græcis colitur decimo sexto die Decembris. De ejus origine hæc verba habentur in Menologio: ὑπῆρχε ἐξ αἵματος βασιλικοῦ τὴν γέννησιν ἔχουσα ἐκ τῶν περιβλέπτων Μαρτινακίων θυγάτηρ Κωνσταντίνου τὴν ἀξίαν Ἰλλουστρίου καὶ μητρὸς Ἄννης ἐκ τῶν ἀφ' Ἡλίου ἀνατολῶν ὁρμωμένης. Hinc patet, Μαρτινάκιον & Μαρτινάκιος non esse nomen proprium, sed commune cognomen familiæ. Sic Constantinus pater Theophanonis a Zonara simpliciter vocatus ὁ Μαρτινάκιος.

211. Εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα) Vide num. 120. & 125. ubi agitur de Hippodromo ad sanctum Mamantem.

Οἶκος ἐπὶ. τοῦ ξηρᾶ Μαγκλαβίτου) Μαγκλαβίτας Græco-barbaris vocantur *janitores aulæ Imperatoriæ*, quod μαγκλάβια seu claves manuales gestare solerent. His cum nomine tum re ipsa æquivalent, qui hodieque in Italicorum principum aulis vocantur *li Mazzieri*.

Τὰ Διακονίσσα) Templum fuit B. Virginis: ut testatur Zonaras in Mauritio. In Codice Regio post illa verba, ἐν ταῖς χρόνοις Μαυρικίου τοῦ βασιλέως, additur, τοῦ σωτήχου αὐτοῦ.

Τὸ λεγόμενον Λαμπαδάριον) Codini opinio de ratione nominis hujus loci falsa est. Nam Λωμαίκελλον, & Λωμακέλλιον, & Λωμακελλεῖον dicitur *Macellum publicum*, quemadmodum λωβάτον, & λεωφόρος ὁδὸς, *via publica*.

Τὰ Ανθεμίου) Perperam in Codicibus Vaticanis legitur, τὰ Ανθίμου. 212.

Ος καὶ ἐπεμψε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, &c.) In Codice Regio legitur, ὃν (sc. Ανθέμιον) ἔπεμψεν ἐν πόλει, καὶ ἀνέστειλεν εἰς, &c. Verum quidem est pag. 198 quod hoc loco Codinus ait, Marcianum Imperatorem Anthemio filiam suam despondisse, sed falsum est, quod addit, Anthemium ab eodem Marciano Romam missum, atque Imperatorem Occidentis constitutum fuisse. Constat enim, Anthemium Romem pro Imperatore ablegatum fuisse, Pusæo & Joanne Coss. anno decimo Imperii Leonie, qui post Christum natum est quadringentesimus sexagesimus septimus.

Τὰ σπουδῆς) Cod. Reg. τοῦ μονὴ τὰ σπουδῆς.

Εως τοῦ καλουμένου φοινικός) Credo intelligendum esse τὸ τὰς Λύκου ποιῶν ὑπερμαζόμενον φοίνικα, cujus meminit Zonaras in Constante nepote Heraclii.

Οἶκος ἐπὶ Γαϊνᾶ πατρικίου τυραννήσαντος, &c.) De Gaina Patricio & interitu ejus ob affectatum Imperium, Marcellinus Comes ad ann. 395.

Πατρίκιος καὶ ὕπαρχος) In uno Codice Vaticano legitur καὶ ἔξαρχος. 213.

Τὸ ἀνεμοδούλιον τὸ χαλκοῦν) *Anemodulium* pyramis erat quadrilateræ insistens basi, in cujus apice simulachrum positum erat, motu suo ventos indicans. Hujus ita meminit Nicetas Choniates: τὸ δὲ τοῦτο τετρασκελὲς εἰς ὕψος χῶμα καὶ πυραμίδα τελευτῶν τὸ αἰώρημα ἄνωθεν γυναικόμορφον ἀναθημα, καὶ ταῖς πνοαῖς τῶν ἀνέμων κινήσεσι περιστρεφόμενον. Cedrenus ait nominatum fuisse ἀνεμοδούριον, quasi ἀνέμων δῆριν, sive *certamen ventorum*. Anonymus in Collect. num. 183. ἀνεμοδούριον vocat, posito ρ pro λ. Similiter μαγναύρα dicitur pro μαγναύλα, quasi *magna aula*; ut notat Luitprandus *de rebus Imp.* lib. 6. cap. 3.

Κῦρος καὶ εἰσελθὼν ἐστάθη καὶ ἀνεφώνησεν) Similis huic est illa acclamatio num. 46. Καλλίστρατος ἀνυχεὶς καὶ εἰς ἄλλο ἀφωνήθη. Cæterum in Chronico Alexandrino, ubi eadem de Cyro Præfecto, & Theodosio Juniore narrantur, diversa habetur acclamatio: Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσεν.

Οτι ἔστι τὸ μουσαλέον αὐτοῦ) In codice Regio legitur τὸ Μουσικέ.

Εσταλάσθη) Cod. Reg. ἐσφάλθη. Paulo post pro τὸ ἀστρονόμο ibidem legitur, τὸ δυσσεβές.

Οἱ δέκα ἄνεμοι) In Codice Regio additur: μετὰ πολλῆς δὲ ἐπιστήμης ἐξ ἀστρονομίας τοῦτο ἐποίησεν: 214.

Τὰ χαρίων) Cod. Vat. τῶν καρίων.

Αὐγὴ ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ Βεγλεριάς) In codice Regio subjungitur: καὶ ναὸς ὑπῆρχε τῶν παλατίων.

Αντώνινα ἡ γυνὴ Βελισαρίου) Perperam in Codice Regio legitur, Αντωνία; quemadmodum etiam in aliis Scriptoribus passim erratum est.

Ηπις ζωστὴ ἐπὶ Θεοδώρας, &c) Hujus dignitatis alias meminit Codinus num. 130. καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι καὶ πρωτοσπαθάριοι ἐκεῖσε ἔλαχον, καὶ ἐξαίτουν τὸν βασιλέα: ὁμοίως, ἐξ αἱ ζωσταὶ ἐξαίτουν τὴν δέσποιναν.

Τὸ δὲ λεγόμενον Κοντοσκάλιον) Secundum Codini etymologiam pro Κοντοσκάλιον legendum esset κοντόσκελος. Sed cum constet portam hanc maritimam fuisse, verisimilius est, eam κοντοσκάλιον, sive κοντόσκαλον appellatam fuisse, id est, *Scalam parvam*. σκάλα enim & σκάλιον Græco-barbari vocant *Scalam*, per quam ad mare descenditur. Ejusmodi vero scalæ maritimæ complures Constantinopoli fuerunt, ut *Scala Sycæna*, *Scala Chalcedonensis*, *Scala arcis*, *Scala Timasii*, &c. Cæterum κόντος Græco-barbare dicitur *parvus*: sic hoc loco Codinus ait, Galinum sive Agallianum a brevibus tibiis κοντόσκελον cognominatum fuisse, Eodemque modo apud Cedrenum Stephanus Scholarum occidentalium Domesticus, & Leo Cephalleniæ Præfectus ob humilitatem staturæ κοντοστέφανος, & κοντολέων nuncupantur. Item Theodorus Petri Magistri, qui sub Justiniano vixit, filius,

μονοχείρης appellatus fuit, quod illi manus altera esset brevior.

Τοῦ Γαλλοῦ) Cod. Reg. τοῦ Αγαμιανοῦ.

Edit. Paris. pag. 199. Εἰς τὸ κτίσμα τοῦ λιμένος) Loquitur de portu manufacto, qui proximus fuit portæ Contoscalii, ut testatur eruditissimus Scriptor Joannes Leunclavius in Pand. Hist. Turc.

Η λεγομένη ἡ ψαμαθία μονὴ) in Codice Vaticano legitur ψαμαθία.

Μυρέλαιον ἐκαλεῖτο) In uno Codice Vaticano legitur μυρέλαιον.

Καμηλαυκίου) Cod. Reg. καμηλαυκίου.

115. Ψαρεμάδιν καλεῖσθαι ταύτην ἐκέλευσε) Cod. Reg. ἐκέλευσε ὁ χοῖρος καλεῖσθαι μονὴν ψαρελαία, ἐνυβρίζων διότι ἡ τῶν μοναχῶν βρῶσις. Sensus est, Constantinum Copronymum propterea Monasterium mutato pristino nomine, ψαρελαία appellari jussisse, ut illuderet monachis, quod continue comederent pisces. ψάρια enim Græco-barbari pisces vocant, & ψαρεύω, piscari, & ψαροπωλεῖον forum piscarium. Simili fere cavillatione Cicero ad Atticum epist. 14. lib. 2. Lucullum & Hortensium piscinarios appellat.

Ο δὲ χορτοβολάς) Cod. Vat. χορτοβολάς.

Εἰς τὴν καλουμένην ψαμαθίαν) Portam, quam hoc loco Codinus vocat ψαμαθίαν, vel, ut scriptum est in Cod. Reg. ψαμαθίαν, eam appellavit n. 80. ἡ πόρταν τοῦ ψαμάθου, id est portam arenæ sive litteris. Quemadmodum enim apud Latinos arena, ita etiam apud Græcos ψάμαθος tam ipsum litus, quam arenam litoream significat. Cæterum progressu temporis huic quoque portæ evenit, quod compluribus aliis locis, ut per ignorantiam vulgi antiquum & genuinum nomen perderet, & pro, ψαμαθία, appellaretur ψαμαθέα & ψαμαθία. Hinc patet rationes nominum illius portæ, quas in præsentia Codinus memorat, ficticias esse & nullius momenti. Prætera notandum est, non tantum illam portam cognominatam fuisse, τοῦ ψαμάθου, sed etiam Monasteria, Gerocomia & Palatia prope eam sita idem habuisse cognomen, ut supra testatur Codinus num. 80. Corrigendus igitur est Constantinus Porphyrogenitus, apud quem cap. 43. de administ. Imp. pro τοῦ ψαμαθίας ἡ μονὴν, scribendum est, ἡ μονὴν τοῦ ψαμάθου, id est, Monasterium littorale.

Ελεγον δύο οἱ Χριστιανοὶ, &c.) Cod. Reg. ἔλεγον δύο οἱ φιλόχριστοι, ὅτι τὸ εἴδωλον, ὃ σέβει, ψευδωνὸς Θεός ἐστι.

Από χερσίου τοῦ Διστρατήγου τοῦ μέρους τῆς Βενέτων) Hæc supra num. 54. ipsemet prolixius enarrat.

Η ξυλόκερκος πόρτα) Hujus portæ meminit Zonaras in Anastasio Dicoro: ἐγγὺς, inquit, τῆς πόρτης τῆς ξυλοκέρκου. Neque vero hæc porta tantum ξυλοκέρκου cognomen habuit, sed aliqua etiam muri terrestris pars ei adhærens, & cætera vicina loca, ut testatur Nicephorus Callistus lib. 18. cap. 42. τῷ ναῷ, ait, τοῦ μάρτυρος Μάμαντος, ἐγγὺς τοῦ τείχους, ᾧ ξυλόκερκος ὄνομα, κατατεθεῖσαν. in aliquot Codicibus hoc loco pro ξυλόκερκος, scriptum inveni ξυλοκέρκου, & ξυλόκερκος. In Codice Regio legitur ξηρόκηπος.

Παντοπώλιματα μετὰ ξύλων) Rectius mihi videtur scriptum esse in Codice Regio ἐκ ξύλων. παντοπώλιματα alibi παντοπωλεῖα vocat.

116. Τὸν Θεοτόκου τὸν καλουμένην πηγὴν) De hujus templi structura & miraculoso fonte agit prolixe Nicephorus Callistus lib. 15. cap. 25. & 26. Syntagma vero quod ibidem testatur se scripsisse de miraculis ad fontem ejus templi editis, hodieque manuscriptum extat in Bibliotheca Vaticana. Principium illius hoc est: αὕτη πηγὴ μὲν ὑδάτων καὶ ψυχρῶν, &c. Cæterum in imaginem B. Virginis, quæ in celeberrimo hoc templo colebatur, extat Manuelis Philæ epigramma, cujus exemplar apposui, quia aliis nondum editum est:

Εἰς εἰκόνα τῆς πηγῆς.

Ζωῆς ἐγὼ βλαστῶ σε πηγὴν παρθένε
Πᾶσαν φλόγα σβεννύειν παντὸς καρδίων,
Εἰ γὰρ ἀνεψύχθην με τοῖς σπερμασιν
Αρθρωσίας φέρουσα τοῖς χολωτοῖς φλέβας. pag. 200.

Μικρὸν ἔτι ὄντος διεταγέντος) In Codice Regio additur: καὶ μοναχοῦ τινὸς ὁσίου καθεζομένου.

Ετη ἑξακόσια ἑβδομήκοντα ἕπτα) Cod. Reg. ἑξήκοντα.

Η δὲ ἀρχιεροποίητος) hoc est, ut ego interpretor, ὁ ναὸς τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνος ἡ Χριστοῦ, sive templum non manufactæ imaginis Christi: Videtur autem hoc templum a Constantino Porphyrogenito extractam fuisse, quo imperante cum Romano seniore anno post Christum 944. imago Christi non manufacta ex Edessa urbe Mesopotamiæ Constantinopolim translata est. Similiter fuit etiam prope Caballam Thraciæ civitatem Monasterium cognominatum τῆς ἀχειροποιήτου Θεοτόκου, quod imago B. Virginis ἀχειροποίητος ibi asservaretur. Sed notandum est, quod pro παρὰ ἡ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου in Codice Regio legitur, παρὰ ἡ μεγάλου Κωνσταντίνου. Quare si verum est, Codinum hic de Constantino Magno loqui, alia quærenda erit interpretatio verborum, ὁ δὲ ἀχειροποίητος.

Ο δὲ πρόδρομος ὁ στρογγυλόσχημος) In Codice Reg. additur insuper ὁ ἔχων τὰς κόγχας.

Η ἁγία χώρα) Cod. Reg. ὁ ἁγία κεφαλὴ. Paulo post pro ἀπὸ ἡ ἑβδόμου, ibidem legitur εἰς τὸ ἕβδομον.

Η μονὴ ἡ Παυλίνου) Cod. Reg. τὰ Παυλίνου.

Τὰ οἰκειοτάτα ἀνθρώπου) Cod. Reg. ἡ φίλου.

Μῆλον παμμεγέθεστατον) Cod. Reg. μῆλον μεγέθει μέγεθος ἔχον. 117.

Δέδωκε τῷ κομίσαντι ὑπέρπυρα ἑκατὸν) In Codice Regio post κομίσαντι additur νόμους, & pro ὑπέρπυρα legitur νομίσματα, quod idem est. ὑπέρπυρον enim genus nummi fuit, cujus mentio fit apud Harmenopulum, & in Excerptis Legationum.

Ελθὼν τῷ δεσποίνῃ) Cod. τῇ αὐγούστῃ.

Οἰκοδόμησε καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων) In Cod. Vat. additur τὰ βρεχίον. Nempe ut templum SS. Cosmæ & Damiani a Paulino ædificatum diversum esse appareat ab altero quod iisdem sanctis eodem tempore a Proclo Patriarcha in loco nuncupato zeugmate extructum fuit.

Η δὲ οὗτος Παυλίνῳ τῷ ποθεινοτάτῳ αὐτοῦ δέδωκε. ὁ δὲ αὐτὸ μὲν ἀπέλυσε, &c.) In Codica Regio hæc diverse narrantur, ὁ δὲ ἀπελθὼν φαγεῖν αὐτὸ, καὶ πάλιν προσήνεγκεν αὐτὸ εἰς ἡ αὐγούστην αὐτοῦ. ὁ δὲ καὶ πάλιν εἶπεν φαγεῖν αὐτό. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξηγήσατο τὸ μῆλον ἰδεῖν· καὶ ταῦτα τί ἐστι; καὶ ταύτην μὲν ἡρμήνευσε μάλιστα μῆλον ὀργισθεὶς. ἡ δὲ Παυλίνον ἡ ποθεινότατον αὐτῷ φίλον προσέταξε ἀποσπασθέντα εἰς τὸ παλάτιον κατακοπῆναι. ἐξ ὅτου, &c. Vide Chronicon Alexandrinum, ubi hæc eodem modo referuntur.

Απερχόμενον τὸν στρογγυλὸν κοχλίαν) Puto hic significari scalam cochlidem, per quam transibatur secreto ex Hippodromo in Palatium. Vide quæ supra notavi ad num. 98. 118.

Αποκεφαλίσαντος αὐτὸν) In Codice Regio additur φονεύσας. Marcellinus Comes Paulinum Magistrum Officiorum jubente Theodosio interemtum fuisse ait in Cæsarea Cappadociæ, Valentiniano V. & Anatolio Coss. Deinde subjungitur in eodem Codice: ἡ δὲ δέσποινα ἐκ δεῦτε ἀντιπροσθεῖσα φθονήσαντα τὸν βασιλέα ἀπελθοῦσα εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, καὶ συγχωρηθεῖσα ἐξῆλθεν. ἐκεῖσε δὲ γενομένη καὶ ἀπεδήμησε τῷ Θεῷ. ἐν δὲ τῷ μέλλειν τελευτᾶν ἐξωμόσατο μὴ συνειδέναι τὸ περὶ τὸ Παυλίνου.

Τῆς ἁγίας σοροῦ, ἡ ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις λεγομένης Σορὸς ἐκτίσθη) Duo Constantinopoli templa fuerunt B. Virginis, quæ cognomen habuere ἡ ἁγίας σοροῦ, sive sacri loculi. Horum unum in Chalcopratiis a Pulcheria Theodosii Junioris sorore extructum fuit, et testatur Nicephorus Callistus lib. 14. cap. 2. & 49. & lib. 15. cap. 14. & terræ motu collapsum, a Justino Curopalate & uxore ejus Sophia fuit reædificatum, ut refert hoc loco Codinus, & supra n. 90. Alterum vero Leo Macellius in suburbio nuncupato Blachernis extruxit, cujus sup. Codinus meminit n. 101. & 102. paulo post hisce verbis, τὸ δὲ μοναστήριον ἐποίησεν ἐν βλαχέρναις, hoc est, ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας σοροῦ ἐν βλαχέρναις. De hujus templi situ & structura apposui verba Metaphrastæ, quæ ex antiquissimo pag. 201.

Cod. manuscripto Bibliothecæ Vallicellanæ excerpsi: χείρονι δὲ, inquit, πρὸς τὸ τεῖχος τὸ ἐγγίζον τῷ θαλαττίῳ κόλπῳ τῷ κέρατος ὕδωρ ...ν τῷ ποτῷ θεῖος δὲ οἶκος αὐτὸν τὸν τόπον βασιλικὴν δαπάνην τῇ Θεοτόκῳ οἰκοδομεῖται καὶ σοροὸς ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσίου κατασκευασθεῖσα τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον θησαυρὸν ὑποδέχεται· τελεῖται τε καὶ ἄλλως ἀναδήμασι ὁ οἶκος τιμᾶται. Vide præterea Græcorum Menologium die 2. Julii, & Nicephorum Callistum lib. 15. cap. 24.

119. Εἰς τὸ αἰγιαλιτωδὲς τὸ τεῖχος) Cod. Reg. εἰς τὸ αἰγιαλιτωδὲς τεῖχος. Loquitur de muro maritimo.

Καὶ ἐνέπρησεν εἰς χρυσόπυλον) Cod. Regius, καὶ ἐνέπρησεν ἐκ τῶν ἐκεῖσε εἰς χρυσόπυλον.

Περὶ δὲ τοῦ τὸ Βοσπορίου ἐπωνυμίαν) In Codicibus Vaticanis legitur, τὸ Προσφόριον, quod idem est. Portus Constantinopoli fuit in regione quinta e regione Chalcedonis, qui antiquitus vocabatur τὸ βοσπόριον, scilicet νεώριον, seu ὁ βοσπορικὸς λιμὴν, id est, *portus Bosphorius*, propterea quod situs esset ad Bosporum Thracium: ita enim, ut tradit Eustathius Dionysii Scholiastes, proprie appellabatur τὸ κατὰ Χαλκηδόνα καὶ Βυζάντιον στενὸν, id est, *Mare angustum inter Chalcedonem & Byzantium*. Cæterum progressu temporis & vulgi ignorantia genuinum illius portus nomen βοσπόριον mutatum fuit in φωσφόριον & προσφόριον, ut testatur Stephanus v. βόσπορος, & Joannes Tzetzes Chil. 1. v. 836. Ne autem primo intuitu pateret, corrupta esse hæc nomina & subreptitia, utrique suam affinxere originem. Nam Phosphorium portum dictum fuisse ajunt, quod cum Philippus Macedo nocte illuni & pluvia urbem prope hunc portum per insidias expugnare tentasset, fortuito lunæ exortu, quam Græci ἐκείνην φωσφόρον nuncupant, periculum urbis civibus detectum fuerit. Prosphorium vero & Prosphorianum portum vocari tradunt, ἀπὸ τοῦ προσφέρειν, quod nimirum eo magna importaretur eduliorum copia.

Ἐξεπαίνευσε) Cod. Reg. ἐξωδίνευσε.

Καθὼς νῦν ὁρᾶται) In Codice Regio additur: ἐπίγραμμα γὰρ ἔστι τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Τὰ παλάτια Πέτρου) Perperam in Codicibus Vaticanis legitur τὸ παλαιὸν Πέτρου.

Πέτρου τοῦ πατρικίου) Ad hunc plurima extant rescripta Justiniano Imperatore, sub quo bis præfectus Prætorio fuit.

Ἔλεγον δὲ αὐτὸν καὶ Βαρσυμαμιανὸν τὸν Σύρον) Procopius in Anecdotis Βαρσύμαμον cum appellat. Ἄρχον δὲ, inquit, παρὰ δόξαν ἀργυραμοιβὸν τε Πέτρον ὀνόματι, Σύρον γένος, ὅνπερ ἐπίκλησιν Βαρσύμαμον ἐκάλουν. Pro Βαρσυμαμιανὸν in Codice Regio legitur Βαρσανιανόν, & in Vaticano Βαρσαμουμιανόν.

Ο κοιτωνίτης) Cod. Vat. ὁ κοιτωνίτης.

120. Καστελλώσας) καστελλοῦν Græco-barbaris dicitur castellis & propugnaculis aliquem locum munire.

Τὸν ἀρχιστρατηγὸν τὸν εἰς τὸν ἀνάπλουν καὶ τὸ Σωσθένιον) De his duobus templis S. Michaelis Archangeli, eorumque situ prolixe agit Procopius lib. 1. ædific. ubi utrumque a Justiniano instauratum fuisse memorat. Vide Nicephorum Callistum lib. 7. cap. 50.

Διότι ἐκαίετο ἡ πόλις μῆνας ἕξ) In codice Regio subjungitur, καὶ ἐξῆλθεν ὁ Λέων Μακέλλης ἔκτοτε καὶ ἐνέβαλεν καὶ τὸν ναόν. Incendium autem, de quo in præsentia Codinus loquitur, incidit secundum Marcellinum Comitem in annum unum Imperii Leonis, qui post Christum est 465. Basilisco & Herminerico Coss.

Edit. Paris. pag. 202. 121. Ἀλλὰ καὶ τἀκεῖνα) Cod. Reg. μετὰ γοῦν τὸ ἐκκαῆναι τὸν ἐμπρησμὸν εὗρηκα τἀκεῖνα, &c. Paulo post pro εἰς πέδαις ἐν τοῖς κεραμίοις, perperam in Codd. Vat. legitur, ἐκεῖσε μὲν τοῖς κεραμίοις.

Τότε δὲ καὶ ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἐν τῷ ἀνάπλῳ ἦν) De hoc Daniele S. Symeonis Stylitæ discipulo & imitatore vide Græc. Menologium die 11. Decembris.

Τὴν μονὴν τοῦ Δαμιανοῦ) Cod. Reg. τὴν Δαμιανοῦ καλουμένην.

Ο σθλάβος) Cod. Vat. ὁ σκλάβος, quod idem est. Utroque enim modo Græcobarbare dicitur, ὁ σθλάβος & ὁ σκλάβος, id est, *servus*: & ἡ σθλαβία & ἡ σκλαβία, id est, *servitus*: & σθλαβόω, & σκλαβόω, id est, *in servitutem redigere*. Frustra igitur Glossarii Græco-barbari Auctor voces σθλαβωθῆν, & σθλαβογενής, ut mendosas rejicit. In præsentia vero Codinus Damianum Patricium & Cubicularium Imperatoris Michaelis Methystæ σθλάβον, sive σκλάβον appellat, propterea quod oriundus esset ex Schlavonia sive Dalmatia. σθλάβος ergo idem hic valet quod Σκλαβηνός, vel σθλαβηνός.

Καὶ ὁ ὅσιος Ζωτικὸς εἰς τοὺς λωβοὺς) Erat Hospitale mutilatis recipiendis destinatum, & dicatum memoriæ S. Zotici. Vide num. 96. Italis diceretur, *lo spedale de' stroppiati*.

Τὰ δὲ ζωστὰ κεῖσαι) Cod. Reg. ζωστά. Cod. Vat. ζώστικα. 122.

Τοὺς τιμίους σταύρους) In Codice Regio subjungitur: τοὺς ὄντας νῦν εἰς τὰ μαγκλάβια.

Τὰ μαγκλάβια) Cod. Vat. τὰ λαγκλάβια.

Ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ μονῇ τοῦ Πελαμίδος) Rectius in Cod. Vat. legitur, τοῦ Πελαμιδίου. Πελαμύδιον enim vel πηλαμύδιον suburbium erat maritimum propterea ita nominatum, quod pelamides pisces numerose ibi caperentur. In Cod. Reg. simpliciter legitur, ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ πηλαμυδίῳ. Hujus suburbii meminit Cedrenus, ubi agit de Imperio Joannis Tzimiscæ.

Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου) In uno Cod. Vat. legitur, Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου.

Τὰ δὲ εἰς τὸ Ἡραῖον παλάτια) ἡραῖον promontorium est Chalcedonis, quod Stephanus vocat τὸ ἡραῖον ἄκρον. Antiquitus vero ita nominatum fuit, a fano Junonis, quod in eo situm erat. Postea vero, prisco & genuino nomine abolito, corrupte appellari cœpit, ἱερεῖον, ἠρίον & ἡρίον sive αἱρεῖον, etymologiæ enim, quas Græci recentiores corruptis hisce nominibus attribuunt, non originales sunt, sed tantum fictitiæ.

Ἡ ἠρίον, ὅτι τὸ παλαιὸν ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται) Quod hoc loco Codinus ait, ἠρίον appellatum fuisse illud promontorium, propterea quod cives Chalcedonenses ibi sepeliuntur, infra etiam n. 124. repetit. Eamdemque nominis rationem confirmat Fragmentum ex MSS. quibusdam Bibilioth. Reg. Collect. excerptum, cujus exemplar apposui: ὅτι τὸ τῶν Χαλκηδονίων ἀκρωτήριον τὸ παλαιὸν Ἡρίον ἐστὶ ἐν ᾧ λεγόμενον ταφεῖον χώριον τῆς πόλεως Χαλκηδόνος. ὁ μὲν Ἰουστινιανὸς ... τὸ ὅλον ἀκρωτήριον, ... τὸν τόπον βασίλεια ἔκτισε περιφανέστατα καὶ Ἡρίον ὁ τόπος μετονομάζεται Αἰρία. Sed quicquid illi dicant, neque αἱρεῖον, neque ἠρίον genuinum & proprium hujus promontorii nomen fuit, sed ἡραῖον, ut paulo ante notavi, & Stephanus testatur his verbis: ἡραία, ἄκρα ἄνω λεγομένη, κατὰ ... Χαλκηδόνα. ... ἐν τῇ ... ἠρίον φασί τινες, κακῶς. ἄλλοι δὲ Ἡρίον μυθοποιοῦντες, οἱ ἐκεῖσε ὀρύξαντες ταφὴν χύτραις ... &c.

Τὰ εἰς τὸν βρύαντα παλάτια) Locus nuncupatus βρύας, memoratur a Zonara in Theophilo, ἐπὶ τούτων, inquit, ἐν τῷ βρύαντι ... ἀνέστησε, &c. Fuit autem, ut opinor, ita nominatus unus ex septem collibus Constantinopolitanis. Nam paulo post subjungit Codinus: ἐπειδὴ γενέσθαι ἐν τῷ τοιούτῳ βουνῷ τῷ βρύαντι, &c. Meminit etiam Palatii in Bryante siti Constantinus Porphyrogenitus *de administ. Imp.* cap. 51. ὅθεν, inquit, καὶ ὑπ' αὐτοῦ (sc. Βασιλείου Μακεδόνος) ἐκτίσθησαν τὰ τοιαῦτα παλάτια, ὅμοιον καὶ εἰς τὸ ἕβδομον, καὶ εἰς τὸ ἡραῖον, vel ἱερεῖον, καὶ εἰς τὸν βρύαντα. Sic enim ibi scribendum est pro eo, quod vulgo perperam legitur καὶ εἰς τὸ ἱερεῖον, καὶ εἰς τὸν βρυόν.

Pag. 203. Ἐκλήθη δὲ Βρύας ... &c.) Quæ Codinus hic narrat de etymologia loci nominati βρύαντος, meræ nugæ sunt, & fabulæ aniles. In Cod. Regio pro βρύας legitur βρύον.

Ἐν τῷ τοιούτῳ βουνῷ τῷ βρύαντι) Cod. Reg. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τοῦ βρύα. 123.

Est

Ἐστι δὲ ὅμοιον τὸ πόδημα Κωνσταντίνου) Quid vox πόδημα hic significet, nondum mihi liquet.

Τοῦ Φλωρεντίου καὶ τοῦ Καλλιστράτου) Utriusque mentio fit in Menologio die 31. Decembris, in Actis S. Zotici. In Cod. Reg. & aliquot Vaticanis pro Φλωρεντίου legitur Φλώρου. Quæ vero paulo post Codinus narrat de Paulo Patriarcha habentur apud Zonaram in Imperio Irenæ & filii ejus Constantini.

Τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου) In C. Reg. legitur τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, sed minus probabiliter.

Τοῦ Ἀβάκου) Cod. Reg. τοῦ ἀβακίου. Cod. Vat. τοῦ ἀβακηρά.

124 Καὶ ζῶσαν αὐτὸν) ζῶσαι hic idem est atque κρούειν, id est, *affligere*, sive *ad terram dare*. Sic Florus lib. 4. cap. 2. de Cæsare loquens: *Tribus*, inquit, *& viginti vulneribus ad terram datus est*. & Plautus, *Quemcumque icero, ad terram dabo*. Vide Notas ad n. 36.

Πρὸ τοῦ ἀποδημίας τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου) In Codice Regio hæc verba desunt.

Εἶτα ἐχειροτόνησε τὸν ἅγιον Στάχυν) S. Stachis qui a beato Andrea Apostolo primus Byzantii Episcopus ordinatus est, meminit Nicephorus Patriarcha his verbis: Ἀνδρέας Ἀπόστολος ἐν Βυζαντίῳ τὸν λόγον κηρύξας ἐκκλησίαν οἰκοδομήσας ἐν Ἀργυροπόλει δημιουργήσας, χειροτονεῖ ἐπίσκοπον τῆς αὐτῆς πόλεως Στάχυν, οὗ μέμνηται Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ. Vide præterea Martyrologium & Menæa Græcorum die 31 Octobris & 30. Novembris, & Nicephorum Callistum lib. 8. cap. 7.

Τοῦ ἁγίου Εὐβούλου τοῦ Γαλάτου τέθνηκεν) τέθνηκεν in Codice Regio deest.

Ἐκλήθη δὲ οὕτως, &c.) Originatio inepta.

125 Διότι στήλη τις ἦν, καὶ, &c.) Cod. Reg. διότι χαλκῆ αἲξ ἦν ἐκεῖσε, καὶ ὄπισθεν στήλη ἵστατο ἔχουσα ἐν τῇ κεφαλῇ, &c.

Εἶχεν ὑπόληψιν τοῦ εἶναι κερατᾶν) κερατᾶν sive *cornutum* Codinus vocat, qui uxorem habet adulteram. Eodem modo apud Artemidorum lib. 2. cap. 12. Uxor adultera dicitur marito fecisse cornua. Refert enim, cuidam uxorem ducturo, qui visus sibi fuerat arieti insidere, & ab eo excuti, somniorum interpretem ita respondisse: ἡ γυνή σου πορνεύσει, καὶ κατὰ τὸ λεγόμενον, κέρατά σοι ποιήσει. id est, *Uxor tua scortabitur, & quemadmodum dici solet, cornua tibi faciet*. Idem loquendi genus apud Italos, Gallos & Germanos hodieque in usu est,

Ἵστατο αὐτῇ) Cod. Reg. ἵστατο τοιουτρόπως, quod idem est.

Καὶ κερατᾶν αὐτὸν ἀπέδειξε καὶ ἐγένετο τυφλὸς κατὰ ταῦτα) Cod. Reg. κερατωθεὶς τυφλωθεὶς γέγονεν. Ibidem paulo post pro ὅτε δὲ ἀπέδωκε legitur ὅτε δὲ ὁμοίως ἀπέθανε.

Ὦ μάνα ὑπὸ αὖρας ἀπόλλυμαι) In uno Codice Vaticano legitur. ὦ μάνα αὔρα, ὦ ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι. Proprie μάνα Græco-barbaris dicitur *mater*: deinde etiam accipitur pro interjectione exclamandi, ut in præsentia apud Codinum & apud Luitprandum in Legatione: *Obviantes mihi*, inquit, *mulieres, quæ prius in stuporem mentis versæ, Mana, Mana, clamabant*, &c. Originatio autem nominis Manauræ vel Magnauræ, deducta ex ultimis Anastasii Dicori verbis ὦ μάνα, ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι, non æque mihi probatur, atque altera illa, quam Luitprandus lib. 6. *de rebus Imperat.* cap. 3. enarrat his verbis: *Est Constantinopoli domus palatio contigua miræ magnitudinis ac pulchritudinis, quæ a Græcis, p loco ν posita, Megaura vel Magnaura, quasi magna aula dicitur*.

Τὸ σίγμα τῆς Θεοτόκου) De templo B. Virginis in *Sigmate*, & terræ motu, quo temporibus Basilii Macedonis fuit dejectum, mentio fit in Menologio, 20. Januar. his verbis: τελεῖται δὲ ἡ σύναξις διὰ τὸν μέγαν γεγονότα σεισμὸν, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν (scilicet τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου) ἐν ἀρχῇ βασιλείας Βασιλείου. ὅτε καὶ ὁ ναὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὁ ἐν τῷ σίγματι, καὶ πολλαὶ ἕτεραι ἐκκλησίαι καὶ ἰδιωτικοὶ κατέπεσον οἶκοι. Codinus a Menologio paulum discrepat, & collapsum fuisse ait hoc templum die nono Januarii, quo a Græcis anniversaria memoria sancti Polyeucti colitur. Quod vero subjungit pristinum ejus templi cognomen σίγμα, postea mutatum fuisse a vulgo in σεῖσμον & σῦμα, satis probabile est. Refert enim Plutarchus in Cimone, Athenis quoque tumulum eorum, quos ruina ex terræ motu oppressit σεισματίαν appellatum fuisse.

Edit. Paris. pag. 204.

Σῦμα) In Codice Vaticano additur ἔχον τάφος. 126.

Ἡ χήρα) id est, ἡ μονὴ τῆς χήρας. Hujus Monasterii meminit Synodicon vetus: καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Καλλίνικον ἀπόφημον τοῦτον τῷ συμπείρῳ τῆς χήρας παραπεμφθῆναι.

Πρίσκος δὲ ὁ ὕπαρχος καὶ γαμβρὸς Φωκᾶ, &c.) Pro Πρίσκος perperam in aliquot Codicibus legitur Κρίσπος. Similiter aliquoties erratum est apud Zonaram in Heraclio; uti etiam apud Niceph. Callist. lib. 18. cap. 37. & 55.

Χηρεύειν ἦν ἐκεῖ) Cod. Reg. χήρα ἦν.

Καὶ ἡ μονὴ τοῦ ξηροκηπίου) In Codicibus Vaticanis hæc verba sequenti paragrapho ita adjuncta leguntur: ἡ μονὴ τοῦ ξηροκηπίου ὁ ἅγιος Μάμας ἐκτίσθη, &c.

Ὁ ἅγιος Μάμας ἐκτίσθη παρὰ τῆς ἀδελφῆς Μαυρικίου) Zonaras, Nicephorus Callistus & alii Scriptores templum S. Mamantis, in quo Mauricius cum familia sua sepultus fuit, ædificatum fuisse referunt non a sorore Mauricii, sed Pharasmane Eunucho, qui sub Justiniano cubiculi præfectus fuit. Quod vero paulo post Codinus ait Mauricio uxorem & filias ejus aliquanto superfuisse, testatur etiam Nicephorus Callistus lib. 18. cap. 41.

Ἰουλιανοῦ) In Cod. Reg. additur τοῦ χήρου. 127.

Τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ) Horum mentio fit in Martyrologio Romano die 17. Junii. Sed hac tantum in parte ab eo discrepant Codinus & Menologium Græcorum, quod non Chalcedone illos martyrium consummasse tradunt, sed Constantinopoli in muro terrestri sive versus Thraciam sito. Nam idem apud Codinum est τὸ χερσαῖον τεῖχος, atque in Menologio πρὸς Θρᾴκην τεῖχος, τὸ ἐπιλεγόμενον Κωνσταντίνου. Templum vero SS. Martyrum Manuel, Sabel & Ismael meminit alias Codinus n. 25. ubi agit de muro terrestri,

Τὴν δὲ παλαιὰν λεγομένην πόρταν) Perperam in aliquot Codicibus pro πόρταν, legitur πέτραν.

Καὶ ἔστιν ἐκεῖ ἕως τὸ, &c.) Ejus loco in Codice Regio ita scriptum inveni: τὸ δὲ κτίσμα ἐκκεμβίζει εἰς τὸ χερσαῖον τεῖχος.

Αἱ δύο μοναὶ τοῦ τε, &c. usque τὴν μονὴν τοῦ Δίου καλουμένην) In Codicibus Vaticanis hæc desunt. Cæterum S. Dii, & Monasterii ab eo conditi, mentio fit in Martyrologio Romano die 8. Februarii, & in Menologio Græcorum die 19. Julii, & in Actis Concilii Chalcedonensis.

Καὶ διὰ τὸ τοσοῦτον μυρσινεῶνα) Si vera est hæc etymologia, scribendum erit μυρσινέωνα. Verum omnes Codices unanimiter legunt, μυρσινεῶνα. 128.

Πῶς δὲ καὶ ἀποκεφαλισθῆναι εἰς τὸν σφενδόνην) Cod. Reg. ὁ αὐτὸς δὲ ξυλινίτης διὰ τὸ αὐτοῦ Λέοντος ἀποκεφαλισθῆναι εἰς τὴν σφενδόνην διὰ ἐπιβουλήν, ξυλινίτης cognomen fuit Nicetæ Magistri, qui a Leone Isauro occisus fuit. Quare etiam Monasterium ab eo conditum, τὸ ξυλινίτου, sive *Xylinitæ* appellatum fuit. Falso enim Codinus illud Monasterium Xylinitæ cognominatum fuisse putat a sandaliis ligneis, quibus utebantur Monachæ in eo inclusæ.

Ἔχει δὲ τὰ ὀνόματα, &c. usque ξυλίνων) In Codicibus Vaticanis hæc desunt.

Ὡραία τῷ εἴδει) In Codice Regio additur: ἣν δὲ κοσμικὴν οὖσαν Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς ἰδὼν, λαβεῖν γυναῖκα ἠθέλησεν, εἶπεν· ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα. ἡ δὲ Εἰκασία σοφωτάτη οὖσα, μετ' αἰδοῦς πως ἀντέφησεν· ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα, ταύτῃ αἰσχυνθεὶς ὁ Θεόφιλος, ταύτην μὲν εἴασε· Θεοδώρα δὲ, ὁ ἐπενθύμησε χρυσοῦν μῆλον δέδωκε. ἡ δὲ Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα, τὸ τῶν μοναζουσῶν ἐνεδύσατο σχῆμα, κανόνας πολλοὺς, καὶ στιχηρὰ, καὶ ἄλλα τινὰ ἀξιοθαύμαστα ποιήσασα. Quod vero hic narratur de Icasia & Theophilo Imperatore, ex Zonara, Nicephoro, & aliis historicis satis notum est. pag. 205.

Τὸ σμαράγδου ἐκτίσθη) Cod. Reg. τὸ σμαράγδου σωληνωτοῦ λουτροῦ ἐκτίσθη.

129. Ἀπέφραξε δὲ καὶ τὰ στάβλα ἀπὸ τοῦ παραθύρου, καὶ μέχρι τοῦ καμηλαυκίου) παράθυρα proprie dicuntur parvulæ portæ majoribus adjunctæ, quas Græco-barbari παραπόρτια vocant. Quæ vero in significatione vox καμηλαύκιον hic accipienda sit, nondum mihi liquet. In Codice Regio aliquanto diverse legitur: ἀπέφραξαν δὲ τὰς στάβλας ἀπὸ τοῦ πρώτου θυρώματος μέχρι τοῦ καμηλαυκίου.

Εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον) Vide Procopium *de ædificiis* lib. 1. ubi prolixe agit de hoc templo & domo Justiniani, quam habitavit, antequam Imperium adeptus est.

130. Εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν) Cod. Reg. εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίαν.

Χελιδὼν δὲ κατοικεῖ, ἢ μυῖα, καὶ &c.) Hæc in Codice Regio ita leguntur: ἀλλὰ καὶ κατασκευὴν ἐστοιχείωσε καὶ ἔστατο ἐν πλωμένη χελιδόνι ὥστε τοῦ ἐντὸς αὐτῆς ἀψῖδας αὐτῆς τεῖχος. οὐ δὲ κατοικεῖ ἢ μυῖα, καὶ τὰ ἄλλα ζωΰφια. καὶ ἐξ αὐτοῦ οὐκ ἀπεθανεν ταῦτα τῇ πόλει· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ὑφάνας συντρίψας.

Ὁ τόπος, ὃς καλεῖται τὰ τειχία) In Codice Regio legitur: ὁ καλούμενος τειχᾶ.

Καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι) In Codice Vatic. ita legitur: καὶ ἀφηρέχοντο αἱ τιζωταὶ, πατρίκιοι, καὶ οἱ ἐξ αἱ ἀπατρόφιτοι, καὶ ἐζώσαντο τοὺς βασιλεῖς.

Τὸν βασιλέα Λεόντιον καταγαγεῖν) In codice Vaticano mendose legitur τὸν Λέοντα. Item in Codice Regio pro Λεόντιον perperam scriptum est τὸν Ἰουστινιανόν. Nam Justinianum Leontius, Leontium vero Apsimarus Imperio privavit.

Τὸν ἅγιον Γεώργιον τὸ χελιδὼν) In Codice Regio legitur τὸν Χαλκηδόνα. Crederet ergo quis scribendum esse, τὸν εἰς Χαλκηδόνα.

131. Πλησίον τὰ Σίγματος) In Cod. Vat. πλησίον τοῦ Σίγματος. Vide Notas ad num. 125. & 126.

Ἀπέθετο εἰς τοὺς ἁγίους πάντας, ὅτι, &c.) Cod. Reg. ἀπέθετο εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἢ ταῖς ἐκεῖσε τοὺς ἁγ. οὓς πάντας καλοῦσιν, ἐκεῖσε δὲ κεῖται ὁ ἅγιος Ἰωάννης.

Καὶ ἀφιέρωσεν αὐτόν) In Codice Regio additur: καὶ λαβὼν, μέσον τοῦ φόρου παρέθηκεν αὐτοῦ. εἶτ᾽ ἦν ἐκάλυψεν αὐτόν.

Ἐξ οὗ ἴσχυσε ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν ὁ, &c.) Hinc patet, templum S. Joannis Baptistæ, de quo in præsentia Codinus agit, duplex habuisse cognomen, Ἡλιοu nempe & Ἰλία, quorum hoc antiquum est & genuinum, illud suppositititium, & ignorantia vulgi introductum.

Καθώς καὶ ἀνώτερον ἔφημεν) Scilicet num. 90.

Τὴν ἁγίαν Θεοφανώ) De sancta Theophanone, prima uxore Leonis Philosophi, supra mentionem fecit num. 100. Quæ vero hic narrantur de templo memoriæ ejus dicato, in duobus Vaticanis Codicibus ita concepta sunt: τὸ περικαλλὲς ἐκκλησίον τὸ εἰς τὰ μνήματα τῶν βασιλέων εἰς τὰ μνήματα τῶν βασιλέων εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἣν ὀνομάζομεν ἁγίαν Θεοφανώ, Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀνήγειρεν. ἐκαλλώπισε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος Πορφυρογέννητος ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ. Sed verisimilius est, pro Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ, &c. scribendum esse Λέων ὁ φιλόσοφος ἀνήγειρεν. ἐκαλλώπισε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, id est, *Leo Philosophus condidit, exornavit autem Constantinus primus Porphyrogenitus filius ejus*. Etiam Zonaras hujus templi structuram Leoni adscribit: τιμῶν δὲ, inquit, (scilicet ὁ Λέων) τὴν πρώτην αὐτοῦ γαμετὴν τὴν μακαρίαν Θεοφανώ, δόμημα ἀνήγειρεν ἐν ὀνόματι αὐτῆς, ἐγγιστά που τοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναοῦ, ἐν ᾧ καὶ τὸν νεκρὸν αὐτῆς κατέθετο.

Τὸν Σωτῆρα) Cod. Regius τὸν Χριστόν. Dicatum

132. fuit hoc templum Christo Salvatori.

Τοὺς συριγγας μικροὺς δύο) In Codice Regio legitur ὑπὸ τοὺς δύο μικρούς. Videtur ergo idem hic esse atque στῦλος, sive *columna*: Item sup. num. 129. ὁ δὲ

E lit. Paris. pag. 206. γυμνασιαρχ. στῦλος ὁ χαλκοῦς, ὁ ἱστάμενος εἰς τὸν στύλον τοῦ ἱπποδρομίου, εἰς τὸ συρίγγιον. Εἰρήνη ἐστὶ τῆς Ἀθηναίας, &c. Ubi στῦλον ἱστάμενον εἰς τὸ συρίγγιον verti *statuam columnæ impositam*; sed an recte, ipsemet adhuc dubito. Nam συρίγγιον pro columna nomquam alias legi. Attamen ex supra citatis duobus Codini locis probabiliter quodammodo videtur colligi posse, columnas appellari συρίγγια, a similitudine ligni oblongi & rotundi hastæ, quod Græci σύριγγα & συρίγγιον nuncupant. Cæterum pro ὑπὸ puto scribendum esse ὑπέρ.

Πολλὰς δὲ ἱεροῖς ἀναθήμασι, &c.) In Codice Regio hæc ita concepta sunt: τὰ δὲ ἱερὰ καὶ σύμπαντα, ἢ σκῆπτρα, καὶ δίσκοι, καὶ λυχνίαι χρυσαῖ τε, καὶ ἀργυραῖ, καὶ χρυσᾶ ἔδαφα, καὶ ἄμφια βασιλικὰ ἰδιοκτίστα αὐτῷ ἐχαρίσατο, καὶ ἀνέθηκε κτήματα προσοδίμους πλεῖστα. ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τῷ ἰδίῳ ταξειδίῳ ἔσφραξεν ἀνεπέθετο, ἔγγιστα τὴν τιμίαν ταύτην, τὴν ἁγίαν εἰκόνα τὴν ἐν Βηρυτῷ, τὰ ἅγια σπάργανα τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐν τοσαύτῳ χρυσῷ, ἢ μαργάροις, καὶ λίθοις κοσμήσας. ἔνθα καὶ αὐτοῦ μνῆμα ὑπάρχει καὶ ἐδοτοῖκοι.

Ὁ υἱὸς Βασιλείου) In Codice Regio additur, ὁ ἄχρι μοι καὶ καλοσφραγίσματι καὶ συμπαθεῖ.

Μοναχοὺς δὲ οἰκοῦχας ἐν αὐτῇ τέτακεν) Cod. Reg. πολλὰς δὲ φροντίσματα καὶ μοναχοὺς οἰκοῦχας τέτακεν.

Παρὰ Τζανίτζη μαγίστρου) In Cod. Reg. additur, καὶ βασιλεοπάτορος. quod confirmat Zonaras his verbis: τὸν πατέρα τῆς Ζωῆς (scilicet τὸν Τζαυτζῆν) μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου, μετέπειτα μέντοι βασιλεοπάτορα, αὐτὸν τὸ ὄνομα ἐφεῦρεν.

Καὶ τὰ ἐξαίσια) Codd. Vat. καὶ τὰ ξίαρα.

Πανταχόθεν δὲ οἱ ἄνωθεν φέροντες, &c.) In Codice Regio legitur, καὶ κατεσκεύασεν τοὺς λίθους τοὺς κομισθέντας ἔξω τῶν τειχῶν, καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς βαρβάρας, μέχρι τοῦ παλατίου τῆς σοφίας, ἢ τῆς Ἑλευθερίου, ἢ μέχρι τῆς χρυσείας ἔρριπτον. τοὺς δὲ εἰς τὰ ἐκεῖθεν μέρη, καὶ ἐσωθεν τῶν αὐτῶν λίθων ἐπηξαν τὰ τείχη, ἵνα ὦσιν ἀσφαλῆ, καὶ ἀσφαλῶς, ὅτε ἡ θάλασσα κεκυμένη καὶ τὰς πέτρας ῥηγνυμένη γαλήνῃ.

ANIMADVERSIONES IN librum De structura Templi Sanctæ Sophiæ.

ΠΕΡΙ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας) Celeberrimam structuram templi S. Sophiæ præ cæteris singulari poemate accuratissime descripsit Paulus Silentiarius, quod hodieque superest, & manuscriptum asservatur Romæ in Bibliotheca Vaticana. 133.

Τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἤγουν, &c.) Perperam antea legebatur, τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἤγουν τὴν ἁγίαν Σοφίαν, οἰκοδομῶν τὸ ναὸν οὖσαν, καὶ, &c.

Καθὼς προείρηται) Nempe num. 72. 73. & 25.

Πρῶτον αὐτὴν ὡς εἴγραφα δρομικὴν) Templa δρομικὰ Græcis dicuntur, quæ instar Circi oblonga sunt.

Τὸ δὲ δεξιὸν μέρος τοῦ γυναικίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ὑπάρχει, &c.) Ita supplevi hunc locum ex Codice manuscripto, cum antea legeretur: τὸ δὲ δεξιὸν μέρος τοῦ ναοῦ ὑπάρχει. &c. Respondent autem hæc verba illis, quæ paulo post sequuntur: τὸ δὲ εὐώνυμον μέρος τοῦ γυναικίτου μέχρι, &c. 137.

Ἀπὸ τοῦ δυτικοῦ ἕως τῆς κάτω ἀψῖδος, ὁ θεμελιώσας ἐκεῖ γέροντας τοὺς θεμελίους τοῦ μεγάλου Τρούλλου· ἀπὸ δὲ τοῦ βήματος μέχρι τοῦ ἔξω νάρθηκος, ὥρα, &c.) Sic restitui hunc locum ex Codice scripto. Antea legebatur, ὥρα τετάρτην ποιῶν ἀπὸ τοῦ βήματος μέχρι τῶν τεσσάρων ναρθήκων, ὥρα, &c.

Τοῦτον εἶλκοντο ἢ χεῖρον) Pro εἶλκοντο legendum esse credo, εἶλκοντο. 138.

Καὶ ἐστιν τούτῳ γυναικωνίτιν, &c.) In Codice manuscripto hæc ita concepta esse reperi: πρὸ δὲ τοῦ ἀρχιτεκτονῆσαι αὐτὸν τὸν ναὸν, ἐστὶν εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ λεγομένου προδρόμου, πλησίον τοῦ Ὡρολογίου ὁ νῦν καὶ τὸ Μητατώριον, ὥρα, &c. pag. 217.

Ἐστὶν δὲ τοῦτο ἐν τῷ Βαπτιστηρίῳ) id est, ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, sive τοῦ Βαπτιστοῦ, hoc est, *in Oratorio S. Joannis Baptistæ*. Nihil apud Codinum frequentius repetitur hoc loquendi genere. Βαπτιστὴρ autem Græcis recentioribus pro βαπτιστὴς dicitur, ut ποιητὴρ pro ποιητὴς, & κτιστὴρ pro κτιστής. Errant igitur qui hoc loco, & sup. num. 138. idem esse credunt βαπτιστὴρ atque βαπτιστήριον. 140.

143. Ἐγκλεισμένοι σαὶ μολίβδῳ) Perperam antea legebatur ἐγκεκλεισμένοι. Hesychius ἐγκλεῖδας exponit ἱμάντας.

Οὕτως ἔτευξαν τοὺς ὀρθομαρμαρώσεις) ὀρθομαρμάρωσιν Codinus vocat *incrustationem marmoream parietum*: & ὀρθομαρμαρῶσαι, *parietem marmore incrustare*, vel *crustis marmoreis obducere*.

144. Κισσόχροος) id est, κισσοειδής, sive *puniceus*. Antea legebatur κισσόχροος, quasi κίσσινος, hoc est, *hederaceus*.

Διὰ τὸ μαρμάρου Ῥωμαίων πυγανουσίων) Anonymus in Collectaneis statuæ Veneris meminit, quam factum fuisse ait, ἐκ μαρμάρου πυγανουσίου. Utrobique πυγανούσιον idem mihi videtur significare atque πηγανοειδὲς hoc est, *quod rutæ colorem refert*.

Ἔχουσιν εἰς τὸν χοῦν) In Codice manuscripto legitur, ἔκειντο εἰς τὸ χῶμα, quod idem est.

145. Εἰ δὲ τὸν ἄμβωνα ἢ τὸν σωλέαν ἐγένετο ἔξοδος. χρόνου πάκτα τῆς Αἰγύπτου κεντηνάρια τξε'. καθὼς ἐπεπαύθησαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ Σαβώρου βασιλέως Περσῶν) In Codice scripto legitur χρόνου. Videtur ergo χρόνον idem hic esse atque ἐνιαύσιον sive *annuum*: χρόνος enim apud Codinum, & alios ejus generis Scriptores passim sumitur pro anno. πάκτον vero, ut alias notavi, *tributum* significat, quod victoribus a devictis solvitur: Ita in præsentia Codinus χρόνου πάκτον τῆς Αἰγύπτου, vocat *tributum*, quod quotannis Ægyptus pendebat Imperatori Justiniano, nempe trecenta & sexaginta quinque centenaria, cujusmodi olim Constantino Magno Sapores Persarum Rex solverat. Respicit autem ad illud quod supra scripsit num. 30. Nota etiam, quod, uti ibi, ita hic quoque Saporem appellat Σάβωρον, pro Σαβώρῃ, vel Σαπώρῃ.

146. Ἕως τῆς πύλης τοῦ Αὐγουσταίου) In Codice scripto legitur, τοῦ αὐγουστέως, quod idem est. Errant autem, qui pro τῆς πύλης hic legendum existimant τῆς αὐλῆς. Per portam enim *Augustei* intelligitur porta major templi S. Sophiæ, ante quam area Augustalis erat, sive forum nominatum Αὐγουσταῖον, sive Αὐγουστεῖον, Palatio Imperatoris, curia Senatus, aliisque præclaris ædificiis cinctum. Vide notas ad num. 32. Notandum præterea τὴν πύλην τοῦ Αὐγουστέως eamdem esse, quam paulo post βασιλικὴν, sive Regiam nuncupat. Media enim erat, majorque Ecclesiæ porta. Hæ vero Regiæ vocantur.

Ἀπὸ γὰρ τῆς πολυτελείας τοῦ ἐδάφους, βῆλον δοκιμάσας ἐφαίνετο, ἐκ τῆς χρυσοῦ δόσεως τῶν κόσμων καὶ λαγαρισμῶν, ἢ τῶν κεφαλαιωσίων) Quid revera sibi hæc verba velint, nondum satis intelligo. Attamen aliquanto verisimilius me ea interpretatum esse scio, quam antea factum fuit. Verti enim quasi post verbum ἐφαίνετο, inserta esset particula conjunctionis καὶ, & pro τῶν κόσμων καὶ λαγαρισμῶν legeretur τῶν κόσμων μαρμαρίων, vel μαρμαρίνων. Per ornamenta autem marmorea hic intelligo τὰς ὀρθομαρμαρώσεις, seu *incrustationes marmoreas parietum*, quas ex parte inauratas fuisse superius dixit. In Codice manuscripto aliam lectionis diversitatem non inveni, præterquam quod pro τῆς χρυσοῦ δόσεως, legitur τῆς χρυσοδόσεως.

Ὁ πεντηκοντάκις κύκλος) De Trullo loquitur.

Τὰς ἀντιπίπτας καὶ τὰς πεντηκοντάς) In Codice scripto legitur τὰ ξύλινα στηρίγματα.

147. Καὶ περιβολαίοις) In Codice scripto legitur, ἢ περιπατοειδῆς.

Εκολλων τὰς σπαλαίους) In Codice scripto legitur, τὰ σπαλώματα.

149. Καὶ ἔστι μὲν ὧδε τὸ πέρας τῶν κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν) Operæ pretium esse duxeram, huic narrationi de structura templi S. Sophiæ, corollarii instar adjicere duplicem delineationem, quarum una Ichnographiam ejus repræsentat, altera autem formam ejus exteriorem. Utriusque participem me fecit Nobilissimus atque eruditissimus Vir Cassianus a Puteo. Verum mutato consilio in aliud tempus differre placuit.

Edit. Paris. pag. 208

Καθὼς προείρηται) Supra num. 16.

150. Τοῦ ποταμοῦ τοῦ Λύκου) Perperam in Codice scripto legitur τὸν Λύτμον. De fluviolo Lico Byzantium transeunte, supra quædam notavi ad num. 52.

Τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους τοὺς μεγάλους) In Codice scripto legitur, τοὺς μεγάλους.

Τὸ δὲ μονοπόδιον τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐποίησεν) De Constantino Porphyrogenito loquitur, qui, ut supra dixit num. 131. sacellum S. Theophanonis templo SS. Apostolorum adjunctum exædificavit. Vide præterea, quæ de S. Theophanone prima uxore Leonis Philosophi notavi ad num. 110. 151.

Ὅτι φκοδόμησαν τὴν νέαν καὶ τὸν φόρον) Scribe τὴν νέαν, καὶ τὸ εἰς τὸν φόρον, hoc est, ut supra ipse Codinus interpretatur num. 88. & 121. τὴν νέαν ἐκκλησίαν τὴν ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸ παλάτιον, καὶ τὸ ἐν τῷ φόρῳ.

ANIMADVERSIONES IN *catalogum Imperatorum Constantinopolitanorum*.

Ἐν τῷ δωδεκάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔκτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν) Quo sensu hæc dicantur, ipse supra exponit his verbis: περιοδευόντος ἔτους, inquit, τοῦ ἑνδεκάτου ἐνιαυτοῦ τῆς αὐτοῦ βασιλείας (sc. Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου) καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους ἐπεχείρησε τὴν Βυζαντίου πόλιν κτίζειν. 153.

Ὁ Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ) Perperam in Codicibus scriptis legitur, ὁ Κωνσταντῖνος.

Ἔτη κε'. ἡμέρας κδ'.) Non dubium est, quin transposito numero scribendum sit, ἔτη κδ'. ἡμέρας κε'.

Τοῦ ρηθέντος Οὐάλεντος) Scribe Οὐαλεντινιανοῦ.

Ἔτη τρία) Scribe ἔτη ις'. id est, annos XVI.

Ὁ ἀπὸ Σιλέντρων) In Codice Vallicellano legitur, ἀπὸ μαλέντρων: sed scribe ὁ ἀπὸ σιλεντιαρίων. Sic inscriptio antiqua: 154.

JVLIVS. FELIX. VALENTINIANVS. V. C. ET EX SILENTIARIO. SACRI. PALATII COM. CONSISTORII. COM. DOM.

Ratio autem nominis Silentiariorum in Excerptis ex Joannis Lydi libro περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν, hæc habetur, ἔδοξε μὲν μηκέτι ἐπὶ ἀγορᾶς, ἀλλ' ἐν τῷ παλατίῳ τὴν βουλὴν συνάγεσθαι. τὸ δὲ τοιοῦτον συνόδου Κομβέντον ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν, ἀντὶ τοῦ συνελθεῖν. σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς βουλευομένοις δεῖ. διὰ τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέντιον δὲ αὐτὴν πατρίως καλοῦσι) σιλεντιαρίους ἐκράτησεν ὀνομάζειν αὐτούς. id est, *Placuit Senatum non amplius in foro, sed in Palatio cogere. Hujusmodi autem cœtum Romani conventum appellare solent. Ubi autem multi simul consulunt, taciturnitate opus est, eamque ob caussam a studio taciturnitatis, quam patria voce silentium vocant, Silentiarios eos appellandos consuerunt.*

Ἔτη ι'.) Scribe ἔτη ν'. annos octo.

Ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας) scilicet κτίστης.

Ἔτη λθ'.) scribe λη'. annos 38.

Ἔτη κα'.) scribendum esse videtur κγ'. ut legitur apud Nicephorum Patriarch. pag. 209. 155.

Ὁ ἀτραμυτίνος) scribe ἀδραμυτηνός. Sic in nummo Heliogabali apud Virum illustrem Franciscum Gotofredum ΑΔΡΑΜΥΤΤΗΝΩΝ legitur. Attamen dicitur etiam Ἀτραμυττηνός, ut testatur Stephanus.

Ἔτη ι'.) scribendum esse videtur ἔτη ι'. vel ἔτη δ'. μῆνας αι'. 156.

Νικηφόρος ὁ Σελλαδής) Item in libro de statuis eum vocat Σελλαδινόν.

Μαυρίκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ) scribe Σταυράκιος.

Ἀπὸ γενέσεως κτίσεως τοῦ ,ς'. ἔτους) Cœpit imperare cum matre anno Christi 842. Ergo hic scribendum ,ςτμδ'.

Ὁ μὲν κ'. ἕτεροι ιθ'.) scribendum esse videtur μόνος ἔτη ιθ'. vel οἱ μὲν κη'. ἕτεροι δὲ ιθ'. hoc est, *Imperavit, ut quidam tradunt, annos 28. vel ut alii 19.*

Ο Αμορραῖος) Αμορραῖος idem hic significat atque Αμοριανὸς, id est, *Phrygiæ oppido Amorio oriundus*. paulo post pro μῆνας γ'. in Cod. Vallicell. legitur μῆνας δ'.

Κατὰ τὸ ‚ςτ'. ἔτει) Imperator a Michaele creatus fuit anno Christi 866. ergo hic scribendum est ‚ςτοδ'.

157. Ετη κζ'. μῆνας ὀκτώ) Additur in Cod. Vallicel. Αλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ κατὰ τὸ ‚ςυκά. ἔτος ἔτη α'. μῆνας α'.

Κατὰ τὸ ‚ςτξε'.) Scribendum esse videtur ‚ςτϟζ'. id est, 6397. Nam si ab hoc numero detrahas annos 5508. quot Græci numerant a creatione mundi usque ad Christum, remanet annus Christi 889. quo imperare cœpit Leo Sapiens.

Κατὰ τὴν ἰ. ἰνδικτιῶνα) Scribendum est κατὰ τὴν α'. Romani autem Senioris Novella περὶ προτιμήσεως, cujus hic Codinus meminit, illa est quæ in jure Græco-Romano primum locum obtinet, atque ita incipit, Θεσπίζομεν ἐν πάσῃ πόλει καὶ χώρᾳ ἀπὸ τῆς παρελθούσης α'. ἰνδικτιῶνος, ἐν τῷ ‚ςυλ'. ἔτει, &c. Eamdem alia ejusdem tituli Novella confirmavit Nicephorus Phocas, quæ incipit: Θεσπίζομεν τὴν περὶ τῆς προβαλλομένης ... &c.

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ια'.) Cod. Vallicell. κζ'.

‚ςυλζ'. Cod. Vallicell. ‚ςυλε'. anno Christi 927.

Καὶ ἐκ τῆς παρελθούσης πρώτης ἰνδικτιῶνος, τουτέστι τὸν τοῦ λιμοῦ τοῦ μεγάλου καιρόν) Hæc ita supplenda sunt: τῆς παρελθούσης πρώτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ‚ςυλ'. ἔτους, τουτέστιν, &c. id est, *prima indictione anni* 6430. *sive tempore magnæ famis*. Testatur ipsa Novella Romani Senioris, quæ sic incipit: Θεσπίζομεν ἐν πάσῃ πόλει καὶ χώρᾳ ἀπὸ τῆς παρελθούσης πρώτης ἰνδικτιῶνος ἐν τῷ ‚ςυλ'. ἔτει, ἐκ τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ, &c.

Επικυρώσας τὴν, &c.) Novella, qua Constantinum Porphyrogenitum Romani Senioris Novellam, περὶ τῶν ... &c. confirmasse ait Codinus, illa est, quæ incipit, παρὰ ... &c.

Ως ὁ Δεκαπολίτης ἐν τῷ λα'. φαίνεται) Dubium non est, quin hic loquatur Codinus de Theodoro Decapolita, Patricio & Quæstore, quem plerasque Novellas a Constantino Porphyrogenito editas composuisse constat. Earum prima sic inscribitur: περὶ τῆς ... Θεοδώρου πατρικίου καὶ κοιαίστωρ, ὁ Δεκαπολίτης. Similiter reliquæ inscribuntur, præterquam quod pro Θεοδώρου, perperam legitur Θεοφίλου & Θεοδοσίου. Nam certum est, tres illas Novellas Constantini ab uno eodem Theodoro Decapolita compositas fuisse, cujus hic Codinus mentionem facit. Erravit etiam Interpres, qui κοιαίστωρ ὁ Δεκαπολίτης vertit *Quæstor Decapoleos*; quoniam ὁ Δεκαπολίτης cognomentum est, a patria desumtum, ut Τριπολίτης, &c. Ceterum quid illud ἐν τῷ λα'. significat nondum mihi liquet.

Οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πρώτης ... ἰνδικτιῶνος τοῦ ‚ςυλζ'. ἔτους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ‚ςυλζ'. ἔτους, ἤτοι τοῦ λιμοῦ, εἰς ἐν, &c.) Hunc locum ita reformandum esse censeo. ... ἀπὸ τῆς πρώτης ... ἰνδικτιῶνος τοῦ ‚ςυλε'. ἔτους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς α'. ἰνδικτ. τοῦ ‚ςυλ'. ἔτους, ἤτοι τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ, εἰς ἐν. &c. Sed utrum recte emendaverim necne, intelliges, ubi introspexeris secundam Novellam Constantini Porphyrogeniti, & primam atque secundam Romani Senioris. Notes etiam posteriora illa Codini verba, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος, &c. respondere verbis secundæ Novellæ Constantini, quæ subjunxi: περὶ δὲ τῆς α'. ἰνδικτ. ἤτοι ἐκ τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ μέχρι ἡμέρας τῆς ... &c.

Edit. Paris. pag. 210

158. Μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου) In Cod. Vallicel. pro Στεφάνου legitur Σεβαστοκράτορος.

159. Τὸν πατέρα αὐτοῦ) Cod. Vall. αὐτοῦ. Basilii autem Porphyrogeniti Novella, cujus hic Codinus meminit, illa est quæ incipit, ἐπειδὴ περ ἡ βασιλεία μου, &c.

Κατὰ τὴν κζ'. τοῦ Αὐγούστου μηνός) Cod. Vall. κατὰ τὴν κζ' τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Ο πέρας λαβών, &c.) Hæc est Codicis Vallicellani lectio. In aliis aliquot Codicibus ejus loco ita scriptum reperi: ἐκείνου Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ ἔτη β'. μῆνας β'. ἡμέρας κδ'. 160.

Μοναρχεῖ αὐτὸς καλῶς) Cod. Vall. μοναρχεῖ καλῶς. 161.

Τῆς δ'. ἰνδικτιῶνος) Cod. Vall. τῆς ε'. ἰνδικτιῶνος. 162.

Ο πάππος τοῦ κρατοῦντος τοῦ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως) Hinc liquet auctorem hujus Chronici, sive Indicis Imperatorum Constantinopolitanorum vixisse sub Manuele Comneno quæ ergo deinceps sequuntur a recentiori adjuncta sunt.

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ιζ'.) Cod. Vall. μηνὸς Σεπτεμβρίου ια'. Paulo post in plerisque Codicibus pro Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, perperam legitur Μιχαήλ. 163.

Μῆνας ια'.) Cod. Vall. μῆνας ζ'.

Ημέρας κδ') Cod. Vall. ὥρας κδ'. 164.

Εν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἤτοι τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ) Sic hodieque pristino nomine deperdito Euxinus pontus vocatur *il mare maggiore*.

Αποτυφλοῦται ἐν τῇ κλεισούρᾳ τῆς Μάκρας) *Macram* recentiores Græci vocant, quam antiquitus *Stagira* nominabatur. Testis est Nicetas Choniates, cujus hæc verba sunt, ubi agit de Isaaci Angeli excæcatione: ἀφιγμένοι δὲ κατὰ Στάγειρα, ἃ νῦν Μάκρα λέγεται νῦν, συλλαμβάνονται, &c. 165.

Διὰ τῆς τουνός) in alio Codice legitur, διὰ ... τῆς νυκτός. 166.

Ιωάννης ὁ Καντακουζηνὸς ὁ τῷ σχήματι μετονομασθεὶς Ιωάσαφ μοναχός) Asservatur in Bibliotheca Eminentissimi Card. Francisci Barberini Codex manuscriptus Tacticorum, in cujus folio quodam vacante quidam Demetrius Leontarus, cujus Codex ille fuit, notavit natales liberorum suorum, inserta mentione de die obitus Joannis Cantacuzeni his verbis: ἐν ἔτει ‚ςϡκ'. μηνὸς ... Αννα Λεονταρίνα ... ἡ ἐμὴ θυγάτηρ ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ κα'. ... Θεοτόκου ... μετὰ τὴν θάνατον τοῦ αὐθέντου βασιλέως τοῦ ... τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθέντος Ιωάσαφ μοναχοῦ. Obiit ergo, si fides habenda est huic supputationi, anno Christi 1411. die 20. Novembris. Sed an potius illa verba intelligenda sunt de Joanne Palæol. Andronici junioris filio, quem pariter ut Joannem Cantacuz. Codinus ait factum fuisse monachum, assumto Joasaphi nomine. 169.

Ιωάννης τοῦ Παλαιολόγου ὁ δεύτερος ὁ ἔγγονος) Scribendum esse videtur: Ιωάννης ὁ β'. ὁ ἔγγονος τοῦ Παλαιολόγου, id est, *Joannes ejus nominis II. Imp. Senatus vero ex Palæologorum familia*.

Συγκλίνας τῇ ἀπάτῃ τοῖς Λατίνοις) Cod. Vall. τοῖς δόγμασι τῶν Λατίνων.

Τάφοις ἱεροῖς) Cod. Vall. ... 170.

Εν τῷ γενομένῳ χαλάσματι) χαλασμα hic significat *desolationem*, *destructionem*. Sic in Corona pretiosa χαλασμένος exponitur *destructus*, κατηργημένος.

Δωρεαῖς ὄντος) His in plerisque Codicibus subjungitur Carmen Jambicum Domini (nam sic illud κυροῦ explicandum est, non autem *Cyri*, quasi esset nomen proprium) Theodori Prodromi, de Patriarchis Constantinopolitanis, quod in Delineatione Apparatus Historiæ Byzantinæ editum est. Incipit, Αρχιθύτας ... ἐν πόλει μέγαν, &c. Hoc finito sequitur ejusdem Georgii Codini liber *de dignitatibus & officiis magnæ Ecclesiæ & aulæ Constantinopolitanæ*, qui jampridem doctorum virorum opera illustratus, separatim in lucem prodiit.

F I N I S.

PETRI LAMBECII
ANIMADVERSIONES
IN ANONYMI COLLECTANEA
DE ANTIQUITATIBUS CP.

171. Edit. Parif. pag. 211. EN δὲ ταῖς ἡμέραις, &c.) Vide Codinum num. 79.

Καὶ πίστιν οἱ λόγοι) Scribendum esse videtur vel πίστει ὅλως, vel πίστιν ὁ δόλος.

Καὶ ἴσταται ἕως ἡμῶν ἐν δόλῳ) Pro ἐν δόλῳ scribendum est ὅλως, vel σὺν δόλῳ, vel simile aliquid.

Ὁ ἅγιος Αγαθόνικος, &c.) Vide Cod. num. 78. paulo post pro ὑπὸ δημοῦ legendum esse videtur ὑπὸ Τιβερίου.

172. Λέων Κωνσταντῖνος οἱ πρῶτοι ἐνίκησαν) Scribe, Λέων καὶ Κωνσταντῖνος οἱ πρῶτοι ἐνίκησαν.

Ἐν τῇ κατανγίᾳ τέμπῃ τῇ πλησιεστάτῃ) Vide Codin. num. 67. Pro πλησιεστάτῃ forte scribendum est, πλησιεστάτῃ, id est, proxima.

Καὶ βωμοῖς περίδρων, μικρόν) Scribe καὶ βωμοῖς καὶ μικρόν, & vide Codinum n. 67.

Ἐν οἷς καὶ ἵσταται χρυσοῖς λαμπταῖς τέσσαρες ἐπὶ διφρηλάτου Ἑλλήνων καὶ Ἀρειανῶν ὑπάρχουσι μεμνημένοι, &c.) Scribe τέσσαρες, καὶ διφρηλάτου ἐπὶ δίφρῳ. cætera quæ sequuntur ex Codino num. 70. ita corrigenda & supplenda sunt: ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου τύμβοι πολλοὶ Ἑλλήνων καὶ Ἀρειανῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σκηνώματα συγκεχωσμένα. Supra dixit templum S. Mocii prius Jovis fanum fuisse, & postea per septem annos Arianos possessionem ejus usurpasse: non mirum igitur est, quod hoc loco dicit, multa in eo Ethnicorum & Arianorum sepulchra fuisse.

173. Τὸ δὲ πάνοπλον) Vide Cod. num. 70. Paulo post pro συριάκων ἐχμαῦδι, scribendum videtur αἱμωδεῖ, vel συριάκων ἀνιχμοῖ.

Αἱ στῆλαι αἱ μὲν τρεῖς scribendum est τέσσαρες; nam postea subjungit, αἱ δὲ λοιπαὶ σ. στῆλαι.

Καὶ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ ἱππομίμου, ὃν, &c.) vel scribendum est, καὶ Κρίσπου τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ὃν, &c. vel, ut legitur in Codice Vaticano Excerptorum Codini, καὶ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ ἱππομίμου, καὶ ἑτέρου Κρίσπου ὀνομαζομένου, ὃν, &c. vide Codinum num. 71.

174. Αρμάτων) Apud Codinum legitur ἁρμάτιον.

Βηλαντίου τοῦ κτίσαντος, καὶ Ἐλλεβιχίου, &c.) Scribe Βηλαντίου τοῦ καὶ Βηλαντίου κτίσαντος, καὶ &c. Vide Cod. num. 72.

Ἐν αἷς σκυτάλαι ἀνακεφαλαιῶν) Pro ἐν αἷς, Scribe καὶ & vide quæ notavi super his verbis ad Codinum num 72.

175. Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφαίνεται) Scribendum videtur ἐμφαίνεται, ut paulo post.

Ἐν τῷ χρυσῷ μιλίῳ) Scribendum est ἐν τῷ ὠραίῳ μιλίῳ, id est, in milliario aureo. Sic alibi statuam Solis describens, eam positam fuisse ait ἐν τῷ ὠραίῳ μιλίῳ. Quemadmodum igitur Romæ in octava regione erat miliarium aureum, quod Dion. lib. 54. τὸ χρυσοῦν μίλιον vocat: ita etiam Constantinopoli, quæ Romam veterem in omnibus imitabatur, in regione quarta milliarium aureum fuit, quod hoc loco μίλιον ὤραιον vocatur. Nam ὤραιον, vel ὥραιον Græco-barbare dicitur *aureum*. Notandum vero est, Constantinopoli non solum ipsam columnam milliariam nominatam fuisse τὸ μίλιον ὤραιον, sive *milliarium aureum*, sed etiam totum locum circumsitum inde nomen accepisse. Sic aliquoties a Codino mentio fit τῶν καμάρων τοῦ μιλίου, & τῶν στηλῶν τοῦ μιλίου, hoc est, ut ego interpretor, *fornicis & statuarum*, positarum in regione urbis vocata *ad Milliarium aureum*.

pag. 212.

Καθὼς Αγαθαγγελος χρονογράφος ἐν τῷ δεκαλόγῳ, &c.) Hæc diverse leguntur apud Codinum num. 78.

Ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῇ λεγομένῃ ἀφιερώσαντες, &c.) Scribe ἐκ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῆς νῦν ὀνομαζομένης ἁγίας Σοφίας στήλας ἀφιδρύσαντες, &c. vide Suidam voce Σοφία, & Codinum num. 72. & 73.

Τοῦ τε Ζηνὸς καὶ τοῦ Διός) Apud Codinum legitur, τοῦτε Ἀπόλλωνος, καὶ τοῦ Διός. Cætera quæ sequuntur, καὶ Κάρου τοῦ πατρῴου Διοκλητιανοῦ, quomodo corrigenda sint, vide in Animadv. ad Codinum n. 15. Paulo post pro ἡ Ἀφροδίτης, scribe καὶ Ἀφροδίτης, & pro βασανιζόμενος, lege βυκαζόμενος.

Ὁ νεμαίτικος πῶλος) Scribendum censeo, ὁ νεμόμενος πῶλος, ut fuerit statua equi pascentis. Vide Animad. in Codinum n. 15. ubi legitur ὁ νέμων πῶλος. Paulo post pro ἡ ἱερεία τῆς Ἀθηνᾶς scribendum esse videtur, ἡ ἱερεία τῆς Ἀθηνᾶς, vide Animad. in Cod. n. 73. 176.

Μαντεύοντα) Codin. n. 73. ταντευόμενον ἔχοντα.

Αἱ χαρεῖς Ιουλιανοῦ, &c.) Scribe Ιουλιανοῦ.

Μαναυροῦ) Codin. Μαναύρου.

Ἐν τῷ καλουμένῳ ὡραίῳ) Scribe ὡρείῳ, id est, in loco nuncupato *Horreo*, vel *Horreis*, & vide quæ notavi ad Codin. num. 73.

Αρχιμάδιον) Scribe ἀρχὴ μαδίων.

Χαίρου) Barbare pro χοίρου.

Τοὺς ναυτικούς) Scribe τοὺς ναύτας. Paulo post pro οἱ, lege εἰς & pro σῖτον scribe σῖτον. 177.

Οὗτος καὶ Οὐαλεντινιανοῦ, &c.) Scribe ἐνθαλοντα, &c. & paulo post pro ἀρπαγῆναι, lege καὶ ἀρπάζω.

Ὑπὸ τοῦ κυρίου προτίκτορος) Apud Suidam legitur ὑπὸ κυρίου.

Μεάνδρου μαντείου κεχρυσῶν) Apud Codinum legitur, Μεάνδρου μάντεως. Sed forte hic scriptum fuit, Μεάνδρου μὲν τοῦ ἀσκαρίτου.

Πλεῖστοι δὲ) Adde ex Codino τυχὸν ἢ. ὧν τινα, &c. Cætera in Codice Vat. excerptorum Codini ita leguntur: ὧν τινα χυμάδια ὑπάρχουσιν καὶ ἐλαττῶν ἀργυρῶν, &c. Εστιν . . .) Scribe ex Codino num. 75. ἐπίκωρον.

Ὀδυρόμενοι ἔλεγον) Scribe ὀδυρόμενος ἔλεγεν.

Διερχόμενος τῷ τόπῳ) Scribe τὸν τόπον. 178.

Κατοχῦα) Codin. καθημένη.

Τῷ δεξιτέρῳ τῆς ἀνατολῆς μέρει) Pro δεξιτέρῳ lege δεξιῷ. Paulo post pro στεμμαί, scribe σκεπάσαι, & post vocem ἵππος, adde θαλάσσιος. Vide Codin. num. 76.

Μεσοσυλλαβοῦν ἀναγινωσκόμενα) legendum videtur μεσοσυλλάβων. Paulo post pro ἀνηγορεῦθε, scribe ἀνηγόρευε.

Πρὸς ἀνατολὴν) In Codice Vaticano Excerptorum Codini legitur, εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀψῖδα τοῦ Κωνσταντινιανοῦ φόρου ταυροὶ ἵσταται ὀρχούμενοι λαμπρῶς.

Ὡς ἱδρύσατο) Adde ex Codino αὐτὴν ἐν ὀρατῷ. Pro ἀνηγορεῦθε, scribe ἀνηγόρευε.

Ὁ καὶ &c.) Scribe οὗ, id est *ubi*. Paulo post pro ἡ ἴσταται, lege ἧς. 179.

Ἀφροδίτης παρθένιν ἱέρειαν) Vide Animad. in Codinum num. 76.

Ἐκ νομίων) Scribe νομίσματα. νόμισμα, & νομίσματιον significat *nummum*. Paulo post pro ἴλιον, lege μιλίον.

Ἐξ αὐτοῦ καὶ κυρτοῦ Φιρμιλιανοῦ) Lege καὶ τοῦ κυρτοῦ, &c. Videtur fuisse statua cujusdam nani. Paulo post pro ὃ, scribe ὁ, scilicet στῦλος.

Ἐπέλυσαν) Scribe ἐπέλυσεν, vel ἐπέλυσαν.

Ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ χαλκῷ ἐστιν ἀρτίως στανδεστὰ στῆλαι)

scribe ἐν αὐτῷ γὰρ ἵστανται κοχλίαι ιδ. καὶ ἀρτίμιδος, Pau-
Edit. Parif. pag. 213. lo post pro τέτοιοι, lege τρίτου.

Ἐχεν τοῦτο τὸ τεῖχος, καὶ κύνα, καὶ λαγωὸν παραμεγέθη) Fuit venatoris cujusdam statua cum cane & lepore. Anonymus noster ait eam fuisse statuam Nemrod, qui in sacris litteris dicitur *robustus venator*.

Μαρμάρους ἔχοντα) scribe καμάρας, id est, *arcus*, seu *fornices*.

180. Βασιλικός) scribe βασιλίσσας. Paulo post pro ὡς τῆς & Νομισμάτων lege Νομισμάτων.

Κάτωθεν τοῦ μεγάλου πύλου, Pro πύλου, lege κίονος, id est, *columnæ Porphyreticæ*. Paulo post pro ταυροῦ, scribe σταυροῦ.

Συγκροδέντων) scribe συνταυροδέντων. Paulo post pro βίσσων, scribe βασιλέων. post ὑπάρχωσιν, insere vocem τεθέντα.

Ως δὲ ἐγγράφως, &c.) pro ὡς, scribe ἕως, id est *hucusque*.

181. Νομίσα ἐλυτικά) scribendum esse videtur νόμισμα ἐλλυτικά.

Οὐκ ἀπέτυχεν) scribe οὐκ ἀπέτυχον.

Η αὐτὴ, &c.) pro ἡ, scribe καὶ. Paulo post pro ποιήσας, scribe ποιῶν.

Η ἐν τῷ στύλῳ ἐγγραφὴ) scribe ἡ ἐν τῷ στύλῳ ἐγγραφή. Paulo post pro τῷ βασιλεῖ, lege τὸ βασιλέα.

Ex τῶ Ημερίου χαρτουλαρίου φησὶ τῷ παρὰ Θεοδώρου)

182. Omnia quæ hic narrantur de morte Hemerii vel Himerii Chartularii, ex Chronico Theodori Anagnostæ transcripta sunt. Scribe igitur ἐκ τῶν Θεοδώρου Αναγνώστου φησὶ τὰ περὶ Ημερίου χαρτουλαρίου, ὅτι, &c. paulo post pro τοῖς ἀρεταῖς, lege τῇ σῇ ἀρετῇ.

Απελθόντων ἡμῶν ποτὲ) Loquitur Theodorus Anagnosta de seipso & Himerio, Chartulario. Vide Codin. num. 36.

Φησὶν Ημέριον θαυμάζω, ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον εἶπεν) Et hic legendum censeo, ut apud Codinum numer. 36. φησὶν Ημέριος, καὶ αὐτοὶ θαυμάζων· ὅτι ὁ κτίσας &c.

Καὶ δοῦναι τῷ Ημερίῳ καὶ παραυτὰ θανατῶσαι) scribe καὶ δοῦναι τὸν Ημέριον, καὶ παραυτίκα θανατῶσαι. Vide Animad. in Cod. num. 36. paulo post pro κατεγγέλων, scribe κατ' ἀγγέλλων.

Πρὸ τοῦ στόμα, &c.) scribe pro τοῦ τῷ στόματι, &c.

Τῷ αὐτῷ ζωδίῳ) scribe τὸ αὐτὸ ζώδιον. paulo post

183. pro τοῖς, lege τοὺς.

Ἐν τῷ ἀνεμοδουλίῳ) ἀνεμοδούλιον hic pro ἀνεμοδούλιον dicitur, ut βάλλα pro βάρμα, φύλλα pro φάρμα, &c. De Anemodulio notavi quædam ad Codinum numer. 113.

Σωστομία γυναικῶν) quæ hic ex Theodoro Anagnosta narrantur de statuis mulierum, invenies apud Codinum num. 37. 38. 39.

Ἐν τοῖς αὐγουστείοις) scribe ἐν τῷ αὐγουστείῳ, id est, *in*

184. *foro Augustali*, quod erat ante templum S. Sophiæ.

Καὶ σταυρὸς . . . μέσον τοῦ σταυροῦ τῆς πόλεως) scribe ἐ σταυρὸς, καὶ μέσον τοῦ σταυροῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως. Vide animadv. in Cod. num. 39.

Πλησίον Θεοδοσίου στύλου) scribe στύλον.

Ἐν τῷ παλατίῳ τῷ τριβουναλίῳ) scribe ἐν τῷ τριβουναλίῳ τοῦ παλατίου. paulo post pro ἐγγόνων, lege

185. ἐγγόνα.

Περὶ θεαμάτων) θεάματα significant res spectatu dignas. Sic Philo Byzantius scripsit περὶ τῶν ἑπτὰ θεαμάτων τοῦ κόσμου, hoc est, ut interpretatur Vitruvius, *de septem orbis spectaculis*. Etiam A. Gellius lib. 10. *septem omnium terrarum spectacula* vocat. Sed hic & apud Codinum ubivis fere speciatim, ita vocantur simulachra & statuæ, & alia ejus generis ἔργα περιφανέστατα.

Τὸ ἐν τῷ βασιλικῷ στοᾷ τοῖς χρυσοτρόφοις, &c.) scribe τὸ ἐν τῇ βασιλικῇ ὑπὲρ τῇ χρυσοτρόφῳ, &c. Vide Codin. num. 43. & 44. Quæ sequuntur, ἔνθα τὸ usque κατεσκεύασεν, dicuntur per parenthesin. Pro τὸ γονυκλιναῖς, lege τὸ γονυκλινὲς, id est, *genuflexum*.

pag. 214. pertinet autem ad vocem ἄγαλμα, quæ parenthesin præcedit. Vide Animad. in Codin num. 44.

Αδελφοῖς ὁ Βαζέρου Γλαμβάρου) Scribendum esse videtur, ἀδελφὴς Χαγάνου τοῦ Χαζάρου. Duxit enim Justinianus Rhinotmetus uxorem Theodoram sororem Chagani Chazarorum principis. Paulo post pro αὐτοῦ Αψιμάρου, lege τοῦ Αψιμάρου. Atque iterum pro Πλαβάρου Χαζάρου, scribe Χαγάνου τοῦ Χαζάρου.

Θεάματι) Lege θεάματι. Paulo post pro πρὸ τοῦ μέρους, scribe πρὸ τοῦ μέρους; & pro οὓς λέγων, scribe οὓς ἔλεγον; & pro χαλκῇ φυλαττόντων πολλῇ, scribe χαλκῆ φυλαττόντων πύλην. 186.

Αργυρωμένα ἐν πλατεῖ ζυγοῖς) scribe ἐν πλατείᾳ ζυγοῖς. vide Animad. in Codin. num. 44. Cætera quæ sequuntur ita lege, ὅπου τῷ διατρέφοντι τοὺς ἐλέφαντας φασὶ ἀπήλλαξεν. Paulo post pro κρατήσαι, lege κρατήσαντες.

Διὰ τοὺς βαγούλας ἐλαιοφόρους) Scribendum esse videtur διὰ τοὺς βαϊούλους ἐλαιοφόρους, id est, *propter bajulos qui mercedis gratia oleum ferre solebant*. Βαϊούλας Græco-barbare dicitur φορτηγός, & secundo παιδαγωγός.

Παράπολα) scribe παραπόλλας.

Τοῦ ἐν τῷ, &c.) Pro τῶ scribe τὸ, scilicet ἐκεῖ. 187.

Ἐν τῷ ὠραίῳ μιλίῳ) pro ὠραίῳ, vel ὠραῖος: Nam ὤραιον & ὤριον hic significat *aureum*, ut supra dixi. μίλιον ὤριον vero significat locum, qui vocabatur *milliarium aureum* a columna miliaria ibi posita. Erat in quarta regione, ut testatur antiqua regionum urbis descriptio.

Υπάρχων) scribe ὑπάρχων, vel ὑπάρχει.

Ενθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐθριάμβευσε μετὰ τῶ ἡνιόχου Αζώτιον, &c.) Scribe ἔνθα Πορφύριος ὁ ἡνίοχος ἐθριάμβευσε μετὰ τὸ νικῆσαι Αζώτιον, &c. Vide Animad. in Codin. num. 45. Illa quæ statim sequuntur, πράζοντος τοῦ Βενέτου μέρους. ὅλας παλίνορσον καὶ ἱππάδελφε. ὡς δὲ διεσβέσθης μόνος ἐν σταδίῳ. Ultimum distichon est Epigrammatis in laudem Porphyrii aurigæ Venetæ factionis, continens faustam acclamationem, quæ a populo factionis Venetæ exceptus fuit postquam vicit factionis Prasinæ aurigas Azotium, Byzam, & Faustinam. Epigramma integrum huc transcripsi ex Anthologiæ lib. 5.

Πορφύριον λήξαντα πόνων, λύσαντά τε μίτρην
  Καὶ παρακάτ' ἀρετῆς χάλκεον ἔστησαν.
Τῆδε πόλις χαλκῷ τε καὶ ἀργυρῷ ἱδρύσαντο
  Πρέσβυ: σὺ δὲ ξείνων ἀντιάσαις γεράων.
Δῆμοι μὲν βοῶντες· ὅλας παλίνορσον ἱππάδελφε
  Ως δὲ δὶς ἀβεσθεὶς μαίνεται ἐν σταδίοις.

Hinc vides apud Anonymum nostrum pro διεσβέσθης μόνος, scribendum esse δὶς ἀβέσας μαίνεται. Illud porro quod subjungitur, οἱ χωρίζομεν σε λοιδί, &c. reclamatio est populi faventis victæ factioni Prasinæ. De Circensibus hisce contentionibus populi elegans locus est in antiquissima & hactenus inedita historia Passionis sanctarum Perpetuæ & Felicitatis, ubi hæc verba dicuntur Optato Episcopo: *Corrige plebem tuam, quia sic ad te conveniunt, quasi de circo redeuntes & de factionibus certantes*.

Καὶ Βύζαν καὶ αὐτλῶ) pro αὐτλῶ verisimiliter scribendum est Φαυστῖνον; quod nomen fuit aurigæ cujusdam factionis Prasinæ, in quem aliquot scripta extant Epigrammata Anthologiæ lib. 5

Εἰς τὸ σῆμα αὐτῇ) De significatione vocis σῆμα satis notavi ad Codinum.

Καὶ αὐτῷ) scribe ἐ αὐτό.

Τὸ εἴλημμα τοῦ πυρὸς) pro πυρὸς scribe φόρου. Paulo post pro ἕως lege ἕνεκα, & pro ποιήσαντος lege ποιήσας; & παλλάδος pro παλλάδος.

Η κορωνὶς Κλεοπάτρας) κορωνὶς hic significat *coronam*. Sic etiam Hesychius κορωνίδα interpretatur εἶδος στεφάνου. paulo post pro τῷ αὐτῷ κορτυφίων, scribe τὴν αὐτὴν κορυφίωνα. 188. pag. 215.

Τὸ μυχὸ Μαξεντίου) scribe μοῖχα, & vide Eusebium lib. 8. cap. 26. ubi hæc de Maxentio leguntur: μοιχείας καὶ παντοίας ἐπιτελῶν φθοράς.

Τὸν μώρον θάνατον) scribe μωρόν.

Παρεσ: . . .) scribe παρέχων.

Τοῖς δ' ἀρχόμενοι σφενδονίζειν ταύτας καὶ κόπρον, καὶ ἆρα, καὶ ἐμπτύσματα, καὶ ἀτιμίας ὀνειδίζεσθαι) scribe ὥστε τοῖς δ' ἐρχομένοις ὀνειδίζειν ταύτας, καὶ κόπρῳ; καὶ οὔρῳ, καὶ ἐμπτύσμασι, καὶ &c.

Κοινώσαντο αὐτὸ μαρμάρινον τὰ πλεῖστα ἐν τῷ τρισσῷ προσκεῖσθαι ὡς οἰκοδ' μεῦδημαι λατρεῖας . . . . χείρων) scribendum esse censeo: κοινώσαντο αὐτὸ μαρμάρινον δ-

θεμα πλεῖστα ἐν τῇ τιμίᾳ περικείμενον, ὡσεὶ τίτθας μυρίας δακτυλίων ἐπιχαρμά. Statuam Naturæ describit. quæ innumeris mammis & omnigenorum animalium capitibus circumdata figuratur, quod quasi communis mater, omnia lacte suo nutriat. Posset etiam sic corrigi hic locus, καὶ ἀπὸ μαρμάρου θέμα πλεῖστα ἐν τῇ τιμίᾳ περικείμενον ὡσεὶ μυρμήκια, id est, *Statua marmorea plurimis mammis circumdata, quasi nævulis seu verrucis*. Nam nævuli sunt cutis eminentiæ, quas Græci ἀκροχορδόνας vocant. Similiter Gellius lib. 12. cap. 1. *An tu quoque*, inquit, *putas naturam fœminis mammarum ubera, quasi quosdam nævulos venustiores non liberorum alendorum, sed pectoris ornandi causa dedisse?*

Καὶ τρυγόνος μυός) scribe καὶ τρυγόνος, καὶ μυός, καὶ γαλῆς, καὶ δαμαλέως.

190. Ανεγεγλυμμένων) scribe ἀναγεγλυμμένας. & paulo post pro πυρῶν, lege τόπον.

Ταῦτο προσέχοντος) scribe ταῦτα: Loquitur de Galeno.

Κόπυλος τῷ ἀξίῳ) Apud Codinum legitur κόπυλος τοῦ τείχους.

Θεόδωρος χρυσογράφος ἀναμφιθής ἀνεγνωσμένων) pro ἀναμφιθής scribendum esse videtur ἀναγνωσθείς, id est, *notus* vel *cognitus*. Periphrasis est cognominis Αναγνώστου.

Εν ἅρματι μαρμαρόθετῳ) scribendum esse videtur μαρμαρίῳ ὀθέντι, vel μαρμαρίῳ λάκκῳ. Vide Codinum num. 71.

Ο ἀπὸ λύκου μυκολατρεύόμενος) forte legendum est, ὁ ἀπὸ λύκου προσαγορευόμενος. Vide Animad. in Codinum num. 71.

191. Εν αὐταῖς δράκαιναι) Apud Codinum pro ἐν αὐταῖς legitur καὶ. scribendum ergo hic videtur ἔνθα ἐκ δράκαιναι, &c.

Οἱ δὲ ἵπποι καὶ αἱ κινύραι) scribendum videtur αἱ κινυρίδες, quod Hesychius exponit τὰ μικρὰ ὀρνίθια. Eodem Auctore κινύρας vocant *equos malignos & improbos*.

Βαλεντινιανῷ, &c.) videtur deesse præpositio ὑπὸ

192. Οπερ χθὲς μέμνησθε τῷ τοιούτῳ λιμένι κατεσπάσθη) scribe ὅπερ χθὲς μέμνησθε καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ λιμένι βοῦς ἀντεστάθη. vide Codin. num. 52.

Τῷ δὲ αὐτῷ βοῒ τῷ χαλκῷ ἕνεκεν κακίστων παρακολουθούντων μοιχῶν) secundum Codinum hic scribendum est: ἐν τῷ δὲ αὐτῷ βοῒ τῷ χαλκῷ οἱ κακοῦργοι ἕνεκεν κακίστων ἐγκλημάτων ἐτιμωροῦντο.

Ζέ) Videtur legendum esse θέαμα ζ΄. ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ, &c.

Πορφυρανθῆ) scribe πορφυρανθεῖς.

Φανὴ ἐν) scribe φανεῖσα.

193. Φθαζόμενοι δὲ τῷ δρόμῳ βασιλικῷ) δρόμον βασιλικὸν hic eumdem esse puto atque Cursum publicum. Græcis dicitur ὁ δημόσιος δρόμος.

Τεττόμενον) scribe τεττόμενα.

Φαύστη θυγατρὸς Διοκλητιανοῦ) scribe Φαύστης θυγατρὸς Μαξιμιανοῦ τοῦ Ερκουλίου, γαμβροῦ Διοκλητιανοῦ. Constat enim inter omnes Scriptores Faustam Constantini Magni uxorem filiam fuisse Maximiani Herculii, qui Valeriam Diocletiani filiam uxorem habuit.

Edit. Paris. pag. 216. Παππου) id est, τὰ ἐκ τῶν Παππίου συγγραμμάτων. Pappi historici meminit Nicephorus Callistus lib. 1. cap. 1.

Μαρμάρου πυγαπυσίου) Vide Animad. in Codin. num. 144.

194. Εἰωνόμαι) Scribe ὠνόμασε. Paulo post pro προστιχθέντα, scribe προστεθέντα: & paulo inferius pro εἶναι lege νῦν.

Καὶ ταργύθοντα ἵσταται) Scribendum esse videtur, καὶ Ναρσῆ τῆλαι ἵστανται.

Κατιδίαν) Scribe κατ' ἰδίαν.

Εκ τῶν ζωσμάτων ἐνσημαινόμενοι) Cinctura igitur cognatorum Imperatoris statuæ a reliquis dignoscebantur.

195. Οτι μέλαν ἀνδριάντα τὸν πολλῶν τεθέαμαι) ὅτι μέλανος ἀνδριάντα πολλοῦ τεθέαμαι, id est, *quem multi hominis statuam vidi*. μέλας hic idem est atque κακός. Sic inter Latinos Horatius eo vocabulo utitur:

Hic niger est, hunc tu Romane caveto.

Similiter hodieque Itali hominem improbum vocant *Furbum*, quasi furvum, id est, *nigrum*.

Τῆς Φιλίππου) scribe τοῦ. 196.

Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου) Historiæ Ecclesiasticæ lib. 7. cap. 18.

Τῶν αἱμοῤῥόων) scribe τὴν αἱμοῤῥοοῦσαν. Paulo post pro ἑαυτῶν scribe ἑαυτόν.

Καταλαβεῖν) scribe καταλαβεῖν.

Γαλιεί) scribe Γαλλιηνοῦ. Vide Codin. num. 59. 197.

Οὖν καὶ πολεμοῦσαι) scribe οὖν ἐξ, vel καθ' ὧν.

Μετὰ τὸ πεσεῖν τοὺς ὄχλους) Pro πεσεῖν, scribe παύσας. 198.

Μὴ φροντί) scribe μὴ φρόνει.

Καὶ οἱ σπαθάριοι οἰκοδιοικηταὶ, καὶ μόνον, ἐξ σιλεντιαρίων) scribendum videtur, καὶ οἱ σπαθάριοι οἱ κουβικουλάριοι, καὶ, &c. vel καὶ οἱ σπαθαροκουβικουλάριοι, ἐκ σιλεντιαρίων Vox σπαθαροκουβικουλάριος occurrit in Synodo Constantinop. 8. Act. 4.

Απὸ τοῦ καλουμένου ἀρτίως φιλαδέλφου τότε δὲ προτειχίσματος καλουμένου) scribe ἀπὸ τοῦ καλουμένου ἀρτίως Φιλαδελφίου. τότε δὲ προτείχισμα καλούμενον. Vide Codin. num. 49. Illa ἐν οἷς usque κατεσκευάσθησαν dicuntur per parenthesin.

Εν οἷς καὶ τὰ ἐξέρκετα) scribe ἐξέρκετα. ἐξέρκετον Græco-barbare dicitur *exercitus*. 199.

Τοῦ σταύρου μέρος) scribe σταύρου.

Σαβήρου τοῦ υἱοῦ Θεοῦ) Videtur loqui de Flavio Valerio Severo, qui a Constantino & Maximiano Galerio Cæsar creatus fuit. Sed quid illi cum Caro? Paulo post pro ὀνομαζόμενον, scribe ὀνομαζόμενος, vel ὀνομαζομένου.

Πολλὰς μαντείας εἰς χρόνον οἱ ὁμιλοῦντες θεῶν μανιῶν, &c.) scribe πολλὰς μαντείας εἰς χρόνον οἷα ὡς ἰσμέν τις, θεῶν μανιῶν, &c. 200.

Πόλεμος Κωνσταντίνου γέγονε, καὶ Σευήρου τὸν Ερκουλίου ἐνίκησε. &c.) scribendum esse censeo, πόλεμος Κωνσταντίνου γέγονε, ὃς Μαξέντιον τὸν Ερκουλίου ἐνίκησε. Paulo post pro συγκαλέσαι, scribe συγκλεῖσαι.

Εν πραιτωρίῳ βασιλεύειν) scribe ἐν πραιτωρίῳ βασιλεύειν. 201.

Υπεράνω Βαλερίου καθίσαντες) scribendum esse videtur ὑπεράνω τοῦ Λαβάρου καθίσαντες, vel καταστήσαντες. Vide Sozomenum lib. 1. cap. 4.

Θύραις) scribe θύραις: & mox pro ἐδίδουσιν, lege ἐδίδοσαν: & paulo inferius δυναμένας pro δυνάμεων. 202.

Εξ Ελλάδος) scribe ἐκ τῆς Ελλάδος.

Δρακοντεῖον) scribe δρακονταῖον.

Τῶν ἀριθμῶν) scribe τὸν ἀριθμόν. Paulo post pro Οὐλβάνος, lege Σιλβανός. Vide Codin. num. 64. 203.

Μὴ θαυμάζειν ἐμὲ τοὺς ἵππους τῷ ἐπιβάτῃ. εἰδώς, &c.) scribe μὴ θαυμάζομεν τῶν ἵππων τοῖς ἐπιβάταις. ἀλλ' εἰδότες, &c. Et paulo post pro καὶ τὸ θαυμάζομεν ἀμβλυνθῆναι, legendum videtur, καὶ ὁ μὴ θαυμάζων ἀμβλυωπήσει. pag. 217.

Καλὸν τῇ βασιλίδι τοιχίον ὁρῶ. τὸ τοιχίον τοῖς τοιχίοις συντρέχοντα) Scribe καλὸν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι τοιχίον ὁρῶ τῷ τοίχῳ τὸ τεῖχος συντρέχον. Vide Codin. num. 64.

Ηλβανός) Scribe Σιλβανός. & mox. τὸ πρὸς μεσημβρίαν.

Το γοῦν κώμου δίκην κεκμηκότα) Scribe τὸ γοῦν κακοῦ δίκην κεκμηκότος: & paulo post pro τοιχασάμενος, lege τοιχισαμένου.

Δίον) Scribe δι' ὅν.

Εὗρε γάρ τινα ὁ φιλόσοφος) Scribe εὗρε Κάρος ὁ φιλόσοφος.

Ληγιδεὺς τῆς Αθηναίων φιλοσοφίας) Scribe ληγατεύς. 204.

Μυθικῶν) Scribe μυθικῶν.

Απὸ ἐναντίας τὸ πλεῖον γέλων εἰς κόπτων) Scribendum esse videtur, ἀπεκρίνατο τ' ἀναντία τὸ πλεῖον γελῶν καὶ σκώπτων.

Ητω ἐν τῷ βασιλεῖ) Scribe ὄντος τοῦ βασιλέως.

Ω συμφορά) Codin. ὢ συμφορᾶς. Et paulo post ἀκολουθεῖ pro ἀκολουθῇ.

Παρὰ λιγουρίου ὑπάτου καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Λέοντος) Pro λιγουρίου scribe Ολυβρίου. Consul autem fuit hic Olybrius anno octavo Imperii Leonis Maculæ, anno post Christum 464. 205.

Ασκληπιοδώρου) Scribe Ασκληπιοδότου. Vide Animad. in Codin num. 65.

Ζυμωδέσα) Scribendum videtur ζυμωδέσα. Apud Codinum legitur ἐζυμώθη.

Ἀγαθὸν μὴ φθάσαι τοῖς τότε μέλλουσιν. εἶναι, εἰς καμάτι κέρδος τοῦ, &c.) Scribe, ut apud Codin. legitur: ἀγαθὸν μὴ φθάσαι τὰ τότε μέλλοντα εἶναι, εἰς κῆμαι τι κέρδος τοῦ &c.

Η χαλκωμένη ταῦρος) Vide Codin. num. 48.

Ο πίναξ .... ὁ λεγόμενος) Scribe ὁ λεγόμενος πιττάκια. Vide Codin. n. 39. & 40.

Καὶ Κωνσταν.... Κώνσταντος καὶ Λικινίου) Scribe καὶ Κωνσταντίου, καὶ &c.

Ο ἐν τῷ στρατηγίῳ Vide Codin. num. 55.

206. Φιλαδέλφω) Scribe φιλαδέλφιον. Vide Codin. num. 49.

207. Ο λεγόμενος νεώριν ὅ καὶ Αρκαδίου ἐν χρόνοις ἐστοιχειώσατο) Scribe τὸ λεγόμενον Νεώριον Ἀρκάδιος ἐστοιχείωσατο, &c. Vide Animad. in Codin. num. 59.

Η βασιλική σέρνη) Scribe ἡ βασιλικὴ κιστέρνη.

208. Θεοδώρου τοῦ λεγομένου σικελιώτου) Scribe συκεώτου. Vide Animad. in Codin. n. 41.

Μαρτυρίου) Scribe μαρτυρικίου. 209.

Τοῦ αἰνετίου) Scribe αἰνετίου.

Θεοδοσία τοῦ ανιου) ανιου pro Ιωνίου: sic ανια pro Ιωνίας legitur apud Plutarchum in libro de fluminibus.

Κατὰ τὸ σπεῖρον τῆς χαλκῆς) Scribe καταντικρὺς τῆς χαλκῆς. Vide Codin. n. 38.

Σοφία ἡ αὐτοῦ γαμετὴ) Pro Σοφία scribe Θεοδώρα: ut paulo supra. 210.

Η τοῦ ζ(ευ)ξίππου) Scribe τῷ ζευξίππῳ. Paulo post pro Εἰκονίου scribe Ιωνίου.

Ως οἱ μῦθοι φασι) Pro ὡς scribe ὧν.

Δείκνυσι τὸ θηρίον) Scribe τῷ θηρίῳ, ὅπερ ἰδὸν ἀπώλετο. Vide Codin. num. 66. 211.

Παρὰ λογικοῦ φιλοσόφου) Scribe παρὰ φιλοχώρου λογικοῦ. Similiter paulo post pro φιλοσόφου lege φιλοχώρου Vide Animad. in Codin. num. 67.

Δοξία) Scribe Δαμασία. Vide Animad. in Codin. num. 67.

Finis Animadversionum in Anonymi Collectanea de Antiquitatibus Constantinopolitanis.

INDEX AUCTORUM

QUI SPARSIM IN HISCE ANIMADVERSIONIBUS

emendantur & illustrantur.

INDEX AUCTORUM,

QUORUM SCRIPTA HACTENUS INEDITA CITANTUR.

INDEX
RERUM ET VERBORUM
MEMORABILIUM.

INDEX RERUM ET VERBORUM MEMORAB.

F I N I S.

JOANNIS MEURSII
AD
GEORGII CODINI
ORIGINES CONSTANTINOPOLIT.
NOTÆ.

1. ΠΕΡΙ τῆς πατρίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως) scripsere etiam Byzantica Leo Byzantius libris septem, teste Svida, & Priscus Panita, qui temporibus Theodosii vixit. Auctor est idem Svidas in Πρίσκος. Et meminit hujus non semel Jornandes de Reb. Get. Sed corruptum ejus nomen est apud Evagrium Hist. Eccl. lib. 2. cap. 1. Μαρκιανός τοίνυν καὶ ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ μὲν καὶ πατριάρχῃ ἱστόρηται τῷ ῥήτορι. Corrigo, καὶ ἄλλοις τε πολλοῖς, καὶ μὲν καὶ Πρίσκῳ ἱστόρηται. Et postea apud eumdem occurrit incorruptum. Ejus Eclogas de legationibus edidit nuper eruditissimus vir, David Hœschelius.

Παρὰ κυροῦ Γεωργίου τοῦ Κωδινοῦ) facilius dixerim quo tempore hic Auctor non vixerit, quam quo vixerit. In libro enim de Officiis aulæ Constantinopolitanæ meminit Joannis Cantacuzeni, & Theodori Metochelæ, qui sub primis Palæologis ætatem egerunt.

Καὶ Βαρβύζης) vocatur Βαρβύσσης apud Svidam in Ηρόκλειον.

2. Πρὸς τὸ καλούμενον κέρας) Plinius lib. 4 cap. 11. appellat *Chrysoceras*, & promontorium facit. Strabo & Polybius *sinum* dicunt.

Τῶν λεγομένων κερασσῶν) sic quoque a Stephano vocatur in Βυζάντιον: ergo corrige Etymologici auctorem in Βυζάντιον. ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Βυζάντος τοῦ κεροέσσης τῆς ἰοῦς θυγατρὸς καὶ ποσειδῶνος. Male hodie, τοῦ κρονίου.

3. Ο μὲν οὖν Βύζας) factum hoc regnante Tullo Hostilio, Cassiodorius in Chronico: *Tullus Hostilius regnavit annis XXXII. qui primus apud Romanos purpura usus est. Hujus temporibus Chalcedon conditur & Byzantium, quæ nunc Constantinopolis dicitur.*

Τοὺς γὰρ ἐν αὐτῷ πύργους ἑπτὰ ὄντας ἀντιφθέγγεσθαι) de septem Byzantii turribus huic loco congrua vide apud Svidam in Βυζάντιον, Cedrenum, & Zonaram Annal. 3. in initio.

4. Ο τοῦ μαρτυρος μελινῆ) De hoc Mena infra dicemus.

Ἐγγὺς δὲ τοῦ καλουμένου στρατηγίου) Severus postea restauravit. Vide Svidam in σεβῆρος.

Ἐν ταῖς λεγομέναις σκαλαῖς) Palatium erat. Victor Cumunensis in Chronico: *Theodosius Constantinopoli Sugas relegatus, totum pene palatium, & maximam regiæ urbis partem sua perfidia maculavit.* Et in propinquo portus. Strab. lib. 7. ἐπὶ τῶν ἐπὶ τῷ συνκῇ καλουμένων λιμένι. Zonaras in Leontio. ἅμα τῷ σόλῳ καταλαβὼν τὸ Βυζάντιον, ἐν σκαλαῖς τὰ πλοῖα προσώρμισεν. Mentio etiam hujus loci est Novell. 59. & apud Evagrium lib. 3. cap. 33. item lib. 4. cap. 36. Vide nostrum Glossarium in σκάλα.

6. Τῆς γείτονος χαλκηδόνος) Nam septem tantum stadiis distabat. Plinius lib. 6. cap. ultimo.

Δεκαεπτὰ ἔτεσι) Herodotus lib. 4. septemdecim tantum. ἑπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον χαλκηδονίους κτίσαντας τὴν χώραν Βυζαντίων.

Οἱ δὲ καὶ τυφλοὺς ἐκάλεσαν) Tacitus Annal. 12. Polybius lib. 4. Strabo lib. 7. Herodotus etiam 4. Plinius lib. 5. cap. 32. Manasses in Annalibus.

Καὶ κίονα ἐν ᾧ δέματα) Mansit hæc columna ad tempora usque Constantini Leonis F. ut a Cedreno accipimus. 9.

Ἰνάχιον οὐκ εἰμὶ βοῦς) Hoc epigramma alii Dioscoridi cuidam, alii Hecatæo ascribunt. Exstat Anthologiæ lib. 3.

Τὸν κρατερὸν βύζαντα) Exstat hoc epigramma Antholog. lib. 4. legiturque ibi, αἰνὸν, pro κίονι. Exstat ibidem alterum etiam pag. 298. cujus initium est. ἱμερτοὶ φιάλαι. Fuit quoque sinus Phialiæ, cujus meminit Svidas in ἠρίκλειον. 10.

Περγαδίοις ἐπὶ χθονὸς βουλεύειν) Herodianus lib. 3. [illegible] λιμὸν... Vide Svidam in σεβῆρος, Cadrenum, Manassem, Zonaram vocat.

Ζεύξιππος τὸν πάντων ἀνόμασεν) Multa passim celeberrimi hujus balnei mentio apud Scriptores. Conflagravit anno 5. imperii Justiniani, teste Cedr. Erat autem hic balneum etiam aliud minus, in quod exstat epigramma istud Leontii Scholastici Anthol. lib. 4.

Μὴ νεμέσα ζεύξιππε παρεστάμεναι λοετρῷ,
Καὶ μεγάλῳ παρ' ἄμαξαν ἐρωτύλος ἠδὺ φαείνει.

Ἀντωνίας ἡ πόλις κατωνομάζετο) Corrige Svidam, apud quem male legitur, ἀντωνία ἡ πόλις. 11.

Μετὰ τοῦ μηδικοῦ πυρός) Quis hic Medicus ignis? Quærendam est. Invenio etiam Pomaicum apud Diaconum in Leone & Michaele, quem pariter ignoro. 12.

Ἐστίασιν παρ' αὐτὰ τοῦ σεβήρου) Vide Svidam in σεβῆρος.

Τοῦ χαλκοῦ κίονος τοῦ τετραπλεύρου) Hanc columnam Tetrapleuri collapsam, & multo tempore prostratam, erexit rursum per Proclum Theodosius Imperator. Eamque in rem epigrama exstat Antholog. lib. 4. 13.

Κίονα τετράπλευρον ἀεὶ χθονὶ κείμενον ἄχθος,
Μοῦνος ἀναστῆσαι Θεοδόσιος βασιλεὺς
Τολμήσας, πρόκλῳ ἐπεκέκλετο· καὶ τόσον ἔστη
Κίων ἠελίοις ἐν τριάκοντα δύο.

Dicit poeta κίονα τετράπλευρον, ut Horatius Stertinium acumen, & alii alia: itaque errat interpres, qui vertit, *columnam quadrilateram*. Erat autem Tetrapleurum locus Constantinopoli, ubi statuæ nudorum Cupidinum pomis sese petentium, & ἀνεμοδούλιον quoque dicebatur. Nicetas in Andronico Comneno, lib. 2. καὶ ὅτι κίονα κατὰ τὸ χαλκοῦν μετέωρον τετράπλευρον ἐν ᾧ γυμνοὶ τερπόμενοι μηλοβολοῦσιν ἀλλήλους, οἱ ἔρωτες, ὁ ἀνεμοδούλιον κέκληται, ἑαυτὸν ἀναστῆσαι ἐμηχανᾶτο χάλκεον.

Καὶ μέχρι τοῦ ἀσπαλάθου) Meminit hujus loci etiam Cedrenus: κελεύει δὲ ὁ βασιλεὺς πυρὶ ἐν τῷ σφενδόνῃ ἀποθανεῖν, καὶ τὸν ἀναιρέσαντα ἐν αὐτῷ κατακαῦσαι. Et hinc observa supplicia ibi de noxiis solita sum.

Ἐν δὲ τῷ τετραστόῳ) Vide Svidam in Κωνσταντίνου ὁμώνυμος: item in Κωνσταντινούπολις.

Κατὰ τοὺς τρωαδικοὺς ἐμβόλους) Hunc locum interpres non satis intellexit: tu verte, *Trojana rostra*. Erant autem rostra Constantinopoli varia: Magna exstruxit quinto imperii anno Arcadius: duo quoque Constantinus, teste Cedreno. Et erant quatuor illa, quæ sub Constantino Magno fecerat Eubulus, ut ipse hic Auctor infra docet. Meminit etiam Dominini rostrorum Cedrenus, & Theodorus Anagnosta Eclog. 2. apud quem tamen corrupte legitur, ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις. Corrige, Δομνίνου. Sunt ultima verba Eclogæ. Conflagrarunt autem ea sub Isaacio Angelo, ut testatus Nicetas in ejus vita.

Ἐν τῷ στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ) Hoc forum purgari solebat, sed mox desiit, donec morem antiquum revocaret Michael Stratioticus, teste Cedreno. Zonaras Annal. 3. non in Strategio collocat, sed in Placoto.

14. Ἐκάλεσεν Αὐγουσταῖον) Procopius de ædificiis Justiniani lib. 1. ἔστι δέ τις ἀγορὰ πρὸ τῆς βασιλείου πεποιημένη· Αὐγουσταῖον καλοῦσι τὴν ἀγορὰν οἱ Βυζάντιοι. Vocabant etiam Αὐγουστεῖον, ut Cedrenus, aliique, & ipse hic noster infra. Vide Svidam in Αὐγουστ. Conflagravit autem anno quinto imperii Justinianæi, teste Cedreno.

Ὁ πορφυροῦς καὶ περίβλεπτος κίων) Hujus purpureæ columnæ mentio passim apud Auctores rerum Byzantinarum. Et erat alias quoque talium usus. Corrigendus vero per occasionem est Sidonius lib. 2. epist. 2. *Nec pilæ sunt Mediæ, sed columnæ, quas architecti peritiores ædificiorum purpureas nuncupavere*. Hodie editur, *purpuras*.

Ἐφ' οὗ τεθίδρυται Κωνσταντῖνος) Cedrenus, Zonaras, & alii. Erant vero isti Constantini statuæ inscripti quatuor hi versus,

Σοὶ Χριστὲ κόσμου κοίρανος καὶ δεσπότης,
Σοὶ τήνδε προσέθηκα τὴν γε τὴν δούλην πόλιν,
Καὶ σκῆπτρα τάδε, καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος,
Φύλαττε ταύτην, σῶζε τ' ἐκ πάσης βλάβης.

Extant apud Cedrenum.

Εἰκοστὸν ἔτος ἄγουσαν τῆς βασιλείας τοῦ κυρίου Ἀλεξίου Κομνηνοῦ) Zonaras Annal. 3.

Κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς) Recentiores Græci omnes dies Veneris παρασκευὰς appellabant, Vide Glossarium nostrum.

Τῆς πρώτης ἑβδομάδος) Quadragesimæ septimanas numero suo distinguebant, dicebantque ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα, usque ad septimam, quam τὴν μεγάλην appellabant. De prima ecce apud Nicetam in Alexio Man. F. ἐπὶ τῷ τελέσαι τὰ ἔσω Θεοδώρῳ τῷ Χριστομάρτυρι κατὰ τὴν ἑβδομάδα τῆς πρώτης τῆς νηστείας. Et in Alexio Isaaci fratre, lib. 3. τὴν πρώτην τῆς νηστείας ἑβδομάδα τῷ μεγάλῳ παλατίῳ προσεδρεύων οὐχ ἑκὼν. Et primæ hujus hebdomadis quinque diebus erant pervigilia. Joannes Episcopus Citri in Resp. ad Cabasilam. αἱ τοιαῦται δὲ παννυχίδες γίνονται μὲν καὶ ἐν ἄλλοις καιροῖς, ἐξαιρέτως δὲ ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῆς νηστείας. Sextam nominat Nicetas in Murzuflo. ἡ τῆς δωδεκάτης μὲν τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, δευτέρα δὲ τῆς ἕκτης ἑβδομάδος τῆς νηστείας. at septimam, ut dixi, τὴν μεγάλην vocabant. Itaque apud hunc nostrum libro de Officiis aulæ CP. legitur. ἀκολουθία τῆς μεγάλης ἑβδομάδος. Apud Etymologici auctorem. ἐδέξατο τὸ λάγηγον εἰς τὸ πέμπτον τῆς μεγάλης ἑβδομάδος.

Καὶ δύο τοῦ παλλαδίου ἱδρύματα) Zonaras Annal. 3. non duo Palladia, sed unum narrat; & constituit non in senatu, sed in foro Placoto. Hæc ejus verba sunt. καὶ τὸ παλλάδιον δὲ ἀπὸ τῆς Τροίας μετήνεγκε, καὶ τοῦτο ἔστησεν ἀγορᾷ.

Edit. Paris. pag. 226. Παρέχων αὐτοῖς τιμωρίας. Corrigo παρέχων ἄρτον ἀμοιβαῖον. Vide Glossarium nostrum in παλατῖνα.

15. Τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ ῥιφέντων καλάμων φέρουσα τὰ γνωρίσματα) Quorsum hic calami? Superest ea vox, itaque ejicio. Svidas me confirmat, cujus in hac ipsa re ea verba. προσέθηκε δὲ τύπους καὶ κρέα, καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ὧν μέχρι τῆς νῦν ἡ πόλις ἀπολαύει τῶν ὑπ' αὐτοῦ ῥιφέντων φέρουσα τὰ γνωρίσματα, Nisi pro καλάμων malis reponere παλατίνων.

Ἀφ' ἧς ἀφωρίσθησαν σῦλαι τετρακοσίαι εἰκοσιπέντε) Svidas in Σοφία.

Καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ) An igitur Carus pater Diocletiani? Nego clare. Adi Aurelium Victorem, ille tibi Dalmatam dicet, & libertum Anulini Senatoris. Sed apud Svidam quoque in Σοφία est, καὶ Κάρου πατρὸς Διοκλητιανοῦ. Quid ergo? Scribendum censeo utrobique, ὁ Κάρος τοῦ πρὸ Διοκλητιανοῦ. Nam Carus prædecessor Diocletiani fuit.

Ὥστε καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν τέθειται) Eusebius de vita Constantini lib. 4. auctor est, apostolis eum sepulcra erexisse, suum vero in medio eorum, senis ad utrumque latus monumentis. 16.

Τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ Μαΐου μηνός) Observa. Nova Roma condita est, & nomen accepit undecima Maii: at antiqua illa 11. Kal. ejus mensis, ut discimus ex Kalendario vetere, quod in eum diem Parilia rejicit.

Τὰ ἐγκαίνια τῆς πόλεως) Simocatus Hist. Maur. lib. 1. cap. 12. ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τῶν ἐγκαινίων ἡμέρᾳ τῆς πόλεως. Vide Glossarium nostrum.

Καὶ προσηγόρευσε Κωνσταντινούπολιν) Et hoc quidem 11. Maii clare hic videmus. Quæ sunt igitur illa Nominalia, quæ hyemi & sole ad Capricornum vergente, tribuit Agathias, lib. 5. ἐοίκει γὰρ ἤδη καὶ τοῦ ἔτους ὁ τοῦ φθινοπώρου ὀλίγον ὥρα, ὅτε τὰ ὑπὲρ τῶν ὀνομάτων συμπόσια ἐτελεῖτο ὑπὲρ Ῥωμαίων νενόμισται. πρὸς μὲν δὲ ὑπάρχειν οἷον εἶναι νικὸς τοῦ ἡλίου ἐπὶ ταῖς τροπαῖς ἐλαύνοντος ταῖς χειμεριναῖς, καὶ πρὸς τὸν αἰγόκερωτα φερομένου. An loquitur de Saturnalibus, quæ ex veteri Romæ instituto nova quoque celebrabat? atqui hæc non erant Nominalia. Ergo error fuerit Agathiæ, qui putaverit Saturnalium originem a dedicatione, & lustrico, ut sic dicam, die urbis antiquæ esse. Hoc non erat prætereundum. Vir doctus non recte interpretatur, *Natalitia*.

Ταῦτα ἐγένετο ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας) Hoc verum esse non potest, nam antea dicit accidisse tertio mense indictionis secundæ. Arqui indictio complectebatur quindecim annos, suique per eam numerari cœptum, cum occiso Maxentio pax Christianis fida ac certa a Constantino data est, decimo demum anno imperii, ut ex Eusebii Chronico didicimus. Ergo a principio ipsius imperii ad secundam indictionem, qua facta hæc dedicatio Constantinopoleos, sunt necessario anni viginti quinque. Et clare Cassiodorius, Hieronymusque in Chronicis suis hanc rem in annum vicesimum quintum referunt. Apud Cedrenum corruptus iterum numerus est. τῷ λγ'. ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ταλάντα, μετὰ δ'. ἔτη τὰ οἰκοδομὰ καὶ ἐγκαίνια τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Corrige κε'. ἔτει. Ecce 33. annis, detrahe 8. habebis reliquos 25. Hic est consensus auctorum. Itaque apud eumdem Cedrenum scribendum, τῷ κε'. ἔτει τῆς βασιλείας. Hodie editur. τῷ κ'. ἔτει. Proclivis error est, & absorptus numerus quinarius a priore litera vocis sequentis. Ergo magnus error in Codino nostro.

Τῆς χαλκῆς) Domus Anastasii Imp. Julianus Antholog. lib. 4. cap. 21. 17.

Οἶκος Ἀναστασίου τυραννοφόνου βασιλῆος
Μοῦνος ὑπερτέλλω πασιν ἡ ὑπειροχῇ ἀστεσι γαίης
Θαῦμα φέρων πάντεσσι —

Prius χαλκόστεγος dicebatur, ut discimus ex Zonara, propter æneum videlicet tectum, cujus etiam meminit Julianus epigrammate citato,

Εἰ καὶ χαλκείων ὀρόφων ἀμαρύγματα τέμνεις. pag. 227.

Conflagravit sub Justiniano, & postea denuo exstructa, cum iterum præ vetustate ruinam minaretur, restaurata a Basilio, qui tribunal esse fecit, in quo jus diceretur. Cedrenus. δικαστὰς τε ἔταξε, σιτηρεσίοις καὶ φιλοτιμίαις παντοδαπαῖς αὐτοὺς μεγαλύνας, καὶ τάξεις διωρίσατο, καὶ τὰς δίκας ξένας διακρίνειν τῶν φιλονεικούντων. τούτοις ἀφορίσας αὐτοῖς ἐπιτηδείους, τὴν τε μαγναύραν, καὶ τὸν καλούμενον ἱππόδρομον, καὶ τὴν λεγομένην χαλκῆν χρόνῳ μειώσασαν καὶ ὅσοι αὐτῶν τοῦ παῦ καθαιρέσαντας ἐπισκευάσας, καὶ καινουργήσας. Statua illic fuit Pulcheriæ sororis Theodosii, teste Svida. Erat item synagoga Judæorum, quam Justinus minor anno Imperii 12. ab iis redemptam

convertit in ecclesiam sanctæ Dei genitricis, ut accipimus ex Diacono. Postremis temporibus carcer fuit. Zonaras. τὸ τῆ παλατίου Χαλκῆς, ὅτι ἐν τοῖς χαλκώμασι χαλκῆ, καὶ, εἰς εἱρκτὴν χρηματίζουσα. Nicetas in Isaacio Angelo, lib. 3. καὶ τὰς χαλκᾶς πύλας ἐκεῖθεν μετάθεισαν, αἳ πρότερον μὲν ἐπεζύγουν τοῦ μεγάλου παλατίου τὴν εἴσοδον, ἄρτι δὲ ἀσφαλῶς καὶ ὑψίστως, οἱ δ᾽ ἡμᾶς, φυλακτήριον ἀντέχον, ὅπερ ἐξ αὐτοῖς χαλκῆ κατωνόμασται.

Καὶ τὰ ἐξκουβίτων) Vide Glossarium nostrum.

18. Καὶ τὰ δέκα ἐννέα ἀκκούβιτα (Diaconus in Leone Constant. F. *In crastino sabbato sancto exibit Imperator in tribunalibus decem & novem accubitorum.*

Καὶ ναὸν ἀνήγειρεν ἔνθεν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων) Hic sepulcrum erat Juliani apostatæ. Joannes Episcopus Citri in Resp. ἀφίσταντο δὲ καὶ δυσσεβῶν βασιλέων τάφοι ἐν τοῖς καθ᾽ ἡμᾶς ἁγίοις ναοῖς, ὡς ὁ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων.

Καὶ τὸν ναὸν ἁγίου Στεφάνου) Hoc templum solo jam collapsum restauravit Basilius Macedo, teste Cedreno.

Καὶ τὴν Μαγναύραν) Diaconus *Manauram* appellat in Mauritio & Constantino Constantis F. debet *Magnauram* restitui. Incuria est supinorum librariorum. Hic autem personas illustres advenas excipiebant Imperatores. Cedren. καταλαβοῦσα δὲ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, δοχῆς γενομένης, ὡς ἔθος, ἐν Μαγναύρᾳ αὐτῆς προς βασιλέα ἐντίμως. Et alibi. Ejus triclinium celebravit epigrammate Julianus, quod exstat Antholog. lib. 4. cap. 23. Basilius etiam in tribunal convertit, & ut jus ibi diceretur constituit, teste Cedreno.

Καὶ τὸ σῖγμα) Puto rescribendum τὸ σίγμα. Invenio in descriptione urbis Constantinopolitanæ regione tertia. *Porticum semirotundam, quæ ex similitudine fabricæ sigma Græco vocabulo nuncupatur.* Erat illic templum Deiparæ, quod terræ motu collapsum restituit Basilius Macedo. Auctores, Cedrenus & Zonaras.

Πρὸς τὴν νέαν) Diaconus in Mauritio *Novas* appellat.

Θέλων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος αὐξῆσαι τὴν πόλιν αὐτοῦ) Hæc omnia breviter Sozomenus lib. 2.

19. cap. 3. ἐπεὶ δὲ τοὺς αὐτόχθονας οὐχ ἱκανοὺς ἐνόμιζεν εἶναι πολίτας τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, μεγίστας οἰκίας ἀνὰ τὰς ἀγορὰς στενωπῶν οἰκοδομήσας, ἄνδρας ἐν λόγῳ σὺν ταῖς οἰκίαις δεσπότας πανδήμους ἐν ταύταις κατῴκισεν, τοὺς μὲν ἐκ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τοὺς δὲ ἐξ ἑτέρων ἐθνῶν μετακαλεσάμενος.

20. Ὁ Πρόβος) Meminit hujus templi etiam Cedrenus. Substitit hic incendium illud, quod accidit sub Justiniano, anno Imperii ejus 34.

Ὁ Δομνίνου ἐκεῖσε οἶκος) Etiam nostra Domnini invenio, & retuli antea. Erat ibi ædes resurrectionis Christi, & Anastasiæ martyris, quam refectam lapideo ornavit Basilius fastigio, cum antea ligneum tantum esset. Cedren. auctor est.

21. Οἱ δὲ τρεῖς πολλάκις ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Εὐβούλου) Zonaras recenset etiam hospitale ab hoc Eubulo exstructum, quod sub Justiniano conflagravit.

Μέχρι τῶν χαρσιανοῦ τειχῶν) Hic conciderunt terræ motu sub Leone, ut testatur Diaconus.

Ἀπὸ τοῦ τζυκανιστηρίου) Lego, ἀπὸ τοῦ τζυκανιστηρίου. Vide Glossarium nostrum in τζυκανίζειν.

Edit. Paris. pag. 118. Μέχρι τῆς ῥάβδου) Erant hic templa Demetrii & Æmyliani martyrum. Auctor Cedrenus.

Καὶ τὰς ἀκροπόλεως, καὶ τῶν Εὐγενίου) Interpres vertit, *ab Eugenio*. Debuisset, *a portis Eugenii*. Nam plurali numero τὰς πύλας efferre Græcis non insolens. Erat vero porta Eugenii prope arcem. Ipse hic auctor lib. de Offic. aulæ CP. ἀπαντᾷ αὐτῷ εἰς τὴν τοῦ Εὐγενίου πύλην ἔσωθεν ὁ βασιλεύς. Exstat in hanc epigramma istud Antolog. lib. 4.

> Οὗτος Ἰουλιανοῦ λαοσσόα τεῖχεα πήξας,
> Στῆσε τρόπαιον ἐοῖς σύμβολον ἀγρευσίοις.
> Εὐξάμενος ἀντιβίους ἐχθροὺς ἀπόνοσφι μενοινᾷ,
> Ἢ προτέροισιν κρατεῖν τῆς πόλεως πολέμους.

Καὶ τὸ μίλιον) Hic capita noxiorum defigebantur. Observo ex Diacono in Constantino Copronymo, *Bagranum autem in vivario decollavit, & hujus caput in Milio suspendit diebus tribus.*

Μέχρι τοῦ ταύρου) Hic nymphæum fuit, exstructum sub Valente a Præfecto Urbis. Zonaras Annal. 3. ὁ δὲ τῆς πόλεως ὕπαρχος νυμφαῖον ἐν τῷ καλουμένῳ ταύρῳ κατεσκεύασεν. Atque hoc incendio periit sub Leone Magno, anno Imperii quinto. Testis Cedrenus. Forum quoque junctum erat. Evagrius lib. 2. cap. 13. ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου προσαγορευομένου φόρου μέχρι τῆς τοῦ ταύρου καλουμένης ἀγορᾶς.

Καὶ τὸν βοῦν) Unde loco nomen tradit Zonaras in Phoca. τὸ δὲ ἄτιμον σῶμα κατεβλήθη ἐν τῷ βοΐ, ἔνθα δὴ κάμινος ὡς λέγεται ἦν χαλκῇ κατεσκευασμένη, χῆμα βοὸς ἔχουσα, ὅπερ ἐκ παρέργου κατηνέχθη, ἐξ οὗ καὶ ὁ τόπος ὠνόμαστο. Ejus vestibula conflagrarunt sub Justiniano, anno Imperii ejus 35.

Καὶ τὸ ἐξακιονίου) Item infra. ἀπὸ τοῦ ἐξακιονίου μέχρι χρυσείας. Tamen apud Cedrenum ἐξακιόνιον bis, apud Nicetam in Alexio Man. F. semel invenies: & ἐξακιονίτης monachus, erat enim monasterium, ut ex ipso discimus. Puto autem Codini nostri lectionem esse rectiorem. Sic ἑπτὰ κίονας invenio apud Evagrium Hist. Eccles. lib. 1. cap. 13. & 94. *columnas* apud Victorem in Chronico. *Usque ad Constantini forum supra longitudinem plateæ columnarum 94.* Ac diplocionii meminit Phranzes Chron. lib. 1. cap. 39. & lib. 3. cap. 8. 25.

Εἰς τὸν τέμπτον χρόνον) Diaconus & Cedrenus trigesimum annum dicunt.

Σεισμοῦ γεγονότος) Duravit hic terræ motus menses quatuor, ut referunt Cedrenus, & Diaconus.

Βλασφημοῦντι ἀνδρὸς εἰς τὸ τρισάγιον) Vide Glossarium nostrum, in quo abunde satisfecimus.

Εἰς τὸν κάμπον τοῦ τριβουναλίου) Proprie hic locus *Campus* dicebatur. Diaconus. *Ut timentes Byzantii extra civitatem, in loco qui dicitur Campus, essent perseverantes.* Theodorus Anagnosta Eclog. 1. ἐν ταῖς λιταῖς γενομέναις ἐν τῷ κάμπῳ, παρὰ Μαρκιανοῦ ἐξορχούμενος, πολλὰς τοῖς δήμοις δωρεὰς παρέσχεν. Et hic quoque defigi solita noxiorum capita. Colligo ex Diacono in Phoca. *Phocas tyrannus Mauritium peremit, ut prædictum est, una cum masculis quinque pueris suis, & eorum capita jussit poni in Campo tribunalii diebus multis.*

Μετὰ τὸ πατριάρχου Πρόκλου) Hic est ille ipse Proclus, ad quem exstat Synesii epistola 70. facile mihi assentieris, qui attendis initium. πέπονθα οὐχ ὅσα μοι γράμματα παρὰ τῆς ἱερᾶς σου χειρός. Item exordium. γέγονε δὲ τῷ παραμυθία, τὸ δέξασθαι τῆς πατρικῆς σου κεφαλῆς γράμματα, τὸ τιμιώτατον αὐτὸ θρέμμα ἀγόμενον.

Μέχρι τῶν Βλαχερνῶν) Erat illic templum. Cedrenus. καθ᾽ ἣν ἡμέραν αὐτὸς ἀπῆλθεν πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναόν. Atque inde intelligendus Diaconus, qui in Heraclio narrat filium ejus Constantinum in Blachernis a Sergio Patriarcha esse baptizatum. Exstruxit hoc Theodosii soror Pulcheria post mortem fratris, teste Zonara. Et hic tradunt vestem ac zonam τῆς Θεοτόκου dedicatas fuisse. Auctores & Nicephorus lib. 15. cap. 24. & Menologium. Erat præterea illic triclinium Anastasii. Vide Suidam in Ἀναστάσιος. Atque hic magnus Logotheta jusjurandum accipiebat novi Imperatoris. Licet haurire ex Niceta in Man. Comneno, lib. 3. αὐτίκα μετὰ καρδίας ἑτοίμου αὐτοῖς πλήρη αἰνέσεως ὁ δηλωθεὶς λογοθέτης ἐκ τοῦ τῷ συστήματι δεδομένου ὅρκου ὑπαναγνῶναι διελέξατο χωρίον, καὶ τὸν ὅρκον τοῦτον ἐπιστατῆσαι κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις μέγαν ναόν, οἱ τὴν τοῦ πρώτου διαδοχὴν ἀνατιθέμενοι Ἀλεξίῳ τῷ υἱῷ ἐξ αὐγούστης, καὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Μαρίᾳ, ἃ τῷ λογοθέτῃ συνταχθέντα ὑφηγεῖσθαι ἀναγνῶναι, συνθήκαι λέγονται, &c. conflagravit sub Joanne Paleologo, viginti cir- 26. pag. 119.

citer annis ante captam urbem a Turcis. Vide Phranzen Chronic. lib. 2. cap. 10.

Καὶ τοῦ χρυσίου) Hic erat simulacrum Theodosii majoris, quod corruit ex terræ motu temporibus Leonis. Auctor est Diaconus.

Αὕτη ἡ χώρα) Hæc apud Svidam in αὐτόβλων, totidem pene verbis: neque hæc tantum, sed universa ista descriptio statuarum Constantinopolitanarum.

Ἐστὶ ἡ ἀσφαλτος) Svidas. ἐστὶ καὶ ἄσφαλτος.

Ἐπίγραμ ζῶα ἅπαν καὶ τετυπωμένα ἀποφθεγμ.) Hinc corrigo apud Svidam. ἐπίγραμ ζῶα πάν καὶ πτῶσιν. Hodie ibi legitur, πὰν δὲ πτῶσιν.

Καὶ τὰ τέτραξ οἶκια ἅπερ πάντα εἰσφραινόμενα φθέγμα πλὴν τῆς ἀνοίχου) Hæc apud Svidam mutila & corrupta. Hodie editur. καὶ ἐκ τούτου πάντες οἱ ὑψηλοτέρῳ πετόμενοι αὔξεται, καὶ τὰ τέτραξ τιμώμενα. Corrige ex hoc nostro, & interpunge. τά τε ἐν ὑψηλοτέρῳ σώζεται, καὶ τὰ τετράξ οἶκια, ἅπερ πάντα εἰσφραινόμενα φθέγμα, πλὴν τῆς ἀνοίχου.

27. Τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἰανουαρίου) Svidas in Ἰανουάριος.

Τὸ τοῦ Ἀδώνιδος ἄγαλμα) Svidas in Ἀδώνιδι totidem verbis.

28. Τὴν ὥραν λέγουσι) Svidas in ὥρα,

Τὴν δύμετρον) Svidas in δύμετρα.

Τῆς ἀφροδίτης τὸ ἄγαλμα) Svidas in ἀφροδίτα.

Ἐξαμῖναι δὲ) Hic locus apud Svidam mutilus hodie editur, & corruptus. ἀξαμῖναι δὲ ἀνατραχοῦθῆναι τῇ ἀφροδίτῃ, τιμῆσαι τε αὐτὴν ἀγάλματι κτένα φέρουσαν καὶ γύναιον ἔχουσαν. Restituo ex hoc nostro. τιμῆσαι τε αὐτὴν ἀγάλματι, κτένα φέρουσαν πλάττουσαν αὐτὴν, καὶ γ. ἑ.

Ἀῤῥένων καὶ θηλειῶν ὄργανα) Honesta ὄργανα, pro eo quo sumus. Epiphanius κατὰ Οὐαλησίων. οὐ μὴ χρὴ τὸ ἀποκοπῆναι κελεύω, ἀπὸ τοῦ ἀνοίγειν δοῦναι ἀφαιρουμένου τῆς μελῶν, καὶ μὴ ὑποτρίβεσθαι μίξιν τῆς σωμάτων, ὡς τῶν ὀργάνων ἀφῃρημένων. Petronius. *Illud unum memento, non me, sed instrumenta peccasse.*

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Διός) Svidas in Ζεύς.

Βαστάζοντος τρία μῆλα) Hæc sane adjectitia sunt nam non conveniunt cum toto hoc capite. Ecce, aquila occupata est dextra, sinistra sceptro: qua ergo teneat hæc poma? credo, aliquis Euclio Plautinus, ut coco illi, affinget tertiam. λέγαι λέγαιν. At in gremio, inquies: verum cur hæc potius in inscriptione capitis, quam aut aquila, aut sceptrum? Omnino abolenda & delenda censeo. Confirmat censuram meam Svidas, apud quem cum omnia hæc totidem verbis legantur, postrema ista, διὰ τὸ τῶν τριῶν μήλων, &c. non reperiuntur. Ergo & illa inducenda. Convenirent autem melius Herculi, quem eo modo fingebant. Svidas alibi. Ἡρακλῆς, Ἀλκμήνης υἱός. τοῦτον φιλόσοφον ἱστοροῦσι, καὶ γράφουσι δορὰν λέοντος φοροῦντα, καὶ τρία μῆλα κρατοῦντα. Vide quæ illic porro sequuntur. Et fortasse hic exciderit narratio de statua Herculis.

29. Διὰ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ τρία κλίματα κατέχειν πάσαν τὴν οἰκουμένην) Hæc, ut dixi, Svidas non agnoscit, & delenda sunt.

Τὸ ἄγαλμα τοῦ πεφυκότος) Et quis hic πεφυκότος, & quinam Ægyptii Anthropomorphi? Nugæ. Restituo totum locum ex Svida in φοίνικος, sine quo nos hic in tenebris versaremur. τὸ ἄγαλμα τοῦ φοίνικος, τοῦ ὄρνεου παρ' Αἰγυπτίοις καλλουμένου, ἀνθρωπομόρφου ποιοῦσι. Nam certe φοίνικος legendum esse, non πεφυκότος, evincunt illa

Edit. Paris. pag. 230. sequentia, ἐν δὲ τῷ ἀνωτέρῳ αὐτὸ αἰδοῖον ἐντετομένον. Confer locum Svidæ, quem indicavimus.

30. Ὅτι γυναῖκα λέγουσι) Hæc Svidas quoque in ἑστία.

Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Σελδάκου) Svidas in Σελδάκου.

32. Ἐν ταῖς ἑορταῖς) Svidas in Ἀτραβάτικαι.

Τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός) Apud Svidam in Αὐγούστου est, τῇ ιε'.

Πρότερον γουσίου λεγόμενον) Et paulo post. τὸ πρότερον οἶκον γουσίου. Utrobique rescribo, Αὐγουσίου. Svidas in Αὐγουσ. οἱ μεγιστάρχαι καὶ στεφανοφόροι σχαμάδιον ἐν τῷ Αὐγουσίῳ οἴκῳ ἐν τῷ ὀψεσαμένῳ. Iterum alibi in Ἰουστινιανός. ἐμπρησθέντων αὐτῷ, τὸ πρὶν οἶκον Αὐγουσίου. Descriptio urbis CP *Tetraphylum aureum unum, Augustaeum, Capitolium, Monetam.* Tamen non temere damnem. Vide Glossarium nostrum in hac voce.

Ἐν μέσῳ τῇ ἀψῖδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου) Cedrenus. ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς ἀψῖδι τοῦ φόρου ὁ μέγας ἵδρυται Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχοντες σταυρόν. Vide etiam Svidam in Ἑλένη, & στήλη.

Εἷς ἅγιος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός, ἀμήν) Hæc verba apud Svidam locis citatis exciderunt.

Στῆλαι στερεωταί) Apud Svidam nusquam est στερεωταί.

Κτίσαντος ὁ Ἰουστινιανός) Svidas in Ἰουστινιανός. Acciderunt autem hæc anno 16. Imperii ejus, teste Cedreno.

33. Περὶ τὸ βόρειον μέρος τοῦ φόρου) Svidas in σταυρός.

Ἔνθα καὶ ὑπὸ αὐτῷ) Svidas. ἔνθα καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ ὑπ' αὐτῷ Recte.

Καὶ ἀντίμιδον στήλην) Svidas una voce amplius. καὶ ἀρτεμίδος ἀνιδρυτικῆς στήλην.

34. Ὁ αὐτὸς δὲ Ξηρόλοφος) Restituendum est per occasionem Xerolophi nomen apud Diaconum in Leone. *Cecidit & titulus Arcadii, qui supra Xerolophi columnam habet.* Hodie male editur, *Xerophili.*

Σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκότας τὰς στήλας) Accidit id 14. anno Imperii Justiniani, teste Cedreno, qui tamen dextram tantum statuæ cujusdam ibi positæ corruisse auctor est.

Κεχωσμένα εἰσὶν ὑπὸ οἱ δύο σταυροί) Svidas in φόρος. Sed illic corrige, ὑπάρχουσι δύο σταυροί. Hodie depravate editur, διὰ σταυροί. Manifestum mendum.

Ἀσφαλισθέντα) Apud Svidam est, ἀφανισθέντα.

Εἰς τὸ ἄγαλμα μαιμαντα) Svidas in μαίμας.

Τοῦ ἁγίου μηνᾶ) Svidas in μηνᾶς.

35. Τὰ στρὰ) Hæc sanea libratio sunt, & superflua: neque Svidas agnoscit.

Ἐν τῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος) Svidas in Προκόπιος.

36. Ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τὸ πρότερον ἐῤῥίπτοντο οἱ βιοθάνατοι) Svidas in κοιμητήριον. Fiebat autem hoc quoque in Pelagio Zonaras Anal. 3. καὶ ἐν φαυλοῖς τὰ Πελαγία, ἔνθα ἐῤῥίπτοντο οἱ πολέμιοι, καὶ κατάκειται. Fuerat antea fanum S. Pelagiæ, sed Constantinus Copronymus demolitus sepulturæ damnatorum destinavit. Vide Cedrenum, & ipsum quoque Zonaram Annal. 3. pag. 90. E R.

Καὶ πλατείαν στάσιν) Svidas. καὶ πλατεῖαν καὶ παχεῖαν στάσιν.

Φίλιππος βασιλεύς) Apud Svidam est, Φιλιππικός. & recte. Nimirum hic ille Philippicus, qui Justiniano occiso Imperium invasit. Certe de Philippo hic locus esse non potest, qui post Gordianum regnavit annis sex. Ergo ex Svida corrigendus hic noster.

37. Δύο στῆλαι εἰσὶ τοῦ Βύζαντος) Svidas in Βύζαντος.

Νοτιωτέρα τοῦ ἁγίου μάρτυρος) Apud Svidam est, βορειοτέρα.

43. Ἡ λεγομένη βασιλικὴ κινστέρνα) Prope hanc erat palatium in quo habitabat Magister Oecumenicus cum 12. discipulis, viris in omni genere doctrinæ eminentibus, ac quibus inconsultis ne ipsi quidem Im- pag. 231.
peratori agere quicquam licebat. Vide Glossarium nostrum in διδάσκαλος. Cisternæ vero Constantinopoli erant plures: una Mocisia, quam Anastasius condidit, teste Svida in Ἀναστάσιος, & κινστέρνα: hanc τὴν τοῦ ἁγίου Μωκίου κινστέρναν appellat Cedrenus. Erat item frigida, cujus meminit hic ipse Auctor supra: etiam Asparis, de qua Cedrenus. In descriptione urbis Constantinopolitanæ tres alias invenio, in regione 5. Theodosianam: in 11. Arcadiacam, & Modestiacam.

Ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ) Hæc Svidas quoque in βασιλικοί.

44. Γεωργλανίς) Vide Glossarium nostrum in hac dictione.

Om-

Ὅρος δὲ ἐπὶ πρὸ τοῦ μέρους τῆς ἀναβαθμοῦ) Hæc verba apud Svidam desiderentur incuria festinantis librarii, itaque restituenda suo loco censeo.

Ἐναντίοις ζυγοῖς) Apud Svidam est, *ἐν πλαγίοις ζυγοῖς*.

45. *Ὅτι ἐν τῷ μελίῳ*) Svidas in *μίλιον*.

Ἔνθα Ἄρειος) Vide Svidam in *Ἀρειανός*. Ruffinum lib. 1. cap. 13. Cedrenum. Zonaram Annal. 3. Loca non exscribo.

Καὶ Μακεδόνιος) Hic in locum Pauli Episcopi subrogatus ab Arianis anno 5. Imperii Constantini Magni, anno 24. pellebatur Constantinopoli. Testis nobis hujus rei est Hieronymus in Chronico.

Σαβέλλιος) Sabellius sub Gallo & Volusiano vixit. De cujus hæresi Eusebius lib. 7. Et Harmenopulus lib. de Sectis.

Καὶ Εὐνόμιος) Hic sub Valentiniano & Valente vixit. Hieronymus testis in Chronico.

133. *Εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς αὐτοῦ βασιλείας*) Inquiramus hic. Codinus noster quintum annum Imperii ponit. Matthæus Palmerius in Chronico dicit orsum esse ædificationem anno 31. Zonaras Indictione 15. id est, anno Imperii ejus 17. Vide dissidium in Historia, quod quis componat?

Μετὰ τὸ γίνεσθαι τὴν σφαγὴν) Vide Cedrenum, & Zonaram Annal. 3.

134. *Τῶν τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδων*) Consentit Cedr. Zonaras tradit quadraginta millia. Procopius de bell. Vand. & Evagrius lib. 4. cap. 13. tantum triginta.

Τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Πατρικίου) Erat hic cognatus Anastasii Imperatoris, teste Zonara.

Παρὰ Αὐρηλιανοῦ τοῦ βασιλέως, τοῦ προδόντος ἑαυτὸν Πέρσαις) Scribo, *Οὐαλεριανοῦ*. Nam Valerianus est, qui captivum se Sapori Persarum regi tradidit, non Aurelianus; qui inter Constantinopolim & Heracleam in itinere fraude servi circumventus ab amicis trucidatus est. Notum hoc historiæ Romanæ vel paulum modo peritis.

136. *Τὸ δὲ ὀνομαζόμενον ἅγιον φρέαρ*) Cedrenus appellat *τὸ φρέαρ τοῦ μαρτυρίου*. Constantinus de Administr. Rom. Imp. *εἰσέρχονται ἐν τῷ βήλῳ τῷ κρεμαμένῳ τῷ εἰς τὸ ἁγιοφρέαρ*. Nicetas Paphlago in vita Ignatii Patriarchæ Constantinop. *διὰ τοῦ ἁγιοφρέατος ἀνάγεται*.

Εἰς τὸ φροντιστήριον) Quod Justinus Imperator reparavit. Exstat hac de re epigramma Pauli Silentiarii Antholog. lib. 4. cap. 23.

138. *Ὁ δὲ βασιλεὺς οἰκείαις χερσὶ λαβὼν ἀσβέστον μετ' ὀστράκου, ἔβαλεν εἰς τὸν θεμέλιον πρὸ πάντων*) Augusti alicujus operis principia ipsi Imperatores, aut viri cæteroqui principes dabant. Vides hic in ædificatione templi Sophiæ de Justiniano. Et narrat de Nerone Svetonius cap. 19. *In Achaja Isthmum perfodere aggressus, prætorianos pro concione ad incohandum opus cohortatus est. tubaque signo dato primus rastello humum effodit, & corbula congestam humeris extulit.*

Ἐκτίσθη τοῦ ἁγίου Ἰωάννου) Templa Joannis Baptistæ Constantinopoli duo; hoc in Strobelio, illud in Macedonianis: quorum unum magna ex parte reparavit Basilius, alterum a fundamentis exstruxit. Cedrenus.

Εἰς τὸ ὡρολογεῖον) Quod condidit Justinianus anno Imperii 7. Auctor Cedr.

Edit. Parif. pag. 232. *Καὶ τὰ πλευρόσωτα τοῦ μιτατορίου*) Puto legendum, *μιτατωρίου*. Cedrenus. *διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους διέρχεται εἰς τὸ μιτατώριον*.

139. *Μιλιαρίσια*) Vide Glossarium nostrum.

Ἡ βυτάνη) Vide Glossarium.

Τοὺς δὲ πεσσοὺς) Vide Glossarium.

Ἀλλαξοκολλάβιον) Vide Glossarium. 140.

Τῶν γυναικιτῶν) Erat hoc palatium Imperatricis. Zonaras Annal. 3.

Ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ) Errant interpretes, qui *Baptisterium* vertunt: debuissent *in templo Joannis Baptistæ*. Ipse hic noster supra. *ἐξ ἐκτίσε τὸν ἅγιον Ἰωάννην, τὸν ὄντα εἰς τὸ ὡρολογεῖον, τὸ λεγόμενον βαπτιστήριον*. Cedr. *καὶ ἐξελθόντες πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, μετῆλθον εἰς τὸν μέγαν βαπτιστῆρα*.

Κουβούκλιον) De hac voce in Glossario nostro. 142.

Ἐποίησε δὲ κιβώριον) Mysticam ciborii interpretationem tradit Germanus in Hist. Eccles. *τὸ κιβώριόν ἐστιν, ἔνθα ἐστὶν ἡ σταύρωσις, ἀντὶ τοῦ τόπου ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Χριστός. ἐγγὺς γὰρ ὁ τόπος ἐξ ὑπὸ βόθρου ὅπου ἐτάφη ἀλλὰ διὰ τὸ ἐν συντομίᾳ ἐμφέρεσθαι τὴν σταύρωσιν, καὶ τὴν ἀνάστασιν Χριστοῦ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τέτακται*. & quæ sequantur. 145.

Τοὺς κίονας, καὶ τὰ στήθη τοῦ θυσιαστηρίου) Germanus ita mystice interpretatur loco citato. *κίονές εἰσι τὰ στήθη τὰ διαχωρίζοντα τὸ βῆμα ἀπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ εἰσερχομένου εἰς προσευχὴν τὸ δὲ ἔσωθεν, ὅπου τὸ βῆμα, δηλοῖ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, εἰς ὃ καὶ μόνοι οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν εἰσίασι*.

Τὸν δὲ ἄμβωνα) Vide Glossarium nostrum.

Καὶ τὸν σωλέαν) Vide iterum Glossarium.

Ἕως τῆς πύλης τοῦ ἀγγαρευτίου) Corrigo, *ἕως τῆς πύλης*. Cedrenus. Et rectius infra. *κτιζομένης παρ' αὐτοῦ τῆς πύλης τοῦ ἀγγαρευτίου*. 146.

Καὶ ὀπαίωσεν ὑπάτιον) Vide Glossarium.

Καὶ τῶν περικεφαλαίων) Ea sunt capitula columnarum. Viri docti male interpretantur, *præcipuas columnas*. Cedrenus appellat *κιονόκρανα*.

Ὁ αὐτὸς αὐτὸ ἐκτισε) Cedrenus & Zonaras tribuunt Justiniano.

Συντρίψας τὸν ἀξιοθαύμαστον ἄμβωνα) Zonaras Annal. 3. *ὁ τοιοῦτος τότε κιβώριον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ αὐτὴν τὴν ἐκείνην ἁγίαν τράπεζαν, καὶ τὸν ἄμβωνα συνέτριψεν*.

Ἔχει δὲ ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ἐκτίσθη χρόνον αὐτὸν) Exstructum hoc templum est anno 22. Justiniani, qui fuit Christi 543. adde hus 458. incides in millesimum & primum. Sed cave hæc Codini esse verba putes: sunt enim illius, e quo hæc noster descripsit, qui longe certe infra ista tempora vixit; puta sub Palæologis, ut initio diximus. Nos tamen hoc volumus explicare, ne quem temere implicaret. 148.

Τοῖς τῶν δημοτικῶν δυσὶ μέρεσιν) Id est, Prasinis, & Venetis. Hæc duo *μέρη* intelligit etiam Svidas in *τόλμη*, & *τριβουνάλιον*. Latini veteres *Factiones* dicebant. Diaconus in Mauritio *Partes* extulit, recentiorum Græcorum more. *Germanus autem mittit ad Sergium Demarchum Prasinæ partis, ut auxiliaretur sibi gratia imperandi, repromittens se partem Prasini honoraturum.*

Εἰς προέλευσιν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων) Fiebat hæc processio 2. die Paschatis. Cedr. *τῇ δὲ δευτέρᾳ τοῦ ἁγίου πάσχατος ἀπελθοῦσα ἡ βασίλισσα ἐπὶ τῇ κατ' ἔτος γινομένῃ προελεύσει εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, διῆλθε προελθοῦσα ἐν ὀχήματι χρυσῷ ὑποζυγιζομένῳ τέσσαρσιν ἵπποις*. 149.

Ἐκκλησίαν ἀνιδρύσας παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης) Hujus templi mentio fit etiam in disput. Gregentii cum Urbano. *τοῦ δὲ αὐτοῦ ἐπ' ἐκεῖνον τὸν ναὸν, ὃν ᾠκοδόμησεν ἡ βασιλὶς Ἑλένη, μετακαλίζεσθαι τῆς λέξεως*; Conversum est in Patriarchejum ab Amurathe capta Constantinopoli. Testis Phrantzes Chronic. lib. 3. cap. 19.

Ἔμελλε κρεμᾶσθαι τὰς χαλκᾶς ἁλύσεις, ἐξ ὧν τὰς λαμπάδας, ὅτε ἐνθρονίζεται τὸν ναόν) De hoc consecrandorum templorum more diximus in Gloss. nostro in voce *ἐγκαίνια*. 150.

Finis Notarum Joannis Meursii in Codinum.

IMPERATORIS
LEONIS
COGNOMINE SAPIENTIS
ORACULA,
CUM FIGURIS
ET ANTIQUA GRÆCA PARAPHRASI.

PETRI LAMBECII

PRÆFATIO

AD LECTOREM.

NE quid omnino deesset corpori Historiæ Byzantinæ, necessario ei inserenda esse duxi Imperatoris Leonis cognomine Sapientis Oracula cum Picturis fatidicis, quibus futuros Constantinopolitani Imperii casus portendi vulgo opinio est. Primus vero ea Græce & Latine in lucem edidit Janus Rutgersius Variarum Lectionum lib. 5. cap. 8. Quam editionem ego, cum abhinc quadriennio in Batavia degerem, contuli cum antiquo Codice MS. Bibliothecæ Amsterodamensis, quem ille non viderat: nec paucas inde satis magni momenti variantes lectiones excerpsi, quas reperies in meis Annotationibus. Præterea in eodem codice inveni Anonymi cujusdam Oraculorum Leonis Græcam Paraphrasin, quam ob argumenti similitudinem una edendam esse duxi. Sed nondum satis mihi constat, sitne hæc eadem atque illa Theophili Presbyteri Expositio Oraculorum Leonis, quæ in Bibliotheca Vaticana asservari dicitur. Quod superest, benevole Lector, hunc quoque laborem meum boni consule; qui si minus accuratus tibi videbitur, propterea saltem mihi ignoscas, quia vix integri tridui spatio in itinere mihi sub manu natus est. Vale. Lutetiæ Parisiorum anno M. DC. L. *die* xx. *Septembris.*

VETERUM AUCTORUM TESTIMONIA

de Imperatore Leone cognominato Sapiente, ejusque Oraculis.

ZONARAS *pag. 143. Basil. edit.*

Ἔχων δὲ δι' ἐφέσεως οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ (scilicet *Λέων*) *μᾶλλον μέντοι καὶ κεχρηματισμένον ἐκγονὸν τοῦτο. ἦν γὰρ ἐραστὴς σοφίας παντοδαπῆς, καὶ αὐτῆς δήπου τῆς ἀπορρήτου, ἣ δι' ἐπῳδῶν μαντεύεται τὰ ἐσόμενα, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀστέρων ἐσχόλαζε κινήσεις, καὶ τὴν ἐκ τούτων ἀποτελεσματικὴν ἐπιστήμην μετήρχετο, καὶ εὕρισκεν, ὡς ἕξει παῖδα τῆς βασιλείας διάδοχον,* &c. *id est*, Verum Imperator suscipiendæ prolis avidus, præsertim quum id a vatibus ei prædictum esset. Fuit enim doctrinarum omnis generis amator, & arcanæ quoque illius, quæ per incantationes futura divinat: versatus etiam in doctrina de motibus siderum eorumque effectibus, in qua inveniebat, se filium habiturum Imperii successorem, *&c.*

Idem pag. 145.

Μὴ *ἀπατάτω σε Κωνσταντῖνε τὸ ὄνομα, μηδ' οἴου τῆς βασιλείας τυχεῖν, ὡς Κωνσταντίνου ῥωμαίων μέλλοντος ἄρξαι. ἴσθι γὰρ ἀκριβῶς, τοῦτον εἶναι τὸν υἱὸν τὸν ἐμόν. σὺ δὲ εἰ μὲν ἣν εἴλαχες σπάρταν κοσμεῖς, ἔσται σοὶ καλῶς, εἰ δὲ νεωτερίσεις καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσεις, ἴσθι βεβαίως εἰδώς, ὡς διὰ τῆς δὲ τῆς πύλης* (*τὴν πρὸς δύσιν οὖσαν τοῦ χρυσοτρικλινίου δείξας αὐτῷ*) *ἡ κεφαλὴ σοῦ, τοῦ λοιποῦ σώματος χωρὶς εἰσαχθήσεται· ὃ καὶ γέγονεν ὕστερον κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ βασιλεύσαντος Λέοντος. id est.* Ne te decipiat nomen Constantine tuum, nec putaris, eo quod Constantinus Romanis imperaturus sit, te Imperio potiturum. Certo enim scito, filium hunc meum, illum esse. Quod si tu Spartam tuam ornaris, bene tibi erit. Sin rebus novis studueris, & tyrannidem affectaris; noli dubitare, quin per hanc portam (demonstrata Occidentali aurei triclinii porta) caput tuum absque reliquo corpore sit transiturum. Id quod postea factum est.

Idem, ubi agit de præsagiis interitus Leonis Armenii.

Ἀλλὰ καί τι φασὶ τῇ τῶν ἀνακτόρων βιβλίον ἐναποκεῖσθαι, ἐν ᾧ καὶ χρησμοὶ περὶ τῶν βασιλέων ἦσαν καὶ μορφαὶ ἐνεγράφοντο ἀνθρώπων τε καὶ θηρῶν· καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκεῖ καὶ λέων θὴρ ἐχρωματίζετο, ᾧ κατὰ νώτου τὸ στοιχεῖον Χ ἐγκεχάρακτο· ἀνὴρ δὲ ἦν ὄπισθεν τοῦ θηρός, δόρατι διὰ μέσου τοῦ Χ διελαύνων τὸν λέοντα. ἡ μὲν οὖν βίβλος εἶχε ταῦτα, καὶ ἦσαν, ὡς ἐδόκει, σιβύλλεια χρησμῳδήματα. τὸ δὲ τῆς εἰρημένης χρωματουργίας αἰνιγματῶδες δυσερμήνευτον ὄν, ὁ τότε κοιαίστωρ, ὡς λέγεται, διεσάφησεν, εἰπὼν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γενέσεως τοῦ Χριστοῦ βασιλέα ἀναιρεθῆναι. τὸ μὲν γὰρ θηρίον βασιλέα δηλοῦν, τὸ δὲ Χ τὴν εἰρημένην ἡμέραν αἰνίττεσθαι. τὸ δὲ διὰ μέσου τοῦ Χ τῷ λέοντι τὸ δόρυ ἐμπήγνυσθαι, τὸ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τὸν βασιλέα κτανθήσεσθαι. id est. Perhibetur etiam in regia Bibliotheca fuisse liber, quo oracula de Imperatoribus continerentur, formæque & hominum & ferarum expressæ; atque inter cæteras Leo etiam fera illic pictus, littera X tergo ejus insculpta: pone bestiam vir stabat, qui Leonem per medium X confodiebat. Et hæc liber continebat, quæ Sybillina oracula putabantur. Ejus picturæ obscurum involucrum quæstor illius temporis explicasse fertur, & dixisse, Imperatorem die Nativitatis Christi occisum iri: & feram quidem Imperatorem significare, X vero jam dictam Nativitatis Christi diem: quod autem Leo per medium X confoderetur, portendere Imperatorem ipso Nativitatis Christi die occisum iri.

Idem, ubi agit de obitu Michaelis Balbi.

Ἐπ' ἐκείνου δὲ καὶ Δαλματεία τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς ἀφηνίασε. λέγεται δὲ καὶ ἀρχαῖον εἶναι χρησμὸν οὑτωσὶ περιέχοντα.

Ἀρχὴ κακῶν γε προσπεσεῖται τῇ χθονί,
Ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος Δράκων

Δύσγλωττος ὢνος καὶ φιλόχρυσος λίαν.

Sub illo (scilicet Michaele Imperatore) etiam Dalmatia Imperii jugum excussit, idque vetusto hoc oraculo prædictum ferunt:

Babylone quando Balbus imperaverit
Draco subactus auri amore perditus,
Tellus malorum sentiet primordia.

CEDRENUS, *pag. 493. edit. Reg.*

ΣΙΒΥΛΛΙΑΝΟΣ *δὲ ἦν ὁ χρησμὸς ἔν τινι βίβλῳ τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης ἐγγεγραμμένος, οὐ χρησμοὺς μόνον ἁπλῶς ἔχουσῃ, ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα τῶν Βασιλέων διὰ χρωμάτων. Ἦν οὖν θηρίον μεμορφωμένον ὁ λέων ἐν τῇ βιβλίῳ, &c. id est.* Fuit hoc oraculum Sybillinum, inscriptum libro cuidam bibliothecæ Imperatoriæ, quo non oracula modo continebantur, sed & figuræ Imperatorum coloribus expictæ. In eo libro depicta erat fera leo, *&c.*

NICEPHORUS GREGORAS, *edit. Colon. Allobrog. pag. 102.*

ΕΥΡΗΤΑΙ *γὰρ ἐκ πολλοῦ βίβλος τῷ Βασιλεῖ γράμματα τε αἰνιγματώδη καὶ ἀμυδρά τινα δ', εἰκόνων γνωρίσματα φέρουσα τῶν μελλόντων ἀεὶ βασιλεύειν, id est.* Invenit enim Imperator librum antiquum litteras quasdam & imagines ænigmaticas continentem, quibus futura Imperatorum successio in perpetuum præsignificabatur.

NICETAS *lib. 2. de Imperio Isaacii Angeli, pag. 229. edit. Reg.*

ΙΣΑΑΚΙΟΣ *ὁ Ἄγγελος, καὶ εἰς ἑαυτὸν οὐκ ὀρθῶς ἕλκων τὰ ἔπη, καὶ ἀνὰ στόμα φέρων διὰ παντὸς, ἃ περὶ τοῦ βοοχήμονος Βασιλέως ἐκπεφώνηται καὶ δηξίασιν εἰποῖ.*

Τὸ σχῆμα φαίνει τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον.
Ὅθεν μολήσας; ὥς πεφθεὶς μοι φίλος.
Πρῶτας γὰρ ἔχεις ἀρετὰς ἄλλων πλέον.
Καὶ σωφρονίζεις σωφρονῶν τοὺς φιλτάτους.
Ὅθεν τέτευχας χρηστοτάτου τὸ τέλος,
Μόνος ἀναχθεὶς ἐξ ἀνακτόρων κλέους
Καὶ τῷ νεκρῷ κράτιστε λιπὼν τὸ κράτος
Ὡς ἐν βραχεῖ γὰρ ἀτυχήσεις τὸ κράτος. *id est.*

Isaacius Angelus perpetuo habebat in ore, & falso sibi attribuebat oraculum de Imperatore bovis figura expresso, quod est tale:

Figura mores nec minus locum notat.
Unde advenisti? conspectu ut lætor tuo.
Virtute multo cæteris præstantior
Modeste leniterque castigas tuos.
Hinc consecutus exitum prosperrimum:
Decusque solum ductus ex Palatio.
Relicta mortuo potentia brevi:
Te namque regni prosperi manet decus.

Idem lib. 5. de Imperio Manuelis Comneni, pag. 110. edit. Reg.

Ἀλέξιον δὲ παῖδα ὠνόμασεν, οὐχ ἁπλῶς τὴν κλῆσιν ἀπολεξάμενος, οὐδὲ τὸν παῖδα τιμῶν τῷ τοῦ τεκόντος τὸν γεγεννηκότα ἐκείνου ὀνόματι, ἀλλὰ προσέχων δὲ τινι προρρήματι πρὸς τὴν ἀποβληθεῖσαν ἐρώτησιν ἐξενεχθέντι, ὅτις ἦν, ἐς ὅσον ἡ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ παραταθείη σειρά; τὸ δὲ προαγόρευμα, ΑΙΜΑ, ὃ τῆς συλλαβῆς διϊστάμενον καὶ κατὰ στοιχεῖον ἀναλεγόμενον, διὰ μὲν τοῦ Α σαφῶς ὑπέγραφε τὸν Ἀλέξιον, διὰ δὲ τοῦ Ι τὸν Ἰωάννην, διὰ δὲ τῶν ἑξῆς δύο γραμμάτων τὸν Μανουὴλ καὶ τὸν ἐξ ἐκείνου πάλιν παραληψόμενον τὴν ἀρχήν. id est.

Puerum Alexium nominavit, idque non temere, nec tam ut eum proavi sui nomine honoraret, quam propter oraculum, quo ei per ambages responsum fuerat, seriem Comneniæ familiæ duraturam tantum, quot litteras nomen AIMA complecteretur. Ac per A Alexius, per I Joannes, per M & A Manuel & filius ejus alter Alexius haud obscure significabantur.

Idem, de Imperio Joannis Comneni, pag. 27. & 28. edit. Reg.

Τινοῦ δὲ κατενεχθέντος ῥαγδαίου ὑετοῦ καὶ τῆς κοιλάδος καταρρύτου γενομένης, ἐφ' ᾗ ἐστρατοπεδεύσατο, ἡ τοῦ βασιλέως κλίνη μετεφέρετο πρὸς τὸ καταρρεῦσαν ὕδατος μέρος. Ἐπ' αὐτὸν ἦν ἐπὶ στόματος ἔχων τὸ φάσκον ὑπὸ χρησμῴδημα.

Τόποις δ' ἐν ὑγροῖς καὶ παρ' ἐλπίδα πέσῃς.

Οἱ δὲ τὰς τῶν βασιλέων διαδοχὰς καὶ μεταθέσεις φιλοπεριεργοῦντες, καὶ τοῦτο πέρας εἰληφέναι ἔλεγον.

Ὦ πῶς γένοιο βρῶμα δεινῶν κοράκων.

Τῇ μὲν ἐς τὰ μέλανα καὶ σίζοντα σιδήρια τὸ παλαίφατον τοῦτο λόγιον ἀφορᾷν ἰσχυριζόμενοι, δι' ὧν ὁ καυτὴρ τῇ χειρὶ τοῦ Βασιλέως ἐπεβλήθη, τῇ δὲ ἐς τὸ τῶν βουνῶν προσώνυμον, ἐφ' ὧν ἐκεῖνος κατεσκηνώκει τὸ φοσσάτον ἀπολύσεις. *id est.* Enimvero valle in qua castra babebat ingenti pluvia inundata, etiam lectulus ejus impetu decurrentis aquæ est avectus, cum illud oraculum,

Cades aquosis improvisus in locis

subinde iu ore haberet. Qui vero Imperatorum successiones & mutationes pervestigant, illud etiam eventu comprobatum esse ferunt:

Heu corvis esca eris miser voracibus.

Id oraculum partim ad nigra & stridentia ferramenta, quibus manus ejus usta esset, partim ad cognomentum montium pertinere existimantes. Vocabantur autem κοράκων φωλεοὶ sive corvorum uidi.

Idem lib. 7. de Manuele Comneno Joannis filio, pag. 143 edit. Reg.

Τοῦ βίου γοῦν ὑπεξίσταται καὶ τῆς βασιλείας μεθίσταται τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χρόνους γεγονὼς ἐν τῇ βασιλείᾳ λειπόντων μηνῶν τριῶν. πρὸς ὃν οἶμαι παράτασιν τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ παλαιότατον ἐκεῖνο λόγιον ἀφορᾷν, ὃ διέξεισιν οὑτωσί.

Ἀλλ' ὑστάτη σε κερδανεῖ λαβὴ λόγου

ἡ γὰρ τελευταία τοῦ ὀνόματος συλλαβὴ τὸν ὀκτὼ καὶ τριάκοντα ἐξσημαίνεται ἀριθμόν. *id est.* Sic igitur & vita & imperio cedit, quod annos triginta octo gnbernavit, tribus mensibus demptis, ad quod Imperii spatium vetustissimum illud oraculum alludere videtur; ultima te prehendet syllaba nominis. Nam ηλ postrema syllaba nominis Manuelis apud Græcos tantum uumerum complectitur.

CONSTANTINUS MANASSES, *pag. 110. edit. Reg.*

Ὁ δὲ φιλοσοφώτατος ἐν βασιλεῦσι Λέων,
Περιπεσὼν ταῖς φυσικαῖς τοῦ σώματος ἀνάγκαις,
Καὶ νόσῳ χειμαζόμενος κίνδυνον ἐπαγούσῃ
Ἤδη πρὸς ἔτος εἰκοστὸν σὺν ἕκτῳ διιθύνας
Τὸ κράτος τὸ βασίλειον τῆς τῶν ῥωμαίων τύχης,
Καὶ συνιδὼν τὸν θάνατον καὶ τὴν τοῦ σκήνους λύσιν,
Κράτορας ἀναδείκνυται ἀντάνακτας κατάρχας
Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν καὶ παῖδα Κωνσταντῖνον
Τοῦτο δὲ μόνον προσειπὼν πνοαῖς ἐν ταῖς ἐσχάταις,
Βλέπω δὲ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς κακοδαίμων χρόνον
Μετὰ τρὶς καὶ δέκα μηνῶν ἄντικρυς τούτῳ λέγων.
Ὅτι τοσοῦτον ἵστασθαι τὸ κράτος Ἀλεξάνδρου.
Καὶ γοῦν οὐ διεπέπτωκεν ὁ λόγος, οὐδὲ σφάλλει
Ὁ γὰρ Ἀλέξανδρος &c. *id est.*

Cum autem doctissimus Imperatorum Leo morbo correptus periculum minitante, administrato jam per viginti sex annos Romanorum Imperio, mortem sibi imminere cerneret, Alexandrum fratrem & Constantinum filium Imperatores creat, hoc solo in extremis respirationibus pronuntiato. Alexandrum etiam (proh parenm malignum tempus) post tredecim menses video. Volebat autem significare regnum Alexandri tantillum temporis duraturum, quę sane Leonis vox minime vana fuit. Nam Alexander *&c.*

JOANNES TZETZES *Chiliad. 9. vers. 657.*

Περὶ χρησμῶν. Βοῦς βοήσει τε καὶ ταῦρος δὲ θρηνήσει. Ἐπὶ: Οὐαί σοι ὦ ἑπτάλοφε, ὅτι οἱ χιλιάσεις.

Χρησμὸς ἦν περιφόρητος Κωνσταντινοπολίταις
Αὐτὸ τὸ, βοῦς βοήσει τε καὶ ταῦρος τε θρηνήσει:
Ἐκ τούτου γοῦν ἂν ἔπλαττον καὶ συμφορὰς καὶ φόβους.
Oracnlum erat jactatum Constantinopolitanis
Hoc ipsum, Bos clamabit, atqne taurus ejulabit:
Ex hoc autem finxerunt & calamitates atque timores.

Pau-

Paulo post vero Tzetzes hoc Oraculum ita explicat.

Βῦς μὲν ἡμεῖς τὴν θήλειαν τὴν τῶν βοῶν καλῦμεν.
Ταῦρον κυρίως δὲ βοῶν τὸν ἄρσενα καλῦμεν
Τὸν ταῦρον τῦτον δ' Ιταλὸν καλῦσι οἱ Λατῖνοι
Η βῦς ἡ ἡμετέρα δὲ, ἤγουν ἡ Κωνςαντίνε
Η ἐκ τῶν ταύρων Ιταλῶν Ρωμαίων ἐκτισμένη,
Βοήσει τὸ πολεμικὸν κατὰ τῶν ἀντιπάλων
Ο ταῦρος δὲ ὁ Ιταλὸς, ςρατὸς ὁ τῶν Λατίνων
Καὶ ὠχριάσει τῷ πολλῷ τῷ φόβῳ, καὶ θρηνήσει.
Bovem nos quidem fœminam boum vocamus,
Taurum autem proprie boum marem vocamus.
Taurum autem hunc Italum vocant Latini.
Bos igitur nostra nempe urbs Constantini
Cantabit classicum contra adversarios
Taurus autem Italus, exercitus scilicet Latinorum,
Et pallescet multo timore, atque ejulabit.

Idem, ibidem.

Οὐαί σοι ὦ ἑπτάλοφε, ὅτι οὐ χιλιάσεις
Χρησμὸς ὑπῆρχεν ἕτερος Κωνςαντινοπολίταις
Μὴ ἓν μέρος ἐπίῤῥημά ἐστι, τῆς θρηνῳδίας
Δύο μέρη τῦ λόγυ δὲ, οὐ ἄρνησιν, καὶ αἱ δέ.
Ητοι Κωνςαντινόπολις κἂν οὐχὶ χιλιάσῃς
Αλλὰ χιλίων ἔσωθε χρόνων καταλυθήσῃ.
Ομως οὐ αἱ, ἢ θρῆνος σοι, ἀλλὰ καὶ χαρὰ ἐσεῖται
Ινα μείζων κτισθήσῃ σὺ, καὶ πλέον λαμπρυνθήσῃ. *id est.*
Væ tibi septem collis, quoniam non millenos ages
Oraculum fuit alterum Constantinopolitanis
Non una pars vero adverbium Væ, ejulatus
Sed duæ partes orationis οὐ negatio atque αἱ vero.
Sive, Constantinopolis, etiamsi non millenos ages,
Sed mille intra annos destrueris.
Tamen non væ & luctus tibi, sed gaudium erit
Ut major exstruaris, & amplius splendeas. *Edit. Paris. pag. 240.*

NICEPHORUS GREGORAS *lib.* 8.

Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν ὁ μέγας ἀφίκετο λογοθέτης πρὸς τὸν βασιλέα, ἅττα μὲν αὐτοὶ κατὰ μόνας ἐκοινολογήσαντο πρὸς ἀλλήλους. Τοῦτο μὲν οὖν οὐδεὶς ἔγνω τῶν πάντων. ἐκ σημείων μέν τοι τινῶν στοχάζεσθαι ἡμῖν ἐξεγένετο ὕστερον, ὡς βιβλία τινὰ χρησμολογικὰ ἐθεάσαντο, ἐν οἷς τινὰ τῶν μελλόντων ἀσαφῶς τε καὶ αἰνιγματωδῶς παρ' ὅτων δή ποτε ἐξετέθησαν. &c. Postridie cum Logotheta ad Imperatorem venisset, tum quidem quid collocuti fuerint, nemo omnium scivit: post tamen ex indiciis quibusdam conjicere licuit, eos fatidicos quosdam libros inspexisse, quibus futura quædam incerto auctore obscure & per ambages exponerentur. Deinde figura astrologica delineata, qua positus siderum & prænotiones futurorum indagantur, hostium adventum & Reipublicæ confusionem conjecerunt *&c.*

LUITPRANDUS *in legatione.*

Habent Græci & Saraceni libros, quos ὁράσεις sive visiones Danielis vocant; ego autem Sybillinos, in quibus scriptum reperitur, quot annos Imperator quisque vivat, quæ sint futura eo imperante tempora: pax an simultas, secundæ Saracenorum res, an adversæ.

ANONYMUS *in Collectaneis Antiquitatum CP.*

Τοῦτο τὸ πρόβλημα ἀφρέθη ἐν τοῖς τόμοις τοῦ Λέοντος τοῦ μεγάλου.

Joannes Meursius in Glossario Græco-barbaro aliquoties citat Rhuzani cujusdam paraphrasin vaticiniorum Constantinopolitanorum, quę, ut apparet ex fragmentis ibi citatis, corrupta illa Græcorum lingua conscripta fuit, qua hodieque vulgus utitur. Pręterea quoque citat Meursius Scholarii explicationem vaticiniorum Constantinopolitanorum. Locus vero, quem inde desumptum publicavit, is est: *ἀρίθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς μίαν κολόναν μαρμαρένιαν.* Cęterum explicatio illa asservatur integra Romę in bibliotheca Vaticana.

NICETAS *Andronici Comneni lib. 2. pag. 227. edit. Reg.*

Περὶ δ' Ἀνδρονίκου χρησμοὶ τὸ μέλλον αὐτῷ προφοιβάζοντες ἰαμβεῖοι στίχοι βίβλοις ἐμφέρονται καὶ στόμασι πολλῶν περιφέρονται. συν' ἄλλοις δὲ καὶ οὗτοί εἰσιν·

Ἄφνως δ' ἀναστὰς ἐκ τόπου πλήρους πότου
Ἀνὴρ πελιδνὸς ἀγέρωχος τὸν τρόπον,
Στυγνὸς, πολιὸς, ποικίλος χαμαιλέων,
Ἐπεισπεσεῖται, καὶ θερίσει καλάμην
Πλὴν ἀλλὰ καὐτὸς συνθερισθεὶς τῷ χρόνῳ
Ἐσύστερον τίσειεν ἀθλίας δίκας,
Ὥσπερ κακῶς ἔπραξεν ἐν βίῳ πέλας·
Ὁ γὰρ φέρων μάχαιραν, οὐ φύγῃ ξίφος.

Πλήρη δὲ πότου τόπον τὸ Οἰναῖον ὑπεμφαίνουσιν, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ τῆς χώρας προσώνυμον, ἐξ οὗπερ Ἀνδρόνικος ἀπάρας, ὡς ἤδη ἐρρέθη μοι, πρὸς Κωνσταντινούπολιν παρεγίνετο. *id est.* De Andronici exitu cum alii jambici versus & in libris reperiuntur, & multi in ore sunt: tum hi.

Vinosis impiger profectus ex locis,
Vir lividusque & insolentis ingenii,
Canus, severus, multiplex Chamæleon
Ruet, & recurva culmos falce demetet.
Sed tempus ipsum denique haud minus metet,
Miserque sceleris pœnas haud leves dabit:
Non parcet ensi, namque dirus ensifer.

Vinosa vero loca Oenæum designant: unde Andronicus, ut jam dictum est, Constantinopolim venit.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ

ΧΡΗΣΜΟΙ.

ΑΙΜΑ.

ΤΗΝ ἐχθροποιὸν ἔνδοθεν κρύπτει πλάνην,
Ὡς εὐμενὴς δὲ κύνας ἐκτρέφει νέους.
Ἣν ὡς γλυκὺς κλύδωνος ἐκχεῖ εἰς μέσον.
Ἀλλ' ἀπελέγξει τὸν λογισμὸν ὁ χρόνος.
Ὄφις δὲ πάντας καταναλώσει τάχος.
Σὺ μεγαλαυχεῖς καὶ γέγηθας ἄθλιε,
Καὶ χεῖρας ἁπλοῖς, καὶ πόδας διαστρέφεις,
Ὡς πραγμάτων ἔξωθεν αὐτὸν ἐξάγων.
Ἀλλ' ὁ Κύριος τὴν ὑπόκρισιν φανεῖ
Τί γὰρ καλὸν δράσειας, ὦ σὺ κυνόπα;
Ὁ τῷ ξένῳ δήγματι συγκεκραμένος,
Πῶς σὺ κομίσεις ἀγαθόν τι τῷ βίῳ,
Ὃς τὸ στόμα κέχηνας εἰς ὑποπτέρους,
Πῶς ἀπερεύξεις ῥῆμα χρηστὸν τῇ πόλει,
Ἐν μέσῳ δύο κοράκων καὶ ὑποπτέρων ἀναλωθήσει.
Τὸ δεύτερόν τι καινὸν ἄλλο θηρίον,
Ἱπτάμενός τε πρὸς μεσημβρίαν ὄφις
Βαπτόμενος μέλανι καὶ μέλας ὅλος,
Δεινὸς τὸ φῶς κόραξιν ἀφῃρημένος.
Γένος γὰρ αἰσχρὸν τῶν ἀφ' ἡλίου πέλων
Οἰκτρῶς κλονήσεις σαυτὸν ἅμα καὶ πόλιν
Καὶ σοῦ στεναγμὸν τῷ θέρει ἔαρ φανεῖ.
Καὶ γραμμικοῖς σχήμασι δηλῶν τὸν χρόνον
Ὡς ὑστερήσει τῆς πατρικοῦ τὸ τέλος.
Ἄρκτου δ' ὀλετὴρ ὢν ὄφις τάλας μόνος
Ὦ πῶς γενήσει βρῶμα δεινῶν κοράκων.

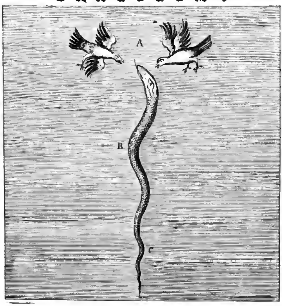
SAPIENTISSIMI IMP. LEONIS

ORACULA.

SANGVIS.

INconciliabilem intus occultat deceptionem;
Sicut benevolus vero canes educat juvenes,
Quam tanquam fuavis tempeftatis effundit in medium.
Sed redarguet cogitationem tempus.
Serpens vero omnes abfumet cito.
Tu exultas & lætaris mifer,
Et manus aperis & pedes diftorques,
Tanquam te ipfum extra moleftiam educeres:
Sed Dominus fimulationem confpicuam faciet.
Quid enim boni faceres o tu canino afpectu?
Aliena mordacitate inftructus,
Quomodo tu feres boni aliquid vitæ?
Qui os aperuifti adverfus aves,
Quomodo emittes verbum utile civitati?
In medio duorum corvorum & avium abfumeris.
Secunda & nova alia bellua,
Et volans ad meridiem ferpens,
Tinctus atramento & niger totus,
Terribilis, oculis a corvis privatus.
Fœdo enim genere Orientali oriundus
Miferabiliter quaties te ipfum fimul cum urbe,
Et tuum fufpirium æftati ver narrabit.
Et literarum figuris fignificans tempus,
Ita privaberis paterno imperio tandem,
Septentrionis vero pernicies cum fit ferpens mifer folus,
Oquomodo fiet efca callidorum corvorum.

ORACULUM I.

METANOIA.

ΔΙΤΤΟΝ τὰ τρίτον. καὶ γὰρ ὄρνις, ἠπτότης,
Σταυροῦχος ὄρνις, ἵππος δ' αὖ κερασφόρος.

Μονάδος διπλῆς κλήσεως, πρώτης, μόνης,
Ξυσμοὺς ἀριθμῶν, ὕστερον ἐν τῷ χρόνῳ,
Ως ἀγαθοῦ πέφηνας ἡμέραν χρόνου,
Ει ᾗ κρατήσεις σαυρικοῦ τύπου μέσον.

Ο παμμέγιστος ὀρνίθων τ' ἄναξ μόνος.
Οὗτος γὰρ λαβὼν ἀρχὴν ἐκ μεσημβρίας,
Εν ἵππῳ παύσει καὶ φάει τῆς ἡμέρας.
Πόλου μεσοῦντος ἀστρος τῆς ἡμέρας.

Ως ἄγαν ὀξὺς, ὡς θρασύς τε καὶ λάχνος
Αρχὴν ἔχων τε τὴν μονάδα καὶ τέλος.

POENITENTIA.

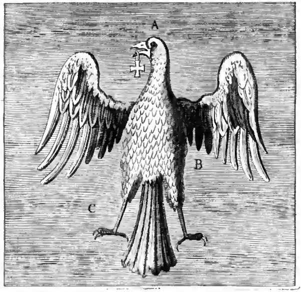
AMbiguum tertium. etenim avis modo erat,
Crucifer avis, equus modo corniger.

Unitatis duplicis nominis, primæ, solius,
Literas numerans, tandem in tempore,
Sicut boni ostendisti diem temporis,
In quo imperaris in medio formæ crucis.

Maximus avium & rex solus,
Hic enim habens principium a meridie,
In equo cedet, & splendore diei,
Cum polum medium obtinet sydus diei.

Quam nimis vehemens, quam audax & villosus
Principium habens unitatem & finem.

ORACULUM II.

MONAPXIA.

ΚΑΙ θρασὺς ὡς μάλιστα καὶ ταχὺς πέλεις,
Καὶ πρὸς μάχας ἕτοιμος, ὦ Βύζης γένος.
Ἀλλ' ὑστάτη σε κερδανεῖ λαβὴ λόγου·

Τόποις ἐν ὑγροῖς καὶ παρ' ἐλπίδα πεσεῖς.
Ἐν σοὶ γὰρ ἀρχὴ καὶ τέλος κέρας πέλει.

Ἔχεις δὲ ἀκοὰς τοῖς λόγοις κεκτημένας
Καὶ χρεμετίζεις ἄτερ ἡνίων φυγάς.

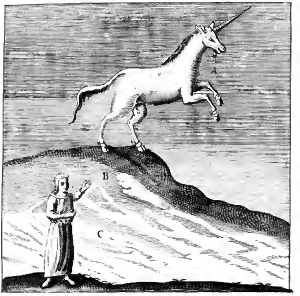
MONARCHIA.

ET audax maxime & velox es,
Et ad pugnas promptum o Byzæ genus.
Verum rapit te nominis pars ultima

Locis in humidis & præter ſpem cades.
In te enim principium & finis cornu eſt.

Habes vero aures ſermonibus obſeſſas
Et ore fremis, tanquam habenarum fugax.

ORACULUM III.

ΕΠΑΡΣΙΣ.

ΟΡΑ γοιῶ πάλιν καὶ ξένον ὄντως τρόπον
Δρέπανον καὶ ῥόδον ὅπερ φέρει

Δρεπανηφόρε τετράμηνόν σοι γράφω.
Πρωτόλεια δὲ πάντας ἀνάλωσαι ξίφει

Ναοὺς εἰδώλων πρὸς μικρὸν ἀνεγερεῖς.
Τεὶς τρεῖς δὲ ζήσας ἐν βίῳ κύκλους γέρων
Ηχθυ πρὸς ἄδην, δύο λειπῶν ἐν μέσῳ

Τρίτον διασούμενον καὶ πρῶτον στοιχεῖον
Διίστανται δὲ τὰ πάλαι συνηγμένα.

GAUDIUM.

ECce igitur denuo & novum vere morem
Falcem & rosam qui gestat

Falcifer quatuor menses tibi decerno.
Omnes vero primitias frugum absumet ensis

Templa idolorum ad modicum tempus exstrues,
Ter tres vero cum vixeris annos senex,
Traheris ad orcum, duobus deficientibus in medio

Tertia & prima litera duplicata
Dividentur, quæ antea erant conjunctæ.

ORACULUM IV.

ΣΥΓΧΥΣΙΣ.

ΟΥΤΟΣ πέλων τέταρτος ἐξ ἄρκτου τρέχων,
Ξίφος ῥόδον τ' ἄνθρωπος ὁρμῶν εἰς θέρος

Στοιχεῖον αὐτὸ πρῶτον ἐκκόψει ῥόδον
Τὸ Μῦ τὸ στοιχεῖον τοῦτο βλέπε
Λαβὼν γὰρ ἀρχὴν, ὥστε τέμνειν τὴν χλόην

Οὐ φείσεταί σου παρ' ἀρχὴν ὁ ἐμμενὴς
Ὅρα αὐτόν. θερίζειν γὰρ ἀπάρχεται.
Τὸ ῥόδον φέρων ἐν πᾶσιν ἔχει τέλος.
Ἐν ᾧ τὸ λοιπὸν εὐθύμησον. ὡς μάτην
Ψυχώσεται. πλὴν ὡς ῥόδον τεμὼν ῥόδον
Κύκλοις κινηθείς. καὶ γὰρ τὸ τρίτον φέρει.
Στοιχεῖον ἡ χείρ, καὶ δρέπανον αὐτόγε.

CONFUSIO.

HIc est quartus a septentrione currens.
Ensemque rosamque homo ad messem intendens

Ista prima littera exscindet rosam
M elementum aspice
Accipiens enim imperium, ut demetat gramen,

Non parcet tibi in imperio constans
Aspice illum: metere enim incipit
Rosam gestans in omnibus habet finem.
Ob hoc in posterum bonos sis animo: nam frustra
Recreabitur. verum ut rosam secans rosam
Circulis turbatus. nam tertiam gestat
Litteram manus, & falcem ipsam.

ORACULUM V.

TOMH.

Ἡ βοῦς δὲ πέμπτον καὶ τέλος ἀρκτοτρόφου,
Τὸ σχῆμα φέρει τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον.

Καὶ σωφρονίζεις σωφρονῶν τοὺς φιλτάτους
Ὅθεν τετεύξῃ χρηστοτάτου τοῦ τέλους.
Μόνος δ' ἑνωθεὶς ἐξ ἀνακτόρων κλέους
Καὶ τῶν νεκρῶν, κράτιστε, λειπὼν τὰ κράτη.
Ὡς ἐν βραχεῖ γὰρ εὐτυχήσεις τοῦ κράτους.
Ὅθεν μολήσας οἷος ὤφθης μοι φίλος
Πρώτας γὰρ ἔχων ἀρετῶν ἄλλων πλέον.

AMPUTATIO.

Vacca quintum & finem urforum nutricis
Figura adfert, & locum & modum.

Et compefcis ipfe modeftus amiciffimos,
Quo circa confequeris pulcherrimum finem
Solufque aduniifti tibi imperatoriam laudem,
Et mortuorum fortiffime linquens potentiam
Brevi felix eris ob imperium.
Quare abiens qualis mihi amicus vifus es,
Præcipuas virtutes plus quam alii poffidens.

ORACULUM VI.

ΜΕΛΙΣΜΟΣ.

ΑΛΛΗ τις ἄρκτος δευτέρα σκυμνοτρόφος,
Καὶ πᾶν, ὃ κείνη, πλὴν σκιαγραφουμένη.
Παρήλια δὲ πὰρ ἑκατέρα στέφει,
Μερισμὸν ἐμφέρουσα τοῦ κράτους ὅλου
Φύσιν χρόνων κίνησις ἐξυμβομένη.
Εἰς ἐσχάτην γὰρ γράφεται τῆς ἐσχάτης.

MEMBRORUM DIVISIO.

ALIA quædam ursa catulos lactans,
Et omnia, quod illa, præterquam adumbrata,
Parelia autem utrimque cingit,
Divisionem inferens totius imperii,
Naturam temporum motus extendens.
In ultimam enim pingitur ultimæ.

ORACULUM VII.

ΑΙΜΑ.

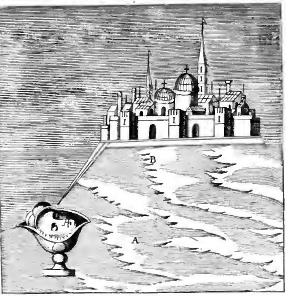
Αἶ αἶ τάλαινα τλημπαθεστάτη πόλις.
Οἰκτρὸν γὰρ οἰκτρὸν νῦν ὑποφθύσῃ φάος.
Ηνίκα κρατήσει πρὸς μακρὸν Κάππα χρόνον
Σφαγαὶ γὰρ ἐν σοὶ καὶ προχύσεις αἱμάτων
Καὶ πρὸς μάχην ἔμφυλον ὀργισμένοι
Νηριθμὸν ἐσμὸν ταρχύσουσι τῷ ξίφει
Πρὸς χιλιάδας ἓξ ἑπτὰ μετρουμένας·
Καὶ πᾶς ἀσελγὴς καὶ φόνῳ κεχρασμένος
Μοιχός, ἅρπαξ, ἄδικος, ἀῤῥενοφθόρος
Τὰ λοίσθια λεύσσουσι προὐμμάτων φάος.

Τῆς ἑνδεκάτης εἰργμένης, ἐκ ἐκλείψει,
Καὶ πέντε πρωτόλεια τ' μοναρχίας
Δράκοντα συρίξουσι τὸν λιβοκτόνον
Ἄσαρκα μυςίλλουσα τὰ τούτου μέλη.

SANGVIS.

HEU heu infelix miserrima civitas!
Miserabilem enim nunc aspicis lucem.
Quando imperabit Cappa longum tempus.
Jugulationes enim in te fient & effusiones sanguinis
Et ad bellum civile commoti
Infinitam hominum multitudinem sepelient gladio,
Ad sex septem millia numerata.
Et omnis lascivus & cæde contaminatus
Mœchus, raptor, impius, masculi corruptor
Postremo videbunt ante oculos lucem.
Undecimæ constrictæ finis vix aderit,
Cum quinque primitiæ monarchiæ,
Draconem exsibilabunt Libys interfectorem
Macra ejus in frusta dissecantes membra.

ORACULUM VIII.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ.

ΤΗΝ ἀλωπεκὴν ὑποκριθεὶς φιλίαν,
Καὶ μακροθύμως τὴν φρένα χαλινώσας,
Ὡς ἄγαν πρέσβυς καὶ πολιὸς ἐχέφρων
Ἐλθὼν δὲ διπλῶς τὰς νήσους ἑπταπύλους
Τοὺς ὅλους ἀφεὶς συνθλασθέντας ἀλλήλους.

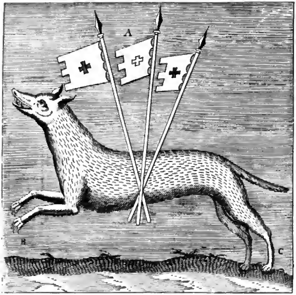
Καὶ προχύσεις φεῦ αἱμάτων ἐκχυθέντων
Σὺ τῆς νίκης ἥπλωσας τὰς χεῖρας εὐχαρίστως
Καὶ βραβεῖον εἴληφας ἐν τῷ τέλει τοῦ σκήπτρου.
Τῶν δύο δεσποτῶν. ὁ τρίτος τρόπος. Ιχ̄.

GRATIARUM ACTIO.

VULPINAM simulas amicitiam
Et patienter ingenium frenasti,
Sicut valde senex & canus sapientia;
Veniens vero dupliciter ad insulas, quæ septem referunt tabulas,
Totos dimittet confractos a se invicem.

Atque effusiones, heu, sanguinis effusi! tu victoriæ
Aperuisti manus cum gratiarum actione,
Et victoriæ præmium accepisti in fine tui imperii.

ORACULUM IX.

ΕΞΟΥΣΙΑ.

ΟΥΑΙ σοι πόλις ἑπτάλοφε, ὅταν τὸ εἰκοστὸν
Στοιχεῖον εὐφημίζεται εἰς τὰ τείχη σου.
Τότε ἤγγικεν ἡ πτῶσις καὶ ἡ ἀπώλεια
Τῶν δυναστῶν σου, καὶ τῶν ἀδικίᾳ κρινόντων·

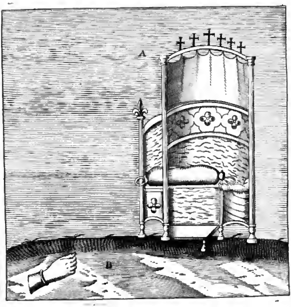
Ος ἔχει τοὺς δακτύλους αὐτοῦ δρεπανωτούς·
Ο ἐστι δρέπανον τῆς ἐρημώσεως,
Καὶ ἐν τῷ ὑψίστῳ βλασφημία.

POTESTAS.

VÆ tibi civitas ſeptem collium, quando vigeſima litera
Laudabitur in muris tuis.
Tunc prope erit ruina & perditio
Tuorum magnatum, & eorum, qui injuſte judicia exercuerunt.

Qui habet digitos falcatos,
Quod eſt falx deſolationis,
Et in Altiſſimum blaſphemia.

ORACULUM X.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

Ιω̃. Ισαάκιος συγκοπὴν φόνου αἵματος.
Ιω̃. Ιω. εὐχαριστία.
Κω̃. Καὶ κω̃ ὁ τοῦ πτωχοῦ ἐπικράτησις.

Βλέπε δὲ σὺ ὁ τὰ θεῖα φρονω̃ν καὶ τὰ θεῖα φέρων
Επ' ὤμων, μή σου ἡ κόνις ὄνειδος γένηται καὶ πώγωνα

Βαθὺν ἐνδίκως καρῆσῃ, καὶ μεγάλως ἀγριωθήσῃ
Αὐτὸς ὁ φόνου σύμβουλος Αρχιερεὺς, οὗ τὸ ὄνομα

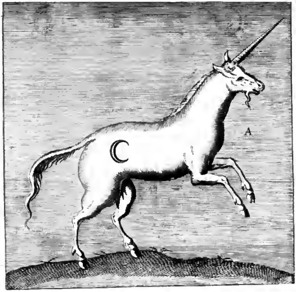
Ιω. καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἠλειμμένος
Επώνυμος Μεναχείμ.

PATRIARCHA.

IO. Isaacius deliquium cædis sanguineæ.
Jo. Gratitudo.
Ko. & Ko. mendici victoria, sive, imperium pauperis.

Cave vero tu, qui divina intelligis, & divina
Humeris gestas, ne tuus cinis opprobrium fiat, & tua
Promissa barba juste tondeatur, & valde agrestis
Reddaris. Ipse homicidii consiliarius summus sacerdos,
Cujus nomen Jo. & revelabitur unctus
Cognomine Menachim.

ORACULUM XI.

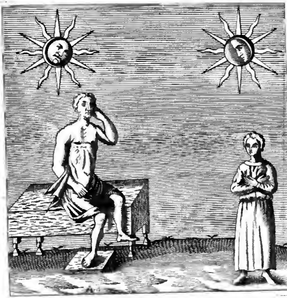
ΕΥΣΕΒΕΙΑ.

ΤΗΝ πέτραν οἰκῶν ἄγε δεῦρο μοι ξένε
Θρήνους ἀπολιπὼν καὶ βίον τὸν ἀγρότην,
Καὶ ζῆθ' ὁ νεκρὸς, καὶ κατεστυγνασμένος,
Συναγαγὼν κάλλιςα, πάντα σκορπίσας,
Ἀδικίας ἔπαθλον ἐώμημένον.
Ὅταν δ' ὁ μείζων ἀςὴρ ὀφθήσει μέλας,
Γυμνὸς πάλιν ὅδευσον εἰ γῆς πυθμένας.

PIETAS.

QUI petram incolis veni huc hoſpes
Luctum relinquens & vitam agreſtem.
Et reviviſce qui mortuus & triſtis eras,
Congregans optima, omnia diſſipans,
Injuſtitiæ præmium illegitimum.
Quando vero major ſtella apparebit nigra,
Nudus iterum revertere ad ima terræ.

ORACULUM XII.

ΕΥΛΑΒΕΙΑ.

Ο νεκρὸς ἤδη καὶ θέᾳ λελησμένος,
Οἴδασι πολλοὶ κἂν μηδεὶς τοῦτον βλέπῃ
Ὡς ἐκ μέθης δὲ φανεὶς ἀθρόως
Σκῆπτρα κρατήσει τῆς δὲ τῆς βασιλίδος.
Στύλος γὰρ ὀφθεὶς ἐν πόλῳ κεκλωσμένος,
Κῆρυξ ἀφανὴς τρὶς ἀνακράξει μέγα
Απιτε σπουδῇ πρὸς δυσμὰς ἑπταλόφου·
Εὕρητε δ' ἄνδρα οἰκέτην ἐμὸν φίλον·
Αξατε τοῦτον εἰς βασιλείας δόμους,
Μειώκρατον, μείλιχον, πρᾳὺν, ὑψίνουν,
Τὸ μέλλον ὀξύτατον εἰδέναι μᾶλλον.
Καὶ πάλιν ἕξεις ἑπτάλοφε τὸ κράτος.

INNOCENTIA.

HIC mortuus, cujus faciem nullus novit,
Multis notus est, quamvis a nemine videatur.
Tanquam ex ebrietate surgens, repente
Imperium tenebit hujus regni.
Columna enim apparens in cœlo fatalis;
Præco invisibilis ter exclamabit vehementer:
Properate ad occidentalem partem urbis septem collium;
Invenietis virum incolam meum amicum;
Deducite eum in regiam domum,
Sapientem, tranquillum, mitem, ingenio sublimem,
Futuri acerrimum investigatorem;
Et iterum habebis tu urbs septem collium imperium.

N
C
ο
μ
π
κ
ζ
ι
ι
α

ORACULUM XIII.

ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΣ.

ΙΔΟΥ πάλιν ἄνθρωπος ἐκ πρώτου γένους,
Κρύβοντος εἰς γῆν τεσσαραρίθμους κύκλους,
Γυμνὸς πρόεισιν ἐκ πέτρας ἀνηλίου,
Καὶ δευτέρου λάμποντος ἄρχεται βίου,
Εἰκὼν παλιζωΐας ἀληθεστάτης.
Πλὴν ἀρτιάκις ἀρτίων διπλουμένων
Τῶν ἡλίων, ὕπεισι νεκρὸς τὴν πέτραν.

PRÆHONORATIO.

ECCE iterum homo e primo genere
Occultato infinitis annis in terra
Nudus progreditur ex obſcura petra
Et alterius ſplendidæ vitæ initium facit.
Imago novæ vitæ veriſſimæ.
Verum pari modo paribus duobus duplicatis
Solibus, deliteſcet mortuus in petra.

ORACULUM XIV.

ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΙΣ.

Δέξαι τὸ δῶρον, μὴ κατόκνει μοι, γέρων.
Ἀλλὰ λαβὼν, κράτιστε, τῦ τέλους ἔχυ.
Καὶ πρὸς καλὸν εὔθυνε τὴν σκηπτουχίαν,
Τ' ἄλλά τε πάντα, μὴ δεδοικὼς τὸν χρόνον.
Καὶ γὰρ ἄνωθεν τοῦτον εἴληχας μόνον.
Τρισσαῖς δὲ πορείαις ἐγκυκλουμένου χρόνου,
Μιᾶς δεκάδος ἄστερος πληρουμένου,
Καλῶς τελεύτα τῷ καθιερωμένῳ
Τί δὲ τεθηπὼς ἀγγελίαν εἰσδέχῃ;
Ἀφις, ἄριστε, τῦ φυτῦ κατοικίαν.
Ἕπου καλοῦντι πρὸς προκειμένην δόξαν.
Καλῶς δ' ἀνύσας τὴν ἐν ἀρχαῖς ἡμέραν
Καλοῦ τέλους ἔμπλησον ἅπασαν κτίσιν,
Καὶ πρὸς μονὰς ὅδευε τὰς οὐρανίους.
Ἐν σοὶ γὰρ ἀρχὴ τῶν ἀγαθῶν καὶ τέλος.

ELECTIO.

Accipe hoc donum, ne renue o ſenex.
Accipe fortiſſime, & finem conſidera.
Et ad optima dirige imperium
Aliaque omnia non metuens tempus
Etenim deſuper hoc accepiſti
Triplicibus quippe proceſſibus circumacto tempore,
Unius decadis ſtella impleta,
Feliciter morere ſacerdoti.
Quid vero obſtupefactus nuncium accipit?
Relinque, amice, hominis habitationem,
Sequere te vocantem ad propoſitam gloriam.
Cum vero honeſte impleveris imperii tui diem,
Sancto fine imple univerſam creationem,
Et ad habitationes proficiſcere cæleſtes.
Nam in te eſt principium bonorum & finis.

ORACULUM XV.

Π. Π.

ΚΑΛΟΥ βίου τέτυχας ἐξ ἀδοξίας.
Ἐξ ἀρετῆς δ' ἔσχηκας ἢ τύχης πλέον.
Ἀλλ' οὐδ' ὅλως, ἄριστε, κερδανεῖς χάριν
Φθόνος φθάσας γὰρ προξενεῖ σοὶ τὴν βλάβην.
Οὐκ ἀστοχήσεις τῆς ἄνω κληρουχίας.

P. P.

FElicem vitam attigisti ex ignominia.
A virtute autem plus, quam a fortuna habuisti.
Sed non omnino, amice, lucrifacies gratiam:
Invidia enim preveniens ante objiciet tibi damnum
Non tamen aberrabis a superna hæreditate.

ORACULUM XVI.

Hactenus ea quæ ex MS. codice Georgii Douzæ Janus Rutgersius Var. Lect. lib. 5. cap. 8. primus Græce & Latine in lucem edidit. Oraculum vero prosa oratione scriptum, quod præcedentibus rythmicis subjunxi, ex codice MS. Bibliothecæ Amsterodamensis desumptum est, neque antea ullibi fuit editum. Continet autem Paraphrasin ultimorum undecim Oraculorum Leonis, quibus agitur de quo nescio futuro optimo Imperatore, qui a Deo electus, & quasi e morte suscitatus, Imperium Constantinopolitanum adepturus erat, & Græcorum mores reformaturus. Cæterum quis hujus Παραφράσεως *auctor sit, nondum satis mihi constat: id dumtaxat persuasissimum habeo, nec Scholarii eam esse, nec Rhuzani, quorum Explicationes Vaticiniorum Constantinopolitanorum aliquoties citat Meursius in Glossario Græco-barbaro.*

Edit. Paris. pag. 275.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ

ΤΩΝ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ

ΧΡΗΣΜΩΝ.

ΠΕΡΙ τοῦ θρυλλουμένου πτωχοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ Βασιλέως τοῦ γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου, τοῦ κατοικοῦντος ἐν τῇ πρώτῃ ἄκρᾳ τῆς Βυζαντίδος· ὁ ἀληθινὸς Βασιλεὺς, ὃς κατοικεῖ ἐν ὑγρῷ τόπῳ διὰ τὸ καυστικόν· ὃν ἐδίωξαν τῆς οἰκίας αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι· καὶ δεδώκασι τὴν στρωμνὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις· πλέοντος καὶ ἀλιεύοντος ἑβδοματικῷ ἑβδόμῳ χρόνῳ. εἰς τὸ τέλος τῶν ἰσμαηλιτῶν ἀποκαλυφθήσεται. παρακολουθήσει δὲ οὗτος ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ λεβὸς, καὶ ἔσται ὁ πρῶτος δεύτερος, καὶ ὁ δεύτερος πρῶτος. τί μετὰ τοῦτο ποιεῖν τὰ φονευτήρια ἐν μέσῳ τῆς πόλεως ἐν τῇ λεωφόρῳ πλακωτῷ. ἐν ἡμέρᾳ παρασκευῇ ὥρᾳ τρίτῃ τῆς ἡμέρας. καὶ τριῶν περαττομένων ὁ τρίτος πρῶτος· καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἠλειμμένος· ὁ μέλλων ἀποκαλυφθῆναι διὰ τόξων καὶ σημείων κυρίου φανήσεται. ἐστιχήθη παρὰ τοῦ οὐρανίου ἀγγέλου τοῦ ἀποκαλυφθέντος ὡς ἀνθρώπου λευκοφόρου ἀνόχου, καὶ εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῦ καθεύδοντος, καὶ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ λαβόμενος εἶπεν· ἔγειρε ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τοῦ μνημείου· καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός· προσκαλεῖται γάρ σε τοῦ ποιμαίνειν λαὸν περιούσιον· καὶ ἐκ δευτέρου αὐτῷ εἶπεν· ἔξελθε ὁ κεκρυμμένος, μηκέτι κρύπτου, πολλοί σε ζητοῦσι· πάντες ἐξελεύσονται, σὺ δὲ μόνος εἰσελεύσει· καὶ ἐκ τρίτου δώσει αὐτῷ πλάκας λιθίνας, ἐν αἷς ἐγκεχάρακται ἐντολαὶ δύο· ἐκδικῆσαι καὶ ἐθνοποιῆσαι χρυσά, καὶ ἀσέβειαν ἐκδιῶξαι· καὶ τοὺς τὰ σοδομιτικὰ ἔργα ποιοῦντας, περικαύστους ποιῆσαι· ὡσαύτως καὶ τοὺς κακοὺς ἱερεῖς ἐκ τοῦ ἱεροῦ διῶξαι· καὶ τοὺς ἀξίους εἰς τὸ θεῖον ἀποκαταστῆσαι, εἰς ἀρέσκειαν τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. ἔχει δὲ οὗτος σημεῖα· ὁ ὄνυξ τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ δεξιοῦ ποδὸς πτῶμα ἔχων, ἡ λαλιὰ αὐτοῦ ἡδεῖα, ἡ ὄψις αὐτοῦ ἀηδής· τὸ εἶδος αὐτοῦ γυναικεῖον· μέσος τὴν ἡλικίαν· φαλακρός, μικρὸν, πολιὸς, πολυΐστωρ, καὶ μᾶλλον εἰδὼς, προορατικὸς καὶ προφητείας μετέχων, καὶ μεταδιδούς· ἡ ῥὶς αὐτοῦ ἐπικεκυφυῖα, οἱ ὀφθαλμοὶ μετέωροι· πένης, κεκαρμένος, καὶ ῥάκια ἐνδεδυμένος, διὰ τὸ μὴ

pag. 275. χρησιμεύειν. ἔσται δὲ πρᾶος καὶ φιλάνθρωπος. ἀμετάδοτος, μεγαλόψυχος, φοβερὸς, γενναῖος. ἡ δεξιὰ αὐτοῦ ἄρμους δύο, σειρὰς, καὶ σταυροὺς πορφυροῦς ἔχων ἐπὶ τὰς δύο ὠμοπλάτας, ἐπὶ τοῦ στήθους δὲ καὶ ἐπὶ τὸν αὐχένα ἀντίον. σειρὰς ἐπὶ τῶν πλευρῶν, καὶ ἐπὶ τῶν μηρῶν καὶ βραχιόνων τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Βασιλέως κεκρυμμένον ἐν τοῖς ἔθνεσι. ὁμοιεῖ δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ. γράφεται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου γράμματος ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ· ἤτοι ἐν τῷ τριακοσιοστῷ πρώτῳ. φυλάττων θεοσέβειαν, καὶ προφητείαν· ὃν ἐδόκουν οἱ ἄνθρωποι ὡς οὐδὲν ὄντα, καὶ εἰς οὐδὲν χρησιμεύοντα. ἐπιθήσει κύριος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, καὶ χρίσει αὐτὸν ἐλαίῳ εἰς τὰ τέλη τῶν ἡμερῶν, ὃς γραφήσεται ἠλειμμένος. καὶ ἐξελεύσεται κατὰ τῶν ἰσμαηλιτῶν καὶ κρατήσει αὐτοὺς, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις θλιβήσονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ δώσουσι τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ χοῦν πάσουσιν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ βοήσουσι πρὸς κύριον τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. καὶ τότε εἰσακούσηται Κύριος τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ θήσει τὰ ὦτα ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, καὶ ἀποστελεῖ τὸν ἀρχάγγελον αὐτοῦ ἐν σχήματι ἀνθρώπου, καὶ αὐλισθήσεται ἐν ταῖς νήσοις. καὶ εὑρήσει τὸν ἅγιον αὐτοῦ, τὸν ἠλειμμένον παρ' οὐδενὸς βλεπόμενον. καὶ παρὰ μηδενὸς γνωριζόμενον, τὸν χρηστὸν καὶ ἄχρηστον· τὸν πτωχὸν καὶ μὴ ὑστερούμενον· τὸν ἐλεοῦντα, καὶ ἐλεούμενον· τὸν γυμνὸν καὶ βύσσινα ἠμφιεσμένον. τὸν νεκρὸν ὄντα τῷ σώματι, καὶ ἔμπνουν καὶ ζῶντα τῷ πνεύματι. ὁ ἄρτιος καὶ κυλλὸς, ὁ προκατάρξας καὶ εἰς οὐδὲν χρησιμεύων. ὁ ἀδαὴς καὶ πολλὰ εἰδώς. ὁ τοῖς πᾶσι σκοτεινὸς, καὶ ἀφανὴς, τῷ δὲ Θεῷ καὶ ἑαυτῷ φανερός. ὁ ἐκ μοίρας δυσικῆς, καὶ ἐκ γένους βασιλικοῦ καταγόμενος. Βασιλέως υἱὸς καὶ αὐτὸς Βασιλεὺς τῆς δόξης. κατοικῶν ἐν τῇ ἄκρῳ τῆς Βυζαντίδος, ἀπὸ τῆς δυτικῆς τῆς πόλεως πύλης πλησίον τοῦ σίγματος. αὐτοῦ ἡ ἀνατροφὴ ἐκ γένους ὀγδοήκοντα ψήφους ἔχων τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἐστὶ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου στοιχείου. τὸ δὲ ἕτερον γράφεται ἀπὸ τοῦ πρώτου γράμματος ἐν τῷ ὀκτὼ καὶ δεκάτῳ. ἔσται δὲ ἀφομοιωμένος τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θεῖον ὅς ἐστιν ὑψίνους· ἐστὶ δὲ ἀπάτωρ, καὶ ἀγενεαλόγητος· ἅμα δὲ καὶ τριχόνδηλος ἐκ συνουσίας παῖδας ποιήσας γυναῖκα μίαν, τοὺς μὲν ἄῤῥενας, τὰς δὲ θηλείας. καὶ ταῦτα τῶν παίδων καὶ τῶν γυναικῶν τὰ ὀνόματα ἅμα μ΄. δ΄. γ΄. α΄. α΄. α΄. ι΄. καὶ ἔσται δέδηλα πάντα ἀπὸ τῶν σημείων τοῦ ὄνυχος τοῦ δεξιοῦ ποδός. καὶ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ, ὅς ἐστι στρεβλὸς ὀφθαλ-

μὸς τῆς πορνείας. καὶ ἅγιος τοῦ Κυρίου· ἐλαίας ἔχων εἰς τὰ δεξιὰ μέρη, ὥς τε τὸ ὑπομάζιον. καὶ μᾶλλον τῶν ὠμοπλάτων, ἐπί τε τῶν μηρῶν, καὶ τοῦ ὠτός. καὶ ἐπὶ τὴν δεξιὰν ὀφρὺν διὰ τὸ τῆς ἐλεημοσύνης μέτρον. ἐξερυθραίνων τὰς μῆλας χαρίεις. εὐμήκης τὸ γένειον μεσοπολιωμένον, ἔχων τὴν ὑπήνην ἅμα τῇ κρατί, μείλιχος, μελισταγής, μελάθριξ, ἀναφάλαντος, γηραιός, νικητής, τροπαιοῦχος· ἄναξ ἀνάκτων, ἄριστος. κατοικῶν ἐν τῷ τετραπύλῳ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον μέρος τοῦ σίγματος. καὶ ἐν τῷ νοτιαίῳ μέρει τῆς θαλάσσης· καὶ ἐν τόπῳ ἀσήμῳ καὶ βορβορώδει· ἐξερχόμενος ἐκ τῆς πύλης τῆς χρυσέας, καὶ τῆς ξυλοκέρκου· πάντα τὰ ἀντικατάντη, κατάντη. νότια κρημνεῖ. τὸ δὲ Edit. Parif. pag. 27.
σκήνωμα ἔχων λυόμενον ἐκ δύο ἀξωπυλῶν. ἡ δεξιὰ μὲν, πλατεῖα ὁδὸς, καὶ λιθόστρωτος, ἔχουσα λίθους ξηροὺς καὶ τετραδιαίους. ὀφιώδης κείμενος καὶ θηριώδης στῦλος πέπρωτος. καὶ διφρολάτης θηλυκὴ ἵσταται ἀπέναντι τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. καὶ κρατεῖ στέφανον, κράζων τὴν τύχην τοῦ ἐκλέκτου Βασιλέως. ἀπέναντι τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ἵδρυμα θεανδρικὸν θυόμενον, καὶ προσκυνούμενον, ὑπ' αὐτοῦ ἔχων ζώνην μίαν· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ γλυπτόν· φέρων τε τὸν πόλεμον, καὶ τῶν ξανθῶν τὰς χύσεις τῶν αἱμάτων εἰς κυλίκιον ἐν τῇ γῇ ἐστρωμένον, ἔχων ἐπὶ τῶν νώτων τὸν ἄρχοντα τῶν θηρίων. καὶ ἐπὶ τῶν στήθους τὸν τοῦ στρατοῦ τύπον. εὐωνύμου δὲ μέρους τοῦ σκηνώματος αὐτοῦ ὁδὸς ἐστενωμένη· ῥυμίσκη, καὶ ὕδατος πλημμύρα, καὶ βαθεῖα, καὶ πλημμυροῦντα, καὶ ἠχοῦντα, καὶ κυμαινόμενα ἐπὶ τὴν ἀκρότομον θάλασσαν τῆς ἑπταλόφου, καὶ ποταμὸς βρυχόμενος ἀπὸ τῆς σιδηρᾶς ἀκροτόμου ἀναδίδεται. ὅς ἐστιν ἐλάτινος πεφυτευμένη ἐν τῇ αὐτοῦ γειτνιάσει· ἔχων παρακλώνους ἐπάνω αὐτῶν τῶν ἐλατίνων, καλιὰ ὀρνέων ἐπέχων λαμῶν. ἔχων βλαστοὺς καὶ ἰδίας ὀρνέων, καὶ περιστερῶν. ἐνῷ καὶ πύργος μάλιστα, καὶ θηριώδης σύχη. διακονούμενος ὑπὸ μελανδίτου· ἐλεῶν τε καὶ ἐλεούμενος. ἔστι δὲ δυσώνυμος κλῆσις αὐτοῦ θηριώνυμος λύκος. καὶ αὐτῇ τῇ τάξει πέφυκεν ἠλούσριος. φυλάττων πᾶσαν θεοσέβειαν, καὶ προφητείαν. οὐ προϋπάρξας, καὶ εἰς μηδὲν χρησιμεύσας. ὃν ἐξουθενήσουσιν οἱ ἄνθρωποι ὡς νεκρὸν ὄντα, καὶ μηδὲν χρησιμεύοντα. ἀποκαλύψει ὁ Θεὸς καὶ ἐμφανίζει, καὶ χρίσει αὐτὸν ἔλαιον εἰς τὰ τέλη τῶν ἡμερῶν· ὅς ἐστιν ἠλειμμένος ἀπὸ γαστρὸς ἐλαίῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. ἀποκαλυφθήσεται δὲ οὕτω· φανήσεται ἀστὴρ ἡμέρας τρεῖς, καὶ νυκτὸς ὥρας γ΄. μέσον τῆς πόλεως ἕως τῆς μητρὸς τῶν Ὑψύσου. ὁ δὲ ἀστὴρ οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν πλανήτων, ἀλλ' ἢ ὡς ἐφαίνει εἰς τὴν σωτήριον γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. καὶ κῆρυξ βοῶν τρανῶς· ἐν ταῖς τρισὶν ἡμέραις ἀνακαλῶν καὶ ἀνακαλύπτων τὸν ἐλπιζόμενον. τότε ὁ δῆμος ὁρῶν καὶ ἀκούων τὴν τοῦ κηρύγματος βροντώδη φωνὴν ἐκπλαγήσονται· καὶ ἐξεστηκότες ἅμα τῇ χαρᾷ καὶ τῷ φόβῳ βοήσουσιν ἀγνοεῖν τὸν ἐλπιζόμενον· τότε ἐρώντων πάντων, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον θερμῶς ἐκτενῶς βοώντων· καὶ τὰ μέτωπα αὐτῶν εἰς τὴν γῆν κρούσαντες. καὶ χοῦν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν πάσαντες, καὶ στενάξαντες καὶ δάκρυα χύσαντες διὰ τὴν ἐπιοῦσαν αὐτοῖς θλῖψιν. παρακληθήσεται τὸ θεῖον καὶ ἀμέμπτως προσδέξαι τὴν δέησιν αὐτῶν· καὶ ἱλέῳ ὄμματι ἐπιβλέψει ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν· διὰ τοὺς καταληφθέντας τότε ἐκλεκτοὺς γνωσθήσεται ὁ ἐκλεκτός· ὁραθήσεται ἐν τῷ οὐρανῷ νεφῶδες στερέωμα τοῦ ἡλίου· ἔχον τὸ μέγεθος ὥσπερ ἅλωνος θερινῆς ἀλωνῶν τῶν βοῶν ἕξ, κάτωθεν δὲ κρεμασθήσεται στρατὸς εὐωνύμως δὲ τοῦ στρατοῦ τῶν πορφύρων, ἐκτεταμένον τόξον, οἷον διέθετο τοῖς πράγμασιν ἡμῶν εἰς διαθήκην αἰώνιον· ἀγνοούντων δὲ πάντων τὸν ἐλπιζόμενον, ἀνακλασθήσεται τὸ τόξον διὰ τῶν νοτιαίων μέρους ὅ ἐστιν ἁπλούμενον ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ οὐρανοῦ. καὶ δεχθήσεται τῇ θέσει τῆς καλιᾶς τοῦ ἀληθινοῦ Βασιλέως. pag. 178.
τότε οἱ λαοὶ δόντες δόξαν τῷ Θεῷ δρομαίως σπεύσουσιν ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ τόξου· καὶ λαβόντες τὸν πολυτίμητον καὶ γηραιὸν ἀναπορεύσουσι μετὰ λαμπάδων, καὶ βαΐων, καὶ ὠφραδῶν· ὅτι ποικίλως φέρουσαν αὐτὸν ἐν τῇ μεγαλωσύνῃ ὤν· καὶ ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ ἀληθινὸς Βασιλεὺς ἀπέναντι τῆς καλιᾶς αὐτοῦ ἀναμέσον δύο ἁψίδων, καὶ ἰνδάλματος ἐφίψας ἱσταμένου ὁ φανεὶς ἀστὴρ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ στρατοῦ ἐκχυθήσεται καὶ δώσει αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ χρίσει αὐτὸν φῶς νοερόν. καὶ ὁ κῆρυξ βροντοφωνῶν, καὶ μὴ φαινόμενος, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν λαὸν εἴπῃ. ἀρεστὸς ὑμῖν οὗτός ἐστι; τότε λήψεσθαι πάντας φόβος, καὶ τρόμος καὶ ἔκστασις εἰς τὴν τοῦ κηρύγματος βροντιαίαν φωνήν. καὶ εἶθ' οὕτω τύπτοντος τὰ στήθη μετὰ δακρύων καὶ στεναγμῶν, τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἄραντες εἴπωσι· ναὶ Κύριε, ὅτι σὺ ἔδωκας αὐτὸν, ἀρεστὸς ἡμῖν ἐστί· καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ἀνάξουσιν αὐτὸν εἰς τὴν μεγάλην Σιών. καὶ προσευξάμενος, καὶ σφραγίσας τὰς πύλας ἀνοιχθήσονται ἐστρεμμένων πάντων καὶ ὁρώντων. οἱ δὲ ἐκεῖσε ὄντες φύγωσι μετὰ πολλοῦ τοῦ φόβου. καὶ προσευξάμενοι ἀναβιβάσαντες ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου καλέσωσιν αὐτὸν Βασιλέα ἔχοντα αὐτὸν ἐκ γένους εἶθ' οὕτως ὑμνήσαντες ὑποστρέψαντες οἴκαδε, καὶ οὕτως ἄξουσιν ἐν τῷ παλατίῳ νυκτός. καὶ ἀλλοιωθήσονται τὰ σημεῖα. ὁδηγήσουσι δὲ αὐτὸν καὶ δύο ἄγγελοι ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου λακοφόρου εὐνούχου· καὶ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ λαλήσουσι τί μέλλει πράττειν. πολλοὶ δὲ ἐπ' αὐτὸν θελήσουσιν ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας, οὐκ ἐπιβάλλουσι βλέποντες τὰ σημεῖα καὶ κρατούμενοι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἴπωσιν ἐν ἑαυτοῖς. οὐ ψαύσομεν χριστὸν Κυρίου. πάντες δὲ οἰκείαις σειραῖς σφιγγόμενοι τῶν ἁμαρτιῶν καὶ παρανομιῶν αὐτῶν τῶν ἐνδόξων ὀνομάτων, καὶ τῶν τοὺς φόρους τελούντων σὺν ἱερεῦσιν ἀσεβεστάτοις· πολλοὶ δὲ ἀποδράσουσιν εἰς τοὺς φαραγγώδεις τόπους καὶ στραγγαλιώδεις τῆς οἰκουμένης. καὶ πάντες δοξάσαντες τὸν Θεὸν ἠρεμήσουσιν· ἀνὴρ δὲ τῶν τῆς ἀνατολῆς· τῇ καὶ τῇ τύχῃ περιφανής. ἀπὸ πενίας καὶ αὐτὸς ὤν, καὶ ἐκ δόξης εἰς δόξαν μεταβαίνων τὸ ἐν ἀρίστῃ πολιτείας· εἰς ἄκρον μετερχόμενος πολὺς ποιόντι καὶ τῇ θρησκείᾳ λάμπων· καὶ ἐλπίδα ἔχων τὸν ἀοράτου Θεοῦ παρ' ὅμοιος τῷ πτωχῷ καὶ ἐκλεκτός· καὶ αὐτὸς τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ φωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐμφορηθείς.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ ΧΡΗΣΜΟΣ
περὶ ἀναστάσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

SAPIENTISSIMI IMP. LEONIS ORACULUM
de restitutione Constantinopoleos,

Quod jam pridem editum fuit a Leunclavio in fine Annalium Constantini Manassis.

ΒΥΖΑΝΤΟΣ αὐλὴ, ἑστία Κωνσταντίνου,
Ρώμη, Βαβυλὼν, καὶ Σιὼν ἄλλη νέα,
Τρὶς τρὶς ἑκατὸν καὶ σὺ συνάρξεις κράτος
Μιᾶς ἐν αὐτοῖς ὑστερούσης εἰκάδος.
Ως χοῦν ἀθροίσεις τῶν ἐθνῶν τὸ χρυσίον,
Καὶ πάσας ἄρξεις τὰς πέριξ φυλαρχίας.
Αλλά σε πυρίσαντες καὶ ξανθὸν γένος
Πᾶσαν τεφρώσει καὶ τὸ σὸν λύσει κράτος.
Εσῃ πάλιν γὰρ, ὥσπερ οὐδ' ἠρξαμένη.
Εως Θεοῦ δάκτυλος ὀφθεὶς ἐξ ἕω,
Χειρὸς ῥυούσης δακτύλους πλήσει δύο,
Αἰχμὰς φέροντας, αὔρας ὡς ἐκ καμίνου,
Αἷς τὸν πατρῷον ἐκδικήσουσι μόρον
Ηξουσι δ' αὖθις κυκλόθεν τὰ σὰ τέκνα
Εὐθείας, ὥσπερ ἐκ κύκλου πρὸς κεντρίον
Εφ' οἷς δικαίοις ἐκβιβάσει τὴν δίκην.
Καινὴ τὸ λοιπὸν ἡ καινὴ πάλιν ἔσῃ,
Καὶ κρεῖττον ἄρξεις τῶν ἐθνῶν, εἴπερ πάλαι
Δόξης γὰρ οἶκος σὺ Θεοῦ χρηματίσεις,
Τοῖς ἴχνεσί σου προσπεσόντων τῶν πέλας.

Byzantis aula, pii Constantini domus
Roma, atque Babylon, & Sion quædam nova,
Regno ter & ter centenis tibi fas frui
Saltem viicenis annis deficientibus.
Ceu pulverem, aurum collectura es gentium,
Simul vicinis imperatura omnibus,
Sed te perustum ab igne, te flavum genus
Totam incinerabit, & regnum evertet tuum.
Eris quasi non unquam fuisses antea;
Donec ab oriente conspectus digitus Dei,
Digitos manus jam perditæ implebit duos,
Hastas gerentes e camino auras velut,
Fatum quibus paternum ulturi sunt grave
Tunc liberi tui venturi sunt undique
Recta velut ad centrum ex circuli ambitu.
Jus exsequeris per quos justos, ceu decet.
Adeoque tunc rursum futura tu nova es
Meliusque nationes rectura, ac prius.
Nam gloriæ Dei domus vocaberis,
Ubi se ad pedes tuos vicini adjecerint.

Finis Oraculorum Sapientissimi Imperatoris Leonis.

Edit. Parif. pag. 281.

PETRI LAMBECII
ANNOTATIONES
A D
IMPERATORIS LEONIS ORACULA.

Ad Oraculum 1. EKXEI εἰς μόνον) In Cod. Amsterodamensis bibliothecæ legitur, ἔχων μόνον.

Ἀπαλέγξα) Cod. Amsterod. ἀπαλλάξα.

Ἄθλιε) Cod. Amst. ἄθλιε.

Φανῇ) Cod. Amst. φαίνει.

Καλόν) Cod. Amst. κακόν.

Ἀπορρίξοι) Cod. Amst. ἀπορρίξοι.

Ὡς ὑστερήσοι) Cod. Amst. ὡς ὕστερον. In codice antiqui Interpretis videtur scriptum fuisse, οἷς ὑστερήσοι, &c. Vertit enim: Quibus remanebit.

Τὸ δ' ἄρτι σοί τι καινόν) Cod. Amst. τὸ δ' ἄλλο πόλεμον: & videtur ita fuisse scriptum in cod. antiqui Interpretis, qui hæc ita vertit: Secunda proles alia bella.

Φανεῖ) Hæc vox in Cod. Amst. deest. Quam lectionem secutus est antiquus Interpres, qui hunc versum ita vertit: Et tui gemitus æstas & ver.

Ὦ παῖς γεννήσω βραίωμα δωραῖον κοραίκων) Nicetas Oraculum hoc pertinere putat ad Joannem Comnenum, qui obiit in loco, cui nomen fuisse ait κοράκων φωλεαί, sive corvorum nidos.

Ad Orac. 2. Καὶ γὰρ ὄρνις ἱππότης) Probo Rutgersii emendationem: καὶ γὰρ ὄρνις ἐπὶ τότε. Σταυροῦχον ἵππον. Ἐνταῦθα δ' αὖ κερασφόρον. Nam τὸ τότε & τὸ ἐν sunt αὐτοτελοῦς. Cæterum in antiqui Interpretis codice scriptum fuisse videtur ἱππότης: ita enim hunc versum vertit: Etenim eques avis, &c.

Ζωγραφοῦ Ἀρχιθρόνου) Cod. Amst. ζωγραφεῖς.

Ἐν ἵππῳ παύσει καὶ φαίνει τοὺς ὀρνίθας) In codice antiqui Interpretis sine dubio scriptum fuit: ἐν ἵππῳ παύσει κερασφόρῳ. Vertit enim: In equo quiescet cornigero.

Ἡμέρας χρόνου) Cod. Amst. ἡμέρα. Et versu sequenti pro τότε legitur τοῦτο.

Ἀρχὴν ἔχων τε μονάδα καὶ τέλος) Loquitur de Comnenia familia, cui præcedente Oraculo, quod inscribitur AIMA, portendebatur, tantum eam Imperio præfore, quot litteras nomen AIMA complecteretur. Nam per A Alexius, per M & A Manuel & filius ejus alter Alexius significabantur. Igitur hoc modo familia illa principium & finem habuit unitatem, nempe τὸ A. Vide Nicetæ locum lib. 5. de Imperio Manuelis Comneni, quem integrum inserui testimoniis veterum Auctorum de Leone & ejus Oraculis.

Ad Orac. 3. Καὶ δραμοῦς ὡς μάλιστα καὶ ταχεῖς πόλεις) Sic in præcedente Oraculo: Ὡς ἄγαν ὀξὺς, ὡς δραμοῦντα, &c. Ergo hoc quoque Oraculum ad familiam Comneniam pertinet. Confirmat id Nicetas lib. 7. ubi ait Manuelem Comnenum Joannis filium anno ætatis trigesimo octavo obiisse, idque prædictum fuisse antiquissimi Oraculi versu.

> Ἀλλ' ὑστάτη σε καρδιακὴ λαβοῦ λέξις.

pag. 282. id est, Postrema te abripiet syllaba tui nominis. Nam HA ultima syllaba nominis MANOHA numerum significat trigesimum octavum. Versus autem, ἀλλ' ὑστάτη, &c. quem Nicetas παλαιγενῶν λόγων vocat, unus est illorum, quibus constat quartum hoc Leonis Oraculum. Item versus ille qui sequitur:

> Τόπου ἐν ὑγροῖς καὶ παρ' ὀκτίδα ποιεῖς,

ab eodem Niceta ad Imperatorem Joannem Comnenum refertur.

Ὦ Βύζαν γένος) Id est, Byzantio oriundus. Βύζα nomen fuisse creditur nymphæ Thraciæ, a qua Byzantem educatum fuisse referunt Hesychius & Codin.

Παρ' ἐλπίδα ποιεῖς) Ad Nicetam legitur ποίησει.

Ἄτερ ἡνίων φυγάς) Cod. Amst. φιλίας. Et hæc lectio fuit in codice antiqui Interpretis, qui vertit citra amorem habenarum, id est, laxatis habenis.

Πρωτόλεια δὲ πάντων ἀνάλωται ξίφει) Rutgersius legendum censet: πρωτόλεια δὲ πάντ' ἀνάλωται ξίφει. Ad Orac 4. Sensus est: Quatuor menses concedo tibi, post quos omnium tuarum frugum primitias ferro absumptas videbis Nam tempus præteritum ἀνάλωται pro venienti hic ponitur: ut paulo post ἤχθη, raptus est, pro rapietur.

Ἀναγεμεῖ) Cod. Amst. ἀναγεμίσει.

Ἤχθη πρὸς Ἅδην) Proculdubio in codice antiqui interpretis pro ἤχθη scriptum fuit ἴθι: vertit enim: Abi in Orcum.

Δρομοποιείρα, &c.) Totum hoc quartum, & sequens quintum Oraculum ad Andronicum Comnenum pertinet, ut apparet ex simili Oraculo, quod de ipso loquitur, & exstat apud Nicetam lib. 2. de ejus Imperio: ibi enim inter alia multa, quæ de eo dicuntur, hæc maxime ad præsens Oraculum faciunt:

> Ἐγκαπνοῦται καὶ δεξιὸν κυλλόμενον
> Πάλιν αὖθις πάντας συνδεσμεῖ τῇ χειρί.

Τρίτον δυνάμενον ἢ πρῶτον στοιχεῖον) Cod. Amst. τρίτον δυνάμενον πρῶτον στοιχεῖον.

Ad Orac. 5. Τὸ Μὴ τὸ στοιχεῖον τοῦτο βλέπε) Sic habet cod. Amst. Douzæ τὸ Μὴ στοιχεῖον, Quare Rutgersius scribendum esse opinabatur:

> Τομὴν δὲ τοῦ στοιχείου τοῦτο προβλέπω.

Mihi vero magis probatur codicis Amst. lectio, Τὸ Μὴ τὸ στοιχεῖον, &c. Videtur enim Oraculum loqui de Manuele Comneno, & respicere ad M, tertiam litteram vocis AIMA, de qua supra egimus. Nam paulo post subjungit: καὶ γὰρ τὸ τρίτον φέρει στοιχεῖον χείρ.

Ὡς τίμιον) Cod. Amst. ὡς τίμιον.

Τιμὴν ῥόδον) Cod. Amst. τίμιον.

Τὸ τρίτον φέρει) Vox φέρει deest in codice Amsterodamensi.

Ad Orac. 6. Ἡ βοῦς δὲ πέμπτον) In codice antiqui Interpretis scriptum fuisse videtur: ἡ βοῦς δὲ τέλος. Vertit enim: Secundus bos & finis Antotrophi.

Τὸ χεῖμα φέρει τὸν τότε καὶ τὸν τοῦτον) In codice Amst. pro φέρει legitur σαίνει. Et sic Nicetas, qui lib. 1. ubi agit de Imperio Isaacii Angeli totum hoc citat Oraculum. Eadem lectio fuit in codice antiqui Interpretis

Τετεύξῃ) Apud Nicetam legitur τέτευχε.

Μόνος δ' ὑποσθείς) Apud Nicetam legitur, Μόνος ἀναχθείς.

Καὶ τῷ νεκρῷ, κρατεῖτε, λοιπὸν τὸ κράτος) Apud Nicetam legitur: ἢ τῷ νεκρῷ, &c. id est, Et mortuo linquens Imperium. Videtur enim loqui de futuro illo optimo & a Deo electo Imperatore, de quo hæc dicuntur Oraculi 13. verba:

> Ὁ τερπνὸς ἐδὼ καὶ δὶς λελογισμένος,
> Σκῆπτρα κρατήσει τὰ δὲ τῶν βασιλέων

Οἷα φέρει) Nicetas: ὀφθείς Versus vero sequens ita apud eum loquitur.

Ad Orac. 7. Πρώτως γὰρ ἔχεις ἀρεταῖς ἄλλων πλέον.
Et magis hanc, quam MSS. codicum lectionem probo.

Παῖ, ὁ κεῖνο) Cod. Amst. παῖστε τ' ἐκεῖνο.

Edit. Parif. pag. 283. Παρήλια δὲ παρ' ἑκατέρα τιθεῖ, Μερισμὸν ἐμφέρουσα τοῦ κράτους ὅλου) Παρήλια dicuntur, cum bini ternive apparent solea, seu potius, imagines solis in nube spissa & vicina in modum speculi. Antiquus Interpres duos hosce versus ita vertit: Ad orientem solem utrinque coronæ partem inferunt totius Imperii. Proculdubio igitur in codice ejus scriptum fuit:

Παρ' ἡλίου δὲ παρ' ἑκατέρα τιθεῖ
Μερισμὸν ἐμφέρουσι τοῦ κράτους ὅλου.

Et quidem ἐμφέρουσι pro ἐμφέρουσα etiam in codice Amsterod. legitur.

Ἐξημβλωμένη) Rutgersius legendum putat, ἐξεπλανημένη.

Ad Orac. 8. Τοῖς ἐνδεκάτοις εἱργμένος οὐκ ἐκλείψει) Probo emendationem Rutgersii: τοῖς ἐνδεκάτοις ἁρμὸς οὐκ ἂν ἐκλείψει: & versu ultimo hujus Oraculi, pro μετέλθοιεν, μετέλθοντα.

Ad Orac. 9. Τοῖς ὅλοις ἀφεῖς) Antiquus Interpres vertit: Aliis dimissis: pro ὅλοις igitur in ejus codice scriptum fuit ἄλλοις:

Ad Or. 10. Οὐαί σοι πόλις ἑπτάλοφε, ὅταν τὸ εἰκοστὸν στοιχεῖον διφημίζεται, &c.) Sic supra in Oraculo octavo:

Αἶ αἶ τάλαινα πλευταδεκάτη πόλις,
Ημα κρατήσει σοῦς μακρὸν Κάππα χρόνον.

Cappa enim apud Græcos vigesimum numerum significat.

Βλασφημία) Probo lectionem codicis Amst. βλασφημίαις.

Ad Or. 13. Λελυσμένος) Antiquus interpres vertit, solutus: videtur itaque in codice ejus scriptum fuisse λελυσμένοι.

Ad Or. 14. Τῶν ἡλίου ὄντων) Cod. Amst. τῶν ὅλων ὄντων.

Ad Or. 16. Εὐτυχεῖς πλέον) Lege, εὖ τύχης πλέον.

Αλ' οὐδ' ὅλως, ἄριστε, κερδανεῖς χάριν) Antiquus Interpres ita vertit: Atqui non dolo, optime, tibi hæc gratia parta est. Videtur ergo in codice ejus pro οὐδ' ὅλως scriptum fuisse, οὐ δόλοις.

ANNOTATIONES AD oraculorum leonis antiquam Græcam Paraphrasin.

EN τῇ πρώτῃ ἄκρᾳ τῆς βυζαντίδος) Similiter aliquanto post καταπαῖν, inquit, ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς βυζαντίδος.

Εν ταῖς ἡμέραις τοῦ λαβόντος) Huc facit ille Oraculi octavi versus:

Δράκοντα συνάξουσι τὸν λιθοστρώτον.

Ο τρίτος πρῶτος) Respicit ad Oraculum 9.

Καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἐλπιζόμενος) Hæc verba desumpta sunt ex Oraculo 11.

Εκχυθὲν παρὰ τοῦ φοβεροῦ ἀγγέλου, τοῦ ἀποκαλυφθέντος ὡς ἄνθρωπος λαμπροφόρος στίχου) Sic aliquanto post: καὶ δύο ἄγγελοι ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου λαμπροφόροι ἀνέχου. Item Codinus in libro de Structura templi S. Sophiæ: ἐφάνησαν αὐτῷ λαμπροφόροι τις εὐνοῦχοι; & paucis interjectis, subjungitur: ὄντως ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἄγγελός ἐστι Κυρίου. Quod vero hoc loco narratur de futuri illius optimi Imperatoris revelatione per angelum, Paraphrasis est 12. 13. 14. & 15. Oraculi.

Καὶ τοὺς τὰ σοδομιτικὰ ἔργα ποιοῦντας) Huc faciunt illi versus Oraculi octavi.

Καὶ παῖς ἀσελγεῖς καὶ φόνῳ κεχυμμένους
Μοιχοὺς, ἅρπαξ, ἀδίκους, ἀρρενοφθόρους
Τὰ λοίσθια λήψονται προστάγματος φασί.

Πολιὸς, πολιόστορ, καὶ μάλα αἰδοῖος) Respicit ad illud Oraculi noni:

Ως ἄγαν πρεσβὺς καὶ πολιὸς ἐχθρόν.

Εσται δὲ πραΰς καὶ φιλάνθρωπος, &c. Respicit ad illud Oracali decimi tertii:

Μισόχρυσον, μείλιχον, πραῦν, ὕψιστον. pag. 184.

Προφητικὸς καὶ προφητείας μετέχων) Respicit ad hunc Oraculi decimi tertii versum:

Τὸ μέλλον ἐξεῖπεν εἰδέναι μάλιστα.

Καὶ συλληφθήσεται ἐν ταῖς νήσοις) Huc facit ille noni Oraculi versus:

Ελθὼν δὲ δισσοὺς ταῖς νήσοις ἀντιστραφείς.

Τὸν στοιχὸν ἐκ μὴ ὑπερόμενον) Huc pertinent illa Oraculi undecimi verba: ἀστοιχὸν ὑπερόμενον.

Ο ἐκ μοίρας δαυιδικῆς καὶ ἐκ γένους βασιλικοῦ καταγόμενος) Huc pertinent ille Oraculi sexti versus:

Μόνος ἀνεχθεὶς ἐξ ἀνακτόρων κλάδος.

Από τῆς δυτικῆς τῆς πόλεως πύλης) Huc facit ille versus decimi tertii Oraculi:

Αυτὸς ποιοῦ πρὸς δυσμὰς ἑπτάλοφον.

Πλησίον τοῦ σίγματος) De hoc loco vide meas ad Codinum Annotationes.

Καὶ τῶν ξανθῶν τὰς μαχαίρας) Huc pertinet ille versus Oraculi de restitutione Constantinopoleos:

Αλλά σε πυρίσεται ἐκ ξανθὸν γένος.

Videtur autem loqui de Latinis.

Ταῖς χύσεις τῶν αἱμάτων) Respicit ad hunc Oraculi octavi versum:

Σφαγαὶ γὰρ ἐν σοὶ καὶ προχύσεις αἱμάτων.

Καὶ κῆρυξ βοῶν τρανῶς) Huc pertinet ille Oraculi decimi tertii versus:

Κῆρυξ ἀφανὴς τρὶς ἀνακράξει μέγα.

Ισδάλματος ὑφίξας) Legendum videtur ὑφίστα, vel ὑφ' ὕψει ἱστάμενα, id est, ut paulo post ait, ὑφ' ὑψηλῷ τόπῳ.

Τοῖς ἄνω κλεισίας τοῦ φωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐμφανισθεὶς) Respicit ad ultimum ultimi Oraculi versum:

Οὐκ ἀνοχύσεις τοῖς ἄνω κληραρχίαις.

ANNOTATIO AD ORACULUM Imp. leonis de restitutione Constantinopoleos.

AΛΛΑ σε πυρίσεται καὶ ξανθὸν γένος) Antiquus Interpres Oraculorum Leonis hæc ita vertit: Sed te ignis summus flavum genus. Videtur ergo in codice ejus pro πυρίσεται scriptum fuisse πῦρ ὕψιστον. Illi vero, quos hic Leo igneum & flavum genus hominum appellat, videntur esse Latini, qui duce Balduino Comite Flandrensium anno Christi 1203. fugato Alexio Angelo Comneno, Constantinopolim ceperunt, & integros quinquaginta annos occuparunt. Iidem similiter ξανθοὶ vocantur in antiqua Græca Oraculorum Leonis Paraphrasi: φέρων τε τὸν πόλεμον καὶ τῶν ξανθῶν τὰς μαχαίρας.

Finis Annotationum Petri Lambecii ad Imp. Leonis Oracula & antiquam Græcam Paraphrasin.

A U-

Edit. Parif. pag. 185.

AUCTORIS ANONYMI,

QUI CREDITUR ESSE FRANCISCUS PATRICIUS DALMATA,

EXPOSITIO ORACULORUM IMPERATORIS LEONIS

Uti ex Græco in Latinum & vulgarem Italum sermonem translata, anno 1596. Brixiæ in lucem prodierunt.

EPIGRAMMATA FIGURÆ I.

A *IN medio geminorum corvorum, & volatilium absumeris.*

B Et linearibus figuris notans tempus quibus remanebit patrimonii solis; ursæ autem eversor serpens miser solus: o quando fueris esca immanium corvorum.

C Secunda proles alta bellua, supinusque ad meridiem serpens, supinus nigra, & niger totus, luce corvis crudeliter adempta. Etenim genus ex Boa familia infame ducens miserabili clade. Te ipsum una cum civitate perdes, & tui gemitus æstus & ver.

EXPOSITIO.

CUM significatio serpentis in maxima veneratione habita fuerit apud antiquos Romanos, & postea apud Græcos, & Ægyptios; quoniam pro serpente illo intelligebant deum Æsculapium Epidaurum; ideo Græci sub serpente coloris subflavi depicto, eorum dominium ostendere voluerunt; sicuti sub aquila Romanum imperium ostenditur, & sub tribus Lunis Turcarum imperium, quod est primum signum magni Solthanis. Propter hoc, in prima figura ubi aspicitur serpens, significatur Græcia afflicta, quæ post Leonem Philosophum Imperatorem Constantinopolitanum valde fuit turbata, & ab internis, & ab externis, & a vicinis, & hoc per annos trecentum & ttes, id est, ab anno nongentesimo & quinto a Christo nato usque ad millesimum ducentesimum octavum, quo tempore, ut recitat Egnatius, fuere triginta Imperatores, incipiendo ab ipso Leone usque ad Murcifilum ultimum Græcum Imperatorem, in tertia Imperii mutatione, dico tertia mutatione; quia prima Græcorum fuit, quando Alexander Magnus in eos detulit Imperium anno trecentesimo vigesimo sexto ante Christum natum, unde mutatio ista una cum nomine Imperiali usque ad mortem Philippi perduravit, videlicet per annos ducentum triginta quinque, quo tempore cœpit secunda Imperialis mutatio sub Romanorum dominio; quo tempore Magnus Constantinus Byzantium transtulit Imperium
pag. 186. Romanum, & ab ipso civitas dicta fuit Constantinopolis: perseveravit istud Romanum imperium, quod tenebat gradum orientalem & occidentalem usque ad Theodosium Imperatorem, post quem divisum fuit imperium Romanum, & Arcadio datum fuit orientale. & divisio hæc fuit in anno trecentesimo nonagesimo octavo; ob id postea Imperatores Constantinopolitani vocati sunt Orientales, Romani vero Occidentales, qui per aliquod tempus cessarunt propter Gothorum adventum, & Imperium in Galliam fuit delatum Carolo Magno; & sic usque ad Carolum Magnum imperavit in Orientem post Theodosium juniorem Valentinianus tertius, deinde Flavius Valerius Martianus, in quo desiit imperium CP. quia post Martianum creatus est Leo primus de stirpe Græca; unde mutatio Imperatorum orientalium Romanorum in Martiano desiit, & hoc pacto cœpit tertia mutatio Imperialis in Græco sanguine circa annum quadrigentesimum sexagesimum in Leone primo, & sic per viginti quinque Imperatores in Nicephoro, id est post Imperii translationem in Galliam; sed sequuta est etiam post Nicephorum tertia hæc Imperialis Græca mutatio usque ad Murcifilum (secundum aliquos) sexagesimum Imperatorem hujus tertiæ mutationis in sanguine Græco, & in ipso desiit stirpis Græcæ Imperium; unde hucusque ostenditur Imperium Græcum sub figura serpentis, (& quantum erat duraturum) qui a duobus volatilibus cæcus redditur: propter hoc dicit Epigramma A In medio geminorum corvorum, & volatilium absumeris: quasi dicat, o imperium Græcum absumeris inter duos corvos, aut volatiles: id est, alienos potentatus qui te expellent: & ita Ægyptii per corvum intelligebant infamem expulsionem, inquit, quod expulsio erit duorum corvorum: & ita fuit; quoniam alter eorum fuit Murcifilus, qui credens Græcum Imperium occupare, Alexium juvenem Imperatorem occidit; sed ipse statim captus fuit a Venetis & Gallis, & Byzantium ductus, variis cruciatibus mortuus, & castigatus acerbe. Sed interim quod Murcifilus fugam ceperat, ecce secundus corvus, id est, Balduinus Flandriæ Comes, qui dominium & urbem cepit, & sic fuit Imperator creatus, ut dicit Egnatius, & alii.

EPIGRAMMATA FIGURÆ II.

A DUplex, triplex, etenim avis eques crucigerula avis quinque rursus corniger.

B Maximus, aviumque rex solus, hic certe accipiens regnum, e meridie in equo quieverit cornigero, uno die, sidere diei percensente medium poli.

C Monade duplicis appellationis, sola prima ramentis numerorum, postero tempore, ut & bona pars temporis existis, quando tenebis Crucis imaginem mediam, & audax quam maxime, & celer es, & ad bella promptus. O Byza genus, sed ad extremum occasio famæ lucrum faciet.

EXPOSITIO.

AQUILA cum Cruce novum Impernorem denotat, id est, Balduinum supradictum, qui circa annum millesimum ducentesimum octavum, auxilio Venetorum & Gallorum creatus est illius loci Imperator, quoniam inter ipsos fuit pactum, si Galli crearent Dominum temporalem, Veneti crearent
Dominum spiritualem; unde Galli crearunt Bal- pag. 187.
duinum ex Gallorum stirpe Imperatorem Constantinopolitanum, Veneti vero Thomam Maurocenum illius civitatis Patriarcham fecerunt. Ista figura ostendit tempus hujus Imperii in externa stirpe in illis verbis Epigrammatis A, Duplex, &c. quasi dicere velit, duplex triplex, hoc est, sex Imperatores cum signo Aquilæ Crucem ferentis erunt in Imperio: & ita fuit, quoniam sub Aquila ista crucigerula, quæ sex pennas gerit in collo, ostenduntur sex Imperatores, id est, Balduinus, Henricus, Petrus, Rubertus, & Joannes Bren-

oius tutor cum Balduino ſecundum oonnullos, & qui poſtea ſuccedere deberet, videtur in Epigrammate B, ubi dicitur, Maaimus aviumque ſe a ſolus, &c. quaſi dicere velit, magnus & ſolus avium Rex erit ille, qui capiet domioium Græcum, ſed tranſacto meridie, id eſt, per aliud parvum tempus quieſcet in equo coroigero, & ita fuit, quoniam Aquila ceſſavit in Balduino ſecundo.

EPIGRAMMATA FIGURÆ III.

A *Sulthanus Mechemetes, is qui Conſtantinopolim capturus eſt.*

B *In locis humidis, & præter ſpem cades, in te enim initium & finis corna eſt.*

C *Fama vulgatum eſt, quod aures habes, & blanis citea amorem habenarum, id eſt, laxatis habenis.*

EXPOSITIO.

VIDEBATUR quod Grecia relinqoens dominium externum Aquilæ in Balduino ſecundo, & alium novum & nativum accipiens dominium in Michaele Palæologo (ſed intermedio Imperiali ſecundum aliquos Alexii, Angeli, Theodorilaſcori, & Joannis Deplobataril) eſſet tamqoam nova ſponſa, oſtenſa per illam juvenculam Græcorum more indutam, & lætam; ſed illa lætitia a meridie ſoblata fuit, ſicuti dictom eſt ab equo cornigero, a quo depreſſa fuie: quare Epigramma B juvenculæ dicit, In locis humidis, & præter ſpem cades; &c. quaſi dicere vellet in locis humidis, hoc eſt, in feliciori tempore tui domioii, o Græcia, quæ tantum te extollis, cades; ſed ſcias, quod in te principium & finis eſt corno, hoc eſt, quod in se fuit principium cornu, id eſt, domioium, in te etiam eris finis. Sed quis futurus eſſet hic primus corniger equus, declarat Epigramma A dicens, Sulthanus Mechemetes qui capiet Conſtantinopolim, id eſt, Sulthanus Mechemetes erit ille, qui imperiom Græcum occupabit, qoi deſiit in Cõſtantino quinto Imperatore poſt Michaelem Palæologum Viterbienſem anno Domini milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo tertio, & iſta perſeverabit per ſeptem Imperatores Maucmetanos. Quomodo autem pervenerit imperium illud in Mechemet, dicunt hiſtoriæ Ottomannorum, & Turcarum, & Græcorum, quod Michael Palæologus reliqoit Andronicum, qui duos filios habens, Calojannem, & Emanuelem, reliquit tutorem Joannem Cantacuzenum, qui Calojanni filiam in matrimonium collocavit, ſed orta diſſenſione inter Cantacuzenum & generum, Cantacuzenus generum expulit, ſe Imperatorem faciens; ſed Calojannes in ſtatom reſtitutus, Cantacuzenum multavit eailio, qui ſe monachum fecit. Hic Calojannes Emanuelem habuit, qui poſt patrem tenuit imperium, & ſeptem habuit filios, Joannem, Andronicum, Theodorum, Conſtantinum, Demetriom, Thomam, & Michaelem. Tempore iſtius Emanuelis Imperatoris accidit qood Mechemet Turcarum Imperator, poſtquam a Veneris mari profligatus eſſet, & cum ipſis deinde pacem haberet, ut a fratre Muſtafæ aggrederetur, qui poſtea Salonicum auſugit: quod intelligens Mechemet, cum exercitu perehat Maſtafæ gubernatorem; qui cum Emanueli Græco Imperatori de hoc ſcripſiſſet, reſponſum tulit hujuſmodi: quod Emanuel & Mechemetes concordes fuere; & promiſit Muſtafam carcere detenturum, in quo permanſit uſque ad mortem Mechemetis primi. Propter iſtam Græcorom actionem tantum auctus eſt amor io Mechemetem, ut omni eorum petitioni aſſentiret: uode tam valde florais Græcia in illa tranquillitate, ut tamquam nova ſponſa in otio & quiete permaneret, niſi Emanuel Imperator filiis regnum diviſiſſet, quorum diſſenſiones cauſa fuere augmenti Ottomannorum, & propriæ perditionis: quoniam defuncto Emanuele, Joannes primogenitus cepit imperium; & poſt ipſum

Edit. Pariſ. pag. 288.

cum Conſtantinus in pacifico dominio eſſet conſtitutus, & Græci cum Mechemete ſecundo fœdus percuſſiſſent, non diu permanſit in illa tranquillitate, quia Mechemetes ſuperbus, & invidus, fœdera non reſpiciens, imo illis poſtpoſitis una cum legibus & juramentis, propugnaculum erexit, quod vocabatur Bogazator, quo completo, ſe Græcorum hoſtem detexit: cœpit enim regionem Conſtaminopolitanam damno afficere; & cum maximo exercito civitatem obſidione teneret atque magnis bombardis, anno milleſimo quadringenteſimo quidquageſimo tertio civitatem & dominium habuit: erat quippe Mechemetes vis fraudulentus, & deceptor, quod diceret, fidem ſolum a mercatoribus ſervandam, non a Principibus cupientibus magnos fieri: erat etiam vir ſagax, ingeoioſus, & Chriſtianorum hoſtis acerrimus.

EPIGRAMMATA FIGURÆ IV.

A *Sulthanus Pazaites.*

B Secundus bos, & fuit Arctotrophi, id eſt, urſæ nutricis, figura oſtendit locum & mores.

EXPOSITIO.

DENOTAT quarta figura ſucceſſorem Mechemetis, qui fuit Bajexit; quare dicit Epigramma A: Sulthanus Pazaites: Hic habito poſt patrem domioio, a variis Principibus valde fuit veaatus: omnes enim videntes ejus pacificum animom, contra ipſum arma audebant capere, & deficere, ſicut fecerunt exules Moreæ, Macedoniæ, quæ medio Nicolai Zuppani & Joannis Cernovichii in ſtatum ſe reduxerunt. Iſtæ duæ provinciæ ad defectionem tractæ oſtenduntur duobus illis capitibus juvencularum, quæ per paucum tempus in libertate permanſerunt.

Hic Imperator Bajexit non ab re oſtenſus fuit figura bovis ſimbologica, quia ſemper pacis fuit amicus, ut homo animi pacifici & mitis naturæ: fuit vir intelligens, philoſophiæ incumbebat, & præſertim ei placuere Averrois opera, & fuis Imperator & Dominus bonæ famæ.

pag. 289.

EPIGRAMMATA FIGURÆ V.

A *Alia quædam urſa ſecunda Schimnotrophus, id eſt, catulorum nutrix, & omaina illa præter quam quod umbratilibus tractibus delineata.*

B *Sulthanus Selinus.*

C *Ad orientem ſolem utrinque coronæ partem inferunt totius Imperii.*

D *Motus temporum intempeſtivus erit, nam a ſummo in ſummum deſcribitur.*

EXPOSITIO.

SICUTI ſymbolo bovis in quarta figura oſtenſa eſt natura Bajexitis ſecundi Imperatoris in Conſtantinopoli; ita in hac qointa figura, ſymbolo urſæ cum capite Gsiphil, & cum quatuor catulis oſtenditur natura ſucceſſoris Bajexitis, & nomen per Epigramma B dicens, Sulthanus Selinus. Iſte revera fuit ſicuti hic eſt figuratus: fuit etenim ita crudelis, ut valde incubuerit ad omnes Ottomannos eatinguendos, fratres, nepotes, & conſanguineos ſuos: & quamvis eſſet Selinus proprii ſanguinis homicida, dicens nihil eſſe tam dulce, quam ſine conſanguineorum timore imperare: foit tamen juſtitiæ amator, virtutiſque ac magnitudinis; vigilans fuit, ferox, & io victu modeſtus. Sed in ſuarum victoriarum incremento vires defecere: orto enim in renibus ulcere, corrodente & peſtilenti febre correptos, mortuus eſt. Ideo dicit Epigramma B, Motus temporum, &c. quaſi dicere vellet; quod ſperans ad alia trophæa & victorias tranſire, ægritudo abſtulit animum & vitam.

EPIGRAMMATA FIGURÆ VI.

A S*Ulthanus Solimanus.*
B Hic existens quartus ab ursa cum falce & rosa vir contendens ad messem.
C Falcifer temestre tibi spatium præscribo, caſe autem multas primitias evertisti.
D Templa idolorum brevi tempore eriges, tres ter autem vivens in vita circulos senex, abi in orcum duos linquens superstites,

EXPOSITIO.

EA fuit Selimi crudelitas, ut cum mortuus esset, & ei filius Solimanus successisset, (sicuti ostenditur in præsenti figura symbolo Regis) omnibus videretur, discessisse leonem ferocem, ursum, aut tygrim, & agnum mansuetum reliquisse, adeo juvenis Solimanus placidissimam naturam exterinsecus ostendebat; in quo postea multi decepti sunt, præsertim infelix Morea ostensa capite illo juvenculæ, quæ cum a jugo tyranni se liberaturam putaret, cum Gazelle se conjunxit, qui præter promissam fidem credens Syriæ dominium occupare, contra Solimanum progressus adeo profligatus est, ut infelix Morea facta sit adhuc infelicior.

Edit. Parif. pag. 290. Vere fuit Solimanus rosa, id est, ver cum falce, id est cum messe: ideo dicit Epigramma B, Hic existens quartus ab ursa, &c. & in Epigrammate C, Falcifer, &c. Figura ista potest hoc pacto intelligi, quod cum fuerit Imperator Solimanus vir qui famam ostendere vellet vigilantiæ & prudentiæ, futurus erat, ut qui vadit ad messem falce parata, quasi dicere vellet, quod ipse existens messis, paucissimæ, aut nullæ jurisdictiones suo maximo imperio per successorem adjungi debebant: rosa enim apud Ægyptios humanam fragilitatem significat, & indicium boni fugientis; ideo antiqui in manibus defunctorum rosas ponebant & flores, atque super defunctum & sepulcrum spargebant; & sic rosa in manu Regis in præsenti figura indicium boni fugientis denotat. Potest etiam dici, quod Angelus, ut in figura aspicitur, prædixerit finem imperii, cum etenim dicatur in Epigrammate C, Falcifer trimestre tibi spatium præscribo, quid aliud est quam dicere, post tuum imperium regnabunt tres Imperatores, & deinde finis erit totius imperii Ottomannorum.

EPIGRAMMATA FIGURÆ VII.

A B*LABH KALIKOS.*
B Heu, heu misera & ærumnosa civitas, siquidem miserabilem lucem tuam miserabiliter corrumpis. Plebs parvo tempore K obtinebit; in te multæ cædes & profusiones sanguinis, non deficies ab undecima ætate qua orieris. Et quinque primitiæ monarchiæ draconem dilaniabunt liberidam, & minutim discerpens hujus tenues carnes, & in bello gentem efferatam ense conficient insultum numerum ad seu septem millia: flagitiosusque omnis, & cæde satiatus, mœchus, adulator, prædoque hanc supremam videbunt ante oculos lucem.

EPIGRAMMATA FIGURÆ VIII.

A T*ON B DPNONTON O TRITOS A.*
B Sub vulpina pelle amicitiam dissimulans, & fortiter animum continens, ut valde senex & sapiens, sed veniens ad insulas bis Eptatavlos aliis dimissis qui invicem se attriverant.
C Et o effusiones sanguinis, tu victoriæ manus explicuisti benigne, & bravium adeptus es in fine sceptri.

Codin. de Orig. CP.

EPIGRAMMATA FIGURÆ IX.

A V*Æ tibi septicollis, quando vigesimum elementum faustis acclamationibus excipietur in tua mœnia, tunc imminet ruina & extrema calamitas primatibus tuis, & hoc judicium iniquitate.*
B Byzantii aula & penates Constantini. Roma, Babylon, & Sion alia nova. Tres ter centum & undeges annos, una nova icade excepta, quando congeres gentium thesauros, & jura dabis cunctis circum philarchiis, sed te ignis summus genus flavum te omnem exuret, & tuum dissolvet imperium.

EPIGRAMMATA FIGURÆ X. *pag. 291.*

A O*Ptima quæque colligens & affligens præmium injustitiæ pessimum, quo tempore medium astrum visum fuerit nigricans.*

EXPOSITIO.

ISTIS quatuor figuris conspicitur ruina imperii Ottomanni, ideo ostendit septima figura Constantinopolim depopulatam: quare Epigrammate B videtur civitatis ploratus, atque sic relinquetur vacua sedes Imperialis, sicuti videtur in nona figura; sed quando hoc futurum sit, ostendit Epigramma A ipsius nonæ figuræ, dicens: Væ tibi septicollis, quando vigesimum elementum faustis acclamationibus excipietur in tua mœnia, id est, væ tibi Constantinopolis septicollis, (ipsa dicta est septicollis, quia Constantinus Magnus, cum ibi imperium Romanum detulisset, distribuit etiam civitatem in eosdem ordines, tribus, & officia, sicut esset Roma ipsa quæ habet septem colles) quando videbitur vigesimum elementum in tuis mœniis, hoc est Tau vel Taf, quod elementum est symbologica figura sanctissimæ Crucis, & propter hoc habitatores civitatis coacti erunt se se in fugam præcipites dare, quod aperte dicitur in decima figura in Epigrammate A, ubi sic habetur: Optima quæque colligens, & affligens præmium injustitiæ pessimum, quo tempore medium astrum visum fuerit nigricans, id est, quando videbitur sol niger, hoc est, Christus contra istos infideles iratus.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XI.

A V*Ersus, quos Angelus Imperatori dicturus est.*
B Mortuus aspectu, solutus, norant multi, quamvis nemo videt ut somno excitatus continuo sceptra Reginæ quidem occupabit.
C Præco inconspicuus ter magnum vociferabitur: abite confestim ad occasus septicollis, invenietis virum familiarem, meumque necessarium, ducite hunc in regiam domum.

EXPOSITIO.

RELICTA Imperiali sede vacua, ecce, dicit Angelus Epigrammate B, Mortuus aspectu, solutus, &c. quasi dicere vellet, ecce o Græcia, mortuus aspectu, & solutus, quem multi tuorum cognoverunt, quamvis non viderint; id est, tui eum fama cognoverunt, quamvis oculis non viderint, iste tamquam a somno expergefactus, statim sceptra Græciæ Reginæ occupabit; sed ubi vir iste reperietur, ostendit Epigramma C dicens, Præco inconspicuus vociferabitur, &c. Hujus possent fieri diversæ considerationes: dicit enim Epigramma, quod iste non erit in humana consideratione, & quod erit in occasu civitatis septicollis, & homo familiaris, id est, Catholicus & fidelis, & quod erit amicus, cum ex antiquo & nobilissimo sanguine proveniat. Hunc, dicet divinus præco, quæri-

te in occasu, & inter magnates; & quod (sicuti dicit figura) in somno quiescat, funebri & antiqua vesta indutus, super duo triformia animalia; id est, quærite eum in occidente, non in oriente civitatis, quia ibi non erit; quem invenietis, ut supra, in somno tamquam mortuum quiescentem, hoc est, qui ex antiqua & regia stirpe originem trahat.

Edit. Paris. pag. 292.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XII.

A P*Etram incolens, age huc mihi hospes, relictis lachrymis vitaque agresti & solitaria, & vive mortuus & afflictus, nudus rursus redi ad superos.*

EXPOSITIO.

VIDETUR in præsenti figura, quod dum requiritur vir superius dictus, ecce afflicta septicollis, quæ dolens versus juvenculam illam dicit, Petram incolens, &c. quasi dicere velit, ad me septicollem quæ in hac petra clausa sum, id est, in hac afflictione venias o advena, depositis lachrymis & vita solitaria propter jugum Maucmetanum, propter quem vivis afflictus, & tamquam mortuus: tunc respondet juveocula illa (quæ advenam & peregrinum regem ostendit) quamvis sis nuda o Constantinopolis, & rege spoliata, propter cladem quam passa es, redibis tamen iterum ad lucem, quæ lux nulla alia est nisi Jesus Christus, qui dixit, Ego sum lux mundi; ideo revertens, o civitas, ad Christianam religionem, Maucmetana expulsa; iterum lucida fies sub sole splendente Christi Salvatoris.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XIII.

A E*Cce rursus homo ex prima stirpe occulta in multos innumerabiles annos. Nudus prodit ex obscuro & tenebricoso tumulo, & secunda splendente vita incipit & venit. Imago rursus vitæ verissima.*

EXPOSITIO.

DECLARATIO XI. figuræ confirmatur demonstratione præsentis figuræ, dicens Epigramma A, Ecca rursus homo, &c. quasi dicere velit, ecce noviter unus qui trahit originem a prima stirpe tua, o Constantinopolis, sed occulta per infinitos annos, id est, cum transierit ex uno in alium per multa secula, & occulta in hominum imaginatione, qui nudus exit e tumulo, id est, qui primus ab antiquissimis statibus ad nova dominia exit, unde splendente secunda vita, id est, cognito quod sit (uti monstratum est) ex prima regia stirpe tot populorum, & tamquam resurrectus ad aliam vitam, id est, ad antiquum statum incipit cognosci, & iterum vivere ad verissimam vitæ imaginem, id est, ad principalem domiuationem Regis & Imperatoris: ille autem homo ex antiqua stirpe cum debeat esse in occasu, potest intelligi quod debeat esse ex stirpe regia, antiqua Austriacorum, qui sunt in occasu septicollis.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XIV.

A E*N lupum qui ovem cupiebat devorare, pastor occidet, & hominem inveniet.*
B Sic perdet qui occupavit.

EXPOSITIO.

Ex his quæ in superioribus figuris dicta sunt &

pag. 293.

ex præsenti figura, manifestum Ottomannorum excidium conspicitur; dicebatur in Epigrammate C 6. figuræ, Trimestre spatium tibi præscribo, per tres menses debemus intelligere tres Imperatores post Solimanum: hi autem fuere Selimus, Amurathes, & Mechemetes qui nunc imperat, & cum sit tertius mensis, per consequens erit finis imperii. Dicit Epigramma A præsentis figuræ. En lupum qui ovem, &c. Vere lupi vocari possunt Turcarum Imperatores, qui semper Christianos sub ovis figura ostansos persequuti sunt; sed Mechemetes propter multas clades quas in Transilvania mensibus præteritis & in Pannonia ejus duces perpessi sunt, nullo modo dedecus hujusmodi in primis imperii annis pati valens, tamquam lupus rapax, exercitus classesque parat, & omni nititur conatu Christianos devorare; sed pastor cujus sunt oves, eas ab ore suo liberabit. Hic erit sanctissimus Pontifex, verus omnium Christianorum Pastor, cui dictum fuit Christo, Pasce oves meas, qui proprio sumptu exercitum contra Turcas parat, ejusque exemplo cæteri Catholici Principes idem præstant; sicque ipsius pastoris opera, lupus ovem dimittet, & interficietur, & vacua relicta Imperiali sede, Pontifex hominem inveniet, qui sedet in ea, quæ dicitur in fine Epigrammatis A, Et hominem inveniet, id est, judicabit ipse cujus hominis ex regia antiqua stirpe nati (ut superius dicebatur) futurum sit Imperium.

Dicit Epigramma B, Sic perdet qui occupavit: in his verbis clare ostenditur finis imperii Ottomanni; qui enim cepit Constantinopolim, fuit Mechemetes, vivens nunc Imperator Mechemetes vocatur: idem igitur Imperator nomine perdet imperium qui occupavit ipsum, quod etiam sed magis obscure habetur in tertia figura, in qua dicebatur de Mechemete qui Constantinopolim occupavit, in te initium & finis cornu est: clare igitur conspicimus finem Turcarum in hoc Mechemete; dummodo Catholici Principes, relictis inter ipsos dissensionibus, sub felici auspicio sanctissimi Pastoris, lupum orientalem persequi velint.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XV.

A V*Ersus Angeli ad Imperatorem.*
B Suscipe donum, ne cessa sceurn. Optime Imperator, accipiens regnum persevera ad finem usque, & ad regnum pulchrum regnator; cætera neveritus tempus: nam istud solum divinitus accipies.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XVI.

A V*Ersus Patriarchæ ad Imperatorem.*
B Vitam gloriosam & illustrem sortitus es ea ingloria, ex virtute felix existens: at qui non dolo optime tibi hæc gratia parta est, liverem antevertens præjudicabis tibi damnum, non errabis absque certa sede, sorte tibi data.

EXPOSITIO.

pag. 294.

QUINTA-DECIMA figura ostendit Angelum coronam Imperialem in manu tenentem, quæ post Pontificis judicium dabitur homini reperto; & dicuntur ei verba Epigrammatis B: Suscipe donum, & quæ sequuntur. Sextadecima vero figura coronato Imperatore ostenditur, confirmata authoritate sanctissimi Pontificis Patriarcha Constantinopolitano, habitu sacerdotali Græco induto, qui Imperatorem alloquens, dicit ei verba quæ in Epigrammate B habentur: Vitam gloriosam & illustrem, & quæ sequuntur.

Finis Expositionum Oraculorum Imp. Leonis.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΩΝ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ,

ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ἃ διηρμηνεύθησαν κατὰ τάξιν.

EXPLICATIO OFFICIORUM

SANCTÆ AC MAGNÆ ECCLESIÆ

juxta eorum ordinem:

AUCTORE INCERTO.

BERNARDUS MEDONIUS Tolosas Indicem hunc, nunc primum ex MS. Cod. præstantissimi viri KAROLI MONCHALLI Archiepiscopi Tolosani, edidit, in Latinum vertit, Notis illustravit;

Et Amplissimo Viro D. JACOBO DE MARMIESSE, *Baroni de Lussan, Regi ab Interioribus Consiliis, & in Augustiss. Tolosatum Senatu Præsidi Infulato, inscribit.*

Edit. Parif. pag. 299.

CLARISSIMO PRÆSTANTISSIMOQUE VIRO D.

JACOBO DE MARMIESSE,

BARONI DE LUSSAN,

REGI AB INTERIORIBUS CONSILIIS,

ET IN AUGUSTISSIMO TOLOSATUM SENATU

PRÆSIDI INFULATO,

BERNARDUS MEDONIUS S. P. D.

OFFICIORUM & Officialium sacræ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Catalogum nomini tuo consecro, VIR CLARISSIME*; quem ut in Latinum verterem, auctor, sæpius etiam hortator fuisti: non quod ad earum rerum cognitionem, quæ in istis membranis multa barbarie pene sepultæ, atque obliteratæ jacebant, mea indigeres opera, quando humanitas tua vel majorem omnem barbariem excutit; sed ut hoc qualecumque labore, quem suscepturus eram, de te, simul & de litteris aliquo nomine bene mereri viderer. Utinam tam bene meus erga te amor, & reverentia publice pernoscantur; quam tua in me liberalitas, & adversus nomen meum famamque singulare tuum mihi studium perspectum est! Sed non ego adeo insanio, aut tali spe meis votis indulgeo, ut me tecum officiis contendere posse putem. Num enim ea confers tu in me, quibus non est mearum virium respondere? Gratias quidem eas vicissim refero, quas possum majores; at non hujusmodi, ut me ab ære tuo liberent. Quæ cum ita se habeant,* VIR SUMME*; atque in iis arte opus sit, quibus parum favet sors & fortuna: ex tibi nunc a me debitis usuris munus levidense istud, tamquam ex capite constabo; ut ita honesto hoc nomine meam inopiam dissimulem. Quod si non ideo meis rebus consultum est; saltem id forsan consequar, ne adeo inficetus, ac rusticus videar. Sed quid opus arte, cum ingenui debitoris sit fateri creditori suo, modo ne animus desit, aliquando non esse solvendo? Quod ego tanto liberius facio, quanto certius apud me sentio gratissimi erga te animi mei plenissimam conscientiam. Hoc pacto tibi nunc offero meam opellam, hoc est quicquid in castigando hoc Indice, quo sub tuis auspiciis in lucem prodiret ornatior, contuli; vehementerque opto, ne labore meo aut industria, sed gravitate materiæ meam solum metiaris voluntatem. Etsi talia sint Officia isthæc, quamvis in Ecclesiæ Constantinopolitanæ decus & dignitatem constituta fuerint; ut non aliunde, quam ex solo vix, nudoque nomine pernosci possint; omnia, vel ipsa sacra prophanante barbarie; tamen non omnino tuo patronatu indigna mihi visa sunt. Splendidissimarum dignitatum lugendæ imagines, ne quod adhuc ipsis honoris superest, misere amittant; in te, qui non tam tua dignitate summus, quam ipsa per te summa est dignitas, omneis, utita dicam, spes suas ponunt. Hoc etiam ego pro illis a te beneficium efflagito; ut per tuam commendationem efficias; quæ in situ & squalcore latuere perdiu, nullo in pretio habitæ reliquiæ ne debitis honoribus & cultu suo diutius fraudentur. Debes hanc certe pietatem infelicis, heu ni-* Pag. 300.

mium , naufragantis Græciæ superstitibus aliquot tabulis , in tanta rerum perturbatione ac pene excidio, multum miseris, miserabilioribus tamen futuris; si non illas apud te, hoc est, in tutissimo, placidissimoque portu, receperis. Volupe est, crede mihi, multis temporibus famosam, ac laceram navem spectare : nec oculis iniucundum est, ludibria hæc temporum, rerumque humanarum aleam comtemplari. adde quod adhuc etiam medio in luctu & pulvere, Officialium istorum nomina , ac munera non omnino indigna sunt , quæ apud omneis aliqua sint auctoritate ; quamvis unum hoc vitium habeat paupertas , qua ultimis temporibus oppressa fuere ; quod ridicula omnia faciat. Verum ita existimant plebei homines , qui ex fortunis omnia æstimant: at non sic Heroes, magnæque animæ ; quorum est proprium miseros tueri. Perge ergo, VIR PRÆSTANTISSIME, *esse tam apud exteros , quam apud tuos & familiares , patronum eximium, decus summum, atque ipsiusmet humanitatis delicias, meque tui nominis, & amicitiæ nostræ observantissimum putare. Vale.*

LE-

LECTORI CANDIDO.

RECTE factorum conscientia ab æquitate tua bene mereri confidant alii, Lector benevole; ego, non magno ingenio fretus, tuam a te tantum humanitatem posco. Virtutem equidem amo illam in te, æquitatem nempe, quæ tibi debet esse peculiaris, ac propria; sed quod altera magis nunc egeam, ne si æquius de his judices, durius de me statuas; istam præcipuam ambio. De te nihilominus bene mereri animus fuit, nec tibi ingratam rem facere; cum in adornanda istius Catalogi editione, aliquantulum temporis insumpsi. Quod si meus labor nil referat ex me, quod tibi gratum sit; saltem referet præmium conscientiæ, qua tibi gratificandi affectus fui. Sed quid dispuro? favebis tu præclare, teque temere mihi morosum fingo. Quare tibi meas rationes, & quid præstitum a me, quave fortuna hic demum codex exceptus fuerit, accipe. Fuit ille unus ex magno numero exquisitissimorum MSS. quibus Karoli Monchalli (at cujus viri, scientiarum omnium, virtutumque complexu cumulatissimi!) dives erat Bibliotheca. Ille, quod me singulari affectu prosequeretur, Catalogum istum ex vetustissimis membranis, in quibus manu græca hæc Officia consignata erant, a me in usus meos exscribi voluit. animus statim fuit opus in lucem edere, quo pro singulari beneficio, viro tanto non segnes, aut ignavas gratias rependerem: sed fato variis occupationibus distractus, & quod summum est, atque infandum, morte tanti amici, opus abjeceram. Dies illa crudelis alios a me mores, studia, & cogitationes postulabat: at lucem invidere istis reliquiis, non humanum erat. Quare dum ad id me accingo, inaudio ejusdem operis unum esse apud illustrem virum quemdam in charta exaratum exemplar: subito gavisus sum, quod de duobus unum felicius conflari, aut saltem in melius restitui posse, si illius mihi tandem copia fieret, mecum augurabar. Nec fui malus augur: dum enim curiosius rem pervestigo; ecce apud nobilissimum Pugetium in Senatu Tolosarum Senatorem, optatum Codicem invenio, & quia hunc favitorem semper habui, statim re intellecta, mecum deferendum jussit. Exosculatus sum tantam humanitatem, qua fit, ut nullus ad illum accedat, quin aliquo beneficio cumulatissimus sit. Ego illi multum sane obligatus sum; imprimis quod ejus mihi semper pateat Bibliotheca, qua nulla selectior, splendidiorve in tota provincia est, quæque magis usui sit suo domino. Ex collatione igitur duorum codicum Catalogum tibi hunc propono, in quo plura castigavi, aliqua etiam notatiunculis declaravi; notatiunculis, inquam, quia licet uberiores habeam, malui tuo, quam meo labori consulere, præcipue cum illustrium virorum PP. Gretseri, & Goar lucubrationibus in Codinum, non melius fieri posse quicquam putem. Adhibe igitur tibi illos Consiliarios, interim dum tuæ utilitati plena commentaria de Officiis Aulæ seorsum edenda paramus. VALE.

GLOSSARIUM

A

Edit. Parif. pag. 304. ΑΓΙΑΙ ΘΥΡΑΙ.) Fores sanctæ, quamvis unica tantum : ex Allatio lib. de recentior. Græcorum Templis, pag. 128. Sunt ex Codino cap. 17. num. 37. ubi Patriarcham stantem Imperator reperit : περιελθόντες δὲ καὶ τὴν συνήθειαν τοῦ ναοῦ ἔρχονται μέχρι καὶ τῶν * σωλέα. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἵστανται ἐκτός. μόνος δὲ ὁ Βασιλεὺς διερχόμενος τὸν * σωλέα εὑρίσκει τὸν πατριάρχην ἱστάμενον εἰς τὰ ἅγια θύρα.

* σωλέαν. * σωλέαν.

ΑΗΡ.) Apud varios auctores varia significat : nam modo Peplum, modo Sudarium, quo sacerdos utebatur in Liturgia, de quo Meurs. item Velum quo operitur calix : pars etiam umbonis: Flabellum, de quo infra : barbaris Camisia est, ex nostro *Chemise* : Salmasium vide, Not, in Lamprid. pluribus locis: hinc Camisiati, vel Camisati, de quo Grets. in cod. lib. 1 cap. 14. Alias atque alias hujus vocis significationes, quæ hactenus ignotę erant, doctissimus P. Possinus exponit in Glossar. Annæ.

ΑΛΛΑΣΣΕΙΝ.) De hujus vocis Græco-vulg. significatione, vide in rebus Gręcorum peritissimum p. Goar, in Codin. p. 71. sect. 28. & p. 85. sect. 22.

ΑΜΗΡΑΛΗΣ.) De hac voce, vide Glossaria Meursii, Spelmanni, Guilelmi Voatsii, & quod annexum est Math. Parisio, p. 173. edit. Paris. Consule præter hæc, viri numquam satis laudandi Gerardi Vossii lib. de vitiis sermonis.

ΑΝΤΙΔΩΡΟΝ.) Frustula panis benedicti, ut ajunt, nos *pain benist*, pro sacro pane : quemadmodum aqua benedicta, pro sacra. ἀντὶ τῶν ἁγίων δώρων, vice communionis, de qua Balsamon in C. Antioch. ritum, quo in Ecclesia distribuitur: habes in Euchlog. P. Goar. Fuit olim quidam panis dispensatorius appellatus, qui ex Fisco in porticibus templi dispensabatur : quare vetus Persii Scholiast. dispensatorium hunc panem, vertit, fiscalem : idem dic de vino fiscali; apud Vopiscum pag. 406. edit. Salm. hęc quamvis parum, aut nihil fere ad rem præsentem faciant, propter quam habent invicem affinitatem, libuit annotare.

ΑΝΤΙΜΗΝΣΙΑ. Altaria portatilia, vide Meurs. Jus Orient. Bonefid. pag. 21. & 175. in primis P. Goar in Codinum.

ΑΡΡΑΒΩΝ.) Idem quod Arrha Latinis; est pignus futuræ emptionis, quod in nuptiis etiam locum habet, non secus ac in pactionibus, & aliis civilibus contractibus : vox ab Hebræo potius, quam a Gręco derivata : ערבון Arabon, pignus, a verbo ערב, Arab, oppigneravit ARRHÆ sponsalitię de quibus Tit. C. quas C. Theod. sponsalia dicit: hinc subarrhare Canonicis : Græci recent. ἀρραβωνίζεσθαι. Hesych. μνηστεύεσθαι, ἀρραβωνίζεσθαι, μνῆστρον δὲ τῆς γάμου ἀρραβῶνα μνῆστρον· ὁ τοῦ γάμου ἀρραβών. De his plura notatu dignissima apud Claud. Salmasium in Capitol. p. 254. Arrhę sponsalitium plerumque erant annuli : vide Casaubon. in Capitol. De Arrhis, & Arrhabonibus istis intelligit Plautus facetiarum omnium parens, in Truculen. ubi servus dicit scorto:

Tene hoc tibi ——
Rabonem habeto, mecum ut hanc noctem sies,
As. Perii ! Rabonem ? quam esse dicam hancque beluam ?
Quin tu Arrabonem dicis ? ST. At facio lucri :
Ut prænestinis conia est ciconia.

B

ΒΑΙΟΥΛΟΣ.) ὁ μέγας βαίουλος. Moschop. παιδαγωγὸς, καὶ παιδοτρίβης, ὁ λεγόμενος βαίουλος, qui Imperatoris liberos regebat : nos *un gouverneur*: Latini educatorem vocant τροφέα. Hincmarus epist. 2. ad Carolum Crassum, cap. 2. edit. Sirmondi: Regibus nostris maturos atque sobrios Bajulos singulis constituite. & alibi pag. 187. Ipsi autem Bajuli magnopere providere debent, ne super socios suos se extollant; (de filiis Regis) sed juxta Scripturam dicentem: Quanto magnus es, humilia te in omnibus, *&c.* Cedr. Θεοδόσιος ὁ Βασιλεὺς, Ἀντίοχον πραιπόσιτον, καὶ Πατρίκιον καὶ βαίουλον αὐτοῦ παπᾶν ἐποίησε.

pag. 305.

ΒΑΣΤΑΓΑΡΙΟΣ.) Hesych. βασταγὴ, βάρος. hinc βασταγάρης, βασταγάριος, βασταγιάριος, idem qui ἀχθοφόρος, φορτηγός : Portio Romano, & Coton. præt. Ba-

julus, Bastagarius, vel Bastagiarius, leg. 8. Cod. Tit. 8 lib. 11. de Murileg. Æternam fiximus legem, ne umquam Bastagiariis militiam, vel suam, vel aliam deserre liceat; vel aliam, ante quam eam impleverint, subreptitia impetratione tentare. Bajuli munus erat sanctum, cui Ecclesia consecrata erat; hoc est quod vulgo dici solet, Patronum per ipsam Ecclesiam diebus festis humeris gestare. Obiter heic lectorem moneamus, difficillimum antea locum Marcell. lib. 14. de Bajulorum precentore, qui diu ac semper Meurs. exercuit, ex Not. cl. Henr. Valesii, nihil habere difficultatis; exponentis Bajuli, Νεκροφόροι, Vespillones. Valesium ipsum lege, atque ejus eruditionem & ingenium mirare. *Edit. Paris. pag. 305.*

ΒΕΣΤΙΑΡΙΟΣ.) εἰς τὸ βασίλειον ταμιεῖον, Codex Barbaro-græcus, ΑΒΣΤΙΑΡΙΟΝ apud Nicetam p. 98. A, E. R. ærarium est: alias & plerumque sumitur pro loco in quo vestes reconduntur. Glossar. MS. βεστιάριον παρὰ Ῥωμαίοις τόπος ἔνθα ἡ ἀναγκαία ἀπόκειται ἐσθής. Barbaris ex nostro Idiomate, guarda roba, ut apud Math. Parisium 444.

ΒΙΓΛΑ.) Glosi. MS. βίγλα φρυκτωρία. Hac voce usus Nicetas p. E. R. hanc habet Glossarium Cedreni.

ΒΟΥΤΙΣΤΗΣ.) Ex βυτίζω, immergo. Quid si βαυτιστὴς, pro βαβτιστὴς: αβ, enim pro αυ promiscue ponitur.

ΒΟΥΛΛΩΝΕΩ.) Sigillo, nomisma appono, *le seau*, Græcis dictum χαρακτήρ: Latinis similiter figura figurare nummum Lampridio p. 126. edit. Salm. Nummos electrinos & aureos vultu Alexandri Magni figuravit. Nummo autem, aut Nomismate, quod idem est, obsignabant acta, sigillabantque: Glossæ veteres; μονίτα βουλλωτήριον ἢ τὸ ἀρχέτυπον σφραγιστήριον, μεθ᾽ οὗ ὁ τῶν νομισμάτων τύπος ἐγχαράττεται.

Δ

ΔΕΚΑΝΟΙ.) Quid sint Decani, disce ex Vossio, Brissonio Glossar. Juliani Antecess.

ΔΙΣΚΟΣ.) Idem quod ΚΥΚΛΟΣ. De lance, vel disco dicitur: de illo Salmasius eruditissime in Trebel. Pol pag. 317. F. & 326. A.

ΔΕΥΤΕΡΕΥΩΝ.) Secundus cujusque ordinis.

ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΙ.) Duo, alter dextri, alter sinistri chori. Errorem Citrii dicentis, Domesticum esse Ducem, Præfectum, aut quid simile, merito reprehendit Gretserus. ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ. habet Glossar. ad Nicetam.

ΔΟΥΞ.) Dux: ΔΟΥΚΑΤΟΝ habet Anna Comn. lib. 13. *la duchè*. De hac voce Gloss. ad Cedr.

ΔΡΟΥΓΓΟΣ.) δροῦγγος dicebant ῥοῦγγος, pro ῥύγχος, quod est rostrum: sic, quia multitudo militum, quæ sic appellabatur, cuneatim, rostratimque pugnantium, fronte scilicet in angustum desineret. Drungos militum habent sæpius auctores Latini. Flau. Vopisc. pag. 239. Omnium gentium Drungos usque ad quinquagenos homines. Vegetius lib. 3. cap. 16. Drungos accipit pro hominum globo. Plura habent Glossaria Vossii & Rigaltii. *pag. 306.*

Ε

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΙ.) ἐλευθερίας vocant, manumissiones, quæ coram Episcopo solebant fieri, item privilegia, immunitates, prærogativas a Patriarcha concessas: estque idem quod in Anna Comnena lib. 13. ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ in instrumento pacis confectę Baimundum inter, & Alexium Augustum. Liberalem gratiam significat, & concessionem clementem ac beneficam, ut ait p. Possinus in Glossario Annę. Fuit alias officium, dictum Comes & magister largitionum. Cur vocaretur Comes, exponit Salmas. in Poll. Not. p. 307. EF.

ΕΠΙΣΚΟΠΗ.) Tria significat, curam & inspectionem, Episcopatum, & palatium Episcopale. Sic in Anna lib. 14.

Ζ

ΖΑΓΓΡΑΤΩΡ.) Zangratores ex Cantacuzeno lib. 1. ut vidit Gretserus: sagittarios esse milites liquet, qui arcu in pugna uterentur. Hanc vocem habet Gloss. Nicet.

ΘΕΜΑΤΑ.) Thematum varias significationes refert Bonav. Vulcanius in Const. Porphyrog. qui de Thematibus scripsit. Verba Vulcani de verbo ad verbum fere Gretserus repetit in Codin. lib. 2. cap. 5. de his Meursius, Rigaltius, Glossar. Cedreni.

ΘΡΟΝΟΣ Ἀποστολικὸς Κρήτης.) Quomodo & unde Græculus iste expiscatus sit Cretæ, sedem esse Apostolicam non video.

K

ΚΑΝΙΚΛΙΟΝ.) ΚΑΝΙΚΛΕΙΟΝ: Anna Comnena lib. 11. E.R. ΚΛΕΙΟΝ ΤΙΜΗ, Nicetas p. 40. E.R. de hoc, Glossarium habes in fine: hinc Canicliņus, idem, parum abest, qui Camerarius dicitur. Guntherus Ligur. sui libri 8.

— tempore servus eodem
Argolici Regis (Græci cognominis usu
Hic Canidinus erat ; nobis Camerarius idem
Esse potest) domino secreta fraude parabat ,
Sanguinis insidias .

ΚΑΤΕΧΙΖΕΙΝ. Barbaris catechizare: Math. Parisius p. 330. edit. Paris. Episcopus infantem catechizavit; legatus eumdem baptizavit. ΚΑΤΗΧΗΤΗΣ: consule super hac voce P. Goar in Codin. p. 14. num. 37. E.R.

ΚΑΣΤΡΗΝΣΙΟΣ.) Castrensis, ΚΑΝΣΤΡΙΣΙΟΣ: Codino, Ioh. Citrio, Turco-græc. quomodocumque legas, certe a Canistro voce Latina, barbara mutatione derivatur; quod alias multis viris, etiam eruditis ansam dedit peccandi. Κάνιστρον Græcis barbaris Canistrum, Kanstrium idem est quod Vestiarium, locus, in quo vestes Pontificales asservabantur. Meminit Moschopulus, aut alius quisquis sit, auctor libri, cui titulus, Συλλογὴ Ἀττικῶν ὀνομάτων. Βεστιοπράτης ὁ ῥάπτης: βεστία γὰρ παρὰ Ρωμαίοις τὰ ἱμάτια ἐξ οὗ καὶ βεστιάριον κυρίως ἐν ᾧ τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα φυλάσσονται].

ΚΑΛΑΜΑΡΙΟΝ.) Glossæ veteres, καλαμάριον, atramentarium: hodie ex Corona pretiosa: Καλαμάρη, μελανοδοχεῖον, Portio Rom. Καλαμάρη atramentum. Hac voce usus est Nicetas p. 382. E.R.

ΚΩΝΤΑΚΙΟΝ.) Placet heic proponere quæ de Contacio Claud. Salmas. Not. in Vopisc. 445. D. Κοντάκιον, inquit, est parvus κόνταξ. Κόνταξ autem est etiam diminutiva forma a Κόντος, & idem ferme significat quod scapus; quæ vox ea notione frequenter occurrit in recentioris ævi Græcorum scriptis. Codex quoque Latinis idem omnino significabat; nam codex proprie, idem quod truncus, qui Græce κορμὸς, & τόμος: atque hinc codex pro libro atque volumine: quæ vox videri posset deducta a Græco illo κόνταξ: κόνταξ, condex, & postea codex, extrita n. Porro heic Κοντάκιον est, quod dicimus rituale generaliter, seu Pontificale, quod tenet Hieromnemon, hoc est, ceremoniarum magister: alias & sæpissime nativam & primogeneam significationem retinet, hoc est, breviarium, breviculum, quo brevia Cantica continentur: Κοντὶν nunc Græcis est, ut quidem me monuit Joannicius Kornarus Grecus, quod veteribus τὸ βραχύ. Edit. Paris. pag. 307.

ΚΟΝΤΟΣΤΑΒΛΟΣ.) Annæ comnenæ lib. 13. Κονόσταυλος: nomen dignitatis multiplicis, non singularis, ut hodie; sed quemadmodum sunt Mareschalli.

ΚΟΥΡΟΠΑΛΑΤΗΣ.) Evagrius lib. 5. cap. 1. τὴν φυλακὴν τῆς αὐλῆς ἐμπεπιστευμένος, ὃν Κουροπαλάτην ἡ Ρωμαίων λέγει φωνή. Est autem Curopalates idem qui Castrensianus in cod. Theod. Rub. de Castrens. Sic dicebatur a castro quod erat aula; ut in vita S. Macedonii videre est: in Collect. Bollandi tom. 2. 24. Janu. pag. 597. Castrensiani, ministri Palatii, sive ab aula aulici. Castrenses ministros appellat Ælius Lamprid. alibi invenies Ministeriales, unde sine dubio apud nos vile illud ministerium, quod nominamus *un Menestrier*.

Λ

ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ.) Gretsero, Rationalis: ejus munus est sigillandi acta Pontificis. Codin. cap. 5. ὁ μέγας λογοθέτης ἐμφανίζει τὰ παρὰ τοῦ Βασιλέως ἀποστελλόμενα προστάγματα, καὶ χρυσόβουλα. πρός τε Ρῆγας, Σουλτάνους, καὶ τοπάρχας· καὶ τοῦτο μὲν ἴδιον τοῦ μεγάλου λογοθέτου ὑπηρέτημα. quale erat Logothetæ sigillum, quæve actorum subscriptio, docebit te P. Goar in Codin. pag. 12. num. 19. E.R. ex his Codini videre est, Logothetam cum Cancellario convenire: verum obiter notandum est, Cancellarium non esse dictum, ut vult Turneb. Adver. lib. 11. cap. 23. locum Vopisci explicans, quod ductis cancellatim lineis, acta vitiabat, & inducebat; sed quia intra Cancellos consisteret, quemadmodum videmus nunc scribas nostros, reticulis & Cancellis quasi munitos. Glossæ Basilicæ: Καγ-

κιλλάριοι, οἱ ἐν καγκέλλῳ ἑστῶτες. Similibus Cancellis olim claudebantur etiam advocati, ut liquet ex Gloss. veter. Caules, Cancelli, ubi sunt advocati: subodoratus est Salmasius, pro Caules, reponendum Canales. Denique legenda quę in histor. Aug. Script. annotavit clarissimus vir ille, ut præsentis negotii nihil te lateat.

ΜΕΓΑΣ.) Officiorum appellationi vox μέγας semper præfigitur, indicium certissimum male sanæ Græculorum ambitionis, qui cum nihil ad victum fere haberent, abstinere ab ventosis titulis non potuere. quam turpe pauperi, & male saginato τὸ μέγας! Super hoc Græcos rident Gretserus in Cod. & venuste omnino Dan. Heinsius Epist. ad Johan. Milandrum: similiter Rutgersius var. Lect. lib. 2. cap. 11. pro Græcis tamen pugnat P. Goar eodem loco Cod. contra Gretserum.

MONOKABAΛΛΟΙ.) Equites μονοκαβάλλοι, unicum equum habentes: hi equites Singulatores dicti sunt, Isidor. lib. 38. & hi ad bellum; alii similiter dicti sunt alias ΜΟΝΟΚΑΒΑΛΛΟΙ, ΜΟΝΙΠΠΟΙ. Gloss. veter. qui unico equo currebant in Circo: quod etiam confirmatur ex Pausania apud Eustathi- Edit. Paris. pag. 308.
um: Μόνιππος, ὁ ἐπὶ ἑνὸς ἵππου ἀγωνιζόμενος δρόμῳ.

ΜΕΤΑΛΗΨΙΣ.) Sacro-sancta Communio, cujus sacros panes in pixide, olim dicta ΚΙΒΩΡΙΟΝ, ut ex carminibus Theodori Studitæ apud Allatium, de lib. Græcor. 148. constat ex infinitis Typicωn locis, reponebant: nunc vocant ΚΙΒΩΡΙΟΝ: ἀρτοφόριον Euchólog. καὶ ἀποτίθησι τοῦτον ἐν τῷ ἀρτοφορίῳ &c.

ΜΟΥΡΤΑΤΟΙ.) Ad hanc vocem nihil habere se fatetur Gretserus, nihil Meursius habet, atque etiam alii. quare cum hærerem anxius inter multa quæ veniebant in mentem mihi; a viro certe acerrimi judicii, & mei amantissimo P. Possino, quod nunc adfero lucis, mutuatus sum: sic igitur ille Præfecti τῶν Μυρτάτων possent fortasse videri ii esse, qui exauctoratis culpæ alicujus pœna militibus, & ad duriorem aut ignobiliorem functionem submotis, præponebantur. Μυρτάτης, si hoc recipis, agnosces scriptum pro μυλτάτης: mutabiles enim Græcis has videri literas, λ, α, ρ, etiam nuper experiebar in MS. veteri, ubi ἀμυρδλώων legebatur utique pro ἀμαλδλώων. Μυλτᾶται igitur sequiori Græciæ dicti, *Multati* Latina voce scripta Græcis literis. Ego vero non a multa solum, quæ dicta, seditione peccantibus, sit, Multatorum, τῶν Μουλτάτων, nomen deduxerim; sed præterea a voce Græco-barbara Μύλτον, qua tumultum, & seditionem Constantinus Porphyrogenitus in constitutione quadam, & Achmes cap. 154. significari apud juniorem Gręciam testantur: unde & Meursius Μυλτατέας, seditiosos dictos docet. Rigaltius in Gloss. μουλτατεῖοι, φρατριάζοντες, factiosi. Novella cujus superius memini Constantini Porphyrogeniti citatur a Balsamone ad Synodum Gangrensem, initio, & hunc habet titulum: κατὰ τῶν Ἀποστατῶν, ἢ μουλτατείων: deinde sic subjungit, τοῖς μέλλουσιν ἢ ἐπὶ βουλαῖς ἀπόγε τι καὶ ἐπιχειρεῖν, ἢ μούλτῳ, ἀνάθεμα, &c. hactenus P. Possinus meus.

N

ΝΟΜΙΚΟΙ.) Per νομικοὺς intellige non solum Jurisperitos, qui de jure responderent; sed etiam in foro Patriarchali causarum actores, & Advocatos: item Tabelliones, Glossæ Latino-græc. Tabellio, νομικός. vicissim nostræ Gręco-lat. νομικός, Tabellio, Scriba.

O

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ.) De hoc fuse & erudite Gretserus, & Goar in Codin.

ΟΡΙΖΩ.) Inquit Goar, nunc apud Gręcos in usu est cum virum honore, vel cultu dignum aliquid facere, vel dicere exprimunt, ὁρίζει ὁ Βασιλεύς, Imperator facit.

ΟΦΦΙΚΙΟΝ.) ὀφφίκιον, τάξις ἄρχοντος ex Latino derivatum idiomate: hac voce jam sub Constantino Magno utebantur Gręci: ab efficio factum efficium, ab hoc officium, Vossius lib. 1. cap. 18. ubi barbaros citat, qui hac voce usi sunt. Moschopul. pag. 106. ὀφφίκιον, διὰ δύο φφ, ἐπεὶ μὲν ἡ λέξις Ῥωμαϊκὴ ἐπὶ τίνος δὲ λέγεται, δῆλον ἀπὸ τούτου, ὀφφικιαλίος. Officialis, Onomast. vetus, ὁ περὶ τοῦ καθήκοντος, Glossarium, ταξεώτης, Apparitor, Officialis. Apul. Met. 1. Jubet Officialem suum pisces pedibus obterere: hujus vocis originem false atque perridicule legas apud Petrum Blesensem epist. 25. cujus meminit Vossius: credo hujusmodi Officiales non ab officio nomine, sed ab officio verbo mutuasse vocabulum;

Nam genus hoc hominum, quod dicunt Officii perdi.

Edit. Parif. pag. 309. Tota Officialis intentio est; ut ad opus Episcopi suæ jurisdictionis commissas miserrimas oves, quasi vice illius, tondeat, excoriet. Aliam etiam & peculiarem habet significationem; cum scilicet sumitur pro eo quod de Officiis tractat, ut loco citato annotavit Vossius ex Lactantio lib. 4. de Cicerone inquiens in suis Officialibus, id est, libris de Officiis.

Π

ΠΡΩΤΕΚΔΙΚΟΣ.) Primus defensor: de hoc vide Gretser. in Codin. & Brisson. in Lexico.

ΠΡΩΤΟΒΕΣΤΙΑΡΙΤΗΣ.) Primus vestium Imperialium custos: sic viri omnes docti βεστιαριτῶν nomen exponunt. At non sine ratione P. Possinus in Glossario Annæo, miratur tantam esse illorum multitudinem, ut ex iis numerosa cohors pugnaturum acie Alexium sequeretur, quemadmodum invenies factum, lib. 4. pag. 109. τῶν δὲ οἰκειοτέρων ὡς Βεστιαρίτας ἡ συνήθεια καλεῖ, & deinceps. quare cum P. Possino existimandum esse certissimum duco, βεστιαρίτας dictos domesticos omnes domus Augustæ.

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ.) Primicerius Notariorum, varia ejus munera exponit Grets. præcipuum erat πιττάκια curare: interpretantur πιττακιον auctores, Breve, *un Bref*; Moschop. ex Dorico πιττύκια factum πιττακία pag. 135. valeat Moschopulus. Notatu dignissima, atque eruditionis non vulgaris habes apud Salmasium, in Auctor. August.

ΠΡΙΜΜΙΚΗΡΙΟΙ.) οἱ δύο πριμμικήριοι. quidam volunt, quod primus sit in Cera vel Albo scriptus: mentem & conjecturam Cujacii ad titul. 7. lib. 11. codicis Justinianei sequor, dicentis, illud *Cerius* esse tantum productionem verbi sine ulla significatione: quare Svidas πριμμικήριον interpretatur; ὁ πρῶτον τῆς τάξεως. Non silenda inscriptio quædam vetus, Romæ in æde S. Petri ad vincula, quam Henr. Valesio clarissimus Sirmondus communicavit:

HIC POSITUS EST ANTIOCHOS
CANDIDATUS PRIMICER.

Hanc ipse Valesius adfert in Ammian. Marcell. lib. 15. super hæc: dum militaret Candidatus.

ΠΡΩΤΟΠΑΠΠΑΣ.) πρῶτος τῶν ἱερέων, primus inter sacerdotes

ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ.) Primus Psaltes, ex Allat. ὁ πρωτοψάλτης ἵσταται μέσον τῶν δύο χορῶν, δεξιόν τε, καὶ εὐώνυμον.

ΠΡΩΞΙΜΟι.) Quatuor fuere Scrinia, epistolarum, memoriæ, libellorum, dispositionum: primi quique & Principes in singulis Scriniis proximi dicebantur: Salmas. in Ælium Lamprid.

Ρ

ΡΑΙΦΕΡΕΝΔΑΡΙΟΣ. Svid. ῥεφερενδάριος, ἀξίωμα Ῥωμαϊκὸν ἤγουν ὁ ἀναφορεὺς, scilicet παραγγέλματα, mandata qui referat. Referendos Curiæ Apud Cassiodor. & alios, restitue in Referendarios. Referendarii vero medio ævo iidem erant, qui nunc libellorum supplicum Magistri: de hoc Vossius p. 570. Nicet. Referendarius, Cancellarius.

ΡΙΠΙΔΙΟΝ.) Hanc diminutivæ formæ vocem nunquam legere memini, præter apud Aristoph. Schol. in hæc Achar ἐξία ῥιπίδι: interpr. τῇ τοῦ ἀνέμου φορᾷ λέγει δὲ τὸ πρὸς κίνησιν πνεύματος ἐπιτήδειον ὃ ἡμεῖς ῥιπίδιον καλοῦμεν: a ῥιπὶς, ῥιπίδιον flabellum, flabellulum. De forma, materia, & usu horum instrumentorum habes exquisitam messem apud Casaubonum in Svetonium, & in Scholiis Terentii.

Σ

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ.) Sacellarius, a sacco voce omnibus fere orbis nationibus communi, pro Marsupio, Crumena, loculis, & sic in usu apud Jurisconsultos: & Horat. lib. 1. serm. Satyr. 3. Pag. 310.

Mensam poni jubet, atque
Effundi saccos nummorum.

Et Martial.

Excussi, loculosque, sacculumque.

Hinc Sacellarius, ut dictum, & Sacellus, Glossæ. Saccellus, βαλλάντιον, idem Suidæ, & Hesych. σακέλλα, σακέλλιον, ὅπου τὸ χρυσίον τίθεται. Mauricius Strat. cap. 9. ex Gloss. Rigalt. de Deputatis: λαμβάνειν ὑπὲρ μισθοῦ ἀπὸ τοῦ σακελλίου καθ' ἕκαστον πρόσωπον διασωζόμενος, παρ' αὐτοῦ νόμισμα ἕν. Ergo Sacellarius qui thesauro præest,

& ejus pecuniis. Apud auctores medii temporis in usu valde hæc vox est: ut liquet ex Coll. Vossii in lib. de vitiis serm. observandum etiam est, ex eadem origine factam esse pessimam vocem, *Saccularius*, qui deprędator thesauri est; & idem qui Tertulliano & Plauto Manticularius, Saccarius etiam dictus Gloss. σακκοπλόκος. Asconio qui publicam pecuniam involarit. Ciceroni peculatores, τῶ δημοσίων κλέπτας. Sed redeamus ad Sacellarium nostrum: curat is monasteria: Codin. ὁ μέγας σακελλάριος, κρατῶν τὰ ἀνδρῷα, καὶ γυναικεῖα μοναστήρια. Turco-græc. ὕτος, de Sacellario, ἐπιτροπεύει τὰς ἱερὰς σακέλλας, δηλονότι τὰ γυναικεῖα μοναστήρια· Observa, monente Gretsero, σακέλλας dici de Monialium monasteriis, non secus ac de thesauris: revera thesauri sunt illa loca, in quibus Deo gratissimæ virginitatis illibati flores, pietatis quasi odores spirantes, asservantur.

Ο ΣΑΚΕΛΛΙΟΥ.) Quem alii minorem Sacellarium vocant, nihil differre a Sacellario supra memorato vult Goar.

ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑ.) Videndus Meursius, melius docebere a P. Goar.

ΣΤΙΧΑΡΙΟΝ:) στιχάρια, Latinis Strictoria, recentibus Græcis σφιγκτούρια, vel σφιγκτήρια. Plura habet Vossius, non negligenda, in lib. de vitiis serm.

ΣΦΡΑΓΙΖΩ.) Recentioribus Græcis, permitto item ordino, dispono.

T

Ο ἐπὶ τῆς ΤΡΑΠΕΖΗΣ.) Anna Comn. lib. 13. pag. 377. E.R. Κωνσταντῖνος δὲ τὶς ἐκπομίας ἐπὶ τραπέζης πατρῷος τοῦ Βασιλέως θεράπων, &c. adhibe Glossarium.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ. Tersanctus hymnus. Douza impudentissime Cantilenam vertit: o dignum caput insuavibus Orci cantilenis.

Φ

ΦΟΣΣΑΤΟΝ. Castra: Anna pag. 231. E.R. μετακαλεσάμενος ἡγεμόνας, καὶ πεντηκοντάρχας, καὶ λοιποὺς προσέταξε διὰ παντὸς τοῦ φοσσάτου διακηρυκεῦσαι τὸν ἐς τὴν αὔριον παρὰ τεθέντα πόλεμον. Julio Capitol. pag. 163. edit. Salm. Castra omnia & fossata eorum circuibat. Fossatum pro fossa nulli non notum.

Ω

ΩΡΑΡΙΟΝ.) Heic est Stola Diaconalis stricta magis, quam Sacerdotalis, in qua tribus locis erat scriptum Sanctus, Sanctus, Sanctus: hujusmodi vestes vocantur sigillatę: Glossæ sigillatum Orarium, sigillata Tunica: Anastasius; Holoserica majora sigillata, habentia crucem de Blattin: & alibi, obtulit vestem albam sigillatam cum rosulis, habentem in medio crucem. Aliquando Orarium apud prophanos sumitur pro sudario, fascia, palliolo, roquetta, capitis operculo, stola, & aliis similibus, de quibus Casaubonus copiose in Auctor. Aug.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΩΝ

Edit. Parif. pag. 311.

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ, ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ἃ διερμηνεύθησαν κατὰ τάξιν.

EXPLICATIO

OFFICIORUM

SANCTÆ AC MAGNÆ ECCLESIÆ,

juxta eorum ordinem.

ΧΟΡΟΣ ΔΕΞΙΟΣ.

Πρώτη Πεντάς.

I. Ὁ μέγας Οἰκονόμος.
II. Ὁ μέγας Σακελλάριος.
III. Ὁ μέγας Σκευοφύλαξ.
IV. Ὁ Χαρτοφύλαξ. ∴
V. Ὁ Σακελλίου·

Δευτέρα. Πεντάς.

I. Ὁ Πρωτονοτάριος.
II. Ὁ Καστρήσιος.
III. Ὁ Ρεφερενδάριος. ∴
IV. Ὁ Λογοθέτης.
V. Ὁ Ὑπομνηματογράφος.

Τρίτη Πεντάς.

I. Ὁ Πρωτέκδικος.
II. Ὁ Ἱερομνήμων. ∴
III. Ὁ Ὑπογονάτων.
IV. Ὁ Ὑπομιμνήσκων.
V. Ὁ Διδάσκαλος.

ΧΟΡΟΣ Ο ΕΥΩΝΥΜΟΣ.

Ὁ Πρωτοπαπᾶς.
Ὁ Δευτερεύων.
Ὁ Ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν.
Ὁ Ἔξαρχος. ∴
Ὁ Κατηχητής.
Ὁ Περιοδευτής.
Codin. de Orig. CP.

CHORUS DEXTER.

Primus Quinarius.

1. Magnus Oeconomus.
2. Magnus Sacellarius.
3. Magnus vaforum cuftos.
4. Chartarum cuftos.
5. Minor Sacellarius.

Secundus Quinarius.

1. Protonotarius.
2. Caftrenfius.
3. Referendarius.
4. Logotheta.
5. A commentariis.

Tertius Quinarius. pag. 312.

1. Protecdicus. (defenfor primus.)
2. Hieromnemon. (facrorum rituum Præfectus.)
3. Minifter a genibus.
4. Monitor. (fuggeftor.)
5. Doctor.

CHORUS SINISTER.

Protopapa.
Secundarius.
Præfectus Ecclefiarum.
Exarchus.
Cathechetes.
Vifitator.

Duo Ecdici. (defensores.)	Οἱ δύο Ἔκδικοι.
Butistes. (immersor.	Ὁ Βυτιστής.
Duo Domestici.	Οἱ δύο Δομέστικοι.
Duo Convocatores populi.	Οἱ δύο Λαοσυνάκται,
Duo Primicerii,	Οἱ δύο Πριμμικήριοι.
Protopsaltes. (primus Cantor.)	Ὁ Πρωτοψάλτης.
Proximus.	Ὁ Πρόξιμος.
Deputatus,	Ὁ Δηποτάτος.
Speculatores. (Vigiles.)	Οἱ Θεωροί.
Præfecti Ordini. (ceremoniarum magister.)	Οἱ ἐπὶ τῆς εὐταξίας.
Categoriares.	Ὁ Κατηγοριάρης.
Decanus.	Ὁ Δεκανός.
Cubucles. (Cubicularius.).	Ὁ Κουβούκλας.
Lampadarii.	Οἱ Λαμπαδάριοι.
Introductor. (Introductus, Allat.)	Ὁ Περιεισερχόμενος.
Bastagarius. (Bajulus.)	Ὁ Βασταγάριος.
Qui incensum distribuit, (unguenti distributor.)	Ὁ Μυροδότης.
Magnus Archidiaconus.	Ὁ μέγας Ἀρχιδιάκονος.
Secundus Diaconorum,	Ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων.

Non adnumerantur ista inter Magnæ Ecclesiæ Archonticia; sed Officia tantum sunt.

Observa igitur, obire Officia ministrantium, quales sunt Lector, Subdiaconus, Hierodiaconus, Archidiaconus, & Diaconorum secundus; nemini eorum licere, qui tria suffragia, hoc est, ordines, ut ajant, majores ad sacerdotium susceperint: quippe indecens & indecorum esset, sacerdotem servire Patriarchę; cum sacerdotibus præcipiat Canon, ut incruentam sacrificent hostiam, atque ab omni erga Patriarcham servili ministerio abstineant. Dignitates & Officia sanctæ Ecclesię ad Patriarchæ præstandum ministerium, & in eorum quę in vita solent accidere, judicium constituta sunt. Singula autem secundum eorum ordinem, vicem, munus, & ministerium quod obtinent, explicantur.

Edit. Paris. pag. 313.

Οὐ τάσσονται μετὰ τῶν ἀρχοντικίων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἀλλὰ ὀφφίκιά εἰσι, καὶ μόνα.

Γίνωσκε δὲ τοῦτο ὅτι εἴτις δ' ἂν ἔχῃ ἀπὸ τὰς τρεῖς σφραγῖδας ταῦτα ὑπορεῖ νὰ σέβῃ εἰς οἷον ὀφφίκιον θέλει ἀναλαμβάνων, οἷον, ἀναγνώστης, ὑποδιάκονος, ἱεροδιάκονος, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀρχιδιάκονος, καὶ ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων· οὐκ ὀφείλει γὰρ εἶναι τὸ ἱερὰ κληρικὸν, διότι τοῖς ἱερεῦσιν ἐπιτάσσει ὁ κανὼν ἱερουργεῖν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, καὶ οἰκέτας τοῦ Ἀρχιερέως μὴ εἶναι. Τὰ γὰρ ἀρχοντίκια καὶ ὀφφίκια τῆς ἁγίας ἐκκλησίας εἰς ὑπηρεσίαν τῷ Ἀρχιερεῖ γεγόνασι, καὶ εἰς κρίσεις τῶν ἐν βίῳ συναγομένων, καὶ διερμηνευόμενα κατὰ τάξιν ἐν ἕκαστον τὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν καὶ ὑπηρεσίαν.

De magno Oeconomo.

Magnus Oeconomus tunicam suam gestans, & tenens sacrum flabellum, a sacrę mensę dextro stat latere, cum sacra facit Patriarcha; preterea reditus, & expensas, atque rationes, in ęde Episcopali recipit; pręest etiam omnibus bonis, (Archiepiscopatus) & quęcunque sub illius inspectionem veniunt, scribit in chartulario, quem habet apud se, quem bis quotannis ad Patriarcham defert. Interest præterea judiciis, & ordinandum Episcopum præsentat. Pręest, & curam habet ædis Episcopalis a Patriarchę obitu ad adventum usque alterius. Intercit etiam suffragiis de eligendo novo Episcopo: porro legitime suis fratribus juta obvenientia Episcopatus impettit.

Περὶ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου.

Ὁ μέγας οἰκονόμος φορῶν τὸ στιχάριον αὐτοῦ καὶ ἵσταται ἐν τῇ δεξιᾷ μερίδι τῆς ἁγίας τραπέζης, ὅταν λειτουργῇ ὁ Ἀρχιερεὺς βαστῶν τὸ ἅγιον ῥιπίδιον. λαμβάνων δὲ εἰσόδους τε καὶ ἐξόδους, καὶ λογαριασμοὺς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ. ἵσταται δὲ καὶ ἐπὶ πᾶν κτῆμα, κρατῶν δὲ καὶ χαρτουλάριον, καὶ ἀναγράφει, τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ εἰσερχόμενα πράγματα, καὶ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναφέρει τῷ Ἀρχιερεῖ. ἔστι δὲ καὶ εἰς κρίσεις προσφέρων, καὶ τὸν μέλλοντα χειροτονηθῆναι ἱερέα· κρατῶν καὶ τὴν ἐπισκοπὴν μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ Ἀρχιερέως μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἐρχομένου· ἔστι δὲ καὶ εἰς ψῆφον τῆς ἐπισκοπῆς πρῶτος, ζητῶν καὶ τοῖς δικαιώμασι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ τὰ εἰσερχόμενα δίκαια τῆς ἐπισκοπῆς.

De magno Sacellario.

Magnus Sacellarius tunicam suam, & Oratium gestans, stat a sinistro cornu sacræ mensæ, & sacrum flabellum tenet. Sub sua inspectione sunt virorum monasteria; chartularium habet, in quo monasteriorum reditus & expensas, vitas, monachorumque vivendi rationes annotat: terque quotannis illud ad Patriarcham defert. Præterea adest ille in judiciis juxta magnum Oeconomum; pręsentat etiam illos qui sacris sacerdotii initiari cupiunt.

Περὶ τοῦ μεγάλου Σακελλαρίου.

Ὁ μέγας σακελλάριος φορῶν τὸ στιχάριον αὐτοῦ καὶ τὸ ὀράριον ἵσταται ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει τῆς ἁγίας τραπέζης βαστῶν τὸ ἅγιον ῥιπίδιον· ἔχων δὲ καὶ τὰ μοναστήρια τὰ ἀνδρεῖα τῆς ἐπισκοπῆς εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν, κρατεῖ χαρτουλάριον, καὶ ἀναγορεύει τὰς τῶν μοναστηρίων εἰσόδους, καὶ ἐξόδους, βίους, καὶ πολιτείας τῶν μοναχῶν, καὶ τελείως αὐτὸ ἀναφέρει τῷ Ἀρχιερεῖ. ἔστι δὲ καὶ εἰς κρίσεις προσφέρων δὲ καὶ τὸν μέλλοντα χειροτονηθῆναι εἰς ἱερέα συνεῖναι πλησίον τοῦ μεγάλου οἰκονόμου.

Περὶ τοῦ μεγάλου Σκευοφύλακος.

Ὁ μέγας σκευοφύλαξ ἵσταται ὅταν λειτουργεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς ἔμπροσθεν τοῦ σκευοφυλακίου· καὶ εἴτι δ' ἂν χρειασθῶσιν ἐκ τοῦ σκευοφυλακείου οὗτος * ἀποδίδει, ἢ τι σκεῦος, ἢ βίβλιον ἱερὸν, ἢ κηροὺς, ἢ ἀλλαγὰς, ὑποκρατῶν τὸ σκευοφυλάκιον τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ πᾶν σκεῦος τῆς ἐκκλησίας χαρδομένης εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν, καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῶν πάντα. ἔστι καὶ εἰς κρίσεις φυλάττων τὰ δίκαια τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ τοὺς κληρικοὺς μέχρι * διανέμειν αὐτοὺς ταῦτα.

* αὐτὸς corrige ex Allat.

* τῶ habet Allat.

Περὶ τοῦ Χαρτοφύλακος.

Ὁ Χαρτοφύλαξ ἀλλάσσει καὶ ἵσταται πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ μεταλήψει αὐτὸς λέγει, ἱερεῖς προσέλθετε. προσφέρων καὶ τὸ ψῆφος τῶν ἐπισκόπων τοῖς Ἀρχιερεῦσιν. ἔστιν ἐν προσώπῳ τοῦ Ἀρχιερέως εἰς πᾶσαν κρίσιν ἀποδιδόναι τὰς ἀποφάσεις. ἔστιν οὖν καὶ εἰς μνηστείας Ἀρραβῶνος γενομένου ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγράφει ὄνομα τοῦ ἱερέως τοῦ μέλλοντος εὐλογῆσαι τὸν γάμον.

Περὶ τοῦ Σακελλίου.

Ὁ Σακελλίου ἐστὶν οἰκέτης τῆς πρώτης πεντάδος κρατῶν καὶ τὴν φυλακὴν τῆς ἐπισκοπῆς.

Ἔχων οὖν καὶ ἐν τῇ ἐπισκέψει αὐτοῦ τῶν μοναστηρίων γυναικείων τὴν σκέψιν.

Οὕτω περιέχει ἡ πρώτη πεντὰς τῶν ὀφφικίων.

Πεντὰς ἡ δευτέρα.

Ὁ πρῶτος τῆς δευτέρας πεντάδος.

Ὁ Πρωτονοτάριος.

Ὁ Πρωτονοτάριος ἵσταται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ κρατῶν τὸ καλαμάριον αὐτοῦ παρίσταται ἔμπροσθεν τοῦ Ἀρχιερέως καὶ γράφει ὅ,τι τοιοῦτος εἴτις χρεία ἐστίν. ἀναθεωρεῖ καὶ τοὺς νομικοὺς, γράφει καὶ διατάξεις, καὶ ἐλευθερίας καὶ προστάγματα, καὶ τὰ τούτων ὅμοια.

Περὶ τοῦ Καστρησίου *.

* Καστρησίου, Gretſ.

Ὁ Καστρήσιος ἀλλάσσων τὸν Ἀρχιερέα, κρατῶν καὶ τὸ θυμιατὸν, καὶ τὸν ἀέρα ἐν τῷ ὕμνῳ τῷ τριαδικῷ ῥαντίζων, καὶ τὸν λαὸν τὸ δρόσον, φυλάττων οὖν καὶ τὰ ἀλλαξίματα τοῦ Ἀρχιερέως.

Περὶ τοῦ Ῥεφερενδαρίου.

Ὁ Ῥεφερενδάριος ἀποστελλόμενος εἰς ἄρχοντας, καὶ εἰς μεγάλους ἀνθρώπους ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως μηνύματα, καὶ εἴτι ἂν βούλεται ἀποστέλλειν.

Περὶ τοῦ Λογοθέτου.

Ὁ Λογοθέτης τὴν βούλλαν * ὑποκρατῶν τοῦ Ἀρχιερέως βουλλώνει πᾶσαν γραφὴν, κρατῶν καὶ τὸ δίσκον μετὰ τοῦ ἁγίου δώρου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδόμενον τὸ κατακλαστὸν παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.

Codin. de Orig. CP.

* τὴν βοῦλλαν habent Allat. p. 22. 19.

De magno vaſorum cuſtode.

Magnus vaſorum cuſtos ſtat ante promptuarium * ſupellectilis, cum Patriarcha ſacra facit; & ſi quando aliquibus opus eſt, veluti quodam vaſculo, vel libro ſacro, aut cereis, aut veſtibus, ea promptuario omnia hęc depromit: habet quippe ſub ſua poteſtate promptuarium Epiſcopalis domus, & omnem Eccleſiæ ſupellectilem. Subjacent inſuper ſuæ inſpectioni Eccleſiæ paſtore viduæ, omniaque illarum ſacra. Adeſt quoque judiciis, & jura atque quoslibet cenſus Eccleſiæ obvenientes in utilitatem Clericorum ſervat, donec inter ſe ipſos diſtribuant.

* Sacriſtiam Goar.

De chartarum cuſtode.

Cuſtos chartarum induitur, & ſtat ad ſacras januas, pronunciatque in ſacroſancta Communione verba hæc, (Sacerdotes accedite.) Offert Archiepiſcopis ſuffragium Epiſcopi. Adeſt etiam in omnibus judiciis, decernens ex perſona Patriarchę. Sub eodem etiam, dato Arrhabone, initorum ſponſalium curam habet: & nomen ſacerdotis, qui nuptiis benedictionem impertiri debet, ſcribit.

Edit. Pariſ. pag. 314.

*De Sacellario * minori.*

* De Sacelli Præpoſito.

Præfectus Sacelli (minor Sacellarius) miniſter eſt primi Quinarii, & habet curam domus Epiſcopalis.

Inſpectioni ejus quoque ſubjecta ſunt Monialium monaſteria.

Atque in hunc modum ſe habet Officiorum Quinarius primus.

Quinarius ſecundus.

Primus ſecundi Quinarii.

Protonotarius.

Protonotarius ſtat in Eccleſia, ut miniſtretur Patriarchę; tenenſque calamarium ſuum, erectus ſtat, & ad ſcribendum promptus eſt, ſi ita neceſſitas poſtulet. Obſervat * etiam Juriſconſultos, ſcriptoque conſtitutiones, ordinationes, manumiſſiones, & alia his non abſimilia, mandat.

* inviſit & perſcrutatur.

De Caſtrenſio. *

* Caſtrenſius, Gretſero.

Caſtrenſis veſtibus ſacris Patriarcham induit, thuribulum tenet, ac velum, cum triadicus hymnus celebratur (Sanctus &c.) præter hæc aſpergit populum aqua benedicta, cuſtoſque eſt veſtium Patriarchalium.

De Referendario.

Referendarius ad Principes & magnates delegatus a Patriarcha, mandata ejus, & ſi quid aliud velit, defert.

De Logotheta.

Logotheta habet ſub ſua poteſtate ſigillum Patriarchæ, omnemque ſcripturam obſignat. Diſcum etiam habet cum ſacra Euchariſtia: quodque a Patriacha fractum eſt, ipſe diſtribuit.

De Commentariense.

Commentariensis assidet ut suffragia annotet, quæ in susceptione Episcoporum emittuntur, & quæ decernunt Archiepiscopi ipse scribit: præter hoc tamen munus, est etiam minister Quinarii secundi.

Atque hisce Officiis constat secundus Quinarius.

Edit. Paris. pag. 315.

Quinarius tertius.

Primus Quinarii tertii.

De Protecdico.

Protecdicus jus habet a Patriarcha, levis momenti caussas quæ in palatio Patriarchali accidunt, cum duobus defensoribus dirimendi.

De Hieromnemone *

* Sacrorum rituum Præfectus.

Hieromnemon Ecclesiastici Ritualis custos est: sique absit Episcopus, Lectores ipse ordinat *, & recenter ædificatas Ecclesias consecrat.

* & crucis signo lectores instituit.

De Ministro a genibus.

Minister a genibus stratum (pulvinum) defert, cui cum sacra facit Patriarcha, genua recumbat.

De Monitore. (Suggestore.)

Monitor (Suggestor) acceptis rerum Diario, quæ in Ecclesia contigere, de iis Patriarcham certiorem facit.

De Doctore.

Doctor, si vacat, Evangelium explicat, Psalterium; curam habet Episcopalium scholarum, & est minister tertii Quinarii.

In hunc se habet modũ Quinarius tertius.

Chori dextri finis.

Porro sciendum est, hocce in Clericorum esse differentiam.

Evangelium Dominicæ Palmarum recitat Protonotarius.

Evangelium feriæ secundæ majoris recitat Hieromnemon.

Evangelium feriæ tertiæ majoris recitat Sacellarius.

Evangelium feriæ quintæ majoris recitat Chartophylax.

Evangelium magni sabbati recitat vasorum custos.

In sancta & magna Dominica Pascha Evangelium recitat magnus Oeconomus.

Explicit Chorus dexter, & magna Ecclesiasticorum Officia.

pag. 316.

Chorus vero sinister in hunc modum ordinatur.

*Archipresbyter.

Protopapa *, cum Patriarcha missam celebrat, digniorem præ reliquis Ecclesiæ dignitatibus locum occupat; & in sacro-sancta missa Patriarchæ communio-

Περὶ τοῦ Ὑπομνηματογράφου.

Ὁ Ὑπομνηματογράφος καθεζόμενος εἰς τὸ ψῆφος τῶν ἐπισκόπων, καὶ γράφει ὅτι τὸ ὁρίσωσιν οἱ Ἀρχιερεῖς. ἔστι δὲ οἰκέτης τῆς δευτέρας πεντάδος.

Οὕτω περιέχει ἡ δευτέρα πεντὰς τῶν ὀφφικίων.

Πεντὰς ἡ τρίτη.

Ὁ πρῶτος τῆς τρίτης πεντάδος.

Περὶ τοῦ Πρωτεκδίκου.

Ὁ Πρωτέκδικος κρίνει ἐκ προσώπου τοῦ Ἀρχιερέως, κρίνει δὲ ὑποθέσεις μικρὰς μετὰ τῶν δύο ἐκδίκων τὰς εἰσερχομένας εἰς τὴν ἐπισκοπήν.

Περὶ τοῦ Ἱερομνήμονος.

Ὁ Ἱερομνήμων κρατῶν ἐν τῇ φυλακῇ αὐτοῦ τὸ κοντάκιον τῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰ μὲν οὐκ ἔστιν ἐπίσκοπος, μέλλει σφραγίζειν ἀναγνώστας, καὶ ἐγκαινιάσας, καὶ καθιερώσεις.

Περὶ τοῦ Ὑπογονατίου.

Ὁ Ὑπογονάτιος ὅταν ἱερουργεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς φορεῖ αὐτὸς τὸ ὑπογονάτιον αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ Ὑπομιμνήσκοντος.

Ὁ Ὑπομιμνήσκων δεχόμενος τὰς ὑπομνήσεις τῶν ὑπομνημάτων τὰς εἰσερχομένας εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, καὶ ἀναφέρει τῷ Ἀρχιερεῖ.

Περὶ τοῦ Διδασκάλου.

*Subjungunt Allatiana & τῷ κρίσει in omnibus præterea consentiunt.

Ὁ Διδάσκαλος ἑρμηνεύει τὸ Εὐαγγέλιον εἰ δυνατός ἐστιν, ὁμοίως καὶ τὸ ψαλτήριον, κρατῶν καὶ τὰ σχολεῖα τῆς Ἐπισκοπῆς· ἔστι δὲ καὶ οἰκέτης τῆς τρίτης πεντάδος.

Οὕτω περιέχει ἡ τρίτη πεντάς.

Τέλος τοῦ δεξιοῦ Χοροῦ.

Ἰδεῖν οὖν καὶ αὐτὸ εἰς τὸ τῶν κληρικῶν διάφορον.

Τὸ μὲν ἅγιον Εὐαγγέλιον τῆς βαιοφόρου ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Πρωτονοταρίου.

Τὸ τῆς μεγάλης δευτέρας ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Ἱερομνήμονος.

Τὸ τῆς μεγάλης τετράδος ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Σακελλαρίου.

Τὰ τῆς μεγάλης πέμπτης ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Χαρτοφύλακος.

Τὰ τοῦ μεγάλου σαββάτου ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Σκευοφύλακος.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἀναγινώσκεται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ὑπὸ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου.

Ἐπληρώθη ὁ δεξιὸς Χορὸς, καὶ τὰ μεγάλα ὀφφίκια τῶν ἐκκλησιαστικῶν.

Χορὸς δὲ ὁ εὐώνυμος οὕτω τέτακται·

Ὁ Πρωτοπαπᾶς ὅταν λειτουργεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς ἵσταται ἐπάνω ὅλων τῶν ἀρχόντων τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐν θείᾳ λειτουργίᾳ μεταδίδει τῷ Ἀρχιε-

ρεῖ τὴν ἁγίαν μετάληψιν, ὁμοίως καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῷ πρωτοϊερεῖ. ἄρχει δὲ καὶ εἰς τὰ πρωτεῖα τῆς ἐκκλησίας, κρατᾶν δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τόπον τοῦ Αρχιερέως.

Ο Δευτερεύων ὅταν λείπει ὁ πρωτοπαπᾶς, κρατεῖ τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ο Αρχων τῶν ἐκκλησιῶν ἵνα γράφῃ τὰ ἀντίμινσα *, καὶ τὰ σαυροπήγια.

*ἀντιμίσια, ... ἀντιμίνσια, Meurso.

Ο Εξαρχος ἵνα γορεύῃ εἴτις κρίσις ἐκρίθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐὰν ἐκρίθη δικαίως.

Ο Κατηχητὴς κατηχίζει τὸν λαὸν, καὶ πάντας τοὺς εἰσερχομένους ἐκ τῶν ἑτεροδόξων εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ μέλλει αὐτοὺς βαπτισθῆναι.

Ο Περιοδευτὴς ὁ περιπατῶν καὶ ὁδηγῶν τοὺς μέλλοντας εἰσελθεῖν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν.

Οἱ δύο Εκδικοι κρινίσκουσι μετὰ τοῦ πρωτεκδίκου μικρὰς ὑποθέσεις.

Ο Βυτιστὴς ὅταν εἴπῃ ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ βαπτίσματος λαμβάνει ὁ βυτιστὴς τὸ παιδίον καὶ βαπτίζει αὐτό.

Οἱ δύο Δομέστικοι στήκουσιν ἐν τοῖς δύο Χοροῖς, καὶ ψάλλουσι μετὰ τοῦ πρωτοψάλτου.

Οἱ δύο Λαοσυνάκται συνάγουσι τοὺς διακόνους, καὶ ἀναγορεύουσιν, ἵνα μὴ λείπῃ τις ἐξ αὐτῶν· συνάγουσι δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Οἱ δύο Πριμμικήριοι στήκουν, καὶ αὐτοὶ ἐπάνω τοὺς ὑποδιακόνους, καὶ ψάλλουν μετὰ τοῦ πρωτοψάλτου.

Ο Πρωτοψάλτης στήκει μέσον τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄρχεται τῆς ψαλμῳδίας καὶ μετὰ τοῦτον οἱ δομέστικοι καὶ οἱ πριμμικήριοι.

Ο Πρόξιμος ἵνα ὁρίσῃ νὰ σημαίνωσιν εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν.

Ο Δεποτάτος ἀνακαλεῖ τοὺς ἄρχοντας εἰς τὸν Αρχιερέα, καὶ ἀνακαθαρίζει, καὶ τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς στράτας.

Οἱ Θεώριοι νὰ θεωροῦν, καὶ νὰ σκοπεύουν τοὺς ἄρχοντας, ἵνα καθίζωνται, καὶ στήκουν εὔτακτα.

Οἱ ἐπὶ τῆς εὐταξίας νὰ ὁρίζῃ, ἵνα φιλοκαλοῦν, καὶ νὰ πλύνωσι *, καὶ τὰς κανδήλας τῆς καθολικῆς.

* lege πλύνωσι.

Ο Κατηγοριάρης νὰ ὑπνίζῃ τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς τοῦ λαοῦ ἵνα σχολάζωσιν.

Ο Δεκανὸς ἵνα καλῇ τοὺς ἱερεῖς ἐν τοῖς αὐτῶν δικαιώμασι καὶ προσφερώμασι.

Ο Κουβούκλος *, ἵνα βαστᾷ τὸ δικανίκιον τοῦ Αρχιερέως, ὅταν περιπατεῖ.

Οἱ Λαμπαδάριοι, ἵνα καθαρίζουν τὰς λαμπάδας εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ο Βασταγάριος, ἵνα βαστᾷ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἅγιον εἰς λιτὰς, καὶ ἑορτὰς ἐπισήμους.

Ο Μυροδότης ἵνα ὑποκρατῇ τὸ ἅγιον μύρον καὶ ὅπου τὸ ὁρίζῃ ὁ Αρχιερεὺς τοῦ δοῦναι μέλλων αὐτό.

Ιστέον δὲ ὅτι ὁ μέγας καὶ ὁ δεύτερος τῶν διακόνων ταῦτα οὐκ εἰσὶν ἀρχοντίκια, ἀλλὰ ὀφφίκιά εἰσι μόνον, καὶ ὅταν λειτουργεῖ ὁ Αρχιερεὺς λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος τὸ εὐαγγέλιον· εἰ δὲ οὐ θέλῃ, αὐτὸς ὁρίζει ἄλλον οἷον θέλῃ.

Ο Δεύτερος τῶν διακόνων, ὅταν λείπει ὁ Αρχιδιάκων, ὁρᾷ τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ιδε δὲ καὶ τοῦτο, τὸ συνοδικὸν καὶ ἡ ἀνάγνωσις ἅπασα ὁ Χαρτοφύλαξ ἀναγινώσκει αὐτά, εἰ δὲ οὐκ ἔστι Χαρτοφύλαξ οἷος πρωτεύει τῶν ἀξιωμάτων.

Καὶ διερμηνεύσομεθα καὶ τὰ μηνιαῖα τῶν κληρικῶν.

Η πρώτη πεντὰς τὰ διπλᾶ.

Η δευτέρα πεντὰς ἓν, καὶ ἥμισυ.

Η τρίτη πεντὰς ἓν, καὶ τέταρτον.

Codin. de Orig. CP.

nem præbet: quod etiam primò sacerdoti præstat Episcopus. Porro dominium obtinet in omneis Ecclesiæ prærogativas, & loco Patriarchæ sedet.

Secundarius *, si absit Protopapa, vice ejus fungitur.

* Secundus presbyterarum.

Rector Ecclesiorum ad hoc est, ut Antemensia, & Stauropegia scribat.

Exarchus, ut si judicium aliquod adversus Ecclesiam latum sit, an juste fuerit latum, renunciet.

Catecheres (Catechista) populum, & qui repudiata hæresi fidem orthodoxam amplectuntur, prima religionis elementa docet, deinde curat illos baptizari.

Visitator * orthodoxam amplexuros fidem binc inde ambulans dirigit.

* Circumcursor.

Duo Ecdici simul cum primo Ecdico minoris momenti lites dirimunt.

Butistes, postquam Patriarcha sacri baptismatis preces recitavit, infantem prehendit, & illum baptizat.

Duo Domestici stant in duobus choris, & una cum Protopsalte psallunt.

Duo Convocatores populi Diaconos convocant, pronunciantque, ne illorum aliquis desideretur *: præterea etiam primates & populum in Ecclesiam congregant.

* in Ecclesia.

Duo Primicerii stant supra Subdiaconos, & psallunt cum Protopsalte.

Protopsaltes in medio Ecclesiæ stat, primusque psallit, & post illum Domestici, & Primicerii.

Proximus, ut imperet, & signum det in sancta Ecclesia (ut recitetur Officium.)

Deputatus Principes vocat, ut coram Patriarcha veniant: arcet præterea populum a plateis.

Theorii * curam habent, & circumspiciunt, ut quisque magnatum locum suum & ordinem occupet.

* Vigiles, Goar.

Recti præfecti, ut abstergant mundentque candelabra Catholicæ Ecclesiæ.

* Ceremoniarum magistri.

Categoriares, ut celebriores recitet festivitates, quas ritu peculiari, & a labore cessans plebs celebret.

Decanus, ut sacerdotes & eorum oblationes in jus vocet.

Edit. Paris. pag. 357.

Cubucles *, ut cum Patriarcha ambulat, sceptrum judiciale ferat.

* Cubicularis

Lampadarii, ut in Ecclesia lampades mundent.

Bastagarius *, ut sanctum Ecclesiæ Patronum ferat; cum preces solemnes fiunt, & festa insignia celebrantur.

* Bajulus.

Murodotis (olei dispensator) curam habere debet oleum quod in sua est potestate, cum præceperit Patriarcha, proferendi.

Sciendum est magnum Archidiaconum* & Secundarium Diaconum Archonticia non esse, verum officia tantum. Cum autem Patriarcha missam celebrat, recitat Evangelium Archidiaconus: si vero nolit, alium quem voluerit potest substituere.

* Archipresbyterum, & secundum presbyterorum.

Secundarius Diaconorum, si absit Archidiaconus, ejus locum servat.

Sciendum insuper, Synodicum, & quamcunque lectionem a chartarum custode recitari; si vero abierit, ejus fungitur munere, qui prior est dignitate.

Enarrabimus deinde Menstruas (distributiones) Clericorum.

Primus Quinarius duplum.

Secundus Quinarius unum & dimidium.

Tertius Quinarius unum, & quartam partem.

* Archipresbyter.

Incipit Protopapa * in duplum.

Hæc est sanctæ Dei Ecclesiæ constitutio a sanctissimis Patriarchis, & Oecumenicorum Conciliorum Patribus sancita, quæque in usus, quos annotavimus, in Ecclesia introducta atque stabilita est.

Ἄρχεται οὖν ὁ πρωτοπαπᾶς εἰς τὰ διπλᾶ.

Αὕτη ἐστὶν ἡ τάξις τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ἥνπερ ἐνομοθέτησαν οἱ ἁγιώτατοι πατριάρχαι, καὶ οἱ οἰκουμενικοὶ πατέρες παρὰ τῶν ἁγίων συνόδων καὶ ἐνέθησαν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ, τῶν πάντων οὕτως ὡς ἐσημειώθη.

Throni Ecclesiarum, quæ Patriarchatui Constantinopolitano subjacent, eo ordine quo a Sapientissimo Leone fuerunt dispositi.

Παρὰ τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ὅπως ἔχουσι τάξιν οἱ Θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως.

Metropoles.		Αἱ Μητροπόλεις.	
1.	Cæsarea.	I.	Η Καισάρεια.
2.	Ephesus.	II.	Η Ἔφεσος.
3.	Heraclea.	III.	Η Ἡράκλεια.
4.	Ancyra.	IV.	Η Ἄγκυρα.
5.	Cyzicus.	V.	Η Κύζικος.
6.	Sardes.	VI.	Αἱ Σάρδεις.
7.	Nicomedia. *	VII.	Η Νικομήδεια.
8.	Nicæa.	VIII.	Η Νίκαια.
9.	Chalcedon.	IX.	Η Χαλκηδών.
10.	Sida.	X.	Η Σίδη.
11.	Sebastia,	XI.	Η Σεβάστεια.
12.	Amasea.	XII.	Η Ἀμάσεια;
13.	Melitine.	XIII.	Η Μελιτήνη.
14.	Tyana.	XIV.	Τὰ Τύανα.
15.	Gangra.	XV.	Η Γάγγρα.
16.	Thessalonice.	XVI.	Η Θεσσαλονίκη.
17.	Claudiopolis.	XVII.	Κλαυδιούπολις.
18.	Neocæsarea.	XVIII.	Νεοκαισάρεια.
19.	. . . .	XIX.	. . . .
20.	Pisinus.	XX.	Η Πισινοῦς.
21.	Myra.	XXI.	Τὰ Μῦρα.
22.	Caria.	XXII.	Η Καρία.
23.	Laodicea.	XXIII.	Η Λαοδικεία.
24.	Synnada.	XXIV.	Τὰ Σύνναδα.
25.	Iconium.	XXV.	Τὸ Ἰκόνιον.
26.	Antiochia.	XXVI.	Η Ἀντιόχεια.
27.	Sylæum.	XXVII.	Τὸ Σύλαιον.
28.	Corinthus.	XXVIII.	Η Κόρινθος.
29.	Athenæ.	XXIX.	Αἱ Ἀθῆναι.
30.	Micissus.	XXX.	Η Μίκισσος. *
31.	Seleucia.	XXXI.	Η Σελεύκεια.
32.	Calabria.	XXXII.	Η Καλαβρία. *
33.	Patræ.	XXXIII.	Αἱ Πάτραι.
34.	Trapezus.	XXXIV.	Η Τραπεζοῦς.
35.	Larissa.	XXXV.	Η Λάρισσα.
36.	Naupactus.	XXXVI.	Η Ναύπακτος.
37.	Philippopolis.	XXXVII.	Η Φιλιππούπολις.
38.	Trajanopolis.	XXXVIII.	Η Τραϊανούπολις.
39.	Rodus.	XXXIX.	Η Ῥόδος.
40.	Philippi (urbs.)	XL.	Η Φιλίππου. *
41.	Andrianopoli.	XLI.	Η Ἀδριανούπολις *
42.	Hierapolis.	XLII.	Η Ἱεράπολις.
43.	Dyrrachium.	XLIII.	Τὸ Δυρράχιον.
44.	Smyrna.	XLIV.	Η Σμύρνη. *
45.	Catana.	XLV.	Η Κατάνη.
46.	Amorion.	XLVI.	Τὸ Ἀμόριον. *
47.	Bamachus.	XLVII.	Η Βάμαχος. *
48.	Cotyajum.	XLVIII.	Τὸ Κοτυάιον.
49.	Sancta Severina.	XLIX.	Η ἁγία Σεβηριανή.
50.	Mitylene.	L.	Η Μιτυλήνη.

Habet hunc indicem editio Luparens. pag. 379. Cod. Curopal. sed paulo immutato ordine; habet etiam Leunclavius Juris Græc. R. pag. 88. T. 1.

* Nicomedeia Leunclav. ib.

Edit. Paris. pag. 318.

Hunc hiatum editio Lupar. non agnoscit pag. 379.

Hic hiatus est unius urbis in MS.

* Μοκισσὸς Leunclavio p. 88. & præterea interponitur apud illum ἡ Κρήτη: Μοκισσός Gretser. in. od.

* Καλαυρία Leuncl.

* Leuncl. habet ὁ Φιλίππων, scilicet πόλις sine dubio eorum ad quos Paulus Apostol.

* Ἀδριανούπολις Codino.

* Σμύρνα, Leuncl. pag. 88.

* Ἀμμόριον Leuncl. p. eadem.
* Κάμαχος Codin. & Leuncl.
* Κελτζηνῶν Leuncl.
* Δρίστρα Leuncl.
* Μήθυμνα, Leuncl.
† Desiderantur hæ tres in Codin. sed in eodem recensentur inter Archiepiscopatus: desiderantur similiter in Jure Græc. R. Leuncl.

Edit. Parif. pag. 119.
* Corcyra, Leunclavius pag. 89.

LI.	Αἱ νέαι Πάτραι.	51. Nove Patræ.
LII.	Τὰ Εὐχάϊτα.	52. Euchaita.
LIII.	Η Ἄμαστρις.	53. Amastris.
LIV.	Αἱ Χῶναι.	54. Chonæa.
LV.	Η Ὑδρούς.	55. Hydrus.
LVI.	Η Ἐλευσίνη. *	56. Eleusine.
LVII.	Η Κολώνεια.	57. Colonea.
LVIII.	Αἱ Θῆβαι.	58. Thebæ.
LIX.	Αἱ Σέρραι.	59. Serræ.
LX.	Η Πομπηϊούπολις.	60. Pompejopolis.
LXI.	Η Ῥωσία.	61. Rhosia.
LXII.	Η Ἀλανία.	62. Alania.
LXIII.	Η Αἶνος.	63. Ænus.
LXIV.	Η Τιβεριούπολις.	64. Tiberiopolis.
LXV.	Η Εὐχανία.	65. Euchania.
LXVI.	Η Κερασοῦς.	66. Cerasus.
LXVII.	Η Νακώλεια.	67. Nacolea.
LXVIII.	Η Γερμανία.	68. Germania.
LXIX.	Τὰ Μάδυτα.	69. Madyta.
LXX.	Η Ἀπάμεια.	70. Apamea.
LXXI.	Τὸ Βασίλειον.	71. Basileum.
LXXII.	Η Δρίστρα. *	72. Driftra.
LXXIII.	Η Ναζιανζός *	73. Nazianzus.
LXXIV.	Η Κέρκυρα.	74. Cercyra. *
LXXV.	Η Ἄβυδος.	75. Abydus.
LXXVI.	Η Μέθυμνα. *	76. Methymna.
LXXVII.	Η Χριστιανούπολις.	77. Christianopolis.
LXXVIII.	Τὸ Ῥούσιον.	78. Rusium.
LXXIX.	Η Λακεδαιμονία.	79. Lacedæmonia.
LXXX.	Η Ναξία.	80. Naxia.
LXXXI.	Η Ἀτταλία.	81. Attalia.
LXXXII.	Η Μέλιτος. †	82. Melitus.
LXXXIII.	Η Σιλυβρία.	83. Silebria.
LXXXIV.	Η Ἄπρος.	84. Aprus.

Τάξις πρωτοκαθεδρίας τῶν ὁσιωτάτων Πατριαρχῶν.

Ordo Prioritatis in Concessu sanctissimorum Patriarcharum.

Πρῶτος, ὁ Ῥώμης.	Primus Romæ.
Δεύτερος, ὁ Κωνσταντινουπόλεως.	Secundus Constantinopolis.
Τρίτος, ὁ Ἀλεξανδρείας.	Tertius Alexandriæ.
Τέταρτος, ὁ Ἀντιοχείας.	Quartus Antiochiæ.
Πέμπτος, ὁ Αἰλίας, ἤτοι Ἱεροσολύμων.	Quintus Æliæ, *, five Hierosolymorum.

Αἱ Ἀρχιεπισκοπαί.

Archiepiscopatus.

* Γέρμια, Codino: Γερμια: Leuncl.
* Σηλυμβρία, Cod. quid si Σηλυβρία.
* Non habet Codin. nec Leunclav.
* In Leunclavio decimo loco legi-

* Germia, Leunclav.

I.	Η Βιζύη.	1. Bizye.
II.	Η Λεοντόπολις.	2. Leontopolis.
III.	Η Μαρώνεια.	3. Maronea.
IV.	Τὰ Γέρμεια. *	4. Germena. *
V.	Η Ἀρκαδιούπολις.	5. Arcadiopolis.
VI.	Τὸ Πάριον.	6. Parium.
VII.	Η Μίλητος.	7. Miletus.
VIII.	Η Προικόννησος.	8. Prœconnesus.
IX.	Η Σηλυμβρία. *	9. Selibria.
X.	Η Κυθήρων αἰγαιοπέλαγος. *	10. Cytherum Ægæum mare.
XI.	Η Ἄπρος. *	11. Apros.
XII	Τὰ Κύψελα.	12. Cypsela.
XIII.	Η Νίκη.	13. Nice.
XIV.	Η Νεάπολις.	14. Neapolis.

15. Selge.	XV.	Η Σέλγη.
16. Cherson.	XVI.	Η Κερσών.
17. Messene.	XVII.	Η Μεσσήνη.
Edit. Paris. 18. Garella.	XVIII.	Η Γαρέλλα.
pag. 320. 19. Brysis.	XIX.	Η Βρύσις.
20. Dercus.	XX.	Η Δέρκος.
21. Carabizye.	XXI.	Η Καραβιζύη. *
22. Lemnus.	XXII.	Η Λῆμνος.
23. Leucus.	XXIII.	Η Λεῦκος *.
24. Mithea.	XXIV.	Η Μιθεία.
25. Cudræ.	XXV.	Αἱ Κοῦδραι.
26. Soteriopolis.	XXVI.	Η Σωτηρεμόπολις. *
27. Pedachthon.	XXVII.	Η Πεδαχθόη. *
28. Germus.	XXVIII.	Η Γέρμος. *
29. Bosporus.	XXIX.	Η Βόσπορος.
30. Cotradis.	XXX.	Η Κοτράδης.
31. Eroine.	XXXI.	Η Ερωΐνη.
32. Carpathus.	XXXII.	Η Κάρπαθος.
33. Mesembria.	XXXIII.	Η Μεσημβρία.
34. Gotthia.	XXXIV.	Η Γοτθία.
35. Sugdaia.	XXXV.	Η Σουγδαία. *
36. Fulli.	XXXVI.	Αἱ Φοῦλλοι. *
37. Ægena.	XXXVII.	Η Αἴγινα.
38. Pharsala.	XXXVIII.	Τὰ Φάρσαλα.
39. Metracha.	XXXIX.	Τὰ Μέτραχα. *
40. Æcheali.	XL.	Η Αἰχιάλη. †
41. Cyus Bithyniæ.	XLI.	Ο Κίος Βιθυνίας.

Thronus Apostolicus. — Θρόνος Ἀποστολικός.

Provincia Cretæ insulæ ad nos usque præ reliquis dominium semper obtinuit, juxta prædictum illud Apostoli ad Titum; ut habeas dominium, & locum obtineas totius Synodi Ecclesiæ Romanæ.

ΕΠΑΡΧΙΑ τῆς Νήσου Κρήτης διαμεμένηκεν ἔχουσα παρ' ἑαυτῇ τὴν δεσποτείαν διὰ τὸν ἅγιον Ἀπόστολον πρὸς Τίτον τὸ λέγειν, νὰ ἔχῃς τὴν δεσποτείαν, καὶ νὰ ἐπέχῃς τὸν τόπον πάσης τῆς Συνόδου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης.

In illa hæ sunt Urbes. — Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτῇ αἱ πόλεις.

Gortyne metropolis.	Η Γορτυνὴς μητρόπολις.
Cnossus.	Ο Κνωσσῶν.
Arcadon.	Ο Ἀρκάδων.
Chersonesi.	Ο Χερσονήσου.
Mylopotami.	Ο Μυλοποτάμου. *
Agrii.	Ο τοῦ Ἀγρίου.
Lampes.	Ο Λάμπης.
Cydoniæ.	Ο Κυδωνίας.
Sanctæ Petræ.	Ο Ἱερᾶς Πέτρας. *
Sitiæ.	Ο Σητίας.
Cyssami.	Ο Κισσάμου.

De nominibus urbium & locorum. — Περὶ ἐπωνυμίας πόλεων καὶ τόπων.

Amæpolis (olim) nunc Chrysopolis.	Ἀμφίπολις, ἡ νῦν Χρυσόπολις.
Apia, nunc Corone.	Ἀπία, ἡ νῦν Κορώνη.
Apollonia, nunc Hierissus, quæ etiam Olynthus erat.	Ἀπολλωνία, ἡ νῦν Ἱερισσὸς, ἥτις καὶ Ὄλυνθος ἐλέγετο.
pag. 321. Argos Thessalicum, quæ nunc Larissa.	Ἄργος Θετταλικὸν, ἡ νῦν Λάρισσα.
Asia, quæ Ephesus.	Ἀσία, ἡ Ἔφεσος
Ptolemais Philadelphia.	Πτολεμαΐς, ἡ Φιλαδέλφια.
Achaja, quæ nunc vocatur Petra.	Ἀχαΐα, ἡ νῦν Πάτρα.

[Margin notes:]

... ἐν ὁ Κίω undecimo ὁ Ἀκφεῖ.

* Καρβιζύη, Codino.

* Λεῦκος, Leuncl.

* Lege Σωτηρόπολις.

* Πεδαχθόη Leuncl.

* ὁ Γέρμος Leuncl. & Cod.

* Σογδία Codino.

* αἱ Φοῦλοι Leuncl.

* Αἴγινα Leuncl.

* in marg. erat loco τὰ Μέτραχα, Leunclavius legit Μάτραχα.

† Duo desiderantur in Codino, etiam in Leuncl.

* In quodam MS. Μυλοποτάμου: Leunclav. habet Αὐλοποτάμου: quid si Μυλοποτάμου.

* Leunclav. duas facit ex una diœceses, separatimq; posuit ὁ Ἱερᾶς Ἱεραπ, & ὁ Πέτρας Petræ.

1

Βοιωτία, ἡ νῦν Λιβαδία.	Bœotia, quæ nunc Libadia.
Βῤῥοιόπολις, ἡ νῦν Στρόμνιτζα.	Berrhœpolis, nunc Stromnitza.
Βελεντιόπολις, τὸ Βελεβούσιον.	Belenopolis, jam Belebusium.
Ελασσῶν, ὁ Ελασσών.	Elisso quæ hodie Elasso.
Επίδαμνος, τὸ νῦν Δυῤῥάχιον.	Epidamnus, nunc Dyrrachium.
Εὐρώπη, ἡ δύσις πᾶσα.	Europæ partes omnes occidentales.
Ηράκλεια, ἡ νῦν Πελαγονία.	Hraclea, quæ nunc Pelagonia.
Ιλλύριοι, οἱ Αλβανῖται.	Ilyrii, qui appellantur Albanitæ.
Ιλλυρικὸν, τὰ νῦν Κανίνια, καὶ Σερβία.	Illyricum, nunc Canicia, & Servia.
Θεούπολις, ἡ νῦν Προῦσα.	Theopolis, quæ nunc Prusa.
Θέρμη, ἡ νῦν Θεσσαλονίκη, καὶ Εμαθία.	Thermi, nunc Thessalonice & Emathia.
Καστρῖνοι, οἱ νῦν Μακεδόνες.	Catiæi, nunc Macedones.
Κιλικία, ἡ Αρμενία, Κίλιξ, ὁ Αρμένιος.	Cilicia, & Armenia, Cilix, Armenius.
Κολασσαὶ, αἱ Χῶναι.	Colasse, quæ nunc Chonæ.
Οδρυσσὸς, καὶ Ορεστία, ἡ νῦν Αδριανούπολις.	Odryssus, alio modo Orestia, nunc Adrianopolis.
Ορθαγορία, ἡ νῦν Μακρή.	Orthagoria, quæ nunc Macri.
Ολυμπία ἐν Αρκαδίᾳ.	Olympia in Arcadia.
Πήδασος, ἡ νῦν Μεθώνη, πλησίον ἧς ἡ Χερρόνησος, ἥτις καλεῖται Πύλος, ἡ πατρὶς Νέστορος, νῦν δὲ Αβαρῖνος.	Pedasus, hodie Methone, juxta quam peninsula dicta Pylus, quæ patria Nestoris, jam vero Avarinus dicitur.
Πύδνα, τὸ Κίτρος.	Pydna, nunc Ciprus.
Ποτίδαια, ἡ νῦν Κασσάνδρεια, ἤγουν Βέῤῥοια.	Potidæa, quæ nunc appellatur Cassandrea vel Berrhœa.
Ροδόπη, ἡ Φιλιππούπολις.	Rhodope, nunc Philippopolis.
Σίρμιον, ἡ νῦν Οὐγγρία, πάλαι δὲ Γήπαιδες.	Sirmium quod nunc Ungria, olim autem G[?]dum.
Φωτική, ἡ νῦν Πέλλα.	Photice, nunc Pella.
Ελλὰς, ἡ νῦν ὀνομαζομένη Πελοπόννησος.	Hellas, quæ jam Peloponnesus.
Εὔβοια, ἡ Εὔριπος.	Eubœa, quæ alias Euripus.

* Eadem habes Officia in Juris Græc. R. T. 1. pag. 184. & in Codino, ordine tamen inverso pag. 18. editionis Luparensis.

* Πρωτοσεβάστωρ, Leuncl.

* Κουροπαλάτης Leunclav. & Regia Exempl.

* Alias vocatur ὁ ἐπὶ τῶν καταλόγων, vel simpliciter καταλογαῖος.

Τὰ Οφφίκια * τοῦ Παλατίου.		Officia Palatii.	
I.	Ο Δεσπότης.	1.	Dominus.
II.	Ο Σεβαστοκράτωρ.	2.	Sebastocrator. *
III.	Ο Καῖσαρ.	3.	Cæsar.
IV.	Ο Πανυπερσέβαστος.	4.	Panhypersebastus. *
V.	Ο Πρωτοβεστιάριος.	5.	Protovestiarius.
VI.	Ο μέγας Δοὺξ.	6.	Magnus Dux.
VII.	Ο μέγας Δομέστικος.	7.	Magnus Domesticus.
VIII.	Ο Πρωτοστράτορχης. *	8.	Protostratarcha.
IX.	Ο μέγας Λογοθέτης.	9.	Magnus Logaahdtes.
X.	Ο μέγας Στρατοπεδάρχης.	10.	Magnus exercituum Præfectus.
XI.	Ο μέγας Πριμικήριος.	11.	Magnus Primicerius.
XII.	Ο μέγας Κοντόσταυλος. *	12.	Magnus Comes stabuli.
XIII.	Ο ἐπὶ τοῦ Κανικλείου. *	13.	Canicli Præfectus.
XIV.	Ο Πρωτοσέβαστος.	14.	Primoaugustus.
XV.	Ο Επικέρνης.	15.	Pincerna.
XVI.	Ο Παρακοιμώμενος τῆς μεγάλης σφενδόνης.	16.	Accubitor magni sigilli.
XVII.	Ο Παρακοιμώμενος τοῦ κοιτῶνος.	17.	Accubitor cubiculi.
XVIII.	Ο μέγας Βαΐουλος.	18.	Magnus Bajulus.
XIX.	Ο Κουροπαλάτης.	19.	Curopalates.
XX.	Ο Πρωτοβεστιαρίτης.	20.	Protovestiarites.
XXI.	Ο Δομέστικος τῆς βασιλικῆς τραπέζης.	21.	Domesticus Imperatoriæ mensæ.
XXII.	Ο ἐπὶ τῆς τραπέζης.	22.	Mensæ Prefectus.
XXIII.	Ο Λογοθέτης τοῦ γενικοῦ.	23.	Universi thesauri rationibus Præfectus.
XXIV.	Ο μέγας Παπίας.	24.	Magnus Papias.
XXV.	Ο Επαρχος.	25.	Eparchus.
XXVI.	Ο μέγας Δρουγγάριος τῆς βίγλης.	26.	Magnus Drungarius Biglæ. *
XXVII.	Ο μέγας Εταιριάρχης.	27.	Magnus Sociorum Præfectus.
XXVIII.	Ο Λογοθέτης τοῦ δρόμου.	28.	Cursus rationibus Præfectus.
XXIX.	Ο Υπατος τῶν φιλοσόφων.	29.	Supremus Philosophorum.

* Augusto imperator, Vvolfio.

* Super omnes augustos.

Edit. Parif. pag. 322.

* Vigilum.

	30. Magnus Chartularius.	XXX.	Ο μέγας Χαρτουλάριος.	
* Secretarius.	31. Mysticus. *	XXXI.	Ο Μυστικός.	
	32. Protasecretis.	XXXII.	Ο Πρωτασηκρῆτις. *	* Πρωτοασηκρῆτις, Leuncl.
* Magister militum.	33. Exercitui Præfectus. *	XXXIII.	Ο ἐπὶ τοῦ στρατοῦ.	
	34. Magnus Drungarius classis.	XXXIV.	Ο μέγας Δρουγγάριος τῆς πλώϊμου.	
	35. Scholarum Domesticus.	XXXV	Ο Δομέστικος τῶν σχολῶν. *	* Codinus & Reg. p. 28. μυστικός, Secretum retine, forsan μυστικὸς hic invectum affinitate.
	36. Primicerius Aulæ.	XXXVI.	Ο Πριμμικήριος τῆς αὐλῆς.	
	37. Protospatharius.	XXXVII.	Ο Πρωτοσπαθάριος.	
	38. Magnus Princeps.	XXXVIII.	Ο μέγας Ἄρχων.	
	39. Tatar Aulæ.	XXXIX.	Ο Τάταρ τῆς αὐλῆς. *	
	40. Magnus Tzausius.	XL.	Ο μέγας Τζαούσιος.	
	41. Prætor populi.	LI.	Ο Πραίτωρ τοῦ δήμου.	* Lupar. pag. 19 in Codini contextu habet Τατᾶς, in margine, τὰ τῆς αὐλῆς.
	42. Rationibus rerum domesticarum Præfectus.	XLII.	Ο Λογοθέτης τῶν οἰκειακῶν.	
	43. Magnus Logariastes.	XLIII.	Ο μέγας Λογαριαστής.	
	44. Supplicum libellorum Præfectus.	XLIV.	Ο ἐπὶ τῶν δεήσεων.	
	45. Archidiaconus.	XLV.	Ο Ἀρχιδιάκονος.	
* Scuterius Leunclav.	46. Scutarius. *	XLVI.	Ο Σκουτέριος.	
	47. Protocynegus.	XLVII.	Ο Πρωτοκυνηγός.	
	48. Amirales.	XLVIII.	Ο Ἀμηράλης.	
	49. Actuarius.	XLIX.	Ο Ἀκτουάριος.	
	50. Magnus Adnumiastes.	L.	Ο μέγας Ἀδνουμιαστής.	
	51. Quæstor.	LI.	Κοιαίστωρ. *	* Sic Reg. Codinus Κοιαίστωρ p. 19.
	52. Rationibus militaribus Pr-ectus.	LII.	Ο Λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ.	
	53. Primus Accipitrarius.	LIII.	Ο Πρωτοϊεράκιος. *	* Πρωτοϊερακάριος: Leuncl.
	54. Judex Veli.	LIV.	Ο Κρίτης τοῦ βήλου.	
	55. Magnus Interpres.	LV.	Ο μέγας Διερμηνευτής.	
	56. Rationibus gregum ræfectus.	LVI.	Ο Λογοθέτης τῶν ἀγελῶν.	
	57. Custos juris.	LVII.	Ο Δικαιοφύλαξ.	
	58. Secutor.	LVIII.	Ο Ἀκόλουθος.	
	59. Orphanorum Nu tor.	LIX.	Ο Ὀρφανοτρόφος.	
	60. Protonotarius.	LX.	Ο Πρωτονοτάριος.	
	61. Judex fossati.	LXI.	Ο Κρίτης τοῦ φοσσάτου. *	* Reg. φοσάτου:
Edit. Paris. pag. 323.	62. Domesticus murorum.	LXII.	Ο Δομέστικος τῶν τειχέων.	
	63. Equorum pr mus Præfectus.	LXIII.	Ο Πρωταλογάτωρ. *	* Ab ἄλογον, quod verbum in Græcia barbara equum significat.
	64. Vestiarii Præfectus.	LXIV.	Ο Βεστιαρίου.	
	65. Exercitus Præfectus monocaballων.	LXV.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν μονοκαβάλων.	
	66. Imperator Jaculatorum (Sagittariorum equitum.)	LXVI.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν μουρτάτων.	
	67. Tribunus Hastariorum (hastatorum.)	LXVII.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν τζακόνων. *	* In quodam MS. τζακόνων.
	68. Tribunus Sagittariorum peditum.	LXVIII.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν τζαγγρατόρων. *	* Τζαγγρατόρων.
	69. Memoriæ Præfectus.	LXIX.	Ο ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων.	
	70. Cubiculo Præfectus.	LXX.	Ο Προκαθήμενος τοῦ κοιτῶνος.	
	71. Vestiarii Præfectus.	LXXI.	Ο Προκαθήμενος τοῦ Βεστιαρίου.	
	72. Thematum Domesticus.	LXXII.	Ο Δομέστικος τῶν Θεμάτων.	
	73. Primus Comes.	LXXIII.	Ο Πρωτοκόμης.	
	74. Domesticus thematum Orientalium.	LXXIV.	Ο Δομέστικος τῶν Ἀνατολικῶν θεμάτων.	
	75. Domesticus thematum Occidentalium.	LXXV.	Ο Δομέστικος τῶν δυτικῶν θεμάτων.	
	76. Præses magni Palatii.	LXXVI.	Ο Προκαθήμενος τοῦ μεγάλου παλατίου.	
	77. Blachernarum Præfectus.	LXXVII.	Ο Προκαθήμενος τῶν Βλαχερνῶν.	
	78. Computor Aulæ.	LXXVIII.	Ο Λογαριαστὴς τῆς αὐλῆς.	
	79. Magnus Diocetes (administrator)	LXXIX.	Ο μέγας Διοικητής.	
	80. Custos legum.	LXXX.	Ο Νομοφύλαξ.	
	81. estiarites.	LXXXI.	Ο Βεστιαρίτης. *	* Aliis Θυμιάμου.

* Ἑταιρειάρχης, Leunclav.	LXXXII.	Ὁ Ἑταιρειάρχης. *	82. Societatum Præfectus.
	LXXXIII.	Ὁ Ἄρχων τῶν ἀλλαγίων.	83. Allagiorum Præfectus.
	LXXXIV.	Ὁ μέγας Μυρταΐτης.	84. Magnus Murtaites.
	LXXXV.	Ὁ Κριτὴς τοῦ σεκρέτου.	85. Judex Secreti.
	LXXXVI.	Ὁ Ῥαβδοῦχοι.	86. Apparitores.
	LXXXVII.	Ὁ Καβαλλάριος.	87. Caballarius.
	LXXXVIII.	Ὁ Σεβαστός.	88. Augustus.
	LXXXIX.	Ὁ Προκαθήμενος κάστρου.	89. Præsidens Castro.
	XC.	Ὁ Δρουγγάριος στόλου.	90. Drungarius classis.
	XCI.	Ὁ Κόμης.	91. Comes.

FINIS.

CORRIGENTE

D. GEORGIO PATUSSA

ATHENIENSI,

FLANGINIANI SEMINARII

MAGISTRO ET RECTORE.